

καὶ ἡμισεληνοειδές. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ραβδωτοῦ μυικοῦ κυττάρου χωρεῖ κατὰ μίρας καὶ ἐντεῦθεν ἡ ἰχθυοειδής αὐτοῦ μορφή ἐν τῇ ἐμβρυακῇ ἡλικίᾳ. Αἱ μυϊκαὶ ἴνες δὲν τελειοποιοῦνται πᾶσαι μέχρι τοῦ πέμπτου μηνὸς κατὰ τὰ κοινῶς παραδεδομένον, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι μέχρι τοῦ τοκετοῦ καὶ ὀλίγον χρόνον μετ' αὐτόν. Ὁ αὐτὸς κ. Δ. Χασιώτης ἐπιδεικνύει ὠραιοτάτους κυτάρους σφηκῶν πεμφθέντας αὐτῷ παρὰ τοῦ κ. Π. Σκουτέρη ἐξ Ἡπείρου. Οἱ κύτταροι οὗτοι ἀποτελοῦσι τέσσαρας κίονας, συνδεομένους ἐλαφροῶς μετ' ἀλλήλων, καὶ εἶναι ἐναποτεθειμένοι ἐντὸς ἀραχνοειδῶν φύλλων, ὑπ' αὐτῶν τῶν σφηκῶν κατεσκευασμένων. Ἐκ τῶν κυττάρων τούτων εἰσῆχθη ἡ λέξις τῆς μονάδος εἰς τὴν ἱστολογίαν, ἥτις ὁμῶς παρ' Ἀριστοτέλει ἀπκντᾶ μόνον ὡς ἀρσενικὸν ὁ κύτταρος ἢ ὡς οὐδέτερον κυττάριον, ὕπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ λατινικὸν *cellula*, οὐδαμοῦ δὲ τὸ *κύτταρον*.

Ὁ κ. Θ. Χελδράκιχ ὑποβάλλει τὸ νέον αὐτοῦ σύγγραμμα περὶ τῆς χλωρίδος τῆς νήσου Κεφαλληνίας, ἐν ᾧ καταριθμεῖ 766 εἶδη φυτῶν ἐν Κεφαλληνίᾳ φυομένων, ὧν 10 εἶναι εἶδη ἢ ποικιλίαι εἰδῶν ἰδιαιτέραι αὐτῇ. Δέκα δὲ ἄλλα εἶδη φυτῶν ἐκ τῶν Κεφαλληνίχ φυομένων δὲν παρατηρήθησαν οὐδαμοῦ τῆς Ἑλλάδος. Κατόπιν ὑποβάλλεται ἀνακοίνωσις τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ ἱατροῦ κ. Ξ. Νίδερ, ἀντεπιστέλλοντος τοῦ Συλλόγου μέλους, περὶ *λεκαισμού τῶν πτηνῶν*. Ἰδίᾳ δ' ἀποβλέπει ἡ διατριβὴ εἰς λευκὸν κόσσυφον, ὅστις κατὰ τὴν πεδιάδα τοῦ Μεσολογγίου ἀνευρεθεὶς ἐταριχεύθη καὶ ἀπεστάλη εἰς τὸ ἐνταῦθα φυσιογραφικὸν Μουσεῖον. Ὁ κ. Α. Χρηστομάνος κατόπιν ὑποβάλλει τὴν ἀνάπτυξιν τῆς προτάσεώς του περὶ συστάσεως ἐπιτροπῆς πρὸς σύνταξιν ἑλληνικῆς χημικῆς ὀνοματοθεσίας· ἀνέπτυξε δ' ἱστορικῶς πῶς ἄλλοτε ἐκαλοῦντο αἱ χημικαὶ οὐσίαι, ὅποιαι ἢ ἀρχὴ τῆς ὀνοματοθεσίας τῆς σήμερον καὶ πῶς ἐν Ἑλλάδι ὀφείλομεν νὰ ὀνομάζωμεν αὐτάς, τὴν τε κατὰ ποῖον καὶ τὴν κατὰ ποσὸν συνθεσιν ἐν τῷ ὀνόματι ἐκδηλοῦντες καὶ μὴ εἰς τοὺς κανόνας τῆς γλώσσης προσκρούοντες. Μετὰ τοῦτον ὁ κ. Α. Κορδέλλας ἐπιδεικνύει ἔντομα τοῦ ἐν Ἀντιπάρῳ ἀναφανεύοντος ἀμπελοφθόρου τέττιγος, ὅστις εἶναι ἡ *cicada flavescens*. Ἀγγέλλεται εἶτα, α') ὅτι τὰ ἐν Παρισίῳ παραγγεληθέντα ὄργανα διὰ τοὺς μετεωρολογικοὺς σταθμοὺς ἠτοιμάσθησαν καὶ μετ' οὐ πολὺ θέλουσι φθάσει ἐνταῦθα, ἐπομένως δὲ θέλουσι συσταθῆ οἱ διάφοροι μετεωρολογικοὶ σταθμοί· β') ὅτι τὸ τμήμα τῆς ἱατρικῆς κλιματολογίας τῆς Ἑταιρίας τῆς Ὑγιεινῆς ἀσμένως ἀπεδέξατο νὰ συνεργασθῆ μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς φυσικῆς ἐξετάσεως τῆς Ἀττικῆς· γ') ὅτι ὁ πολὺς διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου κ. Ἰούλιος Σμιθ ἐπεράτωσεν ἢ ἀνεδέξατο ἐργασίαν τῆς μετεωρολογίας τῆς Ἀττικῆς καὶ ὅτι τὸ ἔργον εἶναι ἔτοιμον. Τὸ τμήμα εὐγνωμόνως ἀποδεχόμενον τὴν δῆλωσιν ταύτην, ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας του τῷ σοφῷ διευθυντῇ καὶ ἐψηφίσατο ἵνα ἀμέσως ἐκτυπωθῆ τὸ ἔργον τοῦτο, ἀποτελοῦν τὸ α' μέρος τῶν δημοσιύσεων τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς φυσικὴν ἐξέτασιν τῆς Ἀττικῆς. Ἐπὶ τέλει ὁ κ. Α. Χρηστομάνος, ἀντιπρόεδρος τοῦ τμήματος, ἀπόντος τῶν Ἀθηνῶν τοῦ προέδρου αὐτοῦ κ. Γ. Καραμήτσα, ἐσυνόψισε τὰς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐργασίας τοῦ τμήματος, ἐξῆρς τὰς σπουδαιοτέρας αὐτῶν καὶ ἠυχήθη γενναιοτέρας ἔτι διὰ τὸ μέλλον.

Οὕτως ἔληξαν αἱ ἐργασίαι τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν τμημάτων τὸ ἔτος τοῦτο.

ΝΟΜΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΑΤΤΙΚΗ ΟΡΩΝ

B'*

Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς ἐρμηνείας τῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄρων ἀνάγκλον τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐπιγραφῶν αἵτινες ἀφορῶσιν εἰς ἐραμιστάς, διότι ἀναγκαῖον ἐνόμισα νὰ προτάξω γενικὰς τινὰς παρατηρήσεις περὶ τῶν ἐράνων ὡς πηγῆς ἐνδίκων σχέσεων κατὰ τὸ ἀττικὸν δίκαιον.

Ἡ λέξις ἔρανος ἐτυμολογεῖται ἐκ τοῦ ἐράω σημαίνουσα τὴν συνεισφορὰν φίλων προσώπων πρὸς ἀποτελέσειν ἔργου ἀμοιβαίας χάριτος ἢ βοηθείας. Δὲν γνωρίζω εἰς ἄλλην γλῶσσαν ἀντίστοιχον εἰμὴ τὴν λέξιν Ἀγάπη τῶν πρώτων χρόνων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Εἰς τὴν λατινικὴν δὲν ἀπαντᾷ οὔτε ῥίζα κοινή, οὔτε λέξις ταυτόσημος. Ὁ Πλίνιος εἰς ἐν χωρίον ἐπαναλαμβάνει τὴν ἐλληνικὴν ἔρανος ἐν ἐλλείψει ἀντιστοίχου λέξεως εἰς τὴν λατινικὴν. Εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου μεταφράζεται διὰ τοῦ sodales, ὅπερ σημαίνει ἀπλῶς τὸν συνέταιρον, τὸν σύντροπον ἐν τῷ ἔργῳ, ἢ ἐν τῷ κέρδει· οὐχὶ δὲ τὴν κοινωνίαν ἐν τῇ εὐθυμίᾳ καὶ τῇ ἀμοιβαίᾳ ἀνγκουφίσει τῶν βρωτῶν τοῦ βίου. Εἰς τὰς νεωτέρας γλῶσσας μεταφράζεται διὰ τῆς λέξεως *collecte*, ἣτις σημαίνει τὸ ὑλικὸν ἔργον τῆς συλλογῆς· ἀφορᾷ εἰς τὸ χρῆμα, ἀλλὰ δὲν ἐξηγεῖ τὸν ἠθικὸν σκοπὸν, τὸ αἶσθημα ἐξ οὗ κινεῖται τὸ ἔργον. Παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὁ ἔρανος εἶναι ἢ ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ ἐκδηλώσις τοῦ κοινωνικοῦ πνεύματος (*sociabilité*) καὶ τῆς φιλανθρωπίας, ἐφοῖς ἰδίως οἱ Ἀθηναῖοι διεκρίνοντο μετὰ τῶν λαῶν τοῦ ἀρχαίου κόσμου.

Ἔως ἀπὸ τῶν ἀμνημονικῶν χρόνων φαίνεται συνήθης ὁ ἔρανος πρὸς τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἐστίασιν φίλων. Ἐν Ὀδυσσεΐᾳ Α, 225 ὁ Μέντης λέγει πρὸς τὸν Τηλέμαχον

Τις δαίς; τίς δ' ὄμιλος ὅδ' ἔπλετο; τίπτε δέ σε χρεῶ;
Εἰλαπίνη ἢ γάμος; ἐπεὶ οὐκ ἔρανος τάδε γ' ἐστίν.

Παρομοίως ἐν Ὀδυσ. λ. στ. 414 ὁ ποιητὴς λέγει.

Νωλεμέως κτείνοντο, σύες ὡς ἀργύδοντες
οἱ ῥά' ἐν ἀφνειοῦ ἀνδρὸς μέγα δυνάμενοι
ἢ γάμψ, ἢ ἐράνω, ἢ εἰλαπίνη τεθαλυῖη

Ἀφίνω εἰς τοὺς φιλόλογους τὴν διάκρισιν τῆς σημασίας τῶν συνωνύμων· ἀλλὰ βεβαίως ἐν τοῖς στίχοις τούτοις ὡς ἔρανος ἐννοεῖται ἢ διὰ συνεισφορᾶς

Ἰδε σελ. 389.

συσσιτικά τῶν φίλων ἄνευ ἐπιδείξεως καὶ πολυτελείας· καὶ κατὰ τοῦτο εἶναι ὁ ἔρνος ἀντίθετος πρὸς τὸ εἰλαπίνη. Ἐν τῷ γάμῳ καὶ τῇ εἰλαπίνῃ τὸ συμπόσιον εἶναι πολυτελές, πολυδάπνον, θορυβῶδες, ὁποῖον ἐφαίνετο τὸ συμπόσιον τῶν μνηστῆρων εἰς τὸν Μέντην. Διὰ τοῦ ἔρνου συνέτρωγον οἱ φίλοι συνδικλεγόμενοι μᾶλλον ἢ συνευθυμοῦντες, λόγῳ κοινωνίως μᾶλλον ἢ διασκεδάσεως. Τοῦτο ἐξηγεῖ καὶ δικαιολογεῖ τὴν συνήθειαν τῶν ἐραυίζόντων εἶνα διανείμωνται τὰ ἐκ τοῦ συσσιτίου περισσεύοντα «ὡσπερ ἐκ τῶν ἐράνων τὰ περιόντα νεμάμενοι» (Αἰσχ. κ. Κτησιφ. 252 642) ὅπερ οἱ ἑλληνοκατήγοροι ἐκ τῶν νεωτέρων ἤλεγξαν ὡς φειδωλίαν καὶ μικροπρέπειαν ἑλληνικήν. Γνωστὸν δὲ ὅτι αἱ ἐραυικαὶ αὐταὶ ἐστιάζεις ἐγένοντο συνεισφέροντος ἐκάστου τῶν ἐραυίζόντων τὸ ἀναλογοῦν αὐτῷ εἰς τὴν παρασκευὴν κοινοῦ δεῖπνου. Ἀπὸ σπυρίδος ὅταν ἕκαστος τῶν ἐραυίζόντων ἔφερε τὸ φαγητὸν αὐτοῦ. Ὁ Ἀθήνσιος λέγει ἐν Η δὲ Φερεκίδης συσκευασάμενος δεῖπνον ἐν τῇ σπυρίδι (εἰς τὸ ζυμίλιτου) ἐβάδιζεν ὡς πρὸς Ὠφέλην. «Εἶναι τὸ riche riche τῶν καθ' ἡμᾶς φράγκων· ἢ ἐλέγετο δεῖπνος ἀπο συμβολῆς ὅταν ἕκαστος συνεισέφερε τὸ ἀναλογοῦν αὐτῷ ποσὸν τῆς δαπάνης πρὸς παρασκευὴν κοινοῦ δεῖπνου. Ἰσως εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἀναφέρεται τὸ χωρίον τοῦ Θεοφράστου Κεφ. Ι. ὅτι ὁ μικρολόγος ἡμιωβόλια ἀπαιτεῖ ἐπὶ τὴν οἰκίαν συσσιτῶν». Ἐκ τῶν ἐραυιστῶν ὁ προσφέρων τὴν οἰκίαν συνεισέφερε ὡς ἔρνον αὐτοῦ τοὺς στεφάνους, τὰ μύρα, καὶ τὰς δπώρας. Ἀλλ' ὁ μικρολόγος τοῦ Θεοφράστου ἀπαιτεῖ καὶ τὸ ἐνοίκιον. Εἶναι δὲ διάφορος ἡ περίστασις καθ' ἣν ἕκαστος τῶν ἐραυιστῶν κατὰ σειράν ἐξ ὑπαικοινοῦ προσέφερεν ἐν τῇ οἰκίᾳ του τὸ δεῖπνον. Καὶ εἰς ταύτην ἴσως ἀναφέρεται τὸ χωρίον ἐν τῷ συμποσίῳ τοῦ Ξενοφῶντος (βιβλ. Α ἐν τέλει) ὅτε ὁ γελωτοποιὸς Φίλιππος τῇ ψυχῇ παρακλευσάμενος θορρεῖν ὅτι ἔσονται συμβολαὶ πάλιν ἐδείπνει. Ὁ ἔρνος οὗτος ἀνεπλήρου παρὰ τοῖς προγόνους ἡμῶν τὸ ἐν τῷ οἰκιακῷ βίῳ τῶν λαῶν τῆς ἀρχαιότητος κενὸν ὡς ἐκ τῆς συνήθειας τοῦ νὰ δικαίωνται οἱ ἄνδρες χωρὶς τῶν γυναικῶν (Ἰσαῖος ἐν τῷ π. τ. Πύρρου κλ. Ε' 2). «Οὐδὲ αἱ γυναῖκες ἔρχονται μετὰ τῶν ἀνδρῶν ἐπὶ τὰ δεῖπνα, οὐδὲ συνδειπνεῖν ἀξιοῦσι μετὰ τῶν ἀλλοτρίων».

Ἄν ἐπὶ Ὀμήρῳ ἔρνος κυριολεκτικῶς ἐσήμαινε τὸ ἀπὸ συμβολῆς δεῖπνον, ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις ἢ λέξις ἐδήλου τὸν συνεταιρισμὸν καὶ τὴν εἰσφορὰν τῶν συνεταίρων πρὸς ἐπίτευξιν παντοίων σκοπῶν. Οὕτως ἀναφέρεται εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης καὶ τιμῆς ἔρνος ἐν Δημ. π. τ. Στεφ. 329· «ἀδιτάλαντον δ' εἶχεν ἔρνον δωρεὰν παρὰ τῶν ἡγουμένων τῶν συμμοριῶν.» Ἔτερος ἔρνος εἰς ἀγαθοεργίαν, πρὸς ἀπελευθέρωσιν δούλων ἐν Δημ. π. Νικόστρ. «χιλίαις τε δραχμαῖς ἔρνον αὐτῷ εἰς τὰ λύτρα οἰσεῖσω» καὶ ἐν τῷ κ. Νεαίρας «καὶ δίδωσιν αὐτῷ τ' ἀργύριον, δ παρὰ τῶν ἄλλων ἔρνω τῶν ἐδάσμοι λόγησεν ἔρνον εἰς τὴν ἐλευθερίαν συλλέγουσα.» Ἐν

Διογ. Λ. ἀναφέρονται εἰς ἀπόρρασιν μαθημάτων ἐραυικαὶ ἀπόρρασεις «Οὗτος καὶ Πρόδικος λόγους ἀναγινώσκοντες ἐραυίζοντο.»

Ἐν Στράβωνι ΙΔ'. ἀπαντῶμεν θίασον ἦτοι ἔρνον πρὸς καταρτισμὸν δημοσίων θεαμάτων. Ἐν Ἀττικῇ δὲ ἦσαν συνήθεις ἔρνοι πρὸς ἐταιρικὴν ἐμπορίαν, πρὸς μίσθωσιν δημοσίων προσόδων, ἰδίως δὲ πρὸς τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἰδιαιτέραν λατρεῖν ἤρωος. ἢ θεοῦ τινός, ἢ πρὸς τέλεσιν μυστηρίων (Σαρπηλισταί, Ἡλικισταί, Ἀφροδισιασταί, Ἀσκληπιαδισταί, Ἀταλισταί κλπ.) ἔστιν ὅτε καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν δικαστικῶν ἀγώνων, ἢ κομματικῶν σκοπῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ σκοπὸς ἠδύνατο ποτὲ νὰ μὴ ᾖ ἀνεπίληπτος, ἢ ὡς ἐπιλήψιμος νὰ παρίσταται ὑπὸ τῶν βλαπτομένων ἐκ τῆς ἐνεργείας τῶν ἐραυιστῶν. Ὅπως δὲ ποτε ἡ κατάχρησις τοῦ συναιτερισμοῦ τῆς ὁποίας παραδείγματα οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ἀναφέρουσι, δὲν δικαιολογεῖ τοὺς μισέλληνας ἐκ τῶν νεωτέρων, οἵτινες τὴν κατάχρησιν ταύτην παριστῶσιν ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Ἀπεναντίας ὁ δὲ ἔρνος συνεταιρισμὸς ἦτον ἢ ἀυθόρμητος καὶ ἄμετος ἐντελέχεια τοῦ κοινωνικοῦ καὶ ἀγαθοεργοῦ πνεύματος τῶν προγόνων.

Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ἐράνων ἀναφέρονται οἱ ὄρισμοί τῶν ἀρχαίων λεξικογράφων· τοῦ Ἡσυχίου ἔρνος=συνεισφορά, δῶρον· τοῦ Μ. Ἐτυμ. ἔρνος=τὸ ἐκ συνεισφορᾶς δῶρον· ὁ τοῦ Φωτίου ἔρνος=ἐντολή, εἰσφορὰ ἢ συλλογή· ἔρνος δὲ τὸ ἐκ συνεισφορᾶς δῶρον. Ἐπὶ τῶν ἐράνων τούτων ἡ κατάβολή καὶ τὸ ποσὸν τῆς εἰσφορᾶς ἀπέκειτο εἰς τὴν θέλησιν καὶ τὴν ἐλευθεριότητα τῶν ἐραυιστῶν, ὑποτίθεται δὲ συνήθως ἐκούσικ καὶ προχέως ἢ εἰσφορὰ γινόμενη ἄνευ τινὸς ὑποχρέωσως τοῦ ἐραυιζομένου, μὴ παρέχουσα ἀφορμὴν εἰς ἀπαιτήσεις καὶ διαφορὰς ἐξ ἀμοιβαίων ὑποχρέωσεων τῶν ἐραυιστῶν καὶ τοῦ ἐραυιζομένου.

Ἀλλ' εἰς τὸ ἀττικὸν δίκαιον ἔρνος καὶ ἐραυίζειν εὐρίσκειται ὡς σύνηθες ὠρισμένου τύπου συνάλλαγμα. Μετέχον χαρακτηριστὸς δωρεᾶς καὶ δανείου, ἄγνωστον εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, καὶ εἰς τὴν ἐπὶ τῇ βᾶσει τούτου καταρτισθεῖσαν ἐπιστήμῃ τῶν νομομαθῶν, παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς σφοδρὰς ἀμφισβητήσεις μετὰ τῶν ἑλληνιστῶν τῆς δύσεως. Ὁ Δημοσθένης ἐν τῇ Γ'. πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐπιστολῇ γράφει ἐκ τῆς ἐξορίας αὐτοῦ μετὰ τὰ Ἀρπακτικά «διδόντες ἐμοὶ ἴνα ἂν οἶος τε ὦ τὰ τε ὀφειλόμενα εἰσπράξαις καὶ τοὺς φίλους ἐραυίσεις τὰ πρὸς ὑμᾶς διοικήσω.» Διὰ τούτων ζητεῖ ὅπως τῷ ἐπιτραπῆ νὰ ἔλθῃ εἰς Ἀθήνας διὰ νὰ πληρώσῃ τὰ εἰς τὸ κοινὸν ὀφειλόμενα διὰ εἰσπράξεως τῶν ὀφειλομένων αὐτῷ καὶ δι' ἔρνου τῶν φίλων· καὶ παρακατιῶν ἀκαλῶς ἔρνος χάρις δικαία.» Ὅμοιος ἐν τῷ πρὸς Νικόστρ. (1249) «ἀπεκρινόμεν αὐτῷ ὅτι καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ εἶην αὐτῷ φίλος ἀληθινός, καὶ νῦν ἐν τῇ συμφορᾷ βοηθήσοιμι αὐτῷ. . . χιλίαις τε δραχμαῖς ἔρνον αὐτῷ εἰς τὰ λύτρα εἰσοίσοιμι.» Παρακατιῶν ὁ Νικόστρ. ζητεῖ παρὰ τοῦ Ἀπολλοδώρου δάνειον χιλίων ἔτι δραχμῶν «συλλέξαις

ὁ ἔφη τὸν ἔρκνον, ἐπειδὴ τοὺς ξένους ἀπαλλάξω σοὶ ἀποδώσω δ' ἂν μοὶ χρήσης» καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος ἀπαντᾷ. «Δὲν ἔχω χρήματα· εὐρὲ δάνειον ἐπὶ ὑποθήκῃ τῶν κτημάτων μου· θέντα τοῦ ἐπιλοίπου ἀργυρίου ὅσον ἐνδεὲς σοι, ἐνικυτὸν ἀτόκῃ χρῆσθαι τῷ ἀργυρίῳ καὶ ἀποδοῦναι τοῖς ξένοις· συλλέξας δ' ἔρκνον λῦσαι μοι.» Ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Θεοφράστου περὶ αὐθαδείας αὐκαὶ φίλῳ δὴ ἔρκνον κελεύσαντι εἰσενεγκεῖν, εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἂν δοίη, ὕστερον ἤκειν φέρων καὶ λέγειν ὅτι ἀπόλλυσι καὶ τοῦτο τὸ ἀργύριον.»

Κατ' αὐτὰ ὁ ἔρκνος φαίνεται συμβόλαιον εὐεργετικὸν *contrat de bien-faisance* κατὰ τοὺς Γάλλους. Ἀφ' ἑτέρου ἐν τῷ τοῦ Ἰσαίου περὶ τοῦ Ἀγνίου κλήρου (ιβ'. 6) καταλέγονται τὰ ἀποτελοῦντα τὴν κληρονομικὴν περιουσίας «πρὸς δὲ τούτοις ἐξ ἔρκνων ὀφλήματα εἰσπεπραγμένα μικρὰ δεούσας χιλίας δραχμάς· αὐκαὶ ἐν τῷ κατὰ Λεοκράτους τοῦ Λυκούργου» προσέταξε τοῖς τε χρήταις ἀποδοῦναι τὰ ὀφειλόμενα καὶ τοὺς ἔρκνους εἰσενεγκεῖν» (ἴσον τῷ λύσασθαι, ἀποδοῦναι δηλαδὴ νὰ εἰσπράξωσι, τὰ ἐκ τῶν ἔρκνων ὀφειλόμενα).

Ὡστε κατ' αὐτὰ ὁ ἔρκνος ἦτον εἶδος δανείου. Ἄλλ' εὐρίσκομεν τὸν διπλοῦν χαρακτῆρα τοῦ ἔρκνου ἰδίως ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Θεοφράστου περὶ μεμψιμοιρίας «καὶ ἔρκνον εἰσενεχθέντα παρὰ τῶν φίλων, καὶ φήσαντός τινος» ἰλαρὸς ἴσθι καὶ πῶς; εἰπεῖν; ὅτι δεῖ τὸ ἀργύριον ἀποδοῦναι ἐκάστῳ καὶ χωρὶς τούτων ὀφείλειν ὡς εὐηργετημένον; Ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην πολλοὶ τῶν νεωτέρων ὑποθέτουσι τὸν ἔρκνον ὡς δάνειον ἄτοκον. Συνδύζοντες δὲ τὰ δίκφορα χωρὶς ἀνευρίσκομεν νομίζω εἰς τὸ ἀττικὸν δίκαιον ὡς ἴδιον χαρακτῆρα τοῦ ἔρκνικου συμβολαίου τὸ κατὰ τοὺς νεωτέρους λεγόμενον *beneficium competentiae* ἢ κατὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου τὸ *beneficium condemnationis in id quod debitor facere potest*, ἦτοι εἰς ὅσον ἐξαρκεῖ ἡ περιουσία αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐνῶ εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον τὸ εὐεργετικὸν περιορίσθη εἰς τὰς ὑποχρεώσεις ὄρισμένων προσώπων, παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἦτον ἐν χρήσει ὡς στοιχεῖον εἰδικοῦ δανειστικοῦ συναλλάγματος. Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ἢ τοῦλάχιστον εἰς τὸ γνωστὸν Ῥωμαϊκὸν δίκαιον, εὐρίσκομεν ὅτι τὸ δάνειον ἦτο μὲν συνήθως ἐκ συμβάσεως ἀλλ' οὐχὶ ἀναγκαιῶς ἐκ τοῦ νόμου ἐπίτοκον· δὲν εὐρίσκομεν σύνηθες οὐδὲ μνημονευόμενον ἐν ταῖς πηγαῖς συνάλλαγμα δανείου ὑπὸ τὴν αἴρεσιν εὐπορίας. Ἀπεναντίας ἐκ τινος ὀπισθογράφου διαταγῆς (*rescriptum*) τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ, φαίνεται ὅπως ἀγνωστον εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον τὸ συνάλλαγμα τοῦ ἔρκνου. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμισοῦ πόλεως τοῦ Πόντου, ἀποικίας τῶν Ἀθηναίων (ὑστερον Εὐπατορίας κληθείσης, τανῶν Σαμσοῦν) ἠρώτησαν τὸν αὐτοκράτορα διὰ τοῦ ἐπιτρόπου Πλινίου Β' ἂν ἐπατρέποντο παρ' αὐτοῖς οἱ ἔρκνοι καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ἀπαντᾷ *concessum est eranos habere eo facilius si ali collatione non ad turbas et illicitos coetus, sed ad sustinendam tenuiorum inopiam utuntur*. Διὰ τὴν παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἦταν ἀγνωστοί οἱ

ἔρκνοι τῶν Ἀθηναίων; ἐλπίζω νὰ ἐξηγήσω ἀναζητῶν ἄλλοτε τὰ αἷτια τῆς διαφόρου ἀναπτύξεως τοῦ δικαίου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι καὶ Ῥωμαίοις.

Ἐπὶ τοιούτου εἶδους ἔρκνων ἡ καταβολὴ καὶ τὸ ποσὸν τῆς εἰσφορᾶς ἐξηρητητο ἐκ τῆς ἐλευθεριότητος τῶν ἔρκνιστῶν, καὶ ὁ ἔρκνος ἔφερε τὸν χαρακτῆρα δωρεᾶς καὶ συνεισφορᾶς φιλικοῦ δανείου μηδὲν ὑποχρεωτικῆς. Οὐχ ἤττον ἔμενον ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν ἐρκνίζομενον καὶ ἡ ἀπόδοσις τοῦ ἔρκνου ἐκ καὶ ὅταν ἤθελεν ἔχει περιουσίαν ἀποχρῶσαν πρὸς ἀπόδοσιν τοῦ ἔρκνου.

Ἄλλὰ μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν εἰσέτι χρόνων, ὑπῆρχεν ἐν τρίτον εἶδος ἔρκνων πολιτικῶν, ὡς εἰπεῖν, ἡ ἔρκνων ὑποχρεωτικῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τελέσεως θυσῶν καὶ συσσιτίων συνδεδεμένων μετὰ τῶν θεσμῶν τῆς πόλεως, ἢ διὰ τῆς θρησκείας ἐπιβάλλομένων πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν σκοπῶν τῆς πολιτείας.

Ἐν τῷ προηγηθέντι ἀναγνώσματι εἶδομεν ὅτι εἰς προϊστορικοὺς χρόνους ἀναπληροῦσα τὸν νόμον τῆς πολιτείας ἡ θρησκεία καθιέρωσε τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι καὶ Λατίνοις τεθὲν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ θεοῦ διὰ τῆς λατρείας τοῦ Ἐρκείου καὶ Ὀρίου θεοῦ, καὶ ἀχώριστον ἀπὸ τῆς ἐνασχίσεως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων «ὅτι τούτοις μετῆν τῆς πολιτείας οἱ εἶη Ζεὺς Ἐρκεῖος» (Ἀρρηκρατίων, Ἐρκεῖος Ζεὺς). Εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην εὐρίσκομεν ὅλον τὸ πολιτικὸν οἰκοδόμημα βασιζόμενον ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν διὰ τῶν γενικῶν (συγγενικῶν) τῶν ὀργεωνικῶν, τῶν φρατρικῶν, φυλετικῶν καὶ δημοτικῶν θυσῶν καὶ συσσιτίων. Ἡ κατάταξις τῶν πολιτῶν κατὰ γέννησιν, φρατρίας, δήμους καὶ φυλὰς ἦτον ἡ βῆσις τῆς πολιτικῆς κοινωνίας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ τῶν Λατίνων· ἀλλ' ἵνα μὴ μακρολογῶ παραλείπω τὸν παρὰ κληλισμὸν τῶν Ῥωμαϊκῶν θεσμῶν πρὸς τοὺς τῶν Ἑλλήνων, περιορίζων τὸν λόγον εἰς ὅσον ἀφορᾷ πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Ἀττικῆς.

Ἡ πολιτικὴ μονάς ἦτον ἐν τῇ ἀρχαιοτέρῃ πεπολιτισμένη κοινωνίᾳ τῆς Ἀττικῆς τὸ γένος (*gens*). Πιθανῶς ἡ ἀρχικὴ βῆσις τοῦ γένους ἦτον ὁ οἶκος· ἡ οἰκογένεια ἀχώριστος διατελοῦσα εἰσέτι ὑπὸ τὴν ἀμεσον ἐξουσίαν τοῦ πατρὸς ἢ γενάρχου, (οἰκογενεῖς ἀρχοῦ = *paterfamilias*) ἐκπροσωποῦντος αὐτὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ. Βραδύτερον οἱ γεννητὰι ἀνήκον εἰς διαφόρους καὶ χωριστὰς οἰκογενείας ἀποτελοῦντες μίαν πολιτικὴν δμᾶδα, ἔχουσιν ὡς κέντρον τὴν λατρείαν τῶν πατρῶων θεῶν, τοῦ Ἐρκείου Διὸς καὶ τοῦ πατρῶου Ἀπόλλωνος ὑπὸ τὴν προστασίαν εἰκαζόμενου τινὸς γενάρχου, ἡμίθεου ἢ ἥρωος, ὡς ἀρχηγέτου, πρὸς δ' οἱ γεννητὰι ὀφείλον ἰδιαιτέρας θυσίας συσσιτοῦντες ἢ ὀργιζόμενοι περὶ τὸν βωμὸν τοῦ γένους. Ἐγεννήθησαν ἀμφιβολίαι ἂν οἱ γεννητὰι εἶναι οἱ αὐτοὶ καὶ ὀργεῶνες καὶ θιασῶται προσαγορευόμενοι· ἀλλ' ἡ περὶ τούτων ἐξέτασις εἶναι ἐκτὸς τοῦ προκειμένου θέματος. Ἴτως κατὰ τινὰ περίοδον τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηναίων τὸ

γένος περιελάμβανεν ὄρισμένον ἀριθμὸν οἰκῶν ἢ ἀνδρῶν, καὶ κατὰ τινὰ χωρὶς τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Πολυδεύκου, οὐχὶ μείζονα τῶν τριάκοντα. Τριάκοντα δὲ γένη ἀπετέλουν μίαν φρατρίαν. Πιθανῶς εἰς τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους ἡ φρατρία περιελάμβανε τοὺς οἴκους τῶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ γενάρχου κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἐξ ἀρρενογονίας καταγομένων νέων οἰκογενειάρχων (φράτωρ = frater) εἰς μεταγενεστέρους χρόνους ἡ φατρία ἦτον ἀπλῶς πολιτικὴ διαίρεσις. Ἐκάστη δὲ φρατρία εἶχεν ἐπίσης ἴδιον προστάτην θεὸν ἢ ἥρωα, ἴδια ἀρχεῖα, ἱερὰ, θυσίαις, συσσίτια καθ' ὄρισμέναις ἡμέραις τοῦ μηνός. Ἀνὰ τρεῖς δὲ πάλιν φρατρίαι ἦσαν κατατεταγμέναι εἰς ἐκάστην τῶν ἀρχαιοτέρων τεσσάρων φυλῶν εἰς ἃς ἦσαν διηρημένοι οἱ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς. Ἀριστοτέλης φησι, λέγει ὁ σχολιαστὴς τοῦ Πλάτωνος εἰς Ἡξίονον, τοῦ ὄλου πλήθους διηρημένου Ἀθήνησιν εἰς τε τοὺς γεωργούς καὶ τοὺς δημιουργούς, φυλάς αὐτῶν εἶναι τέσσαρας, τῶν δὲ φυλῶν ἐκάστης μοίρας εἶναι τρεῖς, ἃς τριττύας τε καλοῦσι καὶ φρατρίας, ἐκάστης δὲ τούτων τριάκοντα εἶναι γένη, τὸ δὲ γένος ἐκ τριάκοντα ἕκαστον ἀνδρῶν συνεστάναι. «Καὶ ὁ Πολυδεύκης Η, III.» Ὅτε μέντοι τέσσαρες ἦσαν αἱ φυλαὶ εἰς τρία μέρη ἐκάστη διήρηται, καὶ τὸ μέρος τοῦτο ἐκαλεῖτο τριττύς καὶ ἔθνος καὶ φρατρία· ἐκάστου δὲ ἔθους γένη τριάκοντα ἐξ ἀνδρῶν τοσοῦτων, ἃ ἐκαλεῖτο τριακάδες, καὶ οἱ μετέχοντες τοῦ γένους γεννῆται καὶ δημογάλακτοι, γένει μὲν οὐ προσήκοντες, ἐκ δὲ τῆς συνόδου προσαγορευόμενοι. «Μετὰ τὸν Κλεισθένην ἡ κατὰτάξις τῶν πολιτῶν μετεβλήθη διὰ τῆς διαίρεσεως τῆς Ἀττικῆς κατὰ δήμους· καὶ δέκα φυλάς. Παρέμεινεν ὅμως πάντοτε ἡ διαίρεσις κατὰ φρατρίας καὶ γένη. Ἐκάστη δὲ φρατρία, ἕκαστον γένος, ἐκάστη φυλὴ, ἕκαστος δῆμος καὶ ἡ πόλις ὅλη εἶχον καθ' ὄρισμέναις ἡμέραις τακτικὰς διὰ νόμου καθιερωμένας τελετάς, θυσίαις, συσσίτια. Τοιαῦτα ἦσαν τὰ τῶν φυλῶν θεῶν ἱερὰ (Πολ. Η. 100) τὰ ἐν τῷ φρατρίῳ τελούμενα εἰς τιμὴν τοῦ φρατρίου Διὸς καὶ τῆς φρατρίας Ἀθηνᾶς κτλ. Πᾶσα δὲ πρᾶξις τοῦ πολιτικοῦ βίου, ἢ κατὰ τὴν σημερινὴν γλῶσσαν πᾶσα πρᾶξις τῆς προσωπικῆς καταστάσεως τοῦ πολίτου (acte de l'état civil) γεννήσεως, υἰοθεσίας, χειραφεσίας, γάμου κλπ. ἐτελεῖτο ἐν συνελεύσει τῶν τοῦ αὐτοῦ δήμου, τῆς αὐτῆς φυλῆς, τῆς αὐτῆς φρατρίας, τοῦ αὐτοῦ γένους πολιτῶν προηγουμένης τῆς θυσίαις εἰς τὸν πατρῶον θεόν, καὶ τὸν ἀρχηγέτην ἢ τὸν προστάτην ἥρωα, μετὰ τοῦ δημοτικοῦ, τοῦ φυλετικοῦ, τοῦ φρατορικοῦ ἢ τοῦ γενικοῦ (συγγενικοῦ) δέιπνου. Οὕτως ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἀπολλοδ. κλ. τοῦ Ἰσαίου ἀναγινώσκωμεν ὡς δ' ἐμὲ ἐποίησατο (= υἰοθέτησε) καὶ εἰς τοὺς γεννήτας καὶ εἰς τοὺς φράτορας ἐνέγραψε.» καὶ παρκακτιὸν ἀεπειδὴ θαργήλια ἦν ἡγαγέ με ἐπὶ τοὺς βωμούς εἰς τοὺς γεννήτας τε καὶ φράτορας.» καὶ ἀκολούθως «ἔλεγε πρὸς τοὺς δημότας Ἀπολλόδωρος ὅτι πεποιημένος εἶη με υἰὸν καὶ ἐγγεγραφῶς εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ φράτορας καὶ διεκλεύεθ' ὅπως ἐγγράφωσί με εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον.» Γνωστὸν

ὅτι ἰδίως οἱ Ἴωνες ἐώρταζον τὰ Ἀπατούρια (Ἡροδ. Α. 147) τὸν Πυανεψιδνα μῆνα ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας· ἐκάλουν δὲ τὴν πρώτην δόρπειαν, ἐπειδὴ φράτορες ὀψίαις ἀνελθόντες εὐωχοῦντο, τὴν δὲ δευτέραν ἀνάρρυσιν ἀπὸ τοῦ ἀναρρῦσιν τοῦ ἦειν, ἔθουον δὲ Διὶ φρατρίῳ καὶ Ἀθηνᾷ· τὴν δὲ τρίτην κουρεῶτιν ἀπὸ τοῦ τοῦς κούρους καὶ τὰς κόρας ἐγγράφειν εἰς τὰς φρατρίας (Ἀριστ. Ἀχαρν. σχολ. 146.) Περιττὸν νὰ ἐνδιατρίψω εἰς τὴν ἀπαρίθμησιν ὄλων. Τὰς διαφόρους τχύτας θυσίαις καὶ τὰ συσσίτια, ἢ καθὼς ὁ Πολυδεύκης λέγει, ὁ νομοθέτης τὰ τε φυλετικὰ δεῖπνα καὶ τὰ δημοτικὰ προσέταξε, ἔτι δὲ καὶ τοὺς θιάσους καὶ τὰ φρατρικὰ καὶ τὰ ὀργεωνικὰ λεγόμενα, οὐχὶ πρὸς ψυχαγωγίαν τῶν πολιτῶν, ἀλλ' ὡς ἐγγύησιν θρησκευτικῆν, μᾶλλον εἰπεῖν ὡς βᾶσιν τῆς πολιτικῆς τάξεως. Ἡ δαπάνη διὰ τὰς τελετάς, τὰς θυσίαις, καὶ τὰ δεῖπνα κατεβάλλετο δι' ἐράνων ὑπὸ τῶν πολιτῶν τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ σωματεῖον, ὑπὲρ καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐτελοῦντο τὰ ἱερὰ. Ὡς ἐκ τούτου ἡ λέξις ἔρανος κυρίως σημαίνουσα τὴν συνεισφορὰν ἐξελαμβάνετο εἰς δῆλων καὶ τῆς τελετῆς δι' ἣν ὁ ἔρανος. «Τοὺς μὲν οὖν θιάσους ἀπὸ τοῦ θεοῦ προσηγόρευον... καλεῖται δὲ ὁ αὐτὸς καὶ ἔρανος καὶ θιάσος, καὶ οἱ συνιόντες ἔρανισται καὶ συνθιασῶται (Ἀθην. Η, 64.) Ἐνεκα δὲ τῆς σχέσεως αὐτῶν πρὸς τὴν πολιτείαν ἦτον ἐπάναγκες ἵνα ὁ νόμος ἐξασφαλίσῃ τὴν τακτικὴν καταβολὴν τῶν ἐράνων ὅπως μὴ καθυστερῇ ἢ τέλεσις τῶν ἱερῶν.

Ὁ Πολυδεύκης ἀναφέρει τὴν φράσιν νόμος ἔρανικὸς, καὶ εἰς ἐπιγραφὰς τινὰς ἀναγινώσκειται νόμος ἔρανικὸς καὶ νόμος ἔρανιστῶν. Ἀλλὰ διάταξις γραπτοῦ νόμου ἀναφερομένη εἰς ἐράνους δὲν σώζεται. Βεβαίως οἱ θρησκευτικοὶ καὶ πολιτικοὶ ἔρανοι συνέστησαν καὶ ἐκανονίσθησαν εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους, καθ' οὓς ἡ θρησκεία ἐπέιχε τόπον νόμου πολιτικοῦ. Μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν γραπτῶν νόμων ἐν τῇ πολιτεῖᾳ τῶν Ἀθηναίων δὲν ἠδύναντο νὰ μεταβληθῶσιν τὰ πρότερον ἰσχύοντα θρησκευτικὰ νόμιμα, καὶ διὰ τοῦτο φρονῶ δὲν εὐρίσκομεν μνημονευομένας νομοθετικὰς περὶ ἐράνων διατάξεις. Ἡ δὲ φράσις νόμος ἔρανικὸς καὶ νόμος ἔρανιστῶν σημαίνει τὰ νομιζόμενα τὰ ἰσχύοντα, τὰ κρατοῦντα ὡς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις τῶν ἔρανιστῶν. Ὡς νόμον γραπτὸν περὶ ἐράνων ἐξέλαβόν τινες ἐπιγραφὴν εὐρεθεῖσαν ἐν Ἀθήναις, καὶ ἀντιγραφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Fourmont καταχωρηθεῖσαν δὲ ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Βοικχίου ὑπ' ἀριθ. 126. Ἀλλὰ προδήλως αὕτη ἐπὶ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων ἐγχαραχθεῖσα, ἔσως ἐπὶ τῶν Ἀντωνίνων κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Βοικχίου, εἶναι συμβόλαιον συνεταγισμοῦ δρίζον τὰς ὑποχρεώσεις τῶν θιασωτῶν πρὸς λατρεῖαν θεοῦ τινος ἢ ἥρωος.

Σχετικὴν πρὸς τὸ θέμα ἡμῶν ἀναφερούσι τινες τὴν ὑπὸ τοῦ Γαίου ἐν Πανδ. 47, 22; τεμ. 4, μνημονευομένην διάταξιν περὶ συνεταίρων (sodales) ὡς μεταφρασθεῖσαν ἐκ νόμου τινὸς τοῦ Σόλωνος «ἐὰν δὲ δῆμος ἢ φράτορες ἢ ἱερῶν ὀργίων (ὀργεῶνες) μηνυταὶ (ἢ ναῦται) ἢ σύσαιτοι ἢ δμῶ-

ταροι ἢ θιασῶται ἢ ἐπὶ λίαν (λείαν) ἐρχόμενοι ἢ εἰς ἐμπορίαν ὅ,τι ἀν-
 τούτων διαθῶνται πρὸς ἀλλήλους, κύριον εἶναι ἐὰν μὴ ἀπαγορεύσῃ δημό-
 σικ γράμματα.» Ἡ διάταξις κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ νόμου ἀφορᾷ
 εἰς τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταίριζεσθαι. Ἄλλ' ἡ ἀρχαιοτέρα διάταξις κοινὴ
 εἰς τὰ νόμιμα τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Λατίνων ἀπέβλεπεν εἰς τὰ δικαίω-
 ματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις, τῶν γεννητῶν, τῶν φοιτῶν, τῶν φυλετῶν
 καὶ τῶν δημοτῶν, ὡς ἐκ τοῦ θρησκευτικοπολιτικοῦ δεσμοῦ. Βεβαίως ὅπως
 ἡ διάταξις τοῦ Σόλωνος ἀντιγράφεται ὑπὸ τοῦ Γκίου, ὄργεῶνες σύσσιτοι
 καὶ θιασῶται ἐννοοῦνται οἱ ἐραμιστάι. Ἄλλ' εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον τῶν
 χρόνων τοῦ Γκίου τὸ ἀντικείμενον τῆς διατάξεως εἶναι τὰ ἐκ τοῦ συμβο-
 λαίου πηγάζοντα δικαιώματα τῶν συνεταίρων (sodales.) Διὰ πολλῶν μνη-
 στειῶν βεβαιούται ὅτι εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τῆς Ῥώμης εἰθίζοντο
 αἱ θυτίαι καὶ τὰ δεῖπνα τὰ γενικὰ καὶ συγγενικά, φοιτηκὰ, φυλετικὰ καὶ
 δημοτικά, ὅπως παρὰ τοῖς ἄττικοῖς. Ὁ Κικέρων ἐν τῷ de oratore III, 19,
 ἀναφέρει τρεῖς epulones ὡς προϊσταμένους τῶν δεῖπνων. Pontifices vete-
 res, propter sacrificiorum multitudinem tres viros epulones esse voluerunt, ut
 illud ludorum epulare sacrificium facerent. Ἐκ τοῦ ἀρχαιοτάτου θρησκευ-
 τικοῦ θεσμοῦ παρέμεινε κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς δημοκρατίας
 ὁ χαρακτήρ τῆς διασκεδάσεως, (ludus), ἡ παιδία καὶ τὸ φαγοπότιον (epu-
 lum). Ἄλλ' οὕτως τότε παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἐγένετο λόγος περὶ ἐράνων.
 Τοῦτο θέλει ἐξηγηθῆ ἄλλοτε, ὡς προσέειπον. Ἐπικέρχομαι εἰς τὸ προ-
 κείμενον.

Εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς ἀπαντῶμεν διαφόρους ἄλλας φράσεις, αἱ
 ὁποῖαι ἕως ἀρχαιότερον ἀνεφέροντο ἰδίως εἰς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῶν
 ἐράνων, βραδύτερον δ' ἐφημεύθησαν εἰς τοὺς ἐκουσίους, κατ' ἀναλογίαν
 τῶν ἐκ τοῦ νόμου ὑποχρεωτικῶν ἐράνων, καὶ οἱ νεώτεροι ἑλληνισταὶ ἀδικ-
 κριτῶς ἀποδίδουσιν εἰς πᾶν εἶδος ἐράνων. Οὕτως ἀρχαιότερον ἀπὸ κοινῶν
 τῶν ἐραμιστῶν ἐκαλεῖτο πιθκῶς τὸ νομικὸν πρόσωπον, ἦτοι τὸ σωμα-
 τεῖον τῶν εἰς νόμιμον ἔρανον ὑποχρέων ὁτινες κυρίως ἐκαλοῦντο ἐραμι-
 στάι βραδύτερον «τὸ κοινὸν τῶν ἐραμιστῶν» ἐλέγετο καὶ ἡ ὁμάς τῶν εἰς-
 φερῶν ἐκούσιον ἔρανον. Ὁ Ἀρποκρατίων δικαίρκει «ἐραμιστίας Δημο-
 σθένης ἐν τῇ τοῦ Λυκούργου παιδῶν ἐπιστολῇ ἐραμιστίας εἶπεν ἀντὶ τοῦ
 ἔρανον αἰτήσας. Ἐραμιστίας μέντοι κυρίως ἐστὶν ὁ τοῦ ἐράνου μετέχων,
 καὶ τὴν φορὰν ἦν ἐκάστου μηνὸς ἔδει καταβάλλειν εἰσφέρων.» Βεβαίως
 ὁ τελευταῖος ὁρισμὸς ἀναφέρεται εἰς τοὺς ὑποχρεωτικούς ἐράνους ἐκ τοῦ
 νόμου ἐπιβαλλομένους διὰ τὰς καθ' ἑκάστον μῆνα τελουμένας θρησκευτι-
 κὰς ἑορτὰς καὶ πολιτικὰς θυσίας, χωρὶς ἂν ἀποκλείηται ἡ χρῆσις τῆς λέ-
 ξεως ἐραμιστίας ἐπὶ τῶν ἐκουσίων ἐράνων. Παρομοίως ἀπαντῶμεν εἰς τοὺς
 ἀρχαίους λεξικογράφους «Ἐραναρχας,» καὶ εἰς ἐπιγραφὰς ὄρων «Ἀρχιε-
 ραμιστίας ἢ «Ἐραμιστίας μετὰ τινος.» Εἶναι ἄρα αἱ φράσεις συνώνυμοι ἐν

χρήσει ἐπὶ παντὸς εἶδους ἐράνου; Πιθανώτερον νομίζω ὅτι ἐραναρχας ἦτον
 ὁ παρὰ τοῦ πολιτικοῦ σωματείου διοριζόμενος, καὶ ἔχων ἐπίσημον χαρα-
 κτήρα εἰς προσδιορισμὸν καὶ εἰσπραξίν τοῦ νομίμου ἐράνου. Ἐνῶ ἀρχιερα-
 νιστής ἦτον ὁ παρὰ ἰδιωτικοῦ θιάσου ἐκλεγόμενος πρὸς εἰσπραξίν τοῦ ἐρά-
 νου, καὶ «μετ' ἄλλων ἐραμιστίας» ὁ ἀναδεχόμενος τὴν πλήρωσιν τοῦ ἐρα-
 νικοῦ συμβολαίου, ὡς εἶπεν ὁ σύνδικος τῆς ὁμάδος τῶν ἐραμιστῶν ἐπὶ τοῦ
 ἐρανικοῦ συμβολαίου. Ἰδίως ἀξίως σημειώσεως εἶναι ἡ φράσις «ἐραμιστικὴ δι-
 και» τὴν ὁποῖαν οἱ νεώτεροι ἑλληνισταὶ (Wachsmuth II, α. 168, Her-
 mann Alt III. § 68, 10. Platner, Meier κλπ.) ἀναφέρουσιν ἀδικκρίτως εἰς
 ὅλα τὰ εἶδη τῶν ἐράνων, καὶ ῥητῶς εἰς τὰς ἐξ ἐραμιστῶν συμβολαίων δια-
 φορὰς μετὰ τῶν ἐραμιστῶν καὶ τοῦ ἐραμιζομένου. Κατ' ἐμὴν γνώμην αἱ
 ἐραμιστικαὶ δίκαι ἀντικείμενον εἶχον τὴν εἰσφορὰν τῶν ἐκ τοῦ νόμου διατε-
 ταγμένων ἐράνων, αἵτινες κατὰ τὴν εἰκασίαν τινῶν ἐδικάζοντο, ἢ τοῦλά-
 χιστον εἰσήγοντο παρὰ τῶν ἐραναρχῶν. Τὴν γνώμην μου στηρίζω ἐπὶ τοῦ
 λόγου ὅτι αἱ δίκαι αὗται ἦσαν ἐμμηνοί, ὡς αἱ ἐμπορικαί, τοῦτέστιν αἱ
 ἀναφύμενοι ἐκ συμβολαίων τοῦ ἐμπορίου κατὰ τὴν ἰδιάζουσαν παρὰ τοῖς
 Ἀθηναίοις σημασίαν τῆς λέξεως, καὶ αἱ σίτου (διατροφῆς). Ἄλλ' ὁ λόγος
 τοῦ κατεπεύγοντος τῆς ἐντὸς τοῦ μηνὸς εἰσαγωγῆς τῶν δικῶν τούτων
 ἦτον ὡς πρὸς τὰς ἐραμιστικὰς δίκαις ὅτι αἱ δημοτικαὶ καὶ φυλετικαὶ θυτίαι,
 δι' ἃς οἱ ἔρανοι, ἐτελοῦντο κατὰ μῆνα. Διὸ καὶ ὁ Ἀρποκρατίων ἐρμηνεύει
 «ἐραμιστίας ὁ τοῦ ἐράνου μετέχων καὶ τὴν φορὰν ἦν ἐκάστου μηνὸς ἔδει
 καταβάλλειν εἰσφέρων.» Ὁ Πετίτος ὡς ἐραμιστικὰς δίκαις ἐκλαμβάνων τὰς
 ἐξ ἐκουσίων ἐράνων ἀναφουρένας, ἐκ τοῦ ὅτι ἦσαν ἐμμηνοὶ εἰκάζει ὅτι ὁ
 ἐραμιζόμενος ὑποχρεοῦτο ἂν ἀποδίδῃ τὸν ἔρανον ἐντὸς τοῦ μηνὸς τοῦθ' ὅπερ
 ἐπὶ οὐδεμιᾶς ἀρχαίας μνηστειρίας στηρίζεται. Ἄλλ' ἐνῶ διὰ τούτου ὁ ἐκού-
 σιος ἔρανος ἀπέβλεπε τὸν εὐεργητικὸν χαρακτήρα, ἀπ' ἐτέρου τὸ χωρίον
 τοῦ Ἀρποκρατίωνος, τὸν ὁποῖον ὁ Πετίτος ἐπικαλεῖται, ἀναφέρεται προ-
 δήλως εἰς τὴν εἰσφορὰν τοῦ δίδοντος, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ λαμ-
 βάνοντος τὸν ἔρανον. Τὸ δὲ κατεπεύγον καὶ ὑποχρεωτικὸν τῆς κατὰ μῆνα
 καταβολῆς τῶν νομίμων ἐράνων ἐπιβεβαιούται παρὰ τοῦ ἀρχαίου σχολια-
 στοῦ τοῦ Ἀριστοφάνους Ἀχαρνῆς στιχ: 615 «ὑπὲρ ἐράνου. Ἔθος εἶχον
 τέλεσμά τι εἰς τὸ κοινὸν διδόναι ὅπερ οἱ μὴ διδόντες καὶ ἄτιμοι ἐνομι-
 ζοντο, καὶ μετὰ βίας ἀπητοῦντο.» Τοῦτο ἐξηγεῖ ὅτι ἐμμηνοὶ ἦσαν αἱ περὶ
 εἰσπράξεως ταιούτων ἐράνων δίκαι.

Κατόπιν τούτων δυνάμεθα θαρραλεώτερον νὰ ἐπιληφθῶμεν τῆς ἐρμη-
 νείας τῶν ὄρων ὑπὲρ τῶν ἐραμιστῶν, ἢ τῶν ἐραμιζομένων. Αἱ σωζόμεναι
 ἐπιγραφαὶ δὲν ἀναφέρονται βεβαίως εἰς ἐράνους τῆς πρώτης κατηγορίας,
 ἦτοι συνεισφορὰς λόγῳ δωρεᾶς καὶ πρὸς καθαρῶς ἀχθιοεργὸν σκοπὸν. Ἐκ
 τοιαύτης πράξεως δὲν ἀποκλείεται ἀναγκαιῶς ἡ ὑπόθεσις ἐνδίκων σχέ-
 σεων μετὰ τῶν ἐραμιστῶν καὶ τοῦ εὐεργετουμένου προσώπου, ἀλλὰ καὶ

δὲν ἐννοεῖται λόγος ἐνεχυριάσεως ἀκινήτου κτήματος, ἢ δηλώσεως τῆς ἐπ' αὐτοῦ κυριότητος συνεπέα τῆς δωρεᾶς τῶν ἐραμιστῶν· οὐδ' ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ἠδύνατο νὰ προκύπτῃ ἂν ὁ ὅρος ἀπέβλεπεν εἰς δικαίωμα ἐπὶ τοῦ κτήματος τῶν ἐραμιστῶν ἢ τοῦ ἐραμιζομένου πηγάζον ἐκ τοιοῦτου εἴδους ἐράνου. Αἱ ἐπιγραφὰι τῶν ὄρων ἀφορῶσι λοιπὸν εἰς ἐραμιστὰς ἤτοι ὑποχρέους εἰς νόμιμον ἔρανον, ἢ εἰς ἔρανον ἰδιωτικοῦ θρησκευτικοῦ θιάσου, καθυστεροῦντας τὴν εἰσφορὰν, καὶ ἐνεχυράζοντας τὸ κτῆμα αὐτῶν, ἢ εἰς ἐραμιζομένους ὀφείλοντας τὴν ἀπόδοσιν τοῦ δανειακοῦ ἐράνου, καὶ ἢ ἐνεχυράζοντας τὸ κτῆμα αὐτῶν εἰς ἀπότισιν τοῦ χρέους, ὅτε τὸ κτῆμα ἔμενεν εἰς τὴν κατοχὴν καὶ διαχείρησιν τοῦ συλλέξαντος τὸν ἔρανον, ὁ δὲ ὅρος ἐσκόπει τὴν δῆλωσιν τοῦ ἐπὶ τοῦ κτήματος δικαίωματος τοῦ ἐραμιζομένου πρὸς ἐξαγορὰν αὐτοῦ.

Τοιοῦτους ὅρους ἔχομεν πολλοὺς. Ὡς ὑπόδειγμα δύναται νὰ ληθῆ ὁ ὅρος τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιγραφὴ ἐδημοσιεύθη παρὰ τοῦ κ. Δραγάτη ἐν τῇ «Παλλιγενεσίᾳ» τῆς 3 Ὀκτωβρίου 1880.

Ὅρος οἰκία[ς]
πεπραμένη[ς]
ἐπὶ λύσει ἔραν
ισταῖς τοῦ·
ς μετὰ Παν
ταρέτου Αλ
ωπεκῆθεν
ΧΗΗΗΗ

Ὁ ὅρος φαίνεται ἀφορῶν εἰς δανειακὸν ἔρανον συλλεγέντα ὑπὲρ φίλου παρὰ τοῦ Πανταρέτου. Τοῦτο πιθανολογούμενον ἐκ τοῦ ὀφειλομένου ποσοῦ δραχμῶν 1400, ὅπερ ἀποκλείει τὴν ὑπόθεσιν ὀφειλῆς μηνιαίου ἐράνου, συνάδει καὶ πρὸς τὴν φράσιν τῆς ἐπιγραφῆς. Κατὰ τὴν ἐν τῷ Α' μέρει τῆς μελέτης δοθεῖσαν ἐρμηνείαν ἢ φράσιν «πεπραμένης ἐπὶ λύσει» δηλοῖ ὅτι ὁ φίλος τοῦ Πανταρέτου, ὑπὲρ οὗ ὁ ἔρανος, ὑπόχρεως ὦν εἰς ἀπόδοσιν τοῦ ἐράνου ἐναχυράζει τοῖς ἐραμισταῖς διὰ πωλήσεως ὑπὸ ἀῖρεσιν ἐξωνήσεως τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐφ' ἧς ὁ ὅρος· ὥστε εἶχον μὲν αὐτὴν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν οἰ ἐραμιστῶν. ἀλλ' ὑπέκειτο εἰς τὸ δικαίωμα τοῦ τρίτου ὑπὲρ οὗ ὁ ἔρανος, νὰ ἐξαγοράτῃ τὴν οἰκίαν καταβάλλων 1400 δραχμὰς ὑπὲρ τῆς ὁμάδος τῶν ἐραμιστῶν. Ἡ ὑπόθεσις ὅτι ὁ Πανταρέτος ἐξεχώρησεν ὀριστικῶς καὶ ἀπολύτως τὴν οἰκίαν εἰς ἀπότισιν τοῦ χρέους καὶ ὁ ὅρος ἐστήθη πρὸς δῆλωσιν τῆς κυριότητος τῶν ἐραμιστῶν καθίσταται ἀπίθανος, διότι ἐπὶ τοιαύτῃ ὑπόθεσιν ἦτον ἄσκοπος καὶ ματαίαι ἡ δῆλωσις τοῦ χρέους τοῦ Πανταρέτου.

Ὁμοίου εἴδους εἶναι ὁ δημοσιευθεὶς ἐν τῷ Bull. de Corresp Hell. I. σελ. 235. «Ὅρος χωρίου καὶ οἰκίας πεπραμένων ἐπὶ λύσει ἐραμιστῶν τοῖς μετὰ

Ἀριστοφῶντος Εἰρεπίδου Τ. ο (ἦτοι ἐπὶ καταβολῇ 300 δρ. ἢ ταλάντου;) Εἰς ἀμφοτέρως ἡ αὐτὴ φράσις ἐπαναλαμβάνεται, ἥτις διακρίνει τοὺς ἐπὶ δανείῳ ἐραμιστὰς ἀπὸ τῶν ἐραναρχῶν καὶ τῶν ἀρχιεραμιστῶν τῶν δημοτικῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν θιάσων· «ἐραμισταῖς τοῖς μετὰ τοῦ δεῖνα».

Εἰς διαφόρου εἴδους ἔρανον ἀφορᾷ ἡ ἐπιγραφὴ «Ὅρος χωρίου πεπραμένου ἐπὶ λύσει θιασώταις Ἴσο[δάνου] δημότου Η (Meier Arch. Int. Bl. der A. C. Z. n° 2 S 16. Ἐκ τῆς λέξεως «δημότου» γίνεται δῆλον ὅτι πρόκειται περὶ ἐράνου νομίμου, ἢτοι ἐπιβλλομένου πρὸς τέλεσιν εορτῆς ἢ θυσίας δημοτικῆς ἐραναρχοῦ ὄντος τοῦ Ἴσοδαίτου. Ἐκ τῶν δημοτῶν τίς δὲν εὐκολύνετο εἰς τὴν καταβολὴν τοῦ ἐράνου. Ἐἴτε διὰ συμβάσεως, εἴτε κατόπιν δικαστικῆς καταδίκης ὁ καθυστερῶν ὑπεχρέωθη νὰ πληρώσῃ τοῖς θιασώταις οἵτινες κατέβηλον τὸν καθυστερούμενον ἔρανον ἐκ δραχμῶν ἑκατόν. Ἐνεκα τούτου ὁ ὀφειλῆτης ἐνεχυράζει διὰ πωλήσεως ὑπὸ ἀῖρεσιν ἐξωνήσεως τὸ χωρίον ἐφ' οὗ ὁ ὅρος.

Ἄδηλον ἂν ἐ ὑπὸ τοῦ Φίνλεῦ δημοσιευθεὶς «ὄρος χωρίου πεπραμένου ἐραμιστῶν τοῖς μετὰ Καλλιτέλους» (Trans of the R. S. of Litt. III. 2, 395,) ἀφορᾷ εἰς ἔρανον δανειακὸν, ἢ εἰς ἔρανον δημοτικοῦ ἢ ἰδιωτικοῦ θιάσου.

Μᾶλλον δυσεξήγητος φαίνεται ἡ παρὰ τοῦ κ. Κουμανοῦδη ἐν ἔτει 1865 διὰ τῆς Παλλιγενεσίαις δημοσιευθεῖσα ἐπιγραφὴ ὄρου εὐρεθέντος ἐν Ἀμοργῷ.

Ὅρος χωρίου...

ρει καὶ οἰκίας καὶ κ...

τῶν Ξενοκλέους τω

... μένων ἐμ Φιλιγγίᾳ καὶ τῶν ἐπικυρβίων ἐνεχυρῶν ὑποκειμένων συνεπιχωρούσης τῆς

γυναικὸς Ἐρατοκράτης καὶ τοῦ κυρίου Βρουκίωνος τω ερανε

καὶ Ἀρισταγόρα τῷ ἀρχιεράνω καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Ἐχεκράτη

πρὸς τὴν ἐγγύην ἦν ἐγ...

το Ξενοκλῆς τοῦ ἐράνου ὄν

συνέλεξεν Ἀρισταγόρας

κατὰ τὸν νόμον τῶν ἐρα

νισ] τῶν.

Ἡ ἐρμηνεῖα τῆς ἐπιγραφῆς δικαίως ἐγέννησε πολλὰς ἀπορίας εἰς τὸν σοφὸν ἀρχαιοδίφην, αἵτινες ὁμῶς δύνανται νὰ ἐλαττωθῶσι κατόπιν πλειοτέρας μελέτης. Πρὸ πάντων σημειωτέον ὅτι προκειμένου περὶ ἐνδίκων σχέσεων Ἀμοργίνων, ἔπρεπε νὰ γινώσκωμεν τὸ ἐν Ἀμοργῷ ἰσχύον δίκαιον,

ὅπως ὦμεν βέβαιοι περὶ τῆς ἀκριβοῦς σημασίας τῶν ὄρων τῆς ἐπιγραφῆς. Ἐν ἑλλείψει τούτου λαμβάνομεν ὡς ὀδηγὸν τὸ ἀττικὸν δίκαιον τοῦ ὁποῦοπιθανῶς οὐχὶ πολὺ διέφερε τὸ τῶν Ἀμοργίνων.

Καίτοι παρακαλέσας τὸν κ. Ἐφόρον τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ τὸν κ. Κουμανούδην καὶ ὑπ' αὐτῶν παραπεμφθεὶς εἰς τὸ λεγόμενον ἀττικὸν Μουσεῖον, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνεύρω τὸν ὄρον μεταξὺ τῶν ἐν ὑπαίθρῳ κειμένων κατὰ τὴν ὀδηγίαν τοῦ κ. Ἐφόρου. Λαμβάνω λοιπὸν τὸ κείμενον τῆς ἐπιγραφῆς καθὼς ἐδημοσιεύθη παρὰ τοῦ κ. Κουμανούδην. Ἐν τῷ 3 στ. ἡ ἐξελειφθεῖσα τελευταία λέξις τῆς ὁποίας τὸ πρῶτον γράμμα εἶναι Κ: δύναται, νομίζω, νὰ συμπληρωθῇ διὰ τοῦ κήπου. Ἐπὶ τοῦ 5 στ. γενᾶται ἡ ἀπορία τί σημαίνει ἡ λέξις «Ἐπικυρβίων». Μήπως εἶναι οὐσιαστικόν; καὶ ἀμφιβάλλει ὁ κ. Κουμανούδης ἂν καλῶς ἔπραξε γράψας ὡς ἐπίθετον, διότι δὲν εὐρίσκεται ἐν τοῖς λεξικοῖς. Ἀφοῦ τούτο λέγει ὁ ἀξιότιμος καθηγητῆς, βεβασίως ἡ λέξις δὲν ἐρμηνεύεται ἐν τοῖς λεξικοῖς. Ἀλλ' εὐρίσκεται «Κύρβεις-ων». Ὁ Ἀρποκρατίων ἐρμηνεύει: «Κύρβεις φησὶν Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς περὶ Θεῶν ἔχειν ἐγγεγραμμένους τοὺς νόμους; εἶναι δὲ αὐτοὺς λίθους ὀρθοῦς ἐστῶτας, οὓς ἀπὸ μὲν τῆς στάσεως στήλας ἀπὸ δὲ τῆς εἰς ὕψος ἀναστάσεως διὰ τοῦ κεκορυφῶσθαι Κύρβεις ἐκάλουν» κτλ. Αὕτη ἦτον ἡ ἀρχαιότερα χρῆσις τῆς λέξεως, ἣτις βραδύτερον ἐτήμκινε πάντα λίθον φέροντα ἐπιγραφὴν. Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ δεχθῶμεν ὅτι κατὰ τὸν ὄρον περὶ οὗ ὁ λόγος, ἐδίδοντο ὡς ἐνέχυρα πλὴν τῆς οἰκίας καὶ κήπου κινητὰ πράγματα καταγεγραμμένα ἐπὶ ἰδίας στήλης, (ἴσως ἔπιπλα ἢ γεωργικὰ ἐργαλεῖα) καὶ ταῦτα ἐνοοῦνται ὡς τὰ ἐπικύρβια. Ἐν στ. 7 καὶ 8 ἀναγινώσκειται: «συνεπιχωρούσης τῆς γυναικὸς Ἐρατοκράτης καὶ τοῦ κυρίου Βρουκίωνος». Ὁ κ. Κουμανούδης παραδέχεται ὅτι ἡ Ἐρατοκράτη ἦτο σύζυγος τοῦ Ξενοκλῆους καὶ θεωρεῖ ἀνεξήγητον ὅτι ὁ Βρουκίωνος λέγεται κύριος αὐτῆς (εἰς τὴν ἀρχαίαν παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς σημασίαν τῆς λέξεως) ἐνῶ κύριος τῆς γυναικὸς ἦτον ὁ σύζυγος. Γνωστὸν ὅτι παρὰ τοῖς ἀττικοῖς κύριος ἐλέγετο ὁ προστάτης ἢ κηδεμὼν οὐτινος ἢ θέλητις ἔδιδε κύρος εἰς τὰς ἐνδίκους πράξεις τοῦ ἀνίκανου, ἡ δὲ γυνὴ ὡς ἀνίκανον πρόσωπον εἶχε κύριον ἄγαμος μὲν τὸν πατέρα ἢ τὸν ἐπίτροπον, ἔγγαμος δὲ τὸν σύζυγον. Ἀλλ' ἀκριβῶς ἔνεκα τούτου ὁ κ. Κουμανούδης ὥφειλε νὰ μὴ δεχθῆ ἀνεξετάστως ὅτι ἡ Ἐρατοκράτη εἶχε τὸν Ξενοκλέα σύζυγον, ἀφοῦ κύριος αὐτῆς ἦτον ὁ Βρουκίωνος. Ἦτον ἄρα σύζυγος ὁ Βρουκίωνος; Οὐδὲ τούτο· διότι ἐπὶ τοιαύτῃ ὑποθέσει συνήθως ὁ ἀνὴρ ἐκαλεῖτο σύζυγος καὶ οὐχὶ κύριος. Πιθανώτερον λοιπὸν ὅτι ὁ Βρουκίωνος ἦτον ἐπίτροπος τῆς Ἐρατοκράτης παρεμβαιῶνων ἵνα δώσῃ κύρος εἰς τὴν πράξιν αὐτῆς «συνεπιχωρούσης». Εἰς τί αὕτη συνίστατο θέλομεν ἰδεῖν ἀκολούθως. Ἐν τέλει τῆς ἐπιγραφῆς ἀναγινώσκειται: «κατὰ τὸν νόμον τῶν ἐρατιστῶν». Ὁ κ. Κουμανούδης ὑποθέτει ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ ἐρατιστοῦ νόμου τῶν Ἀθηναίων, τὸν ὁποῖον

πολλοὶ ἐκ τῶν νεωτέρων ἑλληνοιστῶν ὑποθέτουσιν ὡς γραπτὸν νόμον τοῦ ἀττικοῦ δικαίου, διότι ὁ Πολυδεύκης ἀναγράφει τὰς φράσεις «ἐρανος, ἐρατισταί, κοινὸν ἐρατιστῶν, ἐρατικαὶ δίκαι, ἐρατικός νόμος». (H. ig). Ἐκλαμβάνων δὲ ὁ κύριος Κουμανούδης ὡς τοιοῦτον γραπτὸν ἐρατικὸν νόμον τὴν ὑπ' ἀρ. 126 τῆς συλλογῆς τοῦ Βοικηχίου ἐπιγραφὴν, παρατηρεῖ ὅτι δὲν γνωρίζομεν τὰς διατάξεις αὐτοῦ, διότι εἶναι λίαν κολοβός, καὶ δὲν φαίνεται κανονίζων τὰ περὶ ἐνεχύρων καὶ ἐγγυῶν, καὶ οὐδὲν λοιπὸν συντελεῖ εἰς κατάληψιν τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς (τῆς Ἀμοργοῦ). Ἀλλ' ἐν ταύτῃ ὡς ἐρατιστῶν νόμος δὲν ἐννοεῖται βεβασίως ὁ ἐρατικός νόμος τῶν Ἀθηναίων, ἂν τοιοῦτος ὑπῆρχε. Τοῦθ' ὅπερ δὲν πιστεύω, διότι οὐδέμου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τοιοῦτος νόμος γραπτὸς μνημονεύεται. Παρ' αὐτοῖς ἡ λέξις νόμος σημαίνει τὰ κορυφῶντα, τὰ καθεστῶτα εἴτε ἐκ νόμου γραπτοῦ, εἴτε ἐξ ἐθίμων, εἴτε ἐκ συμβάσεων. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ ὑπ' ἀρ. 126 ἐπιγραφὴ φέρει ἐπὶ κεφαλῆς «νόμος ἐρατιστῶν». Ἀλλ' ἐκ τοῦ σωζομένου μέρους δὲν μένει ἀμφιβολία ὅτι εἶναι τὸ καταστατικὸν ἐτκιρίας, ἢ τοῦ θιάσου ἐρατιστῶν. Ἐν τέλει δὲ τῆς ἐπιγραφῆς σαφῶς ἀναγινώσκειται:

«Ἐρανον συνῆγον φίλοι ἄνδρες
καὶ κοινὴ βουλὴ θεσμὸν φίλιας ὑπέγραψαν
νόμον ἐρατιστῶν».

Ἐξ οὗ πρόδηλον ὅτι νόμος τῶν ἐρατιστῶν εἶναι ἡ σύμβασις τῶν ἐταίρων πρὸς σύστασιν ἰδιωτικοῦ θιάσου. Βεβασίως λοιπὸν ἡ ἐπιγραφὴ ἐκεῖνη κατ' οὐδὲν συντελεῖ εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῆς ἡμετέρας. Ἀνάγκη ν' ἀναζητήσωμεν αὐτὴν ἀλλαχόσε.

Ἐκ τῶν τελευταίων πέντε στίχων τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς

πρὸς τὴν ἐγγύην ἦν ἐγ. . .
το Ξενοκλῆς τοῦ ἐράνου ὄν
συνέλεξεν Ἀρισταγόρας
κατὰ τὸν νόμον τῶν ἐρα
τιστῶν.

μνησθάνομεν ὅτι τὰ κτήματα, ἐφ' ὧν ὁ ὄρος, δίδονται εἰς ἀσφάλειαν ἀπρὸς τὴν ἐγγύην ἦν ἐγ. . . το Ξενοκλῆς». Ὁ κ. Κουμανούδης συμπληροῖ τὰ ἐξηλειμμένα γράμματα τοῦ 11 στ. διὰ τοῦ ἐγράψα[το]. Ἀλλὰ γράφομαι ἐγγύην δὲν ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, οὐδὲ ἡ φράσις οὕτω συμπληρωμένη ἔχει νομικὴν ἔννοιαν. Πιθανώτερον ἀναπληρωτέον διὰ τοῦ ἐγ[γυήσα]το δηλαδὴ συνεπιχωρούσης (τῆς Ἐρατοκράτης) πρὸς τὴν ἐγγύην ἦν ἐγγυήσατο Ξενοκλῆς. Δὲν φαίνεται νὰ ὑπάρχῃ κακὴ γραφὴ ἢ ἀντιγραφὴ· διότι τὸ ἐγγυῶμαι συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς, ἢ γενικῆς δηλοῦσης τὸ πρῶτον ἢ τὸ χρέος δι' ὃ ἡ ἐγγύησις, καὶ μετὰ δοτικῆς τοῦ προσώπου πρὸς ὃ ἡ ἐγγύησις ἐγγυῶμαι τι τινὶ ἢ ἐγγυῶμαι τινὸς τινί. Ἡ ἀληθὴς γραφὴ λοιπὸν εἶναι «πρὸς τὴν ἐγγύην ἦν ἐγγυήσατο Ξενοκλῆς τοῦ ἐράνου

ὃν συνέλεξεν Ἀρισταγόρας». Ἐκ τῆς φράσεως λοιπὸν τρύτης προκύπτει ὅτι ὁ Ἀρισταγόρας ἦτον ὀφειλέτης τοῦ ἐράνου ὃν συνέλεξεν ὡς ἀρχιερα-
νιστῆς κατὰ τὸ συμβόλαιον τῶν ἐραμιστῶν, ἐγγυητῆς δὲ ὁ Ξενοκλῆς ὅστις
ἐνεχυριάζει τὰ κτήματα ἐφ' ὧν ὁ ὅρος πρὸς ἀπότισιν τοῦ χρέους τοῦ Ἀρι-
σταγόρου. Ἡ σύζυγος τούτου Ἐχεκράτη φαίνεται συνυπόχρεως διὰ τὴν
ἀπότισιν τοῦ ἐράνου. Πιθανῶς ἀναλωθέντος τοῦ ἐράνου εἰς ἰδίως ἀνάγκας
τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀρχιεραμιστοῦ, ἀμφότεροι οἱ σύζυγοι ἀναδέχονται τὴν
ὑποχρέωσιν τῆς ἀποδόσεως τοῦ ἐράνου, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγγυᾶται ὁ Ξενο-
κλῆς διὰ τῶν κτημάτων αὐτοῦ. Ἐν ἧ δὲ περιπτώσει ἐλλείψει τῶν πρω-
τοφειλετῶν πληρωθῆ τὸ χρέος αὐτῶν διὰ τῶν κτημάτων τοῦ Ξενοκλέους
τὸ πρὸς τὸν ἐγγυητὴν χρέος τῶν συζύγων ἀναδέχεται ἡ Ἐρατοκράτη
προσεπιχωροῦσα μετὰ τοῦ κυρίου Βρουκίωνος, τῷ ἐράνῳ καὶ τῷ ἀρχιερα-
μιστῇ καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ. Δὲν πρέπει νὰ φανῆ παράξενος ἡ ἀνάμιξις
τῶν κυριῶν τῆς Ἀμοργῶ τοῦ τότε καιροῦ εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν χρεῶν
τῶν κυριῶν, διότι καὶ σήμερον εἰς τὰς κυκλάδας δὲν εἶναι ὀλιγωτέρα ἡ
κίνησις τῶν κεφαλαίων τῶν κυριῶν καὶ ἡ ἐπὶ τούτων κερδοσκοπία τῶν
κυριῶν αὐτῶν. Τοσοῦτο δὲ μᾶλλον καθόσον δὲν ἔχομεν διδόμενον περὶ τοῦ
ὅτι ἐν Ἀμοργῷ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἴσχυε τὸ Βελειάνειον δόγμα τὸ ὁποῖον
ἐξεδόθη ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ τοῦ Κλαυδίου· μέχρι δὲ τούτου καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ
αὐτῇ δὲν ὑπῆρχε περιορισμὸς εἰς τὴν ἐκ μέρους τῶν γυναικῶν ἀναδοχὴν
τῶν χρεῶν τῶν συζύγων.¹ Κατόπιν τούτων συναγομεν τὴν ἐπομένην ἐρ-
μηνείαν τῆς ἐπιγραφῆς τῆς Ἀμοργῶ: «Ὅρος χωρίων καὶ οἰκίας καὶ κή-
που (συνεχομένων ἴτως) τοῦ Ξενοκλέους, τὰ ὁποῖα μετὰ τῶν ἐπὶ ἰδίου
λίθου καταγεγραμμένων κινήτων ἐνεχυράσθησαν, εἰς ἀσφάλειαν τῆς ἀπο-
δόσεως τοῦ ἐράνου τὸν ὁποῖον συνέλεξεν ὁ Ἀρισταγόρας, ὡς ἀρχιεραμιστῆς
κατὰ τὸ καταστακτικὸν τῶν ἐραμιστῶν, πρὸς τούτου καὶ τῆς γυναικὸς
αὐτοῦ Ἐχεκράτης, ἀναδεχθείσης τῆς Ἐρατοκράτης μετὰ τοῦ κυρίου αὐτῆς
Βρουκίωνος τὰς ὑποχρεώσεις τῶν συζύγων Ἀρισταγόρου καὶ Ἐχεκράτης
ἀπέναντι τοῦ Ξενοκλέους διὰ τὴν πρὸς τούτου δοθεῖσαν ἐγγύησιν.

¹ Ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ κυριῶν πρὸς τὸν ἐράνον καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Ross (Demen-
σελ. 61) δημοσιευθεῖσαν ἐπιγραφὴν: «Ὅρος οἰκίας καὶ χωρίου Τιμοστρά-
της Ἀνακκίανος τῆς Βόωνος ἀδελφῆς Ἀνακκίως, μητρὸς δὲ . . . Κηρι-
σιέως». Ὁ ὅρος οὗτος φαίνεται τεθείς πρὸς δῆλωσιν τοῦ δικαιοῦματος τῆς
κυριότητος τῆς Τιμοστράτης πρὸς διάκρισιν τῶν κτημάτων τοῦ ἀδελφοῦ
καὶ τοῦ υἱοῦ. Ὁ υἱὸς ἐνήλικος γενόμενος καθίστατο κύριος τῆς μητρὸς ἐν
τῇ χηρείᾳ αὐτῆς. Ἄλλ' ἀνηλίκου ὄντος τοῦ υἱοῦ κύριος τούτου, ἐπομένως
καὶ τῆς μητρὸς, ἦτον ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς ὡς πλησιέστερος συγγενῆς τοῦ
ἀνηλίκου.

¹ Καὶ νῦν ἐν Ἀμοργῷ ἡ ἀκίνητος ἰδιοκτησία εἶναι εἰς χεῖρας τῶν κυριῶν καὶ διὰ τῆς ἐγ-
γυήσεως αὐτῶν συναλλάσσονται οἱ κύριοι τῆς Ἀμοργῶ.

Οὗτοι εἰσὶν οἱ γνωστοὶ ἐμοὶ ὄροι. Ὡς ἐπίμετρον προσθέτω ἐνταῦθα ὀλίγα
ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Dareste ἐρμηνείας τοῦ ἐν Σπάτα εὐρεθέντος ὄρου, περὶ
οὗ ἐγένετο λόγος ἐν σελ. 407 διότι τὴν ἐρμηνείαν τοῦ κ. Dareste ὑπέδειξε
μοι ὁ φίλος κ. Σ. Αάμπρος μετὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ πρώτου μέρους τῆς
παρούσης μελέτης. Ὁ κ. Dareste ἐν τῷ Bull d. Corr. Hell. σελ. 485 ἔτους
1878 προτείνει νέαν ἐρμηνείαν τῆς ἐπιγραφῆς ἀντι τῆς πρότερον ὑπὸ τοῦ
κ. Köhler δημοσιευθείσης, δὲν μεταβάλλει οὐτωδῶς τὰς βάσεις αὐτῆς,
ὀρμώμενος ἐκ τῆς ἐρμηνείας τούτου ὅτι τὸ κτήμα ἐφ' οὗ ὁ ὅρος εἶναι ἀπο-
τίμημα τοῦ ἡμίτους τῆς προικὸς συνισταμένης ἐν ὄλῳ εἰς δραχμὰς 2,000.
Πρὸς ἐξήγησιν δὲ τοῦ τελικοῦ ἀριθμοῦ τῆς ἐπιγραφῆς, 2,720 μεταβάλλει
τὴν ἐρμηνείαν τοῦ κ. Köhler κατὰ τοῦτο μόνον, ὅτι ἐκλαμβάνει τὸ ποσὸν
τῶν δραχμῶν 2,000 ὡς τὸ ἡμισυ τῆς προικὸς ὀφειλόμενον πρὸς τοῦ Πυ-
θοδώρου, καὶ τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 720 ὡς τόκος τοῦ καθυστερηθέντος
ἀπὸ τῆς ἀρχοντίας τοῦ Εὐξενίππου μέχρι τῆς τοῦ Λεωστράτου· εἶνε δὲ
ὁ ὅρος δῆλωσις δικαιοῦματος ὑποθήκης τοῦ γαμβροῦ ἐπὶ κτήματος τοῦ πεν-
θεροῦ εἰς ἀσφάλειαν τοῦ καθυστερουμένου ποσοῦ ἐκ τῆς συστηθείσης προι-
κός. Ἄλλὰ καθ' ὅλας τὰς τροπολογίας ἡ ἐρμηνεία τοῦ κ. Dareste
εἶναι ὀλιγώτερον τῆς τοῦ κ. Köhler ἐπιτυχῆς. Δὲν ἐπανερχομαι εἰς τὴν
ἀναίρεσιν τῆς τετριμμένης πλάνης τῶν νεωτέρων ἐλληνιστῶν περὶ τοῦ
ὑποθηκικοῦ συστήματος τῶν Ἀθηναίων, τὸ ὁποῖον ὁ κ. Dareste ὑποθέτει
παραπλήσιον πρὸς τὸ τοῦ ἀστικοῦ κώδικος τῶν Γάλλων (Bull. σελ. 487),
ὁ κ. Dareste ὑποπίπτει εἰς χεῖρον πλάνην.

Ἐν τῷ α' μέρει τῆς παρούσης μελέτης (σελ. 405) ἀνεπτύχθη ἀποχρών-
τως ὅτι ἀποτίμημα ἐλέγετο ἐν γένει τὸ κατόπιν ἐκτιμήσεως λαμβανό-
μενον εἰς ἀπότισιν χρέους· ἰδίως δὲ, ὡς ὁ κ. Dareste ὁμολογεῖ, τὸ πρὸς
τοῦ συζύγου διδόμενον κτήμα πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἀποδόσεως τῆς προικός.

Ἄλλὰ λέγει ἀποτίμημα ἐκαλεῖτο πᾶσα ὑποθήκη. Εἰς ἀπόδειξιν ἐπικα-
λεῖται τὸ τεμάχιον τοῦ Πολυδεύκου (H. 142) «ἀποτίμημα δ' ἐστὶν οἶον
ὑποθήκη κυρίως μὲν πρὸς τὴν προῖκα, ἤδη δὲ καὶ πρὸς τὰς μισθώσεις.»
Ὁ λεξικογράφος ὅμως δὲν λέγει ὑποθήκην ἕνεκα τῆς καταβολῆς τῆς προι-
κὸς πρὸς τοῦ συστήσαντος αὐτήν. Ἐξ ἀπείρων δὲ ἄλλων μαρτυριῶν εἶναι
γνωστὸν ὅτι τὸ ἀποτίμημα ἦτον ὑποθήκη ἐπὶ κτήματος τοῦ συζύγου πρὸς
ἀσφάλειαν τῆς καταβληθείσης προικός, καὶ τοῦτο γράφει ὁ Πολυδεύκης.
Δευτέραν μαρτυρικὴν ἐπικαλεῖται τὸ χωρίον τοῦ Δημοσθένους πρὸς Σπουδῖαν.
«Τὴν οἰκίαν ταύτην ἀποτιμῶμαι πρὸς τὰς δέκα μνᾶς.» Ἄλλ' ἀναγινώ-
σκοντες ὀλόκληρον τὸ τεμάχιον τοῦ λόγου εὐρίσκομεν αὐτὸ μαρτυροῦν κατὰ
τῆς ἐρμηνείας τοῦ σοφοῦ ἐλληνιστοῦ. Κατὰ τὸν ῥήτορα ὁ Πολυεύκτος δι-
δων τὴν θυγατέρα του τῷ πρὸς Σπουδῖαν διαζομένῳ ὑπεσχέθη προῖκα
τεσσαράκοντα μνῶν (4000 δραχμῶν), ἐξ ὧν κατέβλεπε τὰς τριάκοντα
(3000 δραχμὰς) τὰς δὲ ὑποληφθείσας χιλιάς δραχμὰς ἔπρεπε νὰ λάβῃ ὁ

γαμβρός «ὅταν Πολύευκτος ἀποθάνῃ.» Ἐνὶσφ λοιπὸν ὁ Πολύευκτος εἶχε κληρονόμον τὸν εἰσποίητον αὐτοῦ Λεωκράτην, οὗτος ἦν ὑπόχρεως εἰς τὴν καταβολὴν τῶν χιλίων δραχμῶν «ἕως μὲν ὁ Λεωκράτης ἦν κληρονόμος τοῦ Πολυεύκτου πρὸς ἐκεῖνον ἦν μοι τὸ συμβόλαιον.» Ἄλλ' ἀνακληθείσης τῆς εἰσποιήσεως τοῦ Λεωκράτους ὁ Πολύευκτος» τελευτῶν διέθετο ὄρους ἐπιστῆσαι χιλίων δραχμῶν ἐμοὶ τῆς προικὸς ἐπὶ τὴν οἰκίαν» καὶ «ὅτε ὁ Πολύευκτος μοχθηρῶς εἶχε τηνικαῦτα τὴν οἰκίαν ταύτην ἀποτιμῶμαι πρὸς τὰς δέκα μνᾶς, ἐξ ἧς διακωλύει με τὰς μισθώσεις κομίζεσθαι Σπουδίας.» Εἰς ἀπότισιν λοιπὸν τῶν ὀφειλομένων χιλίων δραχμῶν ὁ Πολύευκτος διέταξε νὰ ἐνεχυρασθῇ εἰς τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ ἡ οἰκία, οὕτω δὲ ὁ γαμβρὸς κατέχων αὐτὴν ἀποτιμᾶται πρὸς τὰς δέκα μνᾶς, ὅπερ ἐστὶ διαχειρίζεται τὴν οἰκίαν ὡς προικῶν κτήμα, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πολυεύκτου ἐκμισθῶν αὐτὴν. Δὲν πρόκειται λοιπὸν περὶ ὑποθήκης κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον, ἧτοι προνομίου τοῦ πιστωτοῦ ἐπὶ τῆς ἀξίας κτήματος μένοντος εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ὀφειλέτου. Τὴν ὑποθεθεῖσαν οἰκίαν κατέχει ὁ ὑπὲρ οὗ ἡ προῖξ συνέστη, καὶ τὸ ἀποτιμῶμαι πρὸς τὰς δέκα μνᾶς σημαίνει οὐχὶ ἔχω προνόμιον ὑποθήκης, ἀλλὰ διαχειρίζομαι ὡς προικῶν ἀντὶ τῶν δέκα μνῶν (ἐκμισθῶν τὴν οἰκίαν).

Ἄλλ' ὑποτιθεμένου ὡς ἰσχύοντος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τοῦ Νεπολι: κώδικος, ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ ὄρου δὲν ἐξηγεῖται διὰ τῶν ὑποθέσεων τοῦ κ. Dareste.

Ἐὰν συνωμολογήθῃ ὑποθήκη διὰ τὸ ὅλον τῆς προικὸς, καὶ ὁ ὄρος ἐστήθῃ ἐπὶ τοῦ Εὐξενίππου, ἡ σημείωσις τοῦ χρέους συνεποσοῦτο εἰς 4000 δραχ. Ἐὰν ὁ ὄρος ἐστήθῃ μετὰ τὴν καταβολὴν τοῦ ἡμίσεως τῆς προικὸς ἐπὶ Λεωστράτου ἦτον ἄσκοπος καὶ ψευδὴς ἡ ἐπιγραφὴ ἐπὶ Εὐξενίππου, εἶναι δὲ ἀκατάληπτος ἡ δικαιολόγησις ὅτι ἡ νέα ἐγγραφὴ εἶναι ἡ μερικὴ ἀνανέωσις προηγηθείσης ἐγγραφῆς καὶ διὰ τοῦτο ἀναβιβάζεται εἰς τὴν ἀρχοντίαν τοῦ Εὐξενίππου. Ὅλαι αὗται αἱ ὑποθέσεις, ὡς καὶ ἡ τῶν ὀφειλομένων τόκων ἐπὶ δύο ἔτη ἐξασφαλιζομένων ἐκ τῆς ὑποθήκης, κατὰ τὸ ἀρθρον 2151 γαλλικοῦ κώδικος, οὐδεμίαν ἔχουσιν ὑπόστασιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, γίνονται μόνον χάριν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ Νοπολεοντείου κώδικος. Δι' αὐτῶν ὁ Γάλλος ἐρμηνευτὴς ἐζήτησε ν' ἀποφύγῃ τὰς δυσχερείας τὰς ὁποίας εὗρεν ὁ Γερμανὸς ἐκ τῆς φράσεως «καὶ τὸ ἐκ τούτου (τοῦ ἡμίσεως κατ' αὐτὸν κτήματος) γινόμενον.» Ἄλλ' ἀκολουθήσας τὰς βάσεις τῆς ἐρμηνείας τοῦ Γερμανοῦ ἀρχαιοδίφου περιέπεσαν εἰς δυσχερείας ἔτι μᾶλλον ἀνυπερβλήτους. Διότι ἀκριβῶς ἡ κλεῖς τῆς ἐρμηνείας τῆς ὅλης ἐπιγραφῆς εὐρίσκειται εἰς τὴν τοῦ ἡμίσεως ὡς ἀναφερομένου εἰς τὴν προῖκα, ἢ εἰς τὸ ὑποθετὸν κτήμα. Ὁ Γάλλος ἀκολουθεῖ τὸν Γερμανὸν ἐννοῶν τὸ ἡμισυ τῆς προικὸς, ἀλλ' ἀρκούντως νομίζω ἀπέδειξα ἐννοητέον τὸ ἡμισυ τοῦ κτήματος.

Προσθήκη. Εἶχον ἤδη παραδώσει πρὸς ἐκτύπωσιν τὴν μελέτην μου περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄρων, ὅτε ὁ κ. Κ. Ἀντωνιάδης ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ ἀρχαιολ. ἐφημερίδι τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ἐν Ἀμαρουσίῳ εὐρεθέντος ὄρου

Ἔρος χωρίο προικὸς

Ἰπποκλεία Δημογα

ρ]ος Λευκονοῖως Τ.

Ἔσφ πλαέονος ἀξι

ον] Κεκροπίδαις [υ

πόκειται καὶ λυκ[ο

μή]δαις καὶ Φλυεῖσι.

Ἡ γραμματικὴ ἔννοια τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι σαφής. Τὸ χωρίον ὑπόκειται εἰς τὴν πληρωμὴν ἐνὸς Ταλάντου, τῆς προικὸς τῆς Ἰπποκλείας, καὶ διὰ τὸ πλεονάζον τῆς ἀξίας ὑπόκειται εἰς ἀπαιτήσεις τῶν Κεκροπιδῶν Λυκ... δῶν καὶ Φλυέων. Ἄλλ' ὡς πρὸς τὴν νομικὴν ἐρμηνεῖαν γεννῶνται ἀπορίαι: Ἄρα ὁ ὄρος ἐτέθη ἐπὶ κτήματος τοῦ πατρὸς τῆς Ἰπποκλείας καὶ ὑπὲρ τοῦ συζύγου εἰς ἀσφάλειαν τῆς ὀφειλομένης προικὸς; Εἶναι ἐγγραφὴ πρώτης ὑποθήκης ὑπὲρ τῆς Ἰπποκλείας, δευτέρως ὑπὲρ τῶν Κεκροπιδῶν τρίτης ὑπὲρ τῶν Λυκ... δῶν, καὶ τετάρτης ὑπὲρ τῶν Φλυέων; Δὲν μοι φαίνεται πιθανὸν ὅτι ὁ ὄρος ὑπῆρχεν ἐπὶ κτήματος τοῦ πατρὸς τῆς Ἰπποκλείας, διότι τὴν ἀπαιτήσιν τῆς ὁμολογηθείσης καὶ μὴ παραδοθείσης προικὸς εἶχεν ὁ σύζυγος. Παράδειγμα τούτου ἔχομεν ἐν τῷ ἀνωτέρω (σελ.

) παραθεθέντι χωρίῳ τοῦ Δημ. π. Σπουδίαν. «Ὁ Πολύευκτος τελευτῶν διέθετο ὄρους ἐπιστῆσαι χιλίων δραχμῶν ἐμοὶ τῆς προικὸς ἐπὶ τὴν οἰκίαν». Πιθανώτερον ὅτι ὁ ὄρος ἐστήθῃ ἐπὶ χωρίου τοῦ συζύγου ὑποκειμένου εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς προικὸς, ἢ ἀνήκοντος τῇ Ἰπποκλείᾳ, διαλυθέντος τοῦ γάμου. Ἐπίσης ἀπίθανον φαίνεται μοι ὅτι ἐν τῷ ὄρῳ πρόκειται περὶ κατατάξεως δανειστῶν ἐνυποθήκων, ἀγνώστων οὐδῶν τοῖς ἀρχαίοις τῆς τε ἀναγκαστικῆς κατασχέσεως καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος κατατάξεως τῶν δανειστῶν. Καθὰ ἐσημειώθη ἐν σελ. 398-399, πρόκειται περὶ δικαιώματος πηγάζοντος ἐκ μόνης τῆς προτεραιότητος τῆς ἀπαιτήσεως, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς ἐγγραφῆς ὑποθήκης. Τὸ χωρίον ὑπόκειται κατὰ πρῶτον εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς προικὸς τῆς Ἰπποκλείας, διότι ἡ ἀπαιτήσις αὐτῆς εἶναι προγενεστέρα τῆς τῶν δῆμων. Ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ σχετικοῦ προνομίου τούτων, ἔδει νὰ ὀρίζηται τὸ ποσοῦν τῆς ἀπαιτήσεως αὐτῶν.

Ἐξ ὅσων ἐσημειώθησαν ἀνωτέρω σελ. 399, ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ τῶν λόγων τοῦ Δημ. π. Ὀνητ. 880, 4, π. Νικοστρ. 1249, 10 π. Ἀπατ. 896 κλπ. βεβαιοῦται ὅτι ὁ ἀρχαιότερος τῶν πιστωτῶν εἶχε τὸ δικαίωμα ἔμκα τῇ ὑπερμερίᾳ τοῦ ὀφειλέτου νὰ λάβῃ εἰς κατοχὴν πᾶν ἀκίνητον τούτου κτήμα πρὸς πληρωμὴν τοῦ χρέους. Ἄλλ' ἐκ τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου π. δημ. ἀδικημ. «ὦν δ' ἐγὼ ἀμφισβητῶ, τῷ μὲν πέντε μνᾶς, τὸ δὲ χιλίας δραχ-

υμὰς ἐπεγραψάμην, καὶ εἰ πλείονος ἄξια ἐστὶν ἢ τοσοῦτου, ἀποκηρυχθέντων τὸ περιττὸν ἢ πόλις λήψεται· ἐξάγεται ὅτι ἐὰν ἡ πόλις εἶχε κατὰ τοῦ αὐτοῦ ὀφειλέτου ἀπαιτήσεις, ἠδύνατο νὰ ἐκθέσῃ τὸ κτῆμα εἰς δημοπρασίαν, καὶ ἀπέναντι αὐτῶν νὰ λάβῃ τὸ πλεονάζον τοῦ τιμῆματός ἐκ τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ἀρχαιοτέρου πιστωτοῦ. Τὸ αὐτὸ δικαίωμα πιθανῶς εἶχον οἱ δῆμοι καὶ πᾶς μεταγενέστερος πιστωτής. Τοῦθ' ὕπερ ὅμως πᾶν ἄλλο εἶναι ἡ δίκαιον ὑποθήκης, καὶ κατατάξεως δανειστῶν. Οὔτε ἡ θέσις (ὑποθήκη) εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν ἀποκήρυξιν, οὔτε ἡ ἀποκήρυξις εἶχεν ὡς βῆσιν προνόμιον ὑποθήκης, ἤτοι θέσεως. Ἀπεναντίας διὰ τῆς θέσεως ὡς εἰς τὸ ἀρχαῖον δίκαιον ἐνοεῖτο καὶ ἐνησκείτο (fiducia) ὁ θέμενος καθίστατο ἀμετακλήτως κύριος τοῦ κτήματος ἅμα τῇ ὑπερμερίᾳ τοῦ ὀφειλέτου, ἀπεκλείετο δὲ καὶ αὐτὸ τὸ δικαίωμα τῆς ἀποκηρύξεως ὑπὲρ τῶν λοιπῶν δανειστῶν. Ὡστε ἡ ἐπιγραφή, περὶ ἧς ὁ λόγος, εἶναι δῆλως οὐχὶ δικαίωματος ὑποθήκης ἐπὶ ἀλλοτρίου κτήματος, οὐδὲ θέσεως, ἀλλὰ μᾶλλον κυριότητος τῆς Ἰπποκλείας μετὰ τῆς ἐπιφυλάξεως τοῦ δικαίωματος τῆς ἀποκηρύξεως ὑπὲρ τῶν δῆμων διὰ τὰ εἰς αὐτοὺς ὀφειλόμενα.

Ἄλλὰ δὲν πρέπει νὰ παρελθῇ ἀπαρτηρήτος ἡ σημείωσις τῶν δῆμων. Ὁ δῆμος Φλύα ἢ Φλυεῖα (ἐξ οὗ ὁ Εὐρυπιδῆς) τίθεται παρὰ τοῦ Μύλλερ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Πεντελικοῦ καὶ Ἀλῶν Ἀραφηνίδων, οὐχὶ μακρὰν καὶ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἀμκρουσίου (ἐπὶ τῆς συμπτώσεως τῆς 38⁰ καὶ τῆς 24⁰)· εἰς ἴσην δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀμκρουσίου ἀπόστασιν πρὸς δυσμὰς ὁ δῆμος Κεκροπιδῶν. Ἄγνοεῖται ποῦ ἔκειτο ὁ δῆμος Λευκονοίεων ἢ Λευκόνιον. Ἄλλὰ δῆμος Λυκομηδῶν οὐδαμῶς εὔρηται, ὅσον ἐγὼ γινώσκω. Μήπως τὸ Λυκ... δαις πρέπει νὰ συμπληρωθῇ διὰ τοῦ Λακ(ιά)δαις; Δὲν εἶδον τὸν ὄρον ὅπως ἤματι βέβαιος περὶ τῆς προτεινομένης διορθώσεως. Ἄλλὰ παρατηρῶ ὅτι ὁ δῆμος Λακιδῶν τίθεται ὑπὸ τοῦ Barbier de Bocage παρὰ τὴν ἱερὰν ὁδὸν μεταξὺ τοῦ Ἄστεως καὶ τῶν Σκιρρῶν, πολὺ μακρὰν τῶν δῆμων Κεκροπιδῶν, Φλύας καὶ Ἀμκρουσίου. Ἄν ἀναπληρώσωμεν τὴν ἐν τῷ ὄρῳ ἐφθαρμένην λέξιν Λυκ... δαις διὰ τοῦ Λακιάδαις, ὁ δῆμος οὗτος θὰ ἔκειτο παρὰ τὸ Ἀμκρουσίον καὶ τοὺς δῆμους Κεκροπιδῶν καὶ Φλυέων. Οὕτω δὲ ἐξηγεῖτο ὅτι, ἀμφισβητουμένου εἰς τίνα ἐκ τῶν τριῶν δῆμων Κεκροπιδῶν, Φλυέων καὶ Λακιδῶν ἀνήκε χωρογραφικῶς τὸ χωρίον, καὶ οἱ τρεῖς εἶχον ἐπ' αὐτοῦ ἀξιώσεις διὰ τὴν πληρωμὴν ὀφειλομένων εἰσφορῶν ἢ ἐράων δημοτικῶν.

I. A. Τυπάλδος.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΙΑΚΩΒΟΣ Α. ΓΑΡΦΗΛΔ*

B'

Ὁ Μοντέσκιος εἶπεν ὅτι ἡ ἀρετὴ ἐστὶ τὸ θεμέλιον τῆς δημοκρατικῆς πολιτείας· ὁ βίος δὲ καὶ ὁ θάνατος τοῦ προέδρου τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν Γαρφήλδ ἀποδεικνύουσι ἡμῖν ὅτι αἱ χριστιανικαὶ ἀρεταὶ ὄντως εἰσὶν ἡ σταθερὰ καὶ ἀναγκαῖα κρηπίς τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν. Ἀρκεῖ μόνον ἓνα ἀναγνώστης τις βραχεῖαν σύνοψιν τῶν κυριωτέρων γεγονότων τοῦ βίου τοῦ ἐξόχου καὶ ἐνσώφτου τούτου ἀνδρός, ὅπως κατανοήσῃ τὴν μεγίστην τιμὴν καὶ τὴν ἐνθουον ἀγάπην, ἣν ἐπεδαψίλευσαν αὐτῷ οἱ συμπολιταὶ του. Ὁ Γαρφήλδ ἐστὶν ὁ τελειότατος τύπος τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν πολυαριθμοτάτων ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ, οἵτινες, ἑαυτοῖς ἐπερειδόμενοι, παρσκευάσαν τὴν τύχην αὐτῶν (selfmade men—αὐτοποιοὶ ἄνδρες). Νῦν μὲν ἀγροτικὸς ὑπηρέτης, νῦν δὲ λεμβοῦχος, δημοδιδάσκαλος, καθηγητής, ἀξιωματικός, στρατηγός, νομικός, βουλευτής, γεροϋσιαστής καὶ ἐν τέλει πρόεδρος τῆς μεγάλης δημοκρατίας, παρέχει ἡμῖν διὰ τοῦ βίου αὐτοῦ θαυμαστὸν παράδειγμα μιᾶς τῶν μάλα θελκτικῶν ἀπόψεων τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν. Ἐξ ἐνός τῶν λόγων του, ἐκφωνηθέντος ἤδη πρὸ ἐτῶν, παραλαμβάνω ποιητικὴν τινα εἰκόνα, ἐν ἣ ἐκφράζεται κάλλιστα ἡ πρὸς τὰ ἄνω κινήσεις, ἡ ἐν Ἀμερικῇ πολλάκις γινομένη, καὶ ἄγουσα εἰς τὰς ἀνωτάτας θέσεις τοὺς ἀπὸ τῶν κατωτάτων τῆς πολιτείας βαθμίδων ὀρμωμένους. Ὁ Μακώλαιϋ προσεῖπεν, ὡς γνωστὸν, ὅτι ἐλευσεται ποτε ἡμέρα, καθ' ἣν ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις τῆς Ἀμερικῆς, καθὼς καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἡ πάλῃ τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν κεφαλαιούχων θὰ διακινδυνεύσῃ τὴν ὑπαρξίν τῶν ἐλευθέρων θεσμῶν, καὶ οἱ «νεοὶ βάρβαροι,» ἐξεληθόντες ἐκ τῶν βαθυτάτων βυθῶν τῆς ἐνδεείας καὶ τῆς δημαγωγίας, πειναλέοι καὶ πλήρεις μίσους καὶ φθόνου, θὰ κάμωσι χρῆσιν τῆς ψήφου αὐτῶν ἵνα καθέλωσι καὶ ἀφανῇ ποιήσωσι τὴν ὑπάρχουσαν κοινωνικὴν τάξιν. Ὁ Γαρφήλδ οὐδόλως ἐδίδοε πίστιν εἰς τὰς δυσσοιωνίστους ταύτας προφητείας. Ὁ Μακώλαιϋ, λέγει περὶ αὐτοῦ, ζῶν ἐν μέσῳ κοινωνίας, ἧς οἱ πλείονες ἄνθρωποι μέλλουσι ἐσαεὶ μένειν κατατεθλιμμένοι ὑπὸ τὸν ὄγκον τῆς ἀριστοκρατίας καὶ τῶν κληρονομικῶν κεφαλαιούχων, οὐκ ἠδύνατο κατανοῆσαι κατὰστασιν ὅλως διαφέρουσιν,

* Ὁ στρατηγὸς James Abraham Garfield, εἰκοστὸς γινόμενος πρόεδρος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς βορείου Ἀμερικῆς, καὶ ἀναλαβὸν τὴν ἀρχὴν τῇ 4 Μαρτίου 1881, ἐδολοφονήθη τῇ 2 Ἰουλίου ἐνεκα πολιτικῶν παθῶν καὶ ἀπεβίωσε τέλος τῇ 9 Ἰουλίου. Διεδέξατο δὲ αὐτὸν ἐν τῇ ὑψίστῃ τῆς πολιτείας βαθμίδι ὁ τότε ἀντιπρόεδρος Chester Arthur.

ὑπὸ δημοκρατικῶν θεσμῶν δεδημιουργημένην. Θεῖα χάριτι, προσθέτει, χάριτι τῶν ἡμετέρων προγόνων, δι' ὧν ἰδρῦθη ἡ δημοκρατικὴ αὕτη, χάριτι τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐπιτελεσάντων τὰς τῆς δικαιοσύνης ὑποσχέσεις, οὐχ ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι σταθεραὶ καὶ ἀμετάβλητοι τάξεις· παρ' ἡμῖν ἡ κοινωνία οὐκ ἐμορφώθη κατὰ ὀριζόντια στρώματτα οἷα τὰ τῆς γῆς· ὁμοιάζει μᾶλλον τῷ ὠκεανῷ τῷ εὐρεῖ καὶ ἀχανεῖ καὶ βαθεῖ καὶ ἀκινήτῳ, καὶ οὕτω πανταχόθεν ἐλευθέρῳ, ὥστε ῥανίς τις ὕδατος, ἐν τῷ πυθμένι ποτὲ κυλινδθηεῖσα, ἀναβραίνει· ἔπειτα καὶ ἐξαικολουθεῖ ἀναβαίνουσα μέχρις οὗ τελευταῖον διαλάμψη ὑπὸ τὰς ἠλιακὰς ἀκτῖνας, κυμαινομένη ἐπὶ τῶν ἀκροτάτων τῶν κυμάτων κορυφῶν. Ἴδου ἡ τῆς ἡμετέρας κοινωνίας· εἰκὼν, ὅλως κατχυγαζομένης ὑπὸ τῶν εὐεργετικῶν φώτων τῆν ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας. Ὅθεν πᾶν τῆς Ἀμερικῆς τέκνον, ὅσῳ πτωχόν, ὅσῳ ταπεινόν, ὅσῳ ἐγκαταλειμμένον καὶ ἀνὴρ ἦ, εἰ κέκτηται καλῶς κατηρητισμένην κεφαλὴν καὶ στιβαροὺς βραχίονας, δύναται ἀναβῆναι πάσας τὰς βαθμίδας τῆς κοινωνικῆς κλίμακος, καὶ ἀποβῆναι τὸ κόσμημα, ἡ δόξα, τὸ ἔρεισμα τοῦ Κράτους.»

Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ πιστεύω μᾶλλον ὅτι ὁ Μακώλαιϋ ὀρθῶς τὸ μέλλον διετόνεν· εἰ ὅμως τὸ ὑπ' αὐτοῦ προβλεπόμενον φοβερόν τοῦτο μέλλον πόρρω ἔτι ἀφίσταται, τοῦτο ἀποδοτέον, φρονῶ, μᾶλλον εἰς τοὺς ἀπεράντους χώρους καὶ εἰς τὸν ἀναρίθμητον πλοῦτον, οὐς ἡ φύσις ἐκεῖ παρέχει ταῖς νέαις γένεσιν, ἢ εἰς τὸ ἕξοχον τῶν θεσμῶν. Πλὴν, εἰ ἀπλῶς μόνον ἀναλογιζόμεθα τὸ ἐνεστώδες, ἡ ποιητικὴ περιγραφή τοῦ Γαρφήλδ ἀκριβὴς ἔστιν· οὗτος δὲ ἔστι τὸ ζῶν τεκμήριον· καὶ τῶνδ' οὐκ ἔστιν αὐτὸς οὗτος ἡ ῥανίς ὕδατος ἢ ἀναβῆσα ἐκ τοῦ πυθμένου τοῦ δημοκρατικοῦ ὠκεανοῦ δι' ἀδικαλείπτου ἀνόδου καὶ τέλος διαλάμψασα ἐπὶ τῆς ἀκροτάτης τοῦ κύματος κορυφῆς;

Ὁ Ἰάκωβος Ἀβραάμ Γαρφήλδ ἐγεννήθη τῇ 19 Νοεμβρίου 1831 ἐν Orange Township, οὐχὶ μακρὰν τῆς σήμερον τόσῳ ἀθηρᾶς πόλεως τοῦ Cleveland, ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ Ohio. Κατήγετο δὲ ἐξ ἑνὸς τῶν Καθαριστῶν ἐκείνων (Puritains), οἵτινες τῷ 1635 ἐγκατέλειπον τὴν Ἀγγλίαν, ἵνα πλήρως ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως ἀπολαύσιν. Ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ λέγεται ὅτι εἶνε καθαρῶς Σαξωνικῆς καταγωγῆς· καὶ ἀληθῶς τὸ ὄνομα αὐτοῦ σημαίνει «μάχης πεδίων», ἐσχηματίσθη ἐκ δύο ἐτύμων καθαρῶς γερμανικῶν. Οἱ γονεῖς τοῦ Γαρφήλδ ἦλθον κατὰ τὸ ἔτος 1830 οἰκῆσαι ἐν τοῖς ἀπατήτοις τοῦ Ohio δάσσει. Μετὰ τρία δ' ἔτη εἶχον ὀκοδομημένον τὸν οἶκον καὶ ἠτοιμασμένην τὴν πρῶν ἡμέραν γῆν, ἧς ἡ καλλιέργεια ἔμελλεν αὐτοῖς προσπορίσει τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ἀτυχῶς ὁ πατήρ ἐνεκα μεγάλου καμᾶτου προσεβλήθη ὑπὸ περιψύξεως, ἐξ ἧς καὶ ἀπεβίωσεν. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἦν εὐσεβεστάτη γυνή, ὠνομάζετο δὲ Elisa Ballou· ἦν ἀπόγονος γαλλικῆς οἰκογενεῆς εἰς Ἀμερικὴν μεταναστευσάσης μετὰ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ἐν Nantes διατάγματος· ἡ ζωνηρὰ πίστις τῶν Οὐγενώτων

ἐπέζη ἐν αὐτῇ, ταύτην δὲ μετέδωκε καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς. Ὅθεν ὁ πρόεδρος Γαρφήλδ συνήενου ἐν ἑαυτῷ τὴν ψυχὴν τῶν τε Ἀγγλῶν καὶ τῶν Γάλλων προγεγραμμένων, τῶν Καθαριστῶν καὶ τῶν φυγάδων Καλβινιστῶν. Μόνη ἀπομείνισα μετὰ τεσσάρων τέκνων, ὧν ὁ Ἰάκωβος ἦν τὸ νεώτατον, ἡ χήρα κατώρθωσε νὰ ζήσει ἐν τῇ ἐπαύλει αὐτῆς διὰ σκληροτάτων μόχθων, ἀσθηροτάτης φειδοῦς, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ οὐ μικρὰς στερήσεως· οὐχ ἤττον ὅμως, ὅτε ὁ χειμὼν διέκοπτε τὰς ἀγροτικὰς ἐργασίας, ἐπιμελῶς τότε ἐφρόντιζε πέμπειν τὰ τέκνα αὐτῆς εἰς τὸ πλησιέστατον σχολεῖον. Ἐκεῖ ὁ νεαρὸς Ἰάκωβος κατελήφθη ὑπὸ ἀκορέστου δίψης τῆς τῶν βιβλίων ἀναγνώσεως· ἔτι παῖς ὢν, λαβὼν ὡς βραβεῖον τὴν Καϊνὴν Διαθήκην, ἐν βραχεῖ διαστήματι ἐξέμαθεν αὐτὴν ὀλόκληρον· ἐκτῆσατο μετ' οὐ πολὺ τὸν Robinson Crusoe, ὃν μετὰ τοιαύτης ἐπιμελείας ἐπαυειλημένως ἀνέγνω, ὥστε ἠδύνατο εἰπεῖν ἐκ στήθους ὀλόκληρα ἐξ αὐτοῦ κεφάλαια. Οὕτω δὲ κατεβρόχθισεν, οὕτως εἶπεῖν, ἅπαντα τὰ βιβλία τῆς τε μητρικῆς μικρᾶς βιβλιοθήκης· καὶ τῆς τοῦ δημοδιδασκάλου. Ὅ,τι δὲ ἰδίως ἤρρεσκεν αὐτῷ ἦν ἡ ἐξιτόρησις θαλασσίων συμβεβηκότων καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνων· ἦν ἀγαθώτατος, ἀλλὰ ῥωμκλέος καὶ ἀγαπῶν τὴν πάλην, ἐκέκτητο, ὡς εἰκόσ, τὴν φήμην φιλέριδος παιδὸς (fighting boy).

Εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ σταδίου τοῦ Γαρφήλδ ἀναφαίνεται ἡ κυριωτάτη ἐπίδρασις τῆς προκαταρκτικῆς σχολῆς ἐν τῇ Ἀμερικανικῇ δημοκρατίᾳ· αὕτη ἔστιν ἡ ἀληθὴς ῥίζα τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν· ἐξασκεῖ πολλῶν μείζονα ἐκπολιτιστικὴν ἐπενέργειαν ἢ τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τῆς Εὐρώπης, διότι παραλαμβάνει τὰ τέκνα κάλλιον κατηρητισμένα ὑπὸ τῆς κατ' οἶκον ἀνατροφῆς· παρ' ἡμῖν ὁ μαθητῆς τῶν ἀγρῶν διδάσκειται τὴν ἀνάγκωσιν, πλὴν, μαθὼν αὐτὴν, οὐκέτι ἀναγινώσκει, καὶ, ὡς εἰκόσ, πάντων ἐπιλανθάνεται· ἐν ταῖς Ἠνωμέναις δ' ὅμως Πολιτείαις ἐκμανθάνει ἵνα ἀναγινώσκῃ ὅσα δύναται πλειότερα, διότι κύκλῳ αὐτοῦ ὄρα ἅπαντας ταῦτ' πράττοντας καὶ πανταχοῦ εὕρισκει πρόχειρα τὰ βιβλία.

Ἐκκαίδεκαετῆς ὢν, ὁ νέος Ἰάκωβος βούλεται ἀπὸ τῶν ἰδίων χειρῶν βιοτεύειν, διὸ καὶ γίνεται ὑλοτόμος ὡς καὶ ὁ Lincoln, εὐγενῆς τέχνη, ἐπεὶ περ αὐτὴν καὶ ὁ πολὺς Gladstone ἤθελεν ἴσως ἐκλέξει· ἀλλ' ἐκ τοῦ δάσους, ἐν ᾧ ἐργάζεται, βλέπει διερχόμενα τὰ ἱστία τῶν ἐπὶ τῆς λίμνης Ἐπίε πλεόντων πλοίων· αἱ καὶ θαλασσίων πλοίων ἱστορίαι ἐπανέρχονται εἰς τὴν μνήμην του· ἔθεν διανοεῖται γενέσθαι ναύτης καὶ καταβαίνει εἰς τὰς θελκτικὰς τῆς λίμνης ὄχθας, ὅπως ἀπογραφῇ. Οἱ ναῦται τοῦ πλοίου ᾧ προσήλθε διεπληκτίζοντο πρὸς ἀλλήλους· τὴν βναυσότητα δ' αὐτῶν φοβηθεῖς, ἀνεχώρησε καὶ ἠρέσθη εἰσελθεῖν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν συγγενοῦς, ἵνα ἀγῆ ἵππους σύροντας ἐπὶ τῆς διώρυγος πλοίαρια· ἡ τῶν ὀνεύρων του διάλυσις ἀπέβη δεινὴ· ἀθυμία περιέπεσε καὶ πυρετὸς ἐθέρμανεν αὐτόν· ὅθεν ἐπκνήθη ὀκκαδε ὑπὸ βραχίαις νόσου προσβληθείς, ἧτις μέγαν περὶ

ζωῆς κίνδυνον ἐπήγαγεν αὐτῷ. Κατὰ τὴν ἀνάρρωσίν του ὁ δημοδιδάσκαλος, βοηθῶν τῇ μητρί του εἰς τὴν θεραπείαν, ἀναφέρει ἐκεῖνω τοὺς πόρους τοὺς παρεχομένους αὐτῷ ἕνεκα τῶν ἀναγνώσεων καὶ τῆς ἀκριβοῦς μνήμης αὐτοῦ, ἵνα καὶ ὁ Γαρφήλδ εἰσέλθῃ εἰς τὸ διδασκαλικὸν στάδιον. Τὸ σχέδιον δὲ τοῦτο ἤρresen αὐτῷ, ὅθεν μετέβη εἰς Geanga, ἵνα ἀκροασθῇ τῶν μαθημάτων τῆς διδασκαλικῆς σχολῆς. Ὅλοι του οἱ πόροι συνίσταντο εἰς 17 τάλληρα ἄλλ', ὅπως ἐπαρκέσῃ εἰς τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἰδίαις χερσὶν ἐργάζεσθαι· μετ' ἀκαταμαχίτου δὲ ζήλου καὶ ἐπιμονῆς ἐκμανθάνει τὰς παλαιὰς γλώσσας, τὴν ἰστορίαν καὶ τὰ μαθηματικά· ἀναγινώσκει ἀπαντὰ τὰ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ συγγράμματα καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀναδεικνύεται ὁ πρῶτος ἐν πᾶσι τοῖς κλάδοις τῶν μαθημάτων· συνάμει δ' ὅμως, ὅπως πορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, προϋγμναζεν ἄλλους μαθητὰς καὶ εἰργάζετο ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ξυλουργοῦ. Γνωστὸν δ' ἐστὶν ὅτι νῦν ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις ὑπάρχουσι διάφορα Πανεπιστήμια οὕτω διοργανωμένα, ὥστ' ἐπιτρέπεται τοῖς φοιτηταῖς ἐνασχολεῖσθαι ἀπᾶς τῆς ἡμέρας περὶ τέχνης καὶ ἀπὸ τούτων τὸν βίον ἔχειν. Ὁ νέος Γαρφήλδ διεξεπαιδεύθη ἐν τῷ William's College, μιξ τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ περιφανεστέρων σχολῶν τῆς νέας Ἀγγλίας. Καίτοι διαπρεπέστατος ἐν ταῖς γυμναστικαῖς ἀσκήσεσιν, ἠρίστευεν ὡσαύτως ἐν τῇ σπουδῇ τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας· ἡ λαμπρότης τῶν φιλολογικῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων, ἡ ἀγχίνου καὶ ἡ τοῦ λόγου του δύναμις ἐν ταῖς διαλεκτικαῖς συζητήσεσιν ἀνεδείκνυον αὐτὸν ἐξόχως. Ἐκτοτε ἐδημοσίευσεν διάφορους πρῆγματείας φιλοσοφικῶν ἀντικειμένων ἐν τῇ William's Quarterly Review. Τῷ δὲ 1856, ὑποστὰς τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις, ἔτυχε τοῦ «θριάμβου» ἐν τῇ μεταφυσικῇ, σπανιωτάτης τιμῆς· ἦγε δὲ τότε τὸ 25 ἔτος τῆς ἡλικίας. Ἡ τοῦ νοῦ εὐστάθεια καὶ τὸ ὕψος τῶν ἰδεῶν του ἀφῆκαν βλαθεῖαν καὶ στερεὰν ἐντύπωσιν καὶ πρὸς τοὺς διδασκάλους καὶ παρὰ τοῖς συμμαθηταῖς αὐτοῦ· εἰς δ' ἐξ αὐτῶν ἔλεγε τῷ κυρίῳ Mason: «νέοι ἔτι ὄντες, οὐκ ἠδυνάμεθα κατανοῆσαι ὅλον τὸ μέγεθος τοῦ χαρκακτῆρος τοῦ Γαρφήλδ· πλὴν ἄλλ' ὅμως ἠσθάνομεθα αὐτό, διότι τὰ σχῆμα καὶ ὁ ἐλάχιστος τῶν λόγων αὐτοῦ ἀπεκάλυπτον ἡμῖν αὐτό.»

Αἱ θρησκευτικαὶ ἰδέαι μεγάλως ἐπησχόλουν τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ· οὐκ ἠρκαίτο δὲ εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς τῆς θρησκείας τύπους· κατὰ τὴν ἐν τῇ σχολῇ τῆς Geanga διατριβὴν του προσεχώρησεν εἰς τὴν τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ «αἴρεσιν» ἢ τῶν Καμπελλιστῶν. Οὕτως οὐδόλως ἀπεχωρίζετο τῆς μεγάλης τῶν διαμαρτυραμένων κοινωνίας καὶ μάλλον αὐτὴν ἐνεστερνίζετο δι' ἰδιαίτερου καὶ οἰκειότερου τρόπου. Ἡ δογματικὴ τῆς αἰρέσεως ταύτης ἦν ἀπλουστάτη· ἀπῆται μόνον πίστιν εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην. Πᾶσα ἀνθρώπινος ῥῆσις περὶ τῆς Θεῆς ἀληθείας, ἐπιβαλλομένη ὡς ὅρος ἐγκρίσεως, ἀπεκρούετο, ἅτε τὸ λῆμμα οὐσα κατὰ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀναγεννηθέντος χριστιανοῦ· ὁ Τοκβίλλης παρατηρήσας ὅτι τὸ

θρησκευτικὸν αἰσθημα ἦν ἡ ἐδραία βᾶσις τῆς Ἀμερικανικῆς δημοκρατίας, ἐπορίσκατο ἐκ τούτου ὅτι ἡ θρησκεία ἐστὶν ὁ ὅρος τῆς ἐλευθερίας: «δεῦ, λέγει, τὸν λαὸν πιστεύειν ἢ δουλεῦσιν»· ἔκτοτε δ' ὅμως ἡ ἀπιστία ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις κατέστη συχνοτέρα· ἀλλ' οὐχ ἦττον πάντες οἱ τοῦ Γαρφήλδ λόγοι δηλοῦσιν ὅτι ἐκεῖνου τοῦλάχιστον ἡ εὐσέβεια ἔμεινε πάντοτε ἀκμαία καὶ ζῶσα. «Οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ» ἰδρύσαντο ἐν Hiram, πλησίον τοῦ Cheveland, σχολὴν πρὸς μόρφωσιν ἰεροκληρῶν, καὶ ἐντὸς βραχέος χρόνου διαστήματος ἀπήλαυσεν αὐτὴ μεγάλην φήμην. Περαιτωθεῖσάν τῶν τελευταίων αὐτοῦ ἐξετάσεων, ὁ Γαρφήλδ ὠνομάσθη διδάσκαλος τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν καὶ τῆς ἀγγλικῆς φιλολογίας. Μετὰ μονοετῆ δὲ διδασκαλίαν ἐγένετο πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου· ἐν βραχεῖ χρόνῳ ὁ ἐν τῷ δάσει τῆς Orangetown ὑλοτόμος, ὁ πορθημεὺς τῆς διώρυγος τοῦ Erie, πολλὴν ὄδδον ἐβάδισεν. Ἡ στυγίων τοῦ ὕδατος ἀνέβαινον. Ἡ τοῦ διδάσκειν μέθοδος αὐτοῦ ἐγένετο λίαν περιβλεπτος· ἐν πρώτοις ἐσκόπει μορφῶσαι ἄνδρας· ἐσπούδαζεν ὅπως ἀναπτύξῃ τὴν ἰδίαν τῶν νέων πρωτοβουλίαν· προσέτι δὲ περὶ πλείστου ἐποεῖτο τὰ σωματικὰ γυμνάσματα. Ἡγούμενος πρῶτον γυμνασματος σφίρας ἢ cricket, ἐδίδεν ἔπειτα τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς ἵνα συνθέσωσι πρῆγματεῖν ἐπὶ ὑποθέσεώς τινος ὅτε μὲν ἐκ τῆς ἀρχαίας φιλολογίας, ὅτε δὲ ἐκ τῶν συγχρόνων γεγονότων. Ἐπειδὴ δὲ ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις πᾶς τις ἐνήλιξ μετέχει τῶν δημοσίων πραγμάτων τε καὶ συμφερόντων τῆς ἐαυτοῦ κοινότητος, τῆς ἐπαρχίας καὶ τῆς ὅλης πολιτείας, ἐφρόνει ὅτι οὐδέποτε ἦν δυνατὸν πρὸ καιροῦ προπαρασκευάζειν τὰ νέους ὅπως τὰ τοῦ πολίτου καθήκοντα ἐκπληρώσωσι. Καίτοι μὴ ἰερωμένος, συχνάκις παρήρχετο ἐπ' ἄμβωνος ὅπως ἐκφωνήσῃ τὴν ἑμιλίαν τῆς Κυριακῆς καὶ οὕτως ἐκέκτητο ὡς ἱεροκλήρυξ μεγάλην εὐγλωττίαν φήμην.

Μέχρι δ' ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ὅλως προσηλωμένος ταῖς μελέταις, ὁ Γαρφήλδ ὀλίγον περισπάτο ὑπὸ τῶν πολιτικῶν, ἀλλ' ὅτε κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1856 τὸ κόμμα τῆς ὑπὲρ πάντων ἐλευθερίας ἐδημοσίευσεν εἰλικρινεστάτην καὶ ἐντονωτάτην προκήρυξιν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν δούλων καὶ ὅτε ἀπέδειξε τὸν στρατηγὸν Fremont, διάπυρον τῆς δουλείας ἐχθρὸν, ὡς ὑποψήφιον πρόεδρον, τότε δικαιοσύνης καὶ φιλανθρωπίας ζήτημα ἐτέθη ἐνώπιον τοῦ ἔθνους, γενόμενον ἡ ἀπαρχὴ τοῦ χωρισμοῦ τῶν κομμάτων.

Τοιαύτη αἰτία οὐκ ἦν δυνατὸν ἀφείναι ἀδιάφορον καρδίαν γενναίαν, ἀφωσιωμένην τῷ δικαίῳ καὶ τῇ ἐλευθερίᾳ· ὁ Γαρφήλδ ἐρρίφθη ἐν μέσῳ τῆς πάλης μετὰ ζήλου ὄντως θρησκευτικοῦ, προβαίνοντος καὶ μέχρις ἐθελουσίως. Προὔκειτο ἀγὼν ὑπὲρ τῶν ὄλων καὶ οὐκ ἠγνόει τοῦτο, διότι διεκινδύνευον τὸ ἔσχατον τότε μέλλον τῆς μεγάλης δημοκρατίας καὶ ἡ ἐνότης τῆς πολιτείας. Οἱ μεσημβρινοί, ἵνα σώσωσι «τὸ θεῖον δικταταγμένον», τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον τῆς ἐαυτῶν κοινωνικῆς καταστάσεως, οὐδόλως ἤθελον ὀκνησαὶ φανερῶς ἀποστῆναι. Ἀναγκαῖον οὖν ἦν καταβλεπεῖν

τὸν ἀποχωρισμὸν διὰ τῶν ὄπλων ἢ ἀνέχεσθαι τὸν διαμελισμὸν Πατρίδος ἢν ἠρέσκοντο θεωροῦντες ἄπειρον καὶ κατέχουσιν δλόκληρον τὴν Ἀμερικανικὴν ἡπειρον· ὁ Γαρφήλδ ἦν ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἐν πρώτοις ἐζήτουν τὴν «Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ», ἦτοι τὸ κράτος τῶν νόμων. Τὸ σύμβολόν του ἦν τὸ τῶν εὐσεβῶν, τῶν μὴ ἀπιστούντων περὶ τῆς τελικῆς τοῦ ἀγαθοῦ νίκης. «Γεννηθήτω δικαιοσύνη καὶ γαῖα μιχθήτω πυρί», Fiat justitia pereat mundus).

Κατὰ τοὺς ἐκλογικοὺς ἀγῶνας τοῦ 1857 καὶ 1858, καθ' οὓς ἔμελλε γενέσθαι ἡ ἐκλογή τῶν μελῶν τῆς ἰδιαίτερας Βουλῆς ἐκάστης ἐπαρχίας, πολλοὺς ἐξεφώνησε λόγους κατὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς δουλείας καὶ οὕτω προσεκτιήσατο πολλὴν δημοτικότητα καὶ ἐπιρροὴν ἐν τῇ ἐαυτοῦ ἐπαρχίᾳ, μιᾶ τῶν σημαντικωτάτων τῆς δημοσπονδίας, τῇ τοῦ Ohio: «Καίτοι παρῆλθον 25 ἔτη, λέγει ὁ κ. Peixotto, ὁ μεταφραστὴς τοῦ συγγράμματος ὑπερ ὀδηγεῖ με, ¹ εἰσέτι μέμνημαι τῆς βελθείας ἐντυπώσεως τῶν λόγων του· ἐστὶν ἡ μεγίστη ῥητορικὴ ἐπενέργεια ἢν ποτε εἶδον· τὸ ὕψος τῶν αἰσθημάτων, ἡ ἀπὸ τῶν λόγων δύναμις, τὸ πάθος, ἡ ἰσχυρὰ ὑπόκρισις τοῦ νεαροῦ διδάκτορος ἐνεχάραξάν μοι ἐν τῷ νῷ ἀνεξίτηλον μνήμην. Τῷ 1859 ἡ γερουσιαστικὴ περιφέρεια, ἐν ἣ εὐρίσκειτο ὁ τόπος τῆς διαμονῆς αὐτοῦ (Hiram) ἐξελέξατο τὸν Γαρφήλδ γερουσιαστὴν τῆς ἐπαρχίας τοῦ Ohio· αἱ κρατερὰι πεποθήσεις, ὁ ἰσχυρὸς νοῦς, ἡ εὐγλωτία αὐτοῦ μετ' οὐ πολὺ κατέστησαν αὐτὸν ἡγέτην τῶν καθαρῶν δημοκρατικῶν παρὰ τῷ J. D. Cox, τῷ μετέπειτα ὑπουργῷ τῶν Ἑσωτερικῶν ὑπὸ τὸν πρόεδρον Grant, καὶ τῷ James Monroe, ἐνὶ τῶν δημοτικωτάτων ἀνδρῶν τῆς ἐπαρχίας του. Ὁ Γαρφήλδ διῆγε τότε τὸ 28 ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ ἦν τὸ νεώτατον μέλος τῆς τοῦ Ohio γερουσίας.

B'

Ὅτε ὁ Lincoln ἐξελέγη πρόεδρος τῆς δημοκρατίας, βέβαιον ἦν ὅτι αἱ μεσημβριναὶ ἐπαρχίαι ἔμελλον λαβεῖν τὰ ὄπλα ἵνα καταστήσωσιν ἀνεξάρτητον δημοσπονδίαν, ἔχουσιν ὡς βάσιν τὴν δουλείαν. Αἱ ἐπαρχίαι, ἐν αἷς ὑπερίσχυον οἱ ἀντίπαλοι «τοῦ θεσμοῦ», ἀπεφάσισαν ἐπίσης ἵνα προπαρασκευασθῶσιν εἰς πόλεμον, καὶ πρὶν ἔτι ἡ κεντρικὴ Κυβέρνησις διακηθῆ περὶ τῆς ἀμύνης. Κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1861 ἡ γερουσία τοῦ Ohio συνεζήτηε νομοσχέδιον σκοποῦν παρασκευάσαι σῶμα 6,000 ἀνδρῶν. Ἐν τῇ συζητήσῃ ταύτῃ ὁ Γαρφήλδ ἐξεφώνησε λόγον ἐξασκήσαντα ὀριστικὴν ῥοπήν, ὡς ἐναργέστατα τὴν τῶν πραγμάτων κατὰστασιν ἐκθέσαντα· ἐμῆφοντο τοὺς βουλομένους λαβεῖν δεινὰς ἀποφάσεις ὡς ἐπιχειροῦντας δῆθεν

¹ Le général James A. Garfield par M. Frank H. Manson, traduction française par M. Benjamin Franklin Peixotto, consul des Etats-Unis à Lyon.

τῇ αὐτονομίᾳ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ μεταχειριζομένους τὴν «πειθανάγκην»· σπουδαία ὄντως μομφὴ ἐν πολιτείᾳ τόσῳ ζηλωτῇ ἐπὶ τῇ μεγάλῃ αὐτῆς ἐλευθερίᾳ· ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις εἰς ταῦτα τοῦ Γαρφήλδ: «Ἐὰν διὰ τῆς λέξεως «πειθανάγκη» ἐνοήσῃτε ὅτι ἡ τῆς συμπολιτείας Κυβέρνησις κηρύξει καὶ ἐνεργήσῃ τὸν πόλεμον πρὸς τινὰ ἐπαρχίαν, οὐδένα βλέπω σπουδαῖον ἄνδρα, δημοκράτην ἢ δημοκρατικόν, τὸν ἐγκωμιάζοντα τοιοῦτο μέτρον· ἀλλ' ἐὰν ἡ ἔννοια τῆς λέξεως ταύτης εἴη ὅτι ἡ ἀνωτέρα ἀρχὴ ὀφείλει προασπίζειν τῶν νόμων καθ' οἷον δῆποτε παραβαινόντων αὐτούς, προφυλάττειν τὴν ιδιότητα καὶ τὴν σημαίαν τῆς ἐνότητος, τιμωρεῖν τοὺς μὴ πειθομένους τῷ Συντάγματι, ἂν τε οὗτοι ὡς δέκα, ἂν τε μύριοι, τότε κἀγὼ κηρύττομαι ὑπὲρ τῆς «πειθανάγκης», ἡ μεγάλη δὲ πλειονότης τῆς γερουσίας ταύτης καὶ τὰ ἐννέα δέκατα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἐπαρχίας ταύτης συμμερίζονται τὴν γνώμην ταύτην· ἔτι πλέον, δύναμαι νὰ προσθέσω ὅτι πάντες οἱ πολῖται τῆς δημοσπονδίας εἰσὶν ὑπὲρ τῆς «πειθανάγκης», ἄλλως εἰσὶ προδότες.

Ὅτε ὁ πόλεμος ἤρξατο, ὁ Γαρφήλδ ἔγραψε πρὸς τινὰ φίλον του: «Οὐχὶ ἄνευ ἄλλου, καταλήγοντος σχεδὸν εἰς δάκρυα, σκέπτομαι τὸ μέλλον· ἀλλ' ἐὰν ἐπὶ τῆς φθορᾶς τοσούτων θυσιασθειῶν ὑπάρξωσιν, τοσούτων σταδίων κατεστραμμένων, δυνάμεθα ἰδεῖν ἀνισταμένην καὶ αὐξανομένην τὴν δημοκρατίαν, ἔχουσιν δὲ ὡς βάσιν κοινὴν πᾶσι τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὸ δίκαιον; τοσαῦτα θυσίαι οὐδὲν εἰσι· καθ' ὅσον δ' εἰς ἐμὲ ἀφορᾷ, ἔτοιμός εἰμι πρὸς τοῦτον τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ τῆς πατρίδος· Τοῦτο ποθῶ μόνον, τὸ ἀνταποδοῦναι αὐτῇ ὅσα περισσοτέρως δυνατὸν ὀφείλει πρὶν ἢ ἀπολεσθῶ».

Ἐν τῇ μνήμῃ πάντων μένει ἔτι ἀκμιαία ἡ ἀξιοθαύμαστος συγκίνησις ἡ τὸν πληθυσμὸν τῶν βορείων ἐπαρχιῶν ἐπαναστατήσασα μετὰ τὴν ἤτταν τοῦ Bull-Run (κατὰ Ἰούλιον 1861) καὶ συναθροίσασα βεβαίως ὑπὸ τὰς σημαίας τῆς ἐνότητος πλέον τοῦ δισεκατομμυρίου ἐθελοντῶν· ὁ κύριος Mason ἀναφέρει στίχους τινὰς τοῦ Bret-Harte, καλῶς ἐξηγοῦντας τὴν ἡρωϊκὴν ταύτην ὁρμήν.

«Πρόσεχε· ἀκούω τὴν τοῦ πλήθους πορείαν

Καὶ τὸν δοῦπον τοῦ ὀπλισμένου ὄχλου.

Πρόσεχε· τάγματα ἐκ τοῦ λαοῦ γεννηθέντα συνηθροίσθησαν

Κύκλω τοῦ τυμπάνου, μετὰ σπουδῆς κρούοντες τὸ ἐξεργετήριον,

Καὶ λέγοντος «προσέλθετε

Ἐλεύθεροι ἄνδρες, προσέλθετε,

Πρὶν ἢ ἡμετέρᾳ κληρονομίᾳ συληθῆ».

Οὕτω λαλεῖ τὸ τυμπανον, κροῦον τὸ ἐργετήριον ῥαγδαίως τυμπανίσμασι.

Ἄξιον θαυμασμοῦ ἀληθῶς θέαμα! Ἐκ τῶν τάξεων τοῦ διδασκαλικοῦ σώματος συνέρρευσαν πλείονες ἐθελονταὶ εἰς τὴν φωνὴν τῆς κινδυνευούσης πατρίδος· φυλασσομένης τῆς ἀναλογίας, ἡ τάξις τῶν δημοδιδασκᾶ-

λων παρέσχε δεκάμια πλείονας στρατιώτας παντός άλλου επίτηδεύματος και ἐπαγγέλματος. Ἐκ τῶν τρικκοσίων σπουδαστῶν τῆς τοῦ Hiram σχολῆς, ἄνω τῶν ἑκατὸν κατεγράφησαν στρατιῶται, ὧν ἠγεῖτο ὁ ἐκλεκτότερος αὐτῶν διδάσκαλος, ὁ Γαρφήλδ. Οὗτος ἀμέσως, φύσει ὦν ἐκάματος και δραστήριος και ἔχων ὑγίαν και ἰσχυρὸν νοῦν, ἐσπούδασεν ἐπιμελῶς πάντα τὰ τοῦ πολέμου, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἀναγκαίων τοῦ στρατιώτου ἐφοδίων και τῶν γυμνασμάτων αὐτοῦ, μέχρι τῶν κινήσεων τῶν σωμάτων και τῶν μεγάλων στρατηγικῶν κινήματων ἐκστρατευομένου στρατοῦ. Μέγιστον στρατόπεδον πρὸς ἐκγύμνασιν τῶν στρατιωτῶν ἰδρύθη ἐν Camp-Chase πλησίον τῆς Columbus, πρωτεύουσῆς τοῦ Ohio· ὁ Γαρφήλδ δὲ διαρίσθη, πάντων ἐπευφημούντων, συνταγματάρχης τοῦ 42 Συντάγματος.

Ἡπίστατο πᾶσι τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἐμπνεῦσαι τὸν διακαῆ ὑπὲρ πατρίδος ἐνθουσιασμόν του· ἡ τοῦ σώματος εὐρωστία ἐφύλασσε αὐτὸν ἀπὸ τοῦ καμάτου και τῆς ἀσθενείας· ἄλλην τὴν ἡμέραν εἰργάζετο ὡς και μέρος τῆς νυκτός· ἔδει τὰ πάντα διδάσκειν τοὺς ἐθελοντὰς τούτους, προθυμοτάτους μὲν, ἀλλ' οὐδὲως προπαρκασκευαμένους πρὸς χαλεπὸν πόλεμον, ἐπὶ ἀπίρου πεδίου ἀρχόμενον. Ἐβρόντισεν ὅπως ἐκγυμνάσῃ αὐτοὺς οὐχὶ μόνον εἰς τὰς πορείας και τὴν σκοποβολὴν, ἀλλὰ και εἰς τὴν γεφυροποιίαν, εἰς τὴν ἐπισκευὴν τῶν σιδηροδρόμων, εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ τηλεγράφου, εἰς τὴν ὑψωσιν ἐρυμάτων και προχείρων προφυλακτηρίων. Ὁ Γαρφήλδ τυχρῶς ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν τοῦ δεῖξαι ὅτι, πλὴν τῆς θεωρίας, ἐκτέκνητο και τὸ βλέμμα εἰδήμονος τῶν τῆς στρατηγικῆς. Ὁ στρατηγὸς Buell, ὑπ' ὃν ἐστρατεύετο, ἐντεταλμένος ἦν ἀπελαύνειν τοὺς ἀντάρτας ἐκ τοῦ Kentucky, ἔθθα ἤρχεν ὁ στρατηγὸς Marshall. Ὁ Γαρφήλδ προέτεινε τῷ ἀρχηγῷ αὐτοῦ σχέδιον στρατείας, ὅπερ ἐνεκρίθη και οὕτως ἡ ἐκτέλεσις ἐν μέρει ἐπετράπη αὐτῷ· περικλεῆς δ' ἐγένετο ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Middle-Creek. Οἱ ἐναντίοι ἦσαν ἐπὶ ὑψώματος κεχρκακωμένοι και ὑπὸ ποταμοῦ προπεφυλαγμένοι· ὁ Γαρφήλδ μετὰ πολλῶ ἤττονος δυνάμεως διέβη τὸν ποταμὸν και ἀνέβη τὸν γήλορον ὑπὸ τὸ ἐχθρικὸν πῦρ. Οἱ καλῶς ἠτκημένοι στρατιῶται αὐτοῦ ἀριστα ἐπυροδόλουν και ῥηδίως ἠδύναντο ὠφέλειαν ἐκ πάσης τοῦ γηπέδου ἀνωμαλίας λαμβάνειν, διὸ μετὰ πεισματώδη και χαλεπὸν ἀγῶνα τοὺς Μεσημβρινοὺς ἐκ τῆς χώρας ἐξήλασε και ἠνάγκασεν αὐτοὺς εἰς Βιργινίαν καταφυγεῖν. Ἡ νίκη αὕτη, ἡ πρώτη τῶν τῆς Ὀμοσπονδίας στρατῶν, περιήχησε τὰ πέρατα τοῦ μεγάλου ἐκείνου κράτους και πανταχοῦ ἐξήγειρε τὸ θάρρος και τὸ φρόνημα· χάριν δ' αὐτῆς ἀπενεμήθη τῷ Γαρφήλδ ὁ βραβυμὸς στρατηγοῦ.

Κατὰ τὴν μεγάλην μάχην τοῦ Pittsburgh-Landing, ἐν ἣ ἡ συνένωσις τοῦ σώματος τοῦ Buell ἐγένετο αἰτίξ τῆς τῶν μεσημβρινῶν ἤττης, και πάλιν ὁ Γαρφήλδ παρέσχε πολὺ κατὰ τε τὴν τόλμην και τὴν ἀκρίβειαν τῶν αὐτοῦ βουλευμάτων· διὸ μετ' οὐ πολὺ προήχθη εἰς ὑψηλοτέραν ἀρχήν. Τῇ

20 Φεβρουαρίου 1863 ὠνομάσθη ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου τοῦ στρατοῦ τοῦ Cumberland ὑπὸ τὴν στρατηγίαν τοῦ Rosecrans, ἐνεργούντος τότε ἐν τῷ Tennessee κατὰ τῶν δυνάμεων τοῦ Bragg. Ὁ Rosecrans, πρῶτον ἱκανοὺς μῆνας κατὰκλώσας ἵνα τὰ ἀρκούντως ποικίλα και ἀσυνάρτητα τοῦ στρατοῦ τοῦ στοιχεῖν ὀργανώσῃ, ἠπόρει ὅπως ἐπὶ τοὺς πολεμίους βαδίσῃ· ὁ Γαρφήλδ ἐπεισεν αὐτὸν εἰς τοῦτο δι' ἐλθέσεως οὔσης κατὰ τὴν γνώμην τῶν εἰδημόνων ἀριστούργημα· οὗτος μόνος τῶν ὄντι διέγραψε τὸ σχέδιον ὄλον τῆς ἐκστρατείας τοῦ Tullahoma, ἧς ὁ κ. Whitelaw Reid ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ ἠδυνήθη εἰπεῖν ὅτι ἡ πρώτη ἀντίληψις ἦν τελεία και ἡ ἐξεργασίξ ἀρίστη· Ἐν τῇ τόσῳ διαμφισβητηθείσῃ τοῦ Chickamauga μάχῃ ἡ δξυδέρκεια και ἡ ἰδία ἀνδρεία τοῦ Γαρφήλδ συνήρησαν ἐν κρίσειμ και τελευταία ὄρα και παρέσχον ἀπαράκλιτον ἐπικουρίαν τῇ ἠρωϊκῇ ἀμύνη τοῦ στρατηγοῦ Thomas, ὥστε οὕτω διέσωσεν τὸν στρατὸν τῆς Ὀμοσπονδίας ἀπὸ βεβαίας καταστροφῆς. Ὁ ἵππος τοῦ ἐφρονεῦθη ὑπ' αὐτὸν και ἐν τῷ μέσῳ φονικωτάτου πυρὸς κτώρθωσεν ἵνα στήσῃ κανονοστοιχίαν, κατασχούσαν ἐκ τοῦ πλκγίου κινήσιν τινα τοῦ ἐχθροῦ· τοῦτο ἦν τὸ τελευταῖον αὐτοῦ στρατιωτικὸν κατόρθωμα.

Ἐν τῷ Ohio εἶχεν ἐκλεχθῆ μέλος τῆς 38 συνελεύσεως τῶν Βουλῶν, μελλούσης συνεδριάσαι τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1863. Ὁ πρόεδρος Lincoln, πρὸς ὃν εἶχε μεταβῆ ἵνα δώσῃ πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἐν Cumberland στρατοῦ, ἐξελιπάρησεν αὐτὸν ἐλθεῖν και κατασχεῖν τὴν ἐν τῇ βουλῇ ἔδραν του. Ἐκεῖνο δὲ οὐ ἡμεῖς δεόμεθα, ἔλεγεν, ἐστὶ ρήτωρ ὄστις, ἐκ τοῦ σύνεγγυς γνωρίσας τὰ τοῦ πολέμου, δυνθῆσεται καλῶς ἐκθεῖναι τῇ ἐθνοσυνελεύσει τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ και τὰς θυσίας ἀξ εἰσέτι ἀπαιτεῖ ὁ τέλειος ἡμῶν θρίκμβος. Οὐχὶ ἀνευ θλίψεως και κόπου ἐδέησεν ὑπακοῦσαι τῷ προέδρῳ, διότι και ὁ στρατηγὸς Thomas ἐκάλει αὐτὸν παρ' αὐτῷ βουλόμενος ἐμπιστεῦσαι αὐτῷ τὴν τοῦ σώματος ἀρχήν· ἀλλὰ τέλος ἐδέησε ἵνα ἀποθέσῃ τὸ δίπλωμα ὑποστρατήγου, ὅπερ τότε ἔλαθε· πρὸ πάντων ὅμως ἐλυπεῖτο, μηκέτι βλέπων τὸ ἐνδοξον 42 Συντάγμα ὑπὸ τοῦ ἐχθρικοῦ πυρὸς δεκατευθὲν και τὴν αὐτοῦ σημαίαν ὑπὸ τῶν σφαιρῶν κατεσχισμένην· πλὴν και αὐτὸς ὁ στρατὸς ἦνωσε τὰς ἑαυτοῦ προσλιπαρήσεις ταῖς τοῦ Lincoln, ὅθεν ἐνέδωκεν. Ὡς ἀντιπρόσωπος δὲ τοῦ Ohio ἐκάθισεν ἐν τῇ συνελεύσει, ἣν δὲν ἀφῆκε πλέον εἰμῆ ὅπως ἀνέληθ ἐπὶ τὴν ἀνωτάτην ἀρχήν.

Κοινῶς ἐμολογεῖται ὅτι ἔδειξεν ὁ νεαρὸς στρατηγὸς κατὰ τὴν διατῆ ταύτην ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν ἔξοχον και ἰδιάζουσιν στρατηγικὴν εὐφυΐαν. Ἐκφωῶν τὸν ἐπιτάφιον λόγον τοῦ στρατηγοῦ Thomas, θαυμασιῶς περιέγραψε τὰ προσόντα, ὧν σήμερον χρῆζει ἀρχων στρατοῦ· εἰσίν, ὡς διαβεβαιούσιν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινοί, ὅσα ἀκριβῶς διέκρινον αὐτὸν ἐκεῖνον. Ὁ βίος τοῦ Thomas, ἔλεγεν, ἐστὶ τὸ κλέος συντόνου και ἐπιμόνου ἐργα-

σίας, ἥτις συνάμα ἀνακαλύπτει ἡμῖν τοῦ πνεύματός του τὴν ἔξοχον ὑπεροχήν. Εἰς τῶν στρατιωτικῶν προγυμνασῶν του ἐν τῇ σχολῇ τοῦ West Point, ἔλεγε περὶ τοῦ ἐπιφανοῦς αὐτοῦ μαθητοῦ ὅτι ἐν τῇ σχολῇ οὐδέποτε κατέλειπε ζήτημά τι χωρὶς τοῦ ἐξετάσαι αὐτὸ ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις· τοιοῦτον πάλιν βλέπομεν αὐτὸν ὅτε ἠγεῖτο τοῦ στρατοῦ. Μάχη κατ' ἐκεῖνον, οὐκ ἦν, ὡς παρ' ἄλλοις, εἰδός τι σεισμοῦ ἢ ἐν ἐκρήξει ἠφαιστείου συγκεχυμένη σύμμιξις ἀνδρῶν τολμηρῶν καὶ ὀρμητικῶν ἵππων, περικεκαλυμμένων ὑπὸ τῶν ἀστραπῶν καὶ τοῦ καπνοῦ τῶν τηλεβόλων· ἦν ἡ συγκεντρωσις δυνάμεων κατ' ἄλλων δυνάμεων, γενομένη κατὰ τινὰς μαθηματικούς συνδυασμούς, ὑπολογισμὸς παρατάξεων καὶ θέσεων, ταγματῶν καὶ λόχων, δυνάμεως τοῦ μετάλλου καὶ ἀντιστάσεως. Ἐγίνωσκεν ὅτι τὰ τῆς νίκης στοιχεῖα οὐκ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης δημιουργοῦνται, ἀλλὰ καρτερικῶς ἐν τῇ τῶν στρατοπέδων ἡρεμίᾳ ἐξεργάζονται διὰ τῆς τελειότητος τῆς διοργανώσεως καὶ διὰ τῆς πλήρους παρασκευῆς τῶν ταγματῶν τοῦ στρατοῦ. Ἡ παρατήρησις αὐτοῦ πρὸς λοχαγὸν τοῦ πυροβολικοῦ, περὶ τὴν ἐπιθεώρησιν κανονοστοιχίας ἀσχολούμενον, ἀξία ἐστὶ μνείας, ἅτε ἐμφαίνουσα πῶς ἐννοεῖ τὴν τῆς νίκης θεωρίαν: «Ἐχε ἐπιμελῶς τὰ πάντα τεταγμένα, διότι ἐνίοτε καὶ τροχὸς ὑποστάτου κρίνει τὴν νίκην» διό, ὅτ' ἐσήμαινεν ἡ στιγμή τῆς συμβολῆς, τόσον ἀκριβῶς ἐγνώριζε τὰ τοῦ ὀπλισμοῦ καὶ τὴν σχετικὴν δυνάμιν τῶν ἑαυτοῦ στρατιωτῶν, ὥστε ἠδύνατο ἀσφαλῶς εἰπεῖν ποίαις τοῦ ἐχθροῦ προσβολαῖς ἦν δυνατὸν ἀντέχειν καὶ τί ἠδύνατο πράξει κατ' αὐτοῦ. Ἐν τῇ συνελεύσει ὁ Γαρφήλδ παρόσχε τῷ στρατῷ ὅσας ὠφελείας παρ' αὐτοῦ ἠλπίζε· συνάμα δὲ ἐξηκολούθει μετὰ τῆς αὐτῆς ἀφοσιώσεως συνηγορῶν ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τῆς δουλείας. Μὴ δυνάμενος δὲ τὰ καθήκοντα ἀναλαβεῖν ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Hiram καὶ σχεδὸν συνεχῶς ἐν Washington εὐρισκόμενος, τῷ δικανικῷ ἐπαγγέλματι προσητήσατο, ἵνα ἰδίᾳ δικολογήτῃ ἐνώπιον τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου ἐν ταῖς συνταγματικαῖς δίκαις· καὶ πρότερον ἤδη διέτριψε περὶ τοὺς νόμους καὶ προήγετο, ἐπιτιθέμενος ἐν τοῖς λόγοις του τῇ ἀνταρσίᾳ τῶν Μεσημβρινῶν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε διηρεύνησεν ἀκριβέστατα τὰ ζητήματα τ' ἀφορῶντα εἰς τὰς μεταξὺ τῶν ἐπαρχιῶν σχέσεις καὶ τὰς μετὰ τῆς κεντρικῆς ἀρχῆς. Ἐνεπιστεύθησαν δὲ αὐτῷ διαφόρους σπουδαιοτάτας δίκαις, δι' ἃς πολλὴν δόξαν προσεκτήσατο καὶ μάλιστα ὡς περὶ τὸ δημόσιον δίκαιον εὐδόκιμος. Ἡ συμπεριφορὰ του ἐν τοῖς ζητήμασιν ἄτινα εἰς τοὺς μεσημβρινούς ἀφεώρων, ἦν αὐτῇ ἐκείνη ἥτις ἠδύνατο ἀναντιρῶτως ἐμπνεῦσαι τὰς πράξεις αὐτοῦ κατὰ τὴν προεδρείαν του, ἥτοι ἰσχυρὰ καὶ ἀπόλυτος διατήρησις τῆς ἰσότητος ὑπὲρ τῶν μαύρων, πλὴν πολιτικὴ λήθης καὶ ἐπανορθώσεως ὑπὲρ τῶν πρώην δεσποτῶν αὐτῶν, ὀριστικῶς ἠττημένων. Ἰδοὺ τί εἶπε περὶ τούτου ἐν τινι δικανικῷ λόγῳ: «Ἐν τῷ φοβερωτάτῳ κλύδωνι, ὃν ποτε ἡμῖν ἐπέπρωτο ὑποστῆναι, ὁ Θεὸς ἡμᾶς ἔθηκεν

ὑπὸ τὴν ἐπομένην ἀρρεσιν ἢ τὴν ἡμετέραν ἐλευθερίαν ἀποβλεῖν ἢ τοὺς δούλους ἐκποιῆσαι· ἐν τῇ ἐσχάτῃ τχύτῃ ἀπορία ὄντες, τοὺς μιγάδας παρεκαλέσαμεν, εἶπομεν αὐτοῖς βοηθῆσαι ἡμῖν ἵνα τὴν δημοκρατίαν σώσωμεν καὶ ἐν τῷ φονικῷ πυρὶ τῶν τηλεβόλων ἐποιήσαμεν πρὸς αὐτοὺς συμμαχίαν δικθεβιαωμένην διὰ τοῦ αἵματος ἐκατέρων, οἵτινες ἐπεκαλούμεθα τὸν Θεὸν μάρτυρα. Διὰ τοιαύτης συνθήκης ἠγγυήθημεν τὰ δεσμὰ αὐτῶν διακρηῆσαι καὶ καταστῆσαι αὐτοὺς μετόχους ὄλων τῶν ὠφελειῶν καὶ τῶν εὐεργετημάτων τῆς ἐλευθερίας. Ταῦτα περὶ τῶν ἀπελευθέρων· ὡς πρὸς ὅ,τι δ' ἀφορᾷ εἰς τὸ μέλλον, προστίθησιν, οὐδέποτε ὀφείλομέν τι ἐπιχειρῆσαι μὴ συναρδόν τῷ πνεύματι καὶ τῇ φύσει τῶν ἡμετέρων θεσμῶν. Ὁ σκοπὸς πάσης ἡμῶν σπουδῆς δεόν να ἦ οὗτος: οὐδὲν ὑπὲρ τῆς ἀνταποδόσεως, τὸ πᾶν δὲ ὑπὲρ τῆς πλήρους ἀσφαλείας· ἀμνημονήσωμεν τοῦ παρελθόντος καὶ σκοπῶμεν τὸ ἐνεστὼς καὶ τὸ μέλλον. Οἴμοι! οὐδὲν ἐπανορθῶσαι δύναται τὰς ζημίας ἃς ἤδη ὑπέστημεν· οἱ τεσσαρκοντάκις μύριοι τάφοι, ἔνθα καθεύδουσιν οἱ ἡμέτεροι πατέρες καὶ ἀδελφοί, οἱ ἐν τοῖς πρὸς τοὺς ἀντάρτας ἀγῶσι φονευθέντες, κεκλεισμένοι μενουσι μέχρις οὗ ὁ τῆς ἀναστάσεως ἄγγελος καλέσῃ τοὺς τεθνεῶτας· ἀλλ' ἀποστρέψωμεν τὰ βλέμματα ἡμῶν ἀπὸ τοῦ περιλύπου καὶ ἐνδόξου παρελθόντος καὶ ἐν τῷ δικαίῳ ζητήσωμεν ἀσφάλειαν ἣν οὐδὲν ποτε δυνηθήσεται διαταράξει.» Ὁ Γαρφήλδ συνέδρευεν 17 ἔτη ἐν τῇ ἐθνοσυνελεύσει, πρῶτον ὡς ἀντιπρόσωπος, καὶ ἀρτίως ὡς γερουσιαστής τοῦ Ohio· οὐδὲν ἔξῃλου θέσιν ὑψηλοτέρην ἐκείνης ἣν οἱ συμπολιτῆται αὐτοῦ σχεδὸν παμψηφεί πρὸ μικροῦ ἐνεπιστεύσαντο αὐτῷ. Ἐκάστη ἐπαρχία, ὡς γνωστὸν, δύο μόνον γερουσιαστὰς ἀποδείκνυσιν· ὅθεν, ἐν τῇ δημοσπονδικῇ γερουσίᾳ ἀντιπροσωπεύειν τὸ Ohio, ἐπαρχίαν ἔχουσαν τὴν ἑκτασιν τῆς Ἀγγλίας, καὶ συχνάκις βυθμίζουσαν τὴν γενικὴν πολιτικὴν, ἐστὶν ἐν τῶν μεγίστων τῆς δημοκρατίας ἀξιώματων.

Ὁ Γαρφήλδ ἀπεδείχθη ὑποψήφιος πρόεδρος ἀπροσδοκῆτως, καὶ χωρὶς πρὸς τοῦτο τῆς ἐλαχίστης προσπάθειας ἐκ μέρους αὐτοῦ. Ἡ προκαταρκτικὴ συνέλευσις τοῦ δημοκρατικοῦ κόμματος συνῆλθε κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1880 ἐν Chicago, ἵνα ἐκλέξῃ τὸ ὄνομα ἐν ᾧ ἔμελλον πανταχόθεν συναχθῆναι αἱ ψῆφοι τῶν συμπολιτευομένων· συνίστατο δὲ ἐξ 756 ἀπεσταλμένων ἀπασῶν τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἦν καὶ ὁ Γαρφήλδ. Τρεῖς ἀνταγωνισταὶ ἦσαν παρόντες· ὁ πρώην πρόεδρος Γράντ (Grant), μετὰ πλείστου ζήλου στηριζόμενος ὑπὸ ἰσχυροῦ κόμματος, οὗ ἡγέτης ἦν ὁ τοῦ New-York γερουσιαστής Conkling, εἶτα ὁ τοῦ Maine γερουσιαστής Blaine καὶ τέλος ὁ Sherman, πρώην ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, ὁ τὸσφ θαυμασίως καὶ ἐπιτυχῶς τὰ δημόσια χρήματα διαχειρίσας. Πολλὰς ἡμέρας διήρκεσεν ἡ συζήτησις καὶ ἡ ψηφοφορία ἀνευ πρακτικοῦ ἀποτελέσματος, διότι οὐδέμιν ἀνεδεικνύετο πλειοψηφία.

Ὁ Γαρφήλδ ἦν ὀπαδὸς τοῦ Sherman, καὶ πολλάκις ἔλαβε τὸν λόγον ὅπως ὑποστηρίξει αὐτόν· γεγονὸς δὲ ἐξαιρετικὸν ἐν συνελεύσει, ἐν ἧ ὁ ἀνταγωνισμὸς ἐξήγειρε ζωνρότητα τὰ πάθη, ἥτο ὅτι πάντοτε μετὰ μεγίστου σεβασμοῦ ἠκροῶντο αὐτοῦ· τοῦτο ἦν δεῖγμα προδότηλον τῆς δημοσίας ὑπολήψεως καὶ τιμῆς ἧς παρὰ πᾶσιν ἀπήλαυεν, καὶ ἔκφρασις ὅτι οἱ δημοκρατικοὶ οὐκ ἠδύναντο εἰς τὰς τῶν συμπολιτῶν ψήφους προτείνειν δημοτικώτερον ὄνομα. Ἡ ἰδέα αὕτη αὐτομάτως καὶ συγγρόνως πάντοθεν ἀνεφύη. Ἐπιστολαί, τηλεγραφήματα, ἐφημερίδων ἄρθρα πανταχόθεν συνέρρεον ἐπαναλαμβάνοντα: «ἐκλέξατε τὸν Γαρφήλδ».—Ἡ «φωνὴ λαοῦ» ἠκούσθη ὑπὸ τῆς συνελεύσεως, ἀπαυδησάτης ὀλοκλήρους ἡμέρας ἐπαναλαμβάνειν τὴν αὐτὴν μυστικὴν ψηφοφορίαν, διδοῦσαν ἀείποτε τὴν αὐτὴν τῶν ψήφων διανομήν. Οἱ τρεῖς ἀνταγωνισταὶ ἐγκατελείφθησαν· ὁ δὲ Γαρφήλδ ἀνεκηρύχθη ὑποψήριος τοῦ δημοκρατικοῦ κόμματος, καὶ ἐν βραχεῖ ἐξελέγη πρόεδρος διὰ μεγίστης πλειονοψηφίας.

Γ'

Ἀναλαμβάνοντα τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1881, τὸ ἀποτρόπαιον ἀνοσιούργημα¹, τὸ ῥίψαν αὐτὸν ἐπὶ κλίνης ὄδων, οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν δεῖξι οἷος ἠδύναντο ἀναφανῆναι ὡς ἄρχων τῆς πολιτείας. Οὐχ ἦτον ὁ πρῶτος· αὐτοῦ λόγος ἀπέδραψεν εἰς τὸ συστήσαι τὴν ἀντικατάστασιν τῆς διαίτης ἀντὶ τῆς βρογχίτου χρήσεως τῆς βίας, ὅπως τὰς διεθνεῖς ἐριδας διαλύη· μία δὲ τῶν πρώτων αὐτοῦ πράξεων ἦν τὸ προτείνειν τῇ Εὐρώπῃ ὅπως νομισματικὴν ἔνωσιν μετὰ τῆς Ἀμερικῆς ποιήσῃ, πρὸς πλείονα εὐκολίαν τῶν ἐμπορικῶν τῶν δύο ἡπείρων συναλλαγῶν. Ὁ φίλερις παῖς (fighting boy), ὁ ἐν ταῖς μάχαις δοξασθεὶς στρατηγός, οὐδὲν ἄλλο ἐπόθει καὶ ἐκήρυττεν ἢ τὴν εἰρήνην. Ὡς πάντες οἱ ὀξυδερκεῖς Ἀμερικανοί, ἐπεθύμει δοῦναι σύνθημα τῇ μεγάλῃ δημοκρατίᾳ τὴν ἱεράν τοῦ εὐαγγελίου ῥῆσιν. «Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.»

Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι διατηροῦσι στρατὸν μόνον ὅπως τηρῇ τὴν τάξιν ἐν τοῖς συνόροις, καὶ ἔχουσι περὶ τὰς 20 χιλιάδας ἀνδρῶν διὰ 51 ἐκατομμύρια ψυχῶν. Καὶ ὅμως, διὰ τοῦ ἐτησίου περισσέυματος τῶν ἐσόδων, ὑπερβαίνοντος τὸ ἥμισυ δισεκατομμύριον φράγκων, ἠδύναντο ἀναντιρρήτως πολυάριθμα ἐξοπλισαὶ συντάγματα εὐκολώτερον ἢ τὰ πλείστα τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν· ἐὰν δὲ μὴ πράττωσι τοῦτο, ὁ λόγος ἐστὶν ἡ φρόνησις καὶ οὐχὶ ἡ φειδώ. Παρὰ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ προγόνων ἐκληρονόμησαν τὴν περὶ τοῦτο ταύτην ὅτι πολυάριθμος στρατὸς καὶ δημοκρατικοὶ θεσμοὶ εἰσι

¹ Ἡ πραγματεία αὕτη ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ τεύχει τῆς Revue des Deux Mondes, τῇ α' Ὀκτωβρίου 1881· ἐπειτα δ' ἐξεδόθη εἰς χωριστὸν φυλλάδιον ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου συγγραφέως μεταγλωττισθὲν εἰς πολλὰς γλώσσας.—(Σημείωσις τοῦ μεταφραστοῦ).

πράγματα ἀσυμβίβαστα, καὶ τὸ ἐν ἀποκλείει τὸ ἕτερον. Ἡ βῆσις τῆς μὲν στρατιωτικῆς δυνάμεως ἐστὶν ἡ αὐθεντία, τῶν δ' ἐλευθέρων πολιτειῶν ἡ ἐλευθέρη συζήτησις. Καιροῦ προϊόντος, αἱ δύο αὗται ἐναντία ἀρχαὶ μοιραίως συγκρουσθήτονται. Ὅπου ἂν ὑπάρχῃ μεγάλη στρατιωτικὴ δύναμις, τὸ καινοβουλευτικὸν σύστημα μόνον ἐπιεικειᾶς χάριν ὑφίσταται. Εὐθύς ὡς ἐπέλθῃ μέγας κλονισμὸς, τὴν κοινωνίαν ἀνασειῶν, ὁ ἄρχων τῆς πολιτείας δύναται πραξικώπημα τομῆσαι ὡς τὸ τῆς 18 ὀμυχλώδους (Brumaire), ἢ καὶ τῆς 2 Φεβρουαρίου 1851. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἀποχωριστικοῦ πολέμου διάσημοι Εὐρωπαῖοι συγγραφεῖς, ἐπισκεπτόμενοι τὰς Ἠνωμέναις Πολιτείας, ἐνόμιζον διορθῶν ὄπισθεν τῶν ἐνὸς καὶ ἡμίσεος ἐκατομμυρίου λογῶν, ἀπῆσαν τὴν χώραν τότε καλυπτουσῶν, τὴν σικὰν προσεγγίζοντος Κρίσταρος. Αἱ προόψεις αὗται οὐδόλως ἐπληθήθυσαν, καὶ ὁ στρατὸς ἀπελύθη. Οἱ ἐξοπλισθέντες, ἵνα τὴν τῆς Πατρίδος ἀνεκραιότητα προφυλάξωσι πολιτῶν, ἀνέλαβον τὰς συνήθειας αὐτῶν ἀσχολίας ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ. Οὐδέποτε δὲ τὸ τῆς ἐλευθερίας μέλλον ἐφάνη στερεώτερον ἢ ἐν τῷ παρόντι κειρῷ. Ἐπειδὴ δὲ, ἐνόσφ ἡ ὁμοσπονδία μένει ἠνωμένη, οὐδὲν ξένον κράτος δυνησεται εἰς κίνδυνον καταστῆσαι τὴν ἰσχυράν δημοκρατίαν, τὴν ὅλην ἠπειρον κατέχουσιν, ἐπὶ μακρὸν ἔτι χρόνον τῆς ἐξαιρετικῆς ἀπολαύσεως εὐδαιμονίας τοῦ μὴ ἔχειν χρεῖαν πολλοῦ μονίμου στρατοῦ. Ὁ κίνδυνος τοῦ καισαρισμοῦ τότε μόνον ἐπιφανήσεται, ὅτε οἱ τοῦ ἐσωτερικοῦ βάρβαροι, οἱ ὑπὸ τοῦ Μακώλαυ προαγγελθέντες, ἀναγκάσουσι τὴν κοινωνίαν ὅπως ὀπλισθῇ πρὸς ἄμυναν, ἥτοι ὅτε ἡ ἀνισότης τῶν κοινωνικῶν τάξεων κατακνήσει ὑπέμετρος, καὶ ὅτε ἡ χώρα, ἅπασα κατεχομένη, οὐκέτι πλέον παρέξει τόπον τοῖς νεωτῆ ἐλθοῦσιν.

Ὅσφ τις κάλλιον ἀναγνωρίζῃ τὸν τοῦ Γαρφήλδ χαρακτήρα, τόσφ μᾶλλον σέβεται καὶ θαυμάζει αὐτόν. Ἡ ὑψηλὴ διανοητικὴ ἐκπαίδευσις, συγχάκις λέγεται, σπανία ἐστὶν ἐν Ἀμερικῇ. Τοῦτο πλάνη ἐστίν. Ἐν ᾧ ἐν Εὐρώπῃ ἡ παιδεία καὶ ἡ εὐπορία συμπαραδίδονται οἰοῦναι κληρονομικῶς, ἐν Ἀμερικῇ πλείστους ἀνδρας πλουτίους καὶ ἀπαιδεύτους δύναται τις ἰδεῖν, ὡς ἐντὸς ὀλίγου χρόνου χρηματισταμένους καὶ ἐκ τούτων τῶν νεοπλούτων συμπεραίνεται: Ἡ φιλομάθεια, καὶ ἰδίως ἡ φιλομουσία, ἀπ' ἐναντίας εἰσὶ γενικαὶ ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις· ὁ φιλολογικὸς ἐνθουσιασμός, ὁ παρ' ἡμῶν τὴν ἐποχὴν τῆς μυθοπλαστίας χαρακτηρίσας, καὶ ὁ μετέπειτα τόσφ παραδόξως ψυχρανθεὶς, εἰσέτι εὐρηται πέρα τοῦ Ὀκεανοῦ. Σχεδὸν πάντες οἱ συντυχόντες μοι Ἀμερικανοὶ εἶχον τὸν ἀγαπητὸν αὐτοῖς ποιητὴν, συγχάκις τὸν Burns ἢ τὸν Longfellow, ὧν ἄσμενοι τοὺς στίχους ἀπήγγελλον. Ὅσον καιρὸν ὁ Γαρφήλδ ὑπέξαιρεν ἠδύναντο τῶν πολυσχόλων τοῦ δικαστηρίου ἢ τῆς Βουλῆς ἔργων, αὐτὸν ἀνήλισκεν ὑπὲρ τῆς ἀναγνώσεως, ἦν πολλάκις ἐπὶ πλείστον τῆς νυκτὸς παρέτεινεν. Ἡρέσκοντο τοὺς ἀρχαίους ποιητὰς ἐπανειλημμένως ἀναγινώσκειν. Κατὰ τὰς ἐκστρα-

τείας, ἔφερε πάντοτε μεθ' ἑαυτοῦ, ἐν τῷ θυλακίῳ του, τὸν "Ὀμηρον" ὃ Mason διηγῆται ὅτι ἐσπέραν τινα, πρὸ πολλοῦ ἤδη τῆς τοῦ μεσονυκτίου ὥρας παρελθούσης, τὸν Γαρφήλδ εὔρεν ἑξάλλον χαρᾶς, διότι κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἐν τινι Ἑλληνι συγγραφεῖ ἀνεκάλυψε νέας περὶ Περικλέους καὶ Ἀσπασίας λεπτομερείας· καὶ ἐβουλεύετο μάλιστα ἀκριβολογῆσαι τὴν τῶν ἐπιφάνων ἐραστῶν ἱστορίαν, τοῦ Ἀβελάρδου καὶ τῆς Ἑλοΐζης, τοῦ Δάντου καὶ τῆς Βεατρίκης, τῆς Λαύρας καὶ τοῦ Πετράρχου· καὶ ὅμως τότε εἶχε τὴν κεφαλὴν πλήρη ἀπειρῶν ἀριθμῶν, οὓς πρὸς μικροῦ ἐξήτασεν ὡς πρόεδρος τῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπιτροπῆς. Πολλὸ ἔχειρεν ἀναγινώσκων μυθιστορήματα, μάλιστα τὰ τοῦ Dickens, καὶ οὐδὲν ἐξεδίδετο ἔχον ἀξίαν τινα, χωρὶς τοῦ σπεῦται καὶ ἀναγνῶσαι αὐτό. Τὴν γαλλικὴν ἐξέμαθεν ἵνα ἐντελῶς σπουδάσῃ τὴν πολιτικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλίας συγχρόνως δὲ ἵνα ἀπολαύῃ μείζονα ἡδονὴν ἀναγινώσκων ἐν τῷ πρωτοτύπῳ τοὺς μεγάλους αὐτῆς συγγραφεῖς. Πρόεδρος τοῦ ἐν Washington φιλολογικοῦ Συλλόγου, ἤδετο συνάγων περὶ τὴν λιτὴν, ἀλλὰ φιλόξενον τράπεζαν αὐτοῦ τοὺς διακεκριμένους ἄνδρας, Ἀμερικανούς ἢ ξένους· τότε ἡ ὁμιλίαν του ἦν πλήρης χάριτος ἔμκα καὶ διδασχῆς, καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ βαθεῖς καὶ κομψοί· δι' ἀκριβοῦς καὶ τερπνοῦ ῥήματος ἔκρινε τὸ νεοφινὲς βιβλίον, τὸ συμβὰν τῆς ἡμέρας, ἢ ἀρχαίους συγγραφεῖς, ὧν ἡ ἀκριβὴς καὶ πιστὴ αὐτοῦ μνήμη ἐπέτρπεπεν αὐτῷ ἀφηγεῖσθαι· ἐν ὧρ εὐθέτω τὰ δόγματα καὶ τὰς ιδέας.

«Οὐδεὶς, λέγει ὁ πρόεδρος Hinsdale, ἔχει τοιαύτην ῥητορικὴν δεινότητα, θυμωστή δὲ ἐστὶ καὶ ἡ τῆς διαλεκτικῆς ἀναλύσεως αὐτοῦ δύναμις· κέκτηται τὸ φιλόμυθον καὶ τὸ αὐτόμακτον τοῦ σοφοῦ· ἀναγινώσκει μετὰ τοῦ ζήλου τῆς μεγαλοφυΐας, ποθοῦσης τὰ πάντα εἰδέναι· πειρᾶται εἰσθεῖν εἰς πάντα τὰ εἶδη τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων. Τὰ προϊόντα τῆς ποιήσεως, τῆς μυθοπλαστίας, τῆς τέχνης, τῆς φαντασίας ὑφ' ὅλας αὐτῆς τὰς ὄψεις καταθέλουσιν αὐτόν. Μάλιστα δὲ ἀρέσκειται ἐξετάζων τὰ τῆς φιλοσοφίας ἀπόκρυφα ζητήματα. Παρακολουθεῖ πιστῶς πάσαις ταῖς ἐπιστημονικαῖς ἀνακαλύψεσι. Συναθροίζει ἐν τῷ πλουσίῳ ταμείῳ τῆς ἀκαμάτου αὐτοῦ μνήμης, πάντα τὰ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς πολιτικῆς γεγονότα, οἷς μεταδίδωσι τὸ ἔμφυχον καὶ τὸ διάπυρον τῆς ἑαυτοῦ πεποιθήσεως. Τὸ τῆς φύσεως αὐτοῦ κάλλος ταῖς τοῦ νοῦ ἀρεταῖς προστίθεται· ἡ καθαρὰ καρδίαν, ἡ ἀγαθὴ ψυχὴ, ἡ τῶν ἡθῶν ἀπλότης, ἡ ἀπειρος γενναϊότης αὐτοῦ ἀναγκάζουσι τοὺς γνωρίμους αὐτῷ εἰπεῖν ὅτι χαλεπὸν εὔρεν ἄνδρα τόσον ἄξιον ἀγάπης καὶ θυμωσμοῦ».

Οὐδέποτε τὸν πλοῦτον ἐπεδίωξεν οὐδ' ἐφρόνει ὅτι ὁ τοῦ ἀνθρώπου προορισμὸς συνίστατο ὅλως ἐν τῇ ἄγρα τοῦ χρυσοῦ. Καίτοι ἔχων τέσσαρας υἱοὺς καὶ θυγατέρας, οὐδὲν ἐποίησεν ἵνα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ χρήματα καταλίπῃ· καὶ ὅμως, διὰ τῆς δικανικῆς αὐτοῦ δεινότητος, διὰ τῆς τῶν

πρὸς γινώσκων τοῦτο εὐχερέστερον ἂν εἶη αὐτῷ ἐν χώρᾳ ἔνθα ὁ πλοῦτος ἐκ τῆς γῆς, οὕτως εἰπεῖν, ἀναδύζει. «Ὅ, τι ἐκέκτητο συνίσταται ὡς κατὰ δὴλον ἐγένετο, εἰς μίαν οἰκίαν ἐξ ἐρυθρῶν πλίνθων ἐν Washington, καὶ εἰς ἀγροκῆπιον ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, πλησίον τοῦ Cleveland. Ἐκείσε ἡδέως ἀπεχώρει κατὰ τὸ θέρος, καὶ ἐπατήρει τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἀγροῦ του. Καθὼς οἱ πλείστοι τῶν ἐξόχων τῆς Ἀμερικῆς ἀνδρῶν ἐτέρπετο τῇ ἐργασίᾳ τῶν ἀγρῶν, μεμνημένος τῶν ὄσων περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου εἰρήκαεν οἱ τῆς παλαιᾶς Ῥώμης δημοκρατικοί· οὐδὲν κρεῖττον, οὐδὲν γονιμώτερον, οὐδὲν ἐλευθέρου ἀνδρὸς ἀξιώτερον καὶ ἡδιον ἢ ἡ γεωργία». Ἡ δίκαια αὐτοῦ ἦν κομψή, συνάμα δὲ ἀφελής, καὶ ἀόμοια τοῖς Καθολοισταῖς (puritains)· οὐδέποτε ἐχρήτο οἶνον ἢ οἰνοπνεύμασιν· ἐδόξαζεν, ὡς ὁ προκατόχος αὐτοῦ, ὁ πρόεδρος Hayes, καὶ πλείστοι ἄλλοι ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ χρηστοὶ ἄνδρες, ὅτι δέον παράδειγμα τοῖς λοιποῖς ἑαυτοὺς παρέχειν, καὶ ἀπέχειν ποτῶν ὧν ἡ κατάχρησις ἐγένετο μεγίστη αἰτία διαφθορᾶς καὶ κακοηθείας.

Ὁ Guizot ἔγραψε περὶ τῶν Russell ὑψηλὴν καὶ παθητικὴν σελίδα, «ὁ ἔρωξ ἐν τῷ γάμῳ»· σπικνίως τὸ ἰδεῶδες τοῦτο ἐπετετέλεσθη τελειότερον καὶ ἀγιώτερον ἢ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Γαρφήλδ. Μόλις ὑποστάς τὰς τελευταίας αὐτοῦ ἐξετάσεις ἐν τῷ λυκεῖῳ William, ἔγημεν ἐν Hiram νεάνιδα φιλομαθῆ, συνετὴν καὶ πρᾶξιαν, τὴν Λουκρητίαν Ρουδὸλφ. Οὐδὲν οὐδέποτε νέφος ἐπεσκίασε τὴν τελείαν τχύτην συμβίωσιν. Κατὰ τὴν τρίμηνον μακρὰν ἀγωνίαν του, ἐκάτερος ἰδίως ἐφρόντιζε τίνι τρόπῳ προφυλάξαι τὸν ἕτερον ἀπὸ λύπης τινος· ὁ μὲν τῶν ἀλγηδόνων ἐκράτει, ἡ δὲ τῆς ψυχικῆς στενοχωρίας αὐτῆς· πλὴν ἀμφοτέροι ἐγκαρτεροῦντες, ἀπ' ἀρχῆς, ὑπὸ τὴν θεῖαν χεῖρα ἔκυπτον. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ὁ τραυματισθεὶς εἶπε τοῖς ἰατροῖς. «Μηδὲν κρύψατέ μοι· οὐδόλωξ φοβοῦμαι τὸν θάνατον ἔτοιμός εἰμι». Εἷς τῶν θεραπευόντων αὐτὸν ἰατρός, ὁμιλῶν αὐτῷ περὶ τῆς διανοουμένης αὐτοῦ διακομιδῆς εἰς Longbranch, εἶπεν αὐτῷ· «τόσω καλῶς ἔχεις σήμερον, ὥστε εὐκόλως ὑπομενεῖς τὸν τῆς πορείας κόπον».

«Ναί, ἀναμφιβόλως ἀπεκρίθη, καὶ ἡ πορεῖα αὕτη ῥαδίως δύναται παραταθῆναι, καὶ παραταθῆναι μέχρι τῆς ἀφίξεώς μου εἰς τὴν αἰωνίαν Πατρίδα». Τὴν τελευταίαν ἡμέραν, βίαιος τῆς καρδίης σπασμὸς κατέλαβεν αὐτόν. Ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἠρώτησεν αὐτὸν «ἀλγεῖς;».

«Δυστυχῆς φίλη, ἀπήνητσε, τοῦτο μόνον ταλαιπωρεῖμε ὅτι εἰσέτι ζῶ». Περὶ τὴν μεσημβρίαν εἶπε· «Κάλλιστα ἐννοῶ τὴν ἐμὴν θέσιν». Μετ' ὀλίγον ἠρώτησέ τινα ἐκ τῶν φίλων του· «Φρονεῖς ἀρά γε ὅτι τὸ ὄνομά μου ἔξει μικρὸν τινα χῶρον ἐν τῇ ἱστορίᾳ;» Ναὶ δὴ, ἀπεκρίθη οὗτος, καὶ μέγαν χῶρον, ἀλλ' ἔτι μείζονα ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος». Ἡ γηραιὰ τοῦ προέδρου μήτηρ ζῆ ἔτι ἐν τῷ Ohio· ὅτε ἤκουσε τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἀνέκραξεν· «ἐκεῖνος τεθνεῶς! πῶς ἐστὶ δυνατὸν! οὐδὲν κἄμοι ἀπολείπεται

ἢ ἀποθανεῖν· ἀλλ' οὐχί, δέον ὑποκύψαι τῷ θεῷ βουλήματι, κάλλιον ἡμῶν ὁ Θεὸς γινώσκει, ὅ,τι καλὸν ἐστίν».

Ἐν πάσαις ταῖς πράξεσι τοῦ βίου αὐτοῦ, ὁ Γαρφήλδ ἔσχε πάντοτε ὁδηγὸν τὴν συναίσθησιν τοῦ καθήκοντος καὶ τὸν πρὸς τὸ δίκαιον ἔρωτα· ἦν ἄλλος Abraham Lincoln, λέγουσι, μετὰ τοῦ γερουσιαστοῦ G. Hoar, οἱ Ἀμερικανοί, οἵτινες ὑπέμετρον αὐτῷ σεβασμὸν ἀπονέμουσι. Καὶ τῶντι ἐστὶν ὁ αὐστηρὸς καὶ ἀκέραιος χριστιανὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τῶν «Pilgrim Fathers» (τῶν πατέρων μεταναστῶν), προσεπιλελεπτυσμένος διὰ τῆς στενοτάτης κοινωνίας μετὰ τῶν μεγάλων συγγραφέων τῆς τε ἀρχαιότητος καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἄπο νεαρῆς ἡλικίας ἡ ἀγία Γραφὴ κατέστη ὁ σταθερὸς αὐτοῦ νόμος· ἀλλ' ἐνῶ οἱ αὐτοῦ πρόγονοι, οἱ Καθαρισταί, ἦσαν οἱ ἄνδρες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, οὗτος ἦν ὁ πρῶτος καὶ ἀγαθὸς τὴν καρδίαν μαθητῆς τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ, ἐπιδοθέντι μόνον τῷ μίχθῳ καὶ τῇ ἀκριβεῖ πάντων τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ἐκπληρώσει, οὐχ εὐρίσκει τι οὐδεμίαν κηλίδα, οὐδὲν σφάλμα, οὐδεμίαν λειποψυχίαν. Τὸ μεταρρυθμιστικὸν δημοκρατικὸν κόμμα, ἐφ' οὗ τῇ ἀντιπροσωπεῖς ἐσεμνύνετο, εἶχεν οὕτω τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐν ταῖς ὑψίσταις καὶ ἀγιωτάταις τῆς ἀρχιότητος καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ παραδόσεσι.

Πολλοὶ δῆσχυρίζονται ὅτι ἡ Ἀμερικὴ τῶν ἡμετέρων ἡμερῶν οὐκέτι ἐστὶν οἷα ἡ ὑπὸ τοῦ Τοκεβίλλη περιγραφεῖσα, καὶ ὅτι ἡ ἠθικὴ αὐτῆς στάθμη ἐνέδωκεν. Ἀλλ' ἀρὰ γε στηρίζεται ἡ κρίσις αὕτη ἐπὶ τῶν ὁρωμένων ἐν τῷ τῆς Νέας Ὑόρκης πικνδαμιονίῳ, ἢ ἐν ταῖς πόλεσι τοῦ Farwest, ταῖς καθ' ἡμέραν ἐκ τῆς ἐρήμου καὶ τῆς βαρβαρότητος ἀναδυομέναις; Ὅπως δὴποτε καθόσον τοῦτο ἔχεται ἀληθείας, δὴ αἴτια τοῦτο ἐξηγοῦνται· ἢ μετοίκησις, ἢ εἰσκομιζούσα ἱκανὸν μεμολυσμένον μέρος ἐκ τῶν κατωτέρων τάξεων τῶν Εὐρωπαϊκῶν λαῶν, καὶ ὁ πυρετὸς τῆς φυσικῆς ἀναπτύξεως τοῦ Ἀμερικανοῦ γίγντος. Ἐν πρώτοις, ἐκεῖ πρὸ πάντων πρόκειται περὶ τῆς καθόλου ἐνεργείας καὶ ἐργατικῆς τοῦ φυσικοῦ πλοῦτου νέου κόσμου. Πῶς λοιπὸν ἡ τῶν ὑλικῶν συμπερόντων μέριμνα μὴ οὐ δυνήσεται γενέσθαι τὸ κυριώτατον πρᾶγμα, ὅτε μάλιστα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ παλαιᾷ κοινωνίᾳ κατέχει θέσιν ὁσημέραι ἀξιολογώτεραν καὶ ἰδιάζουσαν; ἢ ἐν Ἀμερικῇ τῆς οἰκονομικῆς δυνάμεως ἀνάπτυξις τεράστιόν ἐστι φαινόμενον, οὗ ἐν τῇ ἱστορίᾳ οὐδὲν ἡμῖν δόξαν παρέχει· οἱ κεφαλακιωδῶς παριστῶντες αὐτὴν ἀριθμοὶ πτοοῦσι τὴν φαντασίαν· ἕνα μόνον παρέξομαι· πέρυσι κατέστρωσαν σχεδὸν 12,000 χιλιομέτρων σιδηροδρόμων, ἧτοι ἐκεῖ δύο ἡμισὺ ἔτη ἀρκοῦσιν ἕνα συμπληρωθῆ συμπελεγμα ἔχον ἴσον μῆκος πρὸς ὅλους τοὺς γαλλικοὺς σιδηροδρόμους. Ὅθεν, πῶς ἐν μέσῳ παρομοίας ἐπιδόσεως ὅλων τῶν τῆς ὕλης δυνάμεων, ἡ τοῦ πλοῦτου ἰχνηλασία πανταχοῦ μὴ ἂν ἀναφανείη; Πλὴν, εἴτις καλῶς διασκοπήσει τὰ πράγματα, ὑπὸ ταύτην τὴν ἐνίοτε βικίαν καὶ θολερὰν ἐπιφάνειαν εὐρήσει· ἐν ταῖς πλείσταις οἰκογενείαις βίον

νοερὸν καὶ ἠθικόν, ἐρρωμένον καὶ ὑγιᾶ, ἀληθινὴν φιλοστοργίαν πρὸς τὰς ἰδέας τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης. Αὐτὴ ἐνεργεῖα πανταχοῦ ἐπιδρᾷ ὅπως τὸν ἄνθρωπον αἴρῃ ἄνω τοῦ ἀπολύτου κράτους τοῦ ἐγωῦσμοῦ καὶ τῶν ὑλικῶν ὀρέξεων· τὸ δημοτικὸν σχολεῖον καὶ ὁ χριστιανισμὸς. Τὸ τοῦ Γαρφήλδ παράδειγμα δείκνυσιν ἡμῖν ὁποίους θαυμασίους τύπους δύναται ἐξαχγαλεῖν καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν πενεστάτων τῆς κοινωνίας στρωμάτων. Νῦν δέ, ὡς ἐν τῷ καιρῷ τοῦ Τοκεβίλλη, ἐκεῖ ἐνυπάρχουσιν οἱ ἀληθεῖς στῦλοι τῆς Ἀμερικανικῆς δημοκρατίας. Ἐν ὅσῳ δέ ἡ ἐνδοξος αὕτη πολιτεία ἐγείρει ἐκ τῶν ὑστάτων τοῦ λαοῦ τάξεων, ὅπως προάξῃ αὐτοῦ εἰς τὰ ὑπάτα ἀξιώματα, ἄνδρας τοιοῦτου ἀγνοῦ χαρρακτῆρος καὶ προσέτι δυνάμεθα εἰπεῖν, ὁσίου ὅπως τοῦ Lincoln καὶ τοῦ Γαρφήλδ, δύναται ἀφῶως εἰς τὸ μέλλον ἀτενίσαι· ἡ στιγμή τῶν μεγάλων δοκιμασιῶν εἰσέτι πόρρω αὐτῆς κεῖται.

(Μεταφρασθὲν ὑπὸ Στ. Α. Βλαστοῦ).

EMILE LAVELEYE

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ. ΚΟΝΤΟΥ

ΓΛΩΣΣΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ*

§ 1, 1. Προσαρκτηκός.

Ἐν τοῖς Γεωγραφικοῖς τοῦ Στράβωνος σελ. 201,7 Μείν. κεῖται «καὶ τὰ προσαρκτηκὰ μέρη τῆς Ἰβηρίας εὐπαροδιώτερα εἶναι πρὸς τὴν Κελτικὴν ἢ κατὰ τὸν ὠκεανὸν πλέουσι».

Ἐκ τοῦ ὀνόματος ἀρκτος παρήχθη τὸ ἐπὶ τοπικῆς ἐννοίας παραλαμβανόμενον ἐπίθετον ἀρκτικός, οἷον ἀρκτικός πόλος, ἀρκτικός κύκλος, κτλ., ἢ ἰσοδυναμεῖ μὲν σχεδὸν πάντοτε τὸ ἀρκτικός, οὐδέποτε δὲ τὸ ἀρκτικός ἢ ἀρκείος. Λέγεται δὲ καὶ κατὰ σύνθεσιν ἀνταρκτικός πρὸς δῆλωσιν τοῦ καταντικρῶ τῆς ἀρκτου κειμένου, οἷον παρὰ Ψευδαριστοτέλει περὶ Κόσμ. 2 αὐ δ' ὑπὸ γῆν ἀεὶ κατακέρυπται κατὰ τὸ νότιον ἀνταρκτικός καλούμενος» καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ Ἠθικ. σελ. 888, γ' «ὁ δὲ ἀνταρκτικός τε καὶ ἀφανής» καὶ παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἀλικαρνασσεῖ Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 246 «τῆς περὶ τοῦ νοτίου δ' ἀπὸ τῶν νοτίων ὁ καλούμενος ἀνταρκτικός κύκλος» καὶ παρὰ Διογένηι τῷ Λαερτίῳ Ζ', 155 «πέμπτον ἀνταρκτικὸν ἀφανῆ» καὶ ἐν τοῖς εἰς Ἰλιάδα Σχολίοις Τόμ. Α', σελ. 197,3 αὐ δὲ ἀντικείμενος τούτῳ κύκλος ἀνταρκτικός καὶ ἀφανής καὶ νότιος καλεῖται». Πρβ. καὶ Γαλην. Τόμ. 10', σελ. 270 καὶ 296.

* Ἰδε Παρνασσὸς πίνακας τῶν περιεχομένων τῶν τόμων Α'-Δ' (1877-1880).

Ἄλλ' ἐπιθέτον προσαρκτικός οὐδέποτε ἴσως ὑπῆρξεν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ· νομίζομεν δ' ὅτι ἐγράφη μὲν ὑπὸ τοῦ Στράβωνος «τὰ προσάρκτια μέρη», μετεβλήθη δ' ὑπὸ τῶν βιβλιογράφων εἰς τὸ προσαρκτικά ἐχόντων ἔναυλον τὸ ἀπλοῦν ἐπιθέτον ἀρκτικά. Φέρεται δὲ καὶ ἐν σελ. 124,5 κατὰ τινὰ τῶν ἀντιγράφων «τῶν ἐφεξῆς προσαρκτικῶν μερῶν» ἀντὶ τοῦ προσαρκτικῶν (Ἴδε Κοραῖν Στράβ. Τόμ. Δ', σελ. 42).

Πολλάκις δ' ὁ Στράβων ποιεῖται χρῆσιν τοῦ ἐπιθέτου προσάρκτιος, οἷον σελ. 84,26 «ταῦτα γὰρ πάντα προσάρκτιά ἐστι». σελ. 89,12 «τῆς Ἰνδικῆς τὰ προσάρκτια μέρη». σελ. 111,4 «τὸ γὰρ προσάρκτιον πλευρὸν μεζόν». σελ. 138,22 «τὴν προσάρκτιον τῆς Εὐρώπης πᾶσαν». σελ. 278,17 «τὰ προσάρκτια μέρη τῶν ὀρῶν». σελ. 405,7 «καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐφεξῆς προσαρκτικῶν». σελ. 420,32 «ἢ γὰρ προσάρκτιος πᾶσα — πεδία ἐστιν». σελ. 430,5 «ῆς προσάρκτια μὲν ἐστὶ μέρη τὰ μεταξὺ τοῦ Ἰστροῦ καὶ τῶν ὀρῶν». σελ. 436,16 «ἢ δὲ προσάρκτιος καὶ μᾶλλον». σελ. 580,8 «προσάρκτιος δὲ ἐστὶν ἐπὶ τῇ Κωπαίδι λίμνῃ». σελ. 588,1 «εἰς τὸ προσάρκτιον μέρος». σελ. 588,9 «καὶ τῶν Αἰτωλῶν οἱ προσάρκτιοι». σελ. 717,16 «προσοικουσι δ' αὐτοῦ τὰ προσάρκτια μέρη». σελ. 734,3 «προσάρκτια ἂν εἴη τὰ ἔθνη ταῦτα». σελ. 734,5 «εἰς τὰ νότια μέρη καὶ τὰ προσάρκτια». σελ. 735,27 «ἢ δὲ προσάρκτιος ὀρεινή». σελ. 737,24 «καὶ καθόλου τὰ προσάρκτια μέρη». σελ. 740,19 «προσάρκτια δὲ ἐστὶ τὰ ὑπερκειμένα τῆς Κασπίας θαλάττης μέρη». σελ. 786,30 «τὸ μὲν προσάρκτιον πλευρὸν». σελ. 874,25 «τὰ δὲ προσάρκτια τῷ Περγάμῳ». σελ. 950,9 «τὰ μὲν προσάρκτια μέρη συνάπτοντα ἔχουσα τῇ Τραχείᾳ Κιλικίᾳ». σελ. 971,28 «τὴν ὀρεινὴν καὶ προσάρκτιον». σελ. 1010,9 «τὰ δὲ προσάρκτια τὰ μὲν πρὸς ἐσπέραν Βάκτρια». σελ. 1068,7 «τὸ μὲν προσάρκτιον πλευρὸν». σελ. 1071,5 «περὶ τῆς προσαρκτικῆς καὶ ἐρήμης».

Ἀπκντξ δὲ καὶ παρὰ Δίῳ τῷ Κασσίῳ ΝΕ', α', 3 ἀρεῖ δὲ ἐκ τῶν Οὐρανδαλικῶν ὀρῶν καὶ ἐς τὸν ὠκεανὸν τὸν προσάρκτιον πολλῶ μεγέθει ἐκδίδωσι καὶ παρὰ τῷ Ἰωσήῳ Ἰουδ. Πολ. Α', ζ', 3 αὐτὸς δὲ κατὰ τὸ προσάρκτιον κλίμα τὴν τε τάφρον ἔχου καὶ τὴν φάραγγα πᾶσαν». Ἄν δ' ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου κλίμα ἢ κλίμα δὲν εἶνε καιρὸς νῦν νὰ ἐξετάσωμεν.

Ω; δ' ὁ πρὸς ἄρκτον κείμενος ἢ τετραμμένος ἐλέγετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων προσάρκτιος, οὗτω καὶ ὁ πρὸς ἐσπέραν ἐκαλεῖτο προσεσπέριος. Ὁμοίως τούτοις εἶνε ἐσχηματισμένα τὸ ὑπάρκτιος καὶ τὸ ἀπάρκτιος καὶ τὸ ὑπεσπέριος καὶ τὸ ὑπερνότιος. Ἐκ τοῦ πρὸς βορρᾶν συνέστη τὸ πρόσβορρος, ὡς ἐκ τοῦ κατὰ βορρᾶν τὸ κατάβορρος. Πρβ. καὶ ὑπερθόρος καὶ προσεῶος, προσεσπέριος. Σχόμν. Χτ. 157 «προσεσπερίους δ' Αἰθίοπας οἰκητάς ἔχειν λέγουσιν αὐτήν». Πολύβ. σελ. 2,27 Οὐλσχ. «τὰ μαχημώτατα γένη τῶν προσεσπερίων ἐθνῶν» καὶ σελ. 396,30 «συνάπτουσα τοῖς περὶ τὰς ἐσχα-

τιὰς κατοικοῦσι τῶν προσεσπερίων Ἀχαιῶν» καὶ σελ. 994,30 «τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην προσεσπερίων ἐθνῶν ἀπάντων». Διονύς. Ἀλικ. Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 36 «εἰς τὰ προσεσπέρια τῆς Εὐρώπης» καὶ σελ. 68 «πᾶσα ἡ προσεσπέριος Ἰταλὶς» καὶ σελ. 246 «τὰ ἐστραμμένα πρὸς τὰς ἀνατολάς ἡγεμονικωτέρην μοῖραν ἔχει τῶν προσεσπερίων». Διδ. Σικελ. ΙΔ', λδ', 2 «ἐν τοῖς προσεσπερίοις λεγομένοις Λοκροῖς». Στράβ. σελ. 34,9 «ἐν τοῖς προσεσπερίοις τόποις τὴν πλάγην τῷ Ὀδυσσεὶ ποιεῖν» καὶ σελ. 442,26 «τὸ δὲ προσεσπέριον Ἀλέγας» καὶ σελ. 478,15 «κλειομένη τοῖς προσεσπερίοις τῆς Βοιωτίας καὶ τῆς Μεγαρικῆς τέρμοσι» (Πρβ. καὶ σελ. 612,5 καὶ 750,12). Παρατηρητέον δ' ὅτι ὁ πολὺς Κόδηςτος μεταβαλὼν (Παρατηρ. εἰς Διον. Ἀλικ. σελ. 40) τὸ ἐστραμμένα εἰς τὸ τετραμμένα ἔν τε τῷ παρκατεθέντι χωρίῳ ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἀρχαιολογίας Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσέως καὶ ἐν τῷ κειμένῳ ἐν σελ. 2114 ἐπιφέρει «et saepe in simili re idem error tollendus». Οὐκ ὀλίγα παραδείγματα ἔχομεν συνειλεγμένα τοῦ ἐστράφθαι πρὸς τι (ἢ ἐπὶ τι), λέγει δὲ καὶ ὁ Ἡσύχιος «Τέτραπται: ἐστραπται» καὶ «Τετραμμένοι: ἀπεστραμμένοι, πρὸς αὐτοὺς τὰς ὄψεις ἔχουσαι». Ἄλλ' ἀκριβῶς περὶ τοῦ πράγματος θὰ διαλάβωμεν ἀλλαγῶν ποιούμενοι διεξοδικὸν λόγον περὶ τῶν ῥημάτων τρέπω καὶ στρέφω. Ἐν τοῖς Ἑθνικοῖς Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου σελ. 98,11 φέρεται «Ἔστι καὶ φρούριον τῆς Κυζικηνῆς ἀπέχον τῆς προσεσπέρου θαλάσσης ὡς σταδίου Ν'», ὑπερμεταγράπτεον ἴσως προσεσπερίου, εἰ καὶ δύναται τις νὰ συνηγορήσῃ αὐτῷ παραβάλλον πρὸς τὸ κείμενον παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ Οἰδ. Κολ. 1059 «ἢ που τὸν ἐφέσπερον κτέ.», ἀνθ' οὗ γράφεται ὑπὸ τινῶν ἐφ' ἐσπερον. Ἐπὶ χρονικῆς ἐννοίας ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Θεοκρίτου ατὰ δὲ μᾶλα ποθέσπερα πάντ' ἀριθμεῦντι» (Εἰδ. Η', 16) καὶ «ἢ πά ψε κρύβδαν τὰ ποθέσπερα πᾶσας ἀμέλγεις;» καὶ «αἰ τὰ Μίλωνος αἰεὶ φοιτῶσκι τὰ ποθέσπερα ῥαγίζοντι» (Εἰδ. Δ', 3 καὶ Ε', 113). Πρβ. καὶ ἀκρέσπερος καὶ ἀρχέσπερος (καὶ ἀνέσπερος καὶ τριέσπερος). Ὁ Ἀρήσιος ἐξέδωκε παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ ποθ' ἐσπερα. Περὶ τοῦ ἀπλοῦ ἐπιθέτου ἐσπερος καὶ ἐσπέριος θὰ εἴπωμεν τὰ δέοντα ἐτέρωθι.

ὑπάρκτιος. Πλούτ. Μαρ. ΙΑ', 6 «ἀπὸ τῆς ἔξωθεν θαλάσσης καὶ τῶν ὑπάρκτιων κλιμάτων» καὶ Σερτωρ. ΙΖ', 4 «ατρεφόμενος τῇ τῶν ὑπάρκτιων ἀνέσει πάγων».

ἀπάρκτιος. Λυκόφρ. 27 «ἀπάρκτιαις πρηστῆρος αἰθῶνος πνοαῖς». Σχολ. «Τοῖς γὰρ ἀπὸ Τροίης πλέουσιν εἰς Ἑλλάδα φορὸς καὶ οὐριος ἄνεμος ἀπάρκτιος βορρᾶς». Τζέτζ. «Ἀπκρτικαὶς πνοαῖς: ταῖς ἀπ' ἄρκτου πνεοῦσαις τοῖς γὰρ ἀπὸ Τροίης πλέουσιν εἰς Ἑλλάδα φορὸς καὶ οὐριος ἄνεμος ὁ ἀπάρκτιος βορρᾶς». Ὁρθότερος πάντως εἶνε ὁ παρὰ τῷ Ἰζέτζῃ τύπος, οὗ πολλὰκις γίνεται χρῆσις ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐπ' ἀνέμου. Πρβ. ἐγκολπίας, ἐκνεφίας, ἐνυδρίας, κυματίας, φοινικίας, ἐλλησποντίας, ὀλυμπίας, στρυμονίας, ἐτησιαί· ἔτι δὲ θρασκίας καὶ καικίας. Ὀλίγους δ' ἴσως λαν-

θάνει τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους πεπαιγμένον (Ἰππ. 437) «ὡς οὗτος ἤδη καικίας ἢ *συκοφαντίας* πνεῖ». Πλημμελῶς ἔχει ἢ εὐρισκομένη ἐνίοτ' ἐν τοῖς βιβλίοις τῶν παλαιῶν παροξυτόνος ἐκφορὰ τῆς πληθυντικῆς γενικῆς ἀπαρκτίων, οὐδαμῶς δ' εὐλόγον φαίνεται νὰ νομισθῇ ἐμφορῆς τῆς ἐτησίων. Ὁ Εὐστάθιος γράφει ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Πικρεβολαῖς, Ἄῤῥος δὲ ἄρκτος, ὅτι μετὰ τοῦ Τ λέγεται δηλοῖ ὁ γράψας οὕτως ἄρκτον, οὐχὶ ἄρκον. Τὸν μέντοι ἄνεμον ἄνει τοῦ Τ ἀπαρκτίαν διὰ τὸ εἶφρονον καὶ τὴν ἐκείθεν πνοὴν ἄρκιον καὶ «Ὅτι δὲ οὐ μόνον ἄρκτος τὸ ζῶον λέγεται σὺν τῷ Τ ἀλλὰ καὶ ἄρκος διὰ μόνου τοῦ Κ διείληπται καὶ ἀλλαχοῦ καὶ ὡς τὰ ἀπ' αὐτῆς δίχα τοῦ Τ ἐν πολλοῖς εὐρηται δι' εὐφωνίαν ὅθεν καὶ ἄρκιοι τὰ τῶν ἄρκτων εἴθουν ἄρκων νεογὰ — καὶ ἀπαρκτίας ἄνεμος, ὡς ἐν ῥητορικῷ κεῖται λεξικῷ, καὶ ἡ αὐτοῦ πνοὴ ἄρκιας» (σελ. 1156, 17 καὶ σελ. 1535, 14. Πρβ. καὶ Βεκκ. Ἄν. σελ. 445, 13). Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἡσύχιος Ἄπαρκτίας: οὕτως ἄνεμος». Ἄλλ' ὁ Φρόνιχος ἀποφαίνεται ἐν τῇ Σοφιστικῇ Προπαρρασκευῇ σελ. 19, 22 Ἄπαρκτίας: μετὰ τοῦ Τ, οὐκ ἀπαρκτίας». Πρβ. γρατρία-γατρία, κτλ., περὶ ὧν ἀλλαχοῦ. Κακῶς τὸ ἄρκιος (πνοή) ὑπελήφθη παράγωγον τοῦ ὀνόματος ἄρκος, συγγενές δὲν τῷ ῥήματι ἀρκεῖν, περὶ δὲ τοῦ ἄρκιοι-ἄρκηλοι διέλαβεν ὁ Ναύκιος ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν λειψάνων Ἀριστοφάνους τοῦ Βυζαντίου σελ. 111 καὶ 115. Κομψότατον δ' εἶνε τὸ τοῦ Ἀσωπίου (Εἰσ. Ἐλλ. Σντ. σελ. 706, § 43) «οὕτω καὶ εἰς τὸ θηρίον εἶ παρὰ γράμμα = εἰ ΜΕΝ ἔλειπεν ἐν γράμμα τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἐκ περισοῦ, ἦσο θηρίον (Μάρκος, ἄρκος = ἀρκούδα)». Πρβ. Κοραῖν Προδρ. σελ. 361 καὶ Στράβ. Τόμ. Δ', σελ. 218.

ὕπερπεριος. Διονύς. Περιηγ. 450 «ἦτοι μὲν κατὰ μέσσην ὑπερπερίων σηλάων ἐσχάτωντα Γάδειρα φείνεται ἀνθρώποισι». Φέρεται καὶ γραφὴ ἕπερπερίων. Τοῦ βραχυτέρου τύπου εὐρίσκεται χοῆτις ἐπὶ χρονικῆς ἐννοίας ἐν τῇ Παλατινῇ Ἀνθολογίᾳ Ε', 305 «κούρη τίς μ' ἐφίλησεν ὑπέπερα χεῖλεσιν ὑγροῖς.» Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Ναβῆρος (Μνημ. 1876, σελ. 345) ἀντὶ τοῦ φερομένου παρ' Ἡροδότῳ Γ', 71 «ἦν ὑπερπέση ἢ νῦν ἡμέρη» εἶκασεν «ἦν ὑπέπερος ἢ ἡ νῦν ἡμέρη». Ἡκισ' ἀρεσκόμεθα τῇ μεταβολῇ ταύτη.

ὑπερπρότιος. Ἡρόδ. Δ', 36 «εἰ δὲ εἰσὶ τινες ὑπερπρόροι ἀνθρώποι, εἰσὶ καὶ ὑπερπρότιοι ἄλλοι». Στράβ. σελ. 81, 4 «τοῦ γὰρ Ἡροδότου μηδένας ὑπερπρόροις εἶναι φήσαντος, μηδὲ γὰρ ὑπερπρότιους, γελοῖαν φησὶν εἶναι τὴν ἀπόδειξιν καὶ ὁμοίαν ὁ Ἐρατοσθένης τῷ σοφίσματι τούτῳ, εἰ τις λέγοι μηδένας εἶναι ἐπιχειρεκάκους, μηδὲ γὰρ ἐπιχειραγάθους: κατὰ τύχην τε εἶναι καὶ ὑπερπρότιους». Διονύς. Περιηγ. 151 «ἡ μὲν ὑπερπρότιη, τὴν τε κλειούσι Κάρραμβιν» (Πρβ. Βάκιον Ποσειδων. σελ. 119 καὶ Βερνάρδον Διορ. Περιηγ. σελ. 561 καὶ 853 καὶ Βαίριον Ἡρόδ. Τόμ. Β', σελ. 371 ἐκδ. β').

προσβόρρος. Εὐριπ. Ἰων. 11, ἀπροσβόρρους πέτρας καὶ 937 ἀπροσβόρρον ἄντρον. Ἡρόδ. π. Φυτ. Ἰσ. Θ', β', 3 «ἐκ τῶν σφόδρα προσειλῶν καὶ

προσβόρρων» καὶ Θ', κ', 6 «ἐκ τῶν χειμερινῶν καὶ προσβόρρων καὶ ξηρῶν». Πολλὰκις ἀπαντᾷ τὸ προκείμενον ὄνομα ἐν τοῖς Γεωγραφικοῖς τοῦ Στράβωνος, οἷον σελ. 4, 12 «τοὺς ἀνθρώπους δὲ εἶδε τοὺς προσβόρρους μάλιστα» καὶ σελ. 184, 9 «ἡ δὲ πρόσβορος ψυχρὰ τέ ἐστι τελέως πρὸς τῇ τραχύτητι καὶ παρωκεαντικῇ» καὶ σελ. 214, 10 «τῶν τε ἐσπερίων τόπων καὶ τῶν προσβόρρων τῶν παρὰ τὸν ὠκεανόν» καὶ σελ. 222, 27 «ἡ μὲν παρωκεαντικῇ ἢ πρόσβορος ἀμοιρεῖ διὰ τὰ ψύχη» καὶ σελ. 223, 5 καὶ 30. 268, 12 καὶ 31. 270, 21. 381, 26. 480, 25. 689, 12. 712, 24. 733, 13. 734, 11. 739, 5. 742, 10. 800, 29. 898, 28. 899, 2. 932, 7 καὶ 11. Ἴσως δὲ καὶ ἐν σελ. 688, 29 ἀντὶ τοῦ «τὸ μὲν αὐτῆς ἀπολείπων πρὸς βορρᾶν, τὸ δὲ μεσημβρινόν» ἀναγνωστέον πρόσβορον. Καὶ ἀλλαχοῦ δὲ μετέπεσε τὸ πρόσβορον εἰς τὸ πρὸς βορρᾶν (Ἴδε Σνειδήρον Θεοφρ. Τόμ. Ε', σελ. 489). Ἐν τῷ Κριτίᾳ τοῦ Πλάτωνος σελ. 112, β' ἡ γνησία γραφὴ εἶνε «τὰ γὰρ πρόσβορα αὐτῆς ὄκουν», οὐχὶ πρὸς βορρᾶ, ὡς κεῖται ἐν ταῖς ἐκδόσεσιν (Ἴδε Κόβητον Μνημ. 1875, σελ. 204). Φέρεται δ' ἐνίοτε παρὰ τῷ Στράβωνι καὶ ὁ τύπος προσβόρειος, οἷον σελ. 634, 1 «τοῖς προσβόρειοις μέρεσι» καὶ σελ. 670, 12 «καὶ αὐτῇ δ' ἐστὶ προσβόρειος» καὶ σελ. 717, 28 «τοῦ Παρραποταμίτου τὰ προσβόρεια» καὶ σελ. 732, 14 «ἐν τῷ προσβορείῳ μέρει τοῦ Ταύρου» καὶ σελ. 1034, 19 «ἐν τοῖς ὑπὲρ Ἐκβατάνων μέρεσι τοῖς προσβορείοις». Κεῖται δὲ καὶ ἐν τοῖς Γεωπονικοῖς σελ. 158 «καὶ δυσχειμέροις καὶ πολυσκίοις (παλιτικίοις) καὶ προσβορείοις» καὶ ἐν τοῖς τοῦ Θεοφράστου σελ. 28 Σνειδ. «ἡ ὕλη ἢ ἀγρία καλλίων — ἐν τοῖς προσβορείοις ἢ ἐν τοῖς πρὸς μεσημβρίαν» καὶ σελ. 195 «τῶν εὐείλων καὶ ξηρῶν καὶ προσβορείων». Ἐν τῇ Διδωτικῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀριστοτέλους Τόμ. Γ', σελ. 88, 2 ἀπαντᾷ «ἐν μὲν τοῖς προσβορείοις μέλαινα, ἐν δὲ τοῖς νοτίοις ἐρυθραί», ἀλλ' ὑπάρχει καὶ γραφὴ πρόσβοροις, ἣν βλέπει τις καὶ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ μνημονεύοντι τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους (σελ. 89, α'). Σημειωτέον δ' ὅτι εἶνε μὲν παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει Τόμ. Γ', σελ. 421, 43 Διδ. γεγραμμένον κατὰ τὸν Βεκκῆρον ἀλιθωδέστερα τὰ ἐν τοῖς πρὸς βορρᾶν τῶν πρὸς νότον», ἀλλὰ τάντιγγραφα ἔχουσι καὶ πρόσβοροις ἦτοι πρόσβοροις. Ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου σελ. 356, 12 ἀντὶ τοῦ «Κεπαδοκίαι: χώρα τῇ Κιλικίᾳ πρόσβορος» ἐξέδωκεν ὁ Μεινέκιος ἐξ ἀντιγράφου πρόσχωρος, καθὰ καὶ ὁ Σαλαμάσιος εἶκατεν. Ἡμῖν τοῦ «χώρα τῇ Κιλικίᾳ πρόσβορος.» Τοῦ τύπου πρόσβορος οὐδὲν ἀψευδὲς μικτύριον ἔχομεν: κακῶς δὲ παρὰ τῷ Στράβωνι κατὰ τὰς παλαιὰς ἐκδόσεις ἀνεγινώσκειτο «εἰ δὲ τις παρὰ τὰ κλίματα γίεται διαφορὰ τοῖς προσβορείοις ἐπὶ πλέον πρὸς τοὺς μεσημβρινούς» (σελ. 53, 32). Ὁ Κοραῖς ἐσημειώσατο ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Στράβωνος Τόμ. Δ', σελ. 21 «Πρόσβορείος: γραπτέον, ὡς φέρεται ἐν πολλοῖς τῶν ἀντιγράφων, Πρόσβορείος, ἢ γούν Προσβορείος». Ἐγραψε δὲ καὶ τάδε ὁ ἀοιδίμος ἀνὴρ

ἐν σελ. 40 «Διαδόρσοι: ἐν τοῖς ἀμφιβάλλομένοις ἔταξα τοῦ ὀνόματος τῆν πρόθεσιν, ἄλλως τε καὶ πλὴν τούτου τοῦ χωρίου Στράβωνος, παρ' οὐδενὶ πῶ ἐτέρῳ τῶν συγγραφέων εὐρημένου τοῦ τοιούτου συνθέτου, ὡσπερ οὐδὲ τοῦ, *Διαρότιοι, Διαζεφύριοι, Διαφῶιοι*». Ἡ γνώμη τοῦ Κοραῆ, καθ' ἣν οὐχὶ αἱ *ΔΙΑ* βόρειοι ἀλλ' αἱ βόρειοι ἔγραψεν ὁ Στράβων, ἐνεκρίθη ὑπὸ τε τοῦ Κραμῆρου καὶ ἄλλων. Πρακτικώτερον δ' ὅτι πολλάκις εὐρίσκεται ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τὸ ὄνομα *πρόσοβορος* δι' ἐνὸς Ρ προσηνεγμένον, ἀλλ' ἡ ἐκφορὰ αὕτη εἶνε ἀτοπωπᾶκτη (Πρβ. Σνειδῆρον *Θεοφρ.* Τόμ. Ε', σελ. 489 καὶ Λοβέκκιον *Παραλειπ.* σελ. 220 καὶ Κόβητον *Μημη.* 1876, σελ. 228). Ὁ Φίλιππος Ἰωάννου ὀρθῶς ἐν σελ. 139 τῶν Φιλολογικῶν Παρέργων ἐκδόσ. β' ἔγραψε «τινὲς δὲ τὰ *προσοβορ' ῥόταρα* τῆς Σκανδίας αὐτοὺς οἰκῆται ὑπολαμβάνουσιν», ἀλλ' ἐν σελ. 279, 132 ὑπὸ τοῦ μέτρου ἀναγκασθεὶς παρέλαβε τὸ ἀνελλήνιστον «ἐτέρωθι δὲ *πρόσοβορον*». Ὑπὸ μοχθηρῶν καὶ κακοδαίμωνων ποιητῶν ἐλέχθη *χερόνησον* ἀντὶ τοῦ *χερρόνησον* καὶ κατὰ συγκοπὴν *χερρήσοιο* ἀντὶ τοῦ *χερρονήσοιο* καὶ *γενησαμένη* ἀντὶ τοῦ *γεννησαμένη* καὶ *μελήσας* ἀντὶ τοῦ *μελλήσας* καὶ *ὑπερβαλλόντως* ἀντὶ τοῦ *ὑπερβαλλόντως* καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά, περὶ ὧν ἀκριβῶς ἐτέρωθι. Οὐ μόνον δὲ *πρόσοβορον* εἶπεν ὁ Φίλιππος Ἰωάννου χάριν τοῦ μέτρου ἀλλὰ καὶ τοῦναντίον *βορραίας* σελ. 504 «ψυχραῖς ἀπαυκνθέντα *βορραίας* πνοαῖς». Ὡς ἀσύστατον εἶνε τὸ δι' ἐνὸς Ρ προσηνεγμένον *πρόσοβορος*, οὕτω καὶ τὸ διὰ δύο γεγραμμένον *βόρρειος*. Ἐκ τοῦ συνακλιμμένου *βορραῖς* παρήχθη ἐπίθετον *βορραῖος*, οὐχὶ *βόρρειος* (Πρβ. Ζαχῆρον *Dissert. Phil. Hall.* Τόμ. Γ', α', σελ. 20 καὶ 30 καὶ 38).

κατάβορος. Πλατ. Κριτί. σελ. 118, β' «ὁ δὲ τόπος οὗτος ὅλης τῆς νήσου πρὸς νότον ἐτέτραπτο, ἀπὸ τῶν ἄρκτων *κατάβορος*». Ψευδαριστοτ. Οἰκον. Α', ζ', 8 «εἴη δ' ἂν ἡ τοιαύτη *κατάβορος* οὔσα καὶ μὴ ἰσοπλατῆς». Ἐν τοῖς τοῦ Θεοφράστου φέρεται οὐ μόνον «ἐν ταῖς λεπτογείοις καὶ *καταβόροις*» (σελ. 409) ἀλλὰ καὶ «ἐν τοῖς *καταβορείοις* καὶ *λεπτογείοις*» (σελ. 64). Ἀπαντᾷ δὲ παρ' αὐτῷ καὶ «ὄσα δὲ ὑποπαράβορα ἢ ἐν περίπτω» (σελ. 178), ὅπερ εἰς τὸ ὑπο*ΚΑΤΑ*βορα εἶνε ὑπὸ τοῦ Λοβεκκίου μεταθεβλήμενον ἐν τοῖς Πρακτικῶν (σελ. 220). Πρὸς τὸ *ΚΑΤΑ*βορος παραβλητέον τὸ *ΚΑΤΑ*ροιαῖος τὸ κείμενον ἐν Κρητικῇ ἐπιγραφῇ (Ἐπιγρ. Ἑλλην. Τόμ. Β', σελ. 399, 124) «ἐπὶ τὸ ἐξέδριον τὸ *καταροιαῖον*». Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐπίθετον *μελαμβόρειος*, οὗ μαρτύρια ἔχομεν τὸ τοῦ Στράβωνος, σελ. 248, 14 «διαφερόντως δ' εἰς τὸ πεδίον τοῦτο τὸ *μελαμβόρειον* καταγιγίσει πνεῦμα βίαιον καὶ φρικῶδες» καὶ τὸ τοῦ Ἰωσήπου Ἰουδ. Πολ. Γ', θ', 4 «ἀπὸ τῆν ἕω πνεῦμα βίαιον ἐπιπίπτει *μελαμβόρειον* ὑπὸ τῶν ταύτη πλωζομένων καλεῖται».

ὑπερβόρειος. Οὐκ ὀλίγα παραδείγματα τοῦ ὀνόματος *ὑπερβόρειος*—*ὑπερβόρειοι* ἢ *ὑπερβόρειος*—*ὑπερβόρειά* δύναται τις εἶναι τε τῶν παλαιῶν καὶ

τῶν μεταγενεστέρων γὰ καταλέξῃ. Στέφανος ὁ Βυζάντιος γράφει σελ. 650, 3 ἃ *ὑπερβόρειοι*: ἔθνος—Ἑλλάνικος δὲ *ὑπερβόρειοι* γράφει διὰ διφθόγγου» καὶ σελ. 651, 10 «Πολλοὶ δὲ καὶ μετὰ προσθέσεως τύποι· Ἐπικνημιδίοι, ὑπερβόρειοι, Πραποτάμιοι, Προποντίς, Παρωκενήται» (Πρβ. καὶ Εὐστάθ. σελ. 269, 30). Ἐσφαλμένη εἶνε ἡ ἐκφορὰ *ὑπερβόρα*, ἧς ἐποιήσατο μνηεῖαν ὁ Λοβέκκιος ἐν τοῖς Παραλειπομένοις σελ. 220. Ἐλέχθη δὲ καὶ τύχη *ὑπερβόρεος* ὑπὸ τοῦ Αἰσχύλου Χομφ. 373 «μεγάλῃς δὲ τύχῃς καὶ ὑπερβόρεου μείζονα φρονεῖς». Θηλυκὸν *ὑπερβορίς* εὐρέθη ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἀρχαιολογίᾳ Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσεῶς σελ. 110 «Λατῖνον δὲ ἔκ τινος *ὑπερβορίδος* κόρης». Ἀλλ' ὁ Μεινέκιος ἐδόξαζεν ὅτι κάλλιον ἔχει ὁ τύπος *ὑπερβορητός*.

προσεφός. Σκαρλάτος ὁ Βυζάντιος γράφει ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης σελ. 1183 α; Προσεφός (ὁ, ἡ). ὁ πρὸς ἕω (πρὸς ἀνατολάς), ἀνατολικός» καὶ σελ. 1184 «Προσηφός (ὁ, ἡ). II. ἀντὶ Προσεφός». Προθεὶς ὁ Σκαρλάτος τοῦ τύπου *προσεφός* τὸ ἐρωτηματικὸν σημεῖον ὡς ἀμφίβολον αὐτὸν παρέστησεν. Ἀλλ' ἐν τοῖς Γεωγραφικοῖς τοῦ Στράβωνος κείττι σελ. 635, 23 «διὰ τῆς *προσεφός* μᾶλλον παρὰ τὴν Χαλκίδα καὶ Καλυδῶνα» καὶ σελ. 718, 3 «τοὺς δὲ *προσεφούς* τούτων μᾶλλον Μασσαγέτας καὶ Σάκας ὀνομάζουσι» καὶ σελ. 960, 2 «τὸ δὲ νότιον καὶ τὸ *προσεφόν* πλευρόν» καὶ σελ. 983, 20 «τῶν *προσεφών* καὶ ὄρειων Ἰνδῶν». Τοῦ διὰ τοῦ Η προσηνεγμένου ἐπιθέτου δύο φέρονται μαρτύρια, τὸ τοῦ Πλουτάρχου Θεμισ. Η', 3 «ἔχει δὲ ναὸν οὐ μέγαν Ἀρτέμιδος ἐπίκλησιν *Προσηφός*» καὶ τὸ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου Ε', νέ, 7 «Ποσειδῶνα δὲ τὸ γεγονός αἰσθόμενον τοὺς υἱοὺς κρύψαι κατὰ γῆς διὰ τὴν πεπραγμένην αἰσχύνην, οὗς κληθῆναι *προσηφούς* δαίμονας» (Ἴδε Λοβέκκιον Ἀγλαοφ. σελ. 1185). Πρβ. καὶ Θεόκρ. Δ', 33 «καὶ τὸ ποταφόν τὸ Λακίνιον», ὅπερ ἐπὶ χρονικῆς ἐννοίας ἐκλαμβάνει ὁ Μεινέκιος *Βοικιαλ.* σελ. 250 ἐκδ. γ'. Ὁμοίως τῷ *προσηφός* εἶνε ἐσχηματισμένον τὸ χρονικὴν ἔννοιαν ἐμφαῖνον ὑπήφας, οὗ χρῆσις εὐρίσκεται παρ' Ἀπολλωνίῳ τῷ Ῥοδίῳ Δ', 841 «ὡς κεν ὑπήφαι μνησαίκατο νόστον ἐλέσθην» καὶ παρὰ Κοῖντῳ τῷ Σμυρναίῳ Δ', 111 «αὐρῆ ὑπήφῃ ἐναλίγκιον». Ἀνεγνώσθη δὲ καὶ ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς τοῦ Ψευδορφῆως στίχ. 661 αὐτὰρ ὑπήφαι λυγρὴν ἐπερήσαμεν αἶαν» ἀντὶ τοῦ ἐπ' ἡφαι, ὡς καὶ ἐν στίχ. 486 «ἔθεν ἐς Ἑλλήσποντον ἀμῆφους φέρον οὐρος» ἀντὶ τοῦ ἄμ' ἡφους. Ἐν τοῖς Ὀμηρικῆς ἔπеси λέγεται ὑπηόας, οἶον Ἰλ. Θ, 530 καὶ Σ, 277 καὶ 303 ἀπρῶτ' δ' ὑπηόιοι σὺν τεύχεσι θωρηθέντες κτέ.» καὶ Ὀδ. Δ, 654 «ἶδον ἐνθάδε Μέντορα δῖον χθιζὸν ὑπηόιον» καὶ Ρ, 25 «μή με δαμάσση στίβῃ ὑπηόην», ὡς καὶ ἡόας, οἶον Ὀδ. Θ, 29 «ἡ πρὸς ἡόιον ἢ ἐσπερίων ἀνθρώπων. Ὁ Εὐστάθιος γράφει ἐν ταῖς εἰς Ὀμηρον Πρακτικαῖς σελ. 727, 58 ἃ Ἰστέον δὲ ὅτι, ὡς παντός παντοῦτος ἄλλος ἄλλοιός, νέος νεός, ὅθεν καὶ νεοίη Ὀμηρικῶς ἢ νεότης, οὕτω καὶ ἡός

ἡδός ἡδός Ἰωνικώτερον· ἐξ αὐτοῦ δὲ ἡδός τὸ κοινόν. Ἰσως δὲ καί, ὡσπερ ἕως ἑφός, οὕτω καὶ ἡδός ἡδός» καὶ σελ. 1142,54 «Ὡσπερ ἀπὸ τοῦ ἡδός γίνεται ὁ ἑφός καὶ ἐκ τοῦ ἡδός ἡδός, οὕτω καὶ ἀπὸ τῆς ἡδός γενικῆς ἡδός, ὡς ἄλλος ἄλλοις καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἰσως δὲ καί, καθάπερ ἀγκώνη ἀγκοίνη, οὕτω καὶ ἡδός κοινῶς καὶ ἡδός Ἰωνικῶς» (Πρβ. καὶ σελ. 1319, 20 καὶ σελ. 1504,48). Ὁμοίον τῷ ἡδός εἶνε τὸ αἰδοίος, λέγεται δ' ὁμοίως Ἀητῶος καὶ Ἀργῶος καὶ Ἀηῶος, κτλ., περὶ ὧν ἀλλαχοῦ, ὡς καὶ περὶ τοῦ Σαλπῶος καὶ Σαλφικός. Ἐν τῷ εἰς Ἑρμῆν Ὀμηρικῷ Ἰγμῶ στιχ. 17 φέρεται «ἡδός γεγονῶς μέσφ ἡματι ἐγκιθάριζε, ἐσπέριος βοῦς κλέψεν ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος,» ὅπερ ὁ Κόβητος ἐν τῇ Μνημοσύνη (1861, σελ. 346) μετατυποῦ εἰς τὸ ἡδός ἀποφαινόμενος ἄμα ὅτι «συγγεῖ τὴν ἐπικὴν καὶ τραγικὴν λέξιν ὁ Καλλιμάχος γράφων ἐν ἀποσπ. 52 : ἐσπέριον φιλέουσιν ἀτὰρ συγγέουσιν ἑφόν.» Καλῶς δ' ἔσως ἔχει καὶ παρ' Ἡσιόδῳ ὁ ἀναγνωσθῆ (Ἔργ. 546 καὶ Ἀσπ. 396) ἡδός ἀντὶ τοῦ ἑφός. Ὁμοίως τῷ Καλλιμάχῳ εἶπεν ἡδός καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος (Πρβ. Rzach *Grammat. Stud. zu Apoll. Rhod.* σελ. 8 καὶ 42) καὶ ἄλλοι μεταγενέστεροι ποιηταί. Παρὰ τῷ Ἀράτω στιχ. 1024 ἀπαντᾷ αὐκαὶ σπίνος ἡδός σπίζων». Πλημμελῶς εἶνε παρὰ τῷ Ἡροδότῳ γεγραμμένον βιβλ. Ζ', 157 «ἐπάγων πάντα τὸν ἡδόν στρατὸν ἐκ τῆς Ἀσίης». Ἀβλαβῆς ἔμεινεν ὁ Ἰωνικὸς τύπος ἐν βιβλ. Δ', 100 «τὰ πρὸς θαλάσσης τῆς ἡδός νέμονται» καὶ 160 «φεύγοντες πρὸς τοὺς ἡδούς τῶν Λιβύων» (Πρβ. Δινδόρριον Ἡροδ. σελ. XXXVII καὶ Βαίριον Ἡροδ. Τόμ. Γ', σελ. 683 ἐκδ. β). Ἐν τέλει παρατιθέμεθα τὸ ἐν τῇ Εἰρήνῃ τοῦ Ἀριστοφάνους στιχ. 834 «Καὶ τίς ἐστὶν ἀστὴρ νῦν ἐκεῖ Ἰων ὁ Χῖος, ὅσπερ ἐποίησεν πάλαι ἐνθάδε τὸν αἰδόν ποθ' ; Β. Ὡς ἦλθ', εὐθέως ἑφόν αὐτὸν πάντες ἐκάλουν ἀστέρα», εἰς δ' φέρεται σχόλιον «Ἰων ὁ Χῖος διθυράμβων καὶ τραγῳδίας καὶ μελῶν ποιητής· ἐποίησε δὲ ὠδὴν, ἥς ἢ ἀρχή· αἰδόν ἀεραφοῖταν ἀστὴρ μείναμεν ἀελίου λευκοπτέρυγα πρόδρομον». Ὁ Βέργκιος Ποιητ. Λογ. Τόμ. Β', σελ. 255 ἐκδ. δ' ἔγραψεν αἰδόν.

ΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΕΝ ΜΑΔΕΡΑ *

Ἄμα ἔγραψα ταῦτα, καλή μου Ἐμμα, καὶ κατέθεσα τὴν γραφίδα, ἣν πρὸ τινῶν στιγμῶν εἶχον ἀναλάβῃ, καὶ ὡς νικητὴς στρατηγὸς ὠμολόγησα τὴν ἥττάν μου. Ἐν τῇ ἐξομολογήσει ὁμοίως ταύτῃ, ὑπῆρχε μεῖζων δόσις μελαγχολίας ἢ πικρίας, διότι τὸ παλαιὸν ἀνυψοῦ τὸν ἀνθρώπον ἀκόμη καὶ

* Ἰδὲ σελ. 49 καὶ 129 καὶ 229 καὶ 357 καὶ 453.

τότε, ὅταν ἡ μάχη ἀπολεσθῇ· ἐκεῖνος δὲ μόνον εἶνε ἄξιος περιφρονήσεως, ὅστις ἀρνούμενος νὰ παλαίσῃ ὁμολογεῖται ἡττηθεῖς, πρὶν ἢ ἀγωνισθῇ.

Ἐνόμιζον ὅτι μετέβαλον τὸ ἄλγος μου εἰς ὠφελιμὸν τι καὶ ὠρατον, ἀπλῶς διότι ὑπέταξα αὐτὸ εἰς τὸ λογικόν, μόνον διότι κατέθεσα αὐτὸ ἐπὶ τοῦ χάριτος τούτου, οἶνει διυλισθῆν διὰ τῆς γραφίδος μου. Ἐλεγον κατ' ἐμαυτόν, ἔσως αἱ ἀτυχεῖς αὗται σκέψεις ἀρέσωσι τῇ Ἐμμᾷ μου, καὶ τότε ἡ δυσθυμία μου δὲν θὰ ὑπῆρξέ τι ἐξ ἀπαντος κακόν.

Ὅσον πλεῖον δύναται νὰ περιλάβῃ τοῦ περιβάλλοντος αὐτὸν κόσμου ὁ ἀνθρώπος, τόσῳ μᾶλλον ἀνυψοῦται ἐν τῇ συναισθήσει αὐτοῦ ὡς ἀνθρώπου· αἰσθάνεται ἑαυτὸν μέγαν, ὅτε ἐπὶ παντὸς φιλικοῦ τε καὶ ἐχθρικοῦ, τοῦ ἐρχομένου εἰς ἐπαφὴν πρὸς αὐτόν, δύναται νὰ ἐντυπώσῃ τὴν ἰσχυρὰν σφραγίδα τῆς ἀτόμικότητός του. Ἡ δυσθυμία μου αὕτη ἐπῆλθέ μοι ἀκουσίως καὶ πρὸς λύπην μου· ὁμοίως ἠγωνίσθη κατ' αὐτῆς, καὶ τῇ ἔδωκα ἀνθρωπίνην μορφήν, μετέβαλον αὐτὴν εἰς σκέψιν.

Συγχώρησόν μοι τὰς ἐγωιστικὰς ταύτας σκέψεις. Κατὰ τὴν πορείαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐπιμόνω καὶ θηριωδῶς γυμνασθεὶς ἐπέτυχον νὰ μεταβάλλω τὴν δυσθυμίαν εἰς μελαγχολίαν. Ἐραίνετό μοι ὅτι εἶχον διυλίσῃ τὸν κατὰ τὸν καὶ κατασκευάσῃ ἕξος. . . σύγγνωθί μοι τὴν ἀστείότητα ταύτην. Ἡ μελαγχολία εἶνε εὐμενεστέρῃ καὶ ἥττον κκῆ τῆς δυσθυμίας· ἰδοὺ δὲ τί ἔγραψα ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν αὐτῆς.

«Δός μοι τὴν χεῖρα, φιλιτάτη, ἵνα σὲ αἰσθηνθῶ πλησίον μου· ὁ στρόβιλος τῆς ζωῆς μὲ φοβίζει, θέλω νὰ μὴ εἶμαι μόνος. Αὐθαδῶς ἐπεχείρησα, ὅπως ἀνεύρω τὸ ἀληθές εἰς τὰ μᾶλλον κεκρυμμένα μέρη διὰ τῆς μελέτης καὶ τοῦ θυμωσμοῦ τῶν μικρῶν ἀντικειμένων· ἐν τῇ ὑπερηφανείᾳ μου ἐνόμισα ὅτι ἀνακαλύπτω τὰ μυστήρια τῆς δημιουργοῦ φύσεως, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοί μου καλυφθέντες ὑπὸ πέπλου οὐδὲν πλέον εἶδον.— Δός μοι τὴν χεῖρα, φιλιτάτη, δὲν δύναμαι νὰ εἶμαι μόνος.

» Ἀνύψωσα, ἔστρεψα τὸ βλέμμα εἰς τὸν οὐρανόν, ἀφ' οὗ μάτην ἐπὶ τῆς γῆς εἶχον καταπονήσῃ τοὺς καρτερικοὺς ὀφθαλμούς μου. Ὑπερφιάλως ἀνεζήτηρα τὰ ὄρια τῆς ἀπειροῦ οἰκουμένης, ἀλλ' ἡ λάμψις τοσοῦτων ἡλίων ἐτύπλωσε τὴν ὄρασί μου, καὶ οὐδὲν πλέον εἶδον. Δός μοι τὴν χεῖρα, φιλιτάτη, ἔγω ἀνάγκην σοῦ.

» Ἡ ἀθάλας χεῖρ μου εἰσέδυσεν ἐκεῖ, ὅπου ἡ φύσις κεκαλυμμένη οὕτα ὑπὸ αἰδήμονος πέπλου κρύπτει τὰ ὑψίστα μυστήρια· ἐκεῖ ὅπου ἡ ζωὴ ἐκ τῶν ἐρειπίων τοῦ θανάτου γεννωμένη, παρέχει ἡμῖν τὴν αἴσθησιν τοῦ πρώτου αὐτῆς πκλμοῦ· ἀλλ' ἡ σιδηρὰ χεῖρ μου ἀπέπνιξε, κατέστρεψε τὸν τρυφερόν θλακτόν, οὐδένα νέον πκλμόν εἰς τὸ ἐξῆς· αἰσθανθεῖσα.— Θές τὴν χεῖρά σου, φιλιτάτη, ἐπὶ τοῦ μετώπου μου καὶ σβέσον τὸ καταβιβρωσκον αὐτὸ πῦρ.

Ὅπου καὶ ἂν ἐστράφη ὁ νοῦς μου, ἐν ἀνκαλύψει τὸ ἀληθές, ὅπου καὶ ἂν ἐζήτησεν ὁ ἀνέυρη, τὰ τῆς ζωῆς μυστήρια, ἢ ὁδοὺς εὐρέθη περιπεπραγμένη· μὴ δυνάμενος νὰ ἐκανοποιηθῇ καὶ ἀποδεχθῇ τοὺς κενοὺς ἤχους, δι' ὧν οἱ εὐτυχεῖς σοφοὶ ἐκολάκευον αὐτὸν, μετὰ ἀνωφελεῖ καὶ ἐμμανῆ ἀγωνία, ὅπως θραύσῃ τὰ διαγεγραμμένα ὄρια τοῦ ἀνθρωπίνου λογικοῦ ἡττήθη κεκμηκῶς καὶ ἄθυμος. — Δός μοι τὴν χεῖρα καὶ σφίγγον τὴν ἐμήν, ἵνα σὲ αἰσθανθῶ πλησίον μου· ἔχω ἀνάγκη νὰ μὴ εἶμαι μόνος.

Ἡσθάνθη τὴν παρθένον καρδίαν πάλλουσαν, οἱ δὲ πικροὶ αὐτῆς ἀνέφραξαν μοι νέον ὀρίζοντα· περιβαλλόμενος ὑπὸ μαγευτικῶν λόφων καὶ εὐθελῶν λειμῶνων ἠνοιξα τοὺς βραχίονας ἵνα ἐναγκαλισθῶ τὸν παράδεισον ἐκεῖνον... Ἀλλὰ δός μοι, φιλιτάτη, τὴν χεῖρα καὶ σφίγγον ἔτι περισσότερον τὴν ἐμήν, διότι μόνη ἡ ἀνάμνησις τούτου μὲ φοβίζει καί, ἔχω ἀνάγκη νὰ μὴ αἰσθάνωμαι ἐμκυτὸν μόνον.

Ἀλλὰ διατί ν' ἀναξέωμεν πληγὴν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐπουλωθεῖσαν; Καὶ αὐτοὶ οἱ ἀτυχεῖς τοῦ νοῦ ἀγῶνες, καὶ αὐτὰ αἰ ἦτται τοῦ ἀνθρωπίνου λογικοῦ διὰ τῆς ἀναμνήσεως των, οἰοεὶ διὰ τῆς ἀπηγήσεως αὐτῶν ἐκανοποιοῦσιν τὴν ὑπερηφάνειαν ἡμῶν· ἀλλ' αἰ ἀπελπισίαι τῆς καρδίας ἔχουσιν ἀπήχησιν ἢ ὁ χρόνος ρυθδῶς δύναται ν' ἀμβλύνη, ἀλλ' ἢ ἐνθυμεῖται τις ἐσπεῖ ἀπίεως ἀλγῶν.

Φιλιτάτη, θές τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τῆς καρδίας μου καὶ καταπράξον τοὺς σπασμῶδεις αὐτῆς πικρούς. Θέλω νὰ αἰσθάνθῶ ὅτι δὲν εἶμαι μόνος».

Καθ' ὅλην τὴν χεσεινήν ἡμέραν μίαν μόνη σκέψις μ' ἐδασάνει, δηλαδὴ ἡ σκέψις τοῦ νὰ μεταβάλλω τὴν δυσθυμίαν εἰς τι ὠφέλιμον καὶ ὠραῖον.

Ἡ φύσις ἐπλασε τὴν κνίδην καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐξήγαγεν ἐξ αὐτῆς λεπτὸν καὶ ἐλαφρὸν ὑφανμα, δι' οὗ ἡ ὠραία Ἰνδὴ σπογγίζει τὸν ἰδρώτα τοῦ μετώπου.

Ἡ φύσις ἔδωκεν ἰσχυρὸν δηλητήριο ἐν κλιμακτίδα τινὰ τῶν Τροπικῶν καὶ ὁ ἄνθρωπος εὗρεν ἐξ αὐτῆς μέσον πρὸς θεραπεῖαν τοῦ παρκλυτικῆς.

Καὶ ἡ ὀργὴ καὶ τὸ μῖσος καὶ ἡ δυσθυμία δέον νὰ μεταβάλλωνται εἰς δύναμιν ἀνυψοῦσαν τοὺς ἀνθρώπους ὑπερᾶνω τῶν ἄλλων. Τὸ τῆς λύπης ἀψίνθιον πρέπει νὰ μεταβάλληται διὰ τῆς ἰσχυρᾶς χημείας τῆς ἀνθρωπίνου θελήσεως εἰς μέσον θεραπεῦον τὰς ἀνίας τοῦ κοινοῦ ὄχλου καὶ τοὺς ὑστερισμοὺς τῆς μεμονωμένης μεγαλοφυΐας.

Ἡρεμος ὕπνος ἔθαψε τὴν δυσθυμίαν μου καὶ τὰ ἀλχημικὰ ἐνύπνια μου περὶ μεταβολῆς τῶν δυνάμεων, καὶ τὴν πρωτὴν ταύτην σοὶ γράφω μεδιῶν, βλέπων μετ' ἀτελευτητήτου χαρᾶς τὸν κυανοῦ οὐρανὸν διὰ τῶν ὕλων τοῦ παραθύρου μου. Χαῖρε, χαῖρε χιλιάκις!

Μεταξὺ τῶν χειρογράφων τοῦ Οὐιλιέλμου εὐρίσκομεν σελίδα ἄνευ ἡμερομηνίας, ἀλλὰ φέρουσιν μόνον ἐπιγραφὴν:

Πρωτὰ ἀπριλίου.

Ἡμίλειστον ἔχω τὸ στόμα, ἵνα ἀνκπνεύσω τὴν εὐώδη αἴραν τοῦ ἔκρος, ἐνόμισα ὅτι αὕτη ἦψατο τῶν βελουδίνων χειλέων τῆς Ἐμμας μου.

Ἐδρεψα ἔον καὶ ἐνόμισα ὅτι τὸ λεπτὸν ἐκεῖνο ἄρωμα εἰσέδουε μέχρι τῆς καρδίας μου, καὶ ἐκεῖ μοι ἐκήλει τὰς εὐαισθητοτάτας ἵνας, ὡς ὅτε ἡ ψυχὴ μου αἰσθάνεται ἐαυτὴν πλησίον τῆς Ἐμμας τῆς.

Προσῆλωσα τὸ βλέμμα ἐπὶ τῶν κυανῶν πεδίων τοῦ ἀπεράντου οὐρανοῦ, καὶ ἐφαίνετό μοι, ὅτι οἱ κυματόεντες θύσανοι τῶν νερῶν διέγραφον διὰ τῶν μετασχηματισμῶν αὐτῶν τὸ τῆς Ἐμμας ὄνομα ἀργυροῦς γράμματιν ἐπὶ κυανοῦ πεδίου.

Ἐν ἐμοὶ αὐτῶ, ἐν ταῖς ἀναμνήσεσί μου, ἐν ταῖς ἐλπίσι μου δὲν ἠδυνάμην νὰ εὔρω οὐδὲν ἕτερον, εἰμὴ σὲ μόνον, καὶ τὸ πᾶν μοι ἀνεκάλει τὴν εἰκόνα τῆς Ἐμμας.

Καὶ αὐτὰ ἔτι αἰ φιάλαι τοῦ ἐργαστηρίου μου, αἰ παραστάσεις τῶν εἰκόμων μου, τὰ βιβλία τῆς βιβλιοθήκης μου μοὶ ἐφαίνοντο κάτοπτρα, ἐφ' ὧν ἡ Ἐμμα ἐπὶ στιγμὴν κατοπτριθεῖσα κατέλιπε τὴν θεῖαν αὐτῆς εἰκόνα.

Ἐν ἐμοὶ καὶ ἐκτὸς ἐμοῦ, ἐν τῷ κόσμῳ τῶν πνευμάτων καὶ τῆς ὕλης, ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ καὶ τῷ ὕπνῳ ἐν τῇ χαρᾷ καὶ τῷ ἄλγει, ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ τῇ ὀργῇ δὲν βλέπω καὶ δὲν αἰσθάνομαι εἰμὴ ἐν μόνον, τὴν ἐμήν Ἐμμαν.

Ἄνευ αὐτῆς εἶμαι οὐδὲν καὶ ἄνευ αὐτῆς δὲν αἰσθάνομαι ἐμκυτὸν σκεπτόμενον οὐδὲ ζῶντα. Αἱ ὑπάρξεις ἡμῶν δὲν ἀποτελοῦσιν εἰμὴ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑπάρξιν.

Ἡ Ἐμμα τῷ Οὐιλιέλμῳ.

Ἐν Λονδίῳ τῇ 17 Ἰουλίου 18...

Λοιπὸν καλέ μου Οὐιλιέλμ, πρέπει χάριν σοῦ ν' ἀποχωρισθῶμεν. Ἄνευ χωρῶ εἰς τὴν Μαδέραν· τὸ τοιοῦτον ἐπιθυμεῖ καὶ ὁ γηραιὸς ἱατρός τοῦ πατρός μου. Πρὸ πολλῶν ἤδη ἔτων ζῆ μεμονωμένος, ἐν τῇ ἐπκύλει αὐτοῦ Βρόμπτον ὅπου χθὲς μετὰ τῆς θείας Ἄννης ἐπεσκεπθῆν αὐτόν. Πρὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου δὲν τὸν εἶχον ἴδῃ, ἀλλ' ἐπληροπορούμην παρὰ τῆς θείας Ἄννης, διότι ὡς καὶ σὺ ἤδη γινώσκεις, εἶνε ὁ σύμβουλος ἡμῶν, προκειμένου περὶ σπουδαίας τινὸς ὑποθέσεως. Ἐν αὐτῷ εὕρηται ἀκτὶς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ νοῦ τοῦ πατρός μου.

Δὲν δύναμαι νὰ ἴδω αὐτόν, χωρὶς νὰ αἰσθανθῶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μου πληρουμένους δακρύων, καὶ δσάκις μετὰ γαληνίου βραδύτητος καὶ μετὰ δξείας καὶ παθητικῆς γλυκύτητος μοὶ ἀπευθύνει τὸν λόγον, συγκινοῦμαι σφοδρῶς. Εἶνε ὀγδοηκοντούτης, ἀλλ' οὐδεμίαν τῶν τοῦ γήρατος ἀσθενειῶν καθιστᾷ αὐτὸν δυσάρεστον καὶ ὀχληρὸν τοῖς ἄλλοις. Τὰ ἔτη δὲν τῷ ἔχο-

ρήγηταν εἰμὴ ἀτελεύτερον ἐπισείκειαν διὰ τὰ δεινὰ καὶ τὰ πταίσματ' αὐτῶν ἀνθρώπων καὶ ἐνεχάραζαν ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ αἰώνιον μειδίαιμα. Ἡ θεία Ἄννα μοι εἶπεν ὅτι πάντοτε μειδιᾷ καὶ ὅταν ἀκόμη κοιμᾶται. Ἐχει τὴν κόμην ἐντελῶς λευκὴν, μακρὰν καὶ καλῶς ἐκτενισμένην τὸ πρόσωπον εὐτραφές, στρογγύλον καὶ καλῶς ἐξυρημένον, ἀναπολεῖ τὸν Φραγκλίον.

Ἀφικόμενοι εἰς Βρόμπτον εὗρομεν αὐτὸν εἰς τὸν κῆπον, ἐνησχολημένον εἰς καθαρισμὸν ριζῶν. Μόλις ἰδὼν με, ἔδραμεν εἰς ὑπάντησίν μου, μὲ ἐνηγαλίστη, ὡς εἰ ἦμην θυγάτηρ του· μὲ εἰτήγαγε μετὰ τῆς θείας Ἄννης εἰς τὸ σπουδαστῆριον του καὶ πλησίον ἐμοῦ καθίσας, ἐπὶ τινὰ χρόνον ἔσφιγγε τὴν μίαν τῶν χειρῶν μου διὰ τῆς ἰδικῆς του καὶ μετὰ στοργῆς βλέπων με, ἔλεγεν: ἡ Ἐμμά μας, ἡ καλὴ μας Ἐμμά. Διηγήθη αὐτῷ λεπτομερῶς τὰ τῶν ἐπισκέψεών μου εἰς τοὺς τρεῖς χρησμούς τῆς Ἀγγλικῆς ἰατρικῆς καὶ πλεόν ἢ ἅπαξ ἐμειδίασε.

— Ναί, νά, φίλτάτη μου Ἐμμά, πρέπει νὰ μεταβῆτε εἰς Μαδέραν· πρέπει νὰ διαμείνητε ἐκεῖ ἐπὶ δύο ἔτη τοῦλάχιστον, μέχρις οὗ ἐντελῶς ἀναλάβητε. Μετὰ ταῦτα δὲ ἐπκνέρεσθε εἰς Ἀγγλίαν, ἵνα δοκιμαζώμεν τὴν ἀποκτηθεῖσαν ὑγείαν, καὶ ἐὰν ἐπὶ δύο ἐτέρους Ἀγγλικούς χειμῶνας δὲν ἔχομεν οὔτε βῆχα οὔτε κατάρρουν, καὶ ἐὰν ἐπιτύχωμεν νὰ περιδύλωμεν τὰ μικρὰ ταῦτα ὀστέα δι' ὀλίγης σαρκὸς καὶ λίπους, τότε ἡ Ἐμμά τελευταίαν φορὰν ἐξομολογεῖται τῷ γέροντι ἰατρῷ Θώμ, καὶ οὕτως συχωρεῖ ἐντελῶς τὰς ἀμαρτίας, καὶ τῇ ἐπιτρέπει νὰ νυμφευθῇ τὸν Οὐϊλιέλμον τῆς. Δὲν ἔχει οὕτω;

— Φίλτατε ἰατρε, εἴθε οἱ λόγοι ὑμῶν νὰ εἶνε ἱεροί, εἴθε ν' ἀκούσῃ αὐτοὺς ὁ ἀτυχὴς πατήρ μου.

— Ναί, ὁ πατήρ σας μᾶς ἀκούει καὶ ὅταν ἐγὼ ἐν ὀνόματι αὐτοῦ εἶπω ὑμῖν ἀνυμφεύητε τὸν Οὐϊλιέλμον· δύνασθε νὰ πράξῃτε τοῦτο ἀνευ ἐλέγχων τοῦ συνειδότος, μὴ παραβαίνουσα οὔτε τὴν ὑμετέραν ὑπόσχεσιν, οὔτε τοὺς ὑμετέρους ὄρκους.

— Ἀλλὰ καλὲ μου ἰατρε, δὲν ὠρίσθη ἐν τὸν πατέρα μου ὅτι οὐδέποτε ἤθελον νυμφευθῆ;

— Φίλτάτη τοῦτο εἶνε ἀληθέστατον, ἀλλ' ἡμεῖς πρέπει νὰ μὴ εἴμεθα δοῦλοι τῶν λέξεων, ἀλλὰ τῆς ἐννοίας αὐτῶν. Ὅταν ἀναλάβητε ἐντελῶς τὴν ὑγείαν σας, ἤθελον ἐκλίπη οἱ λόγοι, ὧν ἕνεκα ὁ πατήρ σας ἀπήτει παρ' ὑμῶν ἐπίσημον ὑπόσχεσιν. Δὲν εἶπεν ἄρα γε οὗτος ὑμῖν, ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει δέον νὰ μὲ συμβουλευθῆτε καὶ τυρλοῖς ὀμμασι ἀκολουθήσητε πᾶν ὅ,τι ἤθελον εἶπη ὑμῖν νὰ πράξῃτε;

— Ναί, ἰατρε μου, καὶ τούτου ἕνεκα θὰ σᾶς ὑπακούσω οὐ μόνον τώρα, ἀλλὰ καὶ πάντοτε ἀνευ δισταγμοῦ, ἀνευ ἐρωτήσεων, ἐντελῶς ἐφ' ὑμᾶς πεποιθυῖα.

Οὐδέποτε εἶδον τὸν ἰατρὸν μου ἐκείνον ὠριότερον καὶ φαιδρότερον. Ἐπε-

θύμουν νὰ φιλήσω, ἐκκοντάκις νὰ φιλήσω αὐτόν. Οὗτος σαφῶς μοι ἐδήλου, ὅτι παρηγορῶν με δὲν μὲ ἠπάτα, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτὸς ἔτι ἠλπίζεν ὅτι θὰ ἰαθῶ, καὶ ὅτι οὕτω θὰ ἠδυνάμην νὰ γείνω σῆ. Αἱ εὐτυχεῖς αὐταὶ λέξεις, προφερόμεναι ὑπὸ στόματος, ὅπερ μοι ἐφαίνετο ἱερὸν μὲ μετέφερον εἰς παρδαίσιον κόσμον.

Καὶ ὁ καλὸς γέρον ἐνόει τοῦτο· ἔχων δὲ τοὺς ὀφθαλμούς· ἐπὶ μακρὸν ἐπ' ἐμὲ προσηλωμένους, ἐμειδίει μειδίαιμα μεστὸν δακρύων· τοσοῦτον ἐφέρετο πρὸς ἐμὲ τρυφερῶς. Στραφεὶς δὲ πρὸς τὴν θείαν μου προσέθηκε:

— Ἀλλὰ θὰ δυηθῆ ἄρα γε ὁ Κ. Οὐϊλιέλμος τοσοῦτον χρόνον νὰ περιμείνῃ καὶ νὰ ζῆ ἐν τοσαύτῃ ἀμφιβολίᾳ ἐπὶ τέσσαρα ἢ πέντε ἔτη;

Ἀπήνησα ἐγὼ ἐπὶ τῇ πρὸς τὴν θείαν μου ἀπευθυνθείσῃ ἐρωτῆσει καὶ ἐρυθριῶσα, λίαν ἐρυθριῶσα εἶπον λίαν ταχέως:

— Ὡ ναί! βεβίως ὁ Οὐϊλιέλμος θὰ μὲ περιμείνῃ.

Φίλτατε Οὐϊλιέλμε, ἔπραξα κακῶς ὑποσχεθεῖσα τοσοῦτον, ἐγγυθεῖσα περὶ τῆς μακρᾶς σου ὑπομονῆς; Διάψευσόν με εὐθὺς ἂν θέλῃς.

— Ἄ, μὲ διεκοφε γελῶν ὁ ἰατρὸς Θώμ, ὁ κύριος Οὐϊλιέλμος πρέπει νὰ ὑποσχεθῆ ὑμῖν, ὅτι δὲν θὰ ἐπισκεθῆ ὑμᾶς οὐδέποτε ἐν Μαδέρᾳ, καὶ ὅτι θ' ἀφήσῃ ὑμᾶς μόνον μετὰ τοῦ ὑμετέρου ἐγαίτημοῦ (ἔχετε ἐγαίτημόν), πάντῃ ἀφωσιωμένην εἰς τὴν ἑσπέραν σας. Ἐπὶ τέλους, ἐὰν θέλητε νὰ ἰαθῆτε, τοῦτο τὸ θέλετε δι' αὐτὸν καὶ μόνον δι' αὐτόν.

Σοὶ ἐπαναλαμβάνω τὸν διάλογον τοῦτον, ὡς δύναμαι ἐγὼ, ἀλλ' εἴμαι βεβίως, ὅτι προσθέτω πολλὰς λέξεις, ἃς δὲν εἶπομεν. Ἡμεθεῖς τρεῖς ἀλλὰ συνανοοῦμεθα δι' ἡμισεῖς λέξεως· ἐν ταῖς ὀμιλίαις ἡμῶν ἐχρώμεθα μᾶλλον μειδίαιμασι καὶ χειρονομίαις ἢ λέξεσι.

— Θὰ σᾶς ἀποστείλω εἰς Λονδίνον χειρόγραφον βιβλιάριον, ὅπερ θὰ φέρητε μεθ' ὑμῶν εἰς Μαδέραν καὶ ὅπερ θὰ χρησιμεύσῃ ἀντὶ ἰατροῦ. Θὰ δώσω ὑμῖν, ἐπίσης ἐπιστολὴν διὰ τὸν ἐμὸν φίλον, τὸν ἰατρὸν Σάνθευ, ἣν τότε μόνον θέλετε παρουσιάτη, ὅταν λάβητε τὴν ἀτυχίαν νὰ μείνητε κλητήρης· καὶ ἐλπίζω ὅτι τοιοῦτο οὐδέποτε θὰ συμβῆ εἰς τὴν ἀτμοσφαιρὰν ἐκείνην τὴν τοσοῦτον γλυκεῖαν καὶ ἠπίαν. Καὶ μετὰ τίνος θὰ μεταβῆτε εἰς Μαδέραν;

— Μετ' ἐμοῦ, ἀπήνησεν ἡ θεία Ἄννα.

Ἡθελον νὰ ἦτο παρὼν κατὰ τὴν σκηνὴν, φίλτατε Οὐϊλιέλμε, ἤθελον νὰ εἶχες ἀκούσῃ ὁποῖα ἀγαθότης ἦτο κεκρυμμένη ἐν τῷ εἰλικρινεῖ, ἀφελεῖ καὶ τρυφερῷ ἐκείνῳ τόνῳ, δι' οὗ ἡ θεία Ἄννα προσέφερε τὰς λέξεις ἐκείνας «μετ' ἐμοῦ». Ἡ τῆς θείας μου ἀγαθότης εἶνε τοσοῦτον μεγάλη, τοσοῦτον ὁμοειδῆς τῇ στοργῇ αὐτῆς καὶ τοσοῦτον συνδεδεμένη μετὰ τῆς φύσεως αὐτῆς, ὥστε ἡμέρη καὶ μῆνες παρέρχονται, καθ' οὓς δὲν ἔχω τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον ἢ τόπον νὰ σκεφθῶ ὅτι αὕτη εἶνε ἀγαθή· ἀλλ' ὅταν, ὡς ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ βολιδοσκοπήσῃ τις τὸν λίαν ἀγα-

θὸν αὐτῆς χαρακτηῖρα, ἐκπλήττεται πρὸ τοσαύτης διακροῦ; ἰλαρότητος. Ἡ ἀγαθότης αὐτῆς εἶνε ἀδικαλείπτως αἰθριος οὐρανός, καὶ ἐκεῖνος μόνον δύναται νὰ ἐκτιμήτῃ αὐτήν, ὅστις ἀλλαχοῦ ἔσχε τὴν δμίχλην, τὸν ὑετὸν καὶ τὰς θυέλλας.

Καὶ ὁ ἰατρός Θῶμ συνεκινήθη ἐπίσης ὑπὸ τῆς γλυκυτάτης φωνῆς, ὑπὸ τῆς θείας ἀπλότητος, δι' ἧς ἡ θεία Ἄννα εἶπε τὰς δύο ἐκείνας λέξεις, καὶ συνοδεύων τὸ μειδιάμα αὐτοῦ διὰ θερμῆς καὶ εὐγνώμονος ἐκφράσεως, εἶπεν αὐτῇ·

— Ὑμεῖς ὅμως, ἀγαπητὴ κυρία, ἦσθε ἔτι καὶ νῦν, οἷα εἴσθε καὶ πρὸ ἡμῶν ἐκατονταετηρίδος· οὐδὲ τὰ ἔτη ἴσχυσαν νὰ δώσωσιν ὑμῖν ὀλίγον ἐγώισμόν· ἀποθνήσκετε ἀμεταμέλητος.

Ὁ ἰατρός Θῶμ ἦτο ἀγαθός, πρῶτος, ἀλλὰ δὲν ἠγάπα πολὺ νὰ ἐμμένῃ ἐπὶ τρυφερῶν ζητημάτων.

— Λοιπὸν ἡ ἀναχώρησις ἀπεφασίσθη· ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ ἔλθω εἰς Λονδίον, ἵνα χαιρετίσω ὑμᾶς πρὸ αὐτῆς. Ἐλθετε νὰ ἴδῃτε τὸν κήπόν μου, καὶ ὑμεῖς; Ἐμμεν ἔλθετε νὰ ἐπισκεφθῆτε τὸ φυτοκομεῖόν μου. Θὰ δεῖξω ὑμῖν πολλὰ φυτὰ, ἅτινα ἐγὼ ἐνταῦθα ἔχω αἰχμαλώτῃ, καὶ ἅτινα ἐν Μαδέρῃ θὰ ἴδῃτε πολυτελῶς βλαστάνοντα ὑπὸ αἰθριον οὐρανόν. Ἀχ! ἔλθετε, ἔλθετε, πρὸ δέκα πέντε ἡμερῶν ἔλαβον ἐν *solanum* τῆς Βρασιλίας, σπανίας ὠραιοῦτος. Ἐν Ἀγγλίᾳ μόνον ἐγὼ καὶ ὁ δούξ Δεβονσχίρ ἔχομεν τὸ *solanum* τοῦτο.

Διευρίναμεν εἰσέτι ἐπὶ μίαν ὥραν ἐν Βρόμπτον· ἀλλὰ σοὶ ὁμολογῶ ὅτι ἐπιθεωροῦσα τὰ χαρίεντα τοῦ κήπου ἀνθη, καὶ ἐν τῷ θερμῷ ἀέρι τοῦ φυτοκομείου ἀπαύστως ἐσκεπτόμην περὶ σοῦ καὶ τῆς Μαδέρῃ, καὶ ἡ νέκ φάσις, ἣν ἔμελλε νὰ λάβῃ ὁ ἐμὸς βίος, ἐφαίνετό μοι ὄνειρον. Ἡ ἐλπίς, ὁ φόβος, ὁ τρόμος τοῦ ἀγνώστου, ἡ πρὸς σὲ ἀφοσίωσις μου τοσοῦτον τραχέως ἐπολέμου ἀλλήλοις ἐν τῇ ἐμῇ καρδίᾳ, ὥστε ἐγὼ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀκούουσα τοὺς λόγους τοῦ ἰατροῦ καὶ τῆς θείας μου καὶ οὐδόλως ἐννοῦσα αὐτοῦ; ἠγνόουν ποῦ εὐρισκόμην. Ἐλθὲ νὰ με ἐπισκεφθῆς, Οὐίλιέλμω μου, νῦν ἐφ' ὅσον διακείμεν ἐν Ἀγγλίᾳ πρέπει καθ' ἐκάστην νὰ βλέπωμεν ἀλλήλους. Ὁ Ὁκεανὸς θέλει χωρῖσθαι ἡμᾶς ὡς τάχιστα. . . Οὐίλιέλμω μου, φίλτατε Οὐίλιέλμω μου, ἡ Ἐμμεν σου σὲ περιμένει.

Ὁ Οὐίλιέλμος τῇ Ἐμμεν.

Ἐν Λονδίῳ τῇ 9 Αὐγούστου 18...

Σὺ μοι ὑπεσχέθης, Ἐμμεν, ὅτι θὰ συμπαραλάβῃς τὴν ἐπιστολήν μου ταύτην καὶ δὲν θ' ἀναγνώσῃς αὐτήν εἰμὴ ἐν Μαδέρῃ. Οὕτω τι τῶν ἐμῶν ἔσεται σοὶ συνοδὸς διαρκούντος τοῦ ταξιδίου καὶ κατὰ τὴν εἰς ξένην χώραν ἀποβίβασιν αἱ λέξεις μου θὰ σε χαιρετίσωσι τὸ πρῶτον. Ἀχ! διατί

δὲν δύναμαι ἐν τῷ εὐδαίμονι τούτῳ φύλλῳ νὰ περικλείσω ἑμαυτὸν ὅλον. Διατί ἄρα γε ἡ ἀνθρωπίνη φαντασία, ἡ πλάσσα τὰ πνεύματα, τὰς σκιάς, τὰ φαντάσματα, δὲν ἔχει τοσαύτην ἰσχύον, ὥστε νὰ μεταβάλῃ τοὺς ζῶντας εἰς τὰ ἀόρατα ταῦτα πνεύματα; Διατί ποτε οἱ ἰατροὶ δὲν δύνανται νὰ διαφυλάξωσιν ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὸν ἀνθρωπὸν ζῶντα καὶ κοιμώμενον ἐν ληθάργῳ; Διατί ἄρα γε ἡ σκέψις τρέχει ἀπώτερον τῆς χειρός; Διατί τοιαύτη δυσαναλογίκα μεταξὺ τῆς σκέψεως καὶ τῆς πράξεως;

Διὰ τῆς ἐπιστολῆς μου ταύτης τὸ πνευμά μου, ὃ Ἐμμεν, σὲ χαιρετίζει καὶ συγχρόνως περιπτάμενον περὶ σὲ θέλει ὕπως ἡ νῆτος, ἐφ' ἧς βλίνεις, νὰ καταστῇ εἰς σὲ κῆπος παράδεισος· θέλει ἵνα τὸ τῆς Μαδέρῃ ἔδαφος ἀποβῇ διὰ σὲ γῆ εὐλογημένη, χορηγοῦσά σοι ὑγείαν καὶ εἰρήνην καὶ χαρὰν. Θὰ λάβω τοσοῦτον θάρρος, ὥστε νὰ κατορθώσω ν' ἀγαπήσω τὴν νῆσον ἐκείνην, τὴν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἀφαιρέσασαν τὴν Ἐμμεν μου· θὰ λάβω τοσοῦτον θάρρος ὥστε νὰ κατορθώσω νὰ εὐλογήσω τὴν Μαδέρῃ. Καὶ σὺ με ἀπεδίωξας ἐκ τῆς νήσου σου, ὡς ὁ Θεὸς τοὺς προπάτορας ἡμῶν ἐκ τοῦ πρώτου παραδείσου· καὶ δὲν μοι ἐπέτρεψας νὰ ἔλθω ἐκεῖ εἰς ἐπίσκεψίν σου, οὐδὲ ἀπαξ, οὐδὲ ἐπὶ μίαν μόνον ὥραν. Ὑπέγραψας τὴν καταδίκην μου διὰ τῆς γραφίδος ἰατροῦ, σοὶ σεβαστοῦ, ἀλλὰ σὺ ὑπῆρξας ὁ σκληρὸς δικαστὴς καὶ πκνούργως ἐκρύβης ὀπισθεν τῆς τηθέννου ἀνεκκλήτου ἀρχοντος. Διὰ δὲ τῆς συνήθους χάριτός σου, καὶ τῆς καλλιτεχνικῆς γραφίδος ἐν τε ταῖς ἐπιστολαῖς σου καὶ ταῖς κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ἀτελετητοῖς ἡμῶν συνδιαλέξεσι, ἠθέλησας νὰ μοι περιγράψῃς λίαν κολακευτικῶς τὸν ἰατρόν σου Θῶμ· μοὶ παρετήτησας αὐτὸν ὡς τύπον ἰατροφιλοσόφου ἐπιστήμονος ἅμα καὶ εὐκισθήτου ἀνδρός· ἀλλ' ὅμως δὲν ἐπέτυχες νὰ ἐλκύσῃς τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ εὐνοϊάν μου. Ὁ ἰατρός Θῶμ εἶνε πάντοτε δι' ἐμέ, δ' ἐξορίσας σὰς ἐκ τῆς Ἀγγλίας δικαστῆς καὶ ὁ διώξας τὸν Οὐίλιέλμον σου ἐκ τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας, ἐν ἧ οὗτος κατέχει ἀκντας τοὺς θησαυροὺς του. Ἐγὼ δὲν ἀγαπῶ τὸν Φραγκλῖνον, ὅστις ἐγένετο ἰατρός σου, δὲν ἀγαπῶ τὸν ἰατρόν σου Θῶμ.

Καίτοι ἀλγῶν, ἔχω τι τὸ ὑπερβαλλόντως φαιδρῶνόν με. Θετικῶς γιγνώσκω ὅτι ἐν Μαδέρῃ κἄτι θὰ σοὶ λείπει, πᾶν ὅ,τι καὶ ἐμοὶ λείπει. Οὔτε ὁ ἀρωματικὸς ἀήρ, οὔτε τὰ ἀνθη, οὔτε αἱ φαιδραὶ κοιλάδες τῆς νήσου σου, οὔτε ἡ ἀγαθότης τῆς θείας Ἄννης θὰ δυναθῶσι νὰ πληρώσωσι τὸ κενὸν ἐκεῖνο. Οἱμοὶ ἐὰν ἤθελον μάθῃ, ὅτι εἶσαι κατὰ πάντα εὐτυχῆς ἐν Μαδέρῃ!

Βλέπεις, Ἐμμεν, ἐγὼ σὲ ἀγαπῶ τόσο πολὺ καὶ τοσοῦτον μεγαλοφρονῶ ἐπὶ τῷ ἔρωτί μου, ὥστε οὐδέποτε συνέλαβον τὴν ἰδέαν ὅτι ἤθελόν ποτε λάβῃ ἀντεραστήν. Καὶ τίς θὰ ἦτο τοσοῦτον αὐθάδης νὰ σε ἀγαπήσῃ, ὅσον ἐγὼ, ὅποσον φῶς ἤθελε τολμήσῃ νὰ λυμῆ πρὸ τοῦ ἡλίου τοῦ ἔρωτός μας; Τίς ποτε ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θὰ ἐδικαιούτο ὑψώσας τὴν κεφαλήν νὰ εἴπῃ «ἀγαπῶ τὴν Ἐμμεν περισσότερον τοῦ Οὐίλιέλμου»; Ἐγὼ λοιπὸν

οὐδένα ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ζηλοτυπῶ, καὶ ἐὰν ὁ Θεὸς ἤθελε καταβῆ ὑπὸ μορφήν ἀνδρός, οὐδὲ αὐτὸν ἤθελον ζηλοτυπήσῃ. Τὸ ὑναντίον ὁ Οὐίλιέλμος σου ζηλοτυπεῖ τὴν φύσιν καὶ πᾶν τὸ περὶ σέ ὠραῖον. Πάντοτε φοβοῦμαι ὅτι σὺ θεωμένη τὴν θάλασσαν καὶ τὸν ἀστερόεντα οὐρανὸν ἢ παίζουσα ἐπὶ τῶν εὐθαλῶν καὶ εὐόσμων πεδιάδων ἀπευθύνεις εἰς τὰ ὠραῖα ταῦτα ἀντικείμενα ἔρωτικὴν σκέψιν, ἣς ἐγὼ δὲν μετέχω. Σὺ ἀγαπᾷς τοσοῦτον τὰ ὠραῖα!

Συχνάκις σὲ ἤκουσα ὀμιλοῦσαν ἐπὶ μακρὸν καὶ μετ' ἀληθοῦς ζήσεως περὶ χρυσαλίδος ἢ βράχου κεκαλυμμένου ὑπὸ βρύου· σὲ ἤκουα ἐνθουσιωδῶς ὀμιλοῦσαν περὶ δρυός, ἐφ' ἣς κισσὸς ἀνερριχάτο, καὶ εἶδομεν ὁμοῦ ἐν τοῖς κήποις τοῦ Κew. Ἰδοῦ, πλάσμα, ἔλεγες, ὑπερδυνάμεθα ν' ἀγαπήσωμεν ἄνευ τύψεως τοῦ συνειδότος καὶ ἄνευ ἄλλου· δυνάμεθα ν' ἀγαπήσωμεν αὐτὸ ἐμπασῶς, καίτοι μὴ ἀνήκον ἡμῖν. Ὁ πρὸς τὴν φύσιν ἔρωσι εἶνε πάντοτε πάθος παρθένον καὶ οὐδεὶς ἠδυνήθη ν' ἀποκρύψῃ πᾶσαν τὴν φύσιν ὀπισθεν τῶν τοίχων μεγάρου ἢ τῶν κιγκλίδων φυλακῆς· ἢ φύσις ἀνήκει ἅπασι καὶ τῷ πνευστάτῳ ἐπ' ἕτης. Νῦν, Ἐμμυ μου, εὐρίσκεσαι εἰς χώραν ἐκκτοντάκις ὠραιοτέραν τῆς Ἀγγλίας· λέγουσι καὶ ὠραιοτέραν τῆς Ἰταλίας καὶ ἐγὼ ζηλεύω τὴν Μὰδέραν.

Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ἐβδομάδα ἀνέγνωσα πλείστους τόμους περὶ τῆς νήσου σου! Εὐτυχῶς ὅμως δὲν εὔρον εἰσέτι ἐν Λονδίῳ πάντα τὰ ἔργα, τὰ πραγματευόμενα περὶ τῆς Μὰδέρας· τούτου ἕνεκα δύνάμει νὰ βραχνίσω εἰσέτι τὸν βιβλιοπώλην μου καὶ νὰ περιμείνω νέκ βιβλία ἐκ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἐκ τῆς Γερμανίας, ἐκ τῆς Πορτογαλλίας. Παρήγγειλα νὰ κατασκευάσῃ κατὰ τὸ σχέδιόν μου, μικρὰν βιβλιοθήκην, ἐν ἣ ἢ θὰ θέσω μόνον βιβλία πραγματευόμενα τὰ κατὰ τὴν νήσον σου. Ἐμαθον ἤδη ὅτι αὕτη εἶνε ἡ νῆσος τῶν ἀνθέων, ὅτι τὰ ἡλιοτρόπια συλλέγονται ὡς ὁ βρῶμος, ἵνα μὴ πληρώσωσι τοὺς ἀγρούς· ἔμαθον ὅτι περιπατεῖ τις ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ βραχνυθέμου καὶ ὅτι οἱ ἀγροὶ εἶνε πλήρεις δαφνῶν, αἰθαλῶν δενδρυλλίων, ἐρεϊκῶν ὑψηλῶν ὡς ἄνθρωπος. Σὺ ἢ τοσοῦτον τὰς ἐρεϊκίας ἀγαπῶσα καὶ αὐτὰς μόλις σπιθκιμαίως ἐν τοῖς ἡμετέροις φυτοκομείοις ἰδοῦσα, θέλεις δυνηθῆ νὰ περιπατήσῃ καὶ ν' ἀποπλανηθῆς ἐν δάσει ἐκ δενδροειδοῦς ἐρεϊκής. Ἐνθυμεῖται, ὅτε μοι ἔλεγες ὅτι αἱ ἀκακίαι καὶ αἱ ἐρεϊκαὶ ἦσαν ἐν τῷ κόσμῳ τῶν φυτῶν τρόπον τινὰ τὰ τρίχαπτα τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἐγὼ μειδιῶν σοὶ ἔλεγον ὅτι μιμεῖσαι ἐν τῇ φράσει σου ταύτη τοὺς ποιητὰς τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος; Τώρα λοιπὸν θὰ ἴδῃς τὰ γιγαντιαῖα τρίχαπτα τῆς Μὰδέρας.

Ἡ πρώτη τοῦ Οὐίλιέλμου σκέψις, ἣν εὐρίσκεις ἐν τῇ νήσῳ εἶνε λοιπὸν σκέψις ζηλοτυπίας, σφοδρᾶς ζηλοτυπίας κατὰ τῆς ὠραίας ἐκείνης φύσεως, ἣτις θέλει σὲ κατέχη, τίς οἶδεν ἐπὶ πόσους μῆνας εἶνε ἄπειρος ζηλοτυπία κατὰ τῶν ἀνθέων ἐκείνων, ἅτινα θὰ συλλέξῃς, ἅτινα θὰ σὲ μεθύσκωσι διὰ τῆς εὐωδίας των. Ὅπόσον ψυχρὰς καὶ νεφελώδεις θέλεις εὔρη τὰς

ἐπιστολάς μου, ὅταν ἔλθωσιν ὑγραὶ εἰσέτι ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ἀγγλικῆς ὀμίχλης! Μετὰ ποίου οἴκτου θέλεις ἀναλογισθῆ ἡμᾶς τοὺς ἀτυχεῖς; ζῶντας ἐπὶ πέντε μῆνας ἄνευ φύλλων ἐπὶ τῶν δένδρων, καὶ ἄνευ ἀνθέων ἐπὶ τῶν πεδιάδων!

Πρὶν ἢ παραδοθῆς Ἐμμυ μου, εἰς τὰς περιπτώξεις τῆς ὠραίας φύσεως, ἣς τὴν εὐωδίαν μακρόθεν μόνον ἠσθάνθης, πρέπει νὰ μοι ὑποσχεθῆς τι· πρέπει δὴλα δὴ νὰ μοι ὑποσχεθῆς, ὅτι ἐν ἐκάστῳ ἄνθει σου καὶ ἐν ἐκάστῳ ὑπὲρ τῆς Μὰδέρας θαυμασίου σου ὁ ἀφίνης ὑπὲρ ἐμοῦ θέσιν, ἔστω καὶ τὴν ἐλαχίστην. Μόνον διὰ τούτου θὰ δυνηθῶ ν' ἀγαπήσω καὶ ἐγὼ τὴν σὴν νῆσον.

Ὅταν φερομένη ἐπὶ τοῦ σφριγῶντος ἵππου σου, ἐκ τοῦ ὕψους ἀποτόμου κρημοῦ ῥίψῃς τὸ βλέμμα ἐπὶ τὴν κοιλάδα καὶ ἴδῃς μεταξὺ τῶν κυματωδῶν ζακχαροκαλάμων τοὺς ἠνθισμένους τῶν ῥόδων θάμνους, ὃ δὲ ἀήρ σοὶ φέρει τὰς μεθυτικούς τούτων εὐωδίας, ὅταν περὶ σὲ θὰ ἴδῃς γαληνικὴν καὶ ἀτάραχον θάλασσαν, καὶ ἀμηχανοῦσα ὁ ἀγνοῆς τοῦ πρὸ πάντων νὰ προσηλώσῃς τοὺς ἐρωτύλους ὀρθοκλμούς σου, ἐν τῷ μέσῳ τῶν παμπληθῶν ἐκείνων καλλονῶν, τότε εἰπέ: Τί θὰ ἐσκέπτετο ἄρα γε ὁ Οὐίλιέλμος, ἐὰν ἦτο πλησίον μου;

Καὶ ὅταν ἐν θριάμβῳ ἐπανελάθῃς οὐκ ἄρα ἔχουσα ἐν τῷ κανίστρῳ σου δλόκληρον λείαν ἀνθέων, πλημμύραν ῥόδων, ἰάτμων, ἐρεϊκῶν, κλαδίσκων μύρτου· καὶ ὅταν ἐν τῷ θαλάμῳ σου διὰ βραθείας ἀναπνοῆς ἀναπνεύσῃς τὸν εὐοσμον ἐκείνον ἀέρα, καὶ τότε εἰπέ: Δὲν αἰσθάνεσαι, Οὐίλιέλμε τὴν τέρψιν ταύτην, ἣτις τοσοῦτον ὀμοιάζει πρὸς τὴν ἀγαλλίασιν τῆς ψυχῆς;

Καὶ ὅταν φοροῦσῃ τὸν ἐπενδύτην σου μεταβῆς εἰς τὴν ἀκτὴν καὶ ἐκεῖ πλαγιάσῃς παραδοθῆς εἰς ῥεμβασμούς, ἀτενίζουσα τὸν ὡς σάπφειρον διαφανῆ οὐρανόν, συνοδεύουσα τὰ ὄνειρά σου καὶ τὰς σκέψεις σου διὰ τῆς ἀμοιβίαις θωπείας τῶν κυμάτων, καὶ τότε ἀκόμη, Ἐμμυ, σκέφθητι πᾶραυτὰ: Ὅπόσον θὰ ἦτο εὐτυχῆς ὁ Οὐίλιέλμος, ἐὰν εὐρίσκετο πλησίον μου, κεκλιμένος ἐπὶ τῆς δροσερᾶς ἄμμου!

Μὴ μὲ ὀνομάσῃς λοιπὸν, Ἐμμυ μου, ἀπειρητικόν· ὄχι, ὀνόματόν με ἐρῶντα. Ὁ ἔρωσι μεταβάλλει: δλόκληρον τὸν βίον εἰς πόθον· ὁ ἔρωσι εἶνε ἐλόκληρος ὁ βίος μεθ' ὅλης τῆς ἰσχύος, τῆς ζήσεως, τῶν μυστηρίων αὐτοῦ, μεταβληθέντων εἰς ἐν μόνον πρᾶγμα, καὶ δὴ εἰς ἀπεριόριστον, ἀκόρεστον παντοδύναμον καὶ ἀτελεύτητον πόθον.

Ἐννοεῖς, Ἐμμυ, τί σημαίνει ἄνθρωπος ὅλως μεταβεβλημένος εἰς πόθον; Ἐννοεῖς τί ἐστὶ τὸ νὰ ἔχη τις ταχύρῳως τὴν καλλονήν, τὴν νεότητα, τὴν εὐφύειν, τὴν ζέσιν τῶν αἰσθήσεων, τὴν φιλοδοξίαν, τὸ μέτρος, τὴν σκέψιν, τὴν ποίησιν, πάσας τὰς ἀνθρωπίνους δυνάμεις· καὶ νὰ αἰσθάνηται ταύτας πάσας καταναλισκομένας ἐν ἐνὶ μόνῳ σπινθηρί καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πυρὸς φλεγόμενας; Καὶ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ αἰσθάνηται

ἐκυτὸν ἔτοιμον νὰ ῥίψη πᾶσαν τὴν ἰσχὺν ἐκείνην, πᾶσαν τὴν ζωὴν πρὸ τῶν ποδῶν πλάσματός, ἵν' ἀπολαύσῃ μειδιάματος· καὶ ν' ἀγαπᾷ τὸν βίον μόνον ἵνα δυνήθῃ νὰ εἴπῃ πρὸς τινὰ γυναῖκα «ἀποθνήσκω διὰ σέ» ; Καὶ μετὰ τὸσάυτην ζῆσιν, τοιοῦτον ἡφίστειον νὰ αἰσθάνηται πάντοτε ἐν αὐτῷ αἰώνιον, ἀκόρεστον, ἀτελεύτητον τὸν πόθον ἐκείνον, ὅστις εἶνε ἐπὶ τέλους; ὀλόκληρος ὁ βίος καὶ οὗτος ἅπας ὁ ἔρωσ;

Ἡ τοῦ Θεοῦ πνοὴ εἰς τὸν ὑπ' αὐτοῦ ἐκ πηλοῦ πλασθέντα ἄνθρωπον εἶνε ὁ ἔρωσ· τὸ τοῦ μέλλοντος ἀπεριόριστον συνδεόμενον τῷ ἐφημέρῳ πλάσματι εἶνε ὁ ἔρωσ, τὸ ὑπὸ τοῦ Πρωμηθέως ἐκ τοῦ οὐρακτοῦ κλαπέν πῦρ εἶνε ὁ ἔρωσ, ἡ τοῦλάχιστον ἅπαν τοῦτο ἐστὶν ὁ πρὸς σέ ἔρωσ μου.

Καὶ διὰ λέξεων οὐδόλω; δύναμαι νὰ σοὶ εἴπω ἐκεῖνο, ὅπερ αἰσθάνομαι, οὐδὲ διὰ τοιούτων δύναμαι νὰ σέ περιβάλλω ὑπὸ ἀτμοσφαιρᾶς, λεγούσης σοὶ κατὰ τὴν εἰς Μαδέραν διακονίαν σου ἀνά πᾶσαν ὥραν ἡμέρας τε καὶ νυκτός. «Ὁ Οὐλιέλμος εὐρίσκειται ἐνταῦθα, ὁ Οὐλιέλμος εἶνε πάντοτε μετὰ σοῦ ἐνταῦθα». Διὰ τοῦ λόγου δυνάμεθα νὰ δεῖξωμεν τῷ ὀδοιπόρῳ τὴν ὁδόν· ἀλλ' ἡ ὁδὸς κατακτάται διὰ τῶν πτερυγῶν τῆς φαντασίας ἢ ἐπὶ τῆς ῥάχως ὄρητικῆς ἴππου.

Ἐάν εἶνε ἀληθές ὅτι δι' εἴκοσι τεσσάρων στοιχείων δυνάμεθα νὰ ἐκφράσωμεν τὰς σκέψεις ἡμῶν· ἐάν εἶνε ἀληθές ὅτι τὸ δαιμόνιον πνεῦμα δι' ἑπτὰ μουσικῶν ἤχων μεταφέρει ἡμᾶς εἰς τὰς ἀπεράντους χώρας τῆς ἀρμονίας· ἐάν εἶνε ἀληθές ὅτι ἡ φύσις δι' ἑπτὰ μόνον χρωμάτων δύναται ν' ἀπεικονίσῃ τὴν οἰκουμένην, οὐχ ἦττον ὅμως πάντοτε εἶνε ἀληθές ὅτι πέραν τῆς γραπτῆς σκέψεως, πέραν τῆς τοῦ διδασκάλου ἀρμονίας, πέραν τοῦ ὑφάγματος τῆς εἰκόνας, ὑπάρχει μυστηριώδης κόσμος, ὃν ἡ ἡμετέρα διάνοια καλεῖ ἰδικόν της, καίτοι εἰσέτι μὴ κατακτηθέντα ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, τοῦ διδασκάλου, τοῦ καλλιτέχνου. Τοῦτο δὲ εἶνε ἡμέτερον μεγαλεῖον, ὅτι ὑπάρχει δηλ. κόσμος, ἐν ᾧ τὸ πνεῦμα δὲν περιορίζεται, δὲν κωλύεται ὑπὸ οὐδενὸς τελωνιακοῦ ὑπαλλήλου, ἐν ᾧ ἡ φαντασία καὶ τὸ αἴσθημα παύσονται πλήττοντες ἀνυπομόνως τὴν κεφαλήν, κατὰ τῶν τοίχων τῆς μορφῆς, κατὰ τῶν δεσμῶν τῆς ἐπιστήμης. Ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται πολὺ περισσότερον, παρ' ὅσον δύναται νὰ ἐκφρασθῇ, καὶ ἅπασαι αἱ λαλούμεναι γλῶσσαι καὶ ἅπασαι αἱ γραφίδες τῶν καλλιτεχνῶν, καὶ ἅπασαι αἱ διὰ τῆς θρασεῖας χεῖρὸς τοῦ ποιητοῦ ἐκ τοῦ ἀτελευτήτου κόσμου ἀποσπασθεῖσαι μορφαί, δὲν ἀρκοῦσιν ἵνα ἐκφράσωσιν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ αἰσθανθῇ ἐν μιᾷ μόνῃ στιγμῇ μίσους ἢ ἔρωτος, ἢ δυπαθείας ἢ ἄλλους.

Ἄχ! Ἐμμο μου, ποῦ ἀπεπλανήθην; — Ἐσκόπευον νὰ σοὶ εὐχηθῶ καλὴν εἰς Μαδέραν ἀφιξίν καὶ ὅμως σοὶ ὠμίλησα περὶ ζηλοτυπίας καὶ ἰσως καὶ περὶ μεταφυσικῆς. Σὺ ἡ ἐννοουσά με καὶ τότε ἀκόμη, ὁσάκις δὲν ὀμιλῶ, θὰ μὲ ἐνόησας βεβαίως καὶ κατὰ τὴν φορὰν ταύτην. Θὰ ἐνόησας καὶ

θὰ συνεχώρησας τὴν ζηλοτυπίαν μου, ἐν ἣ δὲν αἰσθάνομαι τὴν ἐλάχιστην πικρίαν, καὶ ἐν ἣ νομίζω ὅτι δὲν ὑποκρύπτεται ἡ ἐλάχιστη ματαιότης ὁ ἀθώωτος ἐγωϊσμός.

Σὺ μοὶ ἀνῆκεις, ὅπως μοὶ ἀνῆκουσιν αἱ σκέψεις μου, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ μου· εἶσαι ἰδική μου, ὡς αἱ χεῖρές μου· εἶσαι περισσότερον τοῦ ἡμίσεος ἐμοῦ αὐτοῦ· καὶ νῦν καίτοι μακρὰν οὖσαν σέ αἰσθάνομαι μᾶλλον κυριεύουσαν ἐμοῦ ἢ ὁσάκις εἶσαι πράγματι πλησίον μου· μετὰ σφοδρῶ δὲ ἄλλους ἐνθυμούμενός σε, νομίζω, ὅτι μέρος ἐμοῦ πάτχει, καὶ ὑπὲρ τοῦ ὁποῦ ἀπολύτως ἐνασχολοῦμαι, βραχνίζομαι καὶ τλαιπωροῦμαι.

Ἡ ζηλοτυπία ἐναρέτου ψυχῆς εἶνε ἡ ἀνάγκη ὅπως ἡ ἡμετέρα θερμότης θερμαίνῃ τὰ μέλη ἡμῶν, καὶ ἐν τοῖς ἐγκάτοις ἡμῶν μὴ εἰσέρχεται εἰμὴ τὸ ἡμέτερον αἶμα. Ἡ ζηλοτυπία, ὡς ἐγὼ τχύτην ἐννοῶ, εἶνε ἡ συνειδήσις ἐκυτοῦ, ἡ ἀγάπη ἐκυτοῦ, ἡ τάσις τῆς αὐτοσυντηρήσεως, ὁ ἰερώτερος τῶν κατὰ φύσιν δικαίων.

Τὸ μέγιστον μέρος ἐμοῦ εὔρηται ἐν Μαδέρᾳ, καὶ ἐγὼ συνοδεύω αὐτὸ μετὰ μεγίστης στοργῆς, καὶ τὸ περιβάλλω διὰ πνοῆς, ἥτις νὰ μοὶ διαφυλάττῃ καὶ θωπεύῃ αὐτό, καὶ ἵνα ὅτι εἶνε ἐμὸν διακίμενει καὶ ἐς ἔξει τοιοῦτον καὶ πρὶν ἀποθάνω μὴ ἴδω τὰ τε μέλη μου κατασπαρραττόμενα καὶ τὰ σπλάγχνα αἰμακτόντα ἐξερχόμενα ἐξ εὐρείας πληγῆς. Ὁ ἀνὴρ μόνος δὲν ὑπάρχει, σοὶ τὸ εἶπα ἐκατοντάκις, ὡς ἐπίσης οὐδὲ ἡ γυνή· ὅτι ζῆ πράγματι, εἶνε ὁ ἀνὴρ μετὰ τῆς γυναίκος.

Διαφύλαξόν μοι λοιπόν, Ἐμμο μου, τὴν μικρὰν θέσιν μου ἐπὶ τῶν διὰ βρύου κεκλυμένων βραχαιῶν τῆς νήσου, ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης καὶ ἐν τῷ σῶ τῶν ἀνθέων κανίστρῳ. Εἶθε ὁ εὖσμος τῆς Μαδέρας ἀὴρ νὰ σοὶ θωπεύῃ ἡδέως τὴν κόμην, νὰ εἰσέρχεται ἡδέως εἰς τὸ στῆθος, ἵνα σέ θεραπεύσῃ, καὶ σέ ἐπαναφέρῃ εἰς ἐμέ ὡς τάχιστα. Εἶθε ν' ἀνθήτωσιν ὑπὸ τοὺς πόδας σου αἱ πεδιάδες καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου πέσῃ βροχὴ ἀνθέων καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν δένδρων τῶν δασῶν· εἶθε θὰ κκταστῇ περὶ σέ ἡ Μαδέρᾳ παρὰδειςτος ἀρμονίας, εὐωδιῶν, γλυκύτητος. Εἶθε ἐν τῷ παραδείσῳ ἐκεῖνῳ νὰ διαφυλάξῃς μικρὰν θέσιν διὰ τὸν ἐν σοὶ ἐρώμενον Οὐλιέλμον.

Ἡ Ἐμμο τῷ Οὐλιέλμῳ.

Ἐν Μαδέρᾳ τῇ 3 Ὀκτωβρίου 18 . . .

Πρὸ πολλῶν ἤδη ἡμερῶν, Οὐλιέλμε μου, ἡσθάνομην ἐκαυτὴν ἄτονον καὶ στενοχωρουμένην· ἐκάστη κίνησις μοὶ προὔζειν κόπωσην, ἐν ᾧ ἄφ' ἐτέρου ἢ ἀργίᾳ δέν μ' ἀνέπαυε. — Πλησίον τοῦ παραθύρου οὖσα καὶ σχεδὸν κατακεκλιμένη ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου μου διέτριβον τὰς ὥρας ἀναγινώσκουσα ἀπαύστως καὶ ἐπιμόνως τὰς ἐπιστολάς σου· τοῦτό ἐστιν ἡ μεγίστη μου ἐν τῇ εὐθυμίᾳ χαρὰ, ἡ μοναδικὴ ἐν τῇ λύπῃ παρηγορία. Ἀπὸ καιροῦ

εις κείρον ἐνητέζον εἰς τὴν θάλασσαν, τὴν αἰωνίαν τῆς σκέψεως σύντρο-
 φον, καὶ ὁ ὀφθαλμὸς μου διὰ βραδέων αἰωρήσεων ἐν ἀγνοίᾳ ἤδη μετέ-
 βαιεν ἐκ τῆς παρούσης, τῆς ἐγγύς ἡμῶν ζωῆς εἰς τὰς τελευταίας ἀορί-
 στους καὶ ἀβεβίους γραμμὰς τοῦ μέλλοντος. Ἐν πρώτοις πλείστατο ἡ
 ὑπὸ τῶν λευκῶν ἰστίων διαπλεομένη ἐπιφάνεια, συντριβομένη ὑπὸ τῶν
 θορυβωδῶν κωπῶν, ῥυτιδῶδης καθισταμένη ὑπὸ μυριῶν κυμάτων, ἄτινα
 ἠδυνάμην νὰ διακρίνω καὶ ἀριθμήσω ὃ ἐν ἐνεργείᾳ βίος μετὰ τοῦ πατά-
 γου, τῶν ἀπείρων κινήσεων καὶ τῶν ὠρισμένων καὶ ἀποτόμων διαγραμ-
 μάτων αὐτοῦ. Ὀλίγον πορωτέρω ἢ θάλασσα ἦτο κυκνή καὶ ἤρεμος· ἀπέ-
 χον ἰστίων ἠφανίζετο ἐν τῷ αἰθρίῳ ἐκείνῳ ὀρίζοντι ὡς πτέρυξ θαλασσοῦ
 πτηνοῦ. Ἐκεῖ ἦτο ὁ τῆς σκέψεως βίος, ὅστις καίτοι εἰσέτι ἐκ τῆς πρά-
 ξεως τὴν ἰσχὺν ἀντλῶν ἀνυψοῦται ὅμως ἤδη εἰς τὰ πεδία τοῦ ἀπεράντου·
 οὐχὶ πλέον ἀκριβῆ ὄρια, οὐχὶ πλέον πάταγος· ἀλλὰ τὸ αἰώνιον ῥεῦμα τὸ
 οὐδέποτε ἀναπαύμενον, ἀλλ' αἰεὶ κινούμενον. Εἰς ἀπωτέραν ἔτι ἀπόστα-
 σιν ὁ ὀφθαλμὸς ἐν ἔτι βῆμα προβαίνων εὗρίσκετο αὖθις ἐπὶ φαίᾳ θαλάσ-
 σης, ἀφανίζομένης μεταξὺ τῶν ὀμιχλῶν τοῦ ὀρίζοντος· ἐκεῖ οὔτε θόρυβος,
 ὅστις ἀπασχολεῖ, οὔτε ἡ αἰθρία ἢ ἀναπαύουσα ἢ ἀνυψοῦσα, ἀλλ' ἀβε-
 βαιος καὶ ἀτελεύτητος εἰκὼν, ἢ ἀπεράντος ἔρημος τοῦ μυστηριώδους, ἐν-
 τὸς τοῦ ὀποίου ὁ ἄνθρωπος ἀφανίζεται καὶ συγχέεται. Ἐν τῷ μέρει ἐκείνῳ
 τῆς εἰκόνως, προὔτιμα ἡ μελαγχολικὴ καὶ ταλαντευομένη σκέψις μου ν'
 ἀπολεσθῆ καὶ νὰ περιπλανηθῆ. Πότε μὲν ἡ φαία γραμμὴ ἔμμενεν ἀκίνη-
 τος, πότε δὲ αἴφνης βραδέως ἀνυψομένη ἐν εἰδει θυσάνων καπνοῦ, ἐφαί-
 νετο μορφοῦσα ἀπέχουσαν γῆν, τὴν γῆν τῶν αἰωνίων ἐλπίδων καὶ τῶν
 ἀπείρων ὀνείρων· τὴν γῆν ἐκείνην τῶν νεφελῶν, ἣτις πολλάκις ἀπέσπασε
 κραυγὴν χαρῆς ἀπὸ τῶν ἀπηλπισμένων ἐταίρων τοῦ Κολόμβου. Ἐκεῖ ἐν
 τῇ ἀδύσῳ ἐκείνῃ ἐξ ὀμιχλωδῶν ἐρήμων, οὐδὲν χρῶμα, οὐδεμία μορφή·
 ἀλλὰ τὸ ἀπεράντον χάος, ἐξ οὗ ὁ Θεὸς ἐξήγαγε τὴν τάξιν καὶ ὁ ἄνθρωπος
 τὴν ποίησιν· ἐκεῖ αἰωνία κίνησις, αἰώνιον ὁμοίωρον κύμα, τρέφον τὸ μικρο-
 σκόπικόν ὀστρακόδερμα καὶ τὸ γιγαντιαῖον κῆτος, αἰεὶ ἀπαθῶς καλύπτον
 καὶ ἐφαπτόμενον τῶν ὀστέων θανούσης ὑπεργήρου φώκης, καὶ τὰ λείψανα
 δύο νεονύμφων, οἵτινες νυκαγῆ καὶ θνήσκοντες ἐν τελευταίῳ ἐναγκαλισμῷ
 περιπτύχθεντες κατέλιπον τὰ περιπλεχθέντα ὀστᾶ ἐπὶ τοῦ πυθμένου τῆς
 πυκνῆς ἄμμου. Ἐκεῖ ἀτελεύτητος φαίτης, οὐδέποτε φαιδρύνουσα οὐδέ-
 ποτε ἀναπαύουσα, ἀλλὰ μαγεύουσα τὸν ἄνθρωπον, διότι οὗτος ποθεῖ πάν-
 τοτε ταύτην χωρὶς νὰ δύναται νὰ τὴν περιπτύχθῃ, τὴν μελετᾷ ἀπαύ-
 στως χωρὶς νὰ τὴν ἐννοῇ, ἣτις μαγεύει τὸν ἄνθρωπον, διότι οὗτος διακίμεναι
 αἰωνίως παρθένος ἐντὸς τῶν ἐρωτύλων χειρῶν αὐτοῦ.

Ἄφ' οὗ ἡμέρας τινὰς διήλθον τοιουτοτρόπως, ἐνεθυμήθην αἴφνης τοὺς
 λόγους σου, Οὐλίελεμ, ἐνεθυμήθην ὅτι ἡ ἀργία εἶνε ἐν τῶν πρωτίστων
 κακῶν, καὶ ἀναλαβοῦσα δυνάμεις καὶ θάρρος προσέτεινα τῇ θεῷ νὰ με

συνοδεύσῃ εἰς ἐκδρομὴν τινα εἰς Machico. Ἦκουσα ἀρίστως νὰ ὀμιλῶσι
 περὶ λυπηροῦ γεγονότος, ἐπισυμβάντος ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ, τῷ γομφικω-
 τάτῳ τῆς νήσου· διὸ ἐκεῖ ἠθέλησα νὰ ποιήσω λυπηρὰν ὀδοιπορίαν. Ἡ καλὴ
 μου θεῖα Ἄννα λίαν εὐηρεστήθη βλέπουσά με ἐξερχομένην ἐκ τοῦ θανα-
 σίμου ἐκείνου ληθάργου, ἐντὸς τοῦ ὀποίου ἤμην βεβουλισμένη, καὶ πάραυτα
 ἀσμένως ἀποδεξαμένη τὴν πρότασιν διέταξε νὰ ἐπιστάξωσι καλὴν ἡμιο-
 νον δι' ἐαυτὴν καὶ φορεῖον δι' ἐμέ. Καὶ ἄλλοτε σοὶ ἔγραψα ὀπόσον ἀπο-
 στρέφομαι τὸν συνήθη τοῦτον τῆς νήσου τρόπον τοῦ τρεξιδεύειν, διότι
 ἀνὰ πᾶσαν κίνησιν σκέπτομαι ὅτι δύο ἄνδρες ἐμοῦ ἕνεκα κοπιῶσι καὶ
 ἰδρῶσι, καὶ πάραυτα ἐρωτῶ ἐμαυτὴν· δικτὶ ἄρα γε ὁ Θεὸς ἔπλασεν οὕτω
 τοὺς ἀνθρώπους ὥστε τὸ ἐν ἡμῖσι νὰ ὑπηρετῆ τὸ ἕτερον; Ἡ θεὸς κατέ-
 πχυσεν ὀλίγον τοὺς φόβους τῆς συνειδήσεώς μου, δεικνύουσά μοι τοὺς δύο
 μελαγχούς καὶ ἐρώστους ἀγωγιάτας δι' αὐς ἢ σὴ λεπτοφυῆς καὶ ἰσχνῆ
 Ἔμμα θὰ ἦτο κκλάμου ἐλαφροτέρα.

Ἡ εἰς Machico ὁδὸς ἄγει διὰ χλοερωτάτης καὶ ζωηρῆς κοιλάδος, ἣς
 τὴν κορωνίδα σχηματίζουσι μέλανες καὶ ὄξει· βροχάλται, βροχέως ἐσχι-
 σμένοι ὡς τρίχαπτα ἀρχαίου πύργου ἄτινα συγχέονται διὰ τῶν ὑπὸ τοῦ
 χρόνου ἐπὶ τῶν τειχῶν αὐτοῦ ἀνοιχθέντων ὀχετῶν. Οἱ τοσοῦτον μικροί,
 φαιδροὶ καὶ ἤρεμοι ἄγροι τῆς Μαδέρας ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκ μελανῶν γιγάν-
 των φύσεως ἐφάνιντό μοι ἀηδάνων φωλεαί, ἡωρημέναι ἐπὶ τοῦ κρητῆρος
 ἐσβεσθέντος ἠφριστέιου. Μεταξὺ τῶν ἀκατεργάστων ἐκείνων ὄγκων, τῶν
 κυκλωπέων ἐκείνων κρημνῶν ὑψοῦται ὁ Picco Castanho.

Αἱ βροχεῖαι τοῦ φορείου ταλαντεύσεις μὲ ἐδουκάλιζον οὕτως ὥστε ἀπὸ
 κειροῦ εἰς κειρὸν ὑπνώττουσα ὀνείρωτον, ὅτι ἤμην τετραχιευμένη μεταξὺ
 δύο φοινίκων ἐπὶ ἐνὸς φορείου τῆς Περούις, ἐφ' ὧν δύο μέλανες γῦπες,
 συμμετρικῶς στηριζόμενοι δι' ἐνὸς μόνον σκέλους· ἐπὶ τῶν δύο σχοινίων
 τοῦ φορείου ἤρχοντο νὰ μοι ψάλλωσι τὸν πένθιμον ὕμνον. Ἐν τοσοῦτῳ ὁ
 πικρὸς σίελος κατήρχετό μοι διὰ τοῦ φάρυγγος καὶ αἴφνης καταληφθεῖτα
 ὑπὸ ζηρᾶς βηχός, ἀφύπνωσα καὶ ἔντρομος ἐζήτην τοὺς γῦπας, ἀλλὰ δὲν
 ἔβλεπον ἐνώπιόν μου εἰμὴ τὸν κωμικὸν σκοῦρον τοῦ ἀγωγιάτου μου δια-
 σκεδάτκντός μοι ταχέως τὰς λυπηρὰς σκέψεις. Οὗτος ἦτο μῖμος, ὅστις
 κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην διὰ τῆς βουκτηρίας αὐτοῦ ἀπεδίωκεν ἀπὸ τῆς
 σκηνῆς ἐπιστάτην ἐπισηδεῖων πομπῶν.

Ἄμ' ἀρικομένη εἰς Machico ταχέως ἐξέπληθη ἀπὸ τοῦ φορείου καὶ
 ἤσθάνθη ἐμαυτὴν ἐπισθητῶς διαφέρουσαν ἀπὸ τῆς πρὸ τῆς ἐκ Φουγκά-
 λης ἀναχωρήσεως καταστάσεώς μου. Ὀλίγη ὥρα κινήσεως καὶ πνοὴ δια-
 φόρου ἀέρος ἐκείνου, ὃν συνήθως ἀναπνέω μὲ μεταβάλλουσι διὰ μίαν καὶ
 αἰσθάνομαι ἐμαυτὴν ἄλλην γυναῖκα.

Τὸ Machico εἶνε πτωχὸν καὶ δὴ πτωχότατον χωρίον· ἀλλὰ μειδῶν
 φαίνεται προβαῖον πρὸ σέ, ὥστε πάραυτα θὰ ἐπεθύμεις νὰ συνθέσης μου

θιστόρημα και έλεγείον, όπερ πράγματι εύρον, καίτοι μη έπινοήσασα αυτό. Θυμάσασα τήν τε εύρειαν και έκτενη παραλία, προς δέ και τó έπί τής θαλάσσης μικρόν φρούριον, όπερ *desembarcadouro* καλοῦσι μετέβην εις τήν εκκλησίαν έν ή ό σκευοφύλαξ αύτής μοι άφηγήθη τήν εξής άπλήν ιστορίαν.

«Κατά τó έτος 1300 περίπου μικρόν εξ Άγγλίας πλοιον κατέπλευσεν εις τήν παραλίαν εκείνην και άπεβίβασεν άνδρα και γυναίκα, άμφοτέρους Άγγλους, εύειδείς και νεαρούς τήν ηλικίαν, αλλά καταδεδικασμένους να ζήσωσι και άποθάνωσι έν τή νήσω τής Μαδέρας· ώνομάζοντο οὔτοι *Maschim* και Άννα. Άγνοείται τί άμάρτημα οι νέοι οὔτοι διέπραξαν, άλλ' άναμφιβόλως όμως ή τó άμάρτημα θά ήτο μικρόν ή ό δικαστής λίχν εύσπαγγνος, άφ' οὔ κατεδικάσθησαν να ζήσωσι και άποθάνωσι όμοῦ έν παρδεισίω χώρα.

»Έν άποστάσει βημάτων τινών άπό τής παραλίας άνυψούτο άρχαία, ως ή νήτος κέδρος, άληθές άλσος, θόλος μελανής χλόης, λαβύρινθος κλάδων και φύλλων, όστις διύλιζε τόν ήλιον και άπέκρουε τάς θυέλλας. Έν τῷ φιλοξένω αύτου κόλπῳ ή του θέρους θερμότης καθίστατο άβρά χλιαρότης και ό του χειμῶνος βορρῆς δροσερά αύρα. Έκει οι δύο τής Άγγλίας πρόσφυγες έποίησαν τήν καλύβην, τήν φωλεάν του έρωτος αύτων και εκεί έζήσαν εύτυχεῖς, τίς οίδεν έπί πόσα έτη και άτεκνοι.

»Η παράδοσις λέγει ότι οὔτοι οὔδέποτε άπεμακρύνοντο του *Machico*. Άνευ τέκνων, άνευ φίλων, άνευ έχθρών δέν έσχον ειμή τόν χλοάζοντα θόλον του κέδρου αύτων· δέν έσχον έτερον δρίζοντα ειμή τόν αιώνιως κυανοῦν τής θαλάσσης δρίζοντα· δέν έσχον έτερον έρωτα ειμή τόν έαυτων έρωτα.

»Η Άννα άπεβίωσε προ του *Maschim* όστις ένεταφίχασεν αύτην υπό τήν κέδρον εκείνην έκοψεν εξ αύτής κλάδον και δι' αύτου έγλυψε σταυρόν ύπερ πάντας κομψότατον. Έμπήξας τόν σταυρόν, κατεσκευάσεν έτερον ὄλως όμοιον και ώρυξε πλησίον του πρώτου τάφου, έτερον τάφον. Μόλις τουτον περάνας άπέθανεν. Οὔδεις ήκουσε λέξιν, εξελθοῦσαν εκ των χειλέων αύτου μετά τόν θάνατον τής Άννης. Πρωίαν τινά εύρον αύτόν νεκρόν κείμενον έπί του έδάφους περιπτυσσόμενον τόν καλύπτοντα τήν Άνναν σταυρόν. Διά τής βίας άπέσπασαν αύτόν και τόν ένεταφίασαν πλησίον τής συντρόφου.

»Έπί πολλά έτη ή κέδρος εκείνη έθεωρείτο ως ιερά τῷ έρωτι· οι προδοθέντες έρασται μετέβαινον εκεί ίνα κλαύσωσιν έπί τή άτυχία αύτων· οι άτυχεῖς έπορεύοντο όπως επικαλεσθῶσι τήν χάριν του ν' άγαπηθῶσι ίσως και αύτοι οι εύτυχεῖς προσήρχοντο όπως ψιθυρίσωσιν έρωτικάς λέξεις εις τó φῶς τής σελήνης. Οι δύο εκείνοι σταυροί δέν παρείχον τήν έλαχίστην ιδέαν νεκροταφείου, αλλά βωμοῦ εύτυχοῦς έρωτος. Οι άνεμοι έθορρῦθουν πάντοτε γλυκέως μεταξύ των κλάδων τής κέδρου, και τά τής

θαλάσσης κύματα ήδέως έψιθυρίζον προ των ποδῶν των σταυρῶν εκείνων. Ημέραν τινά ό άρχων *Tristão Vaz Teixeira*, ό αύτός ός μετά τής *Zarco* άπόκισε τήν Μαδέραν κατέρριψε τήν κέδρον εκείνην διά σκληροῦ πελέκους και εύρεν ὄλην άρειτήν, προς οικοδόμησιν εκκλησίας και πράγματι αύτη έκτίσθη άκριβῶς έπί του τάφου των δύο Άγγλων έραστών. Ο ναός του Υψίστου φιλοδομήθη έπί ναοῦ του Έρωτος και ιερά ποιήσις έστηρίχθη έπί έτέρας άθροτάτης.»

Μετά παρέλευσιν πέντε αίωνων έναπομένουσιν εισέτι δύο λείψανα του *Maschim* και τής Άννης. Τό όνομα *Machico*, δοθέν πτωχῷ χωρίῳ και έν τεμάχιον του σταυροῦ, όνπερ ό *Maschim* είχε γλύψη διά τόν τάφον τής Άννης και τόν όποιον ό σκευοφύλαξ δεικνύει εις τούς περιηγητάς.

Φίλιππε Ουίλιέλμ, έφίλησα τό τεμάχιον εκείνο τής κέδρου και ήρώτησα έμκυτή, έν μετά θάνατον ήθελον και ήμῶς θέση πλησίον άλλήλων.

Η του φορείου κίνησις μ' έκοπίεσε, και ή θάλασσα ήτο γαληνιαία ως τό κάτοπτρον λίμνης. Έν *Machico* έλάβωμεν όχημα και οὔτω ήλθομεν εις *Canical*, έχουσαν όλίγας καλύβας και εκκλησίαν δυσειδεστέραν και μελαγχολικώτεράν των καλυβῶν· άκολούθως έπεσκέφημεν τό παρεκκλησίον των *Nossa Senhora da Piedade* και έπκηλήθομεν διά θαλάσσης εις Φουγκχάλην.

Ο λήθηργός μου μετεβλήθη εις ήδεϊν και ήρμεον μελαγχολίαν· άνέπνεον έλευθερώτερον και ειχον εύχαριστηθή άνακαλύψασα πολύτιμον λίθον ποιήσεως, ίνα τόν άποστείλω τῷ έμῷ Ουίλιέλμῳ.

Η Έμμα τῷ Ουίλιέλμῳ.

Έν Μαδέρα τῇ 19 Οκτωβρίου 18 . . .

Έπί δέκα πέντε ήμέρας έζησα έν τῇ ποιήσει του *Machico*· έπεθύμουν να ήμην ποιήτρια, ίνα δυνηθῶ να καταθέσω και έγώ έπί του τάφου του *Maschim* και τής Άννης τόν εξ άνθῶν στέφανόν μου, ήθελον να ειχον τήν φυσικήν δεξιότητα, ίνα άπαθανατίσω τους εύτυχεῖς εκείνους έξορίστους, άναπαυομένους προ πέντε ήδη αίωνων μεταξῦ των ριζῶν τής κέδρου εκείνης, ήτις διατέλεσεν άνευ νεφῶν και θυελλῶν ή έστία έρωτος. Προ πάντων όμως έπόθουν έγώ μεν να ήμην ή Άννα, σύ δέ ό *Maschim*.

Άλλά τίνας ένεκεν τοςάυτη ποιήσις άϊνης έμελλε να μεταβληθῇ εις μελαγχολικήν εικόνα άπαισίου πραγματικότητας; δικτί άρά γε ή του παρελθόντος ίλαρά ποιήσις έμελλεν άποτόμως να καλυφθῇ διά μελανής χλαινης κηδείας; Σοι ύπεσχέθη να σοι μεταδίδω εκ τής χάρας μου και εκ τής λύπης μου. Σκέφθητι λοιπόν όπόσον εύσυνειδήτως διαφυλάττω τήν ύπόσχεσίμ μου.

Πλην τούτου, Ουίλιέλμ μου τό άλγος, όπερ σήμεραν ήσθάνθη ήθελε

μέ ἀποκτείνῃ, ἐὰν σὺ δὲν μετεῖχῃς τούτου· προσέτει δὲ εἶνε ἄλγος, διδάσκον καὶ ἀνυψοῦν ἡμᾶς, καὶ ὡς ἐκ τούτου πρέπει νὰ εὐγνωμονῶ αὐτῷ. Ὅσακις τὸ ἄλγος ἀποτόμως καταλαμβάνει καὶ ἄγει ἡμᾶς εἰς τὸ καθῆκον, ὀφείλομεν αὐτῷ εὐγνωμοσύνην. Εἶνε ἰατρός, ὅστις κόπτει καὶ κρίζει, ἀλλὰ θεραπεύει. "Αχ! καθῆκον, καθῆκον, εἶται σιδηροῦς θεός, ἀλλὰ παρὰσκευάζεις τὴν ψυχὴν εἰς ὑψηλὰς πράξεις, εἶσαι σκληρός, ἀλλὰ σὺ μόνος παρέχεις ἡμῖν τὴν ἰσρὰν μεγαλορροσύνην τοῦ νὰ θεωρῶμεν ἑαυτοὺς τι περισσότερον πλάσματος, ὅπερ γεννᾶται, τρώγει καὶ ἀποθνήσκει· τί περισσότερον σκώληκος, ὅστις καταφαγὼν πολλοὺς ἄλλους ζῆ, δίδων ἐπὶ τέλος καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν εἰς τροφήν ἐξ ἄλλων μικρῶν σκωλήκων. Ἐάν τι ἀθάνατον ἐν ἡμῖν ὑπάρχῃ, εἶνε τὸ παράδειγμα, ὅπερ οἱ γεννηθέντες καταλείπουν τοῖς γεννηθησομένοις· τὸ δὲ ἡμέτερον καθῆκον εἶνε τὸ πικλάδιον τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπροσέτις, ὅπερ αἱ γενεαὶ ἐκάστου καταλείπουσιν ἀλλήλοις, ὥστε ἅπαντες δεόν νὰ ὦμεν ζηλότυποι φύλακες, καὶ ἀδιάφθοροι ἰσρεῖς. Ἐὰν ἅπαντες ἐλάτρευον τὸν Θεὸν τοῦτον τοσοῦτον σφοδρῶς, ὅσον ἐγὼ ἀπὸ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, ὅπως παράδεισος θὰ ἦτο ὁ κόσμος!

"Ακουσὸν μου λοιπὸν Οὐλιέλιμε μου.

Χθὲς ἀφωπνίσθη ἡ πλήρης ἀκμῆ· καὶ καθ' ὅλην τὴν νύκτα δὲν ἐβόησα εἰμὴ ἀπαξ μόνον. Εἶμι τοσοῦτον ἀπληστος τῆς ὑγείας μου καὶ τοσοῦτον δικακῶς ποθῶ ν' ἀναλάβω νέας δυνάμεις, ἵνα σ' εὐχαριστήσω, ὥστε πάρκωτα ἠθέλησα νὰ δοκιμάσω ἑμαυτὴν. Λοιπὸν μόνη πάντῃ μόνη, ἔχουσα τὸ ἀλεξήλιόν μου, οὐχὶ ἵνα ὑπερκασιπῶ κατὰ τοῦ ἡλίου. ἀλλ' ἵνα παρὰσχῶ εὐσπλαγγνον σύμμαχον εἰς τοὺς ἔτι ἀδυάτους πόδας μου, ἐξήληθον ἐνωρίς, λίαν ἐνωρίς, πρὶν ἢ ἀκόμη ἢ καλὴ θεία μου "Αννα ἐγερθῆ, καὶ δομητικῶς ἐπορευθῆν πρὸς τὴν μᾶλλον ἀπότομον ὁδὸν τὴν ἀπὸ Φουγγάλην πρὸς βορρᾶν διευθυνομένην καὶ ἄγουσαν εἰς τὸ μικρὸν *Cural*. Οἱ τῆς Μαδέρσας κάτοικοι κλοῦσι τὴν ὁδὸν ταύτην διὰ λίαν ἐπιτυχοῦς καὶ ποιητικῆς λέξεως *caminho do foguete*, ὁδὸν τῶν πυρῶν.

"Αλλ' ἢ καλὴ "Εμμικ σου ἤθελεν εἶναι οἱ πνεύμονές τῆς ἀντριχηθῶσιν ἐπὶ τῆς *caminho do foguete*· καὶ ἕκαστον κεκοπιακὸς βῆμα ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Οὐλιέλιμον τῆς.

"Ὅποσον καθίσταται τις ἐγωιστῆς ἀγαπῶν· ὅποσον καθιστάμεθα ἐγωισταί, ὅταν ἢ ἡμετέρα ἀγάπη δεῖται τῆς ὑγείας ἡμῶν! — Ρίψωκα βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἀνωφεροῦ τῆς ὁδοῦ ἐφοβήθη· ἀλλ' ἔπειτα πάρκωτα κύψωκα τοὺς ὀφθαλμούς ἤρχισα ἀναδύσασθαι καὶ ἀναπνεύσασθαι καθ' ἕκαστον βῆμα, καὶ οὕτω βραδέως, ἀλλ' ἀτρωτῶς κτώρθωσα ν' ἀναβῶ ἕκαστον ἴσως βῆμα μὴ ἀπαυδῆσα οὐδὲ βῆξασα. Ὅποσον ἠσθιανόμην ἑμαυτὴν εὐτυχῆ, ἐπὶ τῷ ἀνδραγαθήματί μου τούτῳ, ὅποσον ἐμεγαλοφρόνου κατακτήσασα τὴν *caminho do foguete*! Καὶ ἅπαν τὸ ἀνδραγαθήμαξ μου καὶ αἱ κατακτήσεις μου ἦσαν διὰ σέ, Οὐλιέλιμε μου.

"Ἐπειτα τὸ τέλος.

ΝΕΑ ΜΕΘΟΔΟΣ

ΤΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΑΛΚΑΛΙΜΕΤΑΛΛΩΝ

ΚΑΛΙΟΥ ΚΑΙ ΝΑΤΡΙΟΥ

ΔΡ. ΕΜΜΕΣΟΥ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ

Συνηθέστατα ἀπαντῶσιν ὁμοῦ τὰ δύο ταῦτα συγγεῆ μέταλλα καὶ δὲν ὑπάρχει κατ' ἐμὲ ἐν τῇ φύσει περίπτωσις, καθ' ἣν ὕγρον, περιέχον ἄλατα τοῦ Νατρίου νὰ στερεῖται τοιοῦτων τοῦ Καλίου. Τοῦτο ἰσχύει ἐν μέρει καὶ ὡς πρὸς τὰ ὄρυκτά, εἶναι δὲ κανὼν εἰς τὰ ἐκ διαλυτῶν ἀλάτων συνιστάμενα, ἐνῶ εἰς τὰ πυριτικά ὄρυκτά (*Silica es*) παρὰκρηεῖται, ὡς εἰς τοὺς ἀστρίους (*Feldspates*), τὸ ὀρθόκλαστον καὶ τὸ ὀλιγόκλαστον, μείζων ἀποκλειστικότης, εἰ καὶ πάλιν ὁ Σανίδινος, ἕτερος ἀστριος τῶν ἠφαιστειογενῶν τραχυτῶν, περιέχει πάντοτε σχεδὸν ἀμφοτέρα τὰ μέταλλα ταῦτα.

"Ὅστις ὁμῶς ἔτυχῃ ν' ἀναλύσῃ χροῦν καρποφόρον ἢ τέφραν φυτοῦ οἰουδῆποτε, ἢ γάλα ἢ οἶρα καὶ πρὸ πάντων ὕδατα πότιμα ἢ μῆ, ὡς ἐν τῇ φύσει εὐρίσκονται, ὕδατα πηγῶν ἢ θαλασσῶν καὶ πρὸ πάντων ἰαματικά, δὲν δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ ὅτι τὰ δύο μέταλλα τῶν ἀλκαλίων συνοδεύουσιν ἀλλήλα ἀπανταχοῦ. Συνήθως δὲ ὑπερτερεῖ τὸ Νάτριον ἐν τοῖς μίγμασι τούτοις κατὰ ποσὸν τοῦ Καλίου.

"Ὁ ἀναλυτικὸς προσδιορισμὸς λοιπὸν τῶν δύο τούτων μετᾶλλων καὶ ἢ κατ' ἰδίαν ἀπομύωνσις αὐτῶν δὲν εἶναι ἔργον εὐχερές, καὶ εἰ καὶ ὑπάρχουσι καλὰ μέθοδοι πρὸς τοῦτο, ἀπαιτεῖται ἕμῳς πείρα μεγάλη καὶ χεῖρ ἐξησκημένη ὅπως ἐπιτύχῃ τὸν ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τούτων.

"Ὁ ἀπκράμιλλος εἰς τὰς ἀναλύσεις καὶ τὰς ἀναλυτικὰς παρ' αὐτοῦ ἐπινοηθείσας μεθόδους καθηγητῆς ἐν Ἐιδελβέργῃ *Bunsen* προσδιορίζει ἑκάτερον τῶν μετᾶλλων τούτων κατ' ἰδίαν, χρώμενος τῇ διαφόρῳ διαλυτότητι τῶν διπλῶν μετὰ τοῦ χλωριούχου λευκοχρῆστου ἀλάτων αὐτῶν. Ἴνα δὲ ἀποδείξῃ τὰς δυσκολίας τοιαύτης ἀναλύσεως, συγχρόνως δὲ τὴν ἀκριβείαν, μεθ' ἧς ὀφείλει νὰ ἐκτελεῖται αὕτη, ἀναφέρω μόνον τὴν μέθοδον τοῦ *Bunsen*, καθ' ἣν προσδιορίζονται καὶ χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων τὸ Νάτριον καὶ τὸ Κάλιον τῶν ἰαματικῶν καὶ τῶν ποτίμων ὑδάτων. Ἡ ἀνάλυσις τοιοῦτων ὑδάτων ἀπαιτεῖ πολλάκις ἀδιάλειπτον ἐργασίαν ἐνὸς ἢ δύο μηνῶν ὅπως ἢ πλήρης καὶ ἀκριβής.

"Αφοῦ ἐμπρότοις δριστη τὸ εἰδικὸν βάρος τοῦ ὕδατος, ὅπως γνωστῆ τοιοῦτοτρόπως τὸ βάρος ἐκάστου κυβικοῦ ἐκκτοστομέτρου ὕδατος, ἐξάτμι-

4 Instructionen zur Untersuchung der badischen Mineralwasser. Heidelberg 1874.

ζονται ἐν χωνευτηρίῳ ἐκ λευκοχρόσου προζυγισθέντι μία μέχρις εἴκοσι λίτραι (πρὸς 1000 κυβ. ἑκατ.), ἀναλόγως τοῦ ἀλατῶδους φορτίου, ὅπερ φέρει τὸ ὕδωρ διακλυμένον. Τὸ δὲ στερεὸν ὑπόλειμμα τῆς ἐξατμίσεως θερμαίνεται ἐπὶ τινὰς ὥρας ἐν τῇ σταθερᾷ θερμοκρασίᾳ 160° καὶ ζυγίζεται, μεθ' ὃ διαλύεται ἐν ὅσον ἔνεστι ὀλιγωτέρῳ ψυχρῷ ὕδατι καὶ διαιρεῖται οὕτως εἰς δύο μέρη, εἰς ἐν δηλαδὴ περιέχον τὰ διαλυτὰ συστατικὰ καὶ εἰς ἕτερον περιέχον τὰ ἀδιάλυτα. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἄλατα τῶν Ἀλκαλίων, ὅσα τυχὸν ὑπάρχουσιν ἐν τῷ ὕδατι, εἰσι διαλυτὰ, εὐρηναί τὸ Κάλιον καὶ τὸ Νάτριον ἐν τῷ διαλυτῷ μέρει. Τοῦτο λοιπὸν διηθεῖται, ζυγίζεται ἀκριβῶς τὸ διήθημα καὶ ὑποδιαιρεῖται εἰς ἐξ μέρη, ὡσούτως ἀκριβῶς ζυγίζομενα, ὅπως ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ὀρισθῇ τὸ θεικὸν ὀξύ, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὸ χλώριον, ἐν τῷ τρίτῳ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἐν τῷ τετάρτῳ ἡ ἄσβεστος καὶ ἡ μαγνησίη καὶ ἐν τῷ πέμπτῳ καὶ συνήθως μεγαλειτέρῳ τὰ ἀλκάλια· τὸ δὲ ἕκτον μέρος χρησιμεύει εἰς ἐξελέγξεις.

Τὸ μέρος λοιπὸν τοῦ διηθήματος τῶν διαλυτῶν οὐσιῶν, τὸ προορισθὲν εἰς τὴν ἀνάκυσιν τῶν ἀλκαλίων, ζέεται καὶ καθιζάνεται διὰ περισσεΐας ὑδροξειδίου τοῦ βαρίου, ἐξατμίζεται μέχρι ξηροῦ ἐν κάψῃ ἐκ λευκοχρόσου, ἀναδιαλύεται ἐν ὀλιγίτῳ ὕδατι, διηθεῖται καὶ καθιζάνεται διὰ προσθήκης καυστικῆς ἀμμωνίας καὶ ἀνθρακικοῦ ἀμμωνίου, ὅπως οὕτως ἀφαιρηθῇ τὸ προστεθὲν βάριον. Τὸ σχηματισθὲν ἴζημα, διηθεῖται, τὸ δὲ διήθημα ἐξατμίζεται μέχρι ξηροῦ, ἐκδιώκεται ἡ περίσσεια τῆς ἀμμωνίας διὰ βραχείας θερμάνσεως τῆς περιεχοῦσης τὸ ὑπόλειμμα κάψης ἐκ λευκοχρόσου καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἐπὶ τῆς διακλύσεως τοῦ ὑπολείμματος ἐν ὕδατι τασάκις ἢ δι' ἀμμωνίας καὶ ἀνθρακικοῦ ἀμμωνίου καθιζήσεις, ἢ διήθησις τοῦ ἴζήματος, ἢ ἐξάτμισις τοῦ διηθήματος καὶ ἡ διαπύρωσις τοῦ ξηροῦ ὑπολείμματος, ἐφ' ὅσον εἰσέτι διὰ τῶν ἀντιδραστηρίων τούτων παράγεται ἴζημα. Τέλος δὲ προστίθεται εἰς τὴν πυκνὴν τῶν χλωριούχων ἀλκαλίων διάλυσιν ὀξειδίου ὑδροργύρου, θερμαίνεται τὸ μίγμα ἐπὶ δύο ὥρας δι' ἀτμοθερμαντήρος, ἐξατμίζεται, θερμαίνεται διὰ ἀμμοθερμαντήρος εἰς ἐκδιώξιν τοῦ σχηματισθέντος διχλωρούχου ὑδροργύρου, παραλαμβάνεται δι' ὕδατος, διηθεῖται εἰς χωνευτήριον ἐκ λευκοχρόσου προζυγισθὲν καὶ ἐξατμίζεται πάλιν μέχρι ξηροῦ, θερμαίνεται ἀπ' εὐθείας διὰ μικρᾶς φλογὸς φωταερίου, ὅπως μόλις ἐρυθροπυρωθῇ ὁ πυθμὴν τοῦ χωνευτηρίου, προστίθενται σταγόνες; τινες ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος, ἐξατμίζονται, διαπυροῦται ἐκ νέου τὸ χωνευτήριον καὶ ὑπολογίζεται τὸ βᾶρος τῶν νῦν χημικῶς καθαρῶν χλωριούχων ἀλκαλίων.

Κατὰ τὸν Bunsen λοιπὸν χωρίζεται τὸ κάλιον τῶν χλωριούχων ἀλκαλίων ἀπὸ τοῦ νατρίου ὡς ἐξῆς:

Τὸ τῆγμα τῶν χλωριούχων ἀλκαλίων διαλύεται ἐν ὕδατι, ζυγίζεται

δὲ τὸ βᾶρος τῆς διαλύσεως ταύτης, ἥτις μετὰ ταῦτα ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο ἀκριβῶς ζυγίζομενα μέρη.

Ἐν μὲν τῷ πρώτῳ προσδιορίζεται διὰ νιτρικοῦ ἀργύρου τὸ χλώριον τῶν χλωριούχων ἀλκαλίων, ὅπως χρησιμεύσῃ κατόπιν εἰς ἐξελέγξιν τῶν ποσοτήτων τοῦ νατρίου καὶ τοῦ καλίου, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ προσδιορίζεται τὸ κάλιον διὰ προσθήκης περισσεΐας χλωριούχου λευκοχρόσου, ἐξατμίσεως τοῦ μίγματος μέχρι ξηροῦ, ἀναδιαλύσεως τοῦ κιτρίνου ὑπολείμματος εἰς ὀλιγίστον ψυχρὸν ὕδωρ, διηθήσεως δι' ἠθμοῦ ἐσταθμισμένου, πλύνσεως τοῦ ἴζήματος πρῶτον δι' ἀραιοῦ, ἔπειτα δὲ διὰ ὅσον ἔνεστιν ἀνύδρου οἰνοπνεύματος καὶ τέλος διὰ μίγματος 4 μερῶν τοιοῦτου οἰνοπνεύματος καὶ 1 μ. αἰθέρου. Ὁ ἠθμὸς ξηραίνεται ὑστερον διὰ θερμάνσεως ἐπὶ 2 ὥρας εἰς 105° καὶ ζυγίζεται· ἡ δὲ διαφορά τοῦ βάρους παρέχει τὸ βᾶρος τοῦ διπλοῦ ἄλατος $2KCl + PtCl_4$, οὔτινος 477,0 μέρη βάρους ἀντιστοιχοῦσι πρὸς 78,08 μ. β. καλίου ἢτοι 148,82 μ. β. χλωριούχου καλίου ἢτοι 94,04 μ. β. ὀξειδίου τοῦ καλίου.

Πρὸς εὐρεσιν δὲ τοῦ νατρίου εἴτε ἀφαιρεῖται τὸ κατὰ τὰ ἀνωτέρω εὐρεθὲν βᾶρος τοῦ χλωριούχου καλίου ἀπὸ τοῦ βάρους τῶν χλωριούχων ἀλκαλίων, ὅτε προκύπτει τὸ τοῦ χλωριούχου νατρίου, ἐξ οὗ διὰ πολλαπλασιασμοῦ ἐπὶ 23,96 καὶ διαιρέσεως διὰ 58,33 εὐρίσκεται τὸ μεταλλικὸν νάτριον, εἴτε προσδιορίζεται καὶ τοῦτο ἀμέσως. Ἐπὶ τούτῳ δὲ εἴτε μίγνυται τὸ περιέχον τὸ διπλοῦν ἄλας ἐκ χλωριούχου νατρίου καὶ χλωριούχου λευκοχρόσου διήθημα μετὰ καθαρῶν ὀξάλικοῦ ὀξέος, ἐξατμίζεται μέχρι ξηροῦ, διαπυροῦται τὸ ὑπόλειμμα καὶ παραλαμβάνεται μεθ' ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος τὸ χλωριούχον νάτριον, εἴτε ἐξατμίζεται τὸ αὐτὸ διήθημα πρὸς ἀπέλασιν τοῦ αἰθέρου καὶ τοῦ πλείστου μέρους τοῦ οἰνοπνεύματος, τίθεται εἰς σφαιρικὴν φιάλην, διὰ τοῦ πώματος τῆς ὁποίας διέρχονται δύο ὑέλيني σωλήνες κεκαμμένοι, καὶ ζέεται ἐνῶ ταυτοχρόνως διοχετεύεται ὑδρογόνον διὰ τῶν σωλήνων, μέχρις ὅτου τὸ μὲν ὑγρὸν ἐκ κιτρίνου γείνη ἄχρουν, ὁ δὲ λευκός χρωστος ἀποβληθῇ ἐντελῶς· τὸ μετὰ τὴν διήθησιν τοῦ λευκοχρόσου μόνον ὑγρὸν ἐξατμίζεται μέχρι ξηροῦ, διαπυροῦται τὸ ὑπόλειμμα καὶ ζυγίζεται ὡς χλωριούχον νάτριον.

Ὁ Bunsen προσδιορίζει μὲν συνήθως καὶ τὸ βᾶρος τοῦ χλωριούχου νατρίου ἀλλὰ μεταχειρίζεται αὐτὴ μάλλον ἵνα ἐξελέγξῃ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἐμμέσου προσδιορισμοῦ τοῦ νατρίου ἐκ τοῦ ἴζήματος τοῦ χλωριούχου καλιολευκοχρόσου.

Ἐστω S τὸ βᾶρος τῶν χλωριούχων ἀλκαλίων, Π τὸ βᾶρος τοῦ ἐκ τοῦ S ληφθέντος χλωριούχου καλιολευκοχρόσου καὶ N τὸ ζητούμενον βᾶρος τοῦ χλωριούχου νατρίου, K τὸ ἀτομικὸν βᾶρος τοῦ καλίου = 39,04, Cl τὸ τοῦ χλωρίου = 35,37 καὶ Pt τὸ τοῦ λευκοχρόσου = 196,7, τότε εὐρίσκεται τὸ βᾶρος N τοῦ χλωριούχου νατρίου

$$N = S - \frac{2K + 2Cl}{Pt + 2K + 4Cl} \cdot \Pi =$$

$$= S - 0,30568 \Pi.$$

Είναι αυτόδηλον ότι, εάν τὰ ἐξαγόμενα τῶν προκαταρκτικῶν ἐργασιῶν εἶναι ἀκριβῆ (ἐνταῦθα δηλαδὴ ὁ προσδιορισμὸς τῶν χλωριούχων ἀλκαλίων καὶ τοῦ ἰζήματος τοῦ χλωριούχου καλιολευκοχρύσου), τότε ἡ ἔμμεσος δι' ὑπολογισμοῦ γινομένη ἀνάλυσις ἔσται ἀσφαλτέρα καὶ ὀλιγότερον ὑποκειμένη εἰς λάθη ἢ ὁ ἄμεσος προσδιορισμὸς τοῦ νατρίου, συνάμα δὲ θέλει ἀπαιτηθεῖ ὀλιγότερον ἐργασίαν καὶ περτωθῆ ἐν σμικροτέρῳ χρονικῷ διαστήματι. Διὰ τοῦτο λοιπὸν συτταίνονται καὶ λεγόμενα ἔμμεσοί μίθοδοι τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν δύο μετάλλων καλίου καὶ νατρίου, ὧν μία ἐσχάτως ἐν τῷ ἐμῷ χημείῳ ἐκπονηθεῖτα, ἀποτελεῖ τὸ θέμα τῆς παρούσης διατριβῆς.

Κατὰ τὸν Will¹ τὰ χλωριούχα ἀλκάλια καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς χλώριον ἐπαρκοῦσιν ὅπως μετ' ἀκριβείας ὀρισθῶσι τὸ τε κάλιον καὶ τὸ νάτριον.

Ὅρίζεται ἐν πρώτοις τὸ βῆρος τῶν χλωριούχων ἀλκαλίων ὁμοῦ (ἔστω τοῦτο = A), διαλύονται εἴτα ταῦτα ἐν ὕδατι, ζέσται ἡ διάλυσις καὶ προστίθεται μίγμα ἴσων ὀγκῶν νιτρικοῦ ὀξέος καὶ διαλύσεως νιτρικοῦ ἀργύρου, ἐξακολουθεῖ ἐπὶ τινος ἔτι στιγμῆς ἡ θέρμικτις καὶ διηθεῖται τὸ ἐκ χλωριούχου ἀργύρου ἰζήμα δι' ἡθμοῦ ξηρανθέντος εἰς 110⁰ καὶ ζυγισθέντος· μετὰ τὴν διὰ ζέοντος ὕδατος ἀπόπλυνσιν, ὁ ἡθμὸς ξηραίνεται μετὰ τοῦ ἰζήματος εἰς 110⁰, ζυγίζεται καὶ ξηραίνεται ἐπικνευημένως, ἕως ὅτου μεταξὺ δύο ἀλλεπκλήλων ζυγίσεων οὐδεμία προκύψῃ διαφορὰ, καὶ εὐρίσκειται ἐκ τοῦ βῆρους τοῦ χλωριούχου ἀργύρου τὸ τοῦ ἐν αὐτῷ καὶ κατ' ἀκολουθίαν μετὰ τῶν δύο ζητούμενων μετάλλων ἠνωμένου ὑπάρχοντος

$$\text{χλωρίου διὰ πολλαπλασιασμοῦ ἐπὶ τὸ κλάσμα} \frac{35,37}{143,03}.$$

Ἐπειδὴ δὲ ἡ διαφορὰ (δ) μεταξὺ τοῦ βῆρους A τῶν χλωριούχων ἀλκαλίων, καὶ τῆς ποσότητος ἐκείνης, ἣν ἠθέλομεν λάβει ἐὰν ἄπαν τὸ εὐρεθὲν χλώριον ὑπῆρχεν ὡς χλωριούχον κάλιον, ἔχει πρὸς τὸ ζητούμενον χλωριούχον νάτριον ὡς ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν μοριακῶν βερῶν τοῦ χλωριούχου καλίου καὶ τοῦ χλωριούχου νατρίου (δ=16,08) πρὸς τὸ βῆρος τοῦ μορίου τοῦ χλωριούχου νατρίου (=58,33), συνάγομεν ὅτι εὐρίσκειται τὸ βῆρος τοῦ ἐνυπάρχοντος χλωριούχου νατρίου = X διὰ τῆς ἀναλογίας:

$$16,08 : 58,33 = \delta : X$$

τὸ δὲ τοῦ χλωριούχου καλίου ἔσται = A - X.

Ἡ μέθοδος αὕτη δὲν εἶναι κακὴ, ἀλλ' ὅμως πάσχει ἐκ τοῦ μειονεκτήματος ὅτι τὰ χλωριούχα ἀλκάλια ὡς πτητικὰ δὲν δύνανται ἀρκοῦντως καὶ

¹ Anleitung zur chem. Analyse 9η ἐκδ. 1873, σελ. 276.

διαπυρωθῶσι χωρὶς νὰ ἐξατμισθῇ καὶ μέρος αὐτῶν· διὰ τοῦτο δὲ Wackenroder καὶ ὁ Fresenius προτιμῶσι τὰ μονιμώτερα θεικὰ ἀλκάλια, ὅπως ἐκ τοῦ βῆρους αὐτῶν καὶ τοῦ ἐν αὐτοῖς θεικοῦ ὀξέος ὀρίσῃσι τὸ βῆρος τοῦ καλίου καὶ τοῦ νατρίου.

Ἡ μετατροπὴ τῶν χλωριούχων ἀλκαλίων εἰς θεικὰ γίνεται, ὡς θέλω ἀναφέρει κατωτέρω κατὰ τὴν περιγραφὴν τῆς ὑπ' ἐμοῦ τροποποιηθείσης μεθόδου, διὰ θερμάνσεως μετὰ θεικοῦ ὀξέος· τὸ δὲ θεικὸν ὀξὺ προσδιορίζεται κατὰ τὴν συνήθη μέθοδον διὰ καθιζήσεως μετὰ χλωριούχου βρίου.

Κατὰ τὸν Wackenroder¹ ἔστωσαν τὸ μὲν βῆρος τῶν θεικῶν ἀλάτων τοῦ τε καλίου καὶ τοῦ νατρίου = S, τὸ δὲ τοῦ περιεχομένου ἀνύδρου θεικοῦ ὀξέος (SO³) = A καὶ οἱ ἀριθμοὶ 79,86, 94,04 καὶ 61,88 τὰ βῆρα τῶν μορίων τοῦ ἀνυδρίτου τοῦ θεικοῦ ὀξέος (SO³), τοῦ ὀξειδίου τοῦ καλίου (K²O) καὶ τοῦ ὀξειδίου τοῦ νατρίου (Na²O)· θέλουσι λοιπὸν εὐρεθῆ τὰ βῆρα τοῦ ὀξειδίου τοῦ καλίου καὶ τοῦ ὀξειδίου τοῦ νατρίου κατὰ τὰς ἐξῆς ἐξισώσεις:

$$K^2O = \frac{(S-A) \cdot \frac{SO^3}{Na^2O} - A}{\frac{SO^3}{Na^2O} - \frac{SO^3}{K^2O}}$$

$$Na^2O = \frac{A - (S-A) \cdot \frac{SO^3}{K^2O}}{\frac{SO^3}{Na^2O} - \frac{SO^3}{K^2O}}$$

Κατὰ δὲ τὸν Fresenius², ὅστις καλεῖ A τὸ μίγμα τῶν θεικῶν ἀλκαλίων καὶ S τὸ βῆρος τοῦ ἐν αὐτῷ περιεχομένου ἀνύδρου θεικοῦ ὀξέος (SO³), εἶναι:

$$Na^2 SO^4 = \frac{S - 0,45919 A}{0,10419} \text{ καὶ}$$

$$K^2 SO^4 = A - \frac{(S - 0,45919 A)}{0,10419}$$

Οἱ ἀνωτέρω τύποι, ὡς βλέπομεν, δὲν εἶναι ἀνηγμένοι εἰς τὴν συντομωτέραν αὐτῶν ἔκφρασιν, τοῦθ' ὅπερ εἶναι σπουδαῖον μειονέκτημα· ὁ δὲ κατ' αὐτοὺς ἐργαζόμενος δὲν ἀπαλλάττεται μικροῦ καὶ ἐπιμύχθου ὑπολογισμοῦ. Ἐκτὸς δὲ τούτου εἶναι ὀφθαλμοφανές ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀναλύσεως καθίστανται προβληματικὰ, ἕνα ὡς διαλυθῶσιν εἰς ὕδωρ τὰ

¹ Archiv für Pharmacie tom. 53, σελ. 24 καὶ Otto-Graham Lehrbuch 3η ἐκδ. tom. 2, σελ. 357.

² Anleitung zur quantitativen chem. Analyse 5η ἐκδ. 1862 σελ. 640.

ἀπλῆ εὐρεθέντα χλωριούχα ἢ θεικὰ ἀλάλια, κατὰβυθισθῶσι δὲ ἐξ αὐτῶν τὸ χλώριον ἢ τὸ θεικὸν ὄξυ, ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἅμα ὡς ἐκ νέου καὶ κατ' ἐπικράτησιν ὑποβληθῶσιν εἰς νέας χημικὰς πράξεις, καθ' ἃς εὐκόλως παρεισφύουσι λάθη ἢ ἀπώλειαι οἰκιδήτοτε. Ὅπως λοιπὸν ἀποφύγω ὅσον ἐνεσσι τὰς ἀναδιαιρέσεις, καθιζήσεις, μεταγγίσεις, διηθήσεις, πλύνσεις καὶ ζυγίσεις, συγχρόνως δὲ εὖρω ἔκφρασιν πολυμερεστέρων δι' ἀμφοτέρως τὰς ἀγνώστους καὶ τέλος ὅπως ἀπαλλάξω τὸν ἀναλυτὴν ἀπὸ τῶν μακρῶν ὑπολογισμῶν, ἐτκήρηθην νὰ μὴ προσδιορίσω κατ' ἰδίαν οὔτε τὸ χλώριον τῶν χλωριούχων ἀλαλίων, οὔτε τὸ θεικὸν ὄξυ τῶν θεικῶν ἀλάτων, ἀλλ' ἵνα κατὰστρώσω δύο ἐξισώσεις, προκειμένου περὶ εὐρέσεως δύο ἀγνώστων, νὰ ζυγίσω τὰ τε χλωριούχα καὶ τὰ θεικὰ ἅλατα τῶν ἐν λόγῳ δύο μετάλλων καὶ νὰ λύσω ἐν ταύτῃ τοιοιτοτρόπως τὰς δύο ἐξισώσεις, ὅπως προκύψῃ ὁ συντομώτερος τύπος δι' αὐτὰ ταῦτα τὰ μέταλλα κάλιον καὶ νάτριον.

Ἴδου δὲ πῶς ἐκτελεῖται τὸ πρακτικὸν μέρος τῆς ἀναλύσεως.

Ζυγίζομεν πρῶτον τὸ κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Bunsen, ληφθέν μίγμα τῶν χλωριούχων ἀλαλίων, τὸ δὲ βῆρος αὐτοῦ ἔστω = A. Εἶτα δὲ ἐπιστάζομεν αὐτὰ ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ ἐκ λευκοχρῶσου χωνευτηρίῳ, ἐν ᾧ ἐγένετο ἡ ζύγις αὐτῶν, διὰ πυκνοῦ θεικοῦ ὄξεος, καὶ ἐνθέντομεν τὸ χωνευτήριον τοῦτο μετὰ τοῦ πόματος αὐτοῦ ἐντὸς ἐτέρου μεγαλειτέρου χωνευτηρίου ἐκ λευκοχρῶσου, ἐπίσης ἀκριβῶς ἐζυγισμένου. Νῦν δὲ θερμαίνομεν τὸ σύστημα τῶν δύο χωνευτηρίων κατ' ἀρχὰς μὲν ἡπίως δι' ἀμμοθερμαντήρος, ἔπειτα δὲ σφοδρῶς διὰ τῆς φλογὸς λύχνου τοῦ Bunsen, ἐκδιώκομεν ἐντελῶς τοὺς ἀτμοὺς τοῦ ὑδροχλωρικοῦ καὶ τοῦ πλεονάζοντος θεικοῦ ὄξεος καὶ, ὅταν μεταβληθῶσι τοιοιτοτρόπως τὰ χλωριούχα ἀλάλια εἰς ὄξυνα θεικὰ, ῥίπτομεν ἀκούσταν ποσότητα στερεοῦ ἀνθρακικοῦ ἀμμωνίου εἰς τὸ μικρότερον τῶν χωνευτηρίων καὶ θερμαίνομεν μέχρις ἀπελάσεως τῶν ἀτμῶν τοῦ ἀνθρακικοῦ καὶ τοῦ θεικοῦ ἀμμωνίου· διότι, ὡς γνωστόν, διὰ τοῦ ἀνθρακικοῦ ἀμμωνίου, μεταβαλλομένου εἰς θεικόν, μετατρέπονται τὰ ὄξυνα θεικὰ ἀλάλια εἰς οὐδέτερα. Μετὰ τὴν ἐντελῆ ἀποχώρησιν τοῦ θεικοῦ ἀμμωνίου ζυγίζομεν τὰ χωνευτήρια, ἐπαναλαμβάνομεν δὲ τοσάκις ἀκόμη τὴν προσθήκην τοῦ ἀνθρακικοῦ ἀμμωνίου, τὴν διαπύρωσιν καὶ τὴν ζύγις, ἐφόσον δύο ἀλλεπάλληλοι ζυγίσεις παρουσιάζουσιν ἔτι διαφορὰς. Τότε λοιπὸν τὰ δύο χωνευτήρια περιέχουσι μίγμα τῶν οὐδετέρων θεικῶν ἀλάτων τοῦ καλίου καὶ τοῦ νατρίου· καλέσωμεν δὲ τὸ βῆρος αὐτῶν = B.

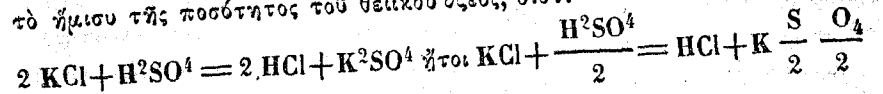
Συνίσταται λοιπὸν τὸ μὲν A ἐκ τῶν χλωριούχων ἀλαλίων καὶ περιέχει ἀγνωστον ποσὸν χλωριούχου καλίου καὶ χλωριούχου νατρίου. Ταῦτα δὲ πάλιν περιέχουσι μὲν ἀγνωστον ποσὸν καλίου καὶ νατρίου, ἀλλ' ὅμως τὸ χλώριον, ὅπερ ἐνοῦται μετὰ τῆς ποσότητος ταύτης τῶν μετάλλων τούτων, δὲν εἶναι πλέον ἀπολύτως ἀγνωστον, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ ποσὸν ἐκατέ-

ρου τῶν μετάλλων σαφῶς καὶ ἀναμφισβητήτως ὠρισμένον, διότι ἐνοῦνται 35,37 μέρη βάρους χλωρίου μετὰ 39,04 μ. β. καλίου καὶ 22,96 μ. β. νατρίου. Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ ἐκφράσωμεν τὸ A διὰ τῆς ἐπομένης ἐξισώσεως, πικριστάνοντες διὰ X τὴν ἀγνωστον ποσότητα τοῦ καλίου καὶ διὰ Ψ τὴν τοῦ νατρίου καὶ παραδεχόμενοι ὡς ἰσοδύναμα τοῦ καλίου, τοῦ νατρίου, τοῦ χλωρίου, τοῦ θείου καὶ τοῦ ἔξυγονου τοὺς ἀριθμοὺς 39,04, 22,96, 35,37, 31,98 καὶ 15,96 :

$$A = X + \frac{35.37}{39.04} X + \Psi + \frac{35.37}{22.96} \Psi \quad \text{ἤτοι}$$

$$A = \frac{74.41}{39.04} X + \frac{58.33}{22.96} \Psi \dots\dots\dots 1$$

Ἀναλόγως δὲ σκεπτόμενοι ὡς πρὸς τὰ θεικὰ ἀλάλια καὶ ἐνθυμούμενοι ὅτι τὸ μῦριον τῶν θεικῶν ἀλάτων τοῦ καλίου καὶ τοῦ νατρίου ἐνέχει διπλάσιον ποσότητα καλίου καὶ νατρίου ἢ τὸ μῦριον τῶν σχετικῶν χλωριούχων ἀλάτων, ὅθεν ἐπιταὶ ἀναγκαίως ὅτι, ἐὰν σχηματίσωμεν θεικὰ ἅλατα ἐκ τῶν χλωριούχων καὶ μεταχειρισθῶμεν μόνον τὸ ἐντὸς τῶν χλωριούχων ἐνυπάρχον ποσὸν τῶν σχετικῶν μετάλλων, ὀφείλομεν νὰ λάβωμεν μόνον τὸ ἥμισυ τῆς ποσότητος τοῦ θεικοῦ ὄξεος, διότι

θεωροῦμεν τὸ B συνιστάμενον ἐκ

$$B = X + \frac{\text{SO}^4}{39.04} \cdot X + \Psi + \frac{\text{SO}^4}{22.96} \cdot \Psi$$

Ἀντικαθιστῶντες ἀντὶ τοῦ θείου (S) καὶ τοῦ ἔξυγονου (O) τὰ ἰσοδύναμα αὐτῶν, ἔχομεν

$$B = X + \frac{47.91}{39.04} \cdot X + \Psi + \frac{47.91}{22.96} \cdot \Psi \quad \text{καὶ}$$

$$B = \frac{86.95}{39.04} \cdot X + \frac{70.87}{22.96} \cdot \Psi \dots\dots\dots 2$$

Ἐκ τῆς ἐξισώσεως 2) εὐρίσκειται τὸ X

$$X = \frac{39.04}{86.95} \cdot B - \frac{39.04}{86.95} \times \frac{70.87}{22.96} \cdot \Psi$$

ἀντικαθιστῶντες δὲ τὴν τιμὴν ταύτην τοῦ X εἰς τὴν ἐξίσωσιν 1), λαμβάνομεν

$$A = \frac{74.41}{39.04} \left(\frac{39.04}{86.95} \cdot B - \frac{39.04}{86.95} \cdot \frac{70.87}{22.96} \cdot \Psi \right) + \frac{58.33}{22.96} \cdot \Psi$$

*Οθεν

$$\Psi = \frac{74.41}{86.95} \cdot B - A$$

$$\frac{74.41}{86.95} \cdot \frac{70.87}{22.96} - \frac{58.33}{22.96} \quad \text{ήτοι}$$

$$\Psi = 8,472857963772 B - 9,900752586346 A.$$

Λύοντες δὲ τέλος τὴν ἐξίσωσιν 1) ὡς πρὸς τὸ X λαμβάνομεν

$$X = 0,52466005 A - 1,332903 \Psi,$$

ἐνθα ἀντικαθιστῶμεν τὸ Ψ διὰ τῆς ὡς ἀνωτέρω εὐρεθείσης ἄξιας αὐτοῦ.
Ἡ ὅλη ἐργασία κατὰ τὴν εἰρηθεῖσιν μέθοδον περικτοῦται ἐντὸς ὀλίγων ὥρων, ὁ δὲ ὑπολογισμὸς οὐδεμίαν παρέχει δυσκολίαν. Εὐρίσκεται δηλαδὴ πρῶτον τὸ βῆρος A τῶν χλωριούχων ἀλακτίων καὶ τῶν θεικῶν ἀλάτων αὐτῶν B, εἰσάγονται οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι εἰς τὰς ἀνωτέρω δύο ἐξισώσεις καὶ προκύπτει τοιοῦτοτρόπως ἀμέσως τὸ βῆρος τῶν ζητούμενων μετᾶλλων καλίου (K) καὶ νατρίου (Na).

$$Na = 8,472858 B - 9,9007526 A$$

$$K = 0,52466 A - 1,3329 Na$$

Κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην ἐξετέλεσται πλείονας τῶν δέκα ἐπιτυχεῖς προσδιορισμοὺς τῶν ἐν λόγῳ μετᾶλλων.

Λαβῶν λ. χ. μίγμα

χλωριούχου καλίου 0,3812 γραμ. καὶ

» νατρίου 1,2702 »

$$A = 1,6514 \quad \text{»}$$

εὔρον τὸ

τὰ δὲ χλωριούχα ἀλακτῖα μετατραπέντα εἰς θεικὰ παρῶσπον

$$B = 1,98875 \quad \text{γραμ.}$$

οἱ δὲ ἀριθμοὶ οὗτοι εἰσαχθέντες εἰς τοὺς ἀνωτέρω τύπους ἔδωκαν

$$K = 0,2008 \quad \text{γραμ.}$$

$$Na = 0,4997 \quad \text{»}$$

ἐνθ' δι' ὑπολογισμοῦ ἐκ τῶν ἐφαρμοσθέντων χλωριούχων ἀλάτων εὐρέθη ὅτι

$$0,3812 \text{ γραμ. KCl ἐνέχουσι } K = 0,2 \text{ γραμ.}$$

$$1,2702 \text{ » NaCl » } Na = 0,5 \text{ »}$$

(Ἀνακοινῶθη ἐν τῇ συνεδρίᾳ τοῦ φυσικοῦ τμήματος τοῦ Συλλόγου).

*Αναστ. Κ. Χρηστομάνος

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΘΗΡΑΙΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ*

Ο Σιδερόλυκας

Ἦτανε μιὰ φορὰ ἓνας βασιλέας καὶ δὲν ἤκανε παιδί· τὸ λοιπὸς ἤκαμε ταξίματα, μὴ ἀδύνατο· δὲν ἠγίνοντα· τὸ λοιπὸς ἠθυμήθηκε καὶ λέει ὁ βασιλέας, ἃς κάμω παιδί καὶ σὰ γενῆ 12 χρόνῳ, ἃς τὸ φάη ὁ Σιδερόλυκας· εἶπεν το, ἠγείνηκε. Ἀγγατρώνεται ἡ βασιλίτισσα, γεννᾷ ἀρτενικὸ παιδί· τὸ βάλανε στοὶ δισκάλιοι, τὸ ππουδάτανε· ὅσο ἠμεγάλωνε τὸ παιδί, ἡ κλίχνη οἱ γονεῖς· ἀφοῦ ἠγείνηκε τὸ παιδί κι' ἠκντάλαβε — γιατί τοῦ ἴπαντα ὁ Σιδερόλυκας καὶ τοῦ λει, Παιδί μου νὰ πῆ; τοῦ πκτέρου σου νὰ μὴν ξεχάσῃ τὸ τάξιμόν του — τὸ λοιπὸς ἠρώτη τὸ παιδί, μὴ πκτέρα μου, τί ἔχετε καὶ κλαῖτε καὶ μ' ἀρωτᾷ κι' αὐτὸς ὁ ἄγριος ἄνθρωπος, τί τοῦ τάξετε; ἀφοῦ ἠγείνηκε τὸ παιδί 11 χρόνῳ ἠπήκινε στὰ 12, τότες ἠδίασε τοὺς γονεῖς του καὶ τοῦ τὸ φανερώσανε. Ἀφοῦ τοῦ τό ἴπανε, πῶς γιέ μου τοῦ Σιδερόλυκα σὲ τάξαμε, τὸ παιδί σηκώνεται καὶ πάει κάτω στὰ ἀλόγατα, στὸ σταῦλο καὶ βρίσκει ἓνα καλὸ ἄλογο καὶ πάει στὴν ἀτζίγκανο καὶ τοῦ λέει καὶ βάνει πέταλα στὰ πόδια καὶ τονε διορίζει καὶ τὰ βάνει τὰ μπρὸς πίτω, ἡ φτέρνας στὰ νύχια καὶ τὰ νύχια στοὶ φτέρνας κι' ἔπειτα πκίρνει τὴν εὐχὴ τῶν γονεῶν του καὶ καθυλιεύγει καὶ φεύγει καὶ ἠπήκινε στὴν Ἀκνωμερικὴ καὶ ἡ ἐμπλαῖς του ἦτανε σὴν νὰ πηκίνη ἴστ' Ἀκρωτήρι. Τότες ἠρθανε οἱ 12 χρόνοι καὶ πάει ὁ Σιδερόλυκας στὸ παλάτι κι' ἠζήτῃ τὸ τάξιμόν του· τὸ παιδί τὸ κατάλαβε καὶ ἤφου· λέει, αὐτὸ ἠθελα κι' ἐγώ. Τότες ἠπηρε ὁ Σιδερόλυκας τὸ δρόμο καὶ ἠκυνῆα νὰ πάη νὰ τὸν εὔρη· ὁ Σιδερόλυκας ἠπηρε τὸ Ἀκρωτήρι· ἃς ἀφήκωμε τὸ Σιδερόλυκα καὶ ἃς πικῶμε τὸ παιδί ἐκεῖ ὅπου ἠπήκινε στὸ δάσος· Ἐκεῖ ὅπου ἠπέρνα ἀπὸ ἓνα δάτος, βλέπει ἓναν πηκῆδι κι' ἀπάνω στὸ πηκῆδι ἦτανε μιὰ γρηκὴ κι' ἠκοιμούντανε 30 χρόνοι. Τὸ λοιπὸς βλέποντας τὸ παιδί ἠκντάλαβε καὶ ἠπηρε τὴ γρηκὴ ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ πηκῆδι, ἀν ἐζύπνω, ἠθε νὰ πάη μέσα. Καὶ ττῆ σῆκωσε τὰ φρούδιάν τσι ὅπου ἦτανε κι' ἠκνεπάξαν τὰ μάθιάν τση καὶ δὲν ἠδλεπε. Λέει, ἃ παιδί μου, ἐσὺ ποῦ με γλυτώσες καὶ δὲν ἠπνίηκα καὶ μοῦ δωσες καὶ τὸ φῶς μου, ἴντα θές νὰ σοῦ κάμω τώρα; Λέει μητέρα μου, νὰ με γλυτώσῃς, γιατί με κωνῆ ὁ Σιδερόλυκας νὰ με φάη. Παιδί μου δὲν μπορῶ γω νὰ σοῦ κάμω πᾶμα, πκρὰ θὰ σοῦ δώκω τὴν εὐχὴ μου· τοῦ δῶνει ἓνα σκυλάκι καὶ τοῦ λέει ὅπου κάτση, νὰ μὴν τὸ σηκῶσῃ καὶ τὴν εὐχὴν τση καὶ νὰ τρέχῃς, γιατί ἐκεῖνος ἔρχεται καταπάνω σου καὶ

* Ἰδε Παρνασσὸς τόμ. Δ' σελ. 901 (καὶ σελ. 228). τόμ. Ε' σελ. 938.

ἄμε νὰ ἔβρης τὴν ἀδερφή μου καὶ ἐκεῖνη ξέρεῖ νὰ σὲ ῥδινιάτη νὰ γλυτώ-
σης ἀφίνει αὐτή, παίρνει τὸ σκυλάκιν του καὶ φεύγει· ἠπήλιε δρόμο πολὺ
φτάνει σὲ ἓνα σπίτι, μπαίνει μέσα καὶ βρίσκει μιὰ γρηῃ ἀπάνω σ' ἓνα
νάπο, μιὰν τριχιά μὲ τ' ἄλευρι κι' ἡ γρηῃ ἀπάνω κι' ἠκοιμούντανε. Αὐτὸς
πάει καὶ παίρνει σιγὰ τὸ νάπο μὲ τὴν τριχιά ποῦ τανε τὸ ἄλευρι μέσα,
τὸ κοσκινίζει, βάνει νερό, τὸ ζυμώνει, καὶ διαλέει ξύλα καὶ τὰ ῥφτει, κι'
ἀπέχειο κάνει δυὸ πῆτταις, τὴ βάνει καὶ τὴ ψήνει, μιὰ μικρὰ καὶ μιὰ
μεγάλη. Ξυπᾷ τὴ γρηῃ, θωρεῖ ἡ γρηῃ ἀφοῦ ἠξύπνησε τὴ πῆτταις ἠκί-
νησε καὶ τοῦ ῥχούντανε, ὦ παιδί μου, ποῦ γὼ πολεμῶ τρεῖς χρόνοι νὰ
κοσκινίσω τοῦτο τ' ἄλευρι νὰ κάμω τὴ πῆτταις ὅπου καλύτερῶ τὸ γυιό
μου νὰ ῥθη νὰ φάη καὶ δὲν ἠμουν ἄξα παρὰ ἠκοιμούμουνε καὶ ἔντα χάρι
θέλεις τώρα; Λέει, ἄλλη χάρι δὲ θέλω, μητέρα μου, παρὰ νὰ μὲ γλυτώ-
σης ἀπὸ τὸ Σιδερόλυκα. Ἐὰ παιδί μου νὰ φεύγης κιόλα ἀποδῶ, γιατί σή-
μερα εἶσαι σὺ ἴδῶ, αὔριο εἶνε ἐκεῖνος, γιατί εἶνε φίλος μου· μὰ νὰ τοῦτο
τὸ σκυλι καὶ τὴ μικρὰ πῆτται καὶ πορπάδιε το ὅπου βρίσκεις δρόμο· ὅπου
βρίσκεις δρόμο· σὰν δὲν ἔχει πειδὸ δρόμο πῆλιε στὴ βιβέρα τοῦ γυαλοῦ
βάλε τὴν πῆτται στὴ κεφαλή σου, ὅπου εἶνε ἓνα βουνὸ καὶ ἐκεῖ νὰ γλυ-
τώσης. Τὴν εὐχή μου καὶ τὸ σκυλάκι καὶ ὅπου κάτσης, νὰ μὴν τὸ σηκώ-
νης, τοῦ ῥπε κι' αὐτή. Φεύγει, στὸ δρόμο ποῦ ἐπήλιε, τοῦ πάντηξε ἓνα
λεοντάρι, πέφτουνε τὰ σκυλάκια τὰ δυὸ, ξεσκίζουν τὸ λεοντάρι τὸ τρῶνε·
τὸ λοιπὸς αὐτὸ ἦτανε θηλυκό, σκύλος καὶ σκύλα, κ' ἠγγαστρώθηκε ἡ
σκύλα καὶ γενεῖ ἡ σκύλα καὶ κάνει ἓνα σκυλάκι ὠραῖο καὶ εἶχε τότες
τρία. Ἠπορπάδιε ὥστε ποῦ ἠύρισκε δρόμο ἐκεῖ, σὰν ἠθελε νὰ πάη στὸ
δρόμο τοῦ γυαλοῦ στῆνε μισὸ δρόμο ἠκατσε μὲ τσοὶ σκύλοιν του νὰ ξεκου-
ραστῆ. Ὁ Σιδερόλυκας ἠπήλιε καταπάνων του, ἀφοῦ εἶδε πῶς δὲν εἶν' ἄλ-
λος δρόμος, ἠκατάλαβε πῶς στὸ γυαλὸ θὰ τὸν εὔρη· τὸ λοιπὸς ἐκεῖ σύρ-
νει μιὰ σφυρηματιὰ, ἀκούει τὸ παιδί ἀποδῶ καὶ τὸν ἠΑι-Λιαὶ μακρὰ —
ἐκεῖ, λέει μωρὲ μὲ ἄλλη μιὰ θὰ μὲ ῥουφήξῃ· παίρνει τσοὶ σκύλοιν του καὶ
καταβαίνει στὸ γυαλό. Ἠκατσίβηκε τὸ παιδί κοντὰ στὴ θάλασσα, βάνει
τὴν πῆτται στὴν κεφαλήν του καὶ γίνεται ἡ θάλασσα στεργιά. Καὶ παίρ-
νει τσοὶ σκύλοιν του καὶ ἠποπάρτιε κι' ἠπήλιε μακρὸ μέρος, ἀλάργα καὶ
φτάνει σ' ἓνα βουνὸ καὶ ἀναβαίν' ἀπάνω, ἀναβαίνει βλέπει τὸ βουνὸ χῶρα
μεγάλη, σὰ χωριὸ καὶ ἀπάνω ἐκεῖ στὸ βουνὸ ἦτανε ἓναν παλάτι. Μέσα ῥ
αὐτὸ τὸ παλάτι ἦτανε μιὰν ὠραία βασίλισσα, βλέπει ὁ ἓνας τὸν ἄλλο,
λέει πῶς ἠρθες ἐσὺ ἐδῶ, λέει, καὶ πῶς ἠρθες ἐσύ· λέει ἐγὼ ἠρθα ἀπὸ τὸ
Σιδερόλυκα· λέει κι' ἐγὼ ἀπὸ τὸν ἴδιο. Νὰ ζήσωμε τὴ ζωὴ μας τώρα ἐδῶ
μαζί. Ἐς ἀφήνωμε αὐτοὶ, ὅπου ἠύρηκε ὁ ἓνας τὸν ἄλλομε σύντροφο, καὶ
ἄς πιάσωμε τὸ Σιδερόλυκα ὅπου ἠπῆε στὴν περιγιαλιά καὶ τρώει τὴ χο-
χλίδες ἀπὸ τὸ θυμόν του, ὡς τὸν ἔβλεπε ἀπάνω στὸ βουνό.

Αὐτὸς πῶς νὰ κάμῃ τώρα, ὅπου δὲν ἠμπόριε τώρα μῆτε νὰ περάσῃ,

γιατὶ ἦτανε μακρὰ, μῆτε νὰ πάη στὸ βουνό. Ἠβγαίνε ἡ βασίλισσα στὸ
παρεθύρι κι' ἦτανε ἀντίκρυν τοῦ Σιδερόλυκα. Πιάνει μὲ τὴ βασίλισσα
τὴν κουβέντα καὶ τσῆ μίλιε καὶ ἀπὸ τὴν μιὰ, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη, μὲ τὴν
καλημέρα, ἐπισπῆκανε φίλοι. Τσῆ λέει μιὰ μέρα, δὲ μοῦ λές τὸν τρόπο
ὅπου ἀνέβηκε αὐτοσδὰ νὰ ἀναίβω κι' ἐγὼ νὰ σὲ πάρω νὰ σὲ πάω στὸν
πατέρα; Λέει μὰ δὲν μπορῶ γιὰ θὰ μὲ γελάσῃ· λέει δὲ φοβάσαι, νὰρθω
ἀπάνω νὰ φάω αὐτόνε καὶ νὰ πάρω ἐσένα στὴν πλάτη μου νὰ σὲ πάω
στὸν πατέρα σου καὶ καλὰ τὴν πλάνητε ἀποδῶ ἀποκεῖ, τοῦ λέει μιὰ
πῆτται βασίλισσά μου. Νὰ μοῦ τῆνε δώσης, νὰ μοῦ τῆνε δώσης, στὰ πολλὰ
τσῆ τῆνε δώνει· τοῦ τῆνε δώνει, τὴ βάζ' αὐτὸς στὴν κεφαλήν του, γίνεται
ἡ θάλασσα στεργιά· περᾷ ἀναβαίνει στὸ βουνό, πάει βρίσκει τὴ βασίλισσα·
βασίλισσά μου θὰ φάω αὐτόνε κὶ σένα θὰ πάω στὸν πατέρα σου νὰ ζήσης
τὴ ζωὴ σου καλὴ. Μὰ τώρα ποῦ φοβοῦμαι τσοὶ σκύλοι καὶ ἄλλο δὲν εἶνε
παρὰ νὰ κάμω στὸν ἓνα καντοῦνι τοῦ σπιτιοῦ ἓνα λάκκο καὶ νὰμπω μέσα,
νὰ ῥήξῃ; τὰ χῶματτα ἀπάνω μου καὶ νὰψῆς καὶ κάρβουνα. Καὶ νὰ μὴν ἀ-
φήνης τσοὶ σκύλοι νὰ πέσουνε ἀπάνω μου, ποῦ θὰβγω γὼ τὴ νύχτα νὰ
φάω αὐτόνε καὶ νὰ πάω ἐσένα στὸν πατέρα. Πιάνει κάνει ἓναν λάκκο ὁ
Σιδερόλυκας, τονὲ χώνει μετὰ χῶματτα, βάνει κάρβουνα ἀπάνω καὶ ἠψανε.
Ἠρθε ἡ ὠρα τοῦ παιδιοῦ ποῦ ἠποκυνήγησε καὶ ἠρχουντα στὸ σπίτι. Μὰ
ἔλα τώρα οἱ σκύλοι ποῦ τονὲ νοιώσανε καὶ πριχοῦ ἠκολουθούσανε τὸν
ἀφέντη τῶνε, τώρα τὸν ἀφίτανε πίσω κι' ἠτρέχανε ῥκεῖνοι μπροστά. Γιατὶ
οἱ σκύλοι, ὁ ἓνας ῥκεῖνος ποῦ γεννήθηκε ἦτανε σὰ θηρίο μεγάλος, γιατί
ἠφκε ἐκεῖνο τὸ θηρίο κι' ἠθέρειψε. Μὲ τσῆ λαντζαῖς ἠπήλιε οἱ σκύλοι στὸ
σπίτι καὶ ἀφοῦ ἠλαργάσανε, ἠτρέφανε πίσω καὶ ἠξανόινε τὸν ἀφέντη
ὥστε νὰ πάη κοντὰ τῶνε. Μὲ τσῆ λαντζαῖς πᾶνε στὸ σπίτι οἱ σκύλοι, καὶ
πᾶνε κ' ἠτριγογυρίσανε τὰ ἀρτούμενα κάρβουνα κ' ἠκάτσανε γύρου γύρου.
Τότες ὑπῆε ἡ βασίλισσα νὰ ψῆτῃ τὰ πουλιὰ κ' ἠλεε τοῦ βασιληόπουλου
νὰ βγάλλῃ τσοὶ σκύλοι· λέει καλὰ εἶν' αὐτοσδὰ ποῦ κάθουνται. Λέει μὰ βα-
σίλισσα τὰ σκυλιὰ δὲ σὲ πειράζουνε, ψῆσέ τα καὶ μὴ φωνάζῃς. Τὰ ψῆσε
ἠκάτσαν ῥφάσανε. Ἠβκαλε πολλὰ κάρβουνα ἀπάνω ὥστε ποῦ νὰ μὴ σβύ-
σουνε κ' ἠπέσανε. Τότες οἱ σκύλοι πᾶνε σ' ἓναν πῆθο μὲ τὸ νερὸ ποῦ ἠχανε,
γεμίζουνε τσῆ γούλαις τῶνε νερὸ καὶ σβύνουνε τὰ κάρβουνα. Τότες πέ-
φτουνε ἀπάνων του καὶ τονὲ πιτόνουνε ὅπου δὲν ἠμπόριε ν' ἀναστενάξῃ.
Ἐφοῦ εἶδανε τὸν ἀφέντη πῶς ἠφρε, ἠφύανε κι' ἐκεῖνοι καὶ πᾶνε μαζὶν του
τὸ πρῶτ. Βγαίνει ὁ Σιδερόλυκας λέει τώρα πῶς νὰ τσοὶ κάμω αὐτοὶ τσοὶ
σκύλοι; μπαίνει ἀποκάτ' ἀπὸ τὸ κρεβάτι, οἱ σκύλοι τὸ νοιώθουνε πάλι ὄν-
τες ἠρχουντα ἀπὸ τὸ κυνήγι κι' ἠτρέχανε διπλοπόδι μπροστά. Καὶ ἀπὸ
τὰ κατώφλια τοῦ σπιτιοῦ ἓνα λάντζο στὸ σπίτι καὶ οἱ τρεῖς. Μὲ τὸ ν'
ἀναίβουνε οἱ τρεῖς σκύλοι ἀπάνω, ἠπεσε τὸ κρεβάτι κάτω καὶ τονὲ πιτώ-
σανε τὸ Σιδερόλυκα. Μπαίνει μέσα αὐτὸς ἄξαπίσω ἀφοῦ ἠκάτσανε οἱ σκύ-

λοι και κινῶ τῆ φωναί; ἡ βασιλίτσα. Για δὲ γιὰ νὰ μὴν ἔχῃς τοὶ σκύλοι σου περιωρισμένοι, ἡσπάτανε τὸ κρεββάτι και τώρα ποῦ θὰ πέσωμε; Κοντὰ τῶνε και βάλε νὰ δειπνήτωμε· σήκωσε τοὶ σκύλοι νὰ πᾶμε νὰ κοιμηθοῦμε· λέει, δὲν τοὶ σηκώνω· κοντὰ νὰ πᾶμε νὰ κοιμηθοῦμε· αὐτὴ δὲν ἤθελε, πέφτει στὴν κροσσέλα· πᾶ αὐτὸς πέφτει στοὶ σκύλοι του τοῦ κάμνε τόπο ὡς τὸν ἔδανε· καθίζει ὁ μεγάλος στὴν κεφαλή και οἱ ἄλλοι δυὸ στὴν πάντα· τονὲ βάνουνε στὴ μέση και ἡκοιμούντανε. Τὸ πρωτὸ ποῦ ξημέρωσε σηκώνεται αὐτὸς και φεύγει· ἄμω εἶδαν οἱ σκύλοι τὸν ἀφέντη ὄξω στὴν αὐλή, σηκώνονται κ' ἐκεῖνοι και πᾶνε μαζί. Τότες βγαίνει ὁ Σιδερόλυκας, μὰ τώρα πῶς θὰ τὴν κάμωμε, ὁποῦ εἶνε οἱ σκύλοι, λέει, ἄλλο δὲν εἶνε παρὰ νὰ τοῦ ποῦμε νὰ τ' ἀφήσῃ ἐδῶ. Σὰν ἤρθε τὸ βασιληόπουλο, τοῦ κάνει ἡ βασίλισσα. Για 'πέ μου βασιληόπουλο ποιὸς πιάνει τὰ πουλιά ἐσὺ ἢ οἱ σκύλοι; Και γιὰ ἄφες τοὶ σκύλοι και ἄμω μοναχὸς νὰ δῶ θὰ φέρῃς πουλιά; Και καλὰ ἀφοῦ τὰ πε, πιάνει και τοὶ βάνει ε' ἕνα σπίτι και τοὶ χτίζει μέσῃ και πᾶει στὸ κυνήγι. Ἦρηκέν τοὶ κ' ἤπῃε στὸ κυνήγι· ἔλα οἱ σκύλοι ποῦ τὸ καταλάβαινε κ' ἠπολεμούσανε νὰ βγουνε ὄξω νὰ πᾶνε νὰ βρουνε τὸν ἀφέντη τῶνε. Ὁ Σιδερόλυκας μὲ τὴ βασίλισσα ἀφοῦ εἶλανε κ' ἠκλεισε τοὶ σκύλοι ἠδισκεδάσανε· τώρα, λέει, βασίλισσα, τὸν ἔχομε στὸ χέρι· νὰ πᾶω νὰ τονὲ φάω και νάρθω νὰ σὲ πᾶρω. Ἄς ἀφήνωμε τώρα αὐτοὶ κ' ἄς πιάτωμε τοὶ σκύλοι, ὁποῦ τρῶνε τὰ σίδερα και γυρεύουνε μέρος νὰ βγουνε· ἐκεῖ βρίσκουνε ἕναν τοῖχο λιανὸ και κάνουνε μιὰν τρύπα και βγαίνει τὸ μικράκι σκυλάκι ὄξω και πᾶει στὸν κάμπο και βρίσκει τὸν ἀφέντη κ' ἠγαγίζε τὸν κάμπο κ' ἠγλειψε τὸν ἀφέντη του· ὕστερος οἱ σκύλοι ἀπὸ τὴ γῆς ἠτηκῶνουντ' ἡ βράχη τῶνε και ἠχτύπα στὴν οὐρανιά τοῦ σπιτιοῦ· ἠπολεμούτανε ἀπὸ τὸ μέρος ποῦ ἦβγαγε τὸ μικρὸ σκυλι και ἠμεγάλωτε ἡ τρύπα και βγαίνει και ἡ σκύλα ἡ θηλυκιά ποῦ ἦτανε κ' ἐκεῖνη μικρή· και πᾶει νὰ βρῆ τὸν ἀφέντη· ὅ,τι ἀριθμᾶρε· ἡ σκύλα τὸν ἀφέντη, νὰ κ' ὁ Σιδερόλυκας κ' ἀποσῶνει τοῦ παιδιοῦ. Ὡς καθῶς τονὲ βλέπει τὸ βασιληόπουλο τὸ Σιδερόλυκα ἠκατσε σ' ἕναν κορμὸ τοῦ δένδρου και τοῦ ὄωσε παιὰ λωληθῆ· τὸ λοιπὸν τὰ σκυλάκια κοντὰ του, ἀπὸ τὸ ἕνα γόνατο ὁ ἕνας κ' ἀπὸ τὸ ἄλλο ὁ ἄλλος κ' ἠγκυγίζανε αὐτὸνε και ἠπεριμένανε τώρα τὸ μεγάλο σκύλο νάρθῃ γιὰ νὰ χυθοῦνε κ' αὐτοὶ νὰ τονὲ φᾶνε. Τὸν ἐφοβέριζε ὁ Σιδερόλυκας και τοῦ ἔλεε ὅσοι χρόνοι μὲ παιδεψες, τόσκις μπουκιαῖς θὰ σὲ κάμω· και τὰ σκυλιὰ μπροστά και τὸ φυλάκανε· τότες ὁ σκύλος ἐκεῖ ὁ μεγάλος ἠφρισε, ἠκαμε μεγάλο μέρος βγαίνει και μὲ τρεῖς λαντζαῖς βρίσκειτ' ἐστὸ δάσος. Μηδὲ ἀφέντη ἠγύρεψε μηδὲ παζγυμ, παρὰ ἀπὸ τὸ δρόμον του και στὴν κεφαλή τοῦ Σιδερόλυκα. Θεωροῦνε οἱ μικροὶ τὸ μεγάλο χύνουνται και οἱ μικροὶ και ἄλλα ἄλλα, ἄλλα τοῦ σφύρουνε ὄλον του τὸ κρέας κάτω. Τότες τὸ βασιληόπουλο ἠπηρε πειὰ ἀγέρα ποῦ ἠγλύτωσε· λέει σπάστετ' του και τὰ κόκκαλά του

ποῦ ἔπεσε κάτω. Τότες ἀφοῦ τὸν ἐτελείωσανε, παίρνει τοὶ σκύλοι του και πᾶει και σκοτώνει κ' ἐκεῖνη τὴ βασίλισσα και τὴν τρῶνε. Ἀπέκειο παίρνει τὴν πῆττ' και τοὶ σκύλοι και φεύγει. Και φεύγ' αὐτὸς και πᾶει στὸν πατέρην του· και τότες ἠγεινήκε ἡ σκύλα νέκ, και οἱ σκύλοι γυιούς, γιὰτὶ αὐτοὶ ἦτανε τῶ γρηαλιῶ παιδιὰ. Πατέρῃ μου ἐτοῦτοι μὲ γλυτώσανε ἀπὸ τὸ Σιδερόλυκα και τότες ἠχαίρουντα ὁ βασιλιὰς μὲ τὰ παιδιὰν του.

B'

Ὁ Κὺ Βοριᾶς

Ἦτανε δυὸ βασιληῶδες, δυὸ ἀδέρφια και τὰ δυὸ ἠπκντρευτήσανε κ' ἦταν τὸ παλάτι πολλὰς κάμκρας κ' ἠπηρε ὁ ἕνας τὸ μισὸ κ' ὁ ἄλλος τὸ ἄλλο μισὸ. Ἦ ταράττες τῶνε ἦτανε ἕνα· ὁ πρῶτος ἦτονε σὰν πιδ μεγάλος (πιδ μεγάλο βασίλειο) και εἶχε στὴν ταράττα του δυὸ καρέγλαις, μιὰν ἀσημένια και μιὰ μακλαμκτένια. Τὸ λοιπὸς ὄντας εἶχε χαρὰ ὁ μεγάλος βασίλες ἠκάθουντ' ἐστὴ μακλαμκτένια κ' ὄντας ἦτανε κακοδιάθετος ἠκάθιζε στὴν ἀσημένια. Μὰ ἠκαμε ὁ πρῶτος 9 κόρκις, ὁ δεῦτερος 9 γυιούς. Ἦβγαίνανε κάθε πρωτὸ στὴν ταράττα, ὁ δεῦτερος ἠῆλευγε τοῦ πρῶτου· τὸ λοιπὸς ἠβγαίνανε ἐστὴν ταράττα κάθε πρωτὸ κ' ἠπαίρνανε τὸν καφέν τῶνε, ἄς ποῦμε· ὕστερα ἠθελε νὰ πειράξῃ ὁ μικρὸς τὸ μεγάλο, μὰ ὁ βασιλέας ποῦ ἔχε τῆ 9 κόρκις εἶχε καθε μιὰ στὴν καμκρήν τση, τὴ μικρὴ μικρὴ ἠγάπα καλὰ και ἦτανε ἡ ὠραία και ὄντας ἠθελε νὰ βγῆ ὁ βασιλέας στὸν περίπκτο ἠθελε νὰ ῥθῆ και νὰ φέρει κᾶτιν τις τῆ μικρῆς κόρκις. Τὸ λοιπὸς ἕναν πρωτὸ ἠβγαγε ἐστὴν ταράττα και ἠκατσε ἐστὴ μακλαμκτένια καρέγλα· ἠβγῆσε ὁ ἀδερφός του κ' ἐκεῖνος ἐστὴ ταράττα ὡς τὸν εἶδε, τοῦ ζῆλευγε· πῶς νὰ κᾶνη νὰ τὸν ἐψυχρήνη ποῦ τνε κ' ἐκεῖνος χαρούμενος, τοῦ λέει κλημέρα ἀδερφέ μὲ τ' ἐννηκὸ σου σκρόφκις. Λέοντας τώρα αὐτὸς μὲ τὴ καλημέρα νὰ τοῦ πῆ τῆ 9 κόρκις σκρόφκις ἠσηκῶθηκε κ' ἠκατσε ἐστὴν ἀσημένια καρέγλα. Τὴν αὐτὸς ἠμεινε ὡς ἐκεῖδ' ἐστὸ πρᾶμκ. Βγαίνει τὴν ἄλλη μέρα πικραμένος, αὐτὸς τοῦ λέει τὸ ἴδιο. Ἦ κόρην του τώρα ποῦ ἠπάψανε κείνη ποῦ τῆ πῆκα τονὲ πικρακάις νὰ τῆ πῆ ἐντὰ ἔγε. Δὲν τῆ λεε. Τρεῖς πορναρικῆς ἀνκιβάνει και τοῦ λέει πάλι αὐτὸν τὸ λόγο. Ἐκεῖ ἡ κόρην τοῦ λέει πατέρῃ θὰ μοῦ πῆς τον ἐβίκασε, τὸν ἔξωσε καλὰ, ὡστε ποῦ τοὶ τό πε. Λέει, κόρην μου, τί νὰ σοῦ πῶ· ὁ θεὸς σου ἔχει τώρα τρεῖς φοραῖς ποῦ μὲ λέει κλημέρα ἀδερφέ μὲ τῆ τρεῖς σου σκρόφκις.

Λέει, ἀλή, πατέρῃ μου, και δὲ ξέρεις νὰ τοῦ πῆς· καλημέρα ἀδερφέ μὲ τ' ἐννηκὸ σου κάπροι. Λέει, καλὰ τὸ λές, κόρην μου· βγαίνει τότες ἐστὴν

ταράτσα, λέει κι' ὁ ἕνας κι' ὁ ἄλλος· ἠπιγράθηκε αὐτός, μὰ πρᾶμα. Τὴν ἄλλη τὸ πρῶτ' βγαίνει ὁ μικρὸς βασιλέας καὶ τοῦ λέει ἐμέν' ἂν εἶνε κάπροι, εἶνε ἀρκετοὶ νὰ μοῦ φέρουνε τὸ ἀθάνατο νερό· καὶ τὸν ἔστειλα κιάλα τὸν ἕνα μου γιουὶ τὸν καλλίτερο νὰ πάη νὰ μοῦ τὸ φέρη. Μὰ στεῖλε καὶ σὺ τσῆ σκρόφαις σου. Τότες ἦτανε πάλι στὴ μαλαματένια καθισμένος ἤση- κώθηκε καὶ ἤκατσε στὴν ἀσημένια. Ὁ βασιλέας πάει κάτω, τονέ πιάνει ἡ κόρη του, πατέρα, θὰ μοῦ πῆς τί ἔχεις καὶ πικρύνεσαι πάλι. Μὲ βία μεγάλη τσῆ τὸ λέει, ἔγνοιά σου πατέρα μου· τονέ διορίζει καὶ τσῆ κάνει δυὸ τρεῖς φορεταῖς ἀντρίκια φορέματα καὶ λέει τοῦ πατέραντση· λέει νὰ δοῦμε πατέρα μου, ποιὸς θὰ τὸ φέρη ἐκεῖνος ἢ ἐγώ· ὁ πατέρας τση δὲν τὴν ἔφινε γιατί ἐφοδούντανε. Σηκώνεται παίρνει ἕνα ἄλογο καλό, τὸ σπα- θάκι τση, τὴν εὐχὴ τῶν γονειῶν τση καὶ φεύγει. Ἠπήαινε ἠπήαινε στὸ μέ- ρος ποῦ εἶνε τὸ ἀθάνατο νερό· στὸ μισοδρόμι ἦταν ἕνας ποταμός· ἐκεῖ ὁποῦ ὑπῆε στὸν ποταμὸ ἡ νέα αὐτή, θωρεῖ ἕνα νέο κι' ἠξάγλιε τὸν ποταμὸ μὲ μιὰ καρυδόκουπα νὰ λιέψη γιὰ νὰ περάσῃ τὴν πέρα πάντα. Ἠχαίρετση ἡ νέα αὐτόνε. Λέει τί κάνεις αὐτοῦ, τσῆ πε, λέει, καλὰ τὸ κάνεις. Βγάν' αὐτὴ μιὰ σαίτα, τὴ χτυπᾷ στὸν ποταμὸ, γίνεται στερεὰ καὶ πάει τὴν πέρα πάντα. Λέει δὲ μὲ περνᾷς κι' ἐμένα· λέει ὡς ἠπέρασα ἔγω, πέρασσε καὶ σὺ· φεύγει αὐτὴ, τὸν ἀφίνει κειδὰ. Ἠπήαινε, ἠπήαινε, πάει σὲ μιὰ χώρα ὁποῦ ἦτανε ὁ κύ Βοριᾶς ποῦ εἶχε τ' ἀθάνατο νερό. Σ' αὐτὴ τὴν χώρα δὲν ἦτανε παρὰ ἕνα πκλάτι μοναχά, πάει σ' αὐτὸ τὸ παλάτι· βρίσκει μιὰ νοικοκυρά· ὦρα καλή, νοικοκυρά. — Καλῶς ὦρισε, παιδί μου, τί θέλεις; Λέει, ὁ βασιλέας ὁ πατέρας μου εἶνε στὰ ὀλοίσθια καὶ ἤρθα νὰ μοῦ δώσετε τὸ ἀθάνατο νερό. Παιδί μου ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ σοῦ τὸ βάλω, γιατί ἔχω ἕνα γιουὶ καὶ τονέ λένε κύ Βοριᾶ. Τὸ λοιπὸς εἶνε στὸ κυνήϊ καὶ θὰ περιμέ- νης νᾶρθῃ νὰ σοῦ τὸ δώσῃ. Τοῦ δώνει μιὰν μπατσά καὶ τονέ κάνει μιὰν κούπα καὶ τονέ θέχτει σ' ἕνα τραπέζι· ἔρχεται ὁ κύ Βοριᾶς τοῦ ἔχε στρω- μένο τραπέζι ἀρετὰ φαγητὰ κ' ἤκατσε καὶ κ' ἤφαε· ὑπερα ὑπῆε ἡ μάιννα του καὶ τονέ χάδευε· ὦ γυιέ μου, νὰ δῆς κανένα βασιληόπουλο θὰ τὸ πειράξῃς, θὰ τοῦ κάμῃς πρᾶμα; Μὰ τὴ δύναμί μου, μητέρα, δὲν τὸ πειράξω. Τονέ φανερώνει· λέει μωρὲ τί θέλεις ἐσύ; λέει, ἐγὼ μαι τὸ τάδε βασιληόπουλο κ' ἤρθα νὰ μοῦ δώσῃς τ' ἀθάνατο νερό. Ἐ καὶ βασιληό- πουλο! νὰ σοῦ τὸ δώσω· μὰ νὰ σταθῆς ἐδῶ ποῦ ἔσαι ἀπὸ μακρὸ τόπο νὰ ξεκουραστῆς. Τὸ λοιπὸς σταμπατᾷ αὐτός· τὴν ἄλλη ἡμέρα λέει τσῆ μητέ- ρας του, ξέρεις, λέει, μητέρα, ποῦ τοῦτος ὁ νέος εἶνε γυναῖκα; μωρὲ γυιέ μου σὰν ἐσένα εἶνε· λέει, ποτὲ μητέρα, νέα εἶνε. Ἐπαρέ τον γυιέ μου στὸ περιβόλι κι' ἂν κόψῃ φίδρο εἶνε κοπέλλα, ἂν δὲν κόψῃ, εἶνε σὰν ἐσένα. Τονέ παίρνει, πᾶνε στὸ περιβόλι· ὄντα; ἤκαταίβαινε στὸ περιβόλι λέει ἀπὸ μοναχὴν τση ἔλα ἡ εὐχὴ τ' ἀφέντη μου καὶ τσῆ μάιννας μου νὰ μὴ μὲ φανε- ρώσῃς· πᾶνε στὸ περιβόλι δὲν κόβγει πρᾶμα. Λέει δὲν κόβγει κανένα φίδρι;

λέει τὰ φιδρία εἶνε γιὰ τσῆ κοπέλαις, ὄχι γιὰ μᾶς. Πάει ἀπάνω· γυιέ μου τί ἔκαμες! λέει, τίποτα· μωρὲ σὰν ἐσένα εἶνε! λέει, ποτέ. Τοῦ λέει τὴν ἄλλη ἡμέρα πᾶρ' τηνε κι' ἀμέτι στὸ μαγαζι καὶ εἶνε τὸ μισὸ γυναικωτὰ φορέματα, τὸ μισὸ ἀντρίκια, καὶ ἂν πρωτοδῆ τὰ γυναικωτὰ, εἶνε κοπέλλα· ἂ δέ, εἶνε σὰν ἐσένα. Τὸ πρῶτ' τοῦ λέει, πᾶμε, φίλε μου, στὸ μαγαζι μου νὰ δῆς τί πρᾶμα εἶνε. Αὐτὴ στὸ δρόμο λέει τρεῖς φοραῖς. Ἐλα ἡ εὐχὴ τσῆ μάιννας μου καὶ τ' ἀφέντη μου καὶ μὴ μὲ φανερώσῃς. Αὐτὴ ἔπε πῶς τὸ ξερε κι' ὅτι πήκνε στὸ μαγαζι, τὴ μαθιάν τση ἔστα ἀντρίκια φορέματα· αὐτὸς ἠβερῆσθησε ὁποῦ δὲν ἠγύριζε καθόλου νὰ δῆ τὰ γυναικωτὰ καὶ τοῦ κάνει· φίλε μου, δὲ βλέπεις ἐτοῦτκ ὁποῦ εἶνε ὠραῖα; Αὐτὰ εἶνε γιὰ τσῆ νέαις, γιὰ μᾶς δὲν εἶνε. Πᾶνε στὸ σπίτι πικραμένος· τὸν ἀρωτᾷ ἡ μάιννα του—λέει τίποτα, μητέρα μου· τὴν ἄλλη πάλι. Μὰ, μητέρα, ποτέ· νέα εἶνε παρὰ νὰ μοῦ τὴ φανερώσῃς. Λέει ἄλλο δὲν εἶνε γυιέ μου—σ' ἕναν κρεβάτι πέφταν κ' οἱ δυὸ (ὁ νέος μὲ τὸ κύ Βοριᾶ) μὰ ἤβριζε στοῦ κύ Βο- ριᾶ τὴ πάντα φιδρία—τὸ λοιπὸς, παιδί μου, νὰ βάλω κι' αὐτηνοῦ, νὰ στρώσω ὄλο τὸ κρεβάτι φιδρία κι' ἀνὴ μαραιοῦνε εἶνε νέα. Γιατί αὐτη- νοῦ τὸ πρῶτ' ἦτανε πειὸ δροσερὰ ἀπὸ τὴ μάιννα του. Τὸ λοιπὸς αὐτὸς ἀφοῦ ἔπῃε νὰ πέσῃ, βλέπει τὰ φιδρία, λέει, ἔλα ἡ εὐχὴ τ' ἀφέντη μου καὶ τσῆ μάιννας μου νὰ μὴ μὲ φανερώσῃς! καὶ πέφτει καὶ κοιμάται, τὸ πρῶτ' ση- κώνονται ἔντα νὰ δῆς· πειὸ δροσερὰ ἐκεῖνης παρὰ ἐκεινοῦ· λέει παιδί μου σὰν ἐσένα εἶνε· λέει ὄχι μητέρα μου· καὶ ἠβίαζε αὐτὸς νὰ τοῦ δώκουνε τὸ ἀθάνατο νερό νὰ φύη. Λέει, γυιέ μου, ἄλλο δὲν εἶνε παρὰ ν' ἀναίβητε ἐπάνω στὴν ταράτσα ποῦ ἦτανε τόσο ψηλὰ καὶ ἠβλεπε ὄλαις τσῆ χώρας ἀποκάτω καὶ ἂν εἶνε γυιέμου κι' εἶνε κοπέλλα, θὰ φα- νερωθῆ, γιὰ θὰ τὴν κόψῃ αἶμα τσῆ μισαῖς σκάλαις. Τηνὲ παίρνει, ἔλα λέει φίλε μου νὰ δῆς τσῆ χώρας νὰ παρηγορηθῆς ποῦ σπουτάξεις νὰ φύης. Καὶ καθῶς πάει αὐτὴ καὶ θεωρεῖ ἐκεῖνο ὄλο τὸ μόντε τσῆ σκάλαις λέει τρεῖς φοραῖς ἔλα ἡ εὐχὴ τ' ἀφέντη μου καὶ τσῆ μάιννας μου νὰ μὴ μὲ φανερώσῃς! Ἀναβάνει ἐκεῖνη μπροστὰ πειὸ καλὰ παρὰ κεί- νονε, στσῆ μισαῖς σκάλαις τὴν ἔκοψε αἶμα, ἡ εὐχὴ τῶ γονειῶν, τσῆ ἠγεί- νηκε σκυλάκι καὶ τὸ ἔφαε καὶ ἤκαμε αὐτόνε καὶ δὲν εἶδε τίποτες. Ἠπῆε ἡ μάνα κ' ἤφερε τὴν τσοκολάτα νὰ πιοῦνε· λέει τί ἔκαμες γυιέ μου· λέει τίποτα. Αὐτὴ εἶδε τὰ παλάτια τσῆ χώρας καὶ ἠδιασκέδασε· ἠκατεβή- κανε τσι σκάλαις τὸ ἴδιο πρᾶμα· αὐτὸς δὲν εἶδε. Καταβάνει λέει γυιέ μου τώρα πειὰ ἠποφασίστηκες. Τότες λέει ὁ κύ Βοριᾶς, μητέρα μου, ἐγὼ θὰ πάω στὸ κυνήϊ κι' ἂ σὲ βιάσῃ, βάλ' του τὸ ἀθάνατο νερό νὰ φύη νὰ μὴν τὸν ἐδῶ ἔγω. Φεύγει αὐτὸς πάει στὸ κυνήϊ. Λέει νὰ μοῦ βάλῃς τὸ ἀθάνατο νερό· πάει αὐτὴ νὰ τὸ βάλῃ, ὥστε νᾶρθῃ αὐτὴ νὰ φέρῃ τὸ ἀθά- νατο νερό πιάνει αὐτὴ χαρτί καὶ μπένα καὶ γράφει.

«Μὲ τὴν τιμὴ μου ἤρθα, μὲ τὴν τιμὴ μου φεύγω, φάσκελά του καὶ τοῦ

Κύβοριξ ποῦ ἠπέφταμε μαζὶ καὶ δὲ μὲ κατὰλχευ. Στὰ μαζελάρια ποῦ ἠλοιοῦντανε ποῦ ἠλοῦμπκ στὴν πόρτα τοῦ σιτοκκάμαρκς ἠκόλλησε τὸ χαρτί κι' ἀπέκειο τοῦ φέρουνε τὴ θάλασσα νερό, χαϊρετίσματα καὶ φεῖγει.

Ἠπήκινε ἠπήκινε, στὸ μισοδρόμι βρίσκει ἀκόμη κε.δὰ τοῦ θείου τση τὸ γυιὸ στὸν ποταμὸ ῥίχτει τὴ σαίττα, γίνεται στερηά, περῶ τὴν πέρα πάντα. Ἄ λέει φίλε μου, δὲν βλέπεις πῶς τελειώνω, νὰ μοῦ βοηθήσης νὰ περάσω. Λέει ὅπως ἐπέρατα γὼ πέρατε καὶ σύ. Ἄς ἀφήνωμε αὐτόνε.

Πάει αὐτὴ στὸ σπίτι, δίνει τοῦ πατέρκ τση τὸ θάνατο νερό. Λέει πατέρκ μου, ὡς ἤφυκ ἤρθα καὶ ἰδοῦ ποῦ σοῦ τό φερα καὶ νὰ πῆς τοῦ θείου μου νὰ στείλῃ νὰ πάρῃ τὸν γυιὸν του, γιατί δὲ θὰ τονὲ προφτάξῃ, θὰ τελειώσῃ. Τότες πᾶ λέν τοῦ βασιληᾶ, στέλλει στρατέμματα καὶ τονὲ φέρουνε σηκωτά· τότες ὁ βασιληᾶς εἶχε τὴν κόρην του μὴ στὰς· ὁ θιὸς καὶ βρέξῃ, ὅσα τση κανε, τὴν εἶχε στὴ κάμαρὴν τση κι' ἠκάθουντα· κείχε τὰ παρὰθυρα ἀνοιχτά, γικτὶ τανε καλοκαῖρι. Ἄς ἀφήνωμε τώρα αὐτὴ κ' ἄς πιάσωμε τὸ Κύ Βοριᾶ. Ἦρθε γλήγορα ἀπὸ τὸ κυνήγι, λέει του ἡ μάικα του λέει γυιέ μου ἤφουε γικτὶ μὲ βίχσε· λέει καλὰ ἤκαμε. Αὐτὸς ἔβεινε ξεγνοιασμένος, λέει καλὰ ἤκαμε κι' ἤφουε καὶ δὲν τὸν ἔλα τὸ βράδυ σὺν ἐπῆε κι' ἤπεσε στὸ κρεβάτι κι' ἤκαλε τὸ τραπέζιν του μὲ τὸ βιβλίον του καὶ μὲ τὰ φῶτα κοντά του νὰ διαβάτῃ εἶδε στὸν τοῖχο αὐτὸ τὸ χαρτί· ὡς καθῶς τὸ βλέπει τὰ παρὰτῃ ὅλα, πκίρνει τὸ χαρτί καὶ τὸ διαβάζει, φωνάζει τση μητέρκς του· μητέρκ ἔλα νὰ δῆς. Πέφτει αὐτὸς ἄχου βάλχου ἀρρωσταίξει. Μὴ εἶχε μέσα στὴν κάμαρα ποῦ ἦταν' αὐτὸς ἀρρωττος· εἶχε τὸν περιστερηῶνα κ' εἶχε δυὸ ζευγάρικ περιστέρικ. Τὸ ἕνα ζευγάρι τὸ τάζει, τὸ ἄλλο τὸχε νητικὸ, ὅτι ἤθελε νὰ μείνῃ. ὁ Κύ Βοριᾶς ἤρθε στὰ ὀλοίσθικ, τότες μὴ μέρκ τὰ περιστέρικ ἤκουσε ὁ Κύ Βοριᾶς κι' ἠλέανε λέει μπρὲ ἐμᾶς· μπε τάζει ἡ κερά μκς μὴ ἔσῃς ὄχι. Λέει, μὴ ἔχετε νὰ κάμετε καὶ δρόμο. Ἦκουσ' αὐτὸς τὸ λόγο ἠπρηγορήθη. Ἀφοῦ ἠπεράσανε μέραις καὶ δὲν εἶδε πρᾶμα, ἠρώστησε πεῖδ καλὰ. Τότες πάει ἡ μάικα του καὶ πιάνει τὰ περιστέρικ καὶ τωνὲ λέει ὅπως ἔσαις νὰ σὰς τάζω μ' ἀτίμητι πέτρα, καὶ τ' ἄλλα δυὸ ποῦ εἶχε νητικὰ μαργαριτάρικ καὶ νὰ πᾶτε νὰ μοῦ φερέτε τοῦ τάδε βασιλέκ τὴν κόρη. Τὸ λοιπὸς τὰ τάζει τὰ ποτίζει τὰ βραίνει—αὐτὴ ἦτανε σὰ μάιττα—τοὺς τᾶκαμε ὠρτικὰ περιστέρικ καὶ τωνὲ δίνει τὸν δρόμον τωνε· καὶ ὁ Κύ Βοριᾶς τὰ ὀλοίσθικ. Πᾶνε αὐτά· ἦτανε καλοκαῖρι κι' εἶχε τὰ παρὰθυρα ἀνοιχτά ἡ βασιλίσσα κι' ἠκάθουντα μοναχὴ καὶ ὁ θρόνος τση· τότες ἠπῆκν τὰ περιστέρικα κι' ἠκάσανε στὰ παρὰθυριαν τση· καὶ εἶδε τὰ περιστέρικα ἤβγαλε τὴν καμαριέραν τση καὶ ἤμεινε μοναχὴ στὴν κάμαράν τση τὰ περιστέρικα ὀλόχρυσκα ὠρτικ· αὐτὴ λέει μερωμένα εἶνε νὰ τ' ἀφήνω νὰ μπουνε μέσα καὶ πῆκε κοντὰν τση ἀναβαίνουνε ἀπάνων τση ὥστε ἀποῦ ξερνοῦνε καὶ τὴν ἀποκοιμίζουνε· ἀφοῦ τὴν κοιμίζανε τὴν σηκώσανε στὰ φτεράν τωνε καὶ ὄζω ἀπὸ τὰ παρὰθυρα καὶ

μὴ καὶ δυὸ τὸ δρόμον τωνε πᾶνε στοῦ Κύ Βοριᾶ τὸ σπίτι· τὴνὲ θέχτουνε τσαλὰ κοιμισμένη στὴν κάμαρα· καὶ πάει ἡ μάικα καὶ τὴν βραίνει καὶ τὴν ποτίζει καὶ ζυπνᾶ. Τότες φωνάζει τοῦ Κύ Βοριᾶ καὶ ἔρχετκι καὶ τὴνὲ βλέπει. Ὡς τὴν ἔδε, ἀπὸ τὴ χαρὰ του ἠποίστηκε καὶ ἠγείνηκε σὰ μὴν εἴλουρα. Τότες ἤπεσε κατὰ γῆς καὶ ἠουλιοῦντανε. Τότες σμπαράρει καὶ σκᾶ καὶ βγαίνει ἀπὸ μέτα ἕνα βασιληῆπουλο φρίξε ἤλιε καὶ ἀγκαλιάζεται τὴ βασιλίσσα καὶ τση λέει ὅτι ἐγὼ ἤμουνα τοῦ βασιλέα παιδί καὶ ἡ μοῖρά μου εἶχε τριδά, ἄ δὲ βρεθῆ καμμικὰ νὰ μὲ ἀγαπήσῃ νᾶμκι ἄγριος. Ἦτοιαμᾶσανε τὸ γάμο κι' ἠῆλοηθήκανε καὶ περάτανε ζωὴ εὐτυχισμένη.

ΟΛΙΓΑΙ ΛΕΞΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΥ ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΗΡ

Ὁ Κοριολανὸς ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον τῷ 1623 ὑπὸ τὸν τίτλον «Τραγωδίαι» ἐν αἷς περιείχοντο ὁ Τίτος Ἀνδρόνικος, ὁ Ρωμύτιος καὶ ἡ Ἰουλιέττα, Τίμων ὁ Ἀθηναῖος, ὁ Μάκβεθ, ὁ Ἰμλεϊ, ὁ Λήρ, ὁ Ὁθέλλος, ὁ Ἀντωνίος καὶ ἡ Κλεοπάτρα, καὶ ὁ Κυμβελίνος. Οὐδὲν θετικὸν περὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἐγράφη καὶ ἐδιδάχθη ὁ Κοριολανὸς ἐγνωρίσαν ἡμῖν οἱ σχολιασταί. Ὡς ἐκ τοῦ ὕφους του, φαίνεται ὅτι ἐγράφη κατὰ τὴν ὠριμον ἡλικίαν τοῦ ποιητοῦ, καὶ κατὰ πάσαν πιθανότητα κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον καθ' ὃν ἐγράφησαν ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ καὶ ὁ Ἀντωνίος καὶ ἡ Κλεοπάτρα.

Τὴν τριλογίαν ταύτην συνέθετο ὁ ποιητὴς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του.

Τὴν ὑπόθεσιν τῶν Ῥωμικῶν τούτων δραμμάτων ἠρύσθη ὁ Σαίξπηρ ἐκ τῶν παρὰλλήλων βίων τοῦ Πλουτάρχου, ὃν ἀνεγίνωσκεν ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ North γενομένη μεταφράσει. Πολλὰ χωρία τοῦ Πλουτάρχου παρέλαβε σχεδὸν αὐτολεξεί· ταῦτα δὲ ἐνομίσαμεν καλὸν νὰ παραθέσωμεν ἐν τῷ κειμένῳ.

Ὁ Κοριολανὸς ἀνεθεωρήθη ἐπακνειλημμένως χάριν τῆς ἀγγλικῆς σκηνῆς· τῷ 1682 ὑπὸ τοῦ Νκούμ Γάτ διὰ τὸ Βασιλικὸν Θέατρον, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἀγνωμοσύνη Δημοκρατίας»· τῷ 1721, διὰ τὸ θέατρον Δρούρη Λέν ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Δένη, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Πορθητὴς τῆς πατρίδος του», καὶ τῷ 1755 διὰ τὸ θέατρον Κόβεν Γγάρτεν ὑπὸ τοῦ Θωμᾶ Σερρίδαν, καὶ πάλιν διὰ τὸ Δρούρη Λέν τῷ 1801 ὑπὸ τοῦ Κέμβλ.

ΣΑΙΕΠΗΡ

ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ

ΔΡΑΜΑ

ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

ΜΑΤΑΦΡΑΣΘΕΝ ΕΚ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ

ΥΠΟ Μ. Ν. ΔΑΜΙΡΑΛΗ

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ

Γάιος Μάρκιος, Κοριολανός επικληθείς.
Τίτος Λάρκιος } στρατηγοί ἐν τῷ κατὰ τῶν Οὐλοῦσκων πολέμῳ.
Κομίνιος }
Σικίνιος Βέλουτος }
Ίούνιος Βροῦτος } δήμαρχοι τοῦ λαοῦ.
Ὁ νέος Μάρκιος, υἱὸς τοῦ Κοριολανοῦ.
Κήρυξ Ῥωμαῖος.
Τύλλος Ἀμφιδίος, στρατηγὸς τῶν Οὐλοῦσκων.
Ἰπασπιστὴς τοῦ Ἀμφιδίου
Οἱ περὶ τὸν Ἀμφιδίον συνωμῶνται
Πολίτης τοῦ Ἀντίου
Δύο φύλακες Οὐλοῦσκοι
Βολουμνία, μήτηρ τοῦ Κοριολανοῦ
Βιργιλία, σύζυγος τοῦ Κοριολανοῦ
Βαλερία, φίλη τῆς Βιργιλίας
Ἀκόλουθος τῆς Βιργιλίας
Ῥωμαῖοι καὶ Οὐλοῦσκοι γερουσιασταί, πατρίσιοι, ἀγορνόμοι, βραδουχοί, πολῖται,
ἄγγελοι, δπηρέται τοῦ Ἀμφιδίου καὶ ἄλλοι.

Ἡ σκηνὴ ὅτε μὲν ἐν Ῥώμῃ καὶ τοῖς περιχώροις,
ὅτε δὲ ἐν Κοριόλοις καὶ Ἀντίῳ.

ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α'

Ἐν Ῥώμῃ.— Ὀδός.

(Εἰσέρχεται ὄμιλος στασιαστικῶν πολιτῶν, φερόντων ῥάβδους, ῥόπαλα καὶ ἄλλα ὅπλα).

Α' ΠΟΛΙΤΗΣ. Ἀκούσατέ μου πρὶν προχωρήσωμεν.

ΠΑΝΤΕΣ. Λέγε, λέγε.

Α' ΠΟΛ. Εἴθε ὅλοι ἀποφασισμένοι νὰ φονευθῆτε μᾶλλον, πρὶν ν' ἀποθάνετε τῆς πείνης;

ΠΑΝΤΕΣ. Ἀποφασισμένοι, ἀποφασισμένοι.

Α' ΠΟΛ. Ἐν πρώτοις, γνωρίζετε ὅτι ὁ Γάιος Μάρκιος εἶνε ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς τοῦ λαοῦ.

ΠΑΝΤΕΣ. Τὸ γνωρίζομεν, τὸ γνωρίζομεν.

Α' ΠΟΛ. Ἄς τὸν φονεύσωμεν λοιπὸν διὰ νὰ ἔχωμεν τὸν σῖτον εἰς οἰκονομίᾳ τιμὴν θέλωμεν. Εἴθε σύμφωνοι εἰς τὴν ἀπόφασίν σας;

ΠΑΝΤΕΣ. Μηδὲ λέξιν πλέον περὶ τούτου· εἰς τὸ ἔργον. Ἐμπρός, εμπρός!

Β' ΠΟΛ. Ἐνα λόγος, φίλοι πολῖται.

Α' ΠΟΛ. Μᾶς νομίζουσι πτωχοὺς πολίτας, ἀξιοχρέους! δὲ τοὺς Πατρικίους. Ὅσα οἱ ἄρχοντες πετοῦν, θὰ ἦσαν ἀρκετὰ νὰ μᾶς ἀνακουφίσουν. Ἄν τὰ περισσεύματά των μᾶς ἔδιδον πρὶν νὰ σαπίσουν, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι μᾶς βοηθοῦν φιλανθρώπως, ἀλλ' αὐτοὶ μᾶς θεωροῦν ὡς πολὺ ἀπαιτητικούς· ἡ ἰσχύότης ἢ ὁποῖα μᾶς κατατρούχει, τὸ οἰκτρὸν θέαμα τῆς ἀθλιότητός μας, εἶνε τὸ ἀκριβὲς μέτρον τῆς ἰδικῆς των εὐζωίας. Τὰ παθήματά μας εἶνε κέρδος αὐτῶν. Ἄς τοὺς ἐκδικηθῶμεν λοιπὸν μὲ τὰ δόρατα ἡμῶν, πρὶν ἢ κατανητήσωμεν σκελετοί. Μάρτυρές μου οἱ Θεοί, ὅτι ἡ πείνα τοῦ ψωμιοῦ, καὶ ὄχι ἡ δίψα τῆς ἐκδικήσεως μὲ κάμνει νὰ λέγω ταῦτα.

Β' ΠΟΛ. Καὶ θὰ ἐπιτεθῆτε ἰδίως κατὰ τοῦ Γαίου Μαρκίου;

1 The Patricians good. Τὸ good ἐνταῦθα ἔχει ἔχει ἐμπορικὴν σημασίαν· ἴτοι πλούσιος, ἐξίχρεος, ὁ δυνάμενος πληρῶναι τὰ χρεῖα του.

ΠΑΝΤΕΣ. Κατ' αὐτοῦ πρώτον· εἶνε σωτὸς σκύλος γιὰ τὸν λαόν.

Β' ΠΟΛ. Συλλογί'εσθε ποίως ὑπηρεσίας προσέφερον εἰς τὴν πατρίδα;

Α' ΠΟΛ. Κκι πολὺ μέλιττα· και εὐχάριστος θά ταῖς ἀνεγνωρίζομεν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν εἶνε ἀρετὴ ἀμοιβὴ ἢ ἀλαζονεία του.

Β' ΠΟΛ. Ὅχι δά, μη με τότεν κκίειν.

Α' ΠΟΛ. Ἐγὼ σὰς λέγω ὅτι, ὅτι ἐνδοξὸν ἔκαμε, τὸ ἔκαμε κινούμενος ὑπὸ τοικύτης ἀρρομῆς· και μοιλονότι μερικοὶ εὐτυνεῖδητοι ἀγαποῦν νὰ λέγουν ὅτι εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς πατρίδος του, οὐχ ἤττον, κκι πράξεις αὐταὶ ἔγιναν διὰ νὰ εὐχάριστήτουν τὴν μητέρα του,¹ και ἐν μέρει διὰ νὰ ἐκανοποιήσουν τὴν ἀλαζονείαν του, ἢ ὅποια ἐξιστοῦται με τὴν ἀνδρίαν του.

Β' ΠΟΛ. Ἐλάττωμα τῆς φύσεώς του τὸ ὅποτον αὐτὸς δὲν δύναται νὰ διορθώσῃ, θεωρεῖς σὺ κκίειν· πλεονέκτην ὅμως δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται νὰ τὸν εἴτῃς.

Α' ΠΟΛ. Ἀλλὰ και τοῦτο ἀν παρδεχθῶ, δὲν θά μου λείψουν κκι κατηγορίκι. Τόσα εἶνε τὰ ἐλαττώματτά του, ὥστε, ἢ ἀπαριθμησις αὐτῶν ἀποκκίειν πολὺ κοπιαστική. (Ἀκούονται κκρυγαὶ ἔσωθεν).

Τί σημαίνουν κκι κκρυγκί αὐτῃ; Ἐξανέστη τὸ ἄλλο μέρος τῆς πόλεως. Διακί γρονοτριδοῦμεν φλυαροῦντες ἐδῶ; Εἰς τὸ Καπιτώλιον!

ΠΑΝΤΕΣ. Ἐμπρός, ἔμπρός.

Α' ΠΟΛ. Σταθῆτε! Ποῖος ἔρχεται;

(Εἰσέρχεται ὁ ΜΕΝΗΝΙΟΣ ΑΓΡΙΠΠΑΣ).

Β' ΠΟΛ. Ὁ ἐνάρετος Μενήνιος Ἀγρίππας, ὅστις ἦτο πάντοτε φίλος τοῦ λαοῦ.

Α' ΠΟΛ. Εἶνε ἀρετὰ τίμιος. Εἴθε νὰ τῷ ὁμοιάζον και ὅλοι οἱ ἄλλοι!

ΜΕΝΗΝ. ΑΓΡΙΠΠΑΣ. Τί σκοπεύετε νὰ κάμετε συμπολιταί μου; Ποῦ πηγκίνετε μετὰ ζύλων και ῥοπάλων; Τί τρέχει; Εἴπετε, σὰς παρκαλλῶ.

Α' ΠΟΛ. Δὲν ἀγνοεῖ τὴν πρόθεσιν ἡμῶν ἢ γεροῦτικ. Ἐμαθον, κκτὰ τὸ δεκαπενθήμερον τοῦτο τοὺς σκοποῦς ἡμῶν, τοὺς ὁποίους προτιθέμεθα νὰ ἐκτελέσωμεν τώρα. Λέγουσιν ὅτι οἱ πτωχοὶ ἰκέται· ἔχουσιν ἰσχυρὰν φωνήν, ἀλλὰ θά μάθωσιν ὅτι ἔχομεν και βραχίονας δυνατοῦς.

ΜΕΝΗΝ. Διακί, ὦ κκλοῖμου φίλοι και γείτονες βκίνετε πρὸς τὸν ὄλεθρόν σας;

Α' ΠΟΛ. Δὲν ὑποφέρομεν πλέον, ἐξωλοθευθήμεν ἤδη.

ΜΕΝΗΝ. Μάθετε, φίλοι μου, ὅτι λίχν φιλκνθρώπως φροντίζουσι περὶ ὑμῶν οἱ πατρίκιοι. Ὡς πρὸς δὲ τὰς στερηθείς και τὰς τκαλαιπωρίας, ἀς ὑφίττασθε ἐν τῷ λιμῷ τούτῳ, τὸ ἐξανίστασθαι κκτὰ τῆς πολιτείας τῶν Ῥω-

¹ Ἦν γὰρ τοῖς μὲν ἄλλοις ἢ δόξα τῆς ἀρετῆς τέλος, ἐλείπει δὲ τῆς δόξης ἢ τῆς μητρὸς εὐφροσύνη. Τὸ γὰρ ἐκείνην ἐπαινούμενον ἀκούσαι και στεφανοῦμενον ἰδεῖν και περιβαλεῖν, θαρρῶσαν ὑφ' ἡδονῆς, ἐντιμότατον αὐτὸν ἐνέμιζε ποιεῖν και μακαρώτατον.

(Πλουτ. Γάτος Μάρκιος IV. σελ. 421).

μακίων ἰσοδυναμεῖ πρὸς πόλεμον κκτὰ τοῦ οὐρανοῦ, καθότι αὐτὴ θ' ἀκολουθήσῃ τὴν διαχαρχηθεῖσαν ἤδη πορεῖαν αὐτῆς, και θά ὑπερνικήσῃ μυριάκις πλείτερα και χκαλεπώτερα ἐμπόδια ἐκείνων ὅσα δύνασθε νὰ παρκαμβάλητε. Τοῦ λιμοῦ πρόξενος εἶνε οἱ Θεοὶ και ὅχι οἱ πατρίκιοι, οὐκί δὲ ἐκ τῶν ὅπλων, ἀλλ' ἐκ τῶν δεήσεών σας μόνον πρέπει νὰ προσδοκῆτε βοήθειαν. Φεῦ, ἢ συμφορὰ σὰς ὡθεῖ εἰς μεγαλείτερα δεινὰ καταρῶμενοι ὡς ἐχθροὺς τοὺς πατρικῶς μεριμνῶντας ὑπὲρ ὑμῶν ἄρχοντας, ἀδικεῖτε αὐτοὺς σφόδρα.

Α' ΠΟΛ. Αὐτοὶ νὰ φροντίζουν περὶ ἡμῶν! Ἄ, βέβκικ! Οὐδέποτε ἐφρόντισαν περὶ ἡμῶν. Μὰς ἀφίνουν ν' ἀποθνήσκωμεν τῆς πείνης, ἐν ᾧ κκι ἀποθῆκαὶ τῶν εἶνε πλήρεις σίτου, ἐκδίδουσι διατάγματα περὶ τοκογλυφίας, διὰ νὰ προστατεύσωσι τοὺς τοκογλύφους, ἀκυροῦσι κκτ' ἐκάστην εὐεργετικὸν τινὰ νόμον, δυναμέμενον νὰ περιορίτῃ τὴν ἰσχὺν τῶν πλουτίων και κκτ' ἐκάστην μηχανεύονται τυρκνικωτέρους νόμους διὰ νὰ δεσμεύωσι και κκταθλίβωσι τοὺς πολίτας. Και ἀν ὑποθέσωμεν ὅτι οἱ πόλεμοι δὲν θά κκταφάγωσιν ἡμῶς, αὐτοὶ θά μὰς ἐξολοθρεύσωσιν! Ἴδου ποῖα εἶνε ἢ πρὸς ἡμῶς στροφή των.

ΜΕΝΗΝ. Ἦν πρέπει νὰ δηολογήσετε ὅτι εἴθε τὰ μέγιστα κκκεντρεχεῖς, ἢ θά ἐκκληρθῆτε ὡς ἀφρονες. Θά σας διηγηθῶ ἕνα χκρίεντα μῦθον· ἴτως ἡκούσατε αὐτόν, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶνε κκτὰ κκλληλος εἰς τὸν σκοπόν μου, θά πολμησῶ νὰ ἐπκνκλάβω αὐτόν και πάλιν.

Α' ΠΟΛ. Κκλά. θά τον ἀκούτω· ἀλλ' ὅμως μὴ νομίτῃς ὅτι θά μὰς κάμῃς νὰ λησμονήσωμεν τὴν δυστυχίαν μας δι' ἐνὸς μῦθου. Ἀλλὰ διηγήθητι αὐτόν, ἀν ἀγαπῆς.

ΜΕΝΗΝ. Ὑπῆρξέ ποτε χρόνος κκτ' ὅν πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος ἐστράσιξαν κκτὰ τῆς κοιλίας; κκτληγοροῦντα αὐτῆς ὅτι ἀκνηρὰ και ἀργὸς ἔμενε δίκην βκράθρου ἐν μέσῳ τοῦ σώματος, κκταβροχθίζουσα τὰς τροφάς, οὐδέποτε δὲ συμμετέχουσα τῆς ἐργασίας τῶν λοιπῶν μελῶν, ἀτινα ἦκουον, ἐσκέπτοντο, καθωδήγουν, περιεπάτουν, ἠσθάνοντο και ἐδοήθουν ἄλληλα πρὸς θερκπειάν τῶν ὀρέξεων και τῶν κοινῶν ἀναγκῶν τοῦ σώματος¹. Ἦν κοιλία ἀπῆντησε.

Α' ΠΟΛ. Κκλά ἀ; ἀκούσωμεν τί ἀπῆντησεν ἢ κοιλία.

ΜΕΝΗΝ. Θά σοὶ τὸ εἴπω. Μειδιῶσα τρόπον τινὰ μειδιάμα ὑπὲρ δὲν

¹ Ἐφη γὰρ τοῦ ἀνθρώπου τὰ μέλη πάντα πρὸς γαστέρα στασιάζουσι και κκτληγορεῖν αὐτῆς ὡς μόνης ἀργῆς και ἀκνηροῦς καθεζομένης ἐν τῷ σώματι, τῶν δὲ ἄλλων εἰς τὰς ἐκείνης ὀρέξεις πόνους τε μεγάλους και λειτουργίας ὑπομενόντων· τὴν δὲ γαστέρα τῆς εὐχίας αὐτῶν ἀκαταγῆαν ἀγνοοῦντων ὅτι, τὴν τροφήν ὑπολαμβάνουσι μὲν εἰς ἑαυτὴν ἀπασαν, ἀναπέμπει δ' αὐτῆς ἐξ αὐτῆς και διανέμει τοῖς ἄλλοις· οὕτως οὖν ἐφη και τῆς συγκλήτου λόγος ἐστὶν ὡ πο- λῖται πρὸς ἡμᾶς· τὰ γὰρ ἐκεῖ τυγχάνοντα τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας και οἰκονομίας βου- λεύματα και πράγματα, πᾶσιν ὑμῖν ἐπιφέρει και διανέμει τὸ χρήσιμον και ὠφέλιμον.

(Πλουτ. Γάτος V.)

προήρχετο ἐκ τῆς καρδίας, ἀλλὰ τέλος πάντων οὕτως. . . . διότι βλέπετε ἀφοῦ κάμνω τὴν κοιλίαν νὰ ὀμιλῇ, δύναμαι νὰ κάμνω αὐτὴν καὶ νὰ μειδιᾷ, — ἀπεκρίθη ἔμπαικτικῶς εἰς τὰ δυσηρεστημένα καὶ στασιώδη μέλη, τὰ φθονοῦντα διὰ τὴν τροφήν τῆς τόσον λογικῶς, ὅσον καὶ σεῖς τοὺς γερουσιαστάς ἡμῶν, διὰ τὸ ὅτι δὲν εἶνε τοιοῦτοι, ὅποιοι εἴσθε σεῖς.

1ος ΠΟΑ. Ἡ ἀπόκρισις λοιπόν; Πῶς! Ἡ ἡγέτης κεφαλή!, ὁ ἄγρυπνος ὀφθαλμὸς, ἡ σύμβουλος καρδίκα, ὁ πολεμιστὴς βραχίον, ὁ ὀδηγὸς ποῦς, ἡ σάλπιγξ γλῶσσαι, μετὰ τῶν ἄλλων ὀργάνων καὶ λοιπῶν θεραπόντων τοῦ σωματικοῦ ἡμῶν ἐργαστηρίου, ἂν πάντα ταῦτα. . . .

MENHN. Ἐ, ἔπειτα; Μὰ τοὺς θεοὺς, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ὀμιλεῖ. . . Τί, τί λοιπόν;

1ος ΠΟΑ. Ἄν πάντα ταῦτα ἐδεσμεύοντο ὑπὸ τῆς καταδροχθιζούσης τὰ πάντα κοιλίας, τοῦ ὀχετοῦ τούτου τοῦ σώματος. . . —

MENHN. Καλὰ, λοιπὸν τότε;

1ος ΠΟΑ. Ἄν τὰ προμνημονευθέντα ὀργκνα παρεπονοῦντο, τί θ' ἀπεκρίνετο ἡ κοιλία;

MENHN. Θὰ σοὶ εἶπω. Ἄν μοὶ χάρισις μικρὰν ἐξ ἧς ἔχεις ὀλίγην ὑπομονήν, θ' ἀκούσης τὴν ἀπάντησιν τῆς κοιλίας.

1ος ΠΟΑ. Πολὺ χρονοτρίβεις ἕως ὅτου τὴν εἶπης.

MENHN. Πρόσεξε τοῦτο καλέ μου φίλε.

Σοβαρὰ καὶ σύννου, καὶ ὄχι παράφορος ὡς οἱ κατήγοροι αὐτῆς, ἀπήντησεν οὕτω. Εἶνε ἀληθὲς εἶπε, ἀδιαχώριστοι φίλοι μου, ὅτι πρώτη ἐγὼ λαμβάνω τὴν τροφήν ἐξ ἧς ἀποζῆτε, καὶ τοῦτο εἶνε πρέπον, διότι εἶμαι τὸ ταμεῖον καὶ τὸ ἐργαστήριον τοῦ σώματος, ἀλλά, μὴ λησμονῆτε ὅτι, διὰ τῶν ρευμάτων τοῦ αἵματος ἐξαποστέλλω αὐτὴν εἰς τὴν καρδίαν, τὸ κέντρον τοῦτο τοῦ σώματος, καὶ εἰς τὴν ἔδραν τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ ὅτι διὰ τῶν μικρῶν καὶ ἐλικοειδῶν ὀργάνων τοῦ ἀνθρώπου, τὰ ἰσχυρότατα νεῦρα καὶ αἱ λεπτότεραι φλέβαι, λαμβάνουσι δι' ἐμοῦ τὴν ἀνάλογον τροφήν αὐτῶν, ἐξ ἧς ζῶσι· καὶ μολοντί φίλοι μου, προσέθηκεν ἡ κοιλία, ὅλοι ὁμοῦ, προσέξατε τοῦτο σὰς παρακαλῶ. . .

1ος ΠΟΑ. Ναί, ναί, πολὺ καλὰ.

MENHN. Καὶ μολοντόι ὅλοι ὁμοῦ δὲν δύνασθε νὰ ἴδῃτε, τί εἰς ἕκαστον ἡμῶν δίδω, οὐχ ἤττον δύναμαι νὰ σὰς ἀποδείξω ὅτι, σεῖς μὲν λαμβάνετε παρ' ἐμοῦ τὸ ἄνθος τῆς τροφῆς, ἐγὼ δὲ κρατῶ τὴν ὑποστάθμην. Ἐ τώρα, τί λέγετε εἰς τοῦτο;

1ος ΠΟΑ. Ἀχμπρὰ ἀπόκρισις, ἀλλὰ ποῦ ἐφαρμόζεις αὐτὴν;

MENHN. Οἱ μὲν γερουσιασταὶ τῆς Ρώμης εἶναι ἡ φρόνιμος κοιλία, σεῖς δὲ τὰ στασιάζοντα μέλη· διότι ἂν ἐξετάσετε τὴν πρόνοιαν καὶ τὰ βουλεύματα αὐτῶν, καὶ κρίνητε ὀρθῶς τὰ πράγματα ὑπὸ ἔποψιν γενικοῦ συμ-

1 The Kingly crowned head, ἡ βασιλικὸν στέμμα φέρουσα κεφαλή.

φέροντος, θὰ πεισθῆτε ὅτι ἅπασα ἡ εὐήμερία, ἧς ἀπολαύετε, ὀφείλεται, εἰς ἐκείνους μόνον, καὶ ὄχι εἰς ὑμᾶς. Τί φρονεῖς σὺ ὁ μέγας δάκτυλος τῆς συνελεύσεως ταύτης;

Α' ΠΟΑ. Ἐγὼ ὁ μέγας δάκτυλος! διατί ὁ μέγας δάκτυλος;

MENHN. Διότι σὺ, ὁ ἀχειέστατος, ἀγενέστατος καὶ πτωχότατος πάντων τῶν περιουσιῶν τούτων ταραξιδῶν, πετιέσαι ἔμπροστά, σὺ ὁ οὐτιδανὸς καὶ πάντων ἀνικαώτατος, ἐλπίζων ὀφέλειάν τινα. Ἄλλ' ἔτοιμάσατε τὰ ῥόπαλα καὶ τὰς ῥάβδους σας· ἡ Ρώμη θὰ συνάψῃ μάχην πρὸς τοὺς ποντικούς αὐτῆς· θὰ ἴδωμεν δὲ τίς θὰ ἠττηθῆ.

Εἰσέρχεται ὁ (ΜΑΡΚΙΟΣ)

Χαῖρε γενναῖε Μάρκιε!

ΜΑΡΚΙΟΣ. Εὐχριστῶ. Τί συμβαίνει; διατί, ὦ ἄθλιοι στασιασταί, φέρετε εἰς τὸ μέσον ζητήματα τὰ ὁποῖα θὰ σὰς φᾶν τὸ κεφάλι;

Α' ΠΟΑ. Ἀπὸ τὸ στόμα σου δὲ πάντοτε ἀκούομεν καλοὺς λόγους.

ΜΑΡΚ. Ὁ λέγων πρὸς σέ καλοὺς λόγους, θὰ ἦτο κόλαξ βδελυρότερος καὶ αὐτῆς τῆς βδελυγμίας. Τί ζητεῖτε, κοπρόσκυλα (curs), καὶ δὲν ἀρέσασθε οὔτε εἰς πόλεμον, οὔτε εἰς εἰρήνην· ὁ μὲν πόλεμος σὰς τρομάζει, ἡ δὲ εἰρήνη σὰς καθιστᾷ αὐθάδεις. Ὁ παρέχων πίστιν εἰς ὑμᾶς, εὐρίσκει λαγυροὺς ἀντὶ λεόντων, καὶ χῆνας ἀντὶ ἀλωπέκων. Τόσην πίστιν ἐμπνέετε, ὅσην ἡ θερμότης πεπυρακτωμένου ἀνθρακκοῦ ἐπὶ παγετοῦ, ἢ χάλαζα ἐκτεθειμένη εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ἡ μόνη σας ἀρετὴ εἶνε νὰ ἀνυψώνητε ἐκείνον τὸν ὁποῖον ἐταπεινώσε τὸ ἔγκλημα, καὶ νὰ κατακράσθε τὴν δικαιοσύνην ἣτις τὸν ἐτιμώρησε. Πᾶς ἄξιος τιμῆς μισεῖται ὑφ' ἡμῶν· αἱ ἐπιθυμίαι σας ὀμοιάζουσι πρὸς ὀρέξεις ἀσθενοῦς, ὅστις ἐπιθυμεῖ ἴσα ἴσα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δύναται νὰ δεινώσῃ τὴν νόσον του. Ὁ ἐπὶ τῆς ὑμετέρας εὐνοίας στηρίζων τὰς ἐλπίδας του, κολυμβᾷ διὰ μολυβδίνων πτερυγίων, ἢ ζητεῖ νὰ κόψῃ δρῦν διὰ σχοίνου. Κρημνισθῆτε ἀπ' ἐδῶ! Εἰς σὰς νὰ ἐμπιστευθῆτε; οἵτινες ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν μεταβάλλετε φρόνημα, ἐπακινούντες τὸν πρὸ μικροῦ ἔτι παρ' ὑμῶν μισούμενον καὶ ὑβρίζοντες τὸν ἄρτι ὡς καύχημα ὑμῶν θεωρούμενον. Τί συμβαίνει, καὶ διατί εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως κραυγάζετε κατὰ τῆς εὐγενοῦς συγκλήτου ἣτις μετὰ τοὺς θεοὺς σας ἐμπνέει φόβον, ἄνευ τοῦ ὁποίου ἠθέλατε σπαράξει ἀλλήλους; Τί ζητοῦσι;

MENHN. Σίτον εἰς τιμὴν ἀρέσκουσιν αὐτοῦ; καὶ λέγουσιν ὅτι ἡ πόλις ἔχει ἀρκετὸν ἀποταμιευμένον.

ΜΑΡΚ. Ἄς πᾶν στὸ διάβολο! Αὐτοὶ λέγουσιν! Καθήμενοι παρὰ τὴν ἐστίαν των, ἀξιοῦσιν ὅτι γνωρίζουσι τί συμβαίνει ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, τίς ὑψοῦται, τίς εὐτυχεῖ ἢ τίς ἐκπίπτει· δημιουργοῦσι κόμματα, συνάπτουσι φανταστικούς συνδυασμούς, καὶ ἄλλοτε μὲν ἐνισχύουσι τὸν ἀρέσκον, ἄλλοτε δὲ ταπεινοῦσιν εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν τὸ ἀπκρέ-

σκον εἰς αὐτοὺς κόμμα. Αὐτοὶ λέγουσιν ὅτι ὑπάρχει ἄφθονος σίτος! "Αν οἱ πατρίοιοι ἀπετίθεντο τὴν ἐπιείκειαν, καὶ μοι ἐπέτρεπον νὰ κάμω χρῆσιν τοῦ ξίφους μου, ἐκ χιλιάδων πτωμάτων τῶν μαστιγιῶν τούτων ἤθελον σχημακτίσει σωρὸν τόσον ὑψηλὸν ὅσον εἶνε τὸ δόρυ μου.

MENHN. Ναί, εἶνε σχεδὸν τελείως πεπεισμένοι περὶ τούτου, διότι εἶνε ὄχι μόνον ἄφρονες, ἀλλὰ καὶ δειλότατοι. Ἄλλὰ τί λέγει, σὲ παρακκλῶ, τὸ ἄλλο σμῆνος τῶν στατιστῶν;

MARK. Διελύθησαν, ἄς πᾶν στὸ διάβολο! Ἔλεγον ὅτι ἦταν πεινασμένοι, καὶ στενάζοντες διηγούντο παροιμίας, ὅτι «ἡ πείνα κάστρο πολεμᾷ καὶ κάστρο παραδίδει, ὅτι οἱ σκύλοι πρέπει νὰ τρώγουν, ὅτι ὑπὸ κρέας ἔγεινε διὰ νὰ τρώγεται, καὶ ὅτι οἱ θεοὶ δὲν ἔστειλαν μόνον διὰ τοὺς πλουσίους τὸν σίτον». Μὲ τὰς ἀσυναρτήτους ταύτας φλυαρίας ἐξεφράζοντο τὰ παράπονά των· ἀφοῦ δὲ ταῦτα ἠξιώθησαν ἀπαντήσεως, καὶ ἐγένετο ἀποδεκτὴ ἡ ἀφόρητος αὐτῶν αἰτήσις, τόσον ἀφόρητος, ὥστε νὰ καταβῆ τὸ θάρρος τῶν εὐγενῶν καὶ νὰ κάμη καὶ τὴν τολμηροτάτην κυβέρνησιν νὰ ὠχριάσῃ, ἀνέριπτον τοὺς πέλους αὐτῶν εἰς τὸν ἄερα, ὡς εἰ ἤθελον νὰ κρεμάσωσιν αὐτοὺς ἐπὶ τῶν κεράτων τῆς σελήνης; καὶ ἀνεκραύγαζον εἰς ἔνδειξιν τοῦ ἀγρίου αὐτῶν φρονήματος.

MENHN. Τί ἐχορήγησάν εἰς αὐτούς;

MARK. Πέντε δημάρχους τῆς ἐκλογῆς των! ὅπως ὑποστηρίζωσι τὰ χυδαῖά των πολιτικὰ φρονήματα. Τὸν Ἰούνιον Βροῦτον, τὸν Σικίνιον Βέλουτον καὶ δὲν ἠξέσω ποῖον ἄλλον διάβολον. Ἔπρεπε ν' ἀνατρέψῃ τὴν πόλιν ὁ ὄχλος πρὶν ἐπιτύχῃ παρ' ἐμοῦ τοιαύτας παραχωρήσεις. Τοῦ χρόνου προϊόντος τὰ πλήθη θὰ γίνωσιν ἰσχυρότερα, καὶ θὰ προβάλωσι μείζονας ἀξιώσεις ὡς ἀφορμὰς ἀνταρσίας.

MENHN. Παράδοξον.

MARK. Φύγτε ἀπ' ἐδῶ, εἰς τὰ σπίτια σας, καθάρματα!

(Εἰσέρχεται μετὰ σπουδῆς ΑΓΓΕΛΟΣ).

ΑΓΓΕΛ. Ποῦ εἶνε ὁ Γάιος Μάρκιος.

MARK. Ἐδῶ· τί συμβαίνει;

ΑΓΓΕΛ. Ἀγγέλλουσι, στρατηγέ, ὅτι οἱ Οὐλοῦσκοι ἔλαβον τὰ ὄπλα.

MARK. Χαίρω διότι οὕτω θὰ εὐρωμεν τρόπον ν' ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τοῦ σαπροῦ ὄχλου. Ἰδοὺ οἱ ἄριστοι ἡμῶν συγκλητικοί.

(Εἰσέρχονται ὁ ΚΟΜΙΝΙΟΣ, ὁ ΤΙΤΟΣ ΛΑΡΚΙΟΣ καὶ ἄλλοι συγκλητικοί, ὁ ΙΟΥΝΙΟΣ ΒΡΟΥΤΟΣ καὶ ὁ ΣΙΚΙΝΙΟΣ ΒΕΛΟΥΤΟΣ).

1 Ἐκ τούτου διηλλάγησαν, αἰτησάμενοι παρὰ τῆς βουλῆς καὶ τυχόντες ἄνδρας αἰρεῖσθαι πέντε προστάτας τῶν δεομένων βοήθειας, τοὺς νῦν δημάρχους καλουμένους. Ἐβλόντο δὲ πρῶτους, οἱς ἐχρήσαντο καὶ τῆς ἀποστάσεως ἡγεμόσι, τοὺς περὶ Βροῦτον Ἰούνιον καὶ Σικίνιον Βέλουτον.

(Πλουτ. Μάρκιος σελ. 42)

Α' ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΟΣ. Εἶνε ἀληθές, Μάρκιε, ὅτι τελευταῖον μὰς εἶπες· οἱ Οὐλοῦσκοι ἔλαβον τὰ ὄπλα.

MARK. Ἐχουσι δὲ ἓνα στρατηγόν, τὸν Τύλλον Ἀμφίδιον ὅστις θὰ σᾶς παράσῃ πράγματα. Περιπίπτω εἰς ἀμαρτίαν φθονῶν τὴν δόξαν του, καὶ ἂν δὲν ἤμην ὅ,τι εἶμι, θὰ ἐπεθύμουν νὰ εἶμι ὅ,τι αὐτὸς εἶνε.

ΚΟΜΙΝΙΟΣ. Ἦλθετε ἤδη εἰς χεῖρας πρὸς ἀλλήλους;

MARK. Ἄν τὸ ἡμῖς τοῦ κόσμου ἐμάχετο κατὰ τοῦ ἐτέρου ἡμίσεος, καὶ ἂν οὗτος ἦτο σύμμαχός μου, θὰ νῦτομάλου πρὸς τὸν ἐχθρὸν μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ πολεμήσω ἐναντίον του. Εἶνε λέων, ὃν διώκων ὑπερηφάνομαι.

Α' ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΗΣ. Ἀκολούθησον τότε, γενναῖε Μάρκιε, τὸν Κομίνιον εἰς τὸν πόλεμον τούτον.

ΚΟΜΙΝΙΟΣ, Πρὸ πολλοῦ μοι τὸ ὑπεσχέθης.

MARK. Ναί, καὶ φυλάττω τὴν ὑπόσχεσίν μου. Θὰ μὲ ἴδῃς ἀπαξ ἔτι. Τίτε Λάρκιε ἀντιταττόμενον πρὸς τὸν Τύλλον Ἀμφίδιον. Πῶς, εἶσαι ἀνάπληρος; μένεις ὀπίσω;

ΤΙΤΟΣ. Ὅχι Γάιε Μάρκιε· ἐρειδόμενος ἐπὶ τῆς μιᾶς τῶν βικτηριῶν, θὰ πληττώ διὰ τῆς ἐτέρας, ἀλλὰ δὲ, θὰ ἀπολειφθῶ τοῦ ἀγῶνος.

MARK. Ὡ τῆς εὐγενείας!

Α' ΓΕΡΟΥΣ. Συνοδεύσατέ μας εἰς τὸ Καπιτώλιον, ὅπου, ὡς γινώσκω, μὰς περιμένουσιν οἱ κάλλιστοι ἡμῶν φίλοι.

ΤΙΤΟΣ (πρὸς τὸν Κομίνιον) Πορεύθητι.—(Πρὸς τὸν Μάρκιον). Ἀκολούθησον τὸν Κομίνιον. Ἦρπεται νὰ σᾶς ἀκολουθήσωμεν· εἰσθε ἄξιοι τῆς ἀρχηγίας.

Α' ΣΥΓΚΛΗΤ. (πρὸς τοὺς πολίτας). Πηγαίνετε στὰ σπίτια σας· ξεκουμπισθῆτε!

MARK. Ὅχι ἄς ἀκολουθήσωσιν. Οἱ Οὐλοῦσκοι ἔχουσι πολὺν σίτον· ἄρες τοὺς ποντικούς τούτους νὰ βοκανίσωσι, τὰς ἀποθήκας των. Αἴ! γενναῖοι ἐπαναστάται, ἐδῶ θέλω νὰ ἴδω τὴν γενναϊότητά σας· ἀκολουθήσατε παρακαλῶ.

(Οἱ πολῖται φεύγουσι λάθρα. ἔξερχονται πάντες ἐκτὸς τοῦ ΣΙΚΙΝΙΟΥ καὶ ΒΡΟΥΤΟΥ)

ΣΙΚΙΝΙΟΣ. Ὑπῆρξεν ἄρά γε ποτὲ ἀνὴρ ἀλαζονικώτερος τοῦ Μαρκίου τούτου;

ΒΡΟΥΤΟΣ. Δὲν ἔχει ὁμοίον του.

ΣΙΚΙΝ. Ὅταν ἐξελέχθημεν δημάρχου . . .

ΒΡΟΥΤ. Παρετήρησες τὰ χεῖλη καὶ τοὺς ὀφθαλμούς του;

ΣΙΚΙΝ. Ὅχι, ἀλλὰ τὸ σαρκαστικὸν του ὕφος.

ΒΡΟΥΤ. Οὐδὲ τῶν θεῶν φεῖδεται ἐν τῇ ὀργῇ του;

ΣΙΚΙΝ. Χλευάζει καὶ τὴν σεμνὴν σελήνην.

ΒΡΟΥΤ. Εἶθε νὰ καταστρέψῃ αὐτὸν ὁ παρὼν πόλεμος! Παραπολεῖ ἄλλοι ζονεύεται ἐπὶ τῇ ἀνδρείᾳ του.

ΣΙΚΙΝ. Φύσις τοιαύτη, γαργαλιζομένη ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας καταφρονεῖ καὶ αὐτῆς τῆς σκιᾶς, τὴν ὁποῖαν καταπατεῖ τὴν μεσημβρίαν· ἀπορῶ δὲ πῶς ὑποφέρει· ἢ ἀλαζονεία του νὰ τεθῆ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Κομινίου.

ΒΡΟΥΓ. Ἡ δόξα εἰς ἣν ἀποβλέπει, καὶ ἣτις τῷ ἐφάνη ἤδη ἰκανῶς εὐνοῦς, ἐπιτυγχάνεται καὶ διατηρεῖται εὐχερέστερον ἐν δευτερευούσῃ θέσει· διότι ἂν ἐπέλθῃ ἀποτυχία, τὸ σφάλμα θ' ἀποδοθῆ εἰς τὸν στρατηγόν, καὶ ἂν ἔτι ἐπιτελέσῃ πᾶν τὸ ἀνθρωπίνως δυνατὸν· οἱ δὲ ἀνόητοι ἐπικριταὶ θὰ κραυγάζωσι, α"Ω ἐὼν εἶχεν ὁ Μάρκιος τὴν ἀρχηγίαν!

ΣΙΚΙΝ. Ἄν δὲ τὰ πράγματα ἀποβῶσι κατ'εὐχὴν, ἢ κοινὴ γνώμη, οὐσα τόσον εὐμενῶς διατεθειμένη πρὸς τὸν Μάρκιον, θ' ἀποστερήσῃ τὸν Κομίνιον πάσης ἀξίας.

ΒΡΟΥΓ. Ἐλθέ. Τὸ μὲν ἤμισυ τῆς δόξης τοῦ Κομινίου ἀνήκει εἰς τὸν Μάρκιον, χωρὶς νὰ ἔχη πράξει τίποτε πρὸς τοῦτο, τὰ δὲ σφάλματα τοῦ Κομινίου προσφέρουσι δόξαν εἰς τὸν Μάρκιον χωρὶς νὰ εἶνε ἀξίος αὐτῆς.

ΣΙΚΙΝ. Ἄς ὑπάγωμεν νὰ μάθωμεν τίνι τρόπῳ ἐδόθησαν αἱ διαταγαί, καὶ ὁποῖα ἄλλα ἐφόδια ἐκτὸς τῶν ἰδιοτροπιῶν του, φέρει εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν ταύτην.

ΒΡΟΥΓ. Ὑπάγωμεν (ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Β'

Ἐν Κοριόλοις. — Γερουσία.

(Εἰσέρχεται ὁ ΤΥΛΛΟΣ ΑΜΦΙΑΙΟΣ μετὰ τῶν γερουσιαστῶν τῶν Κοριόλων).

Α' ΓΕΡΟΥΣ. Φρονεῖς λοιπόν, Ἀμφίδιε, ὅτι οἱ ἐν Ῥώμῃ εἰσέδυσαν εἰς τὰ συμβούλιά μας καὶ γνωρίζουσι τί θὰ πράξωμεν;

ΑΜΦΙΑ. Δὲν φρονεῖς καὶ σὺ τὸ αὐτό; Καὶ τί διανοήθημεν ποτὲ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ ταύτῃ, τοῦ ὁποῖου δὲν ἔλαβες γνῶσιν ἢ Ῥώμῃ πρὶν ἢ ἐκτελεσθῆ; Πρὸ τεσσάρων μόλις ἡμερῶν ἔλαβον ἐκεῖθεν ἀγγελίας, ἰδοὺ δὲ τί μοι γράφουσι· νομίζω ὅτι ἔχω ἐδῶ τὴν ἐπιστολήν· ναί, ἰδοὺ αὕτη (Ἀναγινώσκει). «Συνήθροισαν στρατεύμα, ἀλλ' εἶνε ἄγνωστον ἂν θὰ διευθυνθῆ πρὸς ἀνατολὰς ἢ πρὸς δυσμάς· ὁ λιμὸς εἶνε μέγας, ὁ λαὸς ἐστασίασε, καὶ λέγεται ὅτι ὁ Κομίνιος, ὁ πκλαιὸς σας ἐχθρὸς Μάρκιος, ὃν οἱ Ῥωμαῖοι νμισοῦσι πλειότερον ὑμῶν, καὶ ὁ ἀνδρείοτατος Ῥωμαῖος Τίτος Λάρκιος, οἱ ντρεῖς οὗτοι διευθύνουσι τὸ στρατεύμα εἰς τὸν πρὸς ὄν ὄρον· εἶνε πιθανὸν ὅτι θὰ ἐπιπέσωσιν ἐναντίον ὑμῶν· λάβετε πρόνοιαν.

Α' ΣΥΓΚΛΗΤ. Ὁ στρατὸς ἡμῶν εἶνε ἐτοιμοπόλεμος· οὐδέποτε ἀμφε-
δύλλομεν ὅτι ἢ Ῥώμῃ ἔμελλε ν' ἀντιπαραταχθῆ πρὸς ἡμᾶς.

ΑΜΦΙΑ. Ἄλλ' ἐνῶ οὐδέποτε ἐθεωρήσατε παράλογον νὰ τήρῃτε μυστικᾶ

τὰ μεγάλα σας σχέδια, μέχρις οὗ ἢ ἀποκάλυψις αὐτῶν ἤθελε καταστῆ ἀναγκαίη, ταῦτα ὅμως, φαίνεται, ἔμαθεν ἢ Ῥώμῃ ἐν αὐτῇ τῇ συλλήψει αὐτῶν. Διὰ τῆς ἀποκάλυψεως δὲ ταύτης ἀποτυγχάνει ὁ σκοπὸς ἡμῶν τοῦ νὰ κητκλάδωμεν ὅσῳ τὸ δυνατὸν πλειότερας πόλεις, πρὶν ἢ μάθῃ σχεδὸν ἢ Ῥώμῃ ὅτι ἐξεστρατεύσαμεν.

Α' ΓΕΡΟΥΣ. Ἀνάλαβε τὴν ἀρχηγίαν γενναῖε Ἀμφίδιε· σπεῦσον πρὸς τὸ στρατεύμα σου, καὶ ἄφες ἡμᾶς νὰ φυλάξωμεν μόνοι τὰ Κοριόλα. Ἄν δὲ πολιορκήσωσιν ἡμᾶς, ἐπανάγαγε τὸν στρατὸν πρὸς λύσιν τῆς πολιορκίας· ἀλλὰ νομίζω ὅτι θὰ εὖρῃς αὐτοῦς, οὐχὶ ἐνκντίον ἡμῶν παρασκευασθέντας.

ΑΜΦΙΑ. Ὡ μὴ ἀμφίβηκε περὶ τούτου· ὀμιλῶ ἐκ πεποιθήσεως· προσέτι δὲ μάθετε, ὅτι στίφη τινὰ τοῦ στρατοῦ αὐτῶν, ἐκίνησαν ἤδη καθ' ἡμῶν. Σᾶς προσκυνῶ, ἄρχοντες. Ἄν ἐγὼ καὶ ὁ Μάρκιος συναντηθῶμεν ποτέ, ὠρ-
κίσθημεν νὰ προσβάλωμεν ἀλλήλους μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς.

ΠΑΝΤΕΣ. Εἴθε οἱ θεοὶ νὰ σὲ βοηθήσωσι!

ΑΜΦΙΑ. Εἴθε ἐπίσης νὰ διαφυλάττωσιν ὑμᾶς ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτῶν!

Α' ΣΥΓΚΛΗΤ. Χαῖρε.

Β' ΣΥΓΚΛΗΤ. Χαῖρε.

ΠΑΝΤΕΣ. Χαῖρε.

ΣΚΗΝΗ Γ'

Ἐν Ῥώμῃ. — Δωμάτιον ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Μαρκίου.

(Εἰσέρχονται ἡ ΒΟΛΟΥΜΝΙΑ καὶ ἡ ΒΙΡΓΙΛΙΑ· κάθονται ἐπὶ δύο θρανίων καὶ ῥάπτουσι).

ΒΟΛΟΥΜΝΙΑ, Ψάλλε, σὲ παρακαλῶ, κόρη μου, ἢ ὀμίλησον εὐθυμότερον. Ἄν ὁ υἱός μου ἦτο σύζυγός μου, θὰ ἔχαιρον περισσότερον ἐπὶ τῇ ἀπουσίᾳ, ἣτις θὰ ἔφερον εἰς αὐτὸν τιμὴν, ἢ ἐπὶ ταῖς συζυγιακαῖς θωπειᾶς, δι' ὧν θὰ μοι ἐξέφραζε ἀγάπην τρυφεροτάτην. Ὅτε ἀκόμη ἦτο τρυφερὸς παῖς, καὶ τὸ μόνον τέκνον μου, ὅτε ἢ νεότης καὶ τὸ κάλλος του προσείλκουν τὰ βλέμματὰ πάντων, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν καὶ βασιλεὺς ἐὼν ἡμέραν ὅλην παρεκάλει, δὲν θὰ συγκατετίθετο μῆτηρ νὰ στερηθῆ τῆς ὄψεως τοῦ υἱοῦ τῆς οὐδὲ ἐπὶ μίαν ὥραν, σκεπτομένη πόσον θὰ ἤρμοζεν ἢ τιμὴ εἰς τοιαύτην μορφήν, ἣτις θὰ ἦτο ὡς εἰκὼν ἀνηρτημένη ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἂν μὴ ἐγκραγιζέτο ὑπὸ τῆς δόξης, ἀσμένῃ τὸν ἀπέστελλον εἰς τοὺς κινδύνους ἐξ ὧν ἤλπιζε νὰ δρέψῃ δόξαν. Τὸν ἀπέστειλα εἰς αἰμακτηρὸν πόλεμον, ὅθεν ἐπανῆλθεν ἐστεμμένος μὲ δύϊνον στέφανον. Σοὶ λέγω κόρη μου, ὅτι δὲν ἠὲφράθη πλειότερον ἢ καρδίᾳ μου ὅταν κατὰ πρῶτον ἤκουσα ὅτι ἐγέννησα ἄρρεν, ἢ τῶρα ὅτε πρῶτον εἶδον ἅτι ἀπέδει-
ξεν ἐαυτὸν ἀληθῶς ἄνδρα.

BIRGIA. Ἄλλ' ἂν ἀπέθνησκεν εἰς τὸν πόλεμον, τότε ;

ΒΟΛΟΥΜ. Τὸ κλέος τοῦ θά ἦτο τότε τέκνον μου, αὐτὸ καὶ οἱ ἀπόγονοί μου. Σοὶ λέγω εὐκρινῶς ὅτι, καὶ δώδεκα υἱοὺς ἂν εἶχον, πάντας ἐξίσου ἀγαπητοὺς ὡς τὸν φίλτατόν μας Μάρκιον, θά προετίμων νὰ ἴδω τοὺς ἔνδεκα ἀποθνήσκοντας γενναίως ὑπὲρ τῆς πατρίδος των, ἢ τὸν ἕνα νὰ πρυφᾷ καὶ νὰ ἡδουπαθῇ ἐν ἀδρανείᾳ.

(Εἰσέρχεται ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ)

ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ. Κυρία, ἡ δέσποινα Βαλερία ἦλθε πρὸς ἐπίσκεψίν σου.

BIRGIA. Ἐπίτρεψόν μοι σὲ πρὸς κἀλῶ ν' ἀποσυρθῶ.

ΒΟΛΟΥΜ. Ὅχι, ὄχι, δὲν πρέπει. Μοὶ φαίνεται ὅτι ἀκούω ἔως ἐδῶ τὸ τύμπανον τοῦ συζύγου σου, καὶ ὅτι τὸν βλέπω νὰ σύρῃ ἐκ τῆς κόμης καὶ νὰ καταβάλλῃ τὸν Ἀμφίδιον. Καθὼς τὰ παιδίκα φεύγουσι τὴν ἄρκτον, οὕτω καὶ οἱ Οὐλοῦσκοι φεύγουσιν αὐτόν. Μοὶ φαίνεται ὅτι τὸν βλέπω νὰ κτυπᾷ τὸν πόδα καὶ νὰ κραυγάζῃ «Ἐμπρὸς ἄνδρσι!» κατελήφθητε ὑπὸ φόβου ἂν καὶ ἐγεννήθητε εἰς τὴν Ρώμην· σπογγίζει τὸ αἱματόφυρτον μέτωπόν του διὰ τῆς σιδηρᾶς χειρὸς του, καὶ βκιδίζει ὡς ἄλλος θεριστής, ὅστις ἔχει ἀπόφασιν ἢ νὰ τελειώσῃ ὄλον τὸν θερισμόν, ἢ νὰ ἀπολέσῃ τὸ ἡμερομίσθιον του.

BIRGIA. Τὸ αἱματόφυρτον μέτωπόν του ! ὦ Θεοί, μὴ αἷματτα!

ΒΟΛΟΥΜ. Τὸ αἷμα ἀρμόζει πλείοτερον εἰς ἄνδρα παρὰ χρυσοῦν τρόπκιον. Τὸ στῆθος τῆς Ἐκάβης ὅταν ἐθήλαζε τὸν Ἐκτορα, δὲν ἦτο λαμπρότερον τοῦ μετώπου τοῦ Ἐκτορος, ὅτε τοῦτο μετὰ περιφρονησεως ἀπέπεμπεν¹ αἷμα πρὸς τὰ ξίφη τῶν Ἑλλήνων. Εἶπέ τῇ Βαλερίᾳ ὅτι δεχόμεθα αὐτὴν προθύμως (εἰέρχεται ἡ θεράπεινα).

BIRGIA. Ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ τὸν σύζυγόν μου ἀπὸ τὸν ἄγριον Ἀμφίδιον.

ΒΟΛΟΥΜ. Ὑπὸ τὸ γόνυ τοῦ θά καταβάλλῃ τὴν κεφαλήν τοῦ Ἀμφιδίου καὶ θά πατήσῃ ἐπὶ τοῦ τραχήλου του. (Εἰσέρχεται ἡ ΒΑΛΕΡΙΑ συνοδουμένη ὑφ' ἑνὸς ὑπασπιστοῦ καὶ μιᾶς θεραπεινίδος.

ΒΑΛΕΡ. Καλημέρα κυρία.

ΒΟΛΟΥΜ. Φιλτάτη.

BIRGIA. Μετὰ χαρᾶς σὲ βλέπω, δέσποινα.

ΒΑΛΕΡ. Πῶς εἴσθε ; Βλέπω ὅτι εἴσθε σωσταὶ οἰκοκυραί. Τί κεντᾶτε ;² Ὠραῖον σχέδιον, μὰ τὴν ἀλήθειαν. Πῶς εἶνε τὸ παιδάκι σας ;

BIRGIA. Εὐχαριστῶ, εἶνε καλὰ.

ΒΟΛΟΥΜ. Προτιμᾷ νὰ βλέπῃ ξίφη καὶ ν' ἀκούῃ τύμπανα, παρὰ τὸν διδάσκαλόν του.

ΒΑΛΕΡ. ὦ βεβηχίως εἶνε παιδί τοῦ πατρὸς του· μὰ τὸ ναὶ εἶνε νοστι-

¹ Spit forth blood.

² What are you sewing here; To sewing ἐνταῦθα ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ κεντήματος. Σημ. Wright.

στιμότατο παιδάκι. Μισὴ ὥρα τὸ ἐκμαύρωνα τὴν τετάρτην· ἔχει τόσον ἀποφασιστικὸν ἦθος. Τὸ εἶδεν νὰ κυνηγῇ μίαν λαμπρὰν χρυσαλλίδα, καὶ ἀφοῦ τὴν συνέλαβε, τὴν ἀφῆκε πάλιν νὰ πετάξῃ, καὶ κατόπιν ἤρχισε πάλιν νὰ τὴν κυνηγῇ· ἔπεσε τότε, ἐσηκώθη, καὶ πάλιν τὴν συνέλαβε, δὲν ἤξεύρω ὅμως τί τοῦ συνέβη, ἐθύμωσε διότι ἔπεσε, ἢ ἔπαθε ἄλλο τι, καὶ τὴν ἐξεσχίσε μὲ τὰ δόντια του. ὦ σὲ βεβηχίω ὅτι τὴν ἔκαμε χίλια κομμάτια.

ΒΟΛΟΥΜ. Εἶνε ἕνα ἀπὸ τὰ ιδιώματα τοῦ πατρὸς του.

ΒΑΛΕΡ. Μὰ τὴν ἀλήθειαν εἶνε λαμπρὸ παιδί.

BIRGIA. Ἀγρίμι, κυρία.

ΒΑΛΕΡ. Ἀφήτατε πλέον τὰ ἐργόχειρά σας. Θέλω νὰ σᾶς ἔχω τὸ ἀπόγευμα νὰ παίζετε μαζί μου τὸ πρόσωπον τῆς ἀκνηρᾶς οἰκοδεσποίνης.

BIRGIA. Ὅχι ἀγαπητὴ δὲν θά ἐξέλθω.

ΒΑΛΕΡ. Δὲν θά ἐξέλθῃς !

ΒΟΛΟΥΜ. Ναί, ναί θά ἐξέλθῃ

BIRGIA. Συγχωρήσατέ μοι νὰ σᾶς εἶπω ὅτι δὲν θά ὑπερβῶ τὸ κατώφλιον τῆς οἰκίας, πρὶν ὁ σύζυγός μου ἐπιστρέψῃ ἐκ τοῦ πολέμου.

ΒΑΛΕΡ. Ὄψ, κλείεσαι χωρὶς λόγον· ἔλα πρέπει νὰ ὑπάγῃς νὰ ἐπισκεφθῇς τὴν καλὴν φίλην, ἡ ὁποία εἶνε λεχώ.

BIRGIA. Τῇ εὐχομαι ταχεῖαν ἀνάρρωσιν καὶ θά δέωμαι ὑπὲρ αὐτῆς, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ ὑπάγω πρὸς αὐτήν.

ΒΟΛΟΥΜ. Διὰ τί, σὲ παρακαλῶ ;

BIRGIA. Ὅχι διότι θέλω ν' ἀποφύγῃ τὸν κόπον, ἢ διότι δὲν τὴν ἀγαπῶ.

ΒΑΛΕΡ. Ὅχι σοὶ ἤρμοζε νὰ γίνῃς ἄλλη Πηνελόπη· ὅμως, λέγουσιν ὅτι ὄλον τὸ νῆμα τὸ ὅποσον ἔκλωτε κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ὀδυσσεως, δὲν ἐχρητίμευσεν εἰς ἄλλο, ἢ εἰς τὸ νὰ γεμίσῃ τὴν Ἰθάκην ἀπὸ σκόρους. Ἐπεθύμουν καὶ τὸ κέντημά σου νὰ εἶχε τὴν εὐκαιοθῆσιαν τῶν δακτύλων σου, διὰ νὰ τὸ λυπῆσαι, καὶ μὴ τὸ κατακεντᾶς ὄλονέν. Ἐλα νὰ ὑπάγωμεν.

BIRGIA. Ὅχι ἀγαπητὴ, συγχωρήσόν μοι· δὲν θά ἐξέλθω.

ΒΑΛΕΡ. Ἐλα τώρα, ἔλα μαζί μου· θά σοῦ εἶλω λαμπρὰς ἀγγελίας περὶ τοῦ συζύγου σου.

BIRGIA. ὦ, ἀγαπητὴ Βαλερία, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔφθασαν.

ΒΑΛΕΡ. Ἀλήθεια, δὲν ἀστείζομαι· χθὲς τὴν ἐσπέρην ἦλθον εἰδήσεις περὶ αὐτοῦ.

BIRGIA. Πράγματι ;

ΒΑΛΕΡ. Σπουδαίως σοὶ λέγω ὅτι εἶνε ἀληθεῖς· τὰς ἡκούσα παρὰ τινος γερούσιαστοῦ. Ἴδου αὐταί. Ὁ στρατὸς τῶν Οὐλοῦσκων ἐξεκίνησε, καὶ κατ' αὐτοῦ ἀντεπεξῆλθεν ὁ στρατηγὸς Κομίνιος μετὰ μιᾶς μοίρας τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ. Ὁ σύζυγός σου καὶ ὁ Τίτος Λάρκιος πολιορκοῦσι τὰ Κορίολα· οὐδαμῶς ἀμφιβέβηλουν ὅτι θά ἐπικρατήσωσι, καὶ ὅτι θ' ἀποπερα-

τώσωσι ταχέως τὸν πόλεμον. Σὲ διαβεβαίω λόγῳ τιμῆς εἶνε ἀληθές. Ἐλθέ λοιπὸν μαζί μας σὲ παρακαλῶ.

ΒΙΡΓΙΑ. Συγγνώμην, ἀγαπητὴ κυρία· εἰς τὸ ἐξῆς θὰ σοὶ ὑπακούω εἰς ὅλα.

ΒΟΑΟΥΜ. Ἄφες τὴν, ἀγαπητὴ μου, ὅπως εἶνε τῶρα, θὰ χαλάσῃ τὴν δικασκιάσιν μας.

ΒΑΛΕΡ. Μὰ τὸ ναί, τὸ πιστεύω. Χαῖρε λοιπὸν. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους ἔλα ἀγαπητὴ μου φίλη. Ἄφες, σὲ παρακαλῶ, Βιργιλία τὴν βρυθυμίσιν σου, καὶ ἔλα μαζί μας νὰ δικασκιάσῃς ὀλίγον.

ΒΙΡΓΙΑ. Ὅχι, κυρία, ἀλήθειαν δὲν δύναμαι. Σὺς εὐχομαι καλὴν δικασκιάσιν.

ΒΑΛΕΡ. Χαῖρε λοιπὸν (ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Δ'

Ἐνώπιον τῶν Κοριόλων

Εἰσέρχονται ἐν ἤχῳ τυμπάνων καὶ μετὰ σημαίων ἀναπεπταμένων, ὁ ΜΑΡΚΙΟΣ, ὁ ΤΙΤΟΣ ΛΑΡΚΙΟΣ, ἀρχηγοὶ καὶ στρατιῶται. Εἰς ἄγγελος χωρεῖ πρὸς αὐτούς.

ΜΑΡΚ. Ἴδού μᾶς φέρουσιν ἀγγελίας. Στοιχηματίζω ὅτι συνεπλάκησαν.

ΛΑΡΚΙΟΣ. Στοιχηματίζω τοὺς ἵππους μας ὅτι ὄχι.

ΜΑΡΚ. Καλῶς.

ΛΑΡΚ. Σύμφωναν.

ΜΑΡΚ. Εἰπέ, συνήτησε τὸν ἐχθρὸν ὁ στρατηγὸς ἡμῶν;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Ἴστανται κατέναντι ἀλλήλων, ἀλλὰ δὲν ἀντήλλαξαν ἀκόμη λόγους.

ΛΑΡΚ. Ὡστε ὁ ὄρκιος ἵππος εἶνε ἰδικός μου.

ΜΑΡΚ. Σοῦ τὸν ἀγοράζω.

ΛΑΡΚ. Ὅχι, οὔτε πωλῶ, οὔτε δίδω αὐτόν· σοῦ τὸν δανειζῶ ὅμως ἐπὶ ἡμισὺν αἰῶνα. Προσκάλεσα τὴν πόλιν νὰ παραδοθῇ.

ΜΑΡΚ. Πόσον ἀπέχουσιν ἀφ' ἡμῶν τὰ στρατεύματα;

ΑΓΓΕΛ. Ἐν καὶ ἡμισὺ μίλιον.

ΜΑΡΚ. Ὡστε θ' ἀκούσωμεν τοὺς ἀλαλαγμοὺς αὐτῶν, καὶ οὔτοι τοὺς ἰδικούς μας. Σὲ ἱκετεύω νῦν, ὦ Θεέ τοῦ πολέμου, εὐδώδσον τὸ ἔργον ἡμῶν, ἵνα μὲ ἀχνίζοντα ξίφη βυθίσωμεν ἐντεῦθεν εἰς βοήθειαν τῶν ἐν τῷ πεδίῳ φίλων ἡμῶν· ἐμπρός, σάλπισσον (ἡχεῖ τὸ προσκλητήριον), (Δύο συγκλητικοὶ συνοδευόμενοι ὑπ' ἄλλων ἐμφανίζονται ἐπὶ τῶν ἐπάξεων). Εἶνε ἐντὸς τοῦ τείχους ὁ Ἄμφιδιος;

Α ΣΥΓΚΛΗΤ. Ὅχι, οὐδὲ εἰς ὁ φοβούμενος ὑμᾶς περισσότερον ἐκείνου!

δηλαδή σὺς φοβοῦνται καὶ τοῦ ὀλίγου ὀλιγώτερον¹. (Ἀκούεται μακρόθεν κρότος τυμπάνων). Ἀκούσατε! Τὰ τύμπανα καλοῦσιν εἰς τὰ ὄπλα τὴν νεολαίαν ἡμῶν. Θὰ καταρρίψωμεν μᾶλλον τὰ τείχη μας παρὰ νὰ πολιορκηθῶμεν ἐν αὐτοῖς. Αἱ πύλαι ἡμῶν, αἱ ὁποῖαι φκίνονται κεκλεισμένοι, συγκρατοῦνται μόνον μὲ λεπτὸν σχοῖνον, καὶ θ' ἀνοίξωσι μόναι των. (Πολεμικαὶ κραυγαὶ ἀκούονται μακρὰν). Ἀκούσατε, μακρὰν! Ἐκεῖ εἶνε ὁ Ἄμφιδιος. Ἀκούσατε ὅποσον ὄλεθρον ἐπιφέρει εἰς τὸν δικασκορπισθέντα στρατόν σας.

ΜΑΡΚ. Ἄ, μάχονται!

ΛΑΡΚ. Ἐμπρός, μᾶς δίδουν τὸ παράδειγμα κλίμακας. (Εἰσέρχεται ὁ στρατὸς τῶν Οὐλοῦσκων).

ΜΑΡΚ. Δὲν μᾶς φοβοῦνται, ἀλλ' ἐξορμοῦσι. Λοιπὸν τὰς ἀσπίδας πρὸ τῶν καρδιῶν, καὶ πολεμήσατε μὲ καρδίαν σκληροτέραν τῆς ἀσπίδος. Προχώρησον ἄνδρες! Τίτε· μᾶς περιφρονοῦσι περισσότερον παρ' ὅσον ἐφνταζόμεθα, καὶ τοῦτο μὲ κάμνει νὰ ἰδρῶν ἀπὸ ἀγανάκτησιν. Ἐμπρός, σύντροφοί μου. Θὰ θεωρήσω Οὐλοῦσκον ἐκεῖνον ὅστις θὰ ὑποχωρήσῃ, καὶ θὰ αἰσθανθῇ τὴν αἰχμὴν τοῦ ξίφους μου. (Ἀκούονται κραυγαὶ πολεμικαί. Οἱ Ῥωμαῖοι ἀποθιοῦνται μέχρι τῶν χαρακωμάτων αὐτῶν). Ἄς πέτωσιν ἐπάνω σας ὅλαί αἱ ἐπιδημία τῆς μεσημβρίας, ὡ ἀΐσχη τῆς Ῥώμης! ἀγέλη . . . ἔλκη καὶ πικρῶν, ἃς περιβάλλῃ τὸ σῶμά σας ὅλον, ἵνα σὺς βδελύσσωνται οἱ ἄνθρωποι, πρὶν ἢ σὺς ἴδωτι, καὶ μεταδίδητε ἀλλήλοις τὸ νόσημα εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς μιλίου καὶ μὲ ἐναντίον ἄνεμον! Πῶς, ὦ ἀνθρωπόμορφοι χῆνες, ἐφύγετε ἐνώπιον ἀνδραπέδων, τὰ ὁποῖα καὶ πίθηκοι ἤθελον καταβλάσει! ὦ Πλοῦτον καὶ Ἄδη! Ὅλοι πληγωμένοι ἐκ τῶν ὀπισθεν! Τὰ μὲν νῶτα ἐρυθρά, τὰ δὲ πρόσωπα ὠχρὰ ἐκ τῆς φυγῆς καὶ τοῦ πυρετώδους φόβου! Παρκατευάσθητε καὶ προσβάλλητε μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως, εἰδεμή, μὰ τοῦ οὐρανοῦ² τὰ ἄστρα, θ' ἀφήσω τὸν ἐχθρὸν καὶ θὰ ἐπιπέσω ἐναντίον σας. Προσοχή. Ἐμπρός. Ἄν πολεμήσητε γενναίως, θὰ τοὺς διώξωμεν μέχρι τῶν οἰκιῶν των, ὅπως οὔτοι κατεδίωξαν ἡμᾶς, μέχρι τῶν χαρακωμάτων μας.

(Ἀκούονται πάλιν ἀλαλαγμοί. Οἱ Οὐλοῦσκοι φεύγουσι καὶ ὁ Μάρκιος καταδιώκει αὐτούς μέχρι τῶν πυλῶν τῆς πόλεως).

Ἴδού, αἱ πύλαι ἀνεφύθησαν, ὥστε ἐδῶ θὰ φανῇ ἡ συνδρομὴ σας. Χά-

¹ Ἐν τῷ κειμένῳ φέρεται οὕτω:

No nor a man that fears you less than he, That's lesser than a little. Ὁ Jonhson παρατηρεῖ ὅτι τὸ χωρίον εἶνε ἴσως ἐφαρμόμενον καὶ ὅτι δέον ν' ἀναγνώσωμεν «No nor a man that fears you more than he. Οὐδεὶς ὁ φοβούμενος ὑμᾶς περισσότερον, ἐκείνου, ὅπερ ἴσως ὀρθότερον, τοῦ συγκλητικοῦ θέλοντος πιθανῶς νὰ καταδείξῃ τὴν ἀνδρείαν τῶν ἐντὸς τοῦ τείχους στρατιωτῶν καὶ οὐχὶ τὴν τοῦ Ἄμφιδίου, γνωστὴν ἤδη οὕσαν τῷ Μαρκίῳ. Ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ χωρίου ἠκολουθήσαμεν τὴν διόρθωσιν ταύτην τοῦ Jonhson Σ. Μ.

² By the fires of heaven τὰ ἄστρα.

ριν τῶν διωκόντων καὶ οὐχὶ χάριν τῶν φευγόντων ἀνοίγει αὐτοῖς ἡ τύχη;¹
ἰδέτε με καὶ ἀκολουθήσατε τὸ παράδειγμά μου.¹

(Ὁ Μάρκιος κλείεται ἐντὸς τῆς πόλεως).

Α' ΣΤΡΑΤ. Αὐτὴ εἶνε τρέλλα· ἐγὼ δὲν ἀκολουθῶ.

Β' ΣΤΡΑΤ. Νά, τὸν ἔκλεισαν μέσα. (Ἡ βοή τῆς μάχης ἐξακολουθεῖ).

(Εἰσέρχεται πάλιν ὁ ΤΙΤΟΣ ΛΑΡΚΙΟΣ).

ΛΑΡΚ. Τί ἀπέγεινεν ὁ Μάρκιος;

ΠΑΝΤΕΣ. Ἐξ ἀπαντος ἐφρονεῖται, στρατηγέ.

Α' ΣΤΡΑΤ. Καταδιώκων κατὰ πόδας τοὺς φεύγοντας· ἐχθροὺς, εἰσηλθε
μετ' αὐτῶν εἰς τὴν πόλιν· αἱ πύλαι ἐκλείσθησαν εὐθύς, καὶ ἔμεινε μόνος
νὰ πολεμήσῃ ἐναντίον ὅλης τῆς πόλεως.

ΛΑΡΚ. ὦ γενναῖε φίλε! Καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀναισθήτου ξίφους ἦσο ἀκαμ-
πτότερος, ἔμεινες δ' ἀκλόνητος ἐνῶ ἐκεῖνο ἐκάμπτετο.² Σὲ κατέλιπον ὦ
Μάρκιε. Ἀδάμας ἔχων τὸ μέγεθος τοῦ σώματός σου, θά ἦτο κόσμημα,
ἦττον σοῦ πολύτιμον. Ἦσο στρατιώτης ὡς ἤθελεν ὁ Κάτων, ὄχι μόνον
ἄγριος καὶ φοβερός εἰς τοὺς πολέμους, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ φοβεροῦ σου
βλέμματος, τοιοῦτον εἰς τοὺς ἐχθροὺς φόβον ἐμβάλλων, ὡς ἐκὼν ὁ κόσμος
ὅλος ἔτρεμε πυρέσων.³

(Εἰσέρχεται πάλιν ὁ Μάρκιος αἱματόφυρτος, διωκόμενος ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ).

Α' ΣΤΡΑΤ. Νά τον, στρατηγέ.

ΛΑΡΚ. ὦ, ὁ Μάρκιος!

Ἐμπρός, ἢ νὰ τὸν σώσωμεν, ἢ ν' ἀπολεσθῶμεν μετ' αὐτοῦ.

(Μάχονται, καὶ εἰσέρχονται πάντες εἰς τὴν πόλιν).

¹ Ἀθροισμένων δὲ πολλῶν καὶ συνισταμένων περὶ αὐτὸν ἀπεχώρουν οἱ πολέμιοι δέισαν-
τες. Ὁ δ' οὐκ ἠγάπησεν, ἀλλ' ἐπηκολούθει καὶ συνήλωνεν ἤδη προτροπᾶδην φεύγοντας ἄχρι
πυλῶν. Ἐκεῖ δ' ὄρων ἀποτρεπομένου· τοῦ δ' ἄκειν τοὺς Ῥωμαίους, πολλῶν μὲν ἀπὸ τοῦ
τείχους βελῶν προσφερομένων, τὸ δὲ συνεισπεσεῖν τοῖς φεύγουσιν εἰς πόλιν ἀνδρῶν πολεμι-
κῶν γέμοισαν ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντων οὐδενός· εἰς νοῦν ἐμβαλέσθαι τολμῶντος, ὅμως ἐπιστᾶς
παρεκάλει καὶ παρεθάρρυνεν, ἀνεψῆχθαι βοῶν ὑπὸ τῆς τύχης τοῖς διώκουσι μᾶλλον ἢ τοῖς φεύ-
γουσι τὴν πόλιν (Πλ. Γάτος Μάρκιος σελ. 425).

² Who sensibly outdares his senseless, sword. Σὺ δ' αἰσθανόμενος, ὁ πάσχων, περιφρονεῖς
τὸν κίνδυνον τόσον, ὅσον καὶ τὸ ἀναισθητὸν ξίφος. Ἐνταῦθα τὸ ἐπίρρημα sensibly, λέγει ὁ
Wright, τίθεται ἀντὶ ἐπιθέτου, ὡς παρὰ τῷ Ἰουλίῳ Καίσαρι· And things unluckily charge
my fancy.

³ Καὶ γὰρ ἦν ὡσπερ ἤξιον τὸν στρατιώτην ὁ Κάτων, οὐ χειρὶ καὶ πληγῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ
τόνῳ φωνῆς καὶ ὄψει προσώπου φοβερός ἐντυχεῖν πολεμῶ καὶ δυσυπόστατος. (Γ. Μ. σελ.
424. Ἀναχρονισμός ἐκ τῶν συνηθῶν παρὰ Σαίξπηρ).

ΣΚΗΝΗ Ε'

Ἐν Κοριθίοις. — Ὁδός.

(Εἰσέρχονται Ῥωμαῖοι, κρατοῦντες λάφυρα).

Α' ΡΩΜ. Αὐτὸ ἐδῶ θὰ τὸ πᾶρω μαζί μου εἰς τὴν Ρώμην.

Β' ΡΩΜ. Κ' ἐγὼ τοῦτο.

Γ' ΡΩΜ. Ἀνάθεμά το, τὸ πῆρα γὰρ ἀσῆμι. (Ὁ κρότος τῆς μάχης ἀκούεται
μακράν. Εἰσέρχονται ὁ ΜΑΡΚΙΟΣ καὶ ὁ ΤΙΤΟΣ ΛΑΡΚΙΟΣ συνοδεύμενοι ὑπὸ σκαλ-
πιγκτοῦ).

ΜΑΡΚ. Ἰδέτε τοὺς ταραχοποιούς τούτους, οἵτινες ἀποδίδουσιν εἰς τὸν
χρόνον τὴν ἀξίαν ἐφοχρμένης δραχμῆς! Τὰ χαμερπῆ ταῦτα ἀνδράποδα,
πρὶν ἢ τελειώσῃ ἡ μάχη, συλλέγουσι προσκέφαλα, μολύβδινα κοχλιάρια,
σίδηρα εὐτελεῖ, καὶ χιτῶνας τοὺς ὁποίους καὶ αὐτὸς ὁ δῆμιος θὰ ἔθα-
πτε μὲ τοὺς φέροντας αὐτά. Ἄς πᾶν στὸ διάβολο! Ἀκούσατε τὴν βοήν
τοῦ στρατηγοῦ ἡμῶν! Ἐμπρός, πρὸς αὐτόν! Ἐκεῖ εἶνε ὁ Ἀμφίδιος, αὐτὸ
τὸ μῖτος τῆς ψυχῆς μου, διατρυπῶν τοὺς ἡμετέρους. Ὅθεν, ἀνδρεῖς τίτε,
λάβτε ἀρκοῦντα ἀριθμὸν πρὸς φύλαξιν τῆς πόλεως, ἐγὼ δὲ μετὰ τῶν ἐχθρῶ-
των τὸ θάρρος, θὰ σπεύσω εἰς βοήθειαν τοῦ Κομινίου.

ΛΑΡΚ. Εἶσαι αἱματόφυρτος, ὦ θαυμάσιε ἀνερ' ὁ ἀγὼν δὲν ἠγωνίσθης
ὁπῆρξεν ὑπέρμετρος, ὥστε δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναλάβῃς καὶ πάλιν τὴν
μάχην.

ΜΑΡΚ. Ἄς λείψουν οἱ ἔπαινοι φίλε· ὁ ἀγὼν μὲ μὲ ἐθέρμκνε· χαῖρε·
τὸ αἶμα τὸ ὁποῖον ῥέει ἀπ' ἐμοῦ, μὲ ὠφελεῖ μᾶλλον ἀντὶ νὰ μὲ βλάπτῃ.
Οὕτω πως θὰ ἐμφανισθῶ ἐνώπιον τοῦ Ἀμφιδίου διὰ ν' ἀγωνισθῶ ἐναν-
τίον αὐτοῦ.

ΛΑΡΚ. Εἴθε ἡ ἐρασμία θεᾶ Τύχη νὰ σὲ περιβάλῃ διὰ τῆς εὐμενείας
τῆς, εἴθε ἡ μαγικὴ τῆς δύναμις ν' ἀποτρέψῃ τὰ ξίφη τῶν ἐχθρῶν σου!
Ἔστω ἀκόλουθός σου ἡ εὐδαιμονία, ἀνδρεῖτε πολεμιστά!

ΜΑΡΚ. Εἴθε νὰ ἐπιδείξῃ καὶ πρὸς σὲ τὴν εὐμένειαν ἐκείνην, ἣν ἐπι-
δεικνύει εἰς τοὺς τὰ μάλιστα ὑπ' αὐτῆς εὐνοουμένους! Χαῖρε. (Ἐξέρχεται).

ΛΑΡΚ. Ἀθάνατε Μάρκιε! Ὑπαγε νὰ σκαλίσης εἰς τὴν ἀγορὰν· κάλε-
σον ἐκεῖ πάντας τοὺς ἀρχοντας τῆς πόλεως, ὅπως γνωστοποιήσωμεν αὐτοῖς
σοῦς σκοποὺς ἡμῶν. Ἐμπρός (ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'

Παρὰ τὸ στρατόπεδον τοῦ Κομινίου.

Εἰσέρχεται ὁ ΚΟΜΙΝΙΟΣ ὀπισθοχωρῶν πως μετὰ στρατιωτῶν

ΚΟΜΙΝ. Λάβετε ἀναψυχὴν, φίλοι μου· ἐπολεμήσατε καλῶς, προσηνέχθη-

μεν ὡς Ρωμαῖοι, οὔτε ἀπερισκέπτως ἀνθιστάμενοι, οὔτε δειλῶς ὑποχωροῦντες. Ἔστε βέβηκοι, φίλοι, ὅτι θὰ προσβληθῶμεν καὶ πάλιν. Καθ' ἣν ὥραν ἐπολεμοῦμεν, ἡ αὔρα ἔφερε πρὸς ἡμᾶς ἐκ διαλειμαμάτων τὰς πολεμικὰς κραυγὰς τῶν φίλων ἡμῶν. Χορηγήσατε αὐτοῖς, ὧ θεοὶ τῆς Ρώμης, τὴν νίκην ἐκίνην ἣν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν εὐχόμεθα, ἵνα ἀμφοτέροι οἱ στρατοὶ ἐνωθέντες, σὰς ἀποδώσωσι μὲ περιχρηθὴ πρόσωπα τὸν φόρον τῆς ἑαυτῶν εὐγνωμοσύνης. (Εἰσέρχεται ΑΓΓΕΛΟΣ).

Τὶ νέον ;

ΑΓΓΕΛ. Οἱ πολῖται τῶν Κοριόλων ἐξήλθον τῆς πόλεως καὶ συνεπλάκηνσαν μετὰ τοῦ Λαρκίου καὶ Μάρκιου· εἶδον τοὺς ἡμετέρους διωχθέντας μέχρι τῶν χαρκαωμάτων αὐτῶν, καὶ τότε ἀνεχώρησα. ¹

ΚΟΜΙΝ. Κεῖνοι λέγεις ἀληθῆ, οὐχ ἤττον φρονῶ ὅτι δὲν ἔχεις δίκαιον. Πόσος χρόνος παρήλθεν ἔκτοτε;

ΑΓΓΕΛ. Μία περίπου ὥρα στρατηγέ.

ΚΟΜΙΝ. Ἡ ἀπόσπασις ἐκείθεν δὲν εἶνε ἐνὸς μιλίου· πρὸ μικροῦ ἔτι ἠκούομεν τὰ τύμπανά των· πῶς κατώρθωσες νὰ δαπανήσῃς μίαν ὥραν διὰ νὰ διατρέξῃς ἐν μίλιον ὅπως φέρῃς τόσον ἀργὰ τὴν ἀγγελίαν;

ΑΓΓΕΛ. Καταδιωχθεὶς ὑπὸ κατασκόπων Οὐλοούσκων, ἠναγκάσθη νὰ λοξοδρομήτῃ τρία ἢ τέσσαρα μίλια, ἄλλως ἤθελον, στρατηγέ, φέρει τὴν ἀγγελίαν πρὸ ἡμισείας ὥρας.

ΚΟΜΙΝ. Τίς οὗτος ὅστις φαίνεται ἐκδεδαρμένος; ὦ θεοί! Ὁμοιάζει μὲ τὸν Μάρκιον· καὶ ἄλλοτε τὸν εἶδον ἐν τοιαύτῃ καταστάσει.

ΜΑΡΚ. (ἔσωθεν). Ἐρχομαι ἀργά;

ΚΟΜΙΝ. Καθὼς δὲ ποιμὴν διακρίνει καλλίτερον τὸν κρότον τῆς βροντῆς ἀπὸ τοῦ τύμπανου, οὕτω καὶ ἐγὼ τὴν φωνὴν τοῦ Μάρκιου ἀπὸ τῆν τῶν κοινοτέρων ἀνθρώπων. (Εἰσέρχεται ὁ ΜΑΡΚΙΟΣ).

ΜΑΡΚ. Ἐρχομαι ἀργά;

ΚΑΜΙΝ. Ναί, ἀν τὸ περιρρέον σε αἷμα εἶνε ἰδικόν σου, καὶ ὄχι ἐχθρικόν.

ΜΑΡΚ. ὦ ἄφες με νὰ σὲ ἐναγκαλισθῶ μὲ βραχίονας οἱ ὅποιοι εἶνε τόσον ἰσχυροὶ ὅσον ἦσαν κατὰ ἡμέρας τῆς μνηστείας μου, καὶ μὲ καρδίαν τόσον εὐθυμον, ὅσον ἦτο κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου μου, καθ' ἣν ἐφεργόβόλου αἱ δᾶδες τοῦ ὑμεναίου!

ΚΟΜΙΝ. Ἀγλαίσμα τῶν πολεμιστῶν, πῶς ἔχει ὁ Τίτος Λάρκιος;

ΜΑΡΚ. Ἐνσχολεῖται ἐκδίδων ψηφίσματα, καὶ ἄλλους μὲν καταδικάζει εἰς θάνατον, ἄλλους δὲ εἰς ἐξορίαν· καὶ τοῦτον μὲν ἀπελευθερώνει, ἐκεῖνον δὲ ἐλεεῖ, ἕτερον δὲ ἀπειλεῖ. Ἐν ὀνόματι τῆς Ρώμης κατέχει τὰ Κορίολα, ὡς κύνα δεδεμένον, ἀπολυόμενον κατὰ θέλησιν τοῦ κρατοῦντος.

ΚΟΜΙΝ. Ποῦ εἶνε ὁ οὐτιδανὸς ἐκεῖνος, ὅστις μὲ εἶπεν ὅτι σὰς εἶχον

¹ Καταφρονήσαντες οἱ Κοριόλανοὶ τῶν παρόντων ἐπεξήλθον, καὶ προσμαχόμενοι τὸ πρῶτον ἐκράτουν καὶ κατεδίωκον εἰς τὸν χάρακα τοὺς Ρωμαίους. (Πλ. Γάϊος Μάρκιος).

διώξει μέχρι τῶν χαρκαωμάτων σας. Ποῦ εἶνε; Κάλυσε τον ἐδῶ. ΜΑΡΚ. Ἄφες τον. Εἶπε τὴν ἀλήθειαν· ἀν δὲν ἦσαν οἱ εὐπατρίδαι, ὁ ὄχλος, — νὰ πάῃ στὸ διάβολο, καὶ θέλει καὶ δημάρχους! — Οὐδέποτε ποντικός ἐφυγε τὴν θέαν γαλῆς μετὰ τοσοῦτου τρόμου, μεθ' ὅσου οὗτος ἐφυγεν ἀνθρώπους οὐτιδανούς, χειροτέρους καὶ αὐτοῦ ἀκόμη.

ΚΟΜΙΝ. Ἄλλὰ τίμη τρόπον ἐνίκησατε;

ΜΑΡΚ. Εἶνε κατὰλληλος ἡ στιγμή διὰ τοιαύτην διήγησιν; Δὲν τὸ πιστεύω. Ποῦ εἶνε ὁ ἐχθρός; Εἶσθε κύριοι τοῦ πεδίου; Ἄν ὄχι, διατί ἐπαύσατε πρὶν ἢ κυριεύσητε αὐτό;

ΚΟΜΙΝ. Ἡ μάχη ἀπέβαινε καθ' ἡμῶν, Μάρκιε, καὶ ὠπισθοχωρήσαμεν διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ μας.

ΜΑΡΚ. Πῶς εἶνε παρατεταγμένος ὁ στρατός; Γνωρίζεις ποῦ ἐτάχθη τὸ μαχιμώτατον τοῦ στρατοῦ;

ΚΟΜΙΝ. Καθόσον δύναμαι νὰ κρίνω, Μάρκιε, πρόμαχοι εἶνε οἱ Ἀντιαταὶ οἱ μαχιμώτατοι πάντων· διοικοῦνται δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀμφιδίου ἐφ' οὗ στηρίζουσι πάσας αὐτῶν τὰς ἐλπίδας.

ΜΑΡΚ. Σὲ ἐξορκίζω ἐν ὀνόματι τῶν μαχῶν, ἃς συνεκροτήσαμεν, τοῦ αἵματος τὸ ὅποιον ἐχύσαμεν, καὶ τῶν ὄρκων τῆς φιλίας, οἱ ὅποιοι μᾶς συνδέουσι, νὰ μὲ τάξῃς αὐθρῆι κατὰ τοῦ Ἀμφιδίου καὶ τῶν Ἀντιατῶν. Μὴ χάσωμεν οὔτε στιγμήν, ἀλλὰ μὲ ὑψωμένα ζήφῃ καὶ προτεταγμένους λόγγας ἐπιτεθῶμεν πάραυτα κατ' αὐτῶν.

ΚΟΜΙΝ. Μολονότι θὰ ἐπεθύμουν νὰ ὀδηγηθῆς εἰς ἀναπαυτικὸν λουτρὸν καὶ βάλσαμον νὰ ἐπιχυθῇ ἐπὶ τῶν πληγῶν σου, ὅμως δὲν τολμῶ νὰ ἀρνηθῶ τὴν αἴτησίν σου. Ἐκλεξόν ὅσους νομίζεις ὅτι δύνανται νὰ συνδράμωσι λυσιτελέστερον τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην.

ΜΑΡΚ. Τοιοῦτοι εἶνε οἱ προθυμότεροι πρὸς τοῦτο. Ἄν ὑπάρχωσιν ἐνταῦθα τοιοῦτοι, καὶ θὰ ἦτο ἀμάρτημα ν' ἀμφιβάλλῃ τις, ὅσοι εὐαρεστοῦνται ἐκ τῆς θέας τοῦ καλύπτοντός με αἵματος, ὅσοι φροντίζουν πλείτερον περὶ τῆς δόξης ἢ τοῦ σώματος αὐτῶν, ὅσοι προτιμῶσιν ἐνδοξὸν θάνατον ζωῆς ἀτίμου, ὅσοι ἀγαπῶσι τὴν πατρίδα περισσύτερον ἑαυτῶν, ἃς ἐγείρωτι τὴν χεῖρα εἰς ἀπόδειξιν τοῦ φρονήματός των, καὶ ἃς ἀκολουθήσωσι τὸν Μάρκιον. (Κραυγάζουσι πάντες καὶ κινουσι τὰ ζήφῃ, σηκώνουσι τὸν Μάρκιον εἰς τοὺς βραχίονας των καὶ ἀναρρίπτουσι τοὺς πῆλους).

Ἔ ἀφήσατέ με! Σπαθὶ θέλετε νὰ μὲ κάμετε! Ἄν αἱ διαδηλώσεις

¹ Ὁ δὲ Μάρκιος ἠρώτησε τὸν Κομίνιον πῶς διακεκόμηται τὰ τῶν πολεμίων ὄπλα, καὶ ποῦ εἶταται τὸ μαχιμώτατον. Ἐκείνου δὲ φήσαντος οἴεσθαι τὰς κατὰ μέτωπον σπείρας Ἀντιατῶν εἶναι πολεμικωτάτων καὶ μηδενὶ φρονήματος ὑφιεμένων. Ἄξιόν σε τοῖνον ὁ Μάρκιος ἔφη καὶ αἰτοῦμαι κατὰ τοῦτους τάξον ἡμᾶς τοὺς ἀνδρας. Ἐδωκεν οὖν ὁ ὑπατος, θαυμάσας αὐτοῦ τὸ πρόθυμον.

αὐται δὲν εἶνε μόνον ἐξωτερικαί, τίς ἐξ ὑμῶν δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τέσσα-
ρας Οὐολούσκους; Δύνασθε πάντες νὰ ἀγωνισθῆτε κατὰ τοῦ μεγάλου Ἀμφι-
δίου. Μολονότι σὰς εὐχαριστῶ πάντας, ὅμως θὰ ἐκλέξω ὀλίγους τινὰς ἐξ
ὑμῶν· οἱ λοιποὶ θὰ πολεμήσωσιν εἰς ἄλλην μάχην ὅταν ἡ χρεια τὸ κα-
λέσῃ. Ἐμπρὸς, σὰς παρακαλῶ· τέσσαρες ἄνδρες, ἃς ἐκλέξωσι τοὺς πρὸς
μάχην προθυμοτάτους.¹

KOMIN. Ἐμπρὸς σύντροφοί μου· ἀποδείξατε ὅτι ἡ προθυμία σας δὲν ἦτο
κενὴ μεγαλαυχία. (Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Η'

Αἱ πύλαι τῶν Κοριόλων.

Ἵ Τίτος Λάρκιος, ἀφείς φρουρὰν εἰς τὰ Κορίολα, μεταβαίνει, συνοδευόμενος ὑπὸ
τυμπανιστοῦ καὶ σαλπικτοῦ εἰς συνάντησιν τοῦ Κομίνου καὶ Γαίου Μαρκίου, ἐμ-
φανίζεται δὲ μετὰ τινος ὑπασπιστοῦ, στρατιωτῶν, καὶ ἐνὸς ὁδηγοῦ.

ΛΑΡΚ. Φρουρήσατε καλῶς τὰς πύλας. Ἐκτελέσατε τὰ καθήκοντά σας
ὅπως διέγραψα αὐτά. Ἄν σὰς μνηύσω, στείλατε ταχέως εἰς βοήθειαν ἡμῶν
τοὺς ἑκατοντάρχους· οἱ λοιποὶ θὰ μείνωσιν ὅπως ἀντιστῶσιν ἐπὶ τινὰ χρό-
νον· ἂν ἠττηθῶμεν, δὲν δυνάμεθα οὐδὲ τὴν πόλιν νὰ κρατήσωμεν τότε.
(Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Θ'

Στρατόπεδον.

(Κραυγαὶ πολεμικαί. Εἰσέρχονται ἐξ ἀντιθέτων μερῶν ὁ ΜΑΡΚΙΟΣ καὶ ὁ ΑΜΦΙΔΙΟΣ).

ΜΑΡΚ. Πρὸς σε μόνον θέλω νὰ ἀγωνισθῶ, διότι σὲ μισῶ περισσότερο
παρὰ ἕνα ἐπίορκον.

ΑΜΦΙΔ. Μισοῦμεν ἀλλήλους. Δὲν ἔχει ἡ Ἀφρικὴ ὄφιν τὸν ὅποιον νὰ

¹ And four shall quickly draw out my command, which men are best inclined. Ἐπὶ τοῦ
χωρίου τούτου παρατηρεῖ τὰ ἔξῃς ὁ Wright. «Ἐθεωρήθη ἐν γένει ὅτι τὸ χωρίον τοῦτο εἶνε
«ἐφαρμένον, καὶ πολλὰ ἐγένοντο ἀπέπειρα πρὸς διόρθωσιν αὐτοῦ. Ἄλλ' εἶνε ἄρα γε βέβαιον
«ὅτι εἶνε ἐφαρμένον; Ὁ Κοριόλανός παραγγέλλει εἰς τέσσαρας ἀξιωματικούς νὰ ἐκλέξωσι
«τοὺς ἄνδρας ὅστινες θὰ συνεκστρατεύωσι μετ' αὐτοῦ. Διατί τέσσαρας; Εἰς τὴν ἐρώτησιν
«ταύτην ἡ μόνη ἀπόκρισις εἶνε διατί ὄχι; Τοῦ ἀριθμοῦ τέσσαρα ποιεῖται καὶ ἀλλαχοῦ χρῆσιν
«ὁ Σαίξπηρ πρὸς ἔκφρασιν ἀορίστου τινὸς ἀριθμοῦ, ὡς ἐν Ἄμλετ». Μάθε ὅτι ἐνίοτε περι-
πατεῖ τέσσαρας ὥρας ἐδῶ εἰς τὸν ἀντιθάλαμον. Δέκα διαφόρους διορθώσεις ἀπαριθμεῖ ὁ εἰρη-
μικός ἐκδότης προταθείσας ὑπὸ τῶν σχολιαστῶν τοῦ ποιητοῦ ἐπὶ τοῦ χωρίου τούτου, ἐκτὸς τῆς
τοῦ Johnson ὅστις μετέβαλεν αὐτὸ, οὕτω «And fear shall quickly draw out of my command
«which men are least inclined». Καὶ ὁ φύδος ὅστις παρορμᾷ εἰς λιποταξίαν, θ' ἀποδιώξῃ τα-
χέως ἐκ τοῦ στρατοῦ μου πάντας τοὺς ἀνάνδρους.

βδελύσσωμαι πλείοτερον τῆς μυσάρᾳς σου δόξης. Στήριξον τὸν πόδα.

ΜΑΡΚ. Ἄς ἀποθάνῃ δοῦλος τοῦ ἐτέρου, ὅστις ὑποχωρήσῃ πρῶτος, καὶ
ἃς τιμωρηθῇ ὑπὸ τῶν θεῶν μετὰ θάνατον.

ΑΜΦΙΔ. Ἄν φύγω, Μάρκιε, διώξόν με ὡς λαγῶν.

ΜΑΡΚ. Πρὸ τριῶν μόλις ὥρων, Τύλλε, ἠγωνιζόμενον μόνον ἐντὸς τῶν τει-
χῶν τῆς πόλεώς σας, καὶ ἔπραττον ἐλευθέρως ὅ,τι μοὶ ὑπηγόρευον αἱ δρ-
μαὶ τῆς ψυχῆς μου· τὸ αἶμα μὲ τὸ ὅποιον μὲ βλέπετε περιβεβλημένον δὲν
εἶνε ἰδικόν μου· διὰ νὰ ἐκδικηθῆς, ἔντισνον ὅσον δύνασαι τὰς δυνάμεις σου.

ΑΜΦΙΔ. Καὶ ὁ Ἐκτωρ ἂν ἦσο, τὸ καύχημα τῶν προγόνων ἐφ' οἷς καυ-
χασθε, δὲν θὰ μοῦ ἐκφύγῃς τῶρα. (Μάχονται. Οὐολούσκοι τινὲς μεταβαίνουνσιν
εἰς βοήθειαν τοῦ Ἀμφιδίου. Ὁ Μάρκιος πολεμᾷ καὶ πάντες διώκονται ἀσθμαίνοντες).

Πολυπράγμονες, καὶ ὄχι ἀνδρεῖοι, μὲ κατησχύνατε διὰ τῆς κατηραμένης
βοηθείας σας. (Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Ι'

Τὸ ρωμαϊκὸν στρατόπεδον.

KOMIN. Ἄν σοι διηγούμενη τὰ ἔργα ὅσα ἔπραξας κατὰ τὴν ἡμέραν
ταύτην, δὲν θὰ ἐπίστευες καὶ σὺ τὰ κατορθώματά σου· ταῦτα ὅμως θὰ
ἀναγγεῖλω ἐκεῖ ὅπου οἱ συγκλητικοὶ τῆς Ρώμης θὰ συγκεράσωσι δάκρυα
καὶ χαράν, ὅπου οἱ μεγάλοι Πατρίκιοι ἀκούοντες αὐτὰ μετὰ προσοχῆς, θὰ
μείνωσιν ἐκπληκτοὶ καὶ θὰ θαυμάσωσιν, ὅπου αἱ δέσποιναί, ἔντρομοὶ μὲν,
ἀλλὰ καὶ ἠδέως φρικιώσασιν, θ' ἀκούσωσιν αὐτὰ μετὰ πλείοτερου πάντοτε
πόθου· ὅπου οἱ ἀμβλυποῦντες δήμαρχοι, οἱ μετὰ τοῦ βυπαροῦ ὄχλου μι-
σοῦντες τὸ κλέος σου, θ' ἀναφωνήσωσιν ἀκουσίως. «Τοῖς θεοῖς ἀποδίδομεν
«ἠχαρίτας, ὅτι ἡ Ρώμη ἡμῶν ἔχει τοιοῦτον πολεμιστήν». Καὶ ὅμως τὸ ἔρ-
γον σου εἶνε τρόπον τινὰ ἐπιδόριον τῆς σημερινῆς εὐωχίας, ἀφ' οὗ ἐδεί-
πνησες κατὰ κόρον.¹ (Εἰσέρχεται ὁ ΤΙΤΟΣ ΛΑΡΚΙΟΣ φέρων τὸν στρατὸν ἐκ τῆς
καταδιώξεως τοῦ ἐχθροῦ).

ΛΑΡΚ. Στρατηγέ, ἰδοὺ ὁ θυμοειδὴς ἵππος, ἡμεῖς εἴμεθα μόνον ἐφίππιον.
Ἐπρεπε νὰ τὸν ἐβλεπες . . .

ΜΑΡΚ. Ἀρκεῖ σὲ παρακαλῶ· καὶ αὐτὴ ἡ μήτηρ μου, ἥτις ἔχει τὸ προ-
νόμιον τοῦ ἐπαινέειν τὸ τέκνον τῆς, μὲ λυπεῖ ὅταν μὲ ἐπαινῇ. Ἐπραξα ὅ,τι
ἐπράξατε καὶ σεῖς, ἦτοι ὅ,τι ἠδυνήθην. Τὸ παρορμηθῆναι ὑμᾶς αἴτιον, πα-
ρῶρμησε καὶ ἐμέ, τοῦτ' ἔστιν ἡ πατρίς. Ὅστις ἐπετέλεσε τὴν ἀγαθὴν
του προαίρεσιν, ἔπραξε πλείονα ἐμοῦ.

¹ Hes comest thou to a morel of this feast having fully dined before. Τεμάχιον μόνον
ἐκ τῆς σημερινῆς εὐωχίας ἔλαβες, ἔχων ἤδη δειπνήσει κατὰ κόρον. Ὁ Κομίνιος φαίνεται ἐν-
νοεῖ ὅτι τόσον ὀλίγον προσέθηκεν εἰς τὴν φήμην τοῦ Μαρκίου τὸ σημερινόν του κατόρθωμα,
ἵνατε ὁμοιάσει πρὸς ἐκεῖνον ὅστις ἔχων ἤδη δειπνήσει κατὰ κόρον, λαμβάνει τεμάχιον μόνον
ἐκ τῆς εὐωχίας.

KOMIN. Δέν θά κρύψης ἐν σεαυτῷ ὡς ἐν τάφῳ τὴν ἀξίαν σου. Πρέπει νὰ μάθῃ ἡ Ρώμη τὴν ἀξίαν τῶν τέκνων της. Θά ἦτο ἀπόκρυφς χεῖρων κλοπῆς, οὐχὶ κατωτέρα προδοσίας, τὸ νὰ κρύψωμεν τὰ κατορθώματά σου, καὶ νὰ παρασιωπήσωμεν ἐκεῖνο, ὅπερ, καὶ τῶν ὑψίστων ἐπαίνων ἀν' ἀξίωθῆ, δὲν ἐπαινεῖται ἀκούοντως. Ὅθεν σὲ παρακαλῶ — διὰ νὰ ἀναφέρω ἀπλῶς τὸ ὄνομά σου, καὶ ὄχι νὰ ἀνταμείψω τὰς πράξεις σου — ἄφες νὰ δμιλήσω ἐνώπιον τοῦ στρατοῦ ἡμῶν.

MARK. Ἐπὶ τοῦ σώματός μου φέρω πληγὰς αἰτινες μοὶ προξενουσι πόνον ὅταν ἀκούωσι νὰ γίνηται λόγος περὶ αὐτῶν.

KOMIN. Ἄλλ' ἀν' δὲν ἐγίνετο λόγος περὶ αὐτῶν θά ἐφλογίζοντο ὑπὸ τῆς ἀγνωμοσύνης, καὶ θά καθίσταντο θανατηφόροι. Ἐκ τῶν πολλῶν καὶ καλῶν ἵππων οὐς ἐκυριεύσαμεν, ἐξ ὧν τῶν ἐν τῷ πεδίῳ καὶ τῇ πόλει συλλεγόντων θησαυρῶν, σοὶ δίδομεν τὸ δέκατον, τοῦτο δὲ νὰ ἐκλεχθῆ ὑπὸ σοῦ, πρὶν γίνῃ ἡ γενικὴ διανομή.¹

MARK. Σ' εὐχαριστῶ, στρατηγέ, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ συναινέσω νὰ λάβω μισθὸν διὰ τὸ ξίφος μου. Τὸ ἀρνοῦμαι καὶ ἐπιμένω, ἵνα μετὰ τῶν συμμακσχόντων τῆς μάχης λάβω τὴν εἰς ἐμὲ ἀναλογοῦσαν μοῖραν.

(Παρατεταμένα σαλπίσματα. Πάντες κραυγάζουσιν ὁ Μάρκιος, ὁ Μάρκιος! Ἄναρρίπτουσι τοὺς πῖλους καὶ κινουσι τὰς λόγχας. Ὁ Κομίνιος καὶ ὁ Λάρκιος ἴστανται ἀσκεπεῖς).

MARK. Ἄς μὴ ἠχῆσῃ ποτὲ πλέον τὰ ὄργανα ταῦτα τὰ ὅποια οὕτω πως βεβηλοῦτε. Ὅταν τὰ τύπανα καὶ αἱ σάλπιγγες μεταβάλλωνται εἰς κόλακας ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης, τότε ἄς πληρωθῶσι καὶ ἀνάκτορα καὶ πόλεις ψεύδους καὶ κολακείας. Ὅταν καὶ ὁ χάλυψ μαλακύνεται ὡς ἡ μέταξα τοῦ παρασίτου, ἄς χρησιμεύσῃ αὕτη ὡς θώραξ καὶ εἰς τοὺς πολεμιστάς.² Ἄρκεῖ σὰς λέγω! Διότι δὲν ἀπέπλυνε τὴν αἵματωθεῖσαν ῥινά μου, ἢ διότι κατέβαλον οὐτιδανούς τινας, τὴν πράξιν δὲ ταύτην πλεῖστοι ἐκ τῶν ἐδῶ ἀπαράκλητοι ἐπραξάν, μὲ ὑποδέχεσθε μεθ' ὑπερβολικῶν ἀνευ-

¹ Ἐπειτα, πολλῶν χρημάτων καὶ ἵππων γεγονόντων αἰχμαλώτων καὶ ἀνθρώπων, ἐκέλευεν αὐτὸν ἐξελεῖσθαι δέκα πάντα πρὸ τοῦ νέμειν τοῖς ἄλλοις. Ἄνευ δ' ἐκείνων ἀριστέων αὐτῶν κερσομημένον ἵππον ἐδωρήσατο. Τῶν δὲ Ρωμαίων ἐπαινεσάντων, ὁ Μάρκιος προσελθὼν τὸν μὲν ἵππον ἔφη δέχεσθαι καὶ χαίρειν τοῖς ἐπίνοις τοῦ ἄρχοντος, τὰ δὲ ἄλλα μισθόν, οὐ τιμὴν ἡγούμενος ἔαν, καὶ ἀγαπήσειν ὡς εἰς ἕκαστος τὴν νέμησιν. (Πλ. Μαρ. σελ. 427).

² May these same instruments which you profane, never sound more! When drums and trumpets shall in the field prove flatterers, let courts and cities be made all of false-faced soothing! When steel grows soft as the parasites silk, let him be made a coverture for the wars. Τὴν γραφὴν ταύτην παραδέχεται ὁ Aldis W. Wright οὗτινος τὴν ἐκδοσὴν ἔχομεν ὑπ' ὄψει. Ἐτερος δὲ γνωστός ἐκδότης τοῦ Σαίξπηρ ὁ Knight, καὶ τὴν στίχιν καὶ λέξεις πινὰς τοῦ χωρίου μεταβάλλων ἐρμηνεύει αὐτὸς ὡς ἐξῆς: Ἄς μὴ ἠχῆσῃ ποτὲ πλέον τὰ ὄργανα ταῦτα τὰ ὅποια βεβηλοῦτε, ὅταν καὶ τύπανα καὶ σάλπιγγες μεταβάλλωνται εἰς κόλακας ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης! Ὅπου ὁ χάλυψ μαλακύνεται ὡς ἡ μέταξα τοῦ παρασίτου, ἐκεῖ καὶ ἀνάκτορα καὶ πόλεις ἄς πληρωθῶσι (κατοικηθῶσι) ψευδοπροσώπων κολακῶν.

φημιῶν, ὡσάνει ἐπεθύμουν ν' ἀκούω τὴν ἀσήμικτον πράξιν μου, ἐξογκουμένην μὲ ἐπαίνους καὶ ἀρτυομένην μὲ ψεύδη;

KOMIN. Εἶσαι ὑπὲρ τὸ δέον μετριόφρων, καὶ μᾶλλον αὐστηρὸς πρὸς τὴν δόξαν σου, ἢ ἀγνώμων πρὸς ἡμᾶς ἐκφράζοντας εἰλικρινῶς τὰ αἰσθήματά μας. Ἄλλ' ἐάν σὺ ἐργάζεσαι ἐναντίον σεαυτοῦ, θά μᾶς ἐπιτρέψῃς νὰ σὲ δέσωμεν, ὅπως πάντα ἀνθρώπον ὅστις βλέπτει αὐτὸς ἑαυτόν, καὶ ἔπειτα συζητοῦμεν ἀσφαλῶς μετὰ σοῦ. Ὅθεν ὁμοῦ μεθ' ἡμῶν, ἄς μάθῃ ἅπαντα ἡ οἰκουμένη ὅτι, τῷ Γρίφ Μαρτίῳ ἀνήκει τὸ κλέος τοῦ πολέμου τούτου· πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τούτου τῷ δίδω τὸν γενναῖον ἵππον μου, γνωστὸν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, μὲ ὄλον τὸν στολισμὸν του· ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ταύτης, ἀμείβοντες τὰ πρὸ τῶν Κοριθίων κατορθώματά του, ἀποκαλοῦμεν αὐτὸν ἐπευρημοῦντος σύμπαντος τοῦ στρατοῦ, **ΓΑΙΟΝ ΜΑΡΚΙΟΝ ΚΟΡΙΘΑΙΟΝ!** Φέρε ἐπαξίως τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ἐσκεῖ! (Σαλπίσματα καὶ τυμπανοκρουαῖα).¹

PANTEX. Γάιος Μάρκιος Κοριθαῖος!

KOPIOA. Θά ὑπάγω νὰ πλυθῶ, καὶ ὅταν τὸ πρόσωπόν μου καθαρισθῆ, θά παρατηρήσῃς ἀν' ἐρυθριῶ ἢ ὄχι· ὅπως δῆποτε σὲ εὐχαριστῶ. Θά ἵππεύσω τὸν θυμοειδῆ ἵππον σου, καθ' ἅπαντα δὲ τὸν χρόνον θά προσπαθήσω παντὶ σθένει, νὰ μοὶ ἀρμόζῃ ὡς περικεφαλαῖα, ἢ λαμπρὰ προσωνομῖα ἢν μοὶ ἐδώκας.

KOMIN. Ἄγωμεν εἰς τὴν σκηνὴν μου, ὅπου πρὶν ἢ ἀνακλυθῶμεν θά ἀναγγεῖλωμεν εἰς τὴν Ρώμην τὴν ἐπιτυχίαν μας. Σὺ, Τίτε, πρέπει νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὰ Κορίθια· ἀπόστειλον δὲ ἡμῖν εἰς Ρώμην τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν κατοίκων ἵνα μετ' αὐτῶν συνομολογήσωμεν συνθήκην πρὸς τε τὸ ἡμέτερον καὶ τὸ ἰδικόν των συμφέρον.

MARK. Προθύμως στρατηγέ.

KOPIOA. Οἱ θεοὶ ἀρχίζουσιν νὰ μὲ ἐμπαίζωσι! Ἐγὼ ὁ πρὸ μικροῦ ἀρνηθεὶς ἡγεμονικὰ δῶρα ἀναγκάζομαι νῦν νὰ ἀπαιτήσω παρὰ τοῦ στρατηγοῦ μου.

KOMIN. Ἡ αἴτησίς σου ἐγκρίνεται. Τί θέλεις;

KOPIOA. Ἐν Κοριθίοις κατέλυσα πολλάκις εἰς τὸν οἶκον πτωχοῦ ἀνδρός, ὅστις ἐφέρετο πρὸς με λίαν φιλανθρώπως. Αἰχμαλωτισθεὶς, ἐπεκαλέσατο τὴν συνδρομὴν μου, ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν μου ὁ Ἀμφίδιος, καὶ ἡ ὀργὴ κατέπνιξε τὴν εὐσπλαχνίαν μου· ἐξαιτουμαι παρὰ σοῦ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πτωχοῦ μου ξένου.

KOMIN. Ὡ τῆς καλῆς αἰτήσεως! Καὶ ὁ φονεὺς τοῦ υἱοῦ μου ἀν' ἦτο, θά ἡλευθεροῦτο αὐθαρῆ. Ἀπελευθέρωσον αὐτόν, Τίτε.

¹ Ἐπεὶ δ' ἐπαύσατο βοῆς καὶ θορύβου τὸ πλῆθος ὑπολαβὼν ὁ Κομίνιος ἀλλ' ἐκείνας μὲν εἶπεν ὡ στρατιῶται τὰς δωρεὰς οὐ δύνασθε βιάζεσθαι τὸν ἀνδρα μὴδὲ βουλόμενον λαβαῖν· ἦν δὲ οὐκ ἔστιν ἐπὶ τούτῳ διδομένη ἀπόσασθαι δῶμεν αὐτῷ καὶ ψηφισώμεθα κλεῖσθαι Κοριθαῖον ὄν· εἰ μὴ πρὸ ἡμῶν ἡ πράξις αὕτη τοῦτο δίδωκεν. Ἐκ τούτου τρίτον ἔσχεν ἄνεμα τὴν Κοριθαῖον. (Πλ. Γ. Μαρ: 42).

ΛΑΡΚ. Πῶς ὀνομάζεται Μάρκιε ;

ΚΟΡΙΘΑΙΟΣ. Μὴ τὸν Δία! ἐλησμόνησα. Εἶμαι καταπεπονημένος, ναί, ἐκου-
ρῆσθη ἡ μνήμη μου. Δὲν ὑπάρχει οἶνος ἐδῶ ;

ΚΟΜΙΝ. Ἄγωμεν εἰς τὴν σκηνὴν μου. Τὸ αἶμα ξηραίνεται ἐπὶ τοῦ
πρόσωπου σου. Εἶνε καιρὸς νὰ προνοήσωμεν περὶ θεραπείας ἐλθέ. (Ἐ-
ξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Κ'

Τὸ στρατόπεδον τῶν Οὐλολοῦσκων.

Σαλπίσματα. Ἐμφανίζεται ὁ ΓΥΛΛΟΣ ΑΜΦΙΔΙΟΣ αἱματόφυρτος,
μετὰ δύο ἢ τριῶν στρατιωτῶν.

ΑΜΦΙΔ. Ἡ πόλις ἐκυριεύθη !

Α' ΣΤΡΑΤ. Θὰ ἀποδοθῆ ὑπὸ ὄρους ἐπιεικεῖς.

ΑΜΦΙΔ. Ὑπὸ ὄρους !

Ἐπεθῆμον νὰ ἤμην Ρωμαῖος, διότι, ὦν Οὐλολοῦσκος, δὲν δύναμαι νὰ
δεῖξω τί εἶμαι. Ὑπὸ ὄρους! Καὶ ποία δύναται νὰ εἶνε ἡ ἐπιεικεία τῶν ὄρων
τῆς συνθήκης ὅταν ὁ ἕτερος τῶν διαμαχομένων παρέδωκεν ἑαυτὸν εἰς
τὴν τοῦ ἑτέρου διάκρισιν ; Πεντάκις, Μάρκιε, συνεπλάκην πρὸς σέ, καὶ πεν-
τάκις με ἐνίκησας, καὶ θὰ ἐξηκολούθεις ἴσως πράττων τὸ αὐτό, καὶ ἂν
ἀκόμη τόσοσιν συχνὰ ἤρχόμεθα εἰς χεῖρας, ὅσον καὶ τρώγωμεν. Μὰ τὰ στοι-
χεῖα, ἂν ποτε πάλιν ἀντικρίσω αὐτόν, ἢ θὰ τὸν φονεύσω, ἢ θὰ φονευθῶ·
ἢ ἀντιζηλία μου δὲν ἔχει πλέον ὅν εἶχεν ἄλλοτε γενναῖον χαρακτῆρα, διότι
ἄλλοτε μὲν ἤθελον νὰ τὸν συντρίψω δι' ὁμοίας δυνάμεως ἤτοι ξίφος πρὸς
ξίφος ἀλλὰ εἰς τὸ ἐξῆς θὰ τὸν κτυπήσω ὅπως δυνηθῶ· εἴτε διὰ βίας, εἴτε
διὰ δόλου, θὰ τὸν ἀφανίσω.

Α' ΣΤΡΑΤ. Εἶνε σωστὸς διάβολος.

ΑΜΦΙΔ. Καὶ τοῦ διαβόλου ἀκόμη τολμηρότερος, ἀλλ' ὄχι τόσοσιν πονη-
ρὸς. Τὸ γενναῖον τῆς ψυχῆς μου ἠμαυρώθη ὑπὸ τῆς προσάφθείσης κηλι-
δος· ἔνεκα ἐκείνου θὰ ἀπαρνηθῆ ἑαυτήν. Οὔτε ὑπνος, οὔτε ἱερόν, οὔτε ἀ-
σθένεια, οὔτε τὸ ἀοπλον, οὔτε βωμός, οὔτε Καπιτώλιον, οὔτε ἱερέων προ-
σευχαί, οὔτε θυσίας ὦραι, ἄτινα πάντα καταπαύουσι πᾶσαν μνήμην, θὰ
δυνηθῶσι, προβάλλοντα τὸ ὑπὸ τῆς συνθηεῖας καθιερωμένον δικαίωμα των,
ν' ἀναγκαιτίσωσι τὸ κατὰ τοῦ Μαρκίου μῖσός μου· ὅπου τὸν συναντήσω,
καὶ ἐν αὐτῷ ἀκόμη τῷ οἴκῳ μου, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἀδελφοῦ μου,
καὶ ἐκεῖ ἀκόμη, παρὰ τοὺς νόμους τῆς ξενίας, θὰ ἐμπήξω τὰς ἀγρίας χεῖ-
ρας μου εἰς τὴν καρδίαν του. Ὑπαγε εἰς τὴν πόλιν νὰ μάθης ὑπὸ πόσων
φυλάσσεται, καὶ τίνες εἶνε οἱ μέλλοντες νὰ σταλῶσιν εἰς Ρώμην ὡς ὄμηροι.

Β' ΣΤΡΑΤ. Δὲν θὰ ἔλθῃ στρατηγέ ;

ΑΜΦΙΔ. Μὲ περιμένουσιν εἰς τὸ δάσος τῶν κυπαρίσσω· ἐλθέ ἐκεῖτε,
— πρὸς μεσημβρίαν τῶν μύλων τῆς πόλεως— καὶ ἀγγεῖλόν μοι πῶς βαίνουσι
τὰ πράγματα, ἵνα κατὰ ταῦτα κανονίσω καὶ ἐγὼ τὴν πορείαν μου.

Α' ΣΤΡΑΤ. Εἰς τὰς διαταγὰς σου, στρατηγέ. (Ἐξέρχονται).

ΠΡΑΕΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΣΚΗΝΗ Α'

Ρώμη. — Δημόσιος πλατεῖα.

(Εἰσέρχεται ὁ ΜΕΝΗΝΙΟΣ μετὰ τῶν δημάρχων ΣΙΚΙΝΙΟΥ καὶ ΒΡΟΥΤΟΥ)

ΜΕΝΗΝ. Ὁ οἰπνοσκόπος μοι λέγει ὅτι θὰ λάβωμεν ἀγγελίας ταύτην
τὴν ἐσπέραν.

ΒΡΟΥΤ. Ἄγαθὰς ἢ κακὰς ;

ΜΕΝΗΝ. Ὅχι κατὰ τὰς εὐρχὰς τοῦ λαοῦ, διότι δὲν ἀγαποῦν τὸν
Μάρκιον.

ΣΙΚΙΝ. Ἡ φύσις διδάσκει τὰ ζῶα νὰ γνωρίζωσι τοὺς φίλους των.

ΜΕΝΗΝ. Ποῖον σὲ παρακαλῶ ἀγαπᾷ ὁ λύκος ;

ΣΙΚΙΝ. Τὸ ἀρνίον.

ΜΕΝΗΝ. Ναί, διὰ νὰ τὸ καταβροχθίσῃ, ὡς θὰ κατεβροχθίζε τὸν εὐγενῆ
Μάρκιον, ὁ πεινασμένος ὄχλος.

ΒΡΟΥΤ. Εἶνε πράγματι ἀρνίον, βελάζον ὡς ἀρκτος.

ΜΕΝΗΝ. Εἶνε πράγματι ἀρκτος ζῶσα ὡς ἀρνίον. Σεῖς εἶσθε γέροντες καὶ
οἱ δύο· εἴπατέ μοι κάτι τὸ ὅποιον θὰ σὰς ἐρωτήσω.

ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ. Ἀσμένως.

ΜΕΝΗΝ. Ποία ἢ ἔλλειψις τοῦ Μαρκίου τὴν ὁποίαν σεῖς νὰ μὴν ἔχετε
καὶ μετὰ τὸ παραπάνω ;

ΒΡΟΥΤ. Δὲν ὑπάρχει ἐλάττωμα οὔτινος νὰ στερῆται· εἶνε μεστὸς
πάντων.

ΣΙΚΙΝ. Καὶ ὡς τὸ κυριώτατον ἔχει τὴν ἀλαζονείαν.

ΒΡΟΥΤ. Τὰ πάντα δὲ υπερβαίνει ἡ κομπορημοσύνη του.

ΜΕΝΗΝ. Αὐτὸ εἶνε παράδοξον. Γνωρίζετε σεῖς οἱ δύο ποῖαν γνώμην
ἔχη περὶ ὑμῶν ἢ πόλις, θέλω νὰ εἶπω ἡμεῖς οἱ εὐπατρίδαι ;

ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ. Ἐ! λοιπὸν ποῖαν ;

ΜΕΝΗΝ. Ἐπειδὴ ὁμιλεῖται περὶ ἀλαζονείας, — δὲν θὰ ὀργισθεῖτε ἂν
τὸ εἶπω ;

ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ. Λέγε, λέγε

MENHN. Μοι εἶνε ἀδιάφορον, καθότι ἡ ἐλαχίστη ἀφορμὴ σὰς παροργίζει· ὅθεν δύνασθε νὰ ἀφήσετε ἐλευθέρους τοὺς χαλινούς εἰς τὸν ὀργίλον χαρακτῆρά σας, καὶ νὰ θυμώσετε ὅσον θέλετε, ἂν τοῦλάχιστον τοῦτο σὰς ἀρέσκη. Μέμψετε τοῦ Μαρκίου ὡς ἀλαζόνος;

ΒΡΟΥΤ. Δὲν εἶμεθα μόνοι ἡμεῖς, κύριε.

MENHN. Γνωρίζω ὅτι πολὺ ὀλίγα πράγματα δύνασθε νὰ πράξετε μόνοι· ἂν πολλοὶ ἄλλοι δὲν σὰς παρείχον συνδρομὴν, αἱ πράξεις σας θὰ ἦσαν τελείως ἀσήμκντοι· ἡ ἰκανότη σας εἶνε τόσῳ παιδικῇ, ὥστε δὲν δύνασθε νὰ πράξετε πολλὰ ἀφ' ἐαυτῶν. Ὁμιλεῖται περὶ ἀλαζονείας. "Ὡ ἐὰν ἠδύνασθε νὰ στρέψητε τὰ βλέματα πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν νώτων σας πῆραν, καὶ νὰ θεωρήσητε τὴν χαριτωμένην εἰκόνα σας! "Ὡ, ἐὰν ἠδύνασθε νὰ τὸ πράξετε!

ΒΡΟΥΤ. Καὶ τί μὲ τοῦτο;

MENHN. Ἦθέλετε τότε ἀνακαλύψει ἐν ζευγος ἀναξίων, ἀλαζόνων, βιαιῶν, ὄξυχόλων ἀρχόντων, (γράφε τρελλῶν) ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἐν Ρώμῃ.

ΣΙΚΙΝ. Κκι σὺ ἀρκετὰ γνωστὸς εἶσαι, Μενήνιε.

MENHN. Εἶμαι γνωστὸς ὡς εὐτράπελος πατρίκιος, ἄνθρωπος ὅστις ἀγαπᾷ ποτήριον θερμοῦ οἴνου, χωρὶς σταγόνος ὕδατος ἐκ τοῦ Τιβέριως· λέγουσιν ὅτι ἔχω κᾶπως τὸ ἐλάττωμα νὰ δικαίῳ τὸν πρῶτον ἐγκαλέσαντα· ὅτι ὀργίζομαι διὰ τὴν ἐλαχίστην ἀφορμὴν, ὅτι γνωρίζω περισσότερον τὰ ἐπίσθια τῆς νυκτὸς παρὰ τὸ μέτωπον τῆς ἡμέρας· ὅτι λέγω, ὅτι φρονῶ, καὶ ὅτι ἡ κακία μου καταναλίσκεται μόνον εἰς λόγους. Ὅταν συναντῶ δύο πολιτικούς ὡς ὑμεῖς—βεβιαῖως Λυκούργους· δὲν δύναμαι νὰ σὰς ὀνομάσω—ἐὰν τὸ ποτὸν τὸ ὅποιον μοὶ διδετε ἐρεθίσῃ ἀηδῶς τὸν λάρυγγά μου, ζαρώνω τὸ πρόσωπον. Δὲν δύναμαι δὲ νὰ εἶπω ὅτι ἡ ἐντιμότης σας ὠμίλησε δῆθεν καλῶς περὶ τίνος πράγματος, ὅτκν ἀκούω ὅτι ὁ γαῖδαρος δίδει καὶ παίρνει εἰς τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ὀμιλίας σας¹· καὶ μολονότι ἀναγκάζομαι νὰ συμφωνῶ μετ' ἐκείνων οἵτινες λέγουσιν ὅτι εἰσθε σεβαστοὶ καὶ σπουδαῖοι ἄνδρες, ὅμως ψεύδονται ἀνακιδῶς, ὅσοι ἰσχυρίζοντι ὅτι ἔχετε πρόσωπα συμπαθητικὰ. Ἄν δὲ ταῦτα πάντα βλέπετε ἐν τῷ μικρῷ εἰναί μου, ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι μὲ γνωρίζετε πολὺ καλῶς; Τί κακὸν λοιπὸν δύναται νὰ ἀνακαλύψῃ ἡ τυρλὴ διορατικότης σας ἐν τῷ χαρακτῆρι τούτῳ, ἀφοῦ μὲ γνωρίζεται πολὺ καλά;

ΒΡΟΥΤ. Ἄφες αὐτὰ κατὰ μέρος, σὲ γνωρίζομεν πολὺ καλά.

MENHN. Οὔτε ἐμὲ γνωρίζετε, οὔτε τὸν ἐαυτὸν σας, οὔτε ἄλλο τι. Ἡ φιλοδοξία σας εἶνε νὰ προσκυνῆσθε καὶ χαρετίζεσθαι ἀπὸ τοὺς μικροὺς ἀνθρώπους· δαπανᾶτε δὲ ἡμίσειαν ὥραν ἀκροώμενοι ἀσήμκντον διαφορὰν μετὰ τὸ ὀπωροπώλιδος καὶ καπήλου, καὶ πάλιν τότε ἀναβάλλετε εἰς ἄλλην

¹ When I find, the ass in compound with the major part of your syllables.

δικάσιμον ἡμέραν ὑπόθεσιν ἀξίαν δύο λεπτῶν. Ἄν δὲ καθ' ἣν στιγμὴν οἱ ἀντίδικοι ἐκθέτουσιν ὑμῖν τὴν ὑπόθεσιν, τύχη νὰ σὰς πειράξῃ κολικόπονος, τὰ πρόσωπά σας ἀλλοιοῦνται εἰς εἰδεχθεῖς προσωπίδας, χάνετε πᾶσαν ὑπομονήν, ἐγκυαταλείπετε τὴν δίκην ἐν κρίσιμῳ σημείῳ, καὶ μᾶλλον περιπεπλεγμένην ἕνεκα τῆς ἀπροάσεώς σας· ἅπας δὲ ὁ ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης σας προκύπτων συμβιβασμός, συνίσταται εἰς τὸ νὰ ὀνομάξετε ἀχρείους ἀμφοτέρους τοὺς δικαίους. Εἰσθε μὲ τὸ ναι ἕνα θαυμάσιον ζευγάρι.

ΒΡΟΥΤ. Ἄφες αὐτὰ, γνωρίζει κάλλιστα ὁ κόσμος ὅτι εἶσαι καταλληλότερος ὡς γελωτοποιὸς εἰς τὰ συμπόσια, ἢ χρήσιμος βουλευτῆς εἰς τὸ Καπιτώλιον.

MENHN. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἱερεῖς μας κατ' ἀνάγκην θὰ γίνωσι σκῶπται ἂν τυχὸν συναντήσωσι πλάσματα τόσῳ γελοῖα ὡς ὑμεῖς. Καὶ¹ τὰ ὀρθότατα ὅσων λέγετε εἶνε τόσον εὐτελεῖ, ὥστε δὲν εἶνε ἄξιον τοῦ κόπου νὰ κινήται δι' αὐτὸν ὁ πῶγων σας, αὐτὸς δὲ ὁ πῶγων σας εἶνε ἀνάξιος νὰ παραγέμισῃ προσκεφάλιον ἐμβλωματοῦ, ἢ νὰ ἐμβληθῇ εἰς σαμάρι γαϊδάρου. Καὶ ὅμως τολμάτε νὰ λέγητε ὅτι ὁ Μάρκιος εἶνε ἀλαζών, ὅστις ὅσον εὐτελῶς καὶ ἂν ἐκτιμηθῇ, ἰσοδυναμεῖ πρὸς πάντας συλλήθδην τοὺς ἀπὸ Δευκαλίωνος προγόνους σας, καὶ ἴσως οἱ ἄριστοι ἐξ ἐκείνων ἦσαν δῆμιοι ἐκ διαδοχῆς. Καλὴ νύκτα εὐγενέστατοι. Περαιτέρω συνδιάλεξις πρὸς ὑμεῖς τοὺς βουκόλους τοῦ κτηνώδους ὄχλου, θὰ ἐμόλυνε τὸν ἐγκέφαλόν μου. Λαμβάνα τὸ θάρρος νὰ σὰς ἀποχαριστήσω. (ὁ ΒΡΟΥΤΟΣ καὶ ΣΙΚΙΝΙΟΣ ἀπομακρύνονται. Εἰσέρχονται ἡ ΒΟΛΟΥΜΝΙΑ, ἡ ΒΙΡΓΙΑΙΑ καὶ ἡ ΒΑΑΕΡΙΑ.

Λοιπὸν, τόσον ὠραῖαι ὅσον καὶ εὐγενεῖς δέσποιναί—καὶ αὐτὴ ἡ σελήνη ἂν ἦτο ἐπὶ τῆς γῆς δὲν θὰ ἦτο εὐγενεσττέρα ὑμῶν—ποῦ σπεύδετε;

ΒΟΛΟΥΜ. Ὁ υἱὸς μου πλησιάζει, σεβαστὲ Μενήνιε· πρὸς θεοῦ ὑπάγωμεν.

MENHN. Πῶς! ὁ Μάρκιος ἐπιστρέφει!

ΒΟΛΟΥΜ. Ναί, φίλτατε Μενήνιε, καὶ λαμπρῶς εὐδοκίμησας.

MENHN. Δέξει τὸν πῖλον μου οὐρανέ, καὶ τὰς εὐχαριστίας μου. Λοιπὸν, ὁ Μάρκιος ἐπιστρέφει!

ΒΟΛΟΥΜ. καὶ ΒΙΡΓΙΑ. Ναί, εἶνε ἀληθές.

ΒΟΛΟΥΜ. Ἰδοὺ ἡ ἐπιστολὴ του· ἡ γερούσια ἔλαβεν ἄλλην, ἄλλην ἢ σύζυγός του, καὶ νομίζω ὅτι ἐν τῇ οἰκίᾳ εἶνε μίχ πρὸς σέ.

MENHN. Ἀπόψε θὰ κάψω τὸ σπίτι μου·² ἐπιστολὴ πρὸς ἐμέ!

ΒΟΡΓΙΑ. Βεβιατότατα, ἐπιστολὴ πρὸς σέ· τὴν εἶδον.

MENHN. Ἐπιστολὴ πρὸς ἐμέ! τοῦτο μοὶ δίδει ἐπτὰ ἐτῶν ὑγείαν· κατὰ τὸ διάστημα δὲ τοῦτο θὰ πέμψω εἰς κόρκακας τοὺς ἰατρούς.³ Ἦ ἀρίστη συνταγὴ τοῦ Γαλιλαίου συγκρινομένη πρὸς τὸ προφυλακτικὸν τοῦτο φάρ-

¹ When you speak bestun to the purpose, it is not worth the wagging of your beards.

² I will make my very house reel to neght. Ἀπόψε θὰ τὰ κάμω θάλασσα.

³ I will make a lip at the physician· θὰ περιφρονῆσαι τοὺς ἰατρούς.

μακρον, θά ἦτο ἀγυρτικὴ ἀλοιφή, καὶ φάρμακον εἰς ἵππους μόνον κατάλληλον. Δὲν εἶνε πληρωμένος; Ἄλλοτε συνήθιζε νὰ ἐπανέρχεται τραυματισμένος.

ΒΙΡΓΙΑ. ὦ, ὄχι, ὄχι, ὄχι.

ΒΟΛΟΥΜ. ὦ, ναί, ἐπληρώθη καὶ εὐχαριστῶ τοὺς θεοὺς.

ΜΕΜΝΗ. Καὶ ἐγὼ ἐπίσης ἂν τὸ τραῦμα δὲν εἶνε βαρὺ· ἂν ἔχη εἰς τὴν τσέπην τὴν νίκην, τὰ τραύματα τῷ πρέπουσι.

ΒΟΛΟΥΜ. Τὴν ἔχει ἐπὶ τοῦ μετώπου. Εἶνε ἡ τρίτη φορά, Μενήνιε, καθ' ἣν ἐπανέρχεται ἐττεμμένος μετὰ τὸν δρύϊνον στέφανον.

ΜΕΜΝΗ. Ἐσωφρόνισε καλὰ τὸν Ἀμφίδιον;

ΒΟΛΟΥΜ. Ὁ Τίτος Δάρκιος γράφει ὅτι συνεπλάκησαν οἱ δύο, καὶ ὅτι ὁ Ἀμφίδιος διέφυγεν.

ΜΕΜΝΗ. Καὶ ἦτο βεβιαῖος καιρὸς νὰ φύγῃ· δύναμαι νὰ τὸν βεβιαίωσω περὶ τούτου, ἐὰν ἀντίστατο ἕως τέλους, θὰ ἐπάθαινον ὅ,τι δὲν θὰ ἤθελον ποτὲ νὰ πάθω, ἔστω καὶ χάριν πάντων τῶν ἐν Κοριόλοις κιβωτίων μετὰ τοῦ ἐν αὐτοῖς χρυσοῦ. ἵ Ἀνηγγέλη τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν γερουσίαν;

ΒΟΛΟΥΜ. Ἄς υπάγωμεν ἀγαπηταί. Ναί, ναί, ναί· ἡ γερουσία ἔλαβεν ἐπιστολάς παρὰ τοῦ στρατηγοῦ, ἐν αἷς οὗτος παραχωρεῖ εἰς τὸν υἱὸν μου ὅλην τὴν δόξαν τοῦ πολέμου τούτου. Ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ ὑπερηκόντισε πρῶτα κατορθώματά των.

ΒΑΛΕΡ. Τῷ ὄντι διηγοῦνται θαυμάσια περὶ αὐτοῦ.

ΜΕΜΝΗ. Θαυμάσια! ναί, καὶ σὰς ἐγγυῶμαι ὅτι εἰργάσθη οὐχὶ παρὰ τὴν ἀξίαν τοῦ.

ΒΙΡΓΙΑ. Εἶθε νὰ εἶνε ἀληθῆ!

ΒΟΛΟΥΜ. Ἀληθῆ! Τί λέγεις;

ΜΕΜΝΗ. Ἀληθῆ! Ὁρκίζομαι περὶ τῆς ἀληθείας αὐτῶν. Ποῦ ἐτραυματίσθη; (πρὸς τοὺς δημάρχους). Ὁ θεὸς νὰ ἐλεήσῃ τὴν ἐντιμότητά σας! Ὁ Μάρκιος ἐπανέρχεται· δικαιοῦται περισσότερο νὰ εἶνε ἀγέρωχος. Ποῦ εἶνε πληρωμένος;

ΒΟΛΟΥΜ. Ἐπὶ τοῦ ὤμου καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος. Θὰ ἔχη μεγάλας οὐλάς νὰ δείξῃ εἰς τὸν λαὸν ὅταν ζητήσῃ τὰς ψήφους του. Ὅτε ἐδίωξε τὸν Ταρκίνιον ἔλαβεν ἐπτὰ τραύματα.

ΜΕΜΝΗ. Ἐν κατὰ τὸν αὐχένα, καὶ δύο κατὰ τὸν μικρὸν—ἐν ὅλῳ ἐνέα, καθ' ὅσον ἐγὼ γνωρίζω.

ΒΟΛΟΥΜ. Πρὸ τῆς τελευταίας ταύτης ἐκστρατείας εἶχεν εἴκοσι πέντε τραύματα.

ΜΕΜΝΗ. Τώρα ἔχει εἴκοσι καὶ ἐπτὰ· ἕκαστον δὲ τραῦμά του ἦτο εἰς

1 An he had stayed byhim, I would not have been so fidiused for all the chests in Corioli and the gold that's in them. Ἐκ τοῦ Ἀμφίδιος σαρκαστικῶς ὁ Μενήνιος· παράγει ῥημα fidiused, Δὲν ἤθελον νὰ ἀμφιδισθῶ.

τάφος ἐχθροῦ (ζητωκραυγαυγαὶ καὶ σαλπίσματα). Εἶνε οἱ προάγγελοι (ushers) τοῦ Μαρκίου. Ἐμπροσθεν αὐτοῦ βοῆ ἀγαλλιιάσεως καὶ ὀπισθεν δάκρυα. Ὁ μέγας δαίμων τοῦ θανάτου κάθηται ἐπὶ τοῦ νευρώδους αὐτοῦ βραχίονος ὅστις, ὅθεν ὑψώθη καταπίπτει συντρίβων πλήθη ὄλα ἀνθρώπων. (Παιάν. ζουσι. Σάλπιγγες ἤχουσι. Εἰσέρχεται ὁ στρατηγὸς ΚΟΜΙΝΙΟΣ, ὁ ΤΙΤΟΣ ΔΑΡΚΙΟΣ καὶ ἀναμέσω αὐτῶν ὁ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ ἐστεμμένος μετὰ δρύϊνον στέφανον· εἶτα ἀξιωματικοί, στρατιῶται καὶ κῆρυξ.

ΚΗΡΥΞ. Μάθε Ρώμη ὅτι ὁ Μάρκιος ἠγωνίσθη μόνος ἐντὸς τῶν πυλῶν τῶν Κοριόλων ὅπου ἐκτὸς τῆς φήμης προσεκτήσατο καὶ νέον πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ὄνομα, τὸ τοῦ Κοριολανοῦ! Καλῶς ἤλθες εἰς Ρώμην ἐνδοξε Κοριολανέ! (σαλπίσματα).

ΠΑΝΤΕΣ. Καλῶς ἐπανῆλθες ἐνδοξε Κοριολανέ!

ΚΟΡΙΟΛ. Ἄς παύσουν πλέον τὰ τοιαῦτα· λυποῦσι τὴν ψυχὴν μου. Παρκακλῶ ἀρκεῖ.

ΚΟΜΙΝ. Ἴδου ἡ μήτηρ σου, φίλε Μάρκιε.

ΚΟΡΙΟΛ. ὦ, γνωρίζω ὅτι ἐκέτευσας πάντας τοὺς θεοὺς ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας μου! (Γονυπετεῖ).

ΒΟΛΟΥΜ. Ἐγέρθητι, ἀνδρεῖε μου στρατιῶτα· ἀγαπητέ μοι Μάρκιε, ἀξίε Γάις, καὶ πῶς ἄλλως ὠνομάσθης τελευταῖον διὰ τὰ ἐνδοξα κατορθώματά σου; Κοριολανός; καλὰ εἶπα; Ἄλλ' ἰδοὺ ἡ σύζυγός σου!

ΚΟΡΙΟΛ. Χαῖρε γλυκυτάτη μου, χαῖρε σιωπηλή μου. Πῶς; θὰ ἐγέλας ἐὰν με ἐπανέφερον ἐπὶ φορείου, καὶ κλαίεις νῦν βλέπουσά με ἐν θριάμβῳ ἐπανερχόμενον; Ἄχ, φιλτάτη, μόνον αἱ χῆραι τῶν Κοριόλων καὶ αἱ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἀπολέσασαι μητέρες, ἔχουσιν οὕτω τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρυβρέκτους.

ΜΕΜΝΗ. Οἱ θεοὶ σὲ ἐπιστέφουσι!

ΚΟΡΙΟΛ. Ἄ, ζῆς ἀκόμη; (Πρὸς τὴν Βαλερίαν). ὦ συγγνώμην ἀγαπητῆ κυρία.

ΒΟΛΟΥΜ. Δὲν ἤξεύρω ποῦ νὰ στρέψω τὰ βλέμματα. ὦ, καλῶς ἐπανήλθετε· καλῶς ἐπανῆλθες σαρατηγέ, καὶ πάντες οἱ λοιποί.

ΜΕΜΝΗ. Μυριακίς καλῶς ἤλθετε. Μοῦ ἔρχεται καὶ νὰ γελάσω καὶ νὰ κλαύσω, καὶ χαίρω καὶ λυποῦμαι. Καλῶς ἤλθετε. Κατηραμένη ἡ ψυχὴ ἣτις δὲν χαίρει ἐπαναβλέπουσά σε. Εἶσθε τρεῖς, οὐς βλέπουσα ἡ Ρώμη πρέπει νὰ σκιρτᾷ ὑπὸ χαρᾶς. Ἄλλὰ μὰ τὴν πίστιν μου ἔχομεν ἐδῶ κἀτι ἀγριόδενδρα τὰ ὁποῖα εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐξημερώσωμεν δι' ἐγκεντριτισμοῦ. Ἐν τούτοις καλῶς ἤλθετε πολεμισταί. Ἐγὼ ἔμαθα νὰ λέγω τὴν τσουκνίδα τσουκνίδα, καὶ τῶν τρελλῶν τὰ σφάλματα τρέλλαις.¹

1 We call a nettle but a nettle and the faults of fools but folly. Ἴσως ἡ παροιμία αὕτη ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἐλληνικὴν. Τὰ σῦκα σῦκα, καὶ τὴν σιὰφην σιὰφην.

ΚΟΜΙΝ. Σὺ λέγεις πάντοτε σωστά.

ΕΡΟΙΟΑ. Πάντοτε, πάντοτε ὁ Μενήμιος.

ΚΗΡΥΞ. Τόπον, ἀποσύρθητι.

ΚΟΡΙΟΑ. (Πρὸς τὴν Βολουμνίαν καὶ Βιργιλίαν). Τὴν χειρὰ σου, καὶ σὺ τὴν ἰδικήν σου· πρὶν εἰσελθῶ εἰς τὴν οἰκίαν μας, ὁφείλω νὰ ἐπισκεφθῶ τοὺς χρηστοὺς πατρικίους, παρ' ὧν ὄχι μόνον προσήσεις, ἀλλὰ καὶ παντοίας τιμὰς ἔλαβον:

ΒΟΛΟΥΜ. Μὲ ἠξίωσεν ὁ θεὸς νὰ ζήσω καὶ νὰ ἴδω πληρουμένους τοὺς πόθους καὶ τὰ πολυηρότατα τῆς φαντασίας μου σχέδια· ἐν μόνον πράγμα λείπει· δὲν ἀμφιβάλω ὅμως ὅτι καὶ τοῦτο θὰ σοὶ χαρίσῃ ἡ πατρὶς ἡμῶν Ρώμη.

ΚΟΡΙΟΑ. Μάθε, καλὴ μῆτερ, ὅτι προτιμῶ νὰ εἶμαι δοῦλος τῶν Ρωμαίων ὡς ἐγὼ θέλω ἢ νὰ ἄρχω αὐτῶν ὡς αὐτοὶ θέλουσι.

ΚΟΜΙΝ. Ἐμπρός, εἰς τὸ Καπιτώλιον. (Σαλπίσματα. Ἐξέρχονται ἐν πομπῇ· Ὁ ΒΡΟΥΤΟΣ καὶ ὁ ΣΙΚΙΝΙΟΣ ἐμφανίζονται).

ΒΡΟΥΤ. Πάντες ὁμιλοῦσι περὶ αὐτοῦ· οἱ ἀμβλυωποῦντες λαμβάνουσι διόπτρας διὰ νὰ τὸν ἴδωσι· ἡ τροφὸς ἀφίνει τὸ ἐμπεισιτευμένον αὐτῇ νήπιον νὰ κλαίῃ ἀσπαίρον· ὅπως φλυαρήσῃ περὶ αὐτοῦ· ἡ μαγειρίσσα ῥίπτουσα τὸ καθρώτατον αὐτῆς μακροῦ περιεπερὶ αὐτῆς· λαίμον, ἀναρριχᾶται εἰς τοὺς τοίχους διὰ νὰ τὸν ἴδῃ· τὸ πλῆθος συμπικνουται καὶ συσπειροῦται εἰς ἐργαστήρια, θρανία καὶ παράθυρα· παντοῦται μορφαὶ κατέχουσι τὰς στέγας διαφλεγόμεναι ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἴδωσιν αὐτόν· ἱερεῖς, σπανίως ἄλλως φαινόμενοι, διωθόμενοι διὰ τοῦ πλήθους, ζητοῦσι αἰσθημαίνοντες νὰ κατακλάβωσιν οἰκνδήποτε θέσιν· πεπλοφόροι δέσποναι παραδίδουσι τὸ ἐρυθρόλευκον χρῶμα τῶν φιλαρέσκως ἐψιμυθωμένων παρειῶν των εἰς τὰ λάγνα φιλήματτα τοῦ φλογεροῦ Φοίβου· τοιαύτη εἶνε ἡ συνώθησις ὥστε νομίζει τις ὅτι ὁ πικραττάτης αὐτοῦ δαίμων, οἷος-δήποτε καὶ ἂν εἶνε οὗτος, ὑπεισηλθεν εἰς τὴν φύσιν αὐτοῦ καὶ μετέδωκε εἰς τὸ σχῆμα καὶ τὴν μορφήν του θελκτικὴν χάριν.

ΣΙΚΙΝ. Ἐγγυῶμαι ὅτι ἀμέσως θὰ ἐκλεχθῇ ὑπάτος.

ΒΡΟΥΤ. Τὸ ἀξίωμα ἡμῶν δύνανται τότε νὰ κοιμᾶται, ἐφ' ὅσον οὗτος θὰ ἄρχῃ.

ΣΙΚΙΝ. Δὲν εἶνε δυνατὸν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους νὰ φέρῃ μετριοπαθῶς τὰ ἀξιώματά του, θὰ ἀπωλέσῃ καὶ ὅ,τι μέχρι τοῦδε ἐκέρδησε.

ΒΡΟΥΤ. Αὐτὸ εἶνε κῆπως παρήγορον.

ΣΙΚΙΝ. Μὴ ἀμφίβαλλε ὅτι ὁ λαός, οὔτινος εἴμεθα προστάται, ἕνεκα τῆς ἀρχαίας πρὸς τὸν Μάρκιον ἔχθρας του θὰ λησμονήσῃ ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ ἀφορμῇ τὰς νέας τιμὰς του, ὅτι δὲ ὁ Μάρκιος θὰ δώσῃ τοιαύτην ἀφορμὴν, εἶνε κατ' ἐμὲ τοσοῦτῳ μᾶλλον βέβαιον, καθ' ὅσον ἡ ὑψηλοφροσύνη του τὸν παροξύνει εἰς τοῦτο.

ΒΡΟΥΤ. Ἦκουσα αὐτοῦ ὁμνῦντος ὅτι, ἂν ἐμελλε ποτὲ νὰ ζητήσῃ τὴν ὑπατείαν, δὲν θὰ ἐνεφρνίζετο εἰς τὴν ἀγορὰν περιβεβλημένος σχῆμα ταπεινόν, οὐδὲ θὰ ἐδείκνυε, κατὰ τὰ εἰθισμένα, τὰ τραχύματά του εἰς τὸν λαόν, ἵνα ἐπαιτήσῃ τὴν ῥυπαρὰν ψῆφον του.

ΣΙΚΙΝ. Ἀληθές.

ΒΡΟΥΤ. Ἀναφέρω αὐτολεξεί τοὺς λόγους του. Τότε μόνον θὰ ἔστεργε τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑπάτου, ὅταν τὸ ἐπέβαλλον εἰς αὐτὸν αἱ ἱεσῖαι τῶν πατρικίων καὶ αἱ εὐχαὶ τῶν εὐπατριδῶν.

ΣΙΚΙΝ. Οὐδὲν ἄλλο εὐχομαι τόσον, ὅσον νὰ ἐμμείνη εἰς τὴν ἀπόφασίν του ταύτην καὶ νὰ ἐπιτελέσῃ αὐτήν.

ΒΡΟΥΤ. Εἶνε πολὺ πιθανὸν ὅτι θὰ ἐμμείνη.

ΣΙΚΙΝ. Τότε, ὅπως ἡμεῖς ἐκ ψυχῆς εὐχόμεθα, εἶναι βέβαιος ὁ ὄλεθρός του.

ΒΡΟΥΤ. Δυσὲν θάτερον, ἢ αὐτὸς πρέπει νὰ καταπέσῃ, ἢ ἡ ἡμετέρα ἰσχὺς. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ ἐμβάλωμεν εἰς τὸν λαόν τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἀνέκαθεν μισεῖται ὑπ' αὐτοῦ ὅτι ἂν εἶχε τὴν δύνανσιν ὁ Μάρκιος θὰ τοὺς μετέβληεν εἰς κτήνη, θὰ ἔφαττε τὰ στόματα τῶν συνηγόρων αὐτῶν, θὰ κατέλυε τὴν ἐλευθερίαν των, θεωρῶν αὐτοὺς ὡς πρὸς τὴν δύνανσιν τοῦ σκέπτεσθαι καὶ πράττειν, κατ' οὐδὲν χρησιμωτέρους εἰς τὸν κόσμον, παρ' ὅσον εἶνε αἱ κάμηλοι ἐν τῷ πολέμῳ. αἵτινες τρέφονται μόνον ἵνα φέρωσι φορτία, καὶ τὰς ὁποίας καταμαστιγοῦσιν ὅταν καταβάλλωνται ὑπὸ τοῦ βάρους.

ΣΙΚΙΝ. Ταῦτα λεγόμενα ὡς λέγεις ἐν καταλλήλῳ στιγμή, καθ' ἣν ἡ ἀκκατάχτος ὕβρις του θὰ προκαλέσῃ ἡ ἀγανάκτησιν τοῦ λαοῦ, — ὅπερ θὰ συμβῇ ἀφεύκτως, εὐθύς ὡς ἤθελε τὸν ἐρεθίσῃ τις, πράγμα τόσον εὐκολόν, ὅσον νὰ ἐπκρήσῃ τις κύνα ἐναντίον προβάτων — ταῦτα λεγόμενα ἐγκαίρως· θὰ μεταβληθῶσιν εἰς πῦρ, ὅπερ θ' ἀναφλέξῃ τὰς ὡς φρύγανα εὐφλέκτους ψυχὰς τοῦ λαοῦ, ὃ δὲ καπνὸς τῆς πυρᾶς ταύτης θ' ἀμυρώσῃ αὐτὸν διὰ παντός. (Εἰσέρχεται ΑΓΓΕΛΟΣ).

ΒΡΟΥΤ. Τί συμβαίνει;

ΑΓΓΕΛ. Καλεῖσθε εἰς τὸ Καπιτώλιον. Γενικῶς πιστεύεται ὅτι ὁ Μάρκιος θὰ ἐκλεχθῇ ὑπάτος. Εἶδον κωφούς συνωθουμένους διὰ νὰ τὸν ἴδωσιν καὶ τυφλοὺς διὰ νὰ τὸν ἀκούωσι· κατὰ τὴν διάβασίν του, αἱ μὲν γραῖαι μητέρες τῷ ἔρριπτον χειρίδας, αἱ δὲ δέσποναι καὶ αἱ κόραι ταινίας καὶ μακροῦ περιεπερὶ αὐτοῦ· οἱ εὐπατρίδαι προσεκύνουν αὐτὸν ὑποκλινῶς ὡσπερ ἄγαλμα τοῦ

1 Shall teach the people. Κατὰ τὸν Wright, ἂν ἡ γραφή τοῦ teach εἶνε ὀρθὴ ἢ φράσις φαίνεται διακεκομμένη. Ὁ Malone ἐξηγεῖ: ὅτι διδάξῃ τὸν λαόν τὰ πρὸς τοὺς κυβερνήτας αὐτοῦ καθήκοντα. Ὁ Steevens ἐρμηνεύει: ὅτι μεταβάλλῃ τὸν λαόν ὑπὲρ τῶν σχεδίων ἡμῶν. Ὁ Theobald ἀντικατέστησεν τὸ teach διὰ τοῦ reach καὶ ὁ Hammer διὰ τοῦ touch.

Διός, ὃ δὲ ὄχλος ἀνέριπτε βροχηδὸν τοὺς πύλους εἰς τὸν αἴρα, καὶ ἐπευφήμει βροντοδῶς τοιοῦτον θέαμα, οὐδέποτε εἶδον.

ΑΡΟΥΓ. Ἄγωμεν εἰς τὸ καπιτώλιον· ἃς παρατηρῶμεν καὶ ἀκούωμεν τὰ γινόμενα, καὶ ἃς ὀπλισθῶμεν μεθ' ἑαυτῶν πρὸς πᾶν τὸ συμβησόμενον.

ΣΙΚΙΝ. Ἐμπρός. (Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Β'

Ἡ αὐτὴ πόλις

(ΚΑΠΙΤΩΛΙΟΝ. Εἰσέρχονται δύο κλητήρες τοποθετοῦντες προσκέφαλα).

Α' ΚΛΗΤΗΡ. Γρήγορα, γρήγορα· σὲ μιὰ στιγμή θὰ εἶνε ἐδῶ. Πόσοι εἶνε οἱ ὑποψήφιοι ὑπατοί;

Β' ΚΛΗΤ. Τρεῖς· λέγονται· ἀλλὰ γενικῶς πιστεύουσιν ὅτι θὰ ἐπιτύχη ὁ Κοριολλανός.

Α' ΚΛΗΤ. Εἶνε παλληκάρι, ἀλλὰ φοβερὰ ὑπερήφανος καὶ δὲν ἀγαπᾷ τὸν λαόν.

Β' ΚΛΗΤ. Μὰ τὸν θεόν, ὑπῆρξαν πολλοὶ μεγάλοι ἄνδρες οἱ ὅποιοι ἐκὼλάκευσαν τὸν λαὸν χωρὶς ποτὲ νὰ τὸν ἀγαπῶσι, πάλιν δὲ ὑπάρχουσι πολλοὶ τοὺς ὁποίους ἠγάπησεν ὁ λαὸς χωρὶς νὰ ἤξεύρῃ διατί· ὥστε ἂν ἀγαπᾷ χωρὶς νὰ ἤξεύρῃ διατί, μισεῖ ἐπίσης χωρὶς νὰ ἔχη σπουδαιότερον λόγον. Ὅθεν ἂν ὁ Κοριολλανός ἀδιαφορῇ περὶ τοῦ ἂν τὸν ἀγαπῶσι ἢ τὸ μισοῦσι, σημαίνει ὅτι ἐνόησε καλῶς τὸν χαρακτήρα τοῦ λαοῦ, καὶ ὅτι ἡ ἱπποτικὴ ἀδιαφορίᾳ του δεικνύει τοῦτο εἰς αὐτοὺς φανερά.

Α' ΚΛΗΤ. Ἄν δὲν ἐφρόντιζε διὰ τὴν ἀγάπην ἢ τὸ μῖσος τοῦ λαοῦ, θὰ ἔμενεν ἀδιάφορος ἀπέναντι αὐτοῦ, καὶ δὲν θὰ ἐζήτηε οὔτε νὰ τὸν ὤφελῃ, οὔτε νὰ τὸν βλάψῃ· ἀλλ' οὗτος ἐπιζητεῖ τὸ μῖσος τοῦ λαοῦ μετὰ τὸν ζῆλον, ὥστε εἶνε δύσκολον εἰς αὐτοὺς νὰ τῷ ἀποδώσωσι τὰ ἴσα, καὶ δὲν παραλείπει τίποτε τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἀποδείξῃ εἰς τὸν λαὸν ὅτι εἶνε ἄσπονδος ἐχθρὸς του. Τώρα, νὰ δεικνύῃ φανερά ὅτι ἐπιδιώκει τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀντιπάθειαν τοῦ κόσμου, εἶνε τόσο κακόν, ὅσον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἀποδοκιμάζει, ἦτοι νὰ τὸν κολακεύσῃ διὰ νὰ προσελκύσῃ τὴν ἀγάπην του.

Β' ΚΛΗΤ. Ἀνεδείχθη εὐεργέτης τῆς πατρίδος του, καὶ αἱ βχθμίδες τὰς ὁποίας ἀνέβη διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ σημερινὸν ὕψος του, δὲν ἦσαν τόσο δμκλαὶ ὅσον εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι διὰ τὸ νὰ εἶνε εὐλύγιστοι καὶ περιποιητικοὶ εἰς τὸν λαόν, καὶ νὰ προσκυνῶσιν αὐτὸν ὑποκλιθῶς, κατάρθωσαν, χωρὶς νὰ πράξωσιν ἄλλο τίποτε, νὰ ἀποκτήσωσι φήμην καὶ ὑπόληψιν· τῶσον καταρατῆς εἶνε ἡ ἀξία του, καὶ τόσο βχθῆως ἐγκεχαραγμέναι εἰς τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ αἱ πράξεις του, ὥστε νὰ παρασιωπήσωσι καὶ νὰ μὴ ἀνο-

μολογήσωσιν αὐτάς, θὰ ἦτο ὑβρις καὶ ἀγνωμοσύνη· ἂν δὲ ἤθελον τὰς παραμορφῶσαι θὰ ἦτο κακεντρέχεια, ἥτις θὰ διεψεύδατο ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ θὰ ἐπέσυρε κατὰ κρίσιν καὶ ἀποδοκιμασίαν ἐκ μέρους πάντων ὅσοι ἤθελον τοὺς ἀκούσει.

Α' ΣΥΓΚΛ. Ἄς μὴ γίνεταί πλέον λόγος περὶ αὐτοῦ· εἶνε ἀνὴρ ἀξίοτιμος. Ἄς ἀπομακρυθῶμεν, (ἐρχονται). Σαλπίσματα. Ραβδούχων προπορευομένων εἰσέρχονται ὁ ὑπατος ΚΟΜΙΝΙΟΣ, ὁ ΜΕΝΗΝΙΟΣ, ὁ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ, οἱ γερουσιασταί, ὁ ΣΙΚΙΝΙΟΣ καὶ ὁ ΒΡΟΥΓΟΣ. Οἱ γερουσιασταὶ καταλαμβάνουσι τὰς θέσεις των· οἱ δήμαρχοι κάθηνται παρ' αὐτοῖς.

ΜΕΝΗΝ. Θέμα τῆς νέας τυχῆς συνελεύσεως ἡμῶν, μετὰ τὴν ἡμετέραν ἀπόφασιν περὶ τοῦ ζητήματος τῶν Οὐλοούσκων καὶ τῆς μετακλήσεως τοῦ Τίτου Λαρκίου, εἶνε ἡ ἀμοιβὴ τῶν λαμπρῶν πράξεων τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου· ὅστις ἠγωνίσθη τόσο ἀνδρείως ὑπὲρ τῆς πατρίδος του. Ὅθεν εὐδοκῆσατε σεβαστοὶ καὶ ἀξίοτιμοὶ συγκλητικοί, νὰ ζητήσητε παρὰ τοῦ νῦν ὑπάτου καὶ στρατηγοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμῶν ἐπιτυχῆ ἐκστρατείαν, ν' ἀναφέρῃ ὀλίγα ἐκ τῶν κατορθωμάτων τοῦ Γαίου Μαρκίου Κοριολλανοῦ, ὃν συναντῶμεν ἐνταῦθα ἵνα μετὰ τῶν ἡμετέρων εὐχαριστιῶν, ἀπονεύωμεν αὐτῷ καὶ τὰς προσηκούσας τιμὰς.

Α' ΣΥΓΚΛ. Ὁμίλησον Κομίσιε· καὶ κατάδειξον ὅτι ἡ προθυμία ἡμῶν πρὸς ἀμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του, ὑπερβαίνει καὶ τοὺς πόρους τοῦ κράτους (πρὸς τοὺς δημάρχους). Ἐπικαλούμεθα τὴν εὐμενῆ ἡμῶν προσοχὴν ὃ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ, καὶ εἶτα τὴν φιλικὴν ἡμῶν συνδρομὴν παρὰ τῷ δήμῳ πρὸς ἐπικύρωσιν τῶν ἐνταῦθα ψηφισθησομένων.

ΣΙΚΙΝ. Πικριστάμεθα ἐνταῦθα μετὰ τὴν πρόθεσιν ν' ἀκούσωμεν εὐμενῶς τὰ προτεινόμενα, καὶ εἴμεθα ὀλοψύχως διατεθειμένοι νὰ τιμῆσωμεν καὶ νὰ προαγάγωμεν ἐκεῖνον, χάριν τοῦ ὁποίου συνήλθομεν.

ΒΡΟΥΓ. Εὐτυχῶς δὲ θὰ θεωρήσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς διὰ τὴν πράξιν ταύτην, ἂν μέλλῃ τοῦ λοιποῦ ν' ἀποδίδῃ εἰς τὸν λαὸν πλειοτέραν τιμὴν ἐκείνης ἢν μέχρι τοῦδε τῷ ἀπέδιδε.

ΜΕΝΗΝ. Αὐτὸ εἶνε ἐκτὸς τοῦ προκειμένου· προτιμότερον νὰ μὴ ὠμίλει. Θέλεις ν' ἀκούσῃς τὸν Κομίσιον;

ΒΡΟΥΓ. Ἀσμενέστατα· ἀλλ' ὅμως ἡ συμβουλή μου ἦτο καταλληλοτέρα τῆς ἐπιπλήξεώς σου.

ΜΕΝΗΝ. Ἀγαπᾷ τὸν λαὸν σὰς, ἀλλὰ μὴ ὑποχρεώνης αὐτὸν νὰ κοιμᾶται καὶ μαζί του. Ὁμίλησον ἀξίοτιμε Κομίσιε. (ὁ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ ἐτοιμάζεται νὰ ἀπέλθῃ).

Ὅχι, κάθισε εἰς τὴν θέσιν σου.

Α' ΓΕΡΟΥΣ. Κάθισε Κοριολλάνε. Μὴ ἐντρέπου ποτὲ ἀκούων τὰς εὐγενεῖς σου πράξεις.

ΚΟΡΙΟΛ. Συγγνώμη, πατέρες· προετίμων νὰ ἴδω τὰς πληγὰς μου ἀνοιγόμενα· πάλιν, παρὰ ν' ἀκούω τίνι τρόπῳ ἔλθον αὐτάς.

ΒΡΟΥΓ. Ἐλπίζω ὅτι δὲν σὲ ἀποδιώκουσιν ἐντεῦθεν οἱ λόγοι μου.

ΚΟΡΙΟΛ. Ὅχι, κύριε· καὶ ὅμως, πολλάκις ἀντέστην εἰς πληγὰς, ἔφυγον δὲ πρὸ τῶν λόγων, Δὲν ἐκολάκυσας, καὶ ἐπομένως δὲν μὲ δυσηρέστησας· ὡς πρὸς τὸν λαόν σου, ἀγαπῶ αὐτὸν κατ' ἀξίαν.

MENHM. Κάθισε σὲ παρκαλῶ.

ΚΟΡΙΟΛ. Θὰ προετίμων νὰ ἠλιζόμην νωχελῶς ἐξηπλωμένος καθ' ἣν ὥραν ἡ σάλπιγξ ἐσάλπιξε τὸ πρόσταγμα τῆς μάχης, παρὰ νὰ κἀθημαι ἀργὸς ἐνταῦθα, ὅπως ἀκούω ὑπὲρ τὸ μέτρον ἐζωγκουμένας τὰς ἀσημάντους· πράξεις μου. (Ἐξέρχεται).

MENHN. Ὡ δὴ μακροί, πῶς δύναται νὰ κολακεύσῃ τὸ σκυλολόγιόν σας — ὅπερ ἀριμετῆ ἓνα χρηστὸν ἄνδρα μεταξὺ χιλίων — ἄνθρωπος ὅστις ὡς βλέπετε προτιμᾷ νὰ διακινδυνεύσῃ πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματός του χάριν τῆς τιμῆς· οὐδὲ τὸ ἐν δὲ τῶν ὄτων του χάριν τοῦ ἐπικίνου; Ὁμίλησον Κορίνιε.

KOMIN. Δὲν θὰ μοὶ ἐξυμνήσῃς ἢ φωνή· τὰ κατορθώματα τοῦ Κοριολανοῦ δέον νὰ δηλωθῶσι διὰ φωνῆς ἰσχυρᾶς. Λέγεται ὅτι πρωτίστη τῶν ἀρετῶν εἶνε ἡ ἀνδρεία, καὶ ὅτι περιποιεῖ μέγιστην τιμὴν εἰς τὸν ἔχοντα αὐτήν. Ἄν οὕτως ἔχη, ὁ ἀνὴρ, περὶ τοῦ ὁποίου ὀμιλῶ εἶνε ἀπαράμιλλος ἐν τῷ κόσμῳ. Ὅτε ὁ Ταρκίνιος συνήθροισε στρατεύματα ὅπως ἐπιτεθῆ κατὰ τῆς Ρώμης, ἐπολέμησεν ἀνδρειότερον πάντων, καίτοι δεκαεξαετής· ὁ δὲ τότε δικτάτωρ ἡμῶν, ὃν μετὰ παντὸς σεβασμοῦ ἀναφέρω, εἶδεν αὐτὸν μὲ πρόσωπον ὡς τὸ τῶν Ἀμαζόνων¹ νὰ διώκῃ πωγωνοφόρους ἄνδρας· ὑπερήσπισε καταβληθέντα Ρωμαῖον, καὶ ἐφόνησε τρεῖς ἀντιπάλους ἐνώπιον τοῦ ὑπάτου· προσέβλεπε τὸν Ταρκίνιον, καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ κλίνη τὸ γόνυ· κατὰ τὴν μάχην τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅτε ἠδύνατο εἰσέτι νὰ ὑποκριθῇ τὴν γυναικίαν ἀπὸ τῆς σκηνῆς,² ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἀνδρειότερον πάντων τῶν ἐν τῷ πεδίῳ πολεμιστῶν, καὶ πρὸς ἀμοιβὴν τῶν κατορθωμάτων του ἐστέφθη διὰ δρυῖνου στεφάνου. Εἰσελθὼν οὕτως, καίτοι ἀνήλικος, ἐν τῇ ἀνδρικῇ ἡλικίᾳ, ἠδύνηται ὡς θάλασσα, προεκινδύνευσε ἕκτοτε εἰς δέκα ἐπτὰ μάχας, καθ' ἃς ὑπερηκόντισε πάντας τοὺς συμπολεμιστὰς αὐτοῦ, λαμβάνων ἀεὶ τῆς νίκης τὸν στέφανον. Ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν ἐνώπιον καὶ ἐντὸς τῶν Κοριόλων μάχην, δὲν δύναμαι νὰ ἐξυμνήσω αὐτὸν κατ' ἀξίαν· ἀνέστειλε τοὺς φυγάδας, καὶ διὰ τοῦ ἐξόχου παραδείγματός του, ἠνάγκασε καὶ τοὺς ἀνάνδρους νὰ θεωρῶσι τὸν τρόμον παιγνίδιον. Ὅπως τὰ θαλάσσια φύκη πρὸ τῆς ποντοπορούσης νηός, οὕτω πάντες ὑπεχώρουν πρὸ αὐτοῦ, καὶ ἐπιπτον πρὸ τῆς αἰχμῆς τοῦ ξίφους του. Τὸ ξίφος του ἔφερε τὴν σφραγίδα

¹ Ἦτοι ἀγένοιον ἔτι.

² Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σαίξπηρ τὰ γυναικίαι πρόσωπα ἐν τῷ θεάτρῳ ἐδιδάσκοντο ὑπὸ νεανιῶν.

τοῦ θανάτου, καὶ κατέβλεπε πᾶν ὅτι ἐπληττε· ἦτο αἰματόφυρτος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ κίνησιν ἐπηκολούθει ὁ ἐπιθανάτιος ῥόγγος, εἰσῆλθε μόνος εἰς τὰς θανατηφόρους πύλας τῆς πόλεως, καὶ ἐχάρηξεν ἐπ' αὐτῶν τὴν σφραγίδα τῆς ἀναποφεύκτου εἰμαρμένης, ἐξῆλθε δὲ ἀνευβοηθείας· παραλαβὼν εἶτα μικρὸν ἐπικουρίαν ἐπέπεσε ὡς ἀπαίσιος πλατνήτης ἐπὶ τῶν Κοριόλων¹ καὶ εἰς αὐτὸν ὀφείλεται τὸ πᾶν· ὅτε δὲ πάλιν ἡ κλαγγὴ τῶν ὄπλων ἐπληξε τὰ ὄτρα του, τὸ ἐξεγεροθὲν φρόνημά του ἀνεζωπύρησε τὸ καταπεπονημένον σῶμά του, ὄμνη πάλιν εἰς τὴν μάχην καὶ αἰματόφυρτος προχωρεῖ θερίζων ἀδικκόπως ψυχὰς, οὐδ' ἐστάθη νὰ ἀναπνεύσῃ μέχρις οὐ καὶ τὸ πεδίον τῆς μάχης καὶ ἡ πόλις ἔπεσαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν.

MENHN. Ἀξιόλογος ἀνὴρ.

Α' ΓΕΡΟΥΣ. Εἶνε κατὰ πάντα ἄξιος τῶν τιμῶν τὰς ὁποίας τῷ προορίζομεν.

KOMIN. Ἐλάττισε τὰ λάφυρα ἡμῶν, καὶ πολύτιμα ἀντικείμενα ἐθεώρησε κόνιν καὶ σκύδα· ἀγαπᾷ ὀλιγώτερα παρ' ὅσα καὶ αὐτὴ ἡ γλισχρότης ἤθελε δώσει· ἀμοιβὴν τῶν κατορθωμάτων του θεωρεῖ αὐτὰ ταῦτα, καὶ χαίρει ἀναλίσκων τὸν χρόνον εἰς αὐτά.

MENHN. Εἶνε ὄντως εὐγενής· Ἄς καλέσωμεν αὐτόν.

Α' ΓΕΡΟΥΣ. Καλέσατε τὸν Κοριολανόν.

Α' ΘΕΡΑΠΩΝ. Ἐρχεται. (Ἐισέρχεται ὁ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ).

MENHR. Ἡ γερουσία Κοριολανέ, ἀσμένως σὲ ἐξέλεξεν ὑπάτον.

ΚΟΡΙΟΛ. Ἡ ζωὴ καὶ αἱ ὑπηρεσίαι μου εἶνε πάντοτε εἰς τὴν διάθεσίν της.

MENHN. Ὑπολείπεται τώρα νὰ ὀμιλήσῃς εἰς τὸν λαόν.²

KONIOΛ. Ἐπιτρέψατέ μοι σὰς παρακαλῶ νὰ παρίδω τὴν συνήθειαν ταύτην διότι δὲν δύναμαι νὰ φορέσω μόνον τὸ ἱμάτιον καὶ γυμνὸς ἰστάμενος νὰ ἰκετεύω αὐτούς, ὅπως χάριν τῶν τραυμάτων μου, μοὶ δώσωσι τὰς ψήφους των.³

¹ Συνεχῶς ἡ Σαίξπηρ ὑπανίσταται τὴν ὑποτιθεμένην ὀλεθρίαν ἐπιρροὴν τῶν κλαυθῶν ἧεις ἐπιστάετο κατὰ τὴν ἐποχὴν του (Wright).

² Καὶ γὰρ ἔθος ἦν τοῖς μετιόσοι τὴν ἀρχὴν παρακαλεῖν καὶ δεξιοῦσθαι τοὺς πολίτας ἐν ἱματίῳ κατιόντας εἰς τὴν ἀγορὰν ἀνευ χιτῶνος, εἶτα μᾶλλον ἐκταπεινούοντας ἑαυτοὺς τῷ σχήματι πρὸς τὴν δέξιν, εἶτε δεκνόντας οἷς ἦσαν ὠτειλαὶ προφανῶς τὰ σύμβολα τῆς ἀνδρείας.

³ Τὸ χωρίον τοῦτο ἀνήγειρο ὁ Σαίξπηρ ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ North γενομένη μεταφράσει τοῦ Πλουτάρχου. Δὲν ὑπῆρχεν ἐν Ρώμῃ συνήθεια εἰς τοὺς ζητοῦντας ἀξίωμα τι νὰ ἐμφανίζονται ἐν τῇ ἀγορᾷ πενιχρὰ ἐνδεδυμένοι· τοὺς ἀνωτέρους ἐλευκίον τὸ ἱμάτιον αὐτῶν (toga) ὅπως καταστήσωσιν αὐτὸ λαμπρότερον, ἐντεῦθεν ὀνομάζοντο ὑποψήφιοι. Ὁ Σαίξπηρ περιέπεσε εἰς τὴν πλάνην ταύτην ἐκ τοῦ ἀνωτέρω παρατηθέντος χωρίου τοῦ Πλουτάρχου καθ' ὃ οἱ μετιόντες τὴν ἀρχὴν ἐνεφανίζοντο εἰς τὴν ἀγορὰν ἐν ἱματίῳ ἀνευ χιτῶνος.

ΣΙΚΙΝ. Ὁ λαὸς πρέπει νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν· οὔτε κατὰ κεραίαν δέχεται νὰ μεταβάλῃ τὰ παραδεδεγμένα ἔθιμα.

MENHN. Μὴ ἐρέθιζες αὐτούς· συμμορφώθητι σὲ παρακαλῶ πρὸς τὴν συνήθειαν καὶ δέξαι τὴν προσφερομένην σοι τιμὴν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων τύπων.

ΚΟΡΙΟΑ. Τοιοῦτον πρόσωπον ἐρυθριῶ νὰ ὑποκριθῶ· θὰ ἦτο δὲ καλὸν νὰ στερηθῆ ὁ λαὸς τοιοῦτου θεάματος.

ΒΡΟΥΤ. Ἀκούεις τοῦτο;

ΚΟΡΙΟΑ. Νὰ μεγχαλυθῶ διηγούμενος αὐτοῖς τίνι τρόπῳ ἔπραξα τοῦτο ἢ ἐκεῖνο καὶ νὰ δεικνύω ἀνωδύνους οὐλάς, ἃς ὄφειλον νὰ κρύπτω, ὡσκει εἶχον λάβει αὐτὰς μόνον χάριν τῆς ψήφου των!

MENHN. Μὴ ἐπίμενε εἰς τοῦτο· περκαλοῦμεν τοὺς δημάρχους ν' ἀναγγείλωσιν εἰς τὸν λαὸν τὸ βούλευμα ἡμῶν· εὐχόμεθα τῷ εὐγενεῖ ἡμῶν ὑπάτῳ τιμὴν καὶ χαράν.

ΣΥΓΚΛΗΤ. Τιμὴ καὶ χαρὰ τῷ Κοριολανῶ. (Σαλπίσματα. Ἐξέρχονται πάντες ἐκτὸς τοῦ Σικινίου.

ΒΡΟΥΤ. Βλέπεις πῶς προτίθεται νὰ μεταχειρισθῆ τὸν λαόν;

ΣΙΚΙΝ. Εἶθε νὰ νοήσωσι τὴν διάνοιάν του. Θὰ υποβάλῃ τὴν αἴτησίν του μὲ τρόπον δεικνύοντα περιφρόνησιν πρὸς ὃ.τι ἐκεῖνοι ὀφείλουσι νὰ τῷ ἀπονεύμωσι.

ΒΡΟΥΤ. Ἐλθέ· θὰ ἀναγγείλωμεν αὐτοῖς περὶ τῶν ἐδῶ συμβάντων· γνωρίζω ὅτι μᾶς περιμένουσιν ἐν τῇ ἀγορᾷ. (Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Γ'

Ἡ αὐτὴ πόλις. Ἄγορά.

(Εἰσέρχονται ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ πολῖται).

Α' ΠΟΛΙΤΗΣ. Καθαρά, καθαρά, ἀνζητήση τὰς ψήφους μας, δὲν δυνάμεθα νὰ τὰς ἀρνηθῶμεν.

Β' ΠΟΛΙΤ. Δυνάμεθα ἀν θέλομεν.

ΠΟΛΙΤ. Ἔχομεν βεβαίως τὴν δύναμιν νὰ τὸ πράξωμεν, ἀλλ' αὕτη εἶνε δύναμις τὴν ὁποίαν δὲν ἔχομεν τὴν δύναμιν νὰ μεταχειρισθῶμεν· διότι ἀν μᾶς δεῖξῃ τὰ τραύματά του καὶ διηγηθῆ τὰ ἀνδραγαθήματά του, αὐτὰ τὰ τραύματα θὰ παραλάβωσι τὰς ἡμετέρας γλώσσας ὡς συνηγόρους αὐτῶν· ὥστε ἀν μᾶς ἀναφέρῃ τὰς γενναίας του πράξεις, πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ τῷ ἀποκριθῶμεν, ὅτι μὲ τὴν αὐτὴν γενναιότητα τὰς ἀναγνωρίζομεν. Ἡ ἀχριστία εἶνε τέρας καὶ τὸ πλῆθος θὰ μετεβάλλετο εἰς τέρας ἀν ἐδεικνύετο ἀχριστον, ἡμεῖς δέ, ὡς μέλη τοῦ λαοῦ, θὰ ἐγενόμεθα, τραπῶδη μέλη.

Β' ΠΟΛΙΤ. Καὶ ὀλίγον χρειάζεται διὰ νὰ θεωρηθῶμεν τοιοῦτοι, διότι ἔταν ἄλλοτε ἐπικνέστημεν ἕνεκα τοῦ σίτου, δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ μᾶς ὀνομάσῃ πολυκέφαλον ὄχλον.

Γ' ΠΟΛΙΤ. Πολλοὶ μᾶς ἀπέδωσαν τὸ ὄνομα τοῦτο· ὄχι διότι ἔχομεν ἄλλοι μὲν καστανόχρους, ἄλλοι μαύρας, ἄλλοι ξανθὰς καὶ ἄλλοι φαλακρὰς κεφαλὰς, ἀλλὰ διότι τὰ πνεύματά μας εἶνε ποικιλοτρόπως χρωματισμένα· καὶ ἀληθῶς φρονῶ ὅτι ἀν τὰ πνεύματά μας ἐπρόκειτο νὰ ἐξέλθωσιν ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κρανίου, θὰ ἐπέτων πρὸς ἀνατολάς, πρὸς δυσμὰς, πρὸς ἄρκτον καὶ πρὸς μεσημβρίαν, καὶ εἰς ἐν μόνον θὰ συνεφώνουν ἀμέτῳ, ἦτοι νὰ διασπαρῶσιν εἰς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος.

Β' ΠΟΛΙΤ. Αὐτὸ φρονεῖς; καὶ ποῖον δρόμον νομίζεις ὅτι ἤθελε τραπῆ τὸ ἰδικόν μου πνεῦμα;

Γ' ΠΟΛΙΤ. Μὰ τὸ ναί, τὸ ἰδικόν σου, δὲν θὰ ἐπέτα τόσον εὐκόλως ὅσον ἄλλου τινός· εἶνε δυνατὰ καρφωμένο εἰς ἓνα χονδροκέφαλο, ἀλλ' ἀν ἦτο ἐλεύθερον ἤθελε βεβαίως διευθυνθῆ πρὸς μεσημβρίαν.

Β' ΠΟΛ. Διατί πρὸς τὸ μέρος τοῦτο;

Γ' ΠΟΛ. Διὰ νὰ χαθῆ ἐντὸς τῆς ὀμίλης. Ἐκεῖ δὲ τὰ μὲν τρία τέταρτα θὰ ἐξητιμίζοντο ἐντὸς σαπρῶν ἀναθυμιάσεων, τὸ δὲ τέταρτον, ἀπὸ εὐσυνειδησίαν, θὰ ἐπέστρεφε διὰ νὰ σὲ βοηθήσῃ νὰ εὕρῃς σύζυγον.

Β' ΠΟΛ. Σὺ ἀγαπᾷς πάντοτε νὰ ἀστείζεσαι, ἀλλ' ἔστω.

Γ' ΠΟΛ. Ἔχετε ὅλοι σταθερὰν ἀπόφασιν, νὰ τοῦ δώσετε τὰς ψήφους σας; Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἔχει σημασίαν, διότι ἀποφασίζει ἡ πλειοψηφία. Ἐγὼ λέγω ὅτι ἀξιώτερος ἄνθρωπος ἀπ' αὐτὸν δὲν θὰ ὑπῆρχε, ἐὰν ἦτο εὐνοϊκὸς πρὸς τὸν λαόν. (Εἰσέρχεται ὁ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ ταπεινὴν φέρων περιβολήν, μετὰ τοῦ ΜΕΝΗΝΙΟΥ). Ἴδου ἔρχεται καὶ μάλιστα μὲ ταπεινὸν ἔνδυμα. Παρατηρήσατε τὸ ἦθος του. Δὲν πρέπει νὰ εἴμεθα ὅλοι μαζί, ἀλλὰ νὰ τὸν πλησιάζωμεν ἀνὰ εἰς, ἀνὰ δύο, ἀνὰ τρεῖς. Θὰ παρακαλέσῃ ἓνα ἕκαστον κατ' ἰδίαν, καὶ οὕτω ἕκαστος ἐξ ἡμῶν θὰ ἔχη τὴν τιμὴν νὰ τῷ δώσῃ τὴν ψήφον του διὰ ζώσης φωνῆς. Λοιπὸν ἀκολουθήσατέ με, θὰ σὰς δείξω τίνι τρόπῳ θὰ τὸν πλησιάσῃτε.

ΠΑΝΤΕΣ. Πολὺ καλὰ, πολὺ καλὰ. (Ἐξέρχονται)

MENHN. Δὲν ἔχεις δίκαιον· δὲν ἤξεύρεις ὅτι τὸ ἔπραξαν καὶ οἱ μέγιστοι ἄνδρες;

ΚΟΡΙΟΑ. Τί πρέπει νὰ εἶπω; «Σὲ παρακαλῶ, κύριε — Ἀναθεμάτο! Δὲν ἔμπορῶ νὰ δώσω τοιαύτην διεύθυνσιν εἰς τὴν γλώσσάν μου. «Παρατηρήσατε κύριοι τὰ τραύματά μου! Τὰ ἔλαβον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος, ὅτε τινὲς ἐκ τῶν ἀδελφῶν σας ἔφευγον βρυχώμενοι πρὸ τοῦ κρότου τῶν ἰδίων ἡμῶν τυμπάνων».

MENHN. Πρὸς Θεοῦ! Μὴ ὀμιλήσῃς περὶ τούτου· πρέπει νὰ παρακαλέσῃς αὐτοὺς νὰ σε ἔχωσι κατὰ νοῦν.

ΚΟΡΙΟΑ. Νά με ἔχωσι κατὰ νοῦν! Δέν τούς κρεμᾶς! Ὁ ἀπροετίμων νά με ἐλησμονοῦν ὅπως λησμονοῦσι καί τὰς ἀρετάς ἐκείνας ἃς ἐπὶ ματαίῳ διδάσκουσιν αὐτούς οἱ ἱερεῖς.¹

MENHN. Ὁ κατκστρέψης τὸ πᾶν σέ ἀφίνω. Ὁμίλησον, σέ παρακαλῶ, εἰς αὐτούς μὲ καλὸν τρόπον.

ΚΟΡΙΟΑ. Εἰπέ αὐτοῖς νά πλύνωσι τὸ πρόσωπον καὶ νά καθαρίσωσι τοὺς ὀδόντος (Εἰσέρχονται πάλιν δύο πολῖται). Ἴδου ζευγάρι (Εἰσέρχεται καὶ τρίτος πολῖτης). Γνωρίζετε τὸν λόγον διὰ τὸν ἐποῖον εἶμαι ἐδῶ.

Γ' ΠΟΑ. Ναί, κύριε. Εἰπέ, τί σέ παρεκίνησεν εἰς τοῦτο;

ΚΟΡΙΟΑ. Ἡ ἀξία μου.

Β' ΠΟΑ. Ἡ ἀξία σου!

ΚΟΡΙΟΑ. Βεβχίως, ὄχι ἡ ἐπιθυμία μου.

Γ' ΜΟΑ. Πῶς! ὄχι ἡ ἐπιθυμία σου!

ΚΟΡΙΟΑ. Ὅχι, κύριε, οὐδέποτε ἐπεθύμησα νά ἐνοχλήσω τὸν πτωχὸν ἐπαιτῶν παρ' αὐτοῦ.

Α' ΠΟΑ. Πρέπει νά μάθης ὅ,τι ἂν σοὶ παραχωρήτωμέν τι, πράττομεν αὐτὸ μὲ τὴν ἐλπίδα νά κερδήσωμεν κάτι τι παρὰ σοῦ.

ΚΟΡΙΟΑ. Λοιπόν, εἰπέ παρακαλῶ, τίνα τιμὴν ἀπαιτεῖτε ἀντὶ τῆς ὑπατείας μου;

Α' ΠΟΑ. Ἡ τιμὴ εἶνε νά ζητήτης αὐτὴν μὲ γλυκὺν τρόπον.

ΚΟΡΙΟΑ. Μὲ γλυκὺν τρόπον, φίλε, δόσε μοι αὐτὴν παρακαλῶ τρυμάτα ἔχω νά σᾶς δείξω κατ' ἰδίαν. Δός μοι τὴν καλὴν ψῆφόν σου, φίλε. Τί λέγεις;

Β' ΠΟΑΙΤ. Ὁ ἀλάθης αὐτὴν ἀξιότιμε ἄνερ.

ΚΟΡΙΟΑ. Συμφωνία τετελεσμένη. Ἐχω ἤδη ἐπαιτηῖσι δύο εὐγενεῖς ψήφους ἐν ὄλῳ. Ἐχω τὴν ἐλεημοσύνην σας, χαιρέτε.

Γ' ΠΟΑΙΤ. Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε κᾶπως παράξενο.

Β' ΠΟΑΙΤ. Ἄν ἐπρόκειτο νά ψηφίσωμεν πάλιν. . . ἃς εἶνε. (Ἐξέρχονται οἱ τρεῖς πολῖται. Εἰσέρχονται δύο ἕτεροι).

ΚΟΡΙΟΑ. Σᾶς παρακαλῶ, ἂν συμβιβάζεται πρὸς τὰς ἀρχάς σας,² νά γίνω ὑπατος, βλέπετε ὅτι φορῶ τὸ εἰθισμένον ἔνδυμα.

1 Like the virtues which our divine lose by them. Ἄν ἡ γραφή αὕτη λέγει ὁ Wright εἶνε ὀρθή, ἡ ἀκόλουθος ἐρμηνεία τοῦ Theobald δέον νά θεωρηθῆ ὡς πιστή. Ἐπιθυμῶ νά με λησμονήσωσι, ὅπως λησμονοῦσι καὶ τὰ ἠθικὰ ἐκείνα παραγγέλματα, τὰ ὅποια διδάσκουσιν εἰς αὐτούς οἱ ἱερεῖς, καὶ ἀπολλῶσι οὕτως εἰπεῖν τὰ ὅσα ὡς μηδένως ἐφαρμοζόμενα. Τὸ χωρίον τοῦτο λέγει ὁ προμνημονευθεὶς ἐκδότης τοῦ «Κοριολανου» ἐθεωρήθη ἐφαρμόζομενον, καὶ πολλὰ ἐπ' αὐτοῦ προεβλήθησαν διορθώσεις πλὴν πᾶσαι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ἀμφισβητήσιμα ὡς καὶ τὸ πρωτότυπον.

2 If it may stand with the tune of your voices that I may be consul, I have here the customary gown. Ἄν ἀρμόζῃ πρὸς τὸν ἦχον τῆς φωνῆς σας νά γίνω ὑπατος κτλ. Ὁ Κοριολανος παίζει μὲ τὴν λέξιν voice ἥτις σημαίνει, φωνὴν καὶ ψῆφον. Ἐπειδὴ δὲ τὸ λογοπαίγιον δὲν μεταφράζεται ἑλληνιστί, μεταφράζωμεν κατ' ἔννοιαν τὸ χωρίον τοῦτο.

Δ' ΠΟΑΙΤ. Εἶται καὶ δέν εἶσαι εὐεργέτης τῆς πατρίδος.

ΚΟΡΙΟΑ. Τί σημαίνει τὸ ἀνίγημα τοῦτο;

Δ' ΠΟΑΙΤ. Ὑπῆρξες μὲν μάστιξ εἰς τοὺς ἐχθρούς της, ἀλλὰ καὶ βλάβος εἰς τοὺς φίλους της· νά εἴπῃ κανεὶς τὴν ἀλήθειαν, δέν ἠγάπησας τὸν λαόν.

ΚΟΡΙΟΑ. Διὰ τοῦτο ἴσα ἴσα ἔπρεπε ν' ἀποδώσῃς μεγαλειτέραν ἀξίαν εἰς τὴν ἀρετὴν μου, διότι ἡ ἀγάπη μου δέν ἦτο κοινή· ἀλλὰ θά κολακεύσω φίλε, τὸν συνάδελφόν μου λαόν, ἵνα τύχω παρ' αὐτοῦ καλειτέρας ὑπολήψεως· τοῦτο θεωρεῖ αὐτὸς εὐγένειαν. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ σοφίᾳ του προτιμᾷ τοὺς χαιρετισμούς ἀπὸ τὰ εἰλικρινῆ αἰτιθήματα, θά ἀσκηθῶ εἰς τὰς ψευδεῖς ὑποκλίσεις, καὶ θά χαιρετιζῶ αὐτὸν ὑποκριτικώτατα· ἦτοι θά μιμηθῶ τὰς ἀγυρτείας δημαγωγοῦ τινος, καὶ θά κάμω δαφιλῆ αὐτῶν χρῆσιν πρὸς πάντα ἐπιθυμοῦντα. Ὅθεν, ἐκλέξατέ με ὑπατον σᾶς παρακαλῶ.

Ε' ΠΟΑΙΤ. Ἐλπίζομεν νά σέ ἔχωμεν φίλον, καὶ ἐπομένως σοὶ δίδομεν τὰς ψήφους μας ἐξ ὅλης ψυχῆς.

Δ' ΠΟΑΙΤ. Ἐλαβες πολλὰ τρυμάτα μαχόμενος ὑπὲρ τῆς πατρίδος.

ΚΟΡΙΟΑ. Δέν θά ἐπιβεβαιώσω πᾶν ὅ,τι περὶ τούτου γνωρίζετε ἐπιδεικνύων αὐτά. Ἐκτιμῶ πολὺ τὰς ψήφους σας καὶ δέν θέλω νά σᾶς ἐνοχλήσω πλεῖστον. (Ἀμφότεροι οἱ πολῖται).

Ἐῖθε οἱ θεοὶ νά σοὶ δώσωσι πᾶσαν εὐτυχίαν. Ἐξ ὅλης ψυχῆς. (Ἐξέρχονται)

ΚΟΡΙΟΑ. Ὡ γλυκύταται ψῆφοι! Προτιμότερον ν' ἀποθάνῃ τις, προτιμότερον νά λιμοκτονηθῇ, παρὰ νά ἐκλιπαρῇ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν δικαιούται νά λάβῃ. Διὰ τὴν ἴσταμαι ἐνταῦθα μὲ τὴν λυκοστολήν ταύτην, καὶ νά ἐκλιπαρῶ τὸν ἕνα καὶ τὸν ἄλλον,² ὅπως μοὶ δώσῃ τὴν ἀχρηστον ψῆφόν του; Τὸ ἔθος μοὶ ἐπιτάττει νά τὸ πράξω, ἀλλ' ἐὰν εἰς πᾶν πρᾶγμα συνεμορφούμεθα πρὸς τὴν συνήθειαν, ἡ κόνις τῶν ἀρχαίων χρόνων οὐδέποτε ἤθελε ἀποσαρωθῆ, καὶ κολοσσαία πλάνη θά ἐσωρεύετο τόσον ὑψηλά, ὥστε ἡ ἀλήθεια νά μὴ δύναται νά τὴν ὑπερπηθῆσῃ. Ὅθεν, ἀντὶ νά φαίνωμαι τόσον μωρός, προτιμῶ νά παραχωρήσω τὸ ὑψηλὸ ἀξίωμα καὶ τὴν τιμὴν εἰς ἐκεῖνον ὅστις δέχεται νά μετέλθῃ τοιοῦτον τρόπον. Ἀλλ' εἶμαι ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ· τὸ ἡμῖς τῆς ἀηδίας ὑπέστην ἤδη, ἃς ὑποστῶ καὶ τὸ ἕτερον ἡμῖς. (Εἰσέρχονται τρεῖς πολῖται).

Ἴδου καὶ ἄλλαι ψῆφοι. Τὰς ψήφους σας· χάριν αὐτῶν ἐπολέμησα, χάριν αὐτῶν ἠγρύπνησα, χάριν τῶν ψήφων σας ἔλαβον περισσότερα ἀπὸ δύο δωδεκάδας τρυμάτων. Παρέστην εἰς δέκα ὁκτὼ μάχας· χάριν τῶν ψήφων σας ἔπραξα πολλὰ ἔργα, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ἔνδοξα. Δότε μοι τὰς ψήφους σας· θέλω πράγματι νά γίνω ὑπατος.

1 Most sweet voices. Καὶ ἐνταῦθα ἐπαναλαμβάνεται τὸ λογοπαίγιον. Γλυκύταται φωναὶ καὶ ψῆφοι.

2 To beg Hob and Dick ὀνόματα γνωστῶν γελωποισιῶν ἐν Ἀγγλίᾳ (Wright).

Γ' ΠΟΛΙΤ. Αἱ πράξεις του εἶναι γενναῖαι, καὶ οὐδεὶς τίμιος ἀνὴρ δύναται νὰ τῷ ἀρνηθῆ τὴν ψῆρόν του.

Ζ' ΠΟΛΙΤ. Ἄς γίνῃ λοιπὸν ὑπατος· εἴθε οἱ θεοὶ νὰ τοῦ χαρίσωσι πᾶσαν εὐτυχίαν, καὶ νὰ τὸν κάμωσι φίλον τοῦ λαοῦ!

ΠΑΝΤΕΣ. Γένοιτο, γένοιτο! Οἱ θεοὶ νὰ σὲ φυλάττωσι γενναῖε ὑπάτε! (Ἐξέρχεται).

ΚΟΡΙΟΛ. Ἄξιαι ψῆφοι! (Ἐισέρχεται πάλιν ὁ ΜΕΝΗΝΙΟΣ μετὰ τοῦ ΒΡΟΥΤΟΥ καὶ ΣΙΚΙΝΙΟΥ).

ΜΕΝΗΝ. Ἐξεπλήρωσας τοὺς ὀρισμένους τύπους, καὶ οἱ δῆμαρχοι σοὶ χορηγοῦσι τὰς ψήφους τοῦ λαοῦ· ἀπομένει τώρα νὰ ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τῆς γεροσιᾶς μετὰ τῶν παρκτῆμων τοῦ ἀξιωματὸς σου.

ΣΙΚΙΝ. Ἐξετέλεσας τὰ εἰθισμένα ἐκλιπαρήσας τὰς ψήφους τοῦ λαοῦ· δὲ λὰς σὲ ἐγκρίνει, καὶ συγκαλεῖται ἀμέσως πρὸς ἐπικύρωσιν τῆς ἐκλογῆς σου.

ΚΟΡΙΟΛ. Ποῦ; εἰς τὴν γεροσιάν;

ΣΙΚΙΝ. Ἐκεῖ, Κοριολανέ.

ΚΟΡΙΟΛ. Δύναμαι ν' ἀλλάξω τὰ φορέματ' αὐτὰ;

ΣΙΚΙΝ. Δύναται, φίλε.

ΚΟΡΙΟΛ. Θὰ τὸ πράξω εὐθὺς, καὶ ἀφοῦ ἀναγνωρίσω ἐμυτόν, θὰ μεταβῶ εἰς τὴν σύγκλητον.

ΜΕΝΗΝ. Σὲ συνοδεύω. Ἔρχεται;

ΒΡΟΥΤ. Περιμένομεν ἐδῶ τὸν λαόν.

ΣΙΚΙΝ. Χαίρεται. (ἔξέρχεται ὁ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ μετὰ τοῦ ΜΕΝΗΝΙΟΥ). Ἐχει ἤδη τὴν ὑπατείαν, καὶ ἐν τοῦ βλέματός του κρίνω ὅτι ἡ καρδία του εἶνε συγκινημένη ὑπὸ χαρᾶς.

ΒΡΟΥΤ. Μὲ φρόνημα ὑπερήφανον ἔφερε τὴν ταπεινὴν περιβολὴν του. Θὰ ἀπολύσῃ τὸν λαόν; (εἰσέρχονται πάλιν οἱ πολῖται).

ΣΙΚΙΝ. Ἐ λοιπὸν, φίλοι μου! αὐτὸν τὸν ἀνθρώπον ἐξελέξατε;

Α' ΠΟΛΙΤ. Ἐχει τὰς ψήφους μας.

ΒΡΟΥΤ. Δεόμεθα τῶν θεῶν νὰ καταστῆ ἄξιος τῆς ἀγάπης σας.

Β' ΠΟΛΙΤ. Ἀμήν· ἀλλὰ κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην, μᾶς ἐπεριγέλατεν ἐνῶ ἐζήτηι τὰς ψήφους μας.

Γ' ΠΟΛΙΤ. Χωρὶς ἄλλο μᾶς ἐχλεύασε καθ' ἑκάστην καθ' ἑκάστην.

Α' ΠΟΛΙΤ. Ὅχι δά, αὐτὸς εἶνε ὁ τρόπος τῆς ὀμιλίης του, δὲν μᾶς ἐχλεύασε.

Β' ΠΟΛΙΤ. Ὅλοι, ἐκτὸς σοῦ λέγουν ὅτι μᾶς μετεχειρίσθη ὑβριστικῶς· ὤρρισε νὰ μᾶς δείξῃ τὰ δείγματα τῆς ἀρετῆς του, τὰ τραύματ' αὐτὰ ὅποια ἔλαβεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος του.

ΣΙΚΙΝ. Πῶς, τὸ ἔκαμε, εἶμι βέβαιος.

ΠΟΛΙΤ. Ὅχι, ὄχι, δὲν τὰ εἶδε κανεὶς.

Γ' ΠΟΛΙΤ. Εἶπεν ὅτι ἔχει τραύματ' αὐτὰ ὅποια ἠδύνατο νὰ δείξῃ κατ' ἐδίαν· ἔπειτα ἔσεισεν οὕτω περιφρονητικῶς τὸν πῖλον καὶ εἶπε: «Θέλω νὰ γίνω νὰ ὑπάτος· παλαιὰ συνήθεια δὲν μοὶ ἐπιτρέπει τοῦτο ἄλλως ἢ διὰ τῶν ψήφων σας· θθεν δότε μοι τὰς ψήφους σας». Ἀφοῦ δὲ συγκατετέθημεν. Ἄσ' εὐχαριστῶ εἶπε, σὰς εὐχαριστῶ διὰ τὰς ψήφους σας, τὰς γλυκυτάτας ψήφους σας· τῶρ ὅτε μοι ἐδώκατε τὰς ψήφους σας, δὲν ἔχω πλέον τι νὰ κάμω μ' αὐτὰς. Δὲν ἦτο τοῦτο χλεύη;

ΣΙΚΙΝ. Διὰ τί ἐτυρλώθητε εἰς τοιοῦτον βιβλὸν ὥστε νὰ μὴ παρατηρήσητε τὴν χλεύην τούτην, ἢ ἀν παρατηρήσατε αὐτήν, διὰ τί εἴχετε τὴν νηπιώδη ἀγκυρότητα νὰ τῷ δώτητε τὰς ψήφους σας;

ΒΡΟΥΤ. Δὲν ἠδύνασθε νὰ τῷ εἴπητε ὅπως σὰς ἐδιδάξαμεν ὅτι, ὅτε ἦτον ἀνευ ἰσχύος, καὶ μικρὸς ἔτι ὑπηρέτης τοῦ κράτους, ἦτον ἐχθρὸς σας, ὠμίλει πάντοτε κατὰ τῶν ἐλευθεριῶν καὶ δικαιοματίων τοῦ λαοῦ ἐν τῇ πολιτείᾳ, τῶρ ἐπομένως ὅτε θὰ ἀνέλθῃ εἰς ἀξιωμακ καὶ δύναμιν ἐν τῷ κράτει, ἐὰν μέλλῃ κακοβούλως νὰ διαμένῃ ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς τοῦ λαοῦ, αἱ ψῆφοι σας θὰ ἀπέβαινον εἰς ὄλεθρόν σας; Ἐπρεπε νὰ τῷ εἴπητε ὅτι, ὅπως τὰ ἀξιόλογα κατ' ἄριστον κατὰ τὴν καθίσταν αὐτὸν κατὰ πάντα ἄξιον τοῦ ἀξιωματὸς ὑπερ ἐζήτηι, οὕτως ἤρμοζεν εἰς τὸν εὐγενῆ χαρακτῆρα του νὰ συλλογίζεσθε περὶ ὑμῶν χάριν τῶν ψήφων σας, καὶ νὰ μεταβάλλῃ εἰς ἀγάπην τὴν πρὸς ὑμᾶς κλίαν του, γενόμενος εὐμενὴς πρὸς ὑμᾶς ἄρχων.

ΣΙΚΙΝ. Ἄν ὡς σὰς εἴχομεν συμβουλευθεὶς ὠμιλεῖται πρὸς αὐτόν, θὰ ἐδοκιμάζεσθε τὴν διάνοικν καὶ τὰς διαθέσεις του, θὰ ἀπεσπάτε δὲ παρ' αὐτοῦ ἢ εὐμενεῖς ὑποσχέσεις, ἂς βραδύτερον ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, ἠθέλετε ὑποχρεώσῃ αὐτὸν νὰ ἐκπληρώσῃ, ἢ ἄλλως ἠθέλετε ἐξεγείρει τὴν δύστροπον αὐτοῦ φύσιν, ἣτις δὲν ἀνέχεται εὐκόλως νὰ ὑποβάλληται εἰς ὄρους δυναμένους νὰ περιορίσωσιν αὐτόν· ἐξεγείροντες δ' οὕτω τὴν ὀργὴν αὐτοῦ, ἠθέλετε ἐπωρεληθῆ τὸν θυμὸν του, ἔνα μοὶ τὸν ἐκλέξητε.

ΒΡΟΥΤ. Δὲν παρατηρήσατε ὅτι μετ' ἀπροκαλύπτου περιφρονησεως ἐζήτηι τὰς ψήφους σας, ὅταν ἔτι εἶχε χρεῖαν τῆς εὐνοίας σας; καὶ δὲν φρονεῖτε ὅτι θὰ σὰς μηδενίσῃ διὰ τῆς καταφρονησεως του, ὅταν θὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ σὰς συτριψῇ; Εἴθε λοιπὸν ἀψυχα σώματα, ἀνευ καρδίας, ἢ διὰ τοῦτο μόνον εἴχετε γλώσσας, ὥστε νὰ κραυγάζητε ἐναντίον τῶν ὑπαγορεύσεων τοῦ ὀρθοῦ λόγου;

ΣΙΚΙΝ. Σεῖς οἱ ἀρνηθέντες ἤδη εἰς ἄλλους αἰτοῦντας, παρέχετε τῶρ τὰς περιζητήτους ψήφους σας εἰς ἐκεῖνον ὅστις, ὄχι μόνον δὲν ζητεῖ αὐτὰς, ἀλλὰ καὶ σὰς χλεύαζει.

Γ' ΠΟΛΙΤ. Δὲν ἐπεκυρώθη ἀκόμη ἡ ἐκλογή, δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν.

Β' ΠΟΛΙΤ. Θὰ ἀρνηθῶμεν· ἔχω ἄλλ' ἑπτὰ πεντακόσια στόματ' αὐτὰ ὅποια θὰ εἴπωσι τὸ αὐτό.

Α' ΠΟΛΙΤ. Καὶ ἐγὼ χίλια, καὶ τοὺς φίλους των εἰς ἐπίμετρον.

ΒΡΟΥΤ. Ὑπαγε ἀμέσως· νὰ γνωστοποιήσης εἰς τοὺς φίλους τούτους ὅτι ἐξέλεξαν ὑπάτον, ὅστις θὰ στερήσῃ αὐτοὺς τῶν ἐλευθεριῶν των, ὅτι θὰ τοὺς μεταχειρισθῇ ὡς κύνες τοὺς ὁποίους τύπτομεν δσάκις ὑλακτῶσι, καὶ ὁμως τοὺς ἔχομεν διὰ νὰ ὑλακτῶσι.

ΣΙΚΙΝ. Ἄς συνέλθωσι πάντες, καὶ μετὰ ὄριμον σκέψιν ἄς ἀκυρώσωσι τὴν ἀνόητον ταύτην ἐκλογὴν. Παρυστήσατε αὐτοῖς τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὸ πρὸς ὑμᾶς παλαιὸν τοῦ μῖτος· μὴ λησμονήσητε τὴν περιφρόνησιν μεθ' ἧς ἔφερε τοῦ ἰκέτου τὸ ἔνδυμα, καὶ τίνι τρόπῳ σὰς ἐχλεύαζε ζητῶν τὰς ψήφους σας· ἀλλ' ὁμως ἢ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη σας, διὰ τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἐκδουλεύσεών του, ἐπεσκότησε τὴν ἀντίληψιν τῆς ἐνεστῶσης συμπεριφορᾶς του ἧτις ἦτο πλήρης ἐμπαιγμοῦ καὶ ἀθθαδείας, ὁποῖον ὑπηγόρευσε τὸ πρὸς ὑμᾶς ἀρχαῖον μῖτός του.

ΒΡΟΥΤ. Ἐφ' ἡμῶν τῶν δημάρχων ἐπερρίψατε τὸ σφάλμα λέγοντες ὅτι ἐμοχθήσαμεν πρὸς οὐδὲν πρόσκομμα ὑποχωρήσαντες, ὅπως σὰς ἀναγκάσωμεν νὰ τὸν ἐκλέξητε.

ΣΙΚΙΝ. Εἶπατε, ὅτι ἐξελέξατε αὐτόν, ὑπακούοντες μᾶλλον εἰς ἡμᾶς, ἢ ἐξ ἀληθοῦς εὐνοίας πρὸς αὐτόν, καὶ ὅτι ἡ διανοιά σας, ὑπέικουσα μᾶλλον εἰς τὴν ἀνάγκην ἢ εἰς τὸ πρέπον, σὰς παρεκίνησεν νὰ τὸν ἐκλέξητε παρὰ τὴν θέλησίν σας. Ἐπιρρίψατε τὸ σφάλμα ἐφ' ἡμῶν.

ΒΡΟΥΤ. Ναί, μὴ φεισθῆτε ἡμῶν. Εἶπατε ὅτι παρεστήσαμεν εἰς ὑμᾶς τὰς πολυχρονίους ὑπηρεσίας ἄς ἀπὸ νεαρᾶς ἔτι ἡλικίας προσήνεγκε τῇ πατρίδι, τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ καταγωγὴν, ἔλκοντος τὸ γένος ἐκ τοῦ εὐγενοῦς οἴκου τῶν Μαρκίων, ἐξ οὗ κατήγετο καὶ ὁ Ἄγχιος Μάρκιος ὁ υἱὸς τῆς θυγατρὸς τοῦ Νομά, ὁ μετὰ Τύλλον Ὀστίλιον βασιλεύσας ἐν Ρώμῃ· ὅτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου κατήγοντο ὁ Πόπλιος καὶ ὁ Κόιντος, οἱ δι' ὑδραγωγείων καταγωγόντες ἐνταῦθα τὸ κάλλιστον ἡμῶν ὕδωρ, καὶ ὅτι ὁ Κηνωρῆνος, ὅστις ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην, ἐπειδὴ δις ἐξελέχθη ὑπὸ τοῦ δήμου τιμητής, ἦτο πρόγονος αὐτοῦ.¹

ΣΙΚΙΝ. Εἶπατε ὅτι ἄνδρα τόσο ὑψηλῆς καταγωγῆς, ἀξίον προσέτι ἐνεκα τῶν κατορθωμάτων του τοῦ ἀνωτάτου ἀξιώματος, ἐσυστήσαμεν εἰς ὑμᾶς, ἀλλ' ὅτι συγκρίναντες τὴν προῦσαν αὐτοῦ πρὸς τὴν παρελθούσαν δικαγωγὴν, ἐπίσθητε ὅτι ἦτο ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς σας, καὶ ἐπομένως ἀνακαλεῖται τὴν ἐσπευσμένην ἐκλογὴν σας.

ΒΡΟΥΤ. Εἶπατε ὅτι οὐδέποτε θὰ τὸ ἐπράττετε ἂν μὴ παρεκινεῖσθε ὑφ' ἡμῶν—εἰς τοῦτο ἰδίως ἐπιμένετε. — Τώρα δὲ ἀφοῦ πάντες οἱ δμοφρονέες σας συναθροισθῶσι, πορεύεσθε εἰς τὸ Καπιτώλιον.

¹ Ὁ Μαρκίων οἶκος ἐν Ρώμῃ τῶν πατρικίων πολλοὺς παρέσχεν ἐνδόξους ἄνδρας, ὧν καὶ Μάρκιος ἦν Ἄγχιος ὁ Νομά θυγατρὸς καὶ μετὰ Τύλλον Ὀστίλιον βασιλεὺς γενόμενος. Μάρκιος δ' ἦταν καὶ Πόπλιος καὶ Κόιντος οἱ πλεῖστον, ὕδωρ καὶ κάλλιστον ἐν Ρώμῃ καταγωγόντες, καὶ Κηνωρῆνος, ὃν δις ἀπέδειξε τιμητὴν Ρωμαίων δήμος. Πλ. Γ. Μαρ. σελ. 418.

ΠΟΛΙΤ. Ναί, νὰι σχεδὸν ὅλοι μετκιοῦσαι διὰ τὴν ἐκλογὴν των. (Ἐξέρχονται).

ΒΡΟΥΤ. Ἄφες αὐτοὺς νὰ προβῶσι· προτιμότερον νὰ ὑποστῶμεν τὸν κίνδυνον τῆς στάσεως ταύτης, ἢ νὰ περιμένωμεν ἄλλην ἀναμφιδόλως μεγαλειτέραν. Ἄν ἡ ἀρνησίς των αὕτη ἐγείρῃ τὴν ὀργὴν του, ὅπερ πιθανὸν ἐνεκα τοῦ εὐερεθίστου χαρκατῆρός του, πρέπει νὰ ἐπωρεληθῶμεν τὴν εὐκαιρίαν, καὶ νὰ ἐμεταλλευθῶμεν τὸν θυμὸν του.

ΣΙΚΙΝ. Ἄγωμεν εἰς τὸ Καπιτώλιον· θὰ φθάσωμεν ἐκεῖ πρὸ τοῦ πλήθους· τὸ δὲ κίνημα τοῦτο, παρεσκευασθὲν ὑφ' ἡμῶν, ἐνῶ λῶδες εἰς αὐτὸ μόνον ἐν μέρει ἐνέχεταί, θὰ φανῇ ὡς προερχόμενον ἀμέσως ἐξ αὐτοῦ. (Ἐξέρχονται).

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α'

Ῥώμη. Ἐν τινι ὁδῷ.

Σαλπίσματα. Ἐμφανίζονται ὁ ΚΟΡΙΘΑΑΝΟΣ καὶ ὁ ΜΕΝΗΝΙΟΣ μετὰ τῶν εὐγενῶν, τοῦ ΚΟΜΙΝΙΟΥ, τοῦ ΤΙΤΟΥ ΛΑΡΚΙΟΥ καὶ ἄλλων συγκλητικῶν.

ΚΟΡΙΘΑ. Ἐγείρει πάλιν κεφαλὴν ὁ Ἀμφίδιος;

ΛΑΡΚ. Ναί στρατηγέ, καὶ τούτου ἐνεκα ἐσπεύσαμεν νὰ διευθετήσωμεν τὰ καθ' ἡμᾶς ὅσα τὸ δυνατόν ταχύτερον.

ΚΟΡΙΘΑ. Ὡστε οἱ Οὐλοῦσκοι εἶνε καὶ πάλιν ἔτοιμοι νὰ ἐπιτεθῶσι καθ' ἡμῶν ἅμα τῇ πρώτῃ εὐκαιρίᾳ;

ΚΟΜΙΝ. Εἶνε τόσο ἐξηνητημένοι, ὑπάτε, ὥστε μόλις καὶ μετὰ βίας ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν θὰ ἴδωμεν ἀναπεταννυμένας τὰς σημαίας αὐτῶν.

ΚΟΡΙΘΑ. Εἶδατε τὸν Ἀμφίδιον;

ΛΑΡΚ. Ἦλθε πρὸς με ἐνσπονδος, καὶ ἐξέφερον ἀρὰς ἐναντίον τῶν Οὐλοῦσκων, οὕτως ἀνάνδρως παραδόντων τὴν πόλιν· εἶτα ἀπεσύρθη εἰς τὸ Ἄντιον.

ΚΟΡΙΘΑ. Ἐποίησατο λόγον περὶ ἐμοῦ;

ΛΑΡΚ. Ναί, στρατηγέ.

ΚΟΡΙΘΑ. Πῶς; Τί εἶπε;

ΛΑΡΚ. Διηγῆθη ποσάκις ἀντεπεξήλθετε ξιφῆρεις ὁ εἰς ἐναντίον τοῦ ἄλλου· ὅτι τῷ εἶσαι τὸ ἐπαχθέστατον τῶν ἐπὶ γῆς ὄντων, καὶ ὅτι ἀμέγανως θὰ διεκινδύνευε, ἔστω, καὶ ἐν προφανεστάτῳ κινδύνῳ, πᾶν ὅ,τι κἀκτιηται, ὅπως μόνον κληθῇ νικητής σου.

ΚΟΡΙΟΑ. Εἰς τὸ Ἄντιον, διαμένει;

ΛΑΡΚ. Εἰς τὸ Ἄντιον.

ΚΟΡΙΟΑ. Ἐπεθύμουν νὰ εἶχον ἀφορμὴν νὰ μεταβῶ ἐκεῖτε εἰς ἀναζήτησίν σου, ἵνα προβάλω ἐμυτὸν καθ' ὀλοκληρίαν εἰς τὸ μῖτος τοῦ Κκλῶς ἤλθετε. (Εἰσέρχεται ὁ ΣΙΚΙΝΙΟΣ καὶ ὁ ΒΡΟΥΤΟΣ). Ἴδού οἱ δῆμῆρχοι, ἡ γλῶσση τοῦ λαοῦ· τοὺς περιφρονῶ· εἶνε τὸσον ἐπηρμένοι ἐπὶ τῇ ἐξουσίᾳ των, ὥστε οὐδεὶς τῶν εὐπατριδῶν τοὺς ἀνέχεται.

ΣΙΚΙΝ. Μὴ προχωρήσης ἐπὶ πλέον.

ΚΟΡΙΟΑ. Πῶς! Τί τοῦτο;

ΒΡΟΥΤ. Θὰ ἦτο ἐπικίνδυνον νὰ προχωρήτης· μὴ προσωτέρω.

ΚΟΡΙΟΑ. Πόθεν ἡ μεταβολὴ αὕτη;

ΜΕΝΗΝ. Τί συμβαίνει;

ΚΟΜΙΝ. Μήπως δὲν ἐξελέχθη καὶ ὑπὸ τῶν εὐγενῶν καὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ;

ΒΡΟΥΤ. Ὁχι, Κομίμει.

ΚΟΡΙΟΑ. Νηπίων λοιπὸν ψήφους ἔλαβον;

Α' ΣΥΓΚΛΗΤ. Πραγματίσαστε, δῆμῆρχοι! Ὁχ μεταβῆ εἰς τὴν ἀγοράν.

ΒΡΟΥΤ. Ὁ λαὸς εἶνε ἐξημμένος κατ' αὐτοῦ.

ΣΙΚΙΝ. Στῆθι, διότι ἄλλως θὰ προκαλέσης γενικὴν ἀναστάτῳσιν.

ΚΟΡΙΟΑ. Αὕτη λοιπὸν εἶνε ἡ ἀγέλη σας; Πρέπει οὗτοι ἐδῶ νὰ ἔχωσι δικαίωμα ψήφου, οἵτινες δύνανται ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ καταψηφίζωσιν ἐκείνων ὑπὲρ ὧν πρότερον ἐψήφισαντο; Εἰς τί συνίσταται ἡ ἐξουσία σας; Διὰ τί σεῖς, οἵτινες εἴσθε τὸ στόμα ἐκείνων, δὲν διευθύνετε καὶ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν;

ΜΕΝΗΝ. Ἡσύχασον, ἡσύχασον.

ΚΟΡΙΟΑ. Σκοπὸς αὐτῶν, ἐπιδιωκόμενος διὰ συνωμοσίης εἶνε νὰ χαλινώσωσι τὰς ἐπιθυμίας τῶν εὐπατριδῶν· νὰ ὑποφέρη τις τοῦτο καὶ νὰ ζῆ μετ' ἀνθρώπων, οἵτινες οὔτε νὰ ἀρχῶσι δύνανται, οὔτε νὰ ἀρχωνται θέλουσιν!

ΒΡΟΥΤ. Μὴ λέγε τοῦτο συνωμοσίαν. Ὁ λαὸς καταγάζει ὅτι τὸν ἐχλεύασες, ὅτι ἠγκνάνκτησας ὅτε τελευταῖον ἐδόθη αὐτῷ σῖτος δωρεάν, καὶ ὅτι ἐξήντηλίσας τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ συνηγοροῦντας ἀποκαλέσας αὐτοὺς κοθόρους, κόλακας, καὶ ἐχθροὺς τῆς ἀριστοκρατίας.¹

ΚΟΡΙΟΑ. Πῶς! τοῦτο ἤδη γνωστόν.

ΒΡΟΥΤ. Ἄλλ' ὅχι εἰς πάντας.

ΚΟΡΙΟΑ. Σὺ λοιπὸν καθωδήγησας αὐτούς;

ΒΡΟΥΤ. Πῶς! Ἐγὼ νὰ τοὺς καθοδηγήσω!

ΚΟΜΙΝ. Εἴσαι ἱκνὸς πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο.

1 Ὁ μὲν τοι Μάρκιος; σφόδρα καθήψατο τῶν χαριζομένων τοῖς πολλοῖς, δημαγωγὸς καὶ προδότης ἀποκαλῶν τῆς ἀριστοκρατίας καὶ σπέρματα πονηρᾶ θρασυτήτος καὶ ὑβρεως εἰς ὄχλον ἀρίμεινα τρέφοντες καθ' αὐτῶν. (Πλ. Γ. Μαρ. σελ. 433).

ΒΡΟΥΤ. Ὁχι ἀνίκανος ἵνα, ἐν πάσει περιστάσει, πράξω τι κάλλιον σοῦ.

ΚΟΡΙΟΑ. Πρὸς τί λοιπὸν νὰ γίνω ἐγὼ ὑπατος; Καταβιβάτατέ με, μὰ τοὺς θεοὺς, εἰς τὴν ἰδικήν σας ἀξίαν, καὶ τότε ἐκλέξατέ με συνάρχοντα ὑμῶν.

ΣΙΚΙΝ. Δεικνύεις πολὺ τὸ ἀγέρωχον ἐκεῖνο ἦθος τὸ ὁποῖον διεγείρει τὸν λαόν· ἀν θέλῃς νὰ ἐπιτύχης τοῦ σκοποῦ σου, πρέπει νὰ ζητήτης τὴν ὁδόν, ἐξ ἧς ἀπεμακρύνθης, μὲ τρόπον ἡπιώτερον· ἄλλως, οὐδέποτε θὰ ἀνέλθῃς εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα τοῦ ὑπάτου, οὐδὲ θὰ συνδημαρχεύσης μετ' αὐτοῦ.

ΜΕΝΗΝ. Μὴ παραφερώμεθα.

ΚΟΜΙΝ. Ἡπάτησαν καὶ ἐξήγειραν τὸν λαόν. Δὲν ἐμπρέπουσιν εἰς τὴν Ῥώμην τοιαῦται σκευαίρικα, οὔτε εἶνε ἀξίος ὁ Κοριολανὸς τῶν ἀτίμων τούτων προσκομμάτων ἅτινα παρεμβάλλουσιν δολίως εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν τῆς ἀξίας του.

ΚΟΡΙΟΑ. Νὰ μοὶ ὁμιλῶσι περὶ σίτου! . . . Οὗτος ἦτον ὁ λόγος μου, καὶ θὰ τὸν ἐπαναλάβω . . .

ΜΕΝΗΝ. Ὁχι, τώρα, ὅχι τώρα.

Α' ΣΥΓΚΛΗΤ. Ὁχι ἐν τῇ ἐξέψει ταύτῃ.

ΚΟΡΙΟΑ. Τώρα μὰ τὴν ζωὴν μου. Ζητῶ συγγνώμην παρὰ τῶν εὐγενῶν μου φίλων. Ὡς πρὸς δὲ τὸν ἄστατον καὶ ῥυπαρὸν ὄχλον, ἀς μᾶθῃ ὅτι δὲν κολακεύω, καὶ ἀς κατοπτρισθῇ εἰς τοὺς εἰλικρινεῖς λόγους μου. Καὶ πάλιν λέγω ὅτι κολακεύοντες αὐτόν, ὑποθάλλομεν ἐναντίον τῆς συγλήτου τὸν σπόρον τῆς ἀνταρσίας, τῆς θρασύτητος, καὶ τῶν ἐπαναστάσεων, σπόρον, ὃν ἡμεῖς αὐτοί, ἀροτριάσαντες τὴν γῆν, ἐσπεύραμεν καὶ διεσκορπίσαμεν, ἀναμιζάντες τὸν ὄχλον μετ' ἡμῶν τῆς εὐγενοῦς μερίδος ἦτις, οὔτε ἀρετῆς οὔτε δυνάμεως στερεῖται, στερεῖται ὅμως ἐκείνου, ὅπερ παρεχώρηται εἰς ἐπίστα.

ΜΕΝΗΝ. Ἐ, ἀρκεῖ πλέον.

Α' ΣΥΓΚΛΗΤ. Ἀρκεῖ σὲ παρακλῶ.

ΚΟΡΙΟΑ. Πῶς! Ἀρκεῖ! Ὡς ἔχυσα τὸ αἷμά μου ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἀτρόμητος ἐναντίον παντὸς ἐξωτερικοῦ κινδύνου, οὕτω μέχρις ἐξαντλήσεως τῶν πνευμόνων μου θὰ κατατιγματίσω τὴν λέπραν ταύτην, ἧς ἀποτροπιαζόμεθα μὲν τὴν ἐπ' ἀφῆν, πράττομεν ὅμως ἐκεῖνο ὅπερ ἵτα ἴσκα δύναται νὰ μᾶς μολύνῃ.

ΒΡΟΥΤ. Ὀμιλεῖς περὶ τοῦ λαοῦ ὡσανεὶ ἦσα θεὸς κατελθὼν πρὸς τιμωρίαν αὐτῶν, καὶ οὐχὶ ἄνθρωπος ἔχων τὰς αὐτὰς πρὸς ἐκείνους ἀδυναμίας.

ΣΙΚΙΝ. Θὰ ἦτο καλὸν νὰ γνωστοποιήσωμεν τοῦτο εἰς τὸν λαόν.

ΜΕΝΗΝ. Τί, τί πράγμα; τὴν ἀργίην σου;

ΚΟΡΙΟΑ. Ὁργίην! Καὶ ἀτάραχος ὡς ὁ ὕπνος μεσονυκτίου ἀν ἡμῶν, μὰ τοὺς θεοὺς, θὲν θὰ μετέβαλλαν φρόνημα!

ΣΙΚΙΝ. Τὸ φρόνημα τοῦτο εἶνε δηλητήριο τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ μείνη ὅπου εἶνε, ἵνα μὴ δηλητηριάσῃ ἄλλους.

ΚΟΡΙΟΑ. «Πρέπει νὰ μείνη!» Ἰκούσατε τὸν Τρίτωνα τοῦτον τῶν σαρδελῶν; παρετηρήσατε τὸ δεσποτικὸν του ἐκεῖνο «πρέπει;»

ΚΟΜΙΝ. Ἦτο παράνομον.

ΚΟΡΙΟΑ. «Πρέπει!» Διὰ τὶ ὁ ἀγαθοὶ ἀλλ' ἀφρονέστατοι, πατρίκιοι! διὰ τὶ ὁ ἀξιοτίμοι ἀλλ' ἀπερίσκεπτοι συγκλητικοί, ἐπιτρέψατε εἰς τὴν ὕδραν ταύτην νὰ ἐκλέξῃ ἄρχοντα ὅστις, ἐνῶ δὲν εἶνε ἄλλο ἢ ἡ θορυβώδης βυβάκη τοῦ τέρατος, ἀποτολμᾷ νὰ εἴπῃ διὰ τοῦ αὐθάδους αὐτοῦ «πρέπει», ὅτι θὰ παροχετεύσῃ εἰς τάφρον τὸ βεῦμα τῆς ἐξουσίας σας, καὶ ὅτι θὰ σφετερισθῇ τὰ βεῖθρά σας; ἂν ἔχῃ ἐξουσίαν, τότε ὑπακύψατε ὡς ἀμαθεῖς, εἰ δὲ μὴ, ἀποτινάξατε τὴν ἐπικίνδυνον μακροθυμίαν σας· ἂν εἴσθε ἄνθρωποι ἀνεπτυγμένοι, μὴ πράττετε ὡς ὁ ἀμαθὴς ὄχλος· εἰ δὲ μὴ, ἄφετε αὐτοὺς νὰ συμπαρακαθίζωσι μεθ' ὑμῶν εἰς τὰς συνεδριάσεις. Εἴσθε σεῖς ὄχλος, ἂν ἐκεῖνοι εἶνε συγκλητικοί· οὐδαμῶς δὲ εἶνε κατώτεροι, ὅταν διὰ τῆς ἀναμίξεως τῶν ψήφων σας, ἐπέρχεται ἀποτέλεσμα τῆς ἀρεσκείας αὐτῶν. Ἐκλέγουσι τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν τοιοῦτους, ὁποῖος εἶνε ὁ πρὸ μικροῦ ἐξευεγκῶν τὸ «πρέπει», τὸ χυδαῖον ἐκεῖνο «πρέπει», ἐνώπιον συγκλήτου σεμνοτέρως καὶ σκυθρωποτέρως ὅσων εἶδε ποτὲ ἢ Ἑλλάς. Μὰ τὸν Δία! τοῦτο ἐξευτελίζει τοὺς ὑπάτους· σπαράττεται δὲ ἡ καρδιά μου νὰ βλέπω ὅτι, ὅταν δύο ἀρχαὶ ἐξανίστανται ἐναντίον ἀλλήλων καὶ οὐδετέρα ὑπερισχύει, ὁ ὄλεθρος ὑπείσερχεται ταχέως εἰς τὸ μεταξὺ αὐτῶν χάσμα, καὶ ἐξαφανίζει τὴν μίξιν διὰ τῆς ἐτέρας.

ΚΟΜΙΝ. Καλά, ἄγωμεν εἰς τὴν ἀγοράν.

ΚΟΡΙΟΑ. Οἰοσθήποτε καὶ ἂν ἦ ὁ δούς τὴν συμβουλὴν τοῦ νὰ παραχωρηθῇ ὁ σῖτος τῶν ἀποθηκῶν δωρεὰν ὅπως ταῦτα συνειθίζετο ἄλλοτε ἐν Ἑλλάδι...

ΜΕΝΗΝ. Καλά, καλά, ἀρκεῖ.

ΚΟΡΙΟΑ. Μολονότι ἐκεῖ ὁ λαὸς εἶχε μείζονα ἐξουσίαν, οὐχ ἤττον ἐπαλαμβάνω ὅτι, ὁ δούς τὴν συμβουλὴν ταύτην, ὑποθάλλει φῆν ἀπειθειαν καὶ συντελεῖ εἰς τὸν ὄλεθρον τοῦ κράτους.

ΒΡΟΥΤ. Ἡὼς εἶνε δυνατόν νὰ δώσῃ ὁ λαὸς τὰς ψήφους του εἰς ἄνθρωπον τοιοῦτον ὕψος λόγου μετερχόμενον;

ΚΟΡΙΟΑ. Θὰ σὰς εἴπω τοὺς λόγους μου, οἵτινες ἔχουσι πλειοτέραν ἀξίαν τῆς ψήφους τοῦ λαοῦ. Γινώσκουσιν ὅτι ὁ σῖτος δὲν ἐδόθη εἰς αὐτοὺς πρὸς ἀμοιβὴν ὑπηρεσιῶν, καθότι οὐδεμίαν ταιαύτην προσήνεγκαν· καλούμενοι εἰς τὸν πόλεμον, ἐν δεινοτάτῃ τῆς πολυτείας στιγμῇ, ἠρνήθησαν καὶ αὐτῶν τῶν πυλῶν τῆς πόλεως νὰ ἐξέλθωσι· ταιαύτης φύσεως ὑπηρεσία δὲν ἦτο βεβαίως ἀξία ν' ἀμειφθῇ διὰ παρκχωρήσεως σίτου δωρεάν. Αἱ ἐν τῷ πολέμῳ ὑποκινούμεναι ὑπ' αὐτῶν στάσεις, καθ' ἃς ἡ ἀνδρεία των ἐξέδη-

λάθη τὰ μάλιστα, ἤμιστα συνηγοροῦσιν ὑπὲρ αὐτῶν· αἱ κατηγορεῖται ἃς συχνα ἐξήνεγκον κατὰ τῆς συγκλήτου, ἄνευ οὐδενὸς λόγου, οὐδαμῶς ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀφορμὴ τόσον ἐλευθερίου παρ' ἡμῶν δωρεᾶς. Τί ἔπετε λοιπὸν ἐντεῦθεν; Ἡὼς θὰ ἐκλάβῃ τὴν φιλοφροσύνην τῆς συγκλήτου τὸ μυριστόμορον τοῦτο τέρας; (bosom multiplied)¹ (ὁ πολυφυῆς στόμαχος). Αἱ πράξεις των δηλοῦσιν ὅποιοι θὰ ἦσαν καὶ οἱ λόγοι των· ἢ ἐλεγον δηλαδή. Ἐζητήσαμεν, ἐλάβομεν τὸ ἀπαιτηθέν, διότι εἴμεθα περισσότεροι καὶ μᾶς φοβοῦνται. Οὕτω δὲ καταβιβάζομεν τὸ ἀξίωμα τῆς θέσεως ἡμῶν καὶ συντελοῦμεν εἰς τὸ νὰ ὑπολαμβάνῃ ὁ ὄχλος τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ἡμετέραν μέριμναν, ὡς φόβον· τοῦτο δὲ, τοῦ χρόνου προϊόντος, θὰ διαρρήξῃ τὰς πύλας τῆς συγκλήτου, καὶ θὰ εἰσέλθωσιν οἱ κόρακες ἵνα ἐκδιώξωσι ἐκεῖθεν τοὺς ἀετούς.

ΜΕΝΗΝ. Ἀρκετὰ, ἀρκετὰ πλέον.

ΒΡΟΥΤ. Πέραν τοῦ δέοντος μάλιστα.

ΚΟΡΙΟΑ. Ὁχι, ἀκούσατε καὶ ἄλλα. Καταπαύων τὸν λόγον δοκίζομαι ἐνώπιον θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὅτι, ἐν τῇ διπλῇ ταύτῃ ἐξουσίᾳ καθ' ἣν, ἡ μὲν ἐκ τῶν μερίδων καταφρονεῖ τῆς ἐτέρας μετὰ λόγου, ἡ δὲ ὑβρίζει ἀλόγως, καθ' ἣν, οὔτε ἡ εὐγένεια, οὔτε τὸ ἀξίωμα, οὔτε ἡ σύνεσις δύναται ν' ἀποφασίσῃ τι χωρὶς τὸ ναὶ καὶ τὸ ὄχι τῆς καθολικῆς βλακείας, πᾶν ὅ, τι εἶνε ἀληθῶς ἀναγκαῖον, παραμελεῖται καὶ ὑποχωρεῖ εἰς ἀψίκορον κουφόνοιαν· ὅταν δὲ πρὸς πάντα σκοπὸν παρεμβάλλωνται ταιαῦτα προσκόμματα, ἐπεταὶ ὅτι οὐδὲν σκόπιμον γίνεται. Διὰ τοῦτο ἐξορκίζω ὑμᾶς—ὑμᾶς τοὺς ὀλιγώτερον φόβον ἢ σύνεσιν ἔχοντας, τοὺς πλειότερον μὲν ἀγαπῶντας τοὺς θεμελιώδεις θεσμοὺς τοῦ κράτους, ὀλιγώτερον δ' ἀνησυχοῦντας ἐπὶ τῇ μετβολῇ αὐτῶν, τοὺς προτιμῶντας ἐνδοξὸν ἀντὶ μακροῦ βίου καὶ θέλοντας ἐν ἐπικινδύνῳ νόσῳ, νὰ ποιήτητε χρῆσιν ἡρωϊκῶν φαρμάκων, ὧν ἄνευ βέβηκος θάνατος—σὰς ἐξορκίζω ν' ἀποσπάσῃτε αὐθαρῆ τὴν γλῶσσαν τοῦ μυριστόμου ὄχλου· μὴ ἐπιτρέψατε αὐτῷ νὰ λείχῃ τὸ μέλι ὅπερ ἀποθάνει εἰς αὐτὸν δηλητήριο· ἡ ὑμετέρα ταπεινώσις διαφθείρει τὴν ὀρθὴν κρίσιν, καὶ στερεῖ τὸ κράτος τῆς ἀναγκαίας αὐτῷ χρηστότητος. Στερεῖται τῆς ἰσχύος νὰ πράξῃ τὸ ποθούμενον ἀγαθόν, ὡς κωλυόμενον ὑπὸ τοῦ κακοῦ.

ΒΡΟΥΤ. Ἀρκετὰ εἶπε.

ΣΙΚΙΝ. Ὁμίλησεν ὡς προδάτης, καὶ πρέπει ὡς τοιοῦτος νὰ δώσῃ λόγον.

ΚΟΡΙΟΑ. Διὰ παντὸς ἔσο ἐπονείδιστος, ἄθλιε! Εἰς τί δύναται νὰ ὀφελῶσιν τὸν λαὸν οἱ γυμνοκέφαλοι² οὗτοι οἱ δῆμαρχοι; ἐπ' αὐτῶν στηριζόμενος, ἀπειθεῖ εἰς ἀνωτέραν ἀρχὴν· οὗτοι ἐξελέχθησαν ἐν στιγμῇ ἐπικινδυνότητι, καθ' ἣν ἐδέεσποζεν οὐχὶ τὸ πρόπον, ἀλλ' ἡ ἀνάγκη. Εἶπατε λοιπὸν εἰς

¹ The bosom multiplied ὁ στόμαχος τοῦ πολυκεφάλου τοῦτου τέρατος (Malone).

² These bald tribunes οἱ φαλακροὶ οὗτοι δῆμαρχοι. Το bald λέγει ὁ Wright τίθειαι ἐνταῦθα περιφρονητικῶς.

καλλιτέρα στιγμήν, ὅτι τὸ πρόπον δέον νὰ ἐκτελεῖται, καὶ ἐξφενδονίσαστε εἰς τὸν ἀνεμον τὴν ἀρχὴν αὐτῶν.

ΒΡΟΥΤ. Φανερά προδοσίκα!

ΣΙΚΙΝ. Αὐτὸς νὰ γίνῃ ὑπάτος; Ὁχι.

ΒΡΟΥΤ. Ἐ! Ἄγορανόμοι! (Εἰσέρχεται εἰς ἀγορανόμος). Συλλάβετε τον.

ΣΙΚΙΝ. Ὑπάγε νὰ καλέσης τὸν λαόν, (Ἐξέρχεται ὁ ἀγορανόμος) ἐν ὄνοματι τοῦ ὁποίου σὲ συλλαμβάνω ἐγώ, ὡς προδότην, καινοτόμον καὶ ἐχθρὸν τῆς δημοσίας εὐημερίας. Ὑπάρχουτον, σὲ διατάσσω, ἀκολούθησον ἵνα δώσης λόγον τῆς διαγωγῆς σου.

ΚΟΡΙΟΑ. Φύγε ἀπ' ἐδῶ γέρο τράγε!

ΣΥΓΚΛΗΤ. καὶ λοιποὶ. Ἐγγυώμεθα πάντες περὶ αὐτοῦ.

ΚΟΜΙΝ. Μακρὰν τὰς χεῖρας, γέρον.

ΚΟΡΙΟΑ. Κρημνίσου ἀπ' ἐδῶ σαπρόγηρε! μὴ σοῦ πετάξω τὰ κόκκαλα ἐξῶ ἀπὸ τὰ φορέματά σου.

ΣΙΚΙΝ. Βοήθεια, πολῖται! (Εἰσέρχεται ὁμιλος πολιτῶν μετὰ τῶν ἀγορανόμων).

ΜΕΝΗΝ. Πλειοτέρα σύνεσις ἐκατέρωθεν.

ΣΙΚΙΝ. Ἴδου ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θέλει νὰ σᾶς ἀπογυμνώσῃ πάσης δυνάμεως.

ΒΡΟΥΤ. Συλλάβετε τον, ἀγορανόμοι!

ΠΟΛΙΤΑΙ. Κάτω! κάτω!

ΣΥΓΚΛΗΤ. καὶ λοιποὶ. *Στὰ ὄπλα! στὰ ὄπλα!* (συνωθοῦνται πάντες περὶ τὸν Κοριολάνον κραυγάζοντες.

Δῆμαρχοι! Πατρίοιοι! Πολῖται! Ἐ! Σικίνιε! Βροῦτε! Κοριολάνε! Πολῖται! Σιωπή, σιωπή, σιωπή! Σταθῆτε, ἡσυχάσατε!

ΜΕΝΗΝ. Λοιπὸν ποῦ θὰ καταλήξουν ταῦτα; Ἀσθμαίνω. Ὁλεθρὸς ἐπίκειται. Δέν δύναμαι νὰ ὀμιλήσω. Ἐ, σεῖς δῆμαρχοι! Ἠσύχασον, Κοριολάνε! Ὁμίλησον, φίλε Σικίνιε.

ΣΙΚΙΝ. Ἀκουσόν μου, λαέ! Προσοχή!

ΠΟΛΙΤΑΙ. Ἄς ἀκούσωμεν τὸν δῆμαρχόν μας ὀμίλησον, ὀμίλησον, ὀμίλησον.

ΣΙΚΙΝ. Κινδυνεύετε νὰ ἀπολέτητε τὴν ἐλευθερίαν σας· ὁ Μάρκιος θέλει νὰ σᾶς στερήσῃ τὰ πάντα· ὁ Μάρκιος ὄν τελευταῖον ἐξελέξατε ὑπάτον.

ΜΕΝΗΝ. Σιώπη, σιώπη λοιπόν! Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἀνάπτεται ἀντὶ νὰ σθένουνται ἡ παρκαίκα.

Α' ΣΥΓΚΛΗΤ. Θὰ κατεδαφισθῇ ἡ πόλις καὶ θὰ ἀνατραπῇ ἐκ θεμελίων.

ΣΙΚΙΝ. Καὶ τί ἄλλο εἶνε ἡ πόλις ἢ ὁ λαός;

ΠΟΛΙΤΑΙ. Μάλιστα, ὁ λαός εἶνε ἡ πόλις.

ΒΡΟΥΤ. Τῇ συγκαταθέσει πάντων ἐξελέχθημεν ἄρχοντες τοῦ λαοῦ.

1 Σοφοκλ. Οἰδιπ. Τυραν. 59. 57. Ὁ; οὐδὲν ἔστι· οὔτε πύργος, οὔτε ναὸς ἕρημος ἀνδρῶν μὴ ἔνοικούντων ἔσω. (Wright).

ΠΟΛΙΤΑΙ. Καὶ μένετε τοιοῦτοι.

ΜΕΝΗΝ. Καὶ καθὼς φαίνεται, θὰ μένετε ἀκόμη.

ΚΟΜΙΝ. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου θὰ κατεδαφισθῇ ἡ πόλις· στέγασι καὶ θεμέλια θὰ γίνωσιν ἓν, καὶ θὰ συγκαλυφθῇ ὑπὸ σωρῶς ἐρείπιων πᾶν ὅ,τι ἐξοχὸν ὑπάρχει ἐν αὐτῇ.

ΣΙΚΙΝ. Εἶνε ἄξιος θανάτου!

ΒΡΟΥΤ. Ἡ ἐδῶ θὰ ἐπιμεινώμεν πρὸς διακτῆρησιν τῆς ἐξουσίας μας, ἢ ἄλλως; Ὁ ἀπολέσωμεν αὐτήν. Ἐν ὀνόματι τοῦ λαοῦ, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐλάβομεν τὴν ἐξουσίαν, διακηρύττομεν ἐνταῦθα ὅτι ὁ Μάρκιος εἶνε ἄξιός νὰ θανατωθῇ παραχρῆμα.

ΣΙΚΙΝ. Ὅθεν συλλάβετε αὐτόν, ἐδηγήσατέ τον εἰς τὴν Ταρπήϊαν, καὶ κατκρημνίσαστε αὐτὸν ἐκεῖθεν.

ΒΡΟΥΤ. Συλλάβετε τον ἀγορανόμοι!

ΠΟΛΙΤΑΙ. Παραδόσου, Μάρκιε, παραδόσου!

ΜΕΝΗΝ. Ἀκούσατέ μου, μίαν λέξιν, δῆμαρχοι, μίαν μόνον λέξιν, σᾶς παρακαλῶ.

ΑΓΟΡΑΝ. Σιωπή, σιωπή.

ΜΕΝΗΝ. (πρὸς τὸν Βροῦτον). Ἐσο οἶος φαίνεσαι. ἀληθῆς φίλος τῆς πατρίδος σου, καὶ πρόβαινε μετὰ φρονήσεως εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν ἣν μετὰ τοσαύτης παραποροῦς ἐπιδιώξεις.

ΒΡΟΥΤ. Κύριε, τὰ ἥπικ ταῦτα μέτρα τὰ ὁποῖα φαίνονται συνετὰ βοηθήματα, εἶνε δηλητηριώδη, ὅταν ἡ νόσος εἶνε ὀξεῖα. Συλλάβετε αὐτόν, καὶ ὀδηγήσατέ τον εἰς τὴν Ταρπήϊαν.

ΚΟΡΙΟΑ. Ὁχι, ἐδῶ Ὁ ἀποθάνω. (Σύρει τὸ ξίφος). Τινὲς ἐξ ὑμῶν μὲ εἶδατε πολεμοῦντα· ἔλθετε, νὰ λάβητε πείραν οἱ ἴδιοι ἐκεῖνου ὅπερ εἶδατε.

ΜΕΝΗΝ. Κάτω τὸ ξίφος! Δῆμαρχοι, ἀπομακρύνθητι πρὸς στιγμήν.

ΒΡΟΥΤ. Συλλάβετε τον.

ΜΕΝΗΝ. Βοηθήσατε τὸν Μάρκιον, βοηθήτατε σεῖς οἱ εὐγενεῖς· βοηθήσατέ τον νέοι καὶ γέροντες!

ΠΟΛΙΤΑΙ. Κάτω, κάτω ὁ Μάρκιος! (Ἐν τῇ συμπλοκῇ ταύτῃ ἀποθῶνται οἱ δῆμαρχοι, οἱ ἀγορανόμοι καὶ ὁ λαός.

ΜΕΝΗΝ. Ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου· ἀπελθε, ἄλλως τὸ πᾶν ἀπόλλυται.

Β' ΣΥΓΚΛΗΤ. Ἀπελθε.

ΚΟΜΙΝ. Ἐδῶ στάσου· ἔχομεν τόπους φίλους ὄσους καὶ ἐχθρούς.

ΜΕΝΗΝ. Ἐως ἐκεῖ θὰ καταντήσωμεν;

1 Ὁ μὲν δήμιος ἐξετραχύνθη καὶ φανερός ἦν δυσανασχετῶν καὶ βαρυνόμενος τοῖς λεγομένοις, τῶν δὲ δημάρχων ὁ θρασύτατος Σικίνιος, μικρὰ τοῖς συνάρχουσι διαλεχθεὶς, εἰς εἰς μέσον ἀναγορεύσας, ὡς θάνατος ὑπὸ τῶν δημάρχων τοῦ Μάρκιου κατέγωντε, προσέταξε τοῖς ἀγορανόμοις ἀναγαγόντας αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἄκραν ἐβδὸς ὡσαὶ κατὰ τῆς ὑποκειμένης φάρμακος. (Πλ. Γ. Μαρ. σελ. 435).

Α' ΣΥΓΚΛΗΤ. Ὁ θεὸς φυλάξοι! Ὑπαγε παρκακλῶ εἰς τὸν οἶκόν σου, γενναῖε φίλε· ἄφες ἡμᾶς νὰ συμβιβάζωμεν τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

MENHN. Τὸ τραῦμα ἡμῶν τοῦτο δὲν δύνασαι σὺ νὰ θεραπεύσης. Ἄπελθε σὲ παρκακλῶ.

KOMIN. Ἐλθέ, μεθ' ἡμῶν.

KOPIOA. Ἐπεθύμουν νὰ ἦσαν βάρβαροι — καθὼς καὶ εἶνε, καίπερ γεννηθέντες ἐν Ῥώμῃ — καὶ νὰ μὴν εἶνε Ῥωμαῖοι — ὅπως δὲν εἶνε, ἂν καὶ εἶδον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ὑπὸ τὰς στοὰς τοῦ Κκαπιτωλίου.

MENHN. Ὑπαγε. Μὴ φανέρωνε τὴν δικαίην σου ὀργήν. Θὰ ἔλθῃ καὶ ἡ σειρά ἡμῶν.¹

KOPIOA. Ἐπὶ ἀνοικτοῦ πεδίου, ἡδυνάμην νὰ καταβάλω τεσσαράκοντα ἐξ αὐτῶν.

MENHN. Κ' ἐγὼ αὐτὸς ἡδυνάμην νὰ πολεμήσω πρὸς δύο ἐκ τῶν καλύτερων αὐτῶν· ναί, πρὸς τοὺς δύο δημάρχους.

KOMIN. Ἀλλὰ τώρα ἡ ἀριθμητικὴ των ὑπεροχὴ εἶνε ἀναιρήσιμη, καὶ καλεῖται τρέλλα ἢ ἀνδρεία, ὅταν μόνη θέλῃ νὰ κρατήσῃ καταρρέουσαν οἰκοδομήν. Θὰ ἀπέλθῃς πρὶν ἢ ἐπανεέλθῃ ὁ ὄχλος, οὔτινος ἢ ἐκρηγνυμένη λύσσα παρασύρει, ὡς ἐμποδιζόμενον βεῦμα, πᾶν ὅ,τι πρότερον δὲν παρέσυρε;

MENHN. Ὑπαγε σὲ παρκακλῶ. Θὰ δοκιμάσω ἂν ὁ γεροντικός μου νοῦς δόναται νὰ ἔχῃ πέρασιν εἰς τοὺς ὀλίγο-μουάλους; αὐτὸ πρέπει νὰ μπαλωθῇ ὅπως, ὅπως.

KOMIN. Ἄς ὑπάγωμεν. (Ἐξέρχεται ὁ **KOPIOANOS** μετὰ τοῦ **KOMINIOY** καὶ ἄλλων.)

Α' ΣΥΓΚΛΗΤ. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος κατέστρεψε τὴν τύχην του.

MENHN. Τὸ φρόνημά του εἶνε παραπολὺ ὑψηλὸν διὰ τὸν κόσμον τοῦτον. Οὔτε τὸν Ποσειδῶνα ἤθελε κολακεύσει διὰ τὴν τρίκινάν του, οὔτε τὸν Δία διὰ τοὺς κερκυνούς του. Ἐχει τὴν καρδίαν ἐπὶ τῶν χειλέων· ὅ,τι διανοεῖται, τὸ λέγει ἢ γλῶσσά του· ὅταν δὲ ὀργισθῇ, λησμονεῖ ὅτι ὑπάρχει καὶ θάνατος. (Κραυγαὶ ἔσωθεν.) Ἄλλαις πάλι δουλειαῖς!

Α' ΣΥΓΚΛΗΤ. Καλλίτερα νὰ ἦσαν στὰ κρεβάτια των!

MENHN. Καλλίτερα νὰ ἦσαν εἰς Τίβεριν! Τί διάβολο! Δὲν ἐμποροῦσε νὰ τοῖς δμιλήσῃ ὀλίγον μαλακώτερα; (Ἐισέρχεται πάλιν ὁ **BPOYTOS** καὶ ὁ **ΣΙΚΙΝΙΟΣ** μετὰ τοῦ ὄχλου.)

ΣΙΚΙΝ. Πῶς εἶναι αὐτὴ ἡ ἔχιδνα ἢ ὁποῖα θέλει νὰ ἐρημώσῃ τὴν πόλιν διὰ νὰ μείνῃ αὐτὸς μόνος;

MENHN. Σεῖς ἀξιότιμοι δημάρχου! . . .

ΣΙΚΙΝ. Βραχίονες στιβαροὶ θὰ κρημνίσωμεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς Ταρπηίας πέτρης. Ἄντέστη τις τὸν νόμον, καὶ διὰ τοῦτο θεωρεῖται κατὰ νόμον ἀνά-

¹ One Time will owe another. Ἐχει ὁ καιρὸς γυρίσματα.

ξιος νὰ δικασθῇ ἄλλω, ἢ ὑπὸ τῆς αὐστηραῖς ἐξουσίας τοῦ λαοῦ ἢν περιεφρόνησε.

Α' ΠΟΛΙΤ. Θὰ μάθῃ καλῶς ὅτι οἱ εὐγενεῖς δημάρχου εἶνε τὸ στόμα τοῦ λαοῦ, καὶ ἡμεῖς οἱ βραχίονες του.

ΠΟΛΙΤ. Ἔσο βέβαιος ὅτι θὰ τὸ μάθῃ.

MENHN. Φίλε μου, φίλε μου. . . .

ΣΙΚΙΝ. Σιωπή.

MENHN. Μὴ χαλᾶς τὸν κόσμον μὲ τὰς φωναῖς, ἀφοῦ δύνασαι νὰ κατορθώσης ὅ,τι ἐπιδιώκεις μὲ τρόπον ἡπιώτερον.¹

ΣΙΚΙΝ. Διὰ ποῖον λόγον, κύριε, συνετέλεσας εἰς τὴν φυγὴν του;

MENHN. Ἀκούσατέ μου. Καθὼς γνωρίζω τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπάτου, οὕτω γνωρίζω καὶ τὰ ἐλαττώματά του. . . .

ΣΙΚΙΝ. Τοῦ ὑπάτου! Τίνος ὑπάτου!

MENHN. Τοῦ ὑπάτου Κοριολανοῦ.

BPOYT. Αὐτὸς ὑπάτος!

ΠΟΛΙΤΑΙ. Ὁχι, ὄχι, ὄχι, ὄχι, ὄχι.

MENHN. Ἄν οἱ δημάρχου καὶ σὺ καλέ μου λαέ, μοὶ ἐπετρέπετε νὰ δμιλήσω, θὰ ἔλεγον δύο λέξεις, ἐκ τῶν ὁποίων οὐδὲν ἄλλο κακὸν θὰ προέκυπτε, ἢ μικρὰ τις ἀπώλεια χρόνου.

ΣΙΚΙΝ. Ὁμίλησον, ἀλλὰ συντόμως, διότι εἴμεθα ἀποφασισμένοι νὰ ἐξολοθρεύσωμεν τὸν ὀλέθριον τοῦτον προδότην. Ἐξοριζόμενος θὰ παρεῖχε πάντοτε κίνδυνον, μένων δὲ ἐνταῦθα, θ' ἀπέβινεν ἡμῖν βέβαιος ὄλεθρος· διὰ ταῦτα, ἀπεφασίσθη ν' ἀποθάνῃ τὴν ἐσπέραν ταύτην.

MENHN. Εἴθε νὰ φυλάξωσιν οἱ Θεοὶ τὴν ἐνδοξὸν ἡμῶν Ῥώμην, ἧς ἢ πρὸς τὰ ἄξια αὐτῆς τέκνα εὐγνωμοσύνη ἐσημειώθη ἤδη εἰς τὰς δέλτους τοῦ Διός,² εἴθε λέγω νὰ διαφυλάξωσιν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ νὰ καταφάγῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα ὡς μῆτηρ ἀπάνθρωπος.

ΣΙΚΙΝ. Εἶνε ἔλκος τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐκκοπῇ.

MENHN. Εἶνε μέλος νοσοῦν, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ θεραπευθῇ εὐχερῶς ἂν ὅμως ἐκκοπῇ θὰ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον. Τί κακὸν ἔπραξε κατὰ τῆς Ῥώμης ὥστε νὰ εἶνε ἀξίος θανάτου; Τὸ αἷμα τὸ ὁποῖον ἔχυτε ἀγωνιζόμενος κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν — καὶ τολμῶ νὰ βεβαιώσω ὅτι ἔχυσε κατὰ πολλὰς οὐγίας πλείοτερον ἐκείνου τὸ ὁποῖον ἀπέμεινεν εἰς τὰς φλέβας του — τὸ ἔχυσε χάριν τῆς πατρίδος του· ἂν δὲ τώρα τὸ ἀπολειπόμενον εἰς αὐτόν, ἤθελε χύσει αὐτῇ ἢ πατρίτις του, τοῦτο θὰ ἦτο εἰς ἡμᾶς τοὺς πράττοντας καὶ ἀνεχομένους αὐτό, στίγμα αἰώνιον.

¹ De not cry havoc, where you should but hunt with modest warrant. Μὴ δίδε τὸ σημεῖον τῆς σφαγῆς, ὅταν τὸ καταδικασόμενον συλλαμβάνεται εἰς ἡπιωτέρων μέσων.

² Ὁ Σαίξπηρ ἐνεθυμέτο Ἰωάννην τὸν βίβλον τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ Μαλαχία, 3 ἐν σελ. 16 ἢ τὴν τῆς ἐξόδου 32, ἐξ ἧς ὁ Μωϋσῆς ἀπήτησε νὰ ἀπαλειφθῇ τὸ ὄνομά του ἂν μὴ εἰσακουσθῇ καὶ ἡ δέησίς του. (Wright).

ΣΙΚΙΝ. Αὐτὰ εἶνε μωρολογίαις.

ΒΡΟΥΤ. Ὁλω; ἄσκοπκ. Ἐν ὄτω ἡγάπη τὴν πατρίδα, ἐτιμάτο ὑπ' αὐτῆς.

ΜΕΝΗΝ. Λοιπὸν ὅταν ὁ ποῦς προσβληθῆ ὑπὸ γαργρίνης, δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψει αἱ πρόην αὐτοῦ ἐκδουλεύσεις.

ΒΡΟΥΤ. Δὲν θ' ἀκούσωμεν τίποτε περισσότερον. Τρέξατε εἰς τὸν οἶκον του, ἀποσπάσατε αὐτὸν ἐκεῖθεν, ἵνα μὴ ἡ μολυσματώδης αὐτοῦ νόσος διαδοθῆ πλειότερον.

ΜΕΝΗΝ. Μίαν ἀκόμη λέξιν, μία λέξιν. Ὅταν ἡ ἀκάθαρτος λύσσα ἀνακλύψῃ τὸ ἐκ τῆς ἀπερισκέπτου σπουδῆς προξενούμενον κακόν, θὰ θελήσομεε, ἀλλὰ πολὺ ἀργά, νὰ κρατήσῃ τὴν ὁρμὴν τῆς. Ἐνεργήσατε νομίμως, ἵνα μὴ ἐξεγερθῶσιν ὑπὲρ αὐτοῦ αἱ φατρίαι, διότι εἶνε ἀγαπητός, καὶ καταστραφῆ ἡ κραταιὰ Ρώμη ὑπ' αὐτῶν τῶν Ρωμαίων.

ΒΡΟΥΤ. Ἄν τὸ πρᾶγμα εἶχεν οὕτως...

ΣΙΚΙΝ. Τί λέγεις; Δὲν ἐλάβομεν πείραν τῆς ὑπακοῆς του; Δὲν ἐράπισε τοὺς ἀγορανόμους ἡμῶν; Δὲν ἀντέστη εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς; Ἐμπρός.

ΜΕΝΗΝ. Λάθετε ὑπ' ὄψει τοῦτο ὅτι, ἀνατραρεῖς εἰς τοὺς πολέμους ἀφ' ὅτου ἠδυνήθη νὰ φέρῃ τὸ ξίφος, δὲν ἐδιδάχθη τὴν γλῶσσαν τῆς ἀβρᾶς συμπεριφορᾶς, ἀλλ' ἀφίνει ἀναμειγμένα ἄλευρα καὶ πίτερα. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ὑπάγω πρὸς αὐτόν· θὰ προσπαθῆσω νὰ ὀδηγήσω αὐτὸν ἵνα ἀπολογηθῆ ἡσύχως κατὰ νόμον, ἔστω καὶ πρὸς ἴδιον αὐτοῦ κίνδυνον.

Α' ΣΥΓΚΛΗΤ. Αὐτὸς εἶνε ὁ μόνος φιλόκωπος τρόπος, εὐγενεὶς δῆμαρχοι· ὁ ἄλλος εἶνε πολὺ αἰματηρὸς καὶ ἄγνωστος ποῦ θὰ καταλήξῃ.

ΣΙΚΙΝ. Πρᾶξον λοιπὸν γενναῖε Μενήνιε, ὡς ἐντολοδόχος τοῦ λαοῦ. Φίλοι καταθέσατε τὰ ἔπλα.

ΒΡΟΥΤ. Μὴ μεταβῆτε εἰς τὰς οἰκίαις σας.

ΣΙΚΙΝ. Συνκροίσθητε εἰς τὴν ἀγοράν· (πρὸς τὸν Μενήνιον). Ἐκεῖ θὰ σὲ περιμένωμεν, καὶ ἂν δὲν ὀδηγήσῃς τὸν Μάρκιον, θὰ προβῶμεν εἰς τὸ πρῶτον ἡμῶν μέτρον.

ΜΕΝΗΝ. Θὰ τὸν προσαγάγω (πρὸς τοὺς συγκλητικούς). Συνεδεύσατέ με σὰς παρκακλῶ· ὀφείλει νὰ ἔλθῃ· ἄλλως θὰ ἐπακολουθήσωσι δεινότατα πράγματα.

Α' ΣΥΓΚΛΗΤ. Ὑπάγωμεν πρὸς αὐτόν, παρκακλῶ. (Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Β'

Δωμάτιον ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Κοριολλανοῦ.

(Εἰσέρχεται ὁ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ μετὰ τῶν Πατρικίων)

ΚΟΡΙΟΛ. Ἄς μετέλθωσι κατ' ἐμοῦ πᾶσαν δυνατὴν βίαν· ἄς μὲ ἀπει-
1 Ὁ δὲ Μάρκιος ἐξέρων μᾶλλον ἑμπαθῆς γεγονώς πρὸς τοὺς πολεμικοὺς ἀγῶνας εὐθύς ἐκ παιδὸς τὰ ἔπλα διὰ χειρὸς εἶχε. (Πλ. σελ. 419).

λήσωσιν ὅτι θὰ μὲ φονεύσωσι ἐπὶ τροχοῦ ἀμάξης ἢ ὅτι θὰ μὲ σύρωσι πρὸς ἀγρίων ἵππων, ἄς ἐπισπεύσωσι δέκα λόφους ἐπὶ τῆς Ταρπηίας ἵνα τὸ ἀπ' αὐτῆς ὕψος τῆς ἀθύστου ἀποβῆ τοιοῦτον, ὥστε, νὰ μὴ ἐξικνηται μέχρι τοῦ πύθμενος αὐτῆς ὁ ὀφθαλμός, ἐν τούτοις θὰ εἶμαι διὰ παντός πρὸς αὐτοὺς οἷος εἶμαι.

ΠΑΤΡΙΚ. Πρᾶττεῖς τὴν αἰσίτην τῶν πράξεων.

ΚΟΡΙΟΛ. Ἄπορῶ πῶς ἡ μήτηρ μου δὲν ἐπιδοκιμάζει πλέον τὴν διαγωγὴν μου, ἐκείνη ἥτις συνείθιζε νὰ τοὺς ὀνομάζῃ εὐτελεῖ ἀνδράποδα, ὄντα ἄτινα ἐπλάσθησαν ἵνα πωλῶνται καὶ ἀγοράζωνται ἀντὶ ἀσημάντων ποσοῦ, νὰ ἴστανται ἀσκεπῆ εἰς τὰς συνεδριάσεις, κεχηγότα δὲ καὶ ἀκίνητα ν' ἀκούωσι μετὰ θαυμασμοῦ ὅταν τις τῆς τάξεώς μου ἡγείρετο ὅπως διηγήσῃ περὶ εἰρήνης ἢ πολέμου. (Εἰσέρχεται ἡ ΒΟΛΟΥΜΝΙΑ). Περὶ σοῦ διηλόν· διατί μὲ ἐπεθύμεις ἡπιώτερον; ἠθέληες νὰ ἀρνηθῶ τὸν χαρακτήρα μου; Τότε, εἶπέ κάλλιον ὅτι εἶμαι ὑποκριτής, καὶ ὄχι οἷος εἶμαι.

ΒΟΛΟΥΜ. Ὡ οἰέ μου, οἰέ μου, εἶθε νὰ μὴ ἐφθειρες τὴν δυνάμιν σου πρὶν περιβληθῆς αὐτήν.

ΚΟΡΙΟΛ. Ἄφες αὐτά.

ΒΟΛΟΥΜ. ἠδύνασο κάλλιστα νὰ εἶται οἷος εἶσαι, ἂν ὀλιγώτερον προσεπάθης νὰ ἐπιδεικνύης αὐτό· ὀλιγώτερον θὰ ἠναντιοῦντο εἰς τὰ βουλευμὰτά σου, ἐὰν δὲν ἐφανερώνες εἰς αὐτοὺς τὰς διαθέσεις σου ἐφ' ὅσον εἶχον τὴν δυνάμιν νὰ σοὶ ἐναντιωθῶσι.

ΚΟΡΙΟΛ. Ἄς πᾶν στὸ διάβολο.

ΒΟΛΟΥΜ. Κ' ἀκόμη παρέκει. (Εἰσέρχεται ὁ ΜΕΝΗΝΙΟΣ μετὰ τῶν συγκλητικῶν).

ΜΕΝΗΝ. Ἐλα, ἔλα, ἦσο παρκακλῶ ἀπότομος, καὶ μὲ τὸ παρκακλῶ μάλιστα. Πρέπει νὰ ἐπιστρέψῃς νὰ τὰ διορθώσης.

Α' ΣΥΓΚΛΗΤ. Δὲν ὑπάρχει ἄλλη θεοραπεία· ἂν τοῦτο δὲν πράξῃς, ἡ πόλις ἡμῶν θὰ διασπασθῇ εἰς δύο καὶ θὰ ἐξολοθρευθῇ.

ΒΟΛΟΥΜ. Δὸς ἀκρόασιν εἰς συμβουλὰς, σὲ παρκακλῶ. Ἐγὼ καὶ ἐγὼ καρδίαν ἀκαμπτον εἰς τὴν ἰδικήν σου, ἀλλ' ἔμωε ἔχω καὶ φρόνησιν δυνάμενον νὰ ὀδηγῆ τὴν ὀργὴν μου ἐπὶ τὸ συμφερότερον.

ΜΕΝΗΝ. Λαμπρά εἶπες, ἀξιόλογος δέσποινα! Ὅσα προετίμων νὰ φορέσω τὴν πανοπλίαν μου ἦν μόλις δυνάμει νὰ φέρω, παρὰ νὰ ἐλέπω αὐτὸν ταπεινούμενον ἐνώπιον τῆς ἀγέλης ταύτης, ἐὰν ἡ σοβρὰ τῶν πραγμάτων κατάστασις δὲν ἐπέβαλλεν αὐτὸ ὡς φάρμακον ὄλου τοῦ κράτους.

ΚΟΡΙΟΛ. Τί πρέπει νὰ πράξω;

ΜΕΝΗΝ. Νὰ ἐπιστρέψῃς πρὸς τοὺς δημάρχους.

ΚΟΡΙΟΛ. Ἄ, ἔπειτα, ἔπειτα.

ΜΕΝΗΝ. Νὰ ὀμολογήσῃς μετὰ μέλειν δι' ὅσα εἶπες.

ΚΟΡΙΟΑ. Χάριν αὐτῶν! Ὅταν οὐδὲ χάριν τῶν θεῶν πράττω τοῦτο, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ πράξω χάριν αὐτῶν;

ΒΟΛΟΥΜ. Εἶσαι πολὺ δεσποτικός· ἀλλ' ἐν τούτοις δὲν δύνασαι νὰ εἰσαι κατ' ἐξοχὴν γεννικίφρων, εἰμὴ μόνον εἰς ἐκτάκτους ἀνάγκας. Σὲ ἤκουσα λέγοντα ὅτι εἰς τοὺς πολέμους, ἡ τιμὴ καὶ ἡ πολιτικὴ, συμβαδίζουσιν ὡς φίλοι ἀχώριστοι· τὸ παρὰδέχομαι, ἀλλ' εἰπέ μοι, ποία εἶνε ἡ ζημία ἢ ἡ μία προξενεῖ εἰς τὴν ἄλλην ἐν καιρῷ εἰρήνης, ὥστε νὰ μὴ συνεργάζωνται καὶ τότε;

ΚΟΡΙΟΑ. Σιωπὴ, σιωπὴ!

MENHN. Εὐστοχος ἐρώτησις.

ΒΟΛΟΥΜ. Ἄν εἰς τὸν πόλεμον θεωρῆται ἐντιμον τὸ νὰ φαίνεται οἶος δὲν εἶσαι — τὴν πολιτικὴν δὲ ταύτην μετῆλθες πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν σου, — διατὶ ἡ αὐτὴ πολιτικὴ νὰ μὴ συμβαδίζῃ μετὰ τῆς τιμῆς ἐν εἰρήνῃ, ὥσπερ καὶ ἐν πολέμῳ, ἀφοῦ εἰς ἀμφοτέρους τὰς περιστάσεις εἶνε ἐξ ἴσου ἀναγκαῖα;

ΚΟΡΙΟΑ. Πρὸς τί μοι προβάλλεις ταῦτα;

ΒΟΛΟΥΜ. Διότι τώρα σοὶ ἐπιβάλλεται νὰ ὁμιλήσῃς εἰς τὸν λαόν, ὅχι κατὰ τὸ φρόνημα καὶ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς καρδίας σου, ἀλλὰ διὰ λέξεων προσφερομένων μόνον ὑπὸ τῆς γλώσσης, διὰ φθόγγων νόθων, οὐδαμῶς ἐκφραζόντων τὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας σου. Τοῦτο δὲ δὲν σοὶ προξενεῖ πλεονέτερον ἀτιμίαν, ἢ τὸ νὰ κυριεύσῃς διὰ λόγων ἡλίων πόλιν, ἣς ἡ κατάληψις ἤθελεν ἄλλως σὲ ἀναγκάσῃ νὰ ὑποστῆς τὴν τύχην τοῦ πολέμου, καὶ πλείστους νὰ ἐκθέσῃς εἰς κινδύνους. Καὶ αὐτὸν τὸν χαρρακτῆρά μου θὰ μετέβαλλον, ὅταν ὁ κίνδυνος τῆς τύχης καὶ τῶν φίλων ἀπήτει νὰ πράξω τοῦτο ἐντίμως. Ἐγώ, ἡ σύζυγός σου, ὁ υἱός σου, οἱ συγγλητικοὶ οὗτοι καὶ οἱ εὐπατρίδαι, εὐρισκόμεθα ἐν τοικύτῃ περιστάσει· ἀλλὰ σὺ θὰ προτιμήτῃς νὰ δείξῃς τὸ αὐστηρὸν τοῦ ἤθους σου καὶ τὸν κτηνώδη ὄχλον, ἀντὶ νὰ περιποιηθῆς αὐτόν, ὅπως ἀποκτήσῃς τὰς συμπαθείας του, καὶ προφυλάξῃς ἐκεῖνους οἵτινες ἄνευ τούτου κινδυνεύουσι ν' ἀπολεσθῶσι.

MENHN. Ἀξιόλογος δέσποινα! Ἐλθέ μεθ' ἡμῶν ὁμιλήσον μετὰ πραότητος· δύνασαι οὕτω ὅχι μόνον τὸν παρόντα κίνδυνον νὰ ἀποτρέψῃς ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπανορθώσῃς πᾶν ὅ,τι πρότερον ἀπωλέσθη.

ΒΟΛΟΥΜ. Ὑπαγε σὲ παρακαλῶ πρὸς αὐτοὺς υἱέ μου, καὶ κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα τὸν πῖλον ἐκτείνεις αὐτὴν οὕτω — ὑπόθεσις ὅτι εἶσαι ἐνώπιον αὐτῶν — κλίνεις ἐπειτα τὸ γόνυ ἐδαφιαίως, διότι ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τῶν ἀμαθῶν ἡ χειρονομία εἶνε εὐγλωττοτέρα τοῦ λόγου, καὶ συχνὰ κινῶν οὕτω τὴν κεφαλὴν, θὰ δείξῃς ὅτι κατέσειλες τὴν ἀλαζονείαν τῆς καρδίας σου, καὶ ὅτι αὐτὴ κατέστη μαλακὴ ὡς τὰ ὠριμώτατα μῆρα, ἅτινα οὕτε εἰς τὴν ἐπαφὴν ἀντέχουσι· ἢ ἄλλως, εἰπέ αὐτοῖς ὅτι εἶσαι στρατιώτης τῶν, καὶ ὅτι ἀντραφεῖς ἐν τοῖς πολέμοις, στερεῖσαι τῶν ἀδρῶν

ἐκείνων τρόπων οὐς ὁμολογεῖς ὅτι ὄφειλες νὰ ἔχῃς, καὶ τοὺς πότους ἐδικαιοῦντο ν' ἀπαιτήσωσι παρὰ σοῦ αἰτοῦντος τὴν ἐαυτῶν φιλίαν, ἀλλ' ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς; θὰ συμμορφωθῆς πρὸς τὰς ἐπιθυμίας των, ἐφ' ὅσον ἐξήρηται ἄπὸ σοῦ.

MENHN. Ἄν μόνον ὡς λέγει πράξῃς, θὰ κυριεύσῃς τὰς καρδίας των, διότι εἶνε τόσον πρόθυμοι εἰς τὸ συγχωρεῖν ὅταν τις αἰτῆ συγγνώμην παρ' αὐτῶν, ὅσον καὶ εἰς τὸ ἐκφέρειν ἀκόπους λόγους.

ΒΟΛΟΥΜ. Ὑπαγε σὲ παρακαλῶ καὶ ἄκουσον ὅ,τι σὲ συμβουλεύουσιν, καίτοι γνωρίζω ὅτι θὰ προετίμας νὰ καταδιώξῃς τὸν ἐχθρὸν ἐντὸς πυρίνου βραθύρου, παρὰ νὰ κολακεύσῃς αὐτὸν ἐντὸς σκιεροῦ κήπου. Ἴδου ὁ Κομίνιος. (Εἰσέρχεται ὁ ΚΟΜΙΝΙΟΣ).

ΚΟΜΙΝ. Ἐρχομαι ἐκ τῆς ἀγορᾶς· εἶνε κατεπεῖγον νὰ ἐνισχύσῃς τὸ κόμμα σου, ἄλλως, οὐδὲν ἄλλο μέσον σωτηρίας σοὶ μένει, εἰμὴ ἡ φυγὴ ἢ ἡπιοσ τρόπος. Πάντες εἶνε ἐξωργισμένοι.

MENHN. Τίποτε ἄλλο ἀπὸ γλυκὰ λόγια.

ΚΟΜΙΝ. Νομίζω ὅτι θ' ἀποβῶσιν ὑπὲρ αὐτοῦ ἂν θελήσῃ νὰ συγκατατεθῇ.

ΒΟΛΟΥΜ. Ὅφειλε, καὶ θὰ θελήσῃ. Εἰπέ, σὲ παρακαλῶ ὅτι συγκατατίθεσαι, καὶ πορεύητι ἐκεῖσε.

ΚΟΡΙΟΑ. Πρέπει λοιπὸν νὰ δείξω εἰς αὐτοὺς τὴν γυμνὴν κεφαλὴν μου; Πρέπει χυδαία ἢ γλωσσά μου νὰ διαψεύσῃ τὴν εὐγενῆ μου καρδίαν, καὶ αὕτη πάλιν νὰ ὑποφέρῃ τὸ ψεῦδος; Καλὰ, θὰ τὸ πράξω. Καὶ ὅμως, ἐὰν προέκειτο μόνον περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ σαρκίου τούτου τοῦ Μαρκίου, ἠδύναντο νὰ μεταβάλωσιν αὐτὸ εἰς κόνιν καὶ νὰ τὸ διασκορπίσωσιν εἰς τὸν ἄνεμον. Ὑπάγωμεν εἰς τὴν ἀγοράν. Μοὶ ἀνεθέσατε ὅμως νὰ ὑποκριθῶ πρὸς σῶπον, ὅπερ οὐδέποτε θὰ ὑποκριθῶ κατὰ φυσικὸν τρόπον.

ΚΟΜΙΝ. Ἐλθέ, ἐλθέ, θὰ σὲ βοηθήσωμεν.

ΒΟΛΟΥΜ. Σὲ παρακαλῶ ἀγαπητέ μου υἱέ, καθὼς εἶπες ὅτι οἱ ἔπαινοί μου σὲ κατέστησαν ἐξ ἀρχῆς πολεμιστὴν, οὕτω, διὰ νὰ ἐπαινεθῆς καὶ πάλιν ὑπ' ἐμοῦ, πρᾶξον ὅ,τι μέχρι τοῦδε δὲν ἔπραξας.

ΚΟΡΙΟΑ. Ἔστω. Ὅφειλῶ νὰ τὸ πράξω. Μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ ὁ χαρρακτῆρ μου, καὶ ἄς μὲ καταλάβῃ ἐταίρος φρόνημα! Ἄς μεταβληθῇ εἰς ἀσθενῆ φωνὴν εὐνούχου, ἢ εἰς κορασίδος ἀποκοιμιζούσης νήπια, ἢ βροντώδης καὶ ὡς κρότος τυμπάνου ἠχοῦσα πολεμικὴ φωνὴ μου! παγούργου μειδιάμα ἄς ἐπικαθίσῃ ἐπὶ τῶν παρειῶν μου, καὶ μειρκίων δάκρυα ἄς πλημμυρήσωσι τοὺς ὀφθαλμούς μου! ἄς κινήσῃ τὰ χεῖλη μου γλώσσα ἐπαίτου, καὶ ἄς καμφθῶσι ὡς τὰ τοῦ λαμβάνοντος ἐλεημοσύνην, τὰ ὀπλισμένα μου γόνατα τὰ ὁποῖα μόνον ἐπὶ τοῦ ἀναβολέως μου ἐκυρτοῦντο! Δὲν θὰ τὸ πράξω, ἐκ φόβου μὴ παύσω τιμῶν τὴν εἰλικρινειάν μου, καὶ διὰ τῆς ὑποκρίσεως ταύτης προσάψω εἰς τὴν ψυχὴν μου χαμέρπειαν ἀνεξίτηλον.

ΒΟΛΟΥΜ. Πρᾶξον κατὰ τὸ δοκοῦν. Εἶνε ἀτιμοτικώτερον δι' ἐμὲ νὰ ἐκ-

λιπαρῶ σέ, ἢ σὺ ἐκείνους. Γιαὶ μιχθήτω πυρί· προτιμότερον νὰ ὑποστῇ ἡ μήτηρ σου τὰ ἐπακόλουθα τῆς ἀλαζονείας σου, παρὰ νὰ ζῆ φοβουμένη τὴν ἐπικίνδυνον ἰσχυρογνωμοσύνην σου, διότι περιφρονῶ τὸν θάνατον μεθ' ὅσης καὶ σὺ γενναιότητος. Πρᾶξον ὅπως ἐπιθυμεῖς. Ἡ ἀνδρεία σου εἶνε ἰδική μου, παρ' ἐμοῦ ἐθήλασες αὐτήν, μόνη ἡ ἀλαζονεία σου εἶνε ἰδική σου.

ΚΟΡΙΟΑ. Ἐσύχασον σὲ παρακαλῶ· μεταβαίνω μῆτερ εἰς τὴν ἀγοράν· μὴ μὲ ἐπιπλήττης πλέον. Θὰ ὑπεξαίρῃσω ἀγυρτικῶς τὴν εὐνοίαν αὐτῶν, θὰ ὑποκλέψω τὴν ἀγάπην των, καὶ θὰ ἐπανέλθω ἀγαπώμενος ὑπὸ τῶν βα-
ναυσοργῶν τῆς Ρώμης. Ἰδοῦ, ἀπέρχομαι· χαίρετίσόν μοι τὴν σύζυγόν μου. Θὰ ἐπκνέλω ὑπατος, εἰδεμῆ, μὴ ἐμπιστευθῆς ποτὲ εἰς τὴν περὶ τὸ κο-
λακεῦσιν δεξιότητά μου.

ΒΟΛΟΥΜ. Πρᾶξον ὡς θέλεις. (Ἐξέρχεται).

ΚΟΜΙΝ. Ἄγωμεν· οἱ δῆμαρχοι σὲ περιμένουσιν· ἐτοιμάσθητι ν' ἀπολο-
γηθῆς ἀπαθῶς, διότι ὡς μανθάνω, σοὶ ἐτοιμάζουσι κατηγορίας πολλῶ σο-
βαρωτέρας τῶν ὄσων μέχρι τοῦδε σοὶ προσήψαν.

ΚΟΡΙΟΑ. Ἄπαθῶς», ἰδοῦ τὸ σύνθημα. Ἄγωμεν σὰς παρακαλῶ· ἄς ἐφεύ-
ρωσι κατηγορίας ἐναντίον μου, θὰ ἀπαντήσω ὡς ἔντιμος ἀνὴρ.

ΜΕΝΗΝ. Ναί, ἀλλ' ἀπαθῶς.

ΚΟΡΙΟΑ. Ἔστω, ἀπαθῶς! Ἄπαθῶς. (Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Γ'

Ἡ αὐτὴ πόλις. Ἡ ἀγορά.

(Ἐισέρχονται ὁ ΣΙΚΙΝΙΟΣ καὶ ὁ ΒΡΟΥΤΟΣ).

ΒΡΟΥΤ. Ἡ κυριωτάτη κατ' αὐτοῦ κατηγορίᾳ ἔστω ὅτι ἐπιδιώκει τυ-
ραννικὴν ἐξουσίαν· ἐὰν ἀπαλλαχθῇ ταύτης, κατηγορήσατε αὐτοῦ σφοδρῶς
διὰ τὸ πρὸς τὸν λαὸν μῖσός του, καὶ διὰ τὸ ὅτι οὐδέποτε διένειμε τὰ ἐν
Ἄντιφ ληφθέντα λάφυρα.¹ (Ἐισέρχεται εἰς ἀγορανόμος). Λοιπόν, θὰ ἔλθῃ;

ΑΓΟΡΑΝ. Ἐρχεται.

ΒΡΟΥΤ. Τίνες τὸν συνοδεύουσι;

ΑΓΟΡΑΝ. Ὁ γέρων Μενήνιος καὶ οἱ συγκλητικοὶ ἐκεῖνοι· οἵτινες ἠνώνη-
σαν αὐτὸν πάντοτε.

ΣΙΚΙΝ. Ἐχεις ὀνομαστικὸν κατάλογον τῶν ψήφων ἄς ἐλάβομεν;

ΑΓΟΡΑΝ. Ναί, εἶναι ἐτοιμος.

ΣΙΚΙΝ. Διήρσες αὐτὰς κατὰ φυλάς;

¹ Κοινὸν δὲ κατηγορήσαν αὐτοῦ κατηγορήματα τὴν διανομὴν τῶν λαφύρων, ἃ λαβὼν ἐκ τῆς Ἀντιωτῶν χώρας οὐκ ἀνήνεγκεν εἰς τὸ δημόσιον, ἀλλὰ διένειμε τοῖς μεθ' αὐτοῦ στρατευομέ-
νοις. (Μαρκ. σελ. 437).

ΑΓΟΡΑΝ. Ναί.

ΣΙΚΙΝ. Κάλεσον ἀμέσως τὸν λαὸν ἐνταῦθα, καὶ ὅταν μὲ ἀκούσωσι λέ-
γοντα «Ἐν ὀνόματι τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ δικαίωματος τοῦ δήμου διατάτ-
τομεν νὰ γίνῃ οὕτω, εἴτε περὶ θανάτου, εἴτε προστίμου, εἴτε περὶ τιμωρίας
»πρόκειται, ἐὰν ἐγὼ εἶπω πρόστιμον». «Πρόστιμον» ἄς ἀναφωνήσωσι καὶ
οὗτοι, ἂν θάνατον «Θάνατον» ἄς κραυγάζωσι, ἐμμένοντες ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ
προνομίου καὶ τῆς ἰσχύος ἣν χορηγεῖ αὐτοῖς τὸ νόμιμον τῆς κατηγορίας.

ΑΓΟΡΑΝ. Θὰ ἀναγγείλω εἰς αὐτοὺς ταῦτα.

ΒΡΟΥΤ. Ὅταν δ' ἀπαξ ἀρχίσωσι νὰ κραυγάζωσι, ἄς μὴ παύσωσι, ἀλλ'
ἄς ἀπαιτήσωσι μετὰ συγκεχυμένου θορύβου τὴν ἀμεσον ἐκτέλεσιν οἰασθῆ-
ποτε ἀποφάσεώς μας.

ΑΓΟΡΑΝ. Πολὺ καλὰ.

ΣΙΚΙΝ. Ἐνθάρρουν καὶ προτοίμασον αὐτοὺς εἰς πᾶν ὕψ' ἡμῶν δοθησό-
μενον νεῦμα.

ΒΡΟΥΤ. Εἰς τὸ ἔργον σου. (Ἐξέρχεται ὁ ἀγαρονόμος). Ἐρέθισον αὐτὸν ἀμέ-
σως· συνείθισε πάντοτε νὰ ὑπερισχύῃ καὶ νὰ ἐπιβάλληται εἰς πάντα
ἐναντιούμενον αὐτῷ· ὅταν δ' ἀπαξ ὀργισθῇ, δὲν δύναται νὰ κρατήσῃ τὴν
ὀργὴν του, ἐμφράζει ὅτι ἔχει εἰς τὴν καρδίαν, καὶ αὐτὸ ἴσα ἴσα θὰ παρά-
σχῃ εἰς ἡμᾶς τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὸν ἐξολοθρεύσωμεν.

ΣΙΚΙΝ. Ἰδοῦ ἔρχεται. (Ἐισέρχεται ὁ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ, ὁ ΜΕΝΗΝΙΟΣ, ὁ ΚΟ-
ΜΙΝΙΟΣ μετὰ συγκλητικῶν καὶ πατρικίων).

ΜΕΝΗΝ. Ἄταράχως, σὲ παρακαλῶ.

ΚΟΡΙΟΑ. Ναί, ὡς ἱπποκόμος ἀνεχόμενος πᾶσαν ὕβριν χάριν ὀλίγων κερ-
ματίων. Εἴθε οἱ θεοὶ νὰ δικαυλάξωσι τὴν Ρώμην, καὶ ἀξιώτμοι ἄνδρες νὰ
καταλάβωσι τὰς δικαστικὰς ἐδρας! Εἴθε νὰ ἐμφυτεύσωσιν εἰς ὑμᾶς ἀγά-
πην, καὶ νὰ πληρώσωσι τοὺς εὐρεῖς ἡμῶν νκούς πλήθους εὐλογοῦντος τὸ
ὄνομα τῆς εἰρήνης, καὶ ὄχι τὰς ὁδοὺς στιφῶν δικιμαχομένων!

Α' ΣΥΓΚΛΗΤ. Γένοιτο, γένοιτο.

ΜΕΝΗΝ. Γεῖ ναιὶ εὐχὴ! (Ἐισέρχεται πάλιν ὁ ἀγορανόμος μετὰ πολιτῶν).

ΣΙΚΙΝ. Προσέλθετε, πολῖται.

ΑΓΟΡΑΝ. Ἀκούσατε τοὺς δημάρχους σας. Προσοχή, σιωπή, λέγω!

ΚΟΡΙΟΑ. Ἀκούσατέ μου πρῶτον.

Ἄμφότεροι οἱ ΔΗΜΑΡΧΟΙ. Καλὰ, ὁμίλησον. Αἴ! σιωπή!

ΚΟΡΙΟΑ. Αὗται εἶνε πᾶσαι αἱ κατ' ἐμοῦ κατηγορίαι; Ἐδῶ θ' ἀπο-
λήξωσι;

ΣΙΚΙΝ. Ἐρωτῶ ἂν ὑποβάλλωσιν εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ λαοῦ, ἂν ἀνα-
γνωρίζῃς τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ, καὶ συγκατατίθεσαι νὰ ὑποστῆς τὴν νόμι-
μον τιμωρίαν δι' ὅσα τυχὸν πλημμελήματα ἀποδειχθῆς διαπραξῆς.

ΚΟΡΙΟΑ. Συναινῶ.

ΜΕΝΗΝ. Αἴ, σεῖς πολῖται λέγει ὅτι συναινεῖ· λάβετε ὑπ' ὄψιν τὰς πο-

λεμικάς αὐτοῦ ἐκδουλεύσεις, καὶ ἐνθυμήθητε τὰ ἐπὶ τοῦ σώματός του τραύματα, τὰ ὁποῖα χάνουσι ὡς τάφοι νεκροπαφείου.

ΚΟΡΙΟΛ. Ἄμυχαὶ ἀκνωθῶν, οὐλαὶ γέλωτα μόνον προκαλοῦσαι.

MENHN. Λάθετε προσέτι ὑπ' ὄψει ὅτι, ὅταν δὲν ὀμιλεῖ ὡς ἐμπρέπει εἰς πολίτην, πράττει τοῦτο διότι ὀμιλεῖ ὡς στρατιώτης· μὴ ἐκλαμβάνητε ὡς κακεντρέχειαν τὸ ἀπότομον τῆς ἐκφράσεώς του, ἀλλ' ὡς εἶπον, θεωρήσατε αὐτὸ ὡς ἀρμόζον μᾶλλον εἰς στρατιώτην καὶ ὄχι ὡς ἐκφράζον μῖσος ἐναντίον σας.

ΚΟΜΗΝ. Καλά, καλά, ἀρκεῖ πλέον.

ΚΟΡΙΟΛ. Τί συμβαίνει, καὶ ἐνῶ ἀφ' ἐνός με ἐξελέξατε ὑπακτον παμφηφεί, με κατηγοροῦντε, τόσον, ὥστε ν' ἀκυρώσητε ἀμέσως τὴν ἐκλογὴν;

ΣΙΚΙΝ. Σὺ ὀφείλεις ν' ἀπολογηθῆς εἰς ἡμᾶς.

ΚΟΡΙΟΛ. Λέγετε λοιπόν. Ἔχετε δίκαιον· ἐγὼ πρέπει ν' ἀπολογηθῶ.

ΣΙΚΙΝ. Σὲ ἐγκαλοῦμεν ὡς ἐπιδιώξαντα τὴν κατάργησιν τῶν καθεστώτων ἐν Ῥώμῃ, καὶ θελήσαντα δι' ἐπιτηδείων τρόπων νὰ περιβληθῆς τυρρανικὴν ἐξουσίαν, δι' ἣ παρίσταται ὡς προδότης τοῦ λαοῦ:

ΚΟΡΙΟΛ. Πῶς! Προδότης!

MENHN. Ἀτκράχως... τὴν ὑπόσχασίν σου.

ΚΟΡΙΟΛ. Ἄς περιβάλωσι τὸν λαὸν αἱ φλόγες τοῦ κέντρου τοῦ Ἄδου! Ἐμὲ νὰ ὀνομάσωσι προδότην! Βλάβσημε δὴμαρχε! Καὶ εἴκοσι χιλιάδες θάνκοι ἂν ἦσαν ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν σου, καὶ ἄλλα τόσα ἐκατομμύρια ἐν τῇ πυγμῇ σου, καὶ τὸ διπλάσιον τούτων ἐπὶ τῆς ψευδοῦς γλώσσης σου, ὅλ σοὶ ἔλεγον, ὅτι ψεύδῃσαι, μετὰ φωνῆς τόσον εἰλικρινοῦς, μεθ' ὅσης προσεύχομαι εἰς τοὺς θεοὺς.

ΣΙΚΙΝ. Τὸν ἠκούσατε, πολῖται;

ΠΟΛΙΤ. Εἰς τὴν Ταρπήϊαν, εἰς τὴν Ταρπήϊαν!

ΣΙΚΙΝ. Σιωπὴ! Δὲν ἔχομεν ἀνάγκην ἄλλων κατηγοριῶν ἐναντίον του. Ἠκούσατε τί εἶπε, καὶ εἶδετε τί ἔπραξε, πῶς ἐρράπισε τοὺς ἄρχοντάς σας, καταρῶμενος ὑμῶν αὐτῶν, πῶς ἀντέταξε βίαν κατὰ τοῦ νόμου, καὶ περιεφρόνησε τὴν ἐξουσίαν ἐκείνων οἵτινες ὤφειλον νὰ δικάσωσιν αὐτόν. Ταῦτα πάντα εἶνε τόσον ἀξιοποινα, ὥστε πρέπει νὰ ὑποστῇ τὸν σκληρότατον τῶν θανάτων.

ΒΡΟΥΤ. Ἄλλ' ἐπειδὴ προσήνεγκες μεγάλας ἐκδουλεύσεις εἰς τὴν Ῥώμην...

ΚΟΡΙΟΛΑΝ. Τί φλυαρεῖς περὶ ἐκδουλεύσεων;

ΒΡΟΥΤ. Ὅμιλῶ περὶ πράγματος τὸ ὁποῖον γνωρίζω.

MENHN. Αὐτὴ εἶνε ἡ ὑπόσχεσις τὴν ὁποῖαν ἔδωκες εἰς τὴν μητέρα σου;

ΚΟΜΗΝ. Μάθε σὲ παρακαλῶ...

ΚΟΡΙΟΛΑΝ. Δὲν θέλω πλέον ν' ἀκούσω τίποτε. Ἄς μοὶ ἐπιβάλωσι τὸν ἀπὸ τῆς ἀποκρήνου Ταρπήϊας θάνατον, ἅς με ἐξορίσωσι νὰ πλανῶμαι πῆδε κακεῖσε, ἅς με ἐκδείρωσι ζῶντα, ἅς με ῥίψωσιν εἰς τὰς εἰρκτάς, καὶ

νὰ μοὶ παρέχωσιν ἓνα μόνον κόκκον σίτου καθ' ἐκάστην, ἵνα οὕτω ἀποθάνω ἐκ τοῦ λιμοῦ, οὔτε ἀντὶ ἐνός εὐμενοῦς λόγου θὰ ἐξηγοράζω τὴν ἐπιείκειάν των, οὔτε θὰ κατεβίβαζω τὸ φρόνημά μου, χάριν ὄλων ὅσα δύνανται νὰ χορηγήσωσι, καὶ ἂν προέκειτο νὰ λάβω αὐτὰ ἀντὶ μιᾶς «Καλημέρας».

ΣΙΚΙΝ. Ἐπειδὴ ἐκίστοτε, ἐφ' ὅσον ἐδύνωτο ἐδήλωσε τὸ πρὸς τὸν λαὸν μῖσός του, καὶ προσεπάθησε νὰ στερήσῃ αὐτὸν τῆς ἐξουσίας του, ἐπειδὴ τελευταῖον ἔτι ἤγειρε χεῖρα ἐχθρικὴν ὄχι μόνον ἐνώπιον τῆς σεβαστῆς δικαιοσύνης, ἀλλ' ἐπ' αὐτοὺς τοὺς λειτουργοὺς οἵτινες ἀπονέμουσιν αὐτῇ, διὰ ταῦτα, ἐν ὀνόματι τοῦ λαοῦ καὶ δυνάμει τῆς ἰσχύος ἡμῶν τῶν δημάρχων, ἐξορίζομεν αὐτὸν ἐκ τῆς πόλεως ἡμῶν ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης· ἀπαγορεύεται δὲ αὐτῷ ἢ εἰς τὴν πατρίδα καθόδοις ἐπὶ ποινῇ κατὰ κρημνίσεως ἀπὸ τῆς Ταρπήϊας· γενηθήτω τοῦτο ἐν ὀνόματι τοῦ λαοῦ.

ΠΟΛΙΤ. Οὕτω θὰ γίνῃ, οὕτω θὰ γίνῃ· νὰ φύγῃ. Κατεδικάσθη εἰς ἐξορίαν, ἐτελείωσε.

ΚΟΜΗΝ. Ἀκούσατέ μου συμπολίται καὶ φίλοι μου.

ΣΙΚΙΝ. Κατεδικάσθη· οὐδὲν πλέον ἔχομεν ν' ἀκούσωμεν.

ΚΟΜΗΝ. Συγχωρήσατέ μοι νὰ ὀμιλήσω. Ὑπῆρξα ὑπακτός, καὶ ἐπὶ τοῦ σώματός μου δύνωμι νὰ δεῖξω τὰ σημεῖα τῶν ἐχθρῶν τῆς Ῥώμης. Τὴν εὐπραγίαν τῆς πατρίδος μου ἀγαπῶ μετ' εὐλαβείας τρυφερωτέρας, ἀγιωτέρας καὶ ἐγκαρδιωτέρας, ἢ αὐτὴν τὴν ζωὴν μου, πλεῖστον τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων μου, τοῦ αἵματος καὶ τῶν σπλάγγων μου· ἐὰν λοιπὸν ἤθελον νὰ εἶπω ὅτι...

ΣΙΚΙΝ. Ἐννοοῦμεν ποῦ τείνει ὁ λόγός σου· τί ἤθελες νὰ εἶπῃς;

ΒΡΟΥΤ. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ῥηθῇ ἄλλο, ἢ ὅτι κατεδικάσθη εἰς ἐξορίαν ὡς ἐχθρὸς τοῦ λαοῦ καὶ τῆς πατρίδος του· καὶ τοῦτο θὰ γίνῃ.

ΠΟΛΙΤ. Τοῦτο, τοῦτο πρέπει νὰ γίνῃ.

ΚΟΡΙΟΛΑΝ. Ἀγέλη κυνῶν, ὧν τὴν ἀναπνοὴν βδελύσσομαι τόσον, ὅσον τὰς ἀναθυμιάσεις σαπροῦ ἔλους, ὧν τὴν εὐνοίαν ἐκτιμῶ τόσον, ὅσον τὰ ἄταφα πτώματα, ἅτινα μολύνουσι τὸν ἀέρα, ἐγὼ σὰς ἐξορίζω, μείνατε ἐνταῦθα μετὰ τὴν ἀστυκίαν σας. Ἄς σὰς ἐμπνέῃ τὸ τροχὸν ἢ ἐλαχίστα ἐνταῦθα μετὰ τὴν ἀστυκίαν σας. Ἄς σὰς ἐμπνέῃ τὸ τροχὸν ἢ ἐλαχίστα ἐνταῦθα μετὰ τὴν ἀστυκίαν σας. Ἄς σὰς ἐμπνέῃ τὸ τροχὸν ἢ ἐλαχίστα ἐνταῦθα μετὰ τὴν ἀστυκίαν σας! Διατηρήσατε ἀκόμη τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐξορίζειν τοὺς προστάτας σας, μέχρις οὗ ἐπὶ τέλος ἢ ἄνοιά σας, ἥτις μόνον ὅταν ἀλγῇ αἰσθάνεται, μὴ φειδομένη μηδὲ ὑμῶν αὐτῶν, διότι εἴθε ὑμῶν αὐτῶν ἐχθροί, σὰς παραδώσῃ εὐτελεστάτους δούλους εἰς ἔθνος, ὅπερ ἤθελε νικήσει ὑμᾶς ἀμαχητί! Καταφρονῶν τὴν πόλιν ἕνεκα ὑμῶν, στρέφω πρὸς αὐτὴν τὰ νῶτα. Ὑπάρχει καὶ ἄλλαχοῦ κόσμος. (Ἐβέρεται ὁ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ μετὰ τοῦ ΚΟΜΗΝΙΟΥ, τῶν Συγκλητικῶν καὶ Πατρικίων.)

ΑΓΟΡΑΝ. Ἐφυγεν, ἔφυγεν ὁ ἐχθρὸς τοῦ λαοῦ!

ΠΟΛΙΤΑΙ. Ἐξωρίσθη δ' *χθρὸς μας! Ἔφυγε! . . . Ζήτω! (Κραυγάζουσι πάντες καὶ ἀναρρίπτουσι τοὺς πλοῦς.

ΣΙΚΙΝ. Συνοδεύσατέ τον ἕως ὅτου ἐξέλθῃ τῶν πυλῶν, καὶ ἀνταπόδοτε αὐτῷ τὴν πρὸς ἡμᾶς περιφρόνησίν του. Ἐρεθίσατε αὐτὸν ὅπως τῷ ἐμπρέπει. Ἄς παρακολουθήσῃ περίπολος τὴν διὰ τῆς πόλεως πορείαν ἡμῶν.

ΠΟΛΙΤΑΙ. Ὑπάγωμεν, ὑπάγωμεν, ἄς τὸν ἀκολουθήσωμεν ἕως ὅτου ἐξέλθῃ ἐκ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως. Εἴθε οἱ Θεοὶ νὰ διαφυλάττωσι τοὺς εὐγενεῖς ἡμῶν δημάρχους! Ὑπάγωμεν. (Ἐξέρχονται).

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α'

Ρώμη. Ἐνώπιον τῶν πυλῶν τῆς πόλεως.

Εἰσέρχεται ὁ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ, ἡ ΒΟΛΟΥΜΝΙΑ, ἡ ΒΙΡΓΙΑΙΑ, ὁ ΜΕΝΗΝΙΟΣ, ὁ ΚΟΜΙΝΙΟΣ καὶ τινες νέοι εὐπατρίδαι.

ΚΟΡΙΟΑ. Ἐλα, ἄς παύσωσι τὰ δάκρυα. Σύντομον ἀποχαιρετισμόν. Τὰ πυλυκέφκλον τέρας με ἐκδιώκει διὰ τῶν κερμάτων του Ἔ, μήτερ, τί ἀπέγεινεν ἢ προτέρω σου γενναϊότης; Συνείθιζες νὰ λέγῃς ὅτι ἡ συμφορὰ ἦτον ἡ λυδίη λίθος τῆς γενναιοφροσύνης, καὶ ὅτι κοινὰ ἀτυχήματα καὶ οἱ κοινοὶ τῶν ἀνθρώπων ὑποφέρουσι, ὅτι ἐν γαληναϊκῇ θαλάσῃ πάντα τὰ πλοῖα δεικνύουσι τὴν αὐτὴν δεξιότητα εἰς τὸ θαλασσοπορεῖν, καὶ ὅτι μόνον ὁ γενναϊόφρων δύναται νὰ ὑποφέρῃ ἀταράχως τὰ κείρια τραύματα τῆς τύχης. Μὲ ἐδίδασκες διδάγματα δυνάμενα νὰ καταστήσωσιν ἀήττητον τὴν διδασκομένην αὐτὰ καρδίαν.

ΒΙΡΓΙΑ. ὦ θεοὶ!

ΚΟΡΙΟΑ. Σὲ παρακαλῶ γύναι. . . .

ΒΟΛΟΥΜ. Ἐρρέτωσαν οἱ βανκυουργοὶ τῆς Ρώμης, καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ ἔργα των!

ΚΟΡΙΟΑ. Τί, τί; Θὰ με ἀγαπήσωσιν ὅταν ἐκλείψω. Λοιπόν, μήτερ, ἀνάλαβε τὸ θάρρος ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον εἶχες ὅταν ἔλεγες ὅτι, ἂν ἦσο σύζυγος τοῦ Ἡρακλέους ἤθελες ἐκτελέσει ἐξ τῶν ἀθλῶν αὐτοῦ ἵνα ἀπαλλάξῃς αὐτὸν τηλικούτου καμάρτου. Μὴ λυπηῖσαι Κομίνιε. Χαῖρε. Χαῖρε σύζυγε, χαῖρε μήτερ. Τὰ κατ' ἐμὲ θὰ βυθίσωσιν ἀκόμη κατ' εὐχὴν. ἰ Τὰ δάκρυά σου γηραιὴ καὶ πιστὴ Μενήνιε εἰσι πικρότερα δακρύων νεανίου, καὶ δηλητηριάζουσι τοὺς ὀφθαλμούς σου. Σὲ εἶδον ἀκαμπτον πεκλαιεῖ μου στρατηγέ, καὶ πολλαῖς ἐγένεσο θεατῆς σπαραξικαρδίων θεα-

1 I will do well yet. Οὐδὲν λέγει ὁ Heming ἀνδρικότερον καὶ συγκινητικώτερον τῶν λόγων τούτων τοῦ Κοριολάνου.

μάτων. Εἶπέ εἰς τὰς περιλύπους ταύτας γυναῖκας ὅτι τὸ θρηνεῖν συμφορὰς ἀνχοπεύκτους εἶνε τόσῳ μωρόν, ὅσῳ καὶ τὸ γελᾶν ἐπ' αὐταῖς. Καλῶς γινώσκεις, μήτερ, ὅτι τὰ τολμήματά μου ἦσαν πάντοτε ἡ παρηγορία σου. Πίστευε λοιπὸν ἀκραδάντως ὅτι, καίπερ ἀπέρχομαι μόνος, ὡσπερ μονήρης δράκων, οὐτινος τὸ σπήλαιον ἐμποιεῖ τρόμον, καὶ ὅν ἐξ ἀκοῆς μάλλον ἢ ἐξ ὄψεως γνωρίζουσιν οἱ ἄνθρωποι, πίστευε λέγω ὅτι ὁ υἱός σου, ἢ θὰ πέσῃ θῦμα δόλου τινος, ἢ θὰ πράξῃ ἔργα ἀνώτερά τῶν κοινῶν ἀνθρώπων.

ΒΟΛΟΥΜ. Ποῦ ὑπάγεις, ὦ υἱῶν ἀριστε; Λάβε μετὰ σοῦ ἐπὶ τινα χρόνον τὸν ἀγαθὸν Κομίνιον. Ἀκολουθήσον ὠρισμένον σχέδιον, ἀντὶ νὰ ἐκτίθεσαι παραφόρως εἰς πάντα προσπίπτοντα κατὰ τὴν πορείαν σου κίνδυνον.

ΚΟΡΙΟΑ. ὦ θεοὶ!

ΚΟΜΙΝ. Θὰ σὲ ἀκολουθήσω ἐπὶ ἓνα μῆνα ὅπως συναποφασίσωμεν περὶ τοῦ τόπου ἐνθα θὰ διαμείνης, ἵνα τὰ κατ' ἀλλήλους μακθάνωμεν, οὕτως ὥστε, ἂν τυχὸν παρυσιασθῇ εὐκαιρία νὰ ἀνακληθῆς, νὰ μὴ ζητῶμεν ἓνα ἄνδρα εἰς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος, μῆτε νὰ ἀπολέσωμεν τὴν εὐκαιρίαν ἣτις περέρχεται πάντοτε, ὅταν ὁ ἐνδιαφερόμενος ἀπουσιάξῃ.

ΚΟΡΙΟΑ. Ἐχε ὑγείαν· εἰσι ἤδη πολιοὶ, καὶ τόσῳ κατὰ μέστος πολεμικῶν ἀγῶνων, ὥστε δὲν δύνασαι νὰ περιπλανᾶσαι μεθ' ἐνὸς νέου ἔτι καὶ ἀκμαίου· συνοδεύσατέ με μέχρι τῶν πυλῶν τῆς πόλεως. Ἐλθέ γλυκεῖα σύζυγος, ἐλθέ φιλότατη μήτερ, καὶ σεῖς οἱ ἀληθῶς εὐγενεῖς μου φίλοι· ἄμα δὲ ἐξεληθόντα, ἀποχαιρετίσατέ με γελῶντες. Ἐλθετε παρακαλῶ. Ἐφ' ὅσον εἶμαι εἰς τὸν κόσμον, θὰ μακθάνετε τὰ κατ' ἐμὲ, καὶ οὐδέποτε θ' ἀκούσῃτε τι ἀπᾶλλον πρὸς τὸ παρελθόν μου.

ΜΕΝΗΝ. Ἴδου ἡ ἀξιοπρεπεστάτη γλῶσσα ἣν ποτε δύναται τις ν' ἀκούσῃ. Μὴ κλαίωμεν. Ἄν ἡδυνάμην ν' ἀποτινάξω τὸ βῆρος ἐπὶ τὰ μόνον ἑτῶν ἐκ τῶν γηραιῶν τούτων μελῶν τοῦ σώματός μου, μὰ τοὺς θεοὺς θὰ σὲ ἠκούθουν βῆμα πρὸς βῆμα.

ΚΟΡΙΟΑ. Δός μοι τὴν χεῖρά σου. Ἐλθετε. (Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Β'

Ἡ αὐτὴ πόλις. Ὅδὸς παρὰ τὰς πύλας τῆς πόλεως.

Εἰσέρχονται ὁ ΣΙΚΙΝΙΟΣ, ὁ ΒΡΟΥΤΟΣ καὶ εἰς ἀγορανόμος.

ΣΙΚΙΝ. Εἶπέ εἰς αὐτοὺς νὰ ἐπιστρέψωσιν ὅλοι εἰς τὰς οἰκίας των· ἀπῆλθεν ἐκεῖνος καὶ δὲν θὰ προχωρήσωμεν περισσότερον. Ἀγανακτοῦσιν οἱ ὑπὲρ αὐτοῦ κηρυχθέντες εὐπατρίδαι.

ΒΡΟΥΤ. Ἀφοῦ ἤδη ἐπεδείξαμεν τὴν ἰσχὺν ἡμῶν, ἄς φανῶμεν ταπεινοφρονέστεροι νῦν, ἢ ὅτε εἰργαζόμεθα πρὸς τοῦτο.

ΣΙΚΙΝ. Διάταξον αὐτοὺς νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς οἰκίας τῶν, λέγων ὅτι ἔφυγεν ὁ μέγας αὐτῶν ἐχθρός, καὶ ὅτι ἀνεκτήσαντο τὴν προτέραν αὐτῶν δύναμιν.

ΒΡΟΥΤ. Στείλέ τους στὰ ὀπίτιν των. (Ἐξέρχεται ὁ ἀγορανόμος). Εἰσέρχονται ἡ ΒΟΥΑΙΜΝΙΑ, ἡ ΒΕΡΓΙΑΙΑ καὶ ὁ ΜΕΝΙΝΙΟΣ. Ἴδου ἡ μήτηρ του.

ΣΙΚΙΝ. Ἄς τὴν ἀποφύγωμεν.

ΒΡΟΥΤ. Διατί;

ΣΙΚΙΝ. Λέγουσιν ὅτι εἶνε παράφρων.

ΒΡΟΥΤ. Μᾶς εἶδον, ἀλλ' ἐξακολούθει τὸν δρόμον σου.

ΒΟΥΑΟΥΜΝ. Ὡ σέ καλὴ ὥρα σᾶς συνήντησα. Εἴθε δλόκληρος ἡ παύλης τῶν θεῶν νὰ καταπέση εἰς ὅ,τι ἀγαπᾶτε!

ΜΕΝΗΝ. Σιώπα, μὴ φωνάζῃς τόσῳ.

ΒΟΥΑΟΥΜΝ. Ἄν ἡδυνάμην νὰ κρατήσω τὰ δάκρυα, θὰ ἤκουες

Ἄλλὰ καὶ πάλιν θ' ἀκούσης. (Πρὸς τὸν Βρούτον). Τί, θέλεις νὰ φύγῃς;

ΒΕΡΓΙΑ. (Πρὸς τὸν Σικίνιον). Καὶ σὺ θὰ μείνῃς. Ὡ διατί νὰ μὴ δύναμαι νὰ εἶπω τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὸν σύζυγόν μου!

ΣΙΚΙΝ. Μήπως εἴσθε ἄνδρες;

ΒΟΥΑΟΥΜΝ. Ναί, ἡλίθιε· εἶνε τοῦτο ἐντροπή; Ἀκούσατέ τον τὸν ἄθλιον.

Δὲν ἦτο ἀνὴρ ὁ πατήρ μου; Πῶς ἔσχες τὴν δολιότητα νὰ ἐξορίσης ἐκεῖνον οὐτινος τὸ ξίφος κατήνεγκεν ὑπὲρ τῆς Ρώμης; περισσότερα γενναῖα παρ' ὄσους λόγους ἐπρόφερε τὸ στόμα σου;

ΣΙΚΙΝ. Ὑψίστε Θεεῖ!

ΒΟΥΑΟΥΜΝ. Περισσότερα γενναῖα τραύματα, καὶ ταῦτα πρὸς τὸ καλὸν τῆς Ρώμης, παρ' ὄσους σὺ φρονίμους λόγους. Ἄκουσε τοῦτο— Πῆγαινε, πῆγαινε.— Ἄλλ' ὄχι, θὰ μείνῃς. Ἐπεθύμουν ὁ υἱός μου νὰ ἦτον εἰς τὴν ἐρημὸν μὲ τὸ κοπτερόν του ξίφος εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἐκεῖ δλόκληρος ἡ γενεά σου ἐνώπιόν του.

ΣΙΚΙΝ. Τί μὲ τοῦτο;

ΒΕΡΓΙΑ. Τί μὲ τοῦτο; Θὰ ἐξωλόθρευεν πάντας τοὺς ἀπογόνους σου.

ΒΟΥΑΟΥΜΝ. Καὶ νόθους καὶ γνησίους. Ὡ γενναῖε ἄνερ, πόσα; πληγὰς ἔλαβες χάριν τῆς Ρώμης!

ΜΕΝΗΝ. Σιωπή, σιωπή λοιπόν!

ΣΙΚΙΝ. Ἐγὼ ἐπεθύμουν νὰ ἔμεινε πρὸς τὴν πατρίδα οἷος ἐξ ἀρχῆς ἦτο, καὶ νὰ μὴ διέλυε τὸν δεσμόν, ὃν αὐτὸς συνέδεσε.

ΒΡΟΥΤ. Καὶ ἐγὼ θὰ τὸ ἐπεθύμουν.

ΒΟΥΑΟΥΜΝ. (Καὶ ἐγὼ θὰ τὸ ἐπεθύμουν)! Σεῖς παρωργίσατε τὸν λαόν, ξόανα, δυνάμενα νὰ κρίνητε περὶ τῆς ἀξίας του, ὅσον ἐγὼ καὶ ἐνόησα τὰ μυστήρια ἐκεῖνα τῶν ὁποίων τὴν ἀποκάλυψιν δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὴν γῆν ὁ οὐρανός.

ΒΡΟΥΤ. Ὑπάγωμεν σὲ πρὸς καλῶ.

ΒΟΥΑΟΥΜΝ. Ναί, ναί, φύγετε πρὸς καλῶ. Λαμπρὸν ἔργον κατορθώσατε· ἀλλ' ἀκούσατε τοῦτο πρὶν φύγετε. Ὅσῳ τὸ Καπιτώλειον ὑπερέχει τῆς πενιχρωτάτης οἰκίας τῆς Ρώμης, τόσῳ καὶ ὁ υἱός μου— ὁ σύζυγός τῆς γυναικὸς ταύτης τὴν ὁποίαν βλέπετε ἐδῶ— ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ἐξωρίσατε, ὑπερτερεῖ πάντων ὑμῶν.

ΒΡΟΥΤ. Καλὰ, καλὰ, σὲ ἀφίνομεν.

ΣΙΚΙΝ. Πρὸς τί νὰ μένωμεν ἐδῶ ὑβριζόμενοι ὑπὸ παράφρονος;

ΒΟΥΑΟΥΜΝ. Λάθετε μαζί σας καὶ τὰς εὐχὰς μου. (Ἐξέρχονται οἱ δῆμαρχοι). Εἴθε οἱ θεοὶ νὰ μὴ ἐμερίμωνν περὶ ἄλλου τινός, εἰμὴ περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν καταρῶν μου! Ἄν ἀπαξ μόνον καθ' ἐκάστην ἡδυνάμην νὰ συναντῶ κύνους, ἡ καρδίχ μου θ' ἀνεκουφίζετο ἐκ τοῦ καταπιέζοντος αὐτὴν βάρους.

ΜΕΝΗΝ. Τοὺς τὰ εἶπες στρογγυλά, καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν ἔχεις πολὺ δίκαιον. Δειπνεῖτε μαζί μου;

ΒΟΥΑΟΥΜΝ. Τροφή μου εἶνε ἡ ὀργή μου· καταβιβρώσκω ἐμυτὴν καὶ θ' ἀποθάνω ἐκ τῆς τροφῆς ταύτης. Ἐλθέ, ὑπάγωμεν. (Πρὸς τὴν Βεργίαν). Ἄφες τὰ κλαυθμυρίσματα ταῦτα, καὶ θρήνησον ὅπως ἐγὼ, δμοιάζουσα πρὸς τὴν ὀργισμένην Ἥραν. Ἐλθέ, ἐλθέ. (Ἐξέρχονται).

ΜΕΝΗΝ. Οὐφ, οὐφ!

ΣΚΗΝΗ Γ'

Ἡ μεταξὺ Ρώμης καὶ Ἀντίου ὁδός.

(Εἰσέρχονται συναντώμενοι ΡΩΜΑΙΟΣ καὶ ΟΥΟΑΟΥΣΚΟΣ).

ΡΩΜ. Σὲ γνωρίζω καλὰ κύριε, καὶ μὲ γνωρίζεις· ὀνομάζεσαι νομίζω Ἀδριανός.

ΟΥΟΑ. Μάλιστα, κύριε, μὰ τὴν ἀλήθειαν σὲ ἐλησμόνησα.

ΡΩΜ. Εἶμαι Ρωμαῖος, ἀλλὰ διάκειμαι ἐχθρικῶς πρὸς τὰ τῶν Ρωμαίων, ὅπως καὶ σὺ.

ΟΥΟΑ. Δὲν εἶσαι ὁ Νικάνωρ; Ὅχι.

ΡΩΜ. Ὁλος κα' ὄλος.

ΟΥΟΑ. Εἶχες μεγαλῆτερον πάγωνά ὅταν σὲ εἶδον τελευταῖον· ἀλλ' ἐκ τῆς φωνῆς ἀναγνωρίζω τὸ πρόσωπον. Τί νέα ἐκ τῆς Ρώμης; Διετάχθην παρὰ τῆς Οὐλοουσκικῆς κυβερνήσεως νὰ μεταβῶ εἰς συνάντησίν σου. Μὲ ἀπῆλλαξες πορείας μιᾶς ἡμέρας.

ΡΩΜ. Εἰς τὴν Ρώμην ἔλαβε χώραν ἀλλόκοτος ἐπανάστασις· ὁ λαὸς ἠγέρθη κατὰ τῶν γερουσιαστῶν, τῶν πατρικίων καὶ τῶν εὐγενῶν.

ΟΥΟΑ. Ἐλαβε χώραν! Ὡστε λοιπὸν ἐτελείωσε; ἡ κυβερνήσις μας δὲν φρονεῖ τοῦτο· ἐνεργεῖ μεγάλας πολεμικὰς παρασκευὰς, καὶ ἐλπίζει νὰ καταβάλλῃ αὐτοὺς ἐν τῇ ἐξάψει τῆς διανοίας των.

ΡΩΜ. Ἡ μεγάλη πυρὰ ἐσβέσθη, ἀλλ' ἡ ἐλαχίστη ἀφορμὴ, δύναται νὰ ἀναζωπυρήσῃ αὐτήν, διότι τόσῳ βρέως φέρουσιν οἱ εὐπατρίδαι τὴν ἐξορίαν τοῦ ἀξιοτίμου ἐκείνου Κοριολλανοῦ, ὥστε εἶνε κατὰ πάντα διατεθειμένοι ν' ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τὸν λαὸν πᾶσαν ἰσχύν, καὶ τὸν στερήσωσι διὰ παντὸς τῶν δημάρχων του. Ὁ σπινθὴρ ὑποκαίεται ὑπὸ τὴν τέφραν, καὶ ἡ ἐλαχίστη ἀφορμὴ δύναται νὰ προκαλέσῃ δεινὴν αὐτοῦ ἔκρηξιν.

ΟΥΟΑ. Ὁ Κοριολλανὸς ἐξωρίσθη!

ΡΩΜ. Ναί, ἐξωρίσθη.

ΟΥΟΑ. Τοιαῦτα ἀγγέλλων, θὰ τύχῃς θερμῆς δεξιότηως Νικάνωρ. Τὰ τῶν Οὐλοούσκων βαίνουσι κατ' εὐχὴν τώρα. Ἦκουσα νὰ λέγωσιν ὅτι, ἡ κατακλληλοτάτη στιγμή πρὸς περκαπλάνησιν ὑπάνδρου γυναικίως, εἶνε ἐκείνη καθ' ἣν ἤθελεν ἐπέλθῃ δυσπαρέσκεικ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ συζύγου της. Ὁ γενναῖός σας Τύλλος Ἀμφιδίος θὰ δικαπρέψῃ κατὰ τὸν ἐπικείμενον πόλεμον, ἐπειδὴ ὁ μέγας αὐτοῦ ἀντίπαλος Κοριολλανὸς δὲν λαμβάνεται πλέον ὑπ' ὄψει ἐν τῇ πετρῖδι του.

ΟΥΟΑ. Ἀναγκάως θὰ δικαπρέψῃ. Εἶμαι πολὺ εὐτυχῆς συναντήσας σε τόσον ἀπροσδοκῆτως. Ἔθεσας τέρμα εἰς τὴν ἀποστολὴν μου, καὶ μετὰ χαρᾶς θὰ σε συνοδεύσω εἰς τὴν πόλιν.

ΡΩΜ. Μέχρις ὅτου ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ δείπνου, θὰ σοι εἶπω πράγματα πολὺ παράδοξα, συμβάντα ἐν Ρώμῃ· ταῦτα δὲ πάντα συμβάλλονται εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐχθρῶν της. Ἔχετε, εἶπε, στρατὸν ἑτοιμον;

ΟΥΟΑ. Στρατὸν θαυμάσιον. Οἱ ἑκατόνταρχοι καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῶν κατετάθησαν ἤδη εἰς τὰς τάξεις καὶ εἶνε ἑτοιμοὶ νὰ ἐξορμήσωσιν ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν.

ΡΩΜ. Χαίρω ἀκούων ὅτι εἶνε ἑτοιμοπόλεμοι, καὶ νομίζω ὅτι ἐγὼ θὰ θέσω αὐτοὺς εἰς κίνησιν. Ἐγκαρδίως χαίρω φίλε, διότι σὲ συνήντησα, καὶ διότι θὰ συνοδοιπώρησωμεν.

ΟΥΟΑ. Μὲ προλαμβάνεις λέγων ὅτι ἐσκεπτόμην νὰ εἶπω. Ἐγὼ ἔχω ἰσχυρότερον λόγον νὰ χαίρω ἐπὶ τῇ συναντήτῃ σου.

ΡΩΜ. Λοιπὸν, ὑπάγωμεν. (Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Δ'

Ἄντιον. Ἐνώπιον τῆς οἰκίας τοῦ Ἀμφιδίου.

(Ἐισέρχεται ὁ **ΚΟΡΙΟΛΛΑΝΟΣ**, πενιχρὰ ἐνδεδυμένος, μετμηφισμένος καὶ κεκαλυμμένην ἔχων τὴν κεφαλὴν).

ΚΟΡΙΟΛΛΑΝ. Ὡραὶ πόλις τὸ Ἄντιον. Ὡ πόλις, ἐγὼ εἶμαι ὁ καταστήσας τὰς γυναῖκάς σου χήρας. Πολλοὺς κληρονόμους τῶν περικλεῶν τοῦ-

τῶν οἰκῶν εἶδον εἰς τὰς μάχας στενάζοντας καὶ πίπτοντας ἐνώπιόν μου ὄθεν, μὴ μὲ ἀναγνωρίσης, ἵνα μὴ αἰ μὲν γυναῖκας δι' ὀβελῶν, τὰ δὲ παιδία διὰ λίθων ὀπλιζόμενα, μὲ φονεύσωσιν εἰς ἄδοξον ἀγῶνα. (Ἐισέρχεται **ΠΟΛΙΤΗΣ**). Χαῖρε, φίλε.

ΠΟΛΙΤ. Χαῖρε.

ΚΟΡΙΟΛΛΑΝ. Εἰπέ μοι, παρακαλῶ, ποῦ κατοικεῖ ὁ μέγας Ἀμφιδίος; εἶνε εἰς τὸ Ἄντιον;

ΠΟΛΙΤ. Ναί, καὶ ἀπόψε ξενίζει τοὺς προστώτας τοὺς κράτους.

ΚΟΡΙΟΛΛΑΝ. Ποῦ εἶνε ὁ οἶκός του σὲ παρακαλῶ;

ΠΟΛΙΤ. Ἰδοὺ αὐτός; εὐρίσκειται ἐνώπιόν του.

ΚΟΡΙΟΛΛΑΝ. Εὐχαριστῶ κύριε. Χαῖρε. (Ἐξέρχεται ὁ πολίτης).

ΚΟΡΙΟΛΛΑΝ. Ὅποῖα ὦ κόσμος αἰ περιπέτειαί σου! Φίλοι πρὸ μικροῦ στενωῶς συνδεδεμένοι, φίλοι τῶν ὁποίων τὰ στήθη περικλείουσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν καρδίαν, φίλοι, καὶ τὸν χρόνον καὶ τὴν κλίνην καὶ τὰ δεῖπνα κοινὰ ἔχοντες, οἷονεὶ δίδυμοι καὶ ἀχώριστοι ἐν τῇ φιλίᾳ, δίστανται δι' ἀσήμαντον ὄλωσ διαφορὰν καὶ καθίστανται ἀδιάλλακτοι· ὡσαύτως καὶ ἀσπονδότηται ἐχθροί, ὧν ὁ ὕπνος ἐταράχθη ὑπὸ τοῦ πάθους καὶ τῶν πρὸς ἀσπονδότηται ἐχθροί, ὧν ὁ ὕπνος ἐταράχθη ὑπὸ τοῦ πάθους καὶ τῶν πρὸς ἀμοιβαῖον ἄλεθρον σχεδίων, τυχαίως καὶ ἔνεκα ἀσημάντου ὄλωσ συμβεβηκότος γίνονται φίλοι ἐγκάρδιοι, καὶ συνάπτουσι τῶν τέκνων αὐτῶν συνουκίαι. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς ἐμέ. Μισῶ τὴν γενέτειραν χώραν, καὶ ἀγαπῶ τὴν ἐχθρικὴν ταύτην πόλιν. Θὰ εἰσέλθω. Καὶ ἂν μὲν μὲ φονεύσῃ, νὰ πράξῃ ἔργον δίκαιον, ἂν δὲ μὲ δεχθῇ, θὰ ὑπηρετήσω τὴν πατρίδα του. (Ἐξέρχεται).¹

ΣΚΗΝΗ Ε'

Ἄντιον. Αἰθουσα ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἀμφιδίου.

(Ἀκούεται μουσικὴ εἰς τὸ βάθος τῆς οἰκίας. Ἐισέρχεται εἰς ὑπηρέτης).

Α' ΥΠΗΡΕΤ. Κρασί, κρασί, κρασί. Τί ὑπηρεσίαι εἶν' αὐτῇ. Μοῦ φαίνεται πὼς ἐκοιμήθησαν τὰ παλληκάρια μας. (Ἐξέρχεται. Ἐισέρχεται δευτέρος ὑπηρέτης).

Β' ΥΠΗΡΕΤ. Ποῦ εἶνε ὁ Κότος, τὸν ζητεῖ ὁ ἀφέντης. Κότε! (Ἐξέρχεται. Ἐισέρχεται ὁ **ΚΟΡΙΟΛΛΑΝΟΣ**).

¹ Καθ' ἣν στιγμήν πρόκειται νὰ συμμαχήσῃ μετὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ διαψύσῃ οὕτως εἶπειν τὸ παρελθόν του, αὐτομάτως πως ὁ Κοριολλανὸς αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ δικαιολογήσῃ ἑαυτὸν. Τοῦτο δὲ πράττει εἰκονίζων εἰκόνα ταπεινωτικῶν τῶν περιπετειῶν τοῦ κόσμου, καθ' ἃς ὁ ἄνθρωπος, παῖγιον τῆς τύχης, φαίνεται ὡσεὶ καταδικασμένος νὰ μὴ γινώσκῃ ποτὲ τὸν λόγον δι' ὃν ἀγαπᾷ ἢ μισεῖ. Οὐδέποτε πάθος ἠκριβολόγησε μετὰ τσαύτης πιστότητος, οὐδέποτε ποιητὴς προητοιμάσε κἀλλιον τὴν ὁδὸν πρὸς μετάβασιν, αἰφνηδίαν μὲν, πλὴν κἀλλιστα δικαιολογουμένην ἐν φύσει ἐμπαθεῖ, ἧς προσεβλήθη ἡ ὑπερηφανία, καὶ τὴν ὁποῖαν κρατερὰ ἀνάγκη ὤθει εἰς ἐκδίκησιν. (Fleming ἐκδ. Κοριολλανου).

ΚΟΡΙΟΛΑΝ. Ὁρατός, οἶκος. Καλὰ εὐωδιάζουν τὰ φαγητά, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἔχω ἔνδυμα γάμου (Εἰσέρχεται πάλιν ὁ Α' ὑπηρετής).

Α' ΥΠΗΡΕΤ. Τί θέλεις φίλε; ἀπὸ ποῦ εἶσαι; Δὲν εἶνε ἐδῶ τόπος γιὰ σένα. Πήγαινε ἔξω σὲ παρακαλῶ.

ΚΟΡΙΟΛ. Ὄ; Κοριολάνος δὲν ἤμην ἄξιος καλλιτέρας δεξιώσεως. (Εἰσέρχεται πάλιν ὁ Β' ὑπηρετής).

Β' ΥΠΗΡΕΤ. Ἀπὸ ποῦ εἶσαι, κύριε! Μήπως ὁ θυρωρὸς ἔχει τὰ μάτια στὴ βόχι καὶ ἀφίνει τέτοιους ἀνθρώπους νὰ μπαίνουν μὲ στὸ σπίτι; Ἔξω παρακαλῶ.

ΚΟΡΙΟΛ. Κρημνίσου!

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Νὰ κρημνισθῶ! Ἐσὺ νὰ κρημνισθῆς.

ΚΟΡΙΟΛ. Βλέπω ὅτι γίνεσαι δαχληρός.

Β' ΥΠΗΡΕΤ. Τόσον παλληκάρι εἶσαι; Τώρα θὰ σὲ διορθώσω. (Εἰσέρχεται γ' ὑπηρετής συναντώμενος μετὰ τοῦ πρώτου).

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Τί ἀνθρωπος εἶν' αὐτός;

Α' ΥΠΗΡΕΤ. Ὁ ποῖδ' ἀπράξενος ἀνθρωπος ποῦ εἶδα στὴ ζωὴ μου· δὲν μπορῶ νὰ τὸν κάμω νὰ βγῆ ἔξω. Φώναξε σὲ παρακαλῶ τὸν ἀφέντη.

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Τί ζητεῖς ἐδῶ παλληκάρι; Ἄδειαζέ μας τὴ γωνιά παρακαλῶ.

ΚΟΡΙΟΛ. Ἀφήσατέ με ἐδῶ· δὲν βλάπτω τὸν οἶκόν σας.

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Ποῖος εἶσαι;

ΚΟΡΙΟΛ. Εὐγενής.

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Ἀλλὰ παραπολὺ πτωχός.

ΚΟΡΙΟΛ. Ναί, πράγματι.

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Σὲ παρακαλῶ λοιπόν, πτωχὲ εὐγενῆ, νὰ εὖρης κανένα ἄλλο σταθμὸ, γιατί ἐδῶ δὲν εἶνε θέσις γιὰ σένα· πήγαινε λοιπὸν ἔξω, σὲ παρακαλῶ.

ΚΟΡΙΟΛ. Κύτταζε τὴ δουλειά σου, πήγαινε νὰ παχύνῃς γλύφων σκουτέλια (ἀπωθεῖ αὐτόν).

Β' ΥΠΗΡΕΤ. Τί, δὲν θέλεις; Πήγαινε σὲ παρακαλῶ νὰ πῆς στὸ ἀφέντη τί ξένος μᾶς ἦλθε.

Β' ΥΠΗΡΕΤ. Ἀμέσως. (Ἐξέρχεται).

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Ποῦ κατοικεῖς;

ΚΟΡΙΟΛ. Ὑπὸ τὸ στερέωμα.

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Ὑπὸ τὸ στερέωμα!

ΚΟΡΙΟΛ. Ναί.

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Ποῦ εἶνε αὐτὸ τὸ μέρος;

ΚΟΡΙΟΛ. Εἰς τὴν χώραν τῶν ὀρνέων καὶ κοράκων.

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Εἰς τὴν χώραν τῶν ὀρνέων καὶ κοράκων! Τί βλάκας ποῦ εἶνε! Λοιπὸν κατοικεῖς καὶ μὲ κουρούνες;

ΚΟΡΙΟΛ. Ὅχι· δὲν ὑπηρετῶ τὸν κυριόν σου.

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Γιὰ νὰ σοῦ πῶ! τί ἀνακατόνεσαι μὲ τὸν κύριόν μου;

ΚΟΡΙΟΛ. Ὅπωςδήποτε εἶνε καλλίτερον, παρὰ νὰ ἀνακατόνωμαι μὲ τὴν κυρά σου. Τί φλυαρεῖς φλυαρεῖς· πήγαινε νὰ πλύνῃς τὰ πιάτα σου. (Ἐκδιώκει αὐτόν). (Εἰσέρχεται ὁ ΑΜΦΙΔΙΟΣ μετὰ τοῦ Β' ὑπηρετοῦ).

ΑΜΦΙΔ. Ποῦ εἶνε αὐτὸς ὁ ἀνθρωπος;

Β' ΥΠΗΡΕΤ. Νὰ τον ἀφέντη· θὰ τὸν κτυποῦσα σὰ σκύλο, ἀν δὲν ἐφοβούμην ὅτι θὰ ἐνοχλήτω τοὺς ἄρχοντας μέσα.

ΑΜΦΙΔ. Πόθεν ἔρχεσαι; Τί θέλεις; Πῶς ὀνομάζεσαι; Διατί δὲν διμλεῖς; Ὅμιλησον ἀνθρωπε· πῶς ὀνομάζεσαι;

ΚΟΡΙΟΛ. (ἀποκαλυπτόμενος). Ἄν Τύλλε δὲν μὲ ἀνεγνώρισες! ἀκόμη καὶ παρατηρῶν με δὲν ἀνεκάλυψες ὁποῖος εἶμαι, πρέπει κατ' ἀνάγκην νὰ εἶπω τὸ ὄνομά μου.

ΑΜΦΙΔ. Ποῖον τὸ ὄνομά σου;

ΚΟΡΙΟΛ. Εἶνε ὄνομα κακόνηχον εἰς τὰ ὄτα Οὐλοούσκων, καὶ τραχύφωνον εἰς τὰ ἰδικά σου.

ΑΜΦΙΔ. Ὅποῖον τὸ ὄνομά σου; Ἐχεις ἀγριωπὴν τὴν ὄψιν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου ἔχει τι τὸ προστακτικόν· ἄρμενα ξετχισμένα, ἀλλὰ πλοῖον ἰσχυρόν· πῶς ὀνομάζεσαι;

ΚΟΡΙΟΛ. Ἐτοιμάσθητι νὰ συνοφρυωθῆς· δὲν μὲ γνωρίζεις ἀκόμη;

ΑΜΦΙΔ. Δὲν σὲ γνωρίζω. Πῶς ὀνομάζεσαι;

ΚΟΡΙΟΛ. Εἶμαι ὁ Γάιος Μάρκιος, ὁ μεγάλας συμφορὰς καὶ δυστυχίματά προξενήσας εἰς σὲ ἰδίως καὶ εἰς τοὺς Οὐλοούσκους σύμπαντας· μαρτύριον τούτου ἡ προσηγορία μου «Κοριολάνος». Αἱ πολυπόνοι ὑπηρεσίαι μου, οἱ ἔσχατοι κίνδυνοι, καὶ τὸ ὑπὲρ τῆς ἀγνώμονος πατρίδος μου χυθὲν αἷμα, ἡμείφθησαν διὰ μόνῃς τῆς προσηγορίας ταύτης, τρανῆς ἀναμνήσεως τοῦ μίσους καὶ τῆς δυσμενείας ἣν δικαιουῖσαι νὰ τρέφῃς κατ' ἐμοῦ. Ὁ φθόνος καὶ ἡ σκληρότης τοῦ λαοῦ, συγχωρούσης καὶ τῆς ἀνανδρίας τῶν εὐπατριδῶν, πάντων καταλιπόντων με, ἐξηφάνισεν ἅπαντα τὰ λοιπά· ἠνέχθησαν δηλαδὴ νὰ ἐκδιωχθῶ τῆς Ῥώμης μετὰ συριγμῶν ὑπὸ τῶν ἀνδραπόδων ἐκείνων. Νῦν δέ, ἐν ἐσχάτῃ δικτελῶν ἀπυρίᾳ, προσέρχομαι εἰς τὴν ἐστίαν

1 Εἰ μήπω μὲ γινώσκεις, ὦ Τύλλε, ἀλλ' ὄρων ἀπιστεῖς, ἀνάγκη με κατηγοροῦν ἑμαυτοῦ γινώσκειν. Γάιος εἶμι Μάρκιος ὁ πλεῖστα σὲ καὶ Οὐλοούσκους ἐργασάμενος κακὰ, καὶ τὴν οὐκ ἔασαι ἀρνεῖσθαι ταῦτα περιώρων προσηγορίαν τὸν Κοριολάνον. Οὐδὲν γὰρ ἄλλο τῶν πολλῶν πόνων καὶ κινδύνων ἐκείνων ἐκτῆσάμην ἐπαθλον, ἢ τὸ παράσημον ὄνομα τῆς πρὸς ὅμας ἐχθρας. Καὶ τοῦτό μοι περίεστιν ἀναφαίρετον· τὰ δ' ἄλλα ἄρα πάντα φθόνου δήμου καὶ ὕβρης μαλακία δὲ καὶ προδοσιὰ τῶν ἐν τέλει καὶ ἰσοτίμων ἀπεστέρημαι, καὶ φυγὰς ἐληλαμαὶ καὶ γέγονά τῆς ἐστίας τῆς σῆς ἱκέτης, οὐχ ὑπὲρ ἀδείας καὶ σωτηρίας (τί γὰρ ἔδει με δῶρα οἴκοι φοβούμενον ἀποθανεῖν) ἀλλὰ δικας λαθεῖν χρῆζει καὶ λαμβάνων ἤδη παρὰ τῶν ἐκβαλλόντων τῶν σὲ ποιεῖν ἑμαυτοῦ κύριον. Εἰ μὲν οὖν ἐστὶ σοὶ θυμὸς ἐπιχειρεῖν τοὺς πολεμίους, ἔθι ταῖς ἑμαυτοῦ συμφοραῖς ὦ γενναῖε χρῆσαι, καὶ κοινὸν εὐτύχημα ποιήσαν Οὐλοούσκων τὴν ἐμὴν ἀτυχίαν, τοσοῦτο βέλτιον ὑπὲρ ὁμῶν πολεμήσαντος.

Ἠλ. Γάιος Μάρκιος.

σου, οὐχί ἐπ' ἐλπίδι, μὴ ἀπχτάσαι. νὰ σώσω τὴν ζωὴν μου, διότι ἂν ἐφο-
 βούμην τὸν θάνατον, ἐκ πάντων τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων, σὲ μάλιστα ἤθε-
 λον ἀποφύγει, ἀλλ' ἔνεκα τοῦ μίσους καὶ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ ἐκδικηθῶ
 τοὺς ἐξορίσαντάς με, ἴσταμαι ἐνώπιόν σου. Ὅθεν, ἂν ἡ καρδιά σου, αἰσθά-
 νεται τὸ πάθος τῆς ἐκδικήσεως, ἂν θέλῃς νὰ ἐκδικηθῆς τὰς ὕβρεις ἃς
 ὑπέστης καὶ θεραπείης τὰ κατὰ τῆς πατρίδος σου κατενεχθέντα ἐπο-
 νείδιστα τραύματα, σπεῦσον καὶ ἐπωφελήθητι τὴν ἐμὴν συμφορὰν, μετα-
 χειρίζομενος αὐτὴν οὕτως ὥστε, αἰ ὑπὸ τῆς ἐκδικήσεως ἐμπνεόμεναι ὑπηρεσίαι
 μου ν' ἀποβῶσι πρὸς τὸ σὸν ὄφελος· διότι θὰ πολεμήσω κατὰ τῆς γαγγραι-
 νώδους πατρίδος μου μετὰ λύσσης καταχθονίου δαίμονος. Ἄλλ' ἐὰν δὲν
 τολμᾷς· νὰ ἐπιχειρήσῃς τοῦτο, καὶ ἀπέκαμας· διακινδυνεύων, μάθε ὅτι κ' ἐγὼ
 ἐπίσης ἀηδιάσας τὸ ζῆν, προσφέρω τὸν αὐχέν μου εἰς τὸ ξίφος καὶ τὴν
 παλαιὰν ἔχθραν σου· θ' ἀποδειχθῆς δὲ ἄφρων ἂν δὲν ἀποκόψῃς αὐτόν, ἀφοῦ,
 μετὰ διηνεκοῦς μίσους σὲ κατεδίωξα, χύσας ποταμούς αἱμάτων ἐκ τοῦ
 στήθους τῆς πατρίδος σου, καὶ ἀφοῦ ἡ ζωὴ μου εἶνε πρὸς ὄνειδος σου, ἐκτός
 μόνον ἂν ἀριερωθῆ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σου.

ΑΜΦΙΑ. ὦ Μάρκιε, Μάρκιε! Ἐκάστη σου λέξις ἀπέσπασεν ἀπὸ τῆς
 καρδίας μου τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην τὰς ρίζας τῆς πρὸς σὲ παλαιᾶς
 ἔχθρας μου. Καὶ ὁ Ζεὺς αὐτός, ἂν ἀπὸ τοῦ αἰθέρος μοι ἔλεγε διὰ τῶν
 θείων αὐτοῦ ῥημάτων ὅτι αταῦτα εἶνε ἀληθῆ, ἔσο βέβαιος ὅτι δὲν θὰ
 ἐπίστευον πλείοτερον ἢ εἰς τοὺς λόγους σου πανευγενέστατε Μάρκιε. Ἄφες
 με νὰ περιπτύξω διὰ τῶν βραχιόνων μου τὸ σῶμα ἐκεῖνο ἐπὶ τοῦ ὁποίου
 συντριβῆ ἑκατοντάκις τὸ ἰσχυρὸν δόρυ μου, πτοῖται τὴν σελήνην διὰ
 τῶν συντριμμάτων αὐτοῦ.¹ Ἴδου ἐναγκαλιζόμεαι τὸν ἄκμονα τοῦ ξίφους
 μου, καὶ ἀμιλλῶμαι μετὰ τοσαύτης γενναιοφροσύνης καὶ θερμότητος πρὸς
 τὴν ἀγάπην σου, μεθ' ὅσου φιλοτίμου θάρρους ἠγωνίσθην ποτε κατὰ τῆς
 ἀνδρείας σου. Ἐν πρώτοις μάθε ὅτι ἠγάπων περιπαθῶς τὴν κόρην τὴν
 ὁποίαν ἐνυμφεύθην· οὐδέποτε ἀνῆς ἠσθάνθη διακαέστερον ἔρωτα, καὶ ὁμως
 ἡ παρουσία σου, ὦ γενναίη ὑπαρξίς, μὲ συγκινεῖ πλείοτερον, ἢ ὅτε εἶδον
 κατὰ πρῶτον τὴν σύζυγόν μου διαβκίνουσαν τὸν οὐδὸν τῆς οἰκίας μου.
 Μάθε λοιπόν, ὦ Θεὲ τοῦ πολέμου, ὅτι ἔχομεν στρατὸν ἐτοιμοπόλεμον, καὶ
 ὅτι εἶχον ἀποφασίσει νὰ δοκιμάσω ἄπκ' ἔτι, ἢ νὰ ἀποσπᾶσω τὴν ἀσπίδα
 ἀπὸ τοῦ νευρώδους βραχιονός σου, ἢ ν' ἀπολέσω τὴν χειρὰ μου. Δωδεκάκις
 μὲ ἐνίκησας, καὶ ἔκτοτε ἀνὰ πᾶσαν νύκτα ὠνειρεύομαι συμπλοκάς σου
 καὶ ἐμοῦ. Καθ' ὕπνον ἔβλεπον ἡμᾶς ἀμφοτέρους κατακλινομένους, ἀπο-
 σπῶντας ἀλλήλων τὰς περικεφαλαίας, περισφίγγοντας ὁ εἰς τοῦ ἑτέρου
 τὸν λαίμον, καὶ ἀρυπνιζόμενη ἡμιθνής διὰ τῆς φαντασίας. Γενναῖε Μάρκιε,
 καὶ ἂν μόνη ἡ ἐξορία σου ἦτο ἡ ἀφορμὴ τῆς ἡμετέρας πρὸς τὴν Ῥώμην

¹ Παραπλησία ὑπερβολικὴ ἔκφρασις ἀπαντᾷ ἐν τῷ Ῥιχάρδῳ τῷ 3. Amaze the welkin
 with your broken staves. Καταπλήξατε τὸν οὐρανὸν διὰ τῶν συντριμμένων ῥοπαλίων σας.

ἔριδος, ἠθέλομεν καλέσει εἰς τὰ ὄπλα πάντας τοὺς πολίτας, ἀπὸ τοῦ δω-
 δεκάτου μέχρι τοῦ ἑβδομηκοστοῦ ἔτους, ἵνα ἐπιπίπτοντες κατὰ τῆς καρ-
 δίας τῆς ἀγνώμονος Ῥώμης ὡς ὀρηκτικὸς χεῖμαρρος, καταποντίσωμεν
 αὐτήν. ὦ, ἐλθέ, εἴσελθε, καὶ λάβε τὴν χειρὰ τῶν φίλων γερουσιαστῶν,
 οἵτινες ἤλθον νὰ μὲ ἀποχαιρετίσωσι, καθότι διετάχθη νὰ βυθίσω κατὰ
 τῆς χώρας ὑμῶν, ἀλλ' ὄχι κατ' αὐτῆς τῆς Ῥώμης.

ΚΟΡΙΟΛ. Εὐλογημένον τὸ ὄνομά σας ὦ Θεοί!

ΑΜΦΙΑ. Ἄν λοιπόν, ὦ ἀξιόλογε ἄνερ, θέλῃς νὰ ἐκδικήσῃς σὺ σεαυτόν,
 λάβε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἡμίσεως στρατοῦ μου, καὶ συνῶδά πρὸς τὴν ἐμ-
 πειρίαν σου, διάγραψον τὰ σχέδιά σου — ἐπειδὴ σὺ γινώσκεις καὶ τὴν ἰσχύ-
 ν καὶ τὰ τρατὰ τῆς χώρας σου — εἴτε ὅπως προσβάλωμεν κατ' εὐθείαν τὰς
 πύλας τῆς Ῥώμης, εἴτε ὅπως δηρώσωμεν μεμακρυσμένας τινὰς ἐπαρχίας,
 κατ' ἀρχὰς μὲν τρόμον καὶ κατόπιν τὸν ὄλεθρον ἐπιφέροντες. Ἄλλ' εἴσελθε,
 ἵνα σὲ παρουσιάσω εἰς ἐκείνους οἵτινες θὰ συγκατανεύσωσιν εἰς πᾶσάν σου
 ἐπιθυμίαν. Καλῶς ἤλθες! καὶ πλείοτερον φίλος ἢ ὅσον ἦσο ποτὲ ἔχθρός.
 Καὶ ὁμως ἦσο ἔχθρός ἄσπονδος Μάρκιε. Δός τὴν χειρὰ σου. Καλῶς ἤλθες.
 (Ἐξέρχεται ὁ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ μετὰ τοῦ ΑΜΦΙΑΔΙΟΥ. Οἱ δύο ὑπηρεταὶ προχωροῦσι).

Α' ΥΠΗΡΕΤ. Παράξενη μεταβολή!

Β' ΥΠΗΡΕΤ. Μὰ τὸ Θεὸ ὀλίγο ἔλειψε νὰ τὸν ἀρχίτω στὸ ξύλο, ἀλλὰ
 σὰ νὰ μοῦλεγε κανένας πῶς ὁ ἄνθρωπος αὐτός δὲν ἦτο ὅπως τὸν ἔδειχναν
 τὰ ῥοῦχά του.

Α' ΥΠΗΡΕΤ. Μωρὲ τί γεροδύναμος ποῦ εἶνε! Μὲ τὰ δύο του δάκτυλα
 μὲ ἐστριφογύρισε σὰ σβούρα.

Β' ΥΠΗΡΕΤ. Ἐγὼ ἀπὸ τὸ πρόσωπό του ἐκατάλαβα πῶς τὸ λέει ἡ
 καρδιά του· μοῦ ἐράνηκε πῶς ἔχει ἕνα τέτοιο πρόσωπο — δὲ ξέρω πῶς νὰ
 τὸ πῶ.

Α' ΥΠΗΡΕΤ. Ναι, ναί, ἐφαίνετο ἔτσι — νὰ σκάσω ἂν δὲν ἐνόμιζα πῶς
 εἶχε μέσα του κἄτι τι παραπάνω ἀπὸ 'κεῖνο ποῦ 'μποροῦσα νὰ καταλάβω.

Β' ΥΠΗΡΕΤ. Ἔτσι κ' ἐγὼ, μὰ τὴ ζωὴ μου· εἶνε ὁ πλεῖς ἔκτακτος ἄνθρω-
 πος τοῦ κόσμου.

Α' ΥΠΗΡΕΤ. Ἔτσι νομίζω πῶς εἶνε· γνωρίζεις ὁμως ἕνα πολεμιστὴ
 ποῖο μεγάλο ἀπ' αὐτόν.

Β' ΥΠΗΡΕΤ. Ποῖον, τὸν ἀφέντη μου;

Α' ΥΠΗΡΕΤ. Αἶ, δὲν πρόκειται δὰ γι' αὐτό.

Β' ΥΠΗΡΕΤ. Κάνει ἐξ ὅσων αὐτόν.

Α' ΥΠΗΡΕΤ. Ὅχι δὰ τότο, ἀλλὰ νομίζω πῶς εἶνε πλεῖς καλὸς πολε-
 μιστής.

Β' ΥΠΗΡΕΤ. Μὰ τὴν πίστι μου βλέπεις, δὲ ξέρει κανεὶς πῶς νὰ τὸ πῆ-
 γιὰ νὰ φυλάξῃ μιὰ πόλι, ὁ στρατηγός μας εἶνε περίφημος.

Α' ΥΠΗΡΕΤ. Καὶ γιὰ νὰ προσβάλλῃ ἀκόμα. (Ἐισέρχεται πάλιν ὁ γ' ὑπηρετής).

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Κακομοίριδες νέκ θά σ'α; πῶ, νέα κατεργάρηδες.

Α' και Β' ΥΠΗΡΕΤ. Τί, τί, τί; για ν' ακούσωμε.

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Για δλο τὸ κόσμο δὲν ἤθελα νὰ μῶν Ῥωμαῖος· θὰ εἶχα καλλίτερα νὰ ἤμουν καταδικασμένος εἰς θάνατον.

Α' και Β' ΥΠΗΡΕΤ. Γιατί, γιατί;

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Γιατί εἶνε ἐδῶ ἐκεῖνος ποῦ τῆς ἔβρεξε τόσαι φοραὶς τοῦ στρατηγοῦ μας, ὁ Γάιος Μάρκιος.

Α' ΥΠΗΡΕΤ. Γιατί λές πῶς τῆς ἔβρεξε τοῦ στρατηγοῦ μας.

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Δὲ λέγω δὲ πῶς τῆς ἔβρεξε καλὰ τοῦ στρατηγοῦ μας, ἀλλὰ πῶς τὸν κατάρφερε πάντ'α.

Β' ΥΠΗΡΕΤ. Ἐλα βρὲ παιδικὴ ἐμεῖς; εἴμεθα σύντροφοι και φίλοι· ἐδῶ ποῦ τὰ λέμε, ἦτανε πάντοτε ποῖδ παλληκάρι ἀπὸ τὸν ἀφέντ'η ἤκουσα τὸν ἴδιο νὰ τὸ λέει.

Α' ΥΠΗΡΕΤ. Νὰ πῆ κανεὶς τὴν ἀλήθειαν ἦτον πάντα ποῖδ παλληκάρι ἀπὸ τὸν ἀφέντ'η· μ'προστά στὰ Κορίολα τὸν ἐκοπάνισε σὰ μπριζόλα.

Β' ΥΠΗΡΕΤ. Ἄν ἦτονε και λίγο ἀνθρωποφάγος, εἴμποροῦσε νὰ τὸν ψήση και νὰ τὸν φάη.

Α' ΥΠΗΡΕΤ. Σὰν τι ἄλλα νέα ἔχεις νὰ μ'ας πῆς.

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Τί νὰ σ'α; πῶ, τόσω πολὺ τὸν περιποιῶνται ἐδῶ μέσα ὡς νὰ ἦτονε τὸ παιδὶ και ὁ κληρονόμος τοῦ θεοῦ τοῦ πολέμου· τὸν ἔβαλαν στὴ καλλίτερη θέσι τοῦ τραπεζιοῦ και κάθε γερουσιαστῆς ποῦ θὰ τὸν βωτήση για τίποτε, στέκεται ξεσκούρωτος μ'προστά του. Και ὁ στρατηγὸς μας τὸν μεταχειρίζεται σὰν ἐρωμένη· νομίζει πῶς ἀγιάζει ἀν τοῦ ἐγγιζῆ τὸ χέρι, και κάνει τόσα... τὰ μάτια ὅταν τὸν ἀκούη. Ἄλλὰ τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς εἶνε ὅτι ὁ στρατηγὸς μας ἐκόπηκε σὲ δύο κομμάτια, και δὲν εἶνε πλέον παρὰ τὸ μισὸ ἀφ' ὅ,τι ἦτονε χθές, γιατί τὸ ἄλλο μισὸ τὸ πῆρε ὁ ἄλλος μὲ τὰ παρακάλια και μὲ τὴ θέλησι ὅλης τῆς συντροφιάς. Λέει πῶς θὰ πᾶη νὰ τραβήξῃ τ'αὐτίκα τοῦ θυρωροῦ τῆς Ρώμης, θὰ θερίσῃ ὅτι βρῆ μ'προστά του, και δὲν θ' ἀφήσῃ οὔτε ρουθοῦνι.

Β' ΥΠΗΡΕΤ. Και μπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο.

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Νὰ τὸ κάμῃ; βέβαια θὰ τὸ κάμῃ, γιατί, βλέπεις, ἔχει τόσους φίλους ὅσους και ἐχθρούς· και οἱ φίλοι, ἔτσι νὰ ποῦμε, δὲν τολμοῦν, καθὼς λέει ὁ λόγος, νὰ φανερωθοῦν, ἐν ὅσῳ εἶνε ξεπεσμένος.

Α' ΥΠΗΡΕΤ. Ξεπεσμένος; τί πᾶη νὰ πῆ αὐτό.

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Μὰ ὅταν ἴδοῦνε τὴ περικεφαλαία του νὰ σηκωθῆ πάλι ψιλά, και τὸν ἀνθρωπο στὴν ἐπιρροή του, θὰ βγοῦνε ἀπὸ ταῖς τρύπες των καθὼς τὰ κουνέλια ὕστερα ἀπὸ τὴ βροχή, για νὰ ξεφαντόσουν μαζί του.

Α' ΥΠΗΡΕΤ. Και πότε θὰ γενῆ αὐτό;

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Αὔριον, σήμερα, ἀμέσως· θ' ἀκούσης τὸ ταμποῦρλο ὕστερα

ἀπὸ τὸ μεσημέρι· αὐτὸ θὰ εἶνε σὰ νὰ ποῦμε τὸ ξανόστισμα, και θὰ γίνῃ πρὶν σηκωθοῦν ἀπὸ τὸ τραπέζι.

Β' ΥΠΗΡΕΤ. Λοιπὸν θὰ ἔχωμε πάλι ἀνακατωσοῦρες. Ἡ Εἰρήνη δὲν ἀξίζει τίποτ'α, δὲν κάνει παρὰ νὰ σκουριάζῃ τὰ σίδηρα, νὰ πληθύνῃ τοὺς ῥάπτ'α και νὰ γεννᾷ τραγουδιστάς.

Α' ΥΠΗΡΕΤ. Ἐγὼ θέλω τὸ πόλεμο· εἶνε καλλίτερος ἀπὸ τὴν εἰρήνην ὅσον εἶνε ἡ ἡμέρα ἀπὸ τὴν νύχτα. Δίδει ζωή, κίνησι, λόγια και ἀδιάκοπα νέα. Ἡ Εἰρήνη εἶνε καθυπὸ ἀποπληξία, ληθαργία, παραλυσία κουραμάρα, ὕπνος, ἀναισθησία, και γεννᾷ περισσότερα νόθ' ἀπ' ὅσους ἀνθρώπους θερίζει ὁ πόλεμος.

Β' ΥΠΗΡΕΤ. Ἔτσι εἶνε· και ὅπως ἀπάνω κάτω, μπορεῖ κανεὶς πῆ ὅτι στὸ πόλεμο γίνετ'α κάθε εἶδος βικισμός, ἔτσι δὲν μπορεῖ νὰ ἀρνηθῆ πῶς και στὴν εἰρήνη φυτρώνουν τὰ μεγαλείτερα κέρατα.

Α' ΥΠΗΡΕΤ. Ναί και κάνει τοὺς ἀνθρώπους νὰ μισῆ ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.

Γ' ΥΠΗΡΕΤ. Κι γιατί; γιατί στὴ εἰρήνην ὀλιγώτερο χρειάζεται ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Ζήτη ὁ πόλεμος! Ἐλπίζω νὰ ἴδῳ τοὺς Ρωμαίους νὰ ξεπέσουν στὴ τιμὴ σὰν τοὺς Οὐλοῦσκους. Σηκόνονται σηκόνονται ἀπὸ τὸ τραπέζι.

Α' και Β' ΥΠΗΡΕΤ. Μέσα, μέσα! (Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'

Ρώμη. Δημόσιος πλατεῖα.

Εἰσέρχονται οἱ δύο δήμαρχοι ΣΙΚΙΝΙΟΣ και ΒΡΟΥΤΟΣ.

ΣΙΚΙΝ. Δὲν ἀκούομεν νὰ γίνηται λόγος περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' οὔτε ἔχομεν ἀνάγκην νὰ τὸν φοβώμεθα. Αἱ προσπάθειά του εἶνε ἀνίχυροι κατὰ τὴν παροῦσαν ἡρεμον και εἰρηνικὴν κατάστασιν τοῦ λαοῦ, ὅστις πρότερον συνεταράσσετο ἀγρίως. Ἐνεκα ἡμῶν οἱ ἐνταῦθα φίλοι του ἐρυθρίωσι βλέποντες ὅτι τὰ πάντα βίνουσι καλῶς· θὰ προστίμων δέ, και ἀν ἀκόμη ἐπρόκειτο νὰ πάθωσι και αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, νὰ βλέπωσιν ὁμίλους στατικιστῶν πλημμορῶντας τὰς ὁδοὺς, ἢ τοὺς ἐργοστασιάρχους ἡμῶν τραγωδοῦντας εἰς τὰ καταστήματά των, και μετ'εὐθυμίας ἀσχολουμένους εἰς τὰ ἔργα των.

ΒΡΟΥΤ. Ἀντέστημεν καταλλήλως. (Εἰσέρχεται ὁ ΜΕΝΗΜΙΟΣ). Ὁ Μενήμιος εἶν' αὐτός; Ὡ ἔγεινε γλυκύτατος ἀπὸ τινος χρόνου. Χαῖρς, φίλε!

ΜΕΝΗΜ. Χαίρετε ἀμφοτέρω!

ΣΙΚΙΝ. Μόνον οἱ φίλοι του αἰσθάνονται τὴν ἀπουσίαν τοῦ Κοριολάνου σας. Ἡ πολιτεία τοῦ λαοῦ (commonwealth) ὑπάρχει, και θὰ ὑπάρχῃ, και μεγαλειτέρα ἀν ἦτο ἡ κατ' αὐτοῦ ὀργή του.

ΜΕΝΗΜ. Ὅλα καλὰ, και θὰ ἦσαν ἀκόμη καλλίτερα, ἀν ἠδύνχτο νὰ κρατήσῃ τὸν θυμὸν του.

ΣΙΚΙΝ. Ποῦ εἶνε, ἤξεύρετε;

MENHN. Ὅχι, δὲν ἤξεύρω τίποτε· οὔτε ἡ μήτηρ, οὔτε ἡ σύζυγός του γινώσκουσι τι περὶ αὐτοῦ. (Εἰσέρχονται τρεῖς ἢ τέσσαρες πολῖται).

ΠΟΛΙΤ. Ἡ εὐχὴ τοῦ θεοῦ νὰ εἶνε ἐπάνω σας!

ΣΙΚΙΝ. Κλησιπέρα γείτονες.

ΒΡΟΥΤ. Καλησπέρα, καλησπέρα σ' ὄλους σας.

Α' ΠΟΛΙΤ. Ἡμεῖς, αἱ γυναῖκες μας, καὶ τὰ παιδιὰ μας, πρέπει νὰ γονατίζωμεν καὶ νὰ παρακαλέσωμεν τὸν θεὸν νὰ σὰς χαρίζη ζωὴ.

ΣΙΚΙΝ. Ζῆτε εὐτυχισμένοι!

ΒΡΟΥΤ. Χαίρετε, κλησιπέρα γείτονες· εἴθε ὁ Κοριολλανὸς νὰ σὰς ἡγάπα ὡς ἡμεῖς!

ΠΟΛΙΤΑΙ. Ὁ Θεὸς νὰ σὰς εὐλογῇ!

ΑΜΦΟΤ. ΟΙ ΔΗΜΑΡΧΟΙ. Ἔχετε ὑγίειαν. (Οἱ πολῖται ἐξέρχονται).

ΣΙΚΙΝ. Τώρα βέβαια εἶνε μεγαλειτέρα εὐτυχία καὶ χαρὰ, παρὰ ὅταν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἔτρεχον εἰς τὰς ὁδοὺς κραυγάζοντες καὶ ἀνητυχοῦντες.

ΒΡΟΥΤ. Ὁ Γάιος Μάρκιος ἦτον ἀξιωματικὸς ἱκανὸς εἰς τὸν πόλεμον, ἀλλ' ἀνθάδης, πλήρης ὑπερηφανίας, φιλόδοξος ὅσῳ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ φαντασθῇ τις, φίλαυτος...

ΣΙΚΙΝ. Καὶ ἐπιδιώκων μόνος του, χωρὶς βοήθειαν ἄλλων, ἀπεριόριστον ἐξουσίαν.

MENHN. Δὲν τὸ πιστεύω.

ΣΙΚΙΝ. Αὐτὴν τὴν στιγμήν θὰ τὸ ἐδοκιμάζομεν πρὸς μεγάλην λύπην πάντων ἡμῶν, ἂν εἶχε ἐκλεχθῇ ὑπάτος.

ΒΡΟΥΤ. Οἱ Θεοὶ μὰς προσέφυλαξαν ἐκ τοῦ κινδύνου τούτου, καὶ ἡ Ῥώμη εἶνε ἀσφαλὴς καὶ ἡσυχος ἄνευ αὐτοῦ. (Εἰσέρχεται εἰς ἀγοράνομος).

ΑΓΟΡΑΝ. Ἐντιμοὶ δήμαρχοι, δοῦλος τὸν ὅποιον ἐφυλακίσσαμεν, ἀγγέλλει ὅτι οἱ Οὐλοῦτσοι εἰσέβαλον εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν ἔδαφος μετὰ δύο στρατιωτικῶν σωμάτων, καὶ ὅτι μὲ φοβεροτάτην πολεμικὴν λύσσαν καταστρέφουσι πᾶν τὸ προστυχόν.

MENHN. Εἶνε ὁ Ἀμφίδιος ὅστις, μαθὼν τὴν ἐξορίαν τοῦ Μαρκίου, προβάλλει πάλιν τὰ κέρατά του τὰ ὁποῖα εἶχε κρυμμένα ἐντὸς τοῦ ὀστράκου του, μὴ τολμῶν νὰ ἐξαγάγῃ αὐτά, ἐφόσον ὁ Μάρκιος προήσπιζε τὴν Ῥώμην.

ΣΙΚΙΝ. Αἶ, τί ἔχεις νὰ κάμης μὲ τὸν Μάρκιον;

ΒΡΟΥΤ. Διατάξον νὰ μαστιγῶθῃ ὁ δικαδὸς τοιαύτας ἀγγελίας. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τολμήσωσιν οἱ Οὐλοῦτσοι νὰ διακόψωσι τὰς μεθ' ἡμῶν σχέσεις των.

MENHN. Δὲν εἶνε δυνατὸν! Ἔχομεν ἀποδείξεις ὅτι δύναται κάλλιστα νὰ γίνῃ τρία τοιαῦτα παραδείγματα εἶδον εἰς τὰς ἡμέρας μου. Ἄλλ' ἐρωπήσατε τὸν ἄνθρωπον τοῦτον πρὶν ἢ τιμωρήσῃτε αὐτόν, πόθεν τὸ γνωρίζει, μὴ τυχὸν μαστιγώσῃτε τὸν κομιστὴν ὠφελίμου ἀγγελίας, καὶ τι-

μωρήσῃτε ἐκεῖνον ὅστις σὰς προαγγέλλει νὰ προφυλαχθῆτε ἀπὸ ἐπάπει-
λοῦντος κινδύνου.

ΣΙΚΙΝ. Ἄφες αὐτά· ἤξεύρω ὅτι τοῦτο εἶνε ἀδύνατον.

ΒΡΟΥΤ. Ἀδύνατον. (Εἰσέρχεται ἄγγελος).

ΑΓΓΕΛ. Οἱ εὐπατρίδαι μεταβαίνουσιν ἐν σπουδῇ εἰς τὴν γερουσίαν· ἔφθασαν ἀγγελίαι αἱ ὁποῖαι ἠλλοίωσαν τὰ πρόσωπα αὐτῶν.

ΣΙΚΙΝ. Ἰὰς διέδωκεν ὁ δοῦλος ἐκεῖνος. Διατάξον νὰ μαστιγῶθῃ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ. Εἶνε ἡ ψευδὴς αὐτοῦ ἀγγελία· τίποτε πλεϊότερον ἀπὸ τὴν διαδόσιν του.

ΑΓΓΕΛ. Ναί, ἐντιμὲ ἀρχῶν· ὅχι μόνον ἐπιβεβαιούται ἡ ἀγγελία τοῦ δοῦλου, ἀλλ' ἀγγέλλονται ἄλλαι πολὺ φοβερότεραι.

ΣΙΚΙΝ. Πῶς φοβερότεραι;

ΑΓΓΕΛ. Πολλοὶ λέγουσι δημοσίᾳ—ἀγνοῶ κατὰ πόσον εἶνε πιθανόν—ὅτι ὁ Μάρκιος, ἐνωθεὶς μετὰ τοῦ Ἀμφιδίου, ὀδηγεῖ στρατὸν κατὰ τῆς Ῥώμης, καὶ ὅτι ὠρίσθη νὰ ἐκδικηθῇ κατὰ κράτος.

ΣΙΚΙΝ. Πιθανότατον!

ΒΡΟΥΤ. Ἀπλῆ διάδοσις πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ κάμωσι τοὺς μικροψύχους νὰ ἐπιθυμήσωσι τὴν κάθοδον τοῦ Μαρκίου.

ΣΙΚΙΝ. Αὐτὸ εἶνε ὅλο τὸ τέχνασμα.

MENHN. Αὐτὸ εἶνε ἀπίθανον· ὅπως δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ συναντηθῶσι δύο ἄκρα ἀντίθετα, οὕτω καὶ ὁ Μάρκιος εἶνε ἀδύνατον νὰ συμφιλιωθῇ πρὸς τὸν Ἀμφίδιον. (Εἰσέρχεται δεῦτερος ἄγγελος).

Β' ΑΓΓΕΛ. Καλεῖσθε εἰς τὴν γερουσίαν. Στρατὸς φοβερός, διοικούμενος ὑπὸ τοῦ Γαίου Μαρκίου συμμαχησάντος μετὰ τοῦ Ἀμφιδίου, δηρὸν τὴν χώραν ἡμῶν προχωρήσαντες ἤδη ἀνατάσχει, πυρπολοῦσι καὶ κυριεύουσι πᾶν τὸ προστυχόν. (Εἰσέρχεται ὁ ΚΟΜΙΝΙΟΣ).

ΚΟΜΙΝ. Τὸ προκόψετε!

MENHN. Τί τρέχει; τί τρέχει;

ΚΟΜΙΝ. Συντελέσατε εἰς τὸ νὰ ἴδητε κἀταισχυνομένας τὰς θυγατέρας σας, τὸν ἐπὶ τῶν στεγῶν τῶν οἰκιῶν σας μόλυβδον καταρρέοντα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν σας, τὰς συζύγους σας ἀτιμαζομένας ἐνώπιόν σας...

MENHN. Ἀλλὰ τί συμβαίνει ἐπὶ τέλους;

ΚΟΜΙΝ. Τοὺς νεοὺς σας καιομένους μέχρι θεμελίων, καὶ τὰς ἐλευθερίας σας διὰ τὰς ὁποίας ἐκαυχᾶσθε τόσῳ, μέχρι τοῦ ἐσχάτου σημείου περιστελλομένας.

MENHN. Εἰπέ μοι σὲ παρακαλῶ τί νέα; Φοβοῦμαι πῶς δὲν τὰ καταφέρτε καλῶ. — Τί νέα σὲ παρακαλῶ; — Ἄν ὁ Μάρκιος ἠνώθη μετὰ τῶν Οὐλοῦτσων...

ΚΟΜΙΝ. Ἄν! Εἶνε ὡς Θεὸς αὐτῶν· τοὺς ὀδηγεῖ ὡς ὃν πλασθέν οὐχὶ ὑπὸ τῆς φύσεως, ἀλλ' ὑπὸ θεότητος τελειοτέρους ἀνθρώπους δημιουργοῦ-

σης· τὸν ἀκολουθοῦσι δὲ πορευόμενον ἐναντίον ἡμῶν τῶν νηπίων, μετὰ τσαυτῆς πεποιθήσεως, μεθ' ὅσης παῖδες διώκοντες χρυσαλλίδας, ἢ σφραγεῖς φονεύοντες μυίας.

MENHN. Αὐμπρὰ τὰ καταφέρετε, σεῖς καὶ οἱ βνχασουργοὶ σας, οἱ περὶ πλείττου ποιούμενοι τὰς ψήφους τῶν χειρονάκτων καὶ τὴν πνοὴν τῶν σκοροδοφάγων!

KOMIN. Εἰς τὰς κεφαλάς σας θὰ τινάξῃ τὴν Ῥώμην.

MENHN. Ὅπως ὁ Ἡρακλῆς ἐτίνασσε τὰ δένδρα καὶ κατέπιπτον οἱ ὄρμιοι αὐτῶν καρποί. Περίφημα τὰ καταφέρετε!

BPOYT. Ἄλλ' εἶνε ταῦτα ἀληθῆ;

KOMIN. Ναί, καὶ θὰ ὠχριάσῃτε, μάτην ζητοῦντες τὴν διάψευσιν αὐτῶν. Ἡ χώρα ἅπασα ἀποστατεῖ περιχαρῆς. Οἱ ἀνθιστάμενοι καταγελῶνται ἐπὶ ἀρρενωπῇ μωρίᾳ καὶ πίπτουσι θύματα τῆς ἀνοήτου αὐτῶν ἐπιμονῆς. Τίς δύναται νὰ ψέξῃ αὐτόν; Καὶ οἱ ἐχθροὶ σας καὶ οἱ ἰδιοὶ του ἀναγνωρίζουσι τὴν ἀνδρείου του.

MENHN. Εἴμεθα ὅλοι χαμένοι ἐὰν ὁ εὐγενὴς οὗτος ἀνὴρ δὲν μᾶς εὐσπλαγγισθῇ.

KOMIN. Καὶ τίς θὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἔλεος αὐτοῦ; Ἐξ αἰδοῦς οἱ δῆμαρχοὶ εἶνε ἀδύνατον νὰ πράξωσι τοῦτο, ὃ δὲ λαὸς εἶνε ἄξιος νὰ τύχῃ παρ' αὐτοῦ ἐπιεικείας τοιαύτης, ὁποῖας λύκος παρὰ ποιμένων· ἂν δὲ οἱ ἀριστοὶ τῶν φίλων του ἔλεγον αὐτῷ: «Φείσθητι τῆς Ῥώμης», θὰ ἐξελιπάρουσιν αὐτὸν ὡς ἀνθρώποι μισηθέντες δικαίως ὑπ' αὐτοῦ, καὶ θὰ ἐφάνοντο ὡς ἐχθροὶ του.

MENHN. Εἶνε ἀληθές. Καὶ ἂν ἐβλεπὼν αὐτὸν κρατοῦντα τὸν δαυλὸν διὰ τοῦ ὁποῖου ἐμελλε νὰ πυρπολήτῃ τὸν οἶκόν μου, δὲν θὰ εἶχον τὸ θάρρος νὰ εἶπω: «Στῆθι, παρκακῶ». Αὐμπρὰ τὰ καταφέρετε, σεῖς καὶ οἱ βνχασουργοὶ σας! Πολὺ καλὰ εἰργάσθητε!

KOMIN. Τοιοῦτον τρόπον ἐπηνέγκατε εἰς τὴν Ῥώμην, ὥστε οὐδέποτε αὕτη εὐρέθη ἐν μείζονι ἀπορίᾳ.

ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ ΟΙ ΔΗΜΑΡΧΟΙ. Μὴ λέγῃς ὅτι ἐπηνέγαμεν.

MENHN. Πῶς! Ἡμεῖς λοιπόν; Ἡμεῖς ἠγαποῦμεν αὐτόν, ἀλλ' ὡς κτήνη καὶ ἀνάνδροι εὐγενεῖς, ὑπεχωρήσαμεν εἰς τὸν συρφετὸν ὅστις ἐξεδίωξεν αὐτὸν μετὰ συριγμάτων.

KOMIN. Ἄλλὰ φοβοῦμαι ὅτι θὰ δεχθῶσιν αὐτὸν ὀπίσω μετ' ἐπικλήσεων. Τύλλος Ἀμφίδιος, ὁ δεύτερος ἐπιφανὴς ἀνὴρ, ὑπείκει εἰς τὰ νεύματα του, ὡς ἂν ἦτο ὑποτελής εἰς αὐτόν. Ἀντὶ δὲ πάσης πολιτικῆς, στρατιωτικῆς δυνάμεως καὶ ἀμύνης, ἀπελπισμὸν μόνον ἔχει ν' ἀντιτάξῃ κατ' αὐτῶν ἢ Ῥώμῃ. (Εἰσέρχεται ὁμιλος πολιτῶν).

MENHN. Ἴδου ἔρχεται ὁ συρφετός. Εἶνε μαζί του καὶ ὁ Ἀμφίδιος; Σεῖς εἴθε οἱ μολύνοντες τὸν ἀέρα, ὅταν ὠρῶμενοι εἰς τὴν ἐξορίαν τοῦ Κορι-

λανοῦ, ἀνερρίπτετε τοὺς δυσώδεις καὶ ῥυπαροὺς πύλους σας. Ἐπακέρχεται τῶρα, καὶ πᾶσα θορὴ τῆς κεφαλῆς ἐκάστου τῶν στρατιωτῶν του, θὰ μεταβληθῇ εἰς μαστιγὰ, διὰ νὰ σᾶς μαστιγώσῃ· πάντας δὲ τοὺς βλάκας ἐκείνους οἵτινες ὡς σεῖς ἀνερρίπτον τοὺς πύλους εἰς τὸν ἀέρα, θὰ ποδοπατήσῃ πρὸς ἀμοιβὴν τοῦ φρονήματός σας. Καὶ πάντας ἡμᾶς ἂν ἠδύνατο νὰ καύσῃ ἐπὶ μᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πυρᾶς, θὰ εἶχε δίκαιον.

ΠΟΛΙΤΑΙ. Μὰ τὴν ἀλήθεια ἀκούομεν τρομερὰ πράγματα.

Α' ΠΟΛΙΤ. Ὅσοι γὰρ ἡμένα, ὅταν εἶπα ἀνὰ ἐξορισθῆ, εἶπα πάλι πῶς ἦτονε κρῖμα.

Β' ΠΟΛΙΤ. Τὸ ἴδιον εἶπα κ' ἐγώ.

Γ' ΠΟΛΙΤ. Τὸ ἴδιον κ' ἐγώ· καὶ νὰ ᾤη κανεὶς τὴν ἀλήθειαν, τὸ ἴδιον εἶπαν πολλοὶ ἀπὸ μᾶς· ὅτι ἐκάμαμεν, τὸ ἐκάμαμεν γὰρ καλλίτερον, καὶ καὶ μὲν ἐπαρκαδεχθήκαμεν ἀμέσως· νὰ ἐξορισθῆ, ὅμως, τὸ ἐκάμαμε χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ἢ καρδία μας.

KOMIN. Εἴθε ἀξιόλογα ὑποκείμενα, καὶ σεῖς καὶ αἱ ψῆφοί σας!

MENHN. Αὐμπρὰ τὰ καταφέρετε, σεῖς καὶ τὸ σκυλολόγι σας. Θὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ Καπιτώλιον;

KOMIN. Ἐννοεῖται, τί ἄλλο; (Ἐξέρχεται ὁ ΚΟΜΙΝΙΟΣ μετὰ τοῦ ΜΕΝΗΝΙΟΥ).

ΣΙΚΙΝ. Πηγαίνετε παιδιὰ εἰς τὰ σπίτια σας. Μὴ φοβῆσθε· αὐτοὶ ἀνήκουον εἰς τὸ κόμμα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ χαρῆ νὰ μάθῃ ὅτι ἐπιβεβαιούται ἢ ἀγγελία τὴν ὁποῖαν φάνεται ὅτι φοβεῖται. Πηγαίνετε στὰ σπίτια σας, καὶ μὴ δεικνύετε κανένα φόβον.

Α' ΠΟΛΙΤ. Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς βοηθήτῃ. Πᾶμε παιδιὰ στὰ σπίτια μας. Ἐγὼ εἶπα πάντοτε πῶς εἶχαμεν ἀδικο νὰ τὸν ἐξορίσωμε.

Α' ΠΟΛΙΤ. Ἔτσι εἶπαμε ὅλοι. Ἄλλὰ, πᾶμε τῶρα, ἔλατε. (Ἐξέρχονται οἱ πολῖται).

BPOYT. Δὲν μ' ἀρέσουν τὰ νέκ.

ΣΙΚΙΝ. Οὔτ' ἡμένα.

BPOYT. Ἄγωμεν εἰς τὸ Καπιτώλιον. Τὸ ἡμισυ τῆς περιουσίας μου θὰ ἐδίδον, διὰ τὴν διάψευσιν τῆς ἀγγελίας ταύτης.

ΣΙΚΙΝ. Ὑπάγωγεν σὲ παρκακῶ. (Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Ζ'

Στρατόπεδον παρὰ τὴν Ῥώμην.

(Εἰσέρχεται ὁ ΑΜΦΙΔΙΟΣ μετὰ τοῦ ὁπασπιστοῦ αὐτοῦ).

ΑΜΦΙΑ. Συρρέουσιν ἀκόμη πρὸς τὸν Ῥωμαῖον;

ΥΠΑΣΠ. Ἀπερίγραπτον εἶνε τὸ θέληγτρον του. Οἱ στρατιῶταί σου, καὶ

πρὸ τοῦ γεύματος, καὶ κατὰ τὸ γεῦμα, καὶ μετ' αὐτό, ἔχουσιν εἰς τὸ στόμα τὸ ὄνομά του, ἡμικυρώθης στρατηγὴ δὲ εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, καὶ ὑπ' αὐτῶν ἔτι τῶν στρατιωτῶν σου.

ΑΜΦΙΑ. Οὐδὲν δύναμις νὰ πράξω ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἐκτὸς μόνον ἀνμετέλω πολιτικὴν ἐπιβλαβὴ εἰς τὰ σχέδια ἡμῶν. Καὶ πρὸς ἐμὲ ἀκόμη φέρεται ἀλαζονικώτερον παρ' ὅτι ἐλόμιζον ὅτε κατὰ πρῶτον ἐδέχθη αὐτὸν ἀνοικταῖς ἀγκάλαις· ἀλλὰ τοῦτο συναῖδει πρὸς τὴν φύσιν αὐτοῦ, καὶ πρέπει νὰ συγχωρῶ ὅ,τι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ διορθωθῇ.

ΥΠΑΣΠ. Καὶ ὅμως θὰ ἐπεθύμουν στρατηγὴ — χάριν τοῦ ἰδιοῦ σου συμφέροντος — νὰ μὴ εἶχες μοιράσει μετ' αὐτοῦ τὸ ἀξίωμα, ἀλλ' εἴτε νὰ διηύθυνες μόνος, ἢ νὰ ἄφινες εἰς αὐτὸν τὴν ἀρχηγίαν.

ΑΜΦΙΑ. Σὲ ἐννοῶ καλῶς, καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι ἀγνοεῖ τί τοῦ παρασκευάζω διὰ τὴν ὥραν τῆς ἐκκαθαρίσεως τοῦ λογαριασμοῦ ἡμῶν. Μολονότι δὲ φαίνεται, καθὰ φρονεῖ καὶ αὐτός, καὶ πιστεύει ὁ λαός, ὅτι ἡ διαγωγή του εἶνε πάντῃ ἀνεπίληπτος, ὅτι ὑπηρετεῖ καλῶς τὰ συμφέροντα τῶν Οὐλοούσκων, ὅτι μάχεται ὡς Δράκων, καὶ ὅτι τῷ ἀρκεῖ νὰ σύρη τὸ ξίφος ὅπως νικήσῃ, οὐχ' ἤττον παρημέλησε τῆς ἐκτέλεσιν πράξεως ἡ ὁποία θὰ ἐπιφέρει τὸν ὄλεθρόν του ἢ τὸν ἰδικόν μου, ὅταν τακτοποιήσωμεν τοὺς λογαριασμοὺς ἡμῶν.

ΥΠΑΣΠ. Εἰπέ μοι, σὲ παρακαλῶ, στρατηγέ, φρονεῖς ὅτι θὰ κυριεύσῃ τὴν Ῥώμην;

ΑΜΦΙΑ. Πᾶσαι αἱ θέσεις παραδίδονται εἰς αὐτὸν πρὶν ἢ τὰς πολιορκήσῃ· οἱ εὐπατρίδαι τῆς Ῥώμης εἶνε ἰδιοὶ του· ἐπίσης ἀγαποῦν αὐτὸν οἱ συγγλητικοὶ καὶ οἱ πατρίκιοι· οἱ δὴμωχοὶ δὲν εἶνε στρατιῶται· ὁ δὲ λαός θὰ ἀνακαλέσῃ αὐτὸν μετὰ προθυμίας τοσαύτης, μεθ' ὅσης σπουδῆς καὶ τὸν ἐξώρισε. Νομίζω ὅτι θὰ εἶνε πρὸς τὴν Ῥώμην, ὅτι ἡ φήμη πρὸς τὸν ἰχθύον, ὃν συλλαμβάνει δικαίωματι φυσικῆς ὑπεροχῆς. Κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπηρετήσεν αὐτὴν γενναιοφρόνως, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ φέρῃ συνετῶς τὸ ἀξίωμα του· εἴτε δι' ἀλαζονείαν ἐκ διαρκοῦς ἐπιτυχίας προερχομένην καὶ κηλιδοῦσαν συνήθως τὸν εὐτυχοῦντα, εἴτε δι' ἄλλειψιν κρίσεως, μὴ ἐπιτρεψάσης αὐτῷ νὰ ἐπωφεληθῇ τὰ εἰς τὴν ἐξουσίαν του μέσα, εἴτε διὰ φυσικὸν χαρακτῆρα, μὴ συγχωροῦντα μὲν αὐτῷ νὰ μετατραπῇ ἀπὸ στρατιώτου εἰς πολιτικόν, ὀδηγοῦντα δὲ αὐτὸν καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἐν καιρῷ πολέμου πρὸς τὸ αὐτὸ αὐστηρὸν ἦθος πάντοτε· μίξ ὅμως ἐκ τῶν ἐλλείψεων τούτων — διότι ὁμολογῶ ὅτι ἐξ ἐκάστης μετέχει ἐν μέρει μόνον, ὅχι καθ' ὅλοκληρίαν — κατέστησεν αὐτὸν ἐπίφοβον, μισητὸν καὶ ἐπὶ τέλους ἐξόριστον· ἀλλ' ὅμως ἡ ἀξία του εἶνε τοσαύτη ὥστε ἠδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως, ἣτις καταδίκασεν αὐτὸν εἰς ἐξορίαν.¹ Οὕτω ἡ ἀξία ἡμῶν ἔγκειται ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ αὐτῆς ὑπὸ τῶν συγ-

¹ But he has a merit, to choke it in the utterance. Μίξ ἐκ τῶν ἐλλείψεων ἃ; ἀκριβῶς.

χρόνων. Δύναμις αὐτὴ καθ' ἐκαστὴν ἀξίεπαινος, εὐρίσκει βέβαιον θάνατον ἐν τῷ βήματι ἀπὸ τοῦ ὁποίου περιαιτολογεῖ. Πάσσαλος πασσάλω καὶ ἦλος ἦλω ἐκκρούεται· δύναμις δυνάμει ὑποκύπτει, καὶ δίκαιον ἀδικῶ ἐξαφνίζεται. (Ἐμπρὸς ἄγωμεν). Ὅταν Γάις Μάρκις, γίνης κύριος τῆς Ῥώμης, θὰ εἴται πάντων πτωχότατος· τότε δὲν θὰ βραδύνῃς νὰ περιέλθῃς εἰς τὴν ἐξουσίαν μου.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α'

Ἐν Ῥώμῃ. Δημόσιος πλατεῖα.

(Εἰσέρχονται ὁ ΜΕΝΗΝΙΟΣ, ὁ ΚΟΜΙΝΙΟΣ, ΣΙΚΙΝΙΟΣ, ὁ ΒΡΟΥΤΟΣ, οἱ δύο δὴμαρχοὶ καὶ τινες ἄλλοι.

ΜΕΝΗΝ. Ὅχι, δὲν θὰ ὑπάγω· ἠκούσατε τί εἶπεν εἰς τὸν πρόην στρατηγόν του, εἰς ἐκεῖνον ὅστις τὸν ἠγάπα περιπαθέστατα. Καὶ ἐμὲ ὠνόμαζε πατέρα· ἀλλὰ τί πρὸς τοῦτο; Ὑπάγετε σεῖς οἱ ὅποιοι τὸν ἐξώρισατε· γονυπετήσατε εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς μιλίου ἀπὸ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ, καὶ οὕτω γονυκλινεῖς διανύσατε τὸ διάστημα μέχρις ὅτου τύχητε τῆς εὐσπλαγγίας του· ἀλλ' ἀφοῦ ἄπαξ ἀπηξίωσθε ν' ἀκούσῃ τοῦ Κομινίου, ἐγὼ δὲν ὑπάγω.

ΚΟΜΙΝ. Δὲν ἤθελε νὰ φωνῇ ὅτι μὲ γνωρίζει.

ΜΕΝΗΝ. Ἀκούετε;

ΚΟΜΙΝ. Καὶ ὅμως ἄπαξ μὲ προσηγόρευσε διὰ τοῦ ὀνόματός μου· τῷ ἀνέμνησα τὴν παλαιὰν ἡμῶν φιλίαν, καὶ τὸ αἶμα τὸ ὁποῖον ὁμοῦ ἐχύσαμεν. Δὲν ἤθελε νὰ λέγηται Κοριολανός· ἀπεποιεῖτο πᾶν ὄνομα· δὲν ἦτο τίποτε, ἀνευ οὐδενὸς τίτλου ἢ ὀνόματος, μέχρις οὗ ἐφιλοτέχνησε μίαν προσωνομίαν ἐκ τῆς Ῥώμης τυρπολουμένης.

ΜΕΝΗΝ. Τὰ βλέπετε; τὸ προκόψετε. Ἐνα ζευγάρι δημάρχων οἱ ὅποιοι εἰργάσθησαν μόνον διὰ νὰ ἔχωμεν εὐθηνὰ κάρβουνα. Ἀκριπὰ δόξα!

ΚΟΜΙΝ. Τῷ ἀνέμνησα πόσον ἀξιοπρεπῆς θὰ ἦτο ἡ συγχώρησις ὅταν αὕτη ἦκιστα προσδοκᾷτο· ἀπεκρίνατο ὅτι ἦτο ἀνξιοπρεπὲς εἰς κράτος νὰ ἐπικαλῆται τὴν ἐπιείκειαν ἀνδρὸς τιμωρηθέντος ὑπ' αὐτοῦ.

ΜΕΝΗΝ. Πολὺ ὀρθόν. Καὶ τί ἄλλο ἠδύνατο νὰ εἴπῃ;

ΚΟΜΙΝ. Προσεπάθησα νὰ διεγείρω τὴν ὑπὲρ τῶν ἰδίων αὐτοῦ φίλων μέριμναν· ἡ δὲ ἀπόκρισις του ἦτο, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ χάνῃ τὸν χρόνον χωρίζων αὐτοὺς ἀπὸ σωροῦ δυσωδῶν καὶ σεσηπότην ἀχύρων· εἶπεν ὅτι ἦτο καὶ μωρόν, χάριν ἐνὸς ἢ δύο ἀσημάντων κόκκων, νὰ μὴ καύσῃ τὸν δυσώδη σωρόν, ἀλλὰ ν' ἀρήσῃ αὐτὸν νὰ μολύνῃ τὴν ἀτμόσφαιραν.

μησα λέγει ὁ Ἀμφίδιος ἦτο ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐξορίας του· ἀλλ' ἡ ἀξία του ἦτο τοιαύτη, ὥστε ἠδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως. (Wright).

MENHN. Χάριν ενός ἢ δύο ἀσημάντων κόκκων! Εἰς τούτων εἶμαι κ' ἐγώ· ἡ μήτηρ σου, ἡ σύζυγός σου, τὸ τέκνον σου, καὶ ὁ λαμπρὸς οὗτος φίλος εἴμεθα οἱ κόκκοι, καὶ σεῖς τὰ δυσώδη ἄχυρα, τῶν ὁποίων ἡ δυσωδία φθάνει πέραν τῆς σελήνης· χάριν ὑμῶν πρέπει νὰ κκῶμεν καὶ ἡμεῖς.

ΣΙΚΙΝ. Ἔσο ἀνεκτικός σὲ παρακαλῶ· ἂν ἀρνείσαι τὴν συνδρομὴν σου εἰς στιγμήν καθ' ἣν αὕτη οὐδέποτε ἦτο ἀναγκαιοτέρα, τουλάχιστον μὴ σκώπτῃς τὴν ἀμνηχανίαν ἡμῶν. Ἀλλὰ βεβαίως, ἂν ἤθελες νὰ συνηγορήσῃς ὑπὲρ τῆς πατρίδος σου, ἡ εὐγλωττίς σου θ' ἀνεχαίτιζε τὴν πορείαν τοῦ συμπολίτου ἡμῶν, πολλῶν τελεσφορώτερον στρατοῦ κατεσκευασμένως στρατολογουμένου.

MENHN. Ὅχι, δὲν θέλω ν' ἀναμιχθῶ.

ΣΙΚΙΝ. Ὑπαγε πρὸς αὐτόν, σὲ παρακαλῶ.

MENHN. Πρὸς τίνα σκοπὸν;

ΣΙΚΙΝ. Νὰ δοκιμάσῃς μόνον τί παρὰ τῷ Μαρκίῳ δύναται νὰ πράξῃ ὑπὲρ τῆς Ῥώμης ἢ φιλίας σου.

MENHN. Καλὰ· ὑποθέτατε ὅτι ὁ Μάρκιος μὲ ἀποπέμψει ὅπως ἀπέπεμψε καὶ τὸν Κομίνιον χωρὶς νὰ μὲ ἀκούσῃ· τότε, τί ἄλλο θὰ συνέβαινεν ἢ ὅτι θὰ ἐπέστρεφον φίλος δυσηρεστημένος καὶ κατατεθλιμμένος ἕνεκα τῆς ἀνεπισκειίας του; τότε;

ΣΙΚΙΝ. Τότε ἡ Ῥώμη θὰ σοὶ ἀποδώσῃ εὐχαριστίας ἀναλόγου; πρὸς τὰς ἀγαθὰς σου διαθέσεις.

MENHN. Θὰ δικιμάσω φρονῶ ὅτι θὰ μὲ ἀκούσῃ. Καὶ ὅμως, τὸ νὰ δαγκάσῃ τὰ χεῖλη σου, καὶ δεχθῇ μετὰ ψυχρότητος τὸν καλὸν Κομίνιον, αὐτὸ μὲ ἀποθαρρύνει πολί· φαίνεται ὅτι δὲν θὰ τὸν ἐπέτυχεν εἰς τὴν ὥρα του· θὰ ἦτο πρὸ τοῦ γεύματός του. Ὅταν αἱ φλέβες εἶνε κεναί, τὸ αἷμα ἡμῶν εἶνε ψυχρόν, τότε ἐρεθιζόμενα εὐκόλως, καὶ οὔτε νὰ δώσωμεν, οὔτε νὰ συγχωρήσωμεν τι εἴμεθα διακεθεμένοι· ἀλλ' ὅταν παραγεμισώμεν μὲ οἶνον καὶ τροφὰς τοὺς σωλῆνας τούτους καὶ ὄχετους τοῦ αἵματος, ἡ ψυχὴ ἡμῶν καθίσταται μαλακωτέρα, παρ' ὅταν νηστεύωμεν ὡς παππάδες. Θὰ παραφυλάξω λοιπὸν ἕως ὅτου τὸν εὖρω εἰς στιγμήν κατάλληλον διὰ τὴν αἵτησίν μου, καὶ τότε θὰ τοῦ ἐπιτεθῶ.

ΒΡΟΥΤ. Γινώσκεις καλῶς τὴν πρὸς τὴν εὐνοϊάν του ἄγουσαν, καὶ δὲν δύνασαι ν' ἀποπλανηθῇς.

MENHN. Μὰ τὴν πίστιν μου θὰ δοκιμάσω, καὶ ἄς γίνῃ ὅτι γίνῃ. Μετ' ὀλίγον θὰ ἔχω γινῶσιν περὶ τῆς ἐπιτυχίας μου. (Ἐξέρχεται).

ΚΟΜΙΝ. Δὲν θὰ θελήσῃ ποτὲ νὰ τὸν ἀκούσῃ.

ΣΙΚΙΝ. Ὅχι;

ΚΟΜΙΝ. Μάθετε, ὅτι κάθηται ἐπὶ χρυσοῦ θρόνου, καὶ ὅτι τὸ βλέμμα του εἶνε τόσῳ φλογερόν, ὥστανε ἤθελε δι' αὐτοῦ νὰ πυροπολήσῃ τὴν Ῥώμην· ἡ προσβολὴ ἦν ὑπέστη, εἶνε ὁ ἄγρυπνος φύλαξ τῆς εὐσπλαγγνίας

του. Ἐγουνπέτητα ἐνώπιόν του, καὶ μόνον σιγαλῇ τῇ φωνῇ μὲ εἶπεν ἀεγέρθητι, καὶ μετὰ ταῦτα μὲ ἀπέπεμψεν οὕτω πως . . . διὰ τῆς ἀφώνου χειρὸς του· ὅ,τι ἤθελε πράξῃ, καὶ ὅ,τι ἤρνεῖτο, μοὶ ἀνεκοίνωσε κατόπιν ἐγγράφως, λέγων, ὅτι ὁ ὄρκος ἐδέσμευεν αὐτὸν νὰ ἐμμεῖνῃ εἰς τὰς μετὰ τῶν Οὐλοούσκων συνθήκας· ὥστε ματαίᾳ πᾶσα ἐλπίς, ἐκτὸς μόνον ἂν ἡ εὐγενὴς μήτηρ του, καὶ ἡ σύζυγός του, καθικετεύσωσιν τὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως εὐσπλαγγνίαν του, πρᾶγμα ὅπερ ὡς ἀκούω, προτίθενται νὰ πράξωσι. Ἄς ὑπάγωμεν λοιπὸν, καὶ ἄς παρακινήσωμεν αὐτὰς πρὸς τοῦτο ὅσῳ δυναθῶμεν θερμότερον.

ΣΚΗΝΗ Β'

Ἐξοδος τοῦ ἐνώπιον τῆς Ῥώμης στρατοπέδου τῶν Οὐλοούσκων.

(Δύο φρουροὶ Οὐλοούσκων γρηγοροῦσι. Ὁ ΜΕΝΕΝΙΟΣ προχωρεῖ πρὸς αὐτούς).

Α' ΦΡΟΥΡΟΣ. Στάσου. Πό'εν ἔρχεσαι;

Β' ΦΡΟΥΡΟΣ. Στάσου! Ὅπιστω.

MENHN. Φρουρεῖτε λαμπρά. Πολὺ κκλά, ἀλλὰ συγχωρήσατέ μου νὰ σὰς εἶπω ὅτι εἶμαι προεστὼς τῆς πόλεως, καὶ ἔρχομαι νὰ δμιλήσω μετὰ τοῦ Κοριολάνου.

Β' ΦΡΟΥΡ. Πόθεν;

MENHN. Ἀπὸ τὴν Ῥώμην.

Α' ΦΡΟΥΡ. Δὲν ἔμπορεῖς νὰ περάσῃς, πρέπει νὰ γυρίσῃς ἴσιω· ὁ στρατηγὸς μὲς δὲν θέλει πλέον ν' ἀκούτῃ τίποτε ἀπὸ κεῖ.

Β' ΦΡΟΥΡ. Πρὶν δμιλήσῃς μὲ τὸν Κοριολάνον θὰ ὀδῆς τὴν Ῥώμην εἰς τὰς φλόγας.

MENHN. Καλοὶ μου φίλοι, ἂν ποτὲ ἤκούσατε τὸν στρατηγὸν σας νὰ δμιλῇ περὶ τῆς Ῥώμης καὶ τῶν ἐκεῖ φίλων του, στοιχιματίζω χίλια μὲ ἕνα ὅτι θὰ ἤκούσατε τὸ ὄνομά μου· ὀνομάζομαι Μενήνιος.

Α' ΦΡΟΥΡ. Καλὰ· πῆγάινε ἴσιω· τὸ ὄνομά σου δὲν ἔχει πέρασι ἐδῶ.

1 Bound by an oath to yield to his conditions. *Ἄν μὴ ἡ γραμμὴ αὕτη εἶνε ἐφαρμένη, ἡ παρελήθητι, ἡ ἔννοια αὐτῆς εἶνε ὅτι ὁ πρὸς τοὺς Οὐλοούσκους ὄρκος τοῦ ὀποχρέου τὸν Κοριολάνον νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐπιδηθέντας ὄρους· ἀλλ' ἡ ἔννοια αὕτη εἶνε λίαν βεβιασμένη· Ὁ Farmer φρονεῖ ὅτι ὁ Κοριολάνος ἔννοεῖ ὅτι ὀρκίσθη νὰ ἐκτελέσῃ τοὺς ὄρους οὓς ἡ πρὸς αὐτὸν ἀχαριστία τῆς πατρίδος τὸν ἠνάγκασε νὰ ἐπιβάλῃ. Ὁ Delius ἐξηγεῖ ὅ,τι ὁ Κοριολάνος ὑπεγράψασε δι' ὄρκου τὸν Κομίνιον νὰ παραδεχθῇ τοὺς ὄρους του. Ὁ Malouε συμπεραίνει ὅ,τι ἀπωλέσθη τὸ ἡμισυ δύο γραμμῶν. Bound by an oath θεωρῶν τὴν ἀρχὴν τῆς μιᾶς καὶ τοῦ yield to his conditions τὸ τέλος τῆς ἑτέρας. Ὁ Grant White φρονεῖ ὅτι μετὰ τὸ what he would not ἀπωλέσθη μία γραμμὴ· τέλος δὲ ὁ Singer προτείνει νὰ ἀναγνωσθῇ to no condition. Προεβλήθησαν πολλαὶ ἄλλαι διορθώσεις ἐξ ὧν φαίνεται, ὅτι τὸ κείμενον εἶνε ἴσως ἐφαρμένον ὅπως εἶνε βεβαίως καὶ σκοτεινόν. (Aldis Wright ἐκδ. Κοριολάνου σημειώσεις σελ. 240).

MENHN. Μάθε, φίλε μου, ὅτι ὁ στρατηγός σου ἦτο φίλος μου· ἤμην τὸ βιβλίον τῶν κελῶν του πράξεις, βιβλίον εἰς τὸ ὅποιον ὁ κόσμος ἀνεγνώσκεν, ἵτως ἐξωγκωμένην τὴν ἀπκράμιλλον φήμην του· διότι εἶπον πάντοτε τὴν ἀλήθειαν περὶ τῶν φίλων μου, μεταξὺ τῶν ὁποίων κατέχει τὴν πρώτην θέσιν, καθ' ὅλην τὴν ἐπιτροπομένην ὑπ' αὐτῆς ἑκτασιν· ἐνίοτε μάλιστα, ὡς σφικτρὰ ῥιπτομένη ἐπὶ ὀλισθηροῦ ἐδάφους, ὑπερέβην τὰ ὄρια, καὶ ἐπικινῶν αὐτόν, ἐδίδον σχεδὸν καὶ εἰς τὸ ψεῦδος χροιάν ἀληθείας· διὰ τοῦτο, φίλε, πρέπει νὰ μ' ἀφήσης νὰ περάσω.

Α' ΦΡΟΥΡ. Καὶ τότε ψεύδη ἂν ἔλεγες ὑπὲρ ἐκείνου, ὅσα λόγια εἶπες ὑπὲρ τοῦ ἐκουτοῦ σου, πάλιν δὲν θὰ περνοῦσες ἐδῶ ὄχι, καὶ ἂν ἀκόμη τὸ ψεῦδος ἦτο τότεν ἐνάρετον ὅσον ἡ φρόνιμος ζωὴ. Ὅπισω λοιπόν.

MENHN. Ἐνθυμοῦ σὲ πρὸς καλῶ, φίλε μου, ὅτι ὀνομάζομαι Μενήνιος, καὶ ὅτι ἤμην πάντοτε μὲ τὸ μέρος τοῦ στρατηγοῦ σου.

Β' ΦΡΟΥΡ. Ἄν σύ, χάριν ἐκείνου ἔλεγες, ὡς ὁ υἱὸς ὁμολογεῖς καὶ ψεύματα, μάθε ὅτι καὶ ἐγὼ, ὑπηρετῶν αὐτόν, λέγω τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὀφείλω νὰ σοῦ εἶπω ὅτι δὲν εἰμπορεῖς νὰ περάσης. Ὅπισω λοιπόν.

MENHN. Εἰμπορεῖς νὰ μὲ εἴπης ἂν ἐγευματίσει; διότι μόνον μετὰ τὸ γεῦμα θέλω νὰ τοῦ ὀμιλήσω.

Α' ΦΡΟΥΡ. Εἶσαι Ῥωμαῖος, δὲν εἶνε ἔτσι;

MENHN Ναί, καθὼς καὶ ὁ στρατηγός σου.

Β' ΦΡΟΥΡ. Τότε ἔπρεπε νὰ μισῆς τὴν Ῥώμην ὅπως ἐκεῖνος. Πῶς εἶνε δυνατὸν ἀφοῦ ἐδιώξατε ἐξω ἀπὸ τὰς πόλεις τῆς πόλεως σὺς τὸν ἀνθρωπὸν ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἐμποροῦσε πρᾶγματικῶς νὰ τὰς προστατεύσῃ, ἀφοῦ εἰς στιγμὴν τυφλῆς πρᾶξις τοῦ ὄχλου ἐδώκατε εἰς τὸν ἐχθρὸν τὴν ἀσπίδα σας, νὰ νομίζετε ὅτι θὰ ἐμποδίσετε τὴν ἐκδίκησίν του, μὲ τὰ εὐκόλα στενάγματα τῶν γραιῶν, μὲ τὰ παρθενικὰ πρᾶκτικά τῶν θυγατέρων σας, ἢ μὲ τὴν πρᾶκτικὴν μεσιτεῖαν γέροντος ξενικωμένου ὡς σύ; Νομίζετε ὅτι ἐμπορεῖτε μὲ τόσον ἀδύνατον φύσημα νὰ σβύσετε τὴ φωτιὰ ἢ ὁποῖα πρόκειται νὰ καύῃ τὴν πόλιν σας; Ὅχι, ἀπατάσθε. Γύριτε λοιπόν εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἐτοιμάσου ν' ἀποθάνης. Εἶσθε κατδικασμένοι εἰς θάνατον· ὁ στρατηγός ὠρίστη νὰ μὴ δώσῃ οὔτε ἀναβολή οὔτε συγχώρησι.

MENHN. Κακόμοιρε, ἂν ὁ ἀρχηγός σου ἐγνώριζεν ὅτι εἰμι ἐδῶ θὰ μὲ ὑπεδέχετο μετὰ σεβασμοῦ.

1 For I have ever verified my friends of whom he 's chief, with all the size that verity would without lapsing suffer. — Ὁ Malone ἐμνησθεῖ τὸ χωρίον τοῦτο ὡς ἐξῆς: Εἶπον πάντοτε τὴν ἀλήθειαν περὶ τῶν φίλων μου, καὶ λαλῶν περὶ αὐτῶν πρὸς τὸν τόσον, ὅσον μοι ἐπέτρεπεν ἡ ἀλήθεια. Ὁ Schmidt ἐν τῷ Σαίξπηρῷ αὐτοῦ λεξικῷ ἐξηγεῖ τῷ verified my friend ὡς σημαίνον ὑποστηρίζειν τὴν φήμην τῶν φίλων, ὁ Johnson ὡς ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ ἐμαρτύρησα πάντοτε περὶ τῶν φίλων μου. Ὁ Wright θεωρῶν ὡς βεβαιωμένην τὰς ἀνωτέρω ἐξηγήσεις, φρονεῖ ὅτι ἡ λέξις verified εἶνε ἵσως ἐφθαρμένη. Ὁ Hanner προτείνει τὴν μεταβολὴν αὐτῆς εἰς magnified, ὁ Leo glorified καὶ ὁ Stannion rarefied.

Α' ΦΡΟΥΡ. Ἐλκ, ἔλκ, ὁ ἀρχηγός μου δὲν σὲ γνωρίζει.

MENHN. Ἐγὼ ἐνοῶ τὸν στρατηγόν σου.

Α' ΦΡΟΥΡ. Ὁ στρατηγός μου δὲ δίνει ἓνα λεπτό γὰρ σένκ· ὀπίτω σοῦ λέγω, μὴ σοῦ χύσω καὶ τὸ λίγο αἶμα τοῦ σοῦ μένει· ὀπίτω.

MENHN. Ἄλλὰ, φίλε μου, φίλε. (Εἰσερχονται ὁ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ καὶ ὁ ΑΜΦΙΔΙΟΣ.)

ΚΟΡΙΟΛ. Τί συμβαίνει;

MENHN. Τώρα θὰ σὲ διορθώσω σύντροφε· τώρα θὰ μάλῃς πότον μὲ τιμῶσι, καὶ θὰ πρᾶκτηρήσης ὅτι ἓνας παληοφρονὸς δὲν δύναται, ἐκτελῶν τὴν ὑπηρεσίαν του, νὰ μὲ ἀπομκρύνῃ ἀπὸ τὸν οἶόν μου Κοριολανόν· κρίνε δὲ ἐκ τῆς ὑποδοχῆς ἧς θὰ τύχω πρὸς αὐτόν, ἂν δὲ κινδυνεύης νὰ κρεμκσθῆς, ἢ νὰ ὑποστῆς θάνατον βρσκανιστικώτερον καὶ σκληρότερον· ἰδὲ μετὰ προσοχῆς, καὶ λιποθύμησε συλλογιζόμενος τί μέλλεις νὰ πάθῃς. (Πρὸς τὸν Κοριολανόν.) Εἶθε οἱ ἐνδοξοὶ Θεοὶ νὰ βουλεύωνται ἀνά πᾶσαν στιγμὴν ὑπὲρ τῆς προσωπικῆς εὐδικιμονίας σου, καὶ νὰ σὲ ἀγκπῶσιν ὄχι ὀλιγώτερον τοῦ γηραίου σου πκτρὸς Μενηνίου! Ὡ υἱέ μου, υἱέ μου! ἐτοιμάζεις πῦρ καθ' ἡμῶν. Ἴδου ὕδωρ πρὸς κατάρσθῃσιν αὐτοῦ. Μόλις καὶ μετὰ βίας ἀπεφάσισα νὰ ἔλθω πρὸς σέ· ἀλλὰ βεβκιωθεὶς ὅτι μόνος ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ σὲ συγκινήσω, ἐξωθήθη οὔτως εἰπεῖν ὑπὸ τῶν ἀνκστεναγμῶν τοῦ πλήθους ἐξω τῶν πυλῶν τῆς πόλεως· ὅθεν σὲ καθικετεύω νὰ συγχωρήσης τὴν Ῥώμην καὶ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸν ἔλεόν σου συμπολίτας σου. Εἶθε νὰ κατκπρῶνῶνται οἱ Θεοὶ τὴν ὀργήν σου, καὶ νὰ βίψωσι τὰ λείψανα αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἀχερίου τούτου, ὅστις ἰστᾶμενος ὡς φραγμὸς ἐνώπιόν μου, δὲν μοι ἐπέτρεπε νὰ σὲ πλησιάσω.

ΚΟΡΙΟΛ. Ὅπισω!

MENHN. Πῶς! Ὅπισω!

ΚΟΡΙΟΛ. Οὔτε σύζυγον, οὔτε μητέρα, οὔτε τέκνον θέλω νὰ ἠξέρω. Αἱ πράξεις μου ἐξήρτηνται ἀπὸ ἄλλων· καὶ μολονότι ἡ ἐκδίκησις εἶνε ὀλοσχερῶς ἐμῆ, ἡ συγχώρησις ὅμως ἀπίκεται εἰς τοὺς Οὐλολούσκους. Προτιμώτερον λήθη ἀγνώμων νὰ ἐξκλείψῃ τὴν ἀνάμνησιν τῆς προτέρας ἡμῶν φιλικῆς, πρὸς νὰ ἀνκνέσῃ αὐτὴν ἢ εὐσπλαγγχνίκα· ὅθεν ἀπελθε. Τὰ ὄτα μου ἀνθίστανται πλειότερον εἰς τὰς ἰκεσίας σου, ἢ αἱ πόλεις τῆς Ῥώμης εἰς τὴν ἰσχύν μου. Καὶ ὅμως λάβε τὴν παροῦσαν, ἐπειδὴ σὲ ἠγάπησα (τῷ ἐγχεῖρῃ ἐπιστολήν). Χάριν σοῦ ἔγραψα αὐτήν, καὶ ἤθελον σοὶ τὴν ἀποστείλει. Οὐδὲ λέξις σοὶ ἐπιτρέπω ἐπὶ πλέον Μενήνιε. Ὁ ἀνὴρ οὗτος Ἀμφίδιε ἦτον ὁ φίλτατός μοι ἐν Ῥώμῃ· καὶ ὅμως βλέπεις.

ΑΜΦΙΔ. Δεικνύεις πάντοτε τὸν αὐτὸν σταθερὸν χαρκακτῆρα (Ἐξέρχεται ὁ Κοριολανός μετὰ τοῦ Ἀμφιδίου.)

Α' ΦΡΟΥΡ. Λοιπόν, κύριε, Μενήνιος ὀνομάζεται;

Β' ΦΡΟΥΡ. Χάνει, κανείς τὸ νοῦ μου μὲ τὴν ἐπιρροή τοῦ ἔχει αὐτὸ τὸ ἄνομα· ξεύρεις τὸ δρόμο νὰ γυρίτης πίσω.

Α' ΦΡΟΥΡ. Ἦκουτες πόσον μὲ ἐμάλωσαν γικτί δὲν ἄφητα νὰ περάσῃ ἡ μεγαλειότης σου;

Β' ΦΡΟΥΡ. Τί ἀφορμὴ λοιπὸν νομίζεις ὅτι ἔχω γὰρ νὰ λιποθυμήσω;

ΜΕΝΗΝ. Δὲν μὲ μέλλει πλέον οὔτε διὰ τὸν κόσμον, οὔτε διὰ τὸν στρατηγόν σας. "Ὅσα δὲ δι' ἀνθρώπους καθὼς σεῖ, οὔτε συλλογίζομαι ὅτι ὑπάρχετε, τόσον ἀσήμαντοι εἴσθε. "Ὅστις ἔχει τὸ θάρρος ν' ἀποθάνῃ ἀφ' ἑαυτοῦ, δὲν φοβεῖται θάνατον παρ' ἄλλου· ἄς πράξῃ ὁ στρατηγός σας ὅ,τι δηνηθῇ χειρότερον. "Ὡς πρὸς σᾶς, μείνατε ἐπὶ πολὺ! ὁποῖοι εἴσθε, καὶ ἄς συναξάη μετὰ τῆς ἡλικίας ἡ ἀθλιότης σας! Λέγω καὶ ἐγὼ εἰς σᾶς, ὅ,τι ἄλλοι εἶπον εἰς ἐμέ, ὀπίσω! (Ἐξέρχεται).

Α' ΦΡΟΥΡ. Γενναῖος ἀνθρώπος.

Β' ΦΡΟΥΡ. Γενναῖος εἶνε ὁ στρατηγός μας· εἶνε βράχος, εἶνε δρυς, ποῦ δὲ σαλεύει κανένας ἄνεμος. (Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Γ'

*Ἡ Σκηνὴ τοῦ Κοριολανοῦ.

Ἐισέρχεται ὁ Κοριολανὸς μετὰ τοῦ Ἀμφιδίου καὶ τινῶν ἄλλων.

ΚΟΡΙΟΛΑΝ. Αὔριον θὰ παρκατέξωμεν τὸν στρατὸν ἡμῶν ἐνώπιον τῶν τειχῶν τῆς Ρώμης. Σὺ ὁ συστρατηγός μου ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ, ὄφειλεις ν' ἀναφέρῃς εἰς τοὺς ἀρχηγούς τῶν Οὐλοούσκων πόσον ἐντίμως προσηδέχθην ἐν τῷ ἀγῶνι.

ΑΜΦΙΔ. Μόνον τὰ συμφέροντα αὐτῶν ἔλαβες ὑπ' ὄψει· ἐκώφευτες εἰς τὰς γενικὰς ἰκεσίας τῶν Ρωμαίων, οὐδέποτε ἐδέχθης ἰδιαιτέρως ἀκροάσεις, ὅχι, οὔτε τοὺς πεποιθότας ἐπὶ σὲ φίλους σου.

ΚΟΡΙΟΛΑΝ. Ὁ τελευταῖος οὗτος πρεσβύτης, ὃν μετὰ συντατριμμένης καρδίας ἀπέπεμψα εἰς Ρώμην, μὲ ἡγάπα πλείοτερον πατρός· ναί, μὲ ἐθεοποίησε. Ἡ τελευταία τῶν Ρωμαίων καταφυγή, ἦτο ἡ πρὸς ἐμέ ἀποστολὴ αὐτοῦ· χάριν τῆς πρὸς αὐτὸν παλαιᾶς φιλίας μου, καίπερ σκυθρωπῶς δεχθεις αὐτόν, πρότεινα καὶ πάλιν τοὺς πρώτους ὄρους, τοὺς ὁποίους καὶ πρότερον ἠρνήθησαν, καὶ τῶρα δὲν δύνανται νὰ δεχθῶσι· διὰ νὰ περιποιηθῶ αὐτόν, πολλὰ προσδοκῶντα παρ' ἐμοῦ, ἐφάνην ἐνδοτικὸς πως· εἰς τὸ ἐξῆς; θὰ κωφεύσω εἰς πᾶσαν ἄλλην πρεσβείαν τοῦ κράτους ἢ τῶν ἰδιαιτέρων φίλων μου. (Ἀκούονται κραυγαὶ ὀπίσθεν τῆς σκηνῆς). Τί σημαίνουν αὐαὶ κραυγαὶ αὗται; Ἐὰν παρασυσθῶ νὰ παραβῶ τὸν ὄρκον μου ἐν τῷ ὀμνύειν

! For you be that you are long.

αὐτόν; "Ὅχι δὲν θὰ τὸν παραβῶ. (Ἐισέρχονται πενηθοροῦσαι ἡ ΒΕΡΓΙΑΙΑ καὶ ΒΟΛΟΥΜΝΙΑ, κρατοῦσα ἐκ τῆς χειρὸς τὸν μικρὸν ΜΑΡΚΙΟΝ, ἡ ΒΑΛΕΡΙΑ μετὰ τῶν ἀκολούθων). Ἡ σύζυγός μου προπόμευται, καὶ μετ' αὐτὴν ἔρχεται ὁ σεβαστὸς ἐκεῖνος τύπος ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔλαβε μορφήν τὸ σαρκίον τοῦτο, διὰ τῆς χειρὸς ἄγουσα τὸν ἔγγονον αὐτῆς. Ἀλλὰ μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ πᾶσα στοργή! Ἄς δισπασιθῶνιν οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δικαιώματα τῆς φύσεως! καὶ μόνη ἀρετὴ ἔστω τὸ ἄκαμπτον. Πρὸς τί οἱ ὑποκλινεῖς οὔτοι χειρισμῶν καὶ τὰ περιστέρεια ἐκεῖνα βλέμματα τὰ ὁποῖα καὶ θεοὺς δύνανται νὰ κάμωσιν ἐπιόρκους; Ἀλλ' ὅμως τήκομαι, δὲν ἐπλάσθην ἀπὸ γῆν σκληρότεραν ἐκείνης ἐξ ἧς ἐπλάσθησαν οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ μήτηρ μου κύπτει, ὡς ἐὰν ὁ Ὀλυμπος ὄφειλε νὰ κλίνη ἰκευτικῶς ἐνώπιον λοφίσκου· εἶνε δὲ τόσον ἰκετευτικὸν τὸ βλέμμα τοῦ μικροῦ μου τέκνου, ὥστε ἡ Μεγάλη φύτις ἀναφωνεῖ «Μὴ ἀρνῆθητι». Ἄς ἀνασκάψωσιν τὴν Ρώμην οἱ Οὐλοούτκοι καὶ ἄς ἀροτριώσωσι τὴν Ἰταλίαν. Δὲν θὰ καταστήτω ποτὲ εἰς τοιαύτην! εὐθέειαν, ὥστε νὰ παραπλανηθῶ ὑπὸ ἐμφύτου ὀρυθῆς, ἀλλὰ θὰ μείνω ὡς ἄνθρωπος δημιουργήσας αὐτὸν ἑαυτόν, καὶ μὴ γνωρίζων γεννήτορα.

ΒΙΡΓΙΑ. Σύζυγέ μου!

ΚΟΡΙΟΛ. Οἱ ὀφθαλμοὶ μου δὲν βλέπουσι τῶρα ὡς ἄλλοτε ἐν Ρώμῃ.

ΒΙΡΓΙΑ. Ἡ λύπη ἡ ὁποία μᾶς παρουσιάζει ἐνώπιόν σου ἠλλοιωμένως, σὲ κάμνει νὰ νομίζῃς οὕτω.

ΚΟΡΙΟΛ. Ὡς ἀδέξιός ὑποκριτής, ἐλησμόνησα ὁποῖον πρόσωπον ὑποκρίνομαι, καὶ εἶμαι τόσον τεταραγμένος, ὥστε ν' ἀποτύχω οἰκτρῶς. Σὰρξ τῆς σαρκὸς μου, (best of my flesh) συγχώρησον τὸ τυραννικὸν φρόνημά μου, ἀλλὰ μὴ εἴπῃς διὰ τοῦτο νὰ συγχωρήσω τοὺς Ρωμαίους. Ὡς φίλημα μακρὸν ὅσον ἡ ἐξορία μου, γλυκὺ ὅσον ἡ ἐκδίκησίς μου! Μὴ τὴν ζηλότυπον Ἦραν, εἶνε τὸ φίλημα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔλαβον παρὰ σοῦ φιλότατη μου, τὰ πιστὰ μου χεῖλη ἐφύλαξαν αὐτὸ παρθενικὸν ἔκτοτε. Ὡ θεοί! φλυαρῶ καὶ δὲν χειρατίζω τὴν εὐγενεστάτην τῶν μητέρων. Κάμφθητι γόνυ μου, καὶ ἐναποτύπωσον εἰς τὸ ἔδαφος τὴν συνείδησιν τοῦ καθήκοντος βεβύτερον παρὰ τοὺς κοινούς τῶν υἱῶν.

ΒΟΛΟΥΜ. Ἐγέρθητι εὐλογημένη μου υἱέ! ἐνῶ ἐγὼ γονυπετοῦσα ἐπὶ τῶν σκληρῶν λίθων, θὰ σοὶ δείξω, διὰ τῆς πρωτοφρονῆς ταύτης ἐκδηλώσεως σεβασμοῦ, ὅτι ἐσφαλμένως ὠρίσθη μέχρι τοῦδε ἡ μεταξὺ υἱοῦ καὶ γονέων σχέσις.

ΚΟΡΙΟΛ. Τί βλέπω! Σὺ νὰ γονατίσης ἐνώπιόν μου, ἐνώπιον υἱοῦ τιμωρηθέντος ὑπὸ σοῦ; Ἄ, τότε ἄς ἀνατιναχθῶσιν εἰς τοὺς ἀστέρους οἱ χάλικες τῆς ἀγόνου παρκαλίας, ἄς ἀκοντίσωσιν μαινόμενοι ἄνεμοι τὰς ὑπέ-

! I'll never be such a gosling, to obey instinct. Δὲν θὰ εἶμαι τόσον ἀνόητος ὥστε νὰ ὑπακούσω εἰς φυσικὸν τι ἀσθημα.

ρηφάνους κέληρους κατὰ τοῦ φλογεροῦ ἡλίου ἐρρέτω τὸ ἀδύνατον,¹ καὶ ἔργον εὐχερέστατον ἄς γίνῃ τὸ ἀκατόρθωτον.

ΒΟΛΟΥΜ. Εἶσαι ὁ πολεμιστὴς μου. Συνετέλετα καὶ ἐγὼ εἰς τὴν ἀνάπτυξίν σου. Γνωρίζεις τὴν δέσποιναν ταύτην;

ΚΟΡΙΟΑ. Εἶνε ἡ εὐγενὴς ἀδελφὴ τοῦ Ποπλικόλα, τὸ ἀγλάισμα τῆς Ρώμης, ἀγνή ὡς ὁ ἐκ καθαρότητος χιόνος κρύσταλλος, ὁ πηγνύμενος ἐπὶ τῶν γείτων τοῦ νεοῦ τῆς Ἀρτέμιδος· φιλότατη Βαλερίκι!

ΒΟΛΟΥΜ. Ἴδου ἐν μικρῷ τὸ ἀπεικόνισμά σου τὸ ὁποῖον, τοῦ χρόνου προιόντος, δύναται νὰ σοὶ ὁμοιάσῃ καθ' ὁλοκληρίαν.

ΚΟΡΙΟΑ. Εἶθε ὁ θεὸς τοῦ πολέμου, τῇ συνεπινεύσει τοῦ ὑπερτάτου Διός, νὰ σοὶ ἐμπνέῃ γενναῖα φρονήματα, ἵνα μὴ σοῦ κατισχύτῃ ποτέ ἡ αἰσχύνῃ, καὶ νὰ ἴσταται ἀκλόνητος εἰς τοὺς πολέμους, ὡς ὑπερῦψηλος φάρος, ἀνθιστάμενος εἰς τὰς λαίλαπας, καὶ σώζων πάντας τοὺς πρὸς σέ ἀτενίζοντας.

ΒΟΛΟΥΜ. Γονάτισε παιδί μου.

ΚΟΡΙΟΑ. Νὰ τὸ χαριτωμένον μου παιδί!

ΒΟΛΟΥΜ. Καὶ αὐτὸ ἀκόμη, καὶ ἡ σύζυγός σου, καὶ ἡ δέσποινα αὕτη καὶ ἐγὼ αὐτή, ἐρχόμεθα ὅπως σέ καθικετεύσωμεν.

ΚΟΡΙΟΑ. Σὺς παρακαλῶ, σιωπήσατε! ἄλλως, προτοῦ νὰ εἴπητέ τι, λάβετε ὑπ' ὄψει τοῦτο. «Μὴ ἐκλάβητε ποτέ ὡς ἀρνησιν, ἀν ἀρνηθῶ τί τὸ ὁποῖον ὠρκίσθην νὰ μὴ παρχωρήσω. Μὴ μὲ παρκαινήτητες νὰ διαλύσω τὸν στρατόν, ἢ νὰ συνθηκολογήσω πάλιν μὲ τοὺς χειρώνονκτας τῆς Ρώμης. Μὴ εἴπητε ὅτι φαίνομαι πρᾶττων παρὰ φύσιν, μὴ προσπαθήσητε νὰ καταπραῦνητε τὴν ὀργὴν μου διὰ τῶν ψυχρῶν ἐπιχειρημάτων σας».

ΒΟΛΟΥΜ. ὦ, παῦται, παῦται! Εἶπες ὅτι δὲν θὰ μᾶς παρχωρήτης τίποτε, διότι οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν νὰ ζητήσωμεν παρὰ σοῦ, εἰμὴ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀρνεῖται ἡδῆ· καὶ ὁμως ἡμεῖς θὰ προβῶμεν εἰς τὴν αἵτησίν μας, ἵνα ἐν ἐν ἢ περιπτώσει ἀρνηθῆς, καταπέση ἡ μομφὴ ἐπὶ τῆς σκληρότητός σου. Ὅθεν ἄκουσον.

ΚΟΡΙΟΑ. Ἄκουσον ἀμείδιε καὶ σεῖ· οἱ Οὐλοῦσκοι, διότι, οὐδὲν εἰς τῶν ἀποβλεπόντων τὴν Ρώμην θέλω ν' ἀκούσω κατ' ἰδίαν. Ποία εἶνε ἡ αἵτησίς σας;

ΒΟΛΟΥΜ. Καὶ σιωπηλαὶ καὶ ἄφωνοι ἀν ἐμένομεν, ἡ περιβολὴ ἡμῶν καὶ ἡ ἐν γένει σωματικὴ μας κατὰστασις θὰ ἐδείκνυσον ποῖον ζῶν ἐξήταμεν ἀφ' ὅτου ἐξωρίθης. Συλλογίσου πόσον δυστυχέστεραι πάσης ἐν τῇ κόσμῳ γυναικίος, παριστάμεθα ἐδῶ, ἀφροῦ ἢ ὄψις σου ἢτις ἔπρεπε νὰ πληρώσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν δακρυῶν χαρῆς, καὶ νὰ κάμῃ τὰς καρδίαις ἡμῶν νὰ σκιρτήσωσιν ἐξ ἀγαλλιᾶσεως, μᾶς ἀναγκάζει νὰ κλαίωμεν καὶ νὰ φρικιάωμεν ἐκ

¹ Murdering impossibility. Μετὰ τὴν ἀνατροπὴν ταύτην τῆς φυσικῆς κορείας τοῦ κόσμου οὐδὲν ἀδύνατον ἢ μὴ φυσικόν. (A. Wright).

φόβου καὶ λύπης, διότι μήτηρ, σύζυγος, τέκνον, ἐπέπυσιν υἱόν, σύζυγον πατέρα, σπαράσσοντα τὰ σπλάγγνα τῆς πατρίδος του. Εἰς ἡμᾶς δὲ τὰς ἀτυχεῖς εἶνε ὀλεθριωτάτη ἢ ἔχθρα σου· μᾶς ἀπαγορεύεις καὶ τὴν πρὸς τὸν θεὸν δέησιν, τὴν παρηγορίαν ταύτην ἣς πάντες ἐκτὸς ἡμῶν ἀπολαύουσι· διότι, φεῦ, πῶς δυνάμεθα, πῶς δυνάμεθα νὰ δεηθῶμεν καὶ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἡμῶν, ὅπως ἐπιβήλλεται ὑπὸ τοῦ καθήκοντος, καὶ ὑπὲρ τῆς νίκης σου, ὅπως ἐπίτης ἐπιβήλλεται ὑπὸ τοῦ καθήκοντος; Ἀλλοίμονον, ἢ πρέπει ν' ἀπολέσωμεν τὴν πατρίδα τὴν φιλότατην ἡμῶν τροφόν, ἢ σέ, τὴν παρκαμυθίν ἡμῶν ἐν τῇ πατρίδι. Καὶ κατὰ τὰς εὐχὰς ἡμῶν ἀν ἀποβῆ ἡ νίκη, ἢ συμφορὰ μᾶς εἶνε πάντοτε βεβχίκι· διότι, ἢ πρέπει ὡς ἀλλοεθνῆς ἀρνητήρησκος νὰ συρθῆς σιδηροδέσμιος, ἀναμέσον τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως μᾶς, ἢ νὰ βυθίσῃς ἐν θριάμβῳ ἐπὶ τῶν ἐριπέων τῆς πατρίδος σου, καὶ νὰ φέρῃς τῆς νίκης τὸν στεφάνον ὡς ἀμειβὴν τοῦ ὑπὸ σοῦ γενναίως χυθέντος αἵματος τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων σου. Ὡς πρὸς ἐμέ, υἱέ, δὲν θὰ περιμείνω τὴν τύχην μέχρι τῆς λήξεως τοῦ πολέμου· ἐν δὲν δυνηθῶ νὰ σέ πείσω νὰ φανῆς γενναϊόφρων πρὸς ἀμφοτέρω τὰ μέρη μᾶλλον, ἢ νὰ ἐπιδιώξῃς τὸν ὀλεθρον τοῦ ἑτέρου, μάθε ὅτι πρὶν ἢ ἐφορμήτης κατὰ τῆς πατρίδος σου, θὰ πατήτης — ἔτο βεβχίκις περὶ τούτου — θὰ πατήτης λέγω ἐπὶ τῆς γαστροῦ ἐκεῖνης ἣτις σέ ἔφερον εἰς τὴν κόσμον.

ΒΙΡΓΙΑ. Καὶ ἐπὶ τῆς ἰδικῆς μου, ἣτις σοὶ ἔδωκε τὸ τέκνον τοῦτο ἵνα συνεχίσῃ τὸ ὄνομά σου εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς.

ΝΕΟΣ ΜΑΡΚ. Ἐπάλω μου δὲν θὰ πατήτης· ἐγὼ θὰ φύγω ὅσω νὰ μεγαλώσω, καὶ τότε θὰ πολεμήσω καὶ ἐγὼ.

ΚΟΡΙΟΑ. Ὅ μὴ θέλων νὰ συγκινήτῃ ὡς γυνή, οφείλει ν' ἀποφεύγῃ τὴν ὄψιν γυναικίος ἢ τέκνου. Παρὰ πολὺ ἔμεινα (ἐγείρεται).

ΒΟΛΟΥΜ. Ὅχι· Μὴ μᾶς ἀρήτης οὕτω. Ἄν ἡ ἐκεῖσις ἡμῶν ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ σώσῃς τοὺς Ρωμαίους διὰ τοῦ ὀλέθρου τῶν Οὐλοῦσκων τοὺς ὁποίους ὑπηρετεῖς, ἢ δύνασο τότε νὰ καταδικάτης ἡμᾶς ὡς προσπαθούσας ν' κηλιδώσωμεν τὴν τιμὴν σου· ὅχι· σέ ἐκτερούμεν νὰ συδικλάξῃς ἀμφοτέρους, οὕτως ὥστε, οἱ μὲν Οὐλοῦσκοι νὰ δύνωνται νὰ λέγωσι «ἐδείξαμεν ἐπισείσαι» οἱ δὲ Ρωμαῖοι ν' ἀποκρίνωνται «ἐτύχομεν αὐτῆς» ἐκατέρωθεν· δὲ ὑπὲρ σοῦ ζητωκραυγάζοντες ν' ἀναφωνῶσι «εὐλογημένος εἶνε ὁ συνολογῆσας τὴν εἰρήνην ταύτην!» Γνωρίζεις, ὦ ἔνδοξέ μου υἱέ, ὅτι εἶνε ἀδελγός ἡ τύχη τοῦ πολέμου, βέβχιον ὁμως εἶνε τοῦτο ὅτι, ἀν σὺ παρήτης τὴν Ρώμην, τὸ ὄφελος τὸ ὁποῖον θὰ δρέψῃς ἐκ τῆς νίκης τούτης, θὰ εἶνε ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἔμᾳ προφερόμενον, θὰ συνεπάγεται τὰς ἀράς τοῦ κόσμου, ὃ ἀναγράφῃ δὲ ποτέ ἢ ἱστορικῶς ὁ ἀνὴρ ἦτο γενναῖος, ἀλλ' ἢ τελευταία αὐτοῦ πρᾶξις ἀπῆλειψε τὴν εὐγένειάν του, ἠρήμασε τὴν πατρίδα του, τὸ δὲ ὄνομά του ἔσται βδελυκτὸν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς. Ὁμίλησόν μοι, υἱέ μου. Ἡ φιλοτιμίαι σου ὑπῆρξε πάντοτε εὐγενής·

ἤθελες νὰ μιμηθῆς τὰς ιδιότητες τῶν θεῶν, νὰ διασχίζης μὲν τὸ στερέωμα διὰ βροτῶν, νὰ πλήττης δὲ μὲ τὰ κεραυνία βέλη σου μόνον ὄρνυς.

Διατί δὲν ὀμιλεῖς; Νομίζεις ὅτι εἶνε ἄξιον γενναίου ἀνδρὸς νὰ μνησικακῆ διηνεκῶς; Ἄμειλτον σὺ κόρη μου· ἀδικορεῖ πρὸς τὰ δάκρυά σου ὀμίλητον παιδί μου, ἴσως ἡ παιδική σου ἀφέλειά συγκινήσῃ αὐτὸν πλειότερον τῶν ἐπιχειρημάτων ἡμῶν. Οὐδεὶς ἀνὴρ ἐν τῷ κόσμῳ ὀφείλει πλειότερα τούτου εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἔμως μὲ ἀφίνει νὰ φλυαρῶ ὡς περιφρονουμένην κατὰδικον.¹ Οὐδέποτε ἐν τῷ βίῳ σου ἐδείχθης φιλόφρων πρὸς τὴν ἀγαπητὴν σου μητέρα, ἐνῶ ἐκεῖνη, πτωχὴ ὄρνυς, οὐδαμῶς περὶ ἄλλων νεοσσῶν μεριμνῶσα, σὲ ὠδήγει κλώσσοισα εἰς τὸν πόλεμον, καὶ σὲ ἐπανήγεν εἰς τὴν πατρίδα ἀτραπῆ καὶ δαρνοστεφῆ. Εἶπέ ὅτι εἶνε ἀδικὸς ἡ ἀτήσις μου, καὶ ἐκδίωξόν με· ἀλλ' ἐκὼν δὲν εἶνε, τότε δὲν εἶται γενναίουφρων, θὰ τιμωρηθῆς δὲ ὑπὸ τῶν θεῶν, ὡς ἀρνηθεῖς τὴν εἰς τὴν μητέρα ὀφειλόμενον σεβασμόν. (Ἀποστρέφει τὸ πρόσωπον). Γονατίσαστε γυναῖκες· ἔστω πρὸς ἐντροπήν του ἡ γονυκλισία ἡμῶν. Ἡ προσωνομία «Κοριολάνος» ἐμπνέει αὐτῷ πλειότεραν ὑπερηφάνειαν ἢ οἴκτον ἢ ἐκείνῃ ἡμῶν. Γονατίσαστε, ἄς δοθῆ τέλος· αὕτη εἶνε ἡ ἐσχάτη ἡμῶν ἀπόπειρα, μεθ' ἣν θὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Ρώμην, ἵνα συναποθάνωμεν μετὰ τῶν ἡμετέρων. Ἀλλά, στρέψον τὰ βλέμματα πρὸς ἡμᾶς. Τὸ παιδίον τοῦτο, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ εἴπῃ τί ἐπιθυμεῖ, ἀλλὰ γονυπετεῖ καὶ ἀνυφοῖ τὰς χεῖρας, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ μᾶς μιμηθῆ, συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς αἰτήσεώς μας μετὰ δυνάμεως ἰκανῆς νὰ καταβάλῃ τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην σου. (Ἐγείρεται). Ὑπάγωμεν, ὁ ἀνθρωπος οὗτος ἐγεννήθη ἐκ μητρὸς Οὐλολούσκης, ἡ σύζυγός του εἶνε εἰς τὰ Κορίολα, καὶ τὸ παιδίον τοῦτο τῷ ὁμοιάζει κατὰ τύχην. Λοιπὸν ἀπόπεμψον ἡμᾶς. Θὰ σιωπήσω ἕως ὅτου ἴδω τὴν πόλιν ἡμῶν εἰς τὰς φλόγας, καὶ τότε κᾶτι θὰ εἴπω ἀκόμη.²

ΚΟΡΙΟΛ. ὦ μητερ, μητερ! Τί ἐπραξας; Ἰδέ, οἱ οὐρζοὶ ἀνοίγονται, οἱ θεοὶ προσβλέπουσιν ἐφ' ἡμᾶς ἔνωθεν, καὶ καταγελωπὶ τὴν μὴ φυσικὴν

1 Yet here he lets me praitte like one in che Stocks. Mē αφίνει νὰ φλυαρῶ ὡς ἀλίτην, ἢς οὐδεὶς λαμβάνει ὑπ' ὄψει τὰ παράπονα. (Vright).

2 Ὅρα; μὲν, ὦ πατ, κᾶν αὐτὴ μὴ λέγωμεν, ἐσοῖτι καὶ μορφή τῶν ἀθλίων σωμάτων τεκμαίρομενοι, ὡς οἰκουρίαν ἡμῖν ἢ σὴ φυγὴ περιποιήσατο. Λόγισαι δὲ νῦν, ὡς ἀτυχέσταται πασῶν ἀφίγημα γυναικῶν, αἷς τὸ ἥμιστον θέαμα φοδερῶτατον ἢ τύχη πεποιήκεν, ἐμοὶ μὲν υἱόν, ταύτη δὲ ἀνδρα τοῖς τῆς πατρίδος ταίχεσιν ἰδεῖν ἀντικαθήμενον. Ὁ δ' ἔστι τῆς ἄλλης ἀτυχίας πάσης καὶ κακοπραγίας παραμύθιον, εὐχεσθαι θεοῖς, ἡμῖν ἀπορώτατον γέγονεν. Οὐ γὰρ οἶδον τε καὶ τῆ πατρίδι νίκη ἅμα καὶ σοὶ σωτηρίαν αἰτεῖσθαι παρὰ τῶν θεῶν, ἀλλ' ἔτις ἂν ἡμῖν καταράσαντο τῶν ἐχθρῶν, ταῦτα ταῖς ἡμετέραις ἐνεσιν εὐχαῖς. Ἀνάγκη γὰρ ἢ τῆς πατρίδος ἢ σοῦ στέρεσθαι γυναικὶ σῆ καὶ τέκνοισ. Ἐγὼ δ' οὐ περιμένῶ ταύτην μοι διαίτησαι τὴν τυχὴν ζωσῆ τὸν πόλεμον, ἀλλ' εἰ μὴ σὲ πείσαιμι φίλιαν καὶ ἁμόνοιαν, ἀντιδιαφορᾶς καὶ κακῶν θέμενον ἀφοσιώτερον εὐεργέτην γένεσθαι μάλλον ἢ λυμεῖσθαι τῶν ἐτέρων, ὅστω διανοῦσθαι καὶ παρασκευάζεσαι αὐτόν, ὡς τῆ πατρίδι μὴ προσμίξαι δυνάμενοι, πρὶν ἢ νεκρᾶν ὑπερδῆσαι τὴν τεκοῦσαν. (Πλ. Γ. Μορ. σελ. 452).

τύτην σκηνήν. ὦ μητερ, μητερ! ὦ! ἤρασο νίκην εὐτυχῆ μὲν τῆ Ρώμη, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν υἱόν σου, — πίστευτον — ὦ, πίστευτον, ἡ νίκη αὕτη θ' ἀποβῆ κινδυνωδεστάτη ἐκὼν μὴ καὶ θανάτιμος. Ἀλλ' ἄς συμβῆ ὅ, τι συμβῆ. Ἀμφίδιε, ἀδυνατῶν νὰ ἐξακολουθήσω ἐντίμως τὸν πόλεμον, ὅα συνομολογήσω εἰρήνην ὠφέλιμον. Εἰπέ, φίλτατε Ἀμφίδιε, σὺ ἀντ' ἐμοῦ, θὰ ἤκουες τὴν μητέρα σου ὀλιγώτερον; ἢ μήπως θὰ ἐνέδειδες ὀλιγώτερον;

ΑΜΦΙΑ. Καὶ ἐγὼ συνεκινήθην.

ΚΟΡΙΟΛ. Καὶ μεθ' ὄρκου τολμῶ νὰ βεβαιώσω τοῦτο· δὲν εἶνε δὲ τοῦτο μικρὸν πρᾶγμα τὸ νὰ βεῦσωσιν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου δάκρυα οἴκτου. Ἀλλά, πρότεινόν μοι, ὦ φίλε, ὁποῖαν συνθήκην προαιρεῖται· διότι, ὅσον τὸ κατ' ἐμέ, δὲν θὰ πορευθῶ εἰς Ῥώμην, ἀλλὰ θὰ ἐπιστρέψω μεθ' ὑμῶν. Ἐν τῆ περιστάσει δὲ καύτη ἐπικαλοῦμαι τὴν φιλοφροσύνην σας. ὦ μητερ! ὦ σύζυγε!

ΑΜΦΙΑ. (ἰδίᾳ). Χεῖρα διότι περιστῆς εἰς θέσιν τοιαύτην, ὥστε νὰ μὴ δύνασθαι νὰ συμβιβᾶθης τὸν οἴκτον μετὰ τῆς τιμῆς. Ἐντεῦθεν κατορθοῦται ἢ τῆς προτέρας μου τύχης ἀνάκτησις. (Αἱ γυναῖκες νεύουσι τῷ Κοριολάνῳ).

ΚΟΡΙΟΛ. Μὴ σπεύδατε· (πρὸς τὴν Βολουμνίαν καὶ Βιργιλίαν). Θὰ σπείσωμεν ἑμῶς, καὶ ἔπειτα θὰ φέρητε εἰς Ῥώμην μαρτυρίας ἀσφαλιστέρας τῶν προφορικῶν λόγων, ἧται συνθήκην ἐπικεκυρωμένην πρὸς ἡμῶν. Ἐλθετε. Εἰσέλθετε μεθ' ἡμῶν. Νὰς² πρέπει νὰ κτισθῆ πρὸς τιμὴν σας, δέσποινι. Ἀπαντα ἑμοῦ τῆς Ἰταλίας τὰ ξίφη καὶ οἱ συμμαχικοὶ αὐτῆς στρατοί, δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ τύχασιν τοιαύτης εἰρήνης. (Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Γ'

Ῥώμη. Δημόσιος πλατεῖα.

(Ἐξέρχονται ὁ ΜΕΝΗΝΙΟΣ καὶ ὁ ΣΙΚΙΝΙΟΣ).

ΜΕΝΗΝ. Βλέπεις τὴν προεχθολὴν ἐκεῖνην τοῦ Καπιτωλίου, τὸν γωνιατὸν ἐκεῖνον λίθον;

ΣΙΚΙΝ. Αἶ, τί μὲ τοῦτο;

1 Ὁ δὲ Μάρκιος ἀναδοῆσας «Ὅτε εἴργασαι με ὦ μητερ» ἐκένιστησιν αὐτὴν καὶ τὴν δεξιάν πίεσας σφόδρα. «Νενίληκας» εἶπεν, εὐτυχῆ μὲν τῆ πατρίδι νίκη, ἐμοὶ δ' ὀλέθριον, ἀπειμὶ γὰρ ὑπὸ σοῦ μόνης ἠττώμενος. Τοῦτο δ'εἰπὼν καὶ βραχέα τῆ μητρὶ καὶ τῆ γυναικὶ διαλεχθεὶς ἰδίᾳ, τὰς μὲν ἀπέπεμψεν εἰς Ῥώμην πάλιν αὐτὰς δεομένας, τῆς δὲ νεκτὸς παρελθεύσης ἀπήγαγεν Οὐλολούσκου, οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον, οὐδ' ὁμοίως διακειμένους ἅπαντας.

Πλ. Γ. Μορ. σελ. 454.

2 Κατὰ τὸν Πλούταρχον ἐν τῆ περιστάσει ταύτη ἠγέρθη ναὸς πρὸς τιμὴν τῶν γυναικῶν. Ὁ ναὸς τῆς Τύχης ἐκτίσθη τῷ 286 π. Χ. ἐπὶ τοῦ μέρους ἔθθα λέγεται ὅτι ὁ Κοριολάνος συνήτησας τὴν μητέρα αὐτοῦ.

Τόμος Ζ'. 7. — Ἰούλιος 1885.

ΜΕΝΗΝ. "Αν σοί εἴνε δυνατόν νά ἐκτοπίσῃς αὐτόν διὰ τοῦ μικροῦ σοῦ δακτύλου, τότε δυνάμεθα καί ἡμεῖς νά ἐλπίζωμεν ὅτι αἱ δέσποιναί τῆς Ῥώμης, καί ἰδίως ἡ μήτηρ τοῦ, θά κατισχύσωσιν αὐτοῦ. Ἀλλά σοί λέγω ὅτι δέν ὑπάρχει ἐλπίς περὶ τούτου ἢ κεφαλικὴ ἡμῶν ποινὴ ἀπεφασίσθη ἤδη, καί δέν υπολείπεται πλέον, εἰμὴ ἡ ὑπὸ τοῦ δήμιου ἐκτέλεσις.

ΣΙΚΙΝ. Εἶνε δυνατόν τόσῳ βραχύς χρόνος νά μεταβῆ τὸ φρόνημα ἐνὸς ἀνθρώπου;

ΜΕΝΗΝ. Ὑπάρχει διαφορά μεταξὺ κάμπης καί χρυσάλλιδος· καί ὅμως ἡ χρυσάλλις ἦτο κάμπη. Ὁ Μάρκιος οὗτος ἀπὸ ἀνθρώπου μετεβλήθη εἰς δράκοντα· ἔχει πτέρυγας· εἶνε τι ἀνώτερον ἐρπετοῦ.

ΣΙΚΙΝ. Ἦγάπη περιπαθῶς τὴν μητέρα τοῦ.

ΜΕΝΗΝ. Καί ἐμεῖς ἐπίσης· ἀλλὰ τώρα ἐνθυμεῖται τὴν μητέρα τοῦ ὅσον ἵππος ὀκταετῆς τὴν ἰδικήν του. Ἡ στρουφνότης τοῦ προσώπου τοῦ δύναται καί ὠρίμους σταφυλάς νά μεταβῆ εἰς ἄμφακας. Ὅταν περιπατῆ, κινεῖται ὡς πολεμικὴ μηχανή, καί τὸ ἔδαφος σειέται ὑπὸ τὰ βήματά του· καί θώρακα δύναται νά διαπεράσῃ διὰ τοῦ βλέμματός του· ἡ φωνὴ τοῦ ὀμοιάζει πρὸς ἀρηνῶδη ἤχον κώδωνος, ὃ δὲ γογγυσμός του ἤχει ὡς κρότος τηλεβολοστοιχίας. Κάθεται τόσον μεγαλόπρεπῶς, ὅσον ὁ ἀνδρὶς τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὅ,τι διάτάσσει ἐκτελεῖται πᾶσαυτα. Οὐδέν ἐλείπει ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸ νά εἴνε Θεός, εἰμὴ μόνον ἡ αἰωνιότης καί ὁ οὐράνιος θρόνος.

ΣΙΚΙΝ. Πρόσθε, καί τὴν ἐπιείκειαν. ἂν περιγράψῃς αὐτὸν πιστῶς.

ΜΕΝΗΝ. Περιγράψω πιστῶς τὸν χαρακτῆρά του. Πρόσθε εἶνα ἴλης ὁποῖα ἐπιεικεῖς θά τύχῃ ἡ μήτηρ του. Ὅσα γάλα ἔχει τίγρις ἄρην, τόσην ἐπιεικειαν ἔχει καί αὐτός· πείρα τούτου θά λάβῃ ἡ ἀτυχὴς ἡμῶν πόλις· ταῦτα δὲ πάντα ὀφείλονται εἰς ὑμᾶς.

ΣΙΚΙΝ. Ἴλεοι ἔστωσιν ἡμῖν οἱ Θεοί!

ΜΕΝΗΝ. Ὅχι, ἐν τοιαύτῃ περιστάσει δέν θά ἐλεήσωσιν ἡμᾶς οἱ Θεοί. Ὅταν ἐξωρίσαμεν τὸν Μάρκιον, δέν ἀνεμνήθημεν τῶν Θεῶν, ὅθεν οὔτε οἱ Θεοὶ θά ἀναμνησθῶσιν ἡμῶν τώρα ὅτε ὁ Μάρκιος ἔρχεται νά μᾶς στράγγυλισῇ. (Εἰσέρχεται ΑΓΓΕΛΟΣ).

ΑΓΓΕΛ. "Αν θέλῃς νά σωθῆς, φύγε ταχέως εἰς τὴν οἰκίαν σου· ὁ λαὸς συνέλαβε τὸν ἑταῖρον σου καί σύρει αὐτὸν διὰ τῶν ὁδῶν· πάντες ὀρκίζονται ὅτι ἂν αἱ Ῥωμαῖκαί δέσποιναί δέν φέρουσιν εὐκρέστους ἀγγελίας, θά φονεύσωσιν αὐτὸν τυραννικώτατα. (Εἰσέρχεται δεύτερος ΑΓΓΕΛΟΣ).

ΣΙΚΙΝ. Τί νέα;

Β' ΑΓΓΕΛ. Εὐκρέστα, εὐκρέστα· αἱ δέσποιναί ὑπερίσχυσαν· οἱ Οὐλοῦσκοι ἀπεσφύρηθησαν, καί ὁ Μάρκιος ἀπῆλθεν. Οὐδέποτε εἶδεν ἡ Ῥώμη μᾶλλον εὐφρόσυνον ἡμέραν, ὄχι, οὐδέ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἐξώσεως τοῦ Τερκινίου.

ΣΙΚΙΝ. Φίλε, εἶσαι βέβαιος ὅτι εἶνε ἀληθῆ ταῦτα; βεβαιώτατος;

Β' ΑΓΓΕΛ. Τόσον βέβαιος, ὅσον γνωρίζω ὅτι ὁ ἥλιος εἶνε πῦρ. Ποῦ ἐκρύπτεσθε λοιπόν, ὥστε ν' ἀμφιβάλλητε ἀκόμη περὶ τούτου; Οὐδέποτε ἐξωγακωμένον ῥεῦμα διήλθε γέφυραν μετὰ τοσαύτης ὀρυθῆς, μεθ' ὅσης ὁ λαὸς διήλθε τὰς πύλας ἡμῶν. Αἶ, ἀκούσατε (ἀκούονται σάλπιγγες, πλαγιάλοι καί κρότοι τυμπάνων μεμιγμένοι μετὰ τῶν κραυγῶν τοῦ λαοῦ). Σάλπιγγες αὐλοὶ, βάρβιτοι, πλαγιάλοι, τύμπανα, κύμβαλα, καί αἱ ζητωκραυγαὶ τῶν Ῥωμαίων, κάμνουσι τὸν ἥλιον νά σκιρτᾷ. Ἀκούσατε! (Ἀκούονται ζητωκραυγαί).

ΜΕΝΗΝ. Εὐφρόσυνα ἀγγέλματ᾽. Θά ὑπάγω εἰς συνάντησιν τῶν γερουσιαστῶν καί πατρικίων, καί κόσμον ὅλον πλήρη δημάρχων ὁποῖοι εἴσθε σεις. Αἱ δεήσεις σας εἰσηκούσθησαν σήμερον. Οὐδὲ ἓνα λεπτόν θά ἔδιδον σήμερον διὰ δέκα χιλιάδας ἰδικὰς σας κεφαλὰς. Ἀκούσατε τὴν γενικὴν χαρὰν. (Ἀκούεται μουσικὴ καί ζητωκραυγαί).

ΣΙΚΙΝ. Ἐν πρώτοις, ἔσο εὐλογημένος ὑπὸ τῶν Θεῶν διὰ τὴν ἀγγελίαν σου, εἴτε δὲ δέχθῃται τὰς εὐχαριστίας μου.

Β' ΑΓΓΕΛ. Πάντες ἔχομεν δικαίαν ἀφορμὴν νά εἴμεθα λίαν εὐγνώμονες.

ΣΙΚΙΝ. Ἠλησιάζουσιν εἰς τὴν πόλιν;

Β' ΑΓΓΕΛ. Εἶνε σχεδὸν ἐπὶ θύραις.

ΣΙΚΙΝ. Ὑπάγωμεν εἰς συνάντησίν των, ἵνα ἐπιπροσθέσωμεν εἰς τὴν γενικὴν χαρὰν. (Βεβήχονται).

ΣΚΗΝΗ Ε'

Ῥώμη. Ὁδὸς παρὰ τὰς πύλας τῆς πόλεως.

(Εἰσέρχονται δύο γερουσιασταὶ μετὰ τῆς ΒΟΛΟΓΜΝΙΑΣ, ΒΟΡΓΙΑΙΑΣ κτλ. διέρχονται δὲ τὴν σκηνὴν συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν Πατρικίων καί τοῦ λαοῦ).

Α' ΓΕΡΟΥΣ. Ἰδοὺ ἡ προστάτις ἡμῶν, ἰδοὺ ἡ σώτειρα τῆς Ῥώμης! Συγκαλέσατε τὸν λαὸν ἅπαντα, εὐχαριστήσατε τοὺς θεοῖς, καί ἀνάψατε πυρὰ θριαμβευτικὰ ὑποστρώσατε δι' ἀνθέων τὴν ὁδόν, καί ὑπερχοντίσατε διὰ τῶν ἐπευφημιῶν σας τὰς κραυγὰς δι' ὧν ἐξωρίσατε τὸν Μάρκιον ἀνακαλέσατε αὐτὸν ἐν τῇ εὐφροσύνῃ δεξιῶται τῆς μητρὸς του. Ἀναδοήσατε ἀκαλῶς ἤλθετε δέσπρινα, καλῶς ἤλθετε. (Εἰσέρχονται).

ΠΑΝΤ. Καθῶς ἤλθετε, δέσποιναί, καλῶς ἤλθετε! (Σάλπιγγες ἤκουσι, τύμπανα κροταῖσι).

1 Κατὰ τινὰ δημόδη δεισιδαιμονίαν ὁ ἥλιος χορεύει τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάγκα· ὁ Sir Thomas Bracon, εἰς τὰς «Δημῶδεις αὐτοῦ Πλάνας» λέγει: «Ἐλπίζω ὅτι δέν θά καταβῶμεν τὴν ἀνάστασιν τοῦ σωτήρος ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ὁ ἥλιος δέν χορεύει κατὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάγκα.

ΣΚΙΗΝΗ ΣΤ'

Ἄντιον. Δημόσιος πλατεία.

(Εισέρχεται ὁ ΓΓΑΛΟΣ, ΑΜΦΙΑΙΟΣ μετὰ τῆς ἀκολουθίας του)

ΑΜΦΙΑ. Ὑπαγε καὶ εἰπὲ εἰς τοὺς προκρίτους τῆς πόλεως ὅτι εἶμαι ἐδῶ· ἐγγείρισον αὐτοῖς τὸ ἐγγακρον τοῦτο· καὶ ἀφοῦ τὸ ἀναγνώσωσιν, εἰπέ αὐτοῖς· νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν ἀγορὰν ὅπου, ἐνώπιον αὐτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, θ' ἀποδείξω τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἐν αὐτῷ περιεχομένου. Ὁ ὑπ' ἐμοῦ ἐγκαλούμενος εἰσήλθεν ἤδη εἰς τὰς πύλας τῆς πόλεως, καὶ प्रतिθεται νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ, ἐλπίζων νὰ δικαιολογηθῇ διὰ λόγων· σπεῦτον. (Ἐξέρχονται πάντες οἱ τῆς ἀκολουθίας του. Εἰσέρχονται τρεῖς ἢ τέσσαρες συνωμῶται τῆς φατρίας τοῦ Ἀμφιδίου). Καλῶς ἦλθετε!

Α' ΣΥΝΩΜ. Πῶς ἔχει ὁ στρατηγός μας;

ΑΜΦΙΑ. Ἀκριβῶς, ὡς ἄνθρωπος δηλητηριασθεὶς ἐκ τῶν εὐεργεσιῶν του, καὶ θανατωθεὶς ἐκ τῆς εὐσπλαχνίας του.

Β' ΣΥΝΩΜ. Ἄν γενναϊότατε στρατηγὲ ἐμμένης εἰς τὸ σχέδιον οὕτινος ἤθελες νὰ συμματάχωμεν, σὲ ἀπκλλάττομεν ἐκ τοῦ ἐπαπειλοῦντός σε κινδύνου.

ΑΜΦΙΑ. Δὲν ἤξεύρω τί νὰ εἶπω· πρέπει νὰ προσενεχθῶμεν κατὰ τὸ πρόνημα τοῦ λαοῦ.

Γ' ΣΥΝΩΜ. Ὁ λαὸς θὰ μείνῃ ἀμείροπος ἐφ' ὅσον ἐρίζετε, πίπτοντος ὁμῶς τοῦ ἐνός, ὃ ἐπιζήσας γίνεται κύριος τῶν πάντων.

ΑΜΦΙΑ. Τὸ γινώτω, καὶ ἔχω εὐλογον ἀφορμὴν, ἵνα προσβάλω αὐτόν. Ἐγὼ τὸν ἀνύψωσα, καὶ ἐξέθηκα τὴν τιμὴν μου βασισθεὶς ἐπὶ τῆς εἰλικρινείας ἐκείνου ὅστις, ἀνυψωθείς οὕτω, ἐπότισε τὴν νέκν αὐτοῦ βλάττησιν διὰ τῆς δρόσου τῆς κολακείας, παραπλανήσας τοὺς φίλους μου, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦταν ἐπιτρέψας νὰ καμφθῇ καὶ αὐτὸς ὁ χαρακτήρ του, ὃ μέχρι τοῦδε γνωστὸς διὰ τὸ τραχύ, ἀδάμαστον, καὶ ἀνεξάρτητον αὐτοῦ.

Α' ΣΥΝΩΜ. Ἡ ἰσχυρογνωμοσύνη του ἐκείνη ὅταν ἐπαρουσιάσθη διὰ νὰ ζητήσῃ τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑπάρχου τὸ ὅποῖον ἀπώλεσε ἐλλείψει ἐνδόσεως...

ΑΜΦΙΑ. Περὶ αὐτῆς ἤθελον νὰ διμιλήσω· ἐξορισθεὶς ἐνεκα τούτου ἤλθεν εἰς τὴν ἐστίαν μου καὶ προσήνεγκε τὸν τράχηλόν του εἰς τὸ ξίφος μου· ἐδεξιώθη αὐτόν, τὸν κατέστησα ὁμοίόν μου, ὑπεχώρησα εἰς πάσας αὐτοῦ τὰς ἐπιθυμίας, τῷ ἐπέτρεψα μάλιστα νὰ ἐκλέξῃ τοὺς ἀρίστους καὶ πολυμηροτάτους ἀνδρας τοῦ στρατοῦ μου πρὸς εὐδόωσιν τῶν σχεδίων του· καὶ ἐγὼ αὐτὸς προσέτι ὑπηρέτησα τοὺς σκοποὺς του, βοηθήσας αὐτόν νὰ

1 Ὁ Wright λέγει, ὅτι δύναται νὰ συμπληρωθῇ ἡ φράσις τῆ προσθήκη τῶν λέξεων «εἶνε τοῦτου ἀπόδειξις» is a proof of this.

δρέψῃ δόξαν, ἣν ἐπὶ τέλους ἰδιοποιήθη· καὶ ὑπερηφνευόμενῃ ἔτι ἀδικῶν οὕτως ἐμαυτόν, οὕτως ὥστε ἐπὶ τέλους, ἐφαινομένη οὐχὶ ἔτι, ἀλλ' ὑποτέλης αὐτῷ, μὲ ἀντήμειβε δέ, ὡς οἶονεὶ μισθοφόρον δι' εὐμενοῦς μειδιάμακτος.

Α' ΣΥΝΩΜ. Τῷ ὄντι, οὕτω προσήνεχθη στρατηγὲ ὁ στρατὸς ἐξεπλάγη ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἐπὶ τέλους ὅταν εἶχε κυριεύσει τὴν Ρώμην, καὶ προσεδοκῶμεν ὄχι ὀλιγώτερα λάφυρα ἀπὸ δόξαν...

ΑΜΦΙΑ. Ἴσα, ἔτι ἐνεκα τούτου θὰ ἐπιτεθῶ λυσταλέως κατ' αὐτοῦ. Δι' ὀλίγα γυναικεῖα δάκρυα, εὐτελῆ ὡς τὸ ψεῦδος, ἐπώλησε τὸ αἷμα καὶ τοῦ; μόχθους τοῦ μεγάλου ἡμῶν ἀγῶνος· ὅθεν θ' ἀποθάνῃ, καὶ θ' ἀνεγερθῶ διὰ τῆς πτώσεώς του. Ἀλλά, ἀκούσατε! (Σαλπίσματα, τυμπανοκρουσίαι καὶ ζητωκραυγαὶ τοῦ λαοῦ).

Α' ΣΥΝΩΜ. Σὺ μὲν εἰσήλθες εἰς τὴν γενέθλιον πόλιν ὡς ἀγγελιαφόρος, ἀνευ τῆς ἐλαχίστης δεξιώσεως, αὐτὸς δὲ ἐπιστρέφων ἐπευφημεῖται πικταγῶδῶς ὑπὸ πάντων.

Β' ΣΥΝΩΜ. Καὶ οἱ ἀνεκτικοὶ βλάκες, ὧν τὰ τένα ἐρόνευσε, ξετχιζουσι τοὺς ἀθλίους αὐτῶν λάφυργας ἀνευρημοῦντες ὑπὲρ αὐτοῦ.

Γ' ΣΥΝΩΜ. Ὅθεν, ἐγκαίρως, πρὶν ἢ διμιλήσῃ ἢ συκινήσῃ τὸν λαὸν διὰ τῶν λόγωντού, ἀε αἰσθηνθῇ τὴν αἰχμηλὴν τοῦ ξίφους σου, τὸ ὅποῖον καὶ ἡμεῖς θὰ βοηθήσωμεν· αὐτοῦ δὲ πεσόντος, καὶ σοῦ κατὰ βούλησιν διηγούμενου τὰ περὶ αὐτοῦ, πᾶσα τυχὸν ἀπολογία του, θάπτεται μετὰ τοῦ σώματός του.

ΑΜΦΙΑ. Σιωπὴ· ἔρχονται οἱ προσετώτες (Εἰσέρχονται οἱ προσετώτες τῆς πόλεως).

ΠΑΝΤΕΣ ΟΙ ΠΡΟΕΣΤ. Καλῶς ἐπνεήληες εἰς τὴν πατρίδα.

ΑΜΦΙΑ. Δὲν εἶμαι ἄξιος τοικύτης δεξιώσεως· ἀλλ' ἀνέγνωτε μετὰ προσοχῆς, ὃ ἀξιώτιμοι προσετώτες ὅ,τι ἔγραψα ὑμῖν;

ΠΡΟΕΣΤ. Ναί.

Α' ΠΡΟΕΣΤ. Καὶ ἐλυπήθημεν μαθόντες ταῦτα. Φρονῶ ὅτι τὰ προλαβόντα σφάλματα αὐτοῦ, ἦσαν ἄξια ἐλαφροῦς ποινῆς, ἀλλὰ νὰ τελειώσῃ ἐκεῖ ὅπου ὄφειλε ν' ἀρχίσῃ, νὰ θυσιάσῃ τὰς ὀφελείας ἡμῶν, νὰ μᾶς ἐπιβαρύνῃ μὲ τὰ ἔξοδα τοῦ πολέμου, νὰ συνομολογήσῃ εἰρήνην ἐκεῖ ὅπου ἐπέκειτο παράδοσις, τοῦτο εἶνε ἀσύγγνωστον.

ΑΜΦΙΑ. Προσέρχεται· θ' ἀκούσατε αὐτόν. (Σημαιοφόρων προπορευομένων καὶ τυμπάνων κρατούντων. Εἰσέρχεται ὁ ΚΟΡΙΟΛΑΝΟΣ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ πλῆθους.)

ΚΟΡΙΟΛ. Χαίρετε, ἄρχοντες! Ἐπανέρχομαι στρατιώτης σας, διαμείνας τόσον ἀνεπηρέατος ὑπὸ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν γενέθλιον χώραν μου, ὅσον καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐντεῦθεν, μένω δὲ πάντοτε εὐπειθῆς εἰς τὰς ὑψηλάς ἐπιταγὰς σας. Μᾶθετε, ὅτι ἡ ἐκστρατεία μου ὑπῆρξεν εὐτυχής, καὶ ὅτι

1 Answering us with our own charge. Ὅθεν ἄλλο κέρδος προσπορίζων ἡμῖν ἢ τὰ ἔξοδα τοῦ πολέμου.

δι' αἰματοφόρων ὁδῶν ἀδηγήτη τὸν στρατὸν σας μέχρι τῶν πυλῶν τῆς Ρώμης. Τὰ λάφυρα τὰ δοῦρα κομίζομεν ἐνταῦθα, ὑπερβάνουσι κατὰ τὸ τρίτον πᾶς δαπάνης τοῦ πολέμου. Συνωμολογήσαμεν εἰρήνην οὐχ ἥττον ἐπιδοξὸν τοῖς Ἀντιάτταις, ὅσον ἐπονεϊδίστον τοῖς Ρωμαίοις. Ἐγχειρίζομεν δ' ἡμῖν ἐνταῦθα, τὴν παρ' ἡμῶν συνομολογηθεῖσαν εἰρήνην, ὑπογεγραμμένην παρὰ τῶν Ὑπάτων καὶ Πατρικίων, καὶ ἐσφραγισμένην τῇ σφραγίδι τῆς Γερουσίας.

ΑΜΦΙΑ. Μὴ ἀνάγωντε αὐτήν, εὐγενεῖς προσετώτες, ἀλλ' εἶπατε τῷ προδότη, ὅτι κατεγράθη εἰς τὸν ὑπατὸν βιβλίον τὴν ὑμετέραν ἐξουσίαν.

ΚΟΡΙΟΛΑΝ. Πῶς! προδότην.

ΑΜΦΙΑ. Ναί, προδότα, Μάρκια.

ΚΟΡΙΟΛ. Ὁ Μάρκιος!

ΑΜΦΙΑ. Ναί, ὁ Μάρκιος, ὁ Γάιος Μάρκιος· ἢ μήπως νομίζεις ὅτι θὰ σὲ τιμῶ διὰ τῆς κλοπῆς ταύτης, διὰ τοῦ ἐν Κοριόλοις ὑπὸ σοῦ κλαπέυτος ἀνόμικτος τοῦ Κοριολανοῦ; Ἡρόκριτοι καὶ ἀρχηγοὶ τοῦ κράτους, ἐπιόρκως προέδωκε τὰ ὑμέτερα πρόγματα καὶ διὰ τινὰς σταχθῶνας ἀλμυροῦ ὕδατος κατέλιπε τὴν ὑμετέραν Ρώμην, καὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν, εἰς τὴν σύζυγον καὶ μητέρα αὐτοῦ, ἠρκύνον οὕτως ὡς νῆμα σαθρῶς μετάξης καὶ ὄρκον καὶ ὑποχρέωσιν, οὐδέποτε ἐπικλυόμενος πολεμικὸν συμβούλιον, ἀλλ' ἐπὶ τῇ θέξ τῶν δακρύων τῆς τροφοῦ αὐτοῦ, ἐθυσίσε μικροψύχως τὴν νίκην ἡμῶν, οὕτως ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ παῖδες ἠρυθρίουν ἐπὶ τούτῳ, οἱ δὲ γενναῖοκαρδοὶ ἄνδρες παρετήρουν ἀλλήλους μετ' ἐκπλήξεως.

ΚΟΡΙΟΛ. Ἀκούεις, ὦ θεὸ τοῦ πολέμου!

ΑΜΦΙΑ. Μὴ ἀναφέρῃς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ κλαυθμηρὸν παιδίον!

ΚΟΡΙΟΛ. Ἄ!

ΑΜΦΙΑ. Μὴδὲ γὰρ ἐπὶ πλῆρον.

ΚΟΡΙΟΛ. Ὑπέριστε ψεύστα· ἡ καρδία μου ἐξαγκώθη ἐπὶ προσῶτον, ὥστε δὲν χωροῦ αὐτὴν πλῆρον τὰ στέρα μου. Παιδίον! ὦ ἀνδράποδον! Συγγνώμην, ἄρχοντες, εἶνε ἢ πρώτη φορὰ καθ' ἣν ἠναγκάσθη νὰ ὑβρίσῃ. Ἡ ὑμέτερα κρίσις, σεβαστοὶ ἄρχοντες, πρέπει νὰ δικηψύσῃ τὸν σκύλον τοῦτον· αὐτὴ δὲ ἡ γνώμη αὐτοῦ—ὅστις φέρει εἰσέτι ἐπὶ τοῦ σώματος τὸν τύπον τῶν ῥαπισμάτων μου, καὶ θὰ φέρῃ μέχρι τοῦ τάφου τὰ σημεῖα—θὰ συντελέσῃ εἰς τὸ ν' ἀποδείξῃ αὐτὸν ψευδόμενον.

Α' ΑΡΧ. Σιωπήσατε ἀμφότεροι, καὶ ἀκούσατέ μοι.

ΚΟΡΙΟΛ. Κατακερματίσατέ με Οὐλοῦστικοι. Ἄνδρες καὶ παιδία, βλάψατε εἰς τὸ αἷμά μου τὰ ξίφη σας. Ἐγὼ παιδίον! Ἀναιδέστατα σκύλε! Ἄν ἔγρηψες πιστῶς τὰ χρονικά σας, θὰ ὑπάρχη ἐν αὐτοῖς ὅτι, ὡς ἀετὸς

1 Διὰ νὰ διεγείρῃ πλείοτερον τὴν ὀργὴν τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ, ὁ Ἀμφίδιος θεωρεῖ τὸ ἄντιον ὡς ἄλλα Κοριόλα.

ἐπιπέσῳ ἐπὶ περιστερεῶνα, διεσκόρπισα ἐν Κοριόλοις τοὺς Οὐλοῦστικούς σου. Τὸ ἔπραξα μόνος. Παιδίον!

ΑΜΦΙΑ. Πῶς ἀνέχεσθε, ὦ εὐγενεῖς ἄρχοντες, ν' ἀκούητε τὸν ἀσεβῆ τοῦτον κχυρήματικὸν διηγούμενον ἐνώπιόν σας τὰ τῆς τυρλή; αὐτοῦ τύχης, ἥτις ὑπῆρξεν ἢ κατασχύνῃ σας;

ΠΑΝΤΕΣ Οἱ ΣΥΝΩΜΟΙ. Ἄς ἀποθάνῃ λοιπὸν, διὰ τοῦτο.

Ο ΛΑΟΣ ΣΥΜΠΑΣ. Κα· ἀκόψατέ τον. Ἀμέτως. Ἐρόνευτε τὸν υἱὸν μου. Τὴν θυγατέρα μου. Ἐρόνευσε τὸν ἐξάδελφόν μου Μάρκον. Ἐρόνευτε τὸν πατέρα μου.

Β' ΑΡΧ. Σιωπή. Ἐ! μὴ ὕβρεις· σιωπή! Εἶνε ἀνὴρ γενναῖόφρων, καὶ τὸ κλέος του περιβάλλει τὴν τροχίαν τῆς γῆς· τὸ τελευταῖον αὐτοῦ καθ' ἡμῶν παῖτμα θὰ τύχῃ αὐστηρῶς ἐξετάσεως. Στήθι! Ἀμφίδιε, μὴ τάρκατε τὴν ἡσυχίαν.

ΚΟΡΙΟΛ. Ἄν μοὶ ἦτο δυνατὸν νὰ συμπλακῶ μετ' αὐτοῦ, μετὰ ἐξ' Ἀμφιδίων. καὶ περισσοτέρων ἀκόμη, μετὰ τὴν γενεάν του δλόκληρον, καὶ νὰ σύρω ἐλευθέρως τὸ ξίφος μου!

ΑΜΦΙΑ. Ἀναίσχυντε, πανοῦργε.

ΠΑΝΤΕΣ Οἱ ΣΥΝΩΜ. Φονεύσατε, φονεύσατε, φονεύσατε, φονεύσατε, φονεύσατέ τον.

(Οἱ συνωμόται σύρουσι τὰ ξίφη καὶ φονεύουσι τὸν Κοριολανόν; Ὁ Ἀμφίδιος πατεῖ εἰς τὸ σῶματός του).

ΑΡΧΟΝ. Σταθῆτε, σταθῆτε, σταθῆτε, σταθῆτε!

ΑΜΦΙΑ. Ἀκούσατέ μου εὐγενεῖς ἄρχοντες.

Α' ΑΡΧ. Ὡ! Τύλλε . . .

Β' ΑΡΧ. Ἐπραξες πράξιν δι' ἣν θὰ θρηνήσῃ ἡ ἀνδρεία.

Γ' ΑΡΧ. Μὴ πατεῖς ἐπ' αὐτοῦ· ἡσυχάσατε πάντες· θέσατε τὰ ξίφη εἰς τὰς θήκας των.

ΑΜΦΙΑ. Ὅταν οἱ ἄρχοντες μάθετε, — καθότι δὲν δύνασθε τώρα ἐνέκα τοῦ θορύβου δν διήγειρε — εἰς ποίους σοβροῦς κινδύνους σας ἐξέθετεν ὁ βίος τοῦ ἀνδρὸς τούτου, θὰ χαρῆτε βλέποντες κοπὴν οὕτω τὸ νῆμα τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Εὐχρεστήθητε νὰ μὲ καλέσητε εἰς τὴν γερουσίαν, καὶ ἂν δὲν ἀποδείξῃ ὅτι εἰμι πιστὸς ἡμῶν θεράπων, ἂς ὑποστῶ τὴν αὐστηροτάτην ποινήν.

Β' ΑΡΧ. Ἐγείρατε τὸ σῶμά του, καὶ πενήθησατε, ἐπ' αὐτῷ· ἂς θεωρηθῇ εἰς τῶν εὐγενεστέρων νεκρῶν, οὐς ποτε κήρυξ συνώδευσεν εἰς τὸν τάφον.¹

1 Ὁ ὑπαντιγμὸς οὗτος λέγει ὁ Slavens ἀναφέρεται εἰς συνήθειαν ἄγνωστον τοῖς ἀρχαίοις τηρουμένην δὲ ἐν δημοσίαις κηδείαις Ἀγγλων ἡγεμόνων, καθ' ἃς ὁ κήρυξ ἐκφρούτε γεγωνυῖα τῇ φωνῇ τοῦς τίλους καὶ τὰς ιδιότητας τοῦ θανόντος. Ἡ συνήθεια αὕτη ὑφίστατο καὶ ἐν Γαλλίᾳ ὡς δεικνύεται ἐκ τῆς διαδοχῆς καταστάσεως ἐκείνης κραυγῆς τοῦ τὴν ἐκφορὰν τοῦ Λουδοβίκου 12 συνοδεύοντος; κήρυκος. Ἀπέθανεν ὁ πατὴρ τοῦ λαοῦ Λουδοβίκος ὁ 12).

Β' ΑΡΧ. Ἡ ὄργη ἐκεῖνου δικαιολογεῖ κατὰ πολὺ τὸν Ἀμφίδιον. Λάβωμεν τοῦτο ὑπ' ὄψει.

ΑΜΦΙΔ. Ἐκορέσθη ἡ λύσσα μου, καὶ αἰσθάνομαι λύπην ἐγκάρδιον. Σηκώσατε τὸ σῶμα· βοηθήσατε τρεῖς ἐκ τῶν πρώτων πολεμιστῶν, θὰ εἶμαι ὁ τέταρτος. Ἄς κροτήσῃ πενθίμως τὸ τύμπανον· ἀνατρέψατε τὰ δόρατα ὑμῶν. Καί περ, πολλὰς τῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ γυναικῶν κατέφτησε χήρας, καὶ πολλοὺς ἐστέρησε τῶν ἐκυτῶν τέκνων, θρηνοῦντες εἰσέτι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τὴν ἐπελοῦσάν συμφορὰν, οὐχ ἤττον θὰ καταλίπη μνήμην ἔνδοξον. Βοηθήσατε. (Ἐξέρχονται φέροντες τὸ σῶμα τοῦ Κοριολανοῦ. Ἦκεὶ πένθιμον ἐμβατήριον).

Τέλος τοῦ δράματος.

Μία θεόρθωσις. Ἐν τέλει τῆς διατριβῆς μου περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ πόρων ἐσπεύσα γράψας ὅτι ἄνευ τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Ἀντωνιάδου δημοσιευθείσης ἐπιγραφῆς ἀναπληρώσωμεν τὴν ἐφθαρμένην λέξιν λυκ . . . δαις διὰ τοῦ λακκιάδαις, ὁδῆμος οὗτος θὰ ἔκειτο παρὰ τὸ Ἀμκρούσιον. Εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι ἔκειτο παρὰ τὴν ἱερὰν ὁδόν, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Πικυσανίας λζ'. 1. Ἄμετὰ δὲ τοῦ Κηριστοδώρου τὸ μνημα τέθλαται μὲν Ἡλιόδωρος. . . Πικυρλοῦσι δὲ ὀλίγον Λυκείου τέμενος ἐστὶν ἥρωος καὶ δήμος δν Λακκίδαις ὀνομάζουσι καὶ ὁ μὲν Στέφ. Βυζ. γράφει Λακκιάδαι, ἄλλοι δὲ Λακκιάδαι. Ἄλλ' ἡ ἀπόστασις τοῦ δήμου τούτου ἀπὸ τῶν ἐτέρων δύο Φλυέων καὶ Κερροπιδῶν κατ' οὐδὲν συμβάλλει εἰς τὴν διόρθωσιν τῆς λέξεως, διότι καὶ μεμακρυμένων δήμων κάτοικοι ἢ ἕναντο νὰ ἔχωσιν εἰς διαφόρους δήμους ἀκίνητα κτήματα ὑποκείμενα εἰς τὴν πληρωμὴν δημοτικοῦ ἢ ὀργεωνικοῦ ἐράνου, ἢ τοῦ ἐγκλητικῆς καλουμένου.

I. A. Τυπάλδος.